

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

ПОЛІЩУК ЛЕОНІД ВЯЧЕСЛАВОВИЧ

УДК 81'42:316.774:[323.2:305](477)"2019/2025"(043.5)

ДИСЕРТАЦІЯ

**РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЛГБТК+ СПІЛЬНОТ У МЕДІАДИСКУРСІ УКРАЇНИ ДО ЇЇ
ПІСЛЯ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ**

061 «Журналістика»

06 «Журналістика»

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Л. В. Поліщук

Науковий керівник **Орлова Дарія Вадимівна**, PhD з масових комунікацій, доцент

Київ — 2026

АНОТАЦІЯ

Поліщук Л. В. Репрезентація ЛГБТК+ спільнот у медіадискурсі України до й після повномасштабного вторгнення Росії. — Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 061 «Журналістика» (06 — Журналістика). — Національний університет «Києво-Могилянська академія», Київ, 2026.

Дисертаційну працю присвячено аналізу трансформації репрезентації ЛГБТК+ спільнот в українському медіапросторі до й після повномасштабного вторгнення Росії. Робота досліджує дискурсивний зсув у висвітленні прав людини, спричинений платформізацією медіа й викликами воєнного часу. Центральною аналітичною рамкою є теорія десек'юритизації (Buzan et al., 1998; Hansen, 2000) — виведення прав ЛГБТК+ спільнот із площини «екзистенційної загрози» у простір нормалізованої публічної політики — і концепція гомопатріотизму (Plakhotnik, 2019) у формуванні громадянської агентності квір-людей.

Повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 року загостило вразливість ЛГБТК+ спільнот, перетворивши їх на «подвійну мішень» воєнного часу. З одного боку, офіційний російський дискурс систематично використовує політичну гомофобію як інструмент державотворення та засіб легітимізації війни проти України, зображуючи Захід морально деградованим через визнання ним прав ЛГБТК+. З іншого, в українському медіапросторі фіксується внутрішня напруга: підтримка спільнот часто набуває ознак «умовної інклюзії» та слугує інструментальним сигналом відповідності європейським цінностям, тоді як пошук внутрішнього ворога може каналізуватися на маргіналізовані групи. Ці виклики посилюються процесом платформізації, де, згідно з опитуваннями, Telegram утвердився як основне джерело новин для близько 3/4 громадян України. Це зумовлює потребу порівняльного аналізу двох полюсів медіасистеми: інституційних медіа («ТСН», «Суспільне»), що спираються на професійні стандарти, та

неінституціоналізованих цифрових платформ (Telegram-канали «Труха⚡ Україна», «Україна Сейчас»), які функціують поза межами системного правового й етичного контролю.

Об'єктом дослідження є репрезентація ЛГБТК+ спільнот в українських медіа. Предметом — трансформація змістових, візуальних і рецептивних характеристик репрезентації ЛГБТК+ спільнот в інституційних медіа та неінституціоналізованих цифрових платформах України до й після повномасштабного вторгнення Росії в Україну (2019–2025 рр.). порушено три дослідницькі питання: (1) Як трансформувалася репрезентація ЛГБТК+ спільнот в українських медіа до й після повномасштабного вторгнення Росії в Україну? (2) Які панівні медіанаративи формують образ ЛГБТК+ спільнот в інституційних медіа та неінституціоналізованих Telegram-каналах? (3) Як представники різних сегментів ЛГБТК+ спільнот оцінюють стратегії своєї медіарепазентації в Україні?

На основі попереднього огляду літератури сформульовано вихідне дослідницьке припущення, що в умовах війни в українській медіасистемі реалізовано дві суперечні дискурсивні логіки: інституційні медіа здійснюють часткову десек'юритизацію ЛГБТК+ через інтеграцію спільнот у національний наратив оборони з панівним архетипом «Героя-Захисника», тоді як неінституціоналізовані Telegram-канали реалізують зворотний процес, ресек'юритизацію, через стратегії афективної мобілізації. Дослідження також пропонує виявити структурну асиметрію видимості різних сегментів спільнот.

Теоретико-методологічним підґрунтям є інтегративна модель колективної рефігурації дискурсу, що поєднує парадигму соціального конструкціонізму (Berger & Luckmann, 1966; Jørgensen & Phillips, 2002), теорії репрезентації та продукування соціальних значень (Hall, 1997; Tuchman, 1972, 1978) і критичного дискурс-аналізу (Fairclough, 1995). Спираючись на концепцію «потрійного мімезису» П. Рікера (Ricoeur, 1984), робота простежує конфігурацію реальності в медіа, де соціальні актори наділяються рівнями агентності й сюжетними архетипами (від «Героя-Захисника» до «Жертви» чи пасивного об'єкта). Через теорію «інтерпретативних

спільнот» С. Фіша (Fish, 1980) розкрито етап рефігурації: як представники ЛГБТК+ спільнот у безпечних комунікативних «залаштунках» (Goffman, 1959) колективно декодують медіаконструкти, формуючи власну наративну ідентичність. Механізми афективного іншування на нерегульованих цифрових платформах концептуалізовано через теорію «афективних економій» (Ahmed, 2014) і гіпотезу парасоціального контакту (Schiappa et al., 2005).

Методологічна логіка роботи зумовлена самою сутністю об'єкта: латентні смислові структури, ідеологічні міфи й сюжетні архетипи не редукуються до формалізованих кількісних показників і потребують поглибленої людської інтерпретації. Тому застосовано дизайн міжметодної тріангуляції (Denzin, 1978; Bekhet & Zauszniewski, 2012) з трьома рівнями. Структурний рівень забезпечує кількісний контент-аналіз ($N = 1223$ матеріали за 2019–2025 рр., інтракодувальна надійність $\kappa > 0,80$) для фіксації ієрархії видимості й медійного порядку денного. Ідеологічно-наративний рівень інтегрує критичний дискурс-аналіз за Н. Ферклафом (Fairclough, 1995), якісну наративну реконструкцію і мультимодальний аналіз візуальних матеріалів (Kress & van Leeuwen, 2006). Рецептивний рівень ґрунтується на трьох гомогенних онлайн-фокус-групах із представниками різних ідентичностей (геями й бісексуальними чоловіками; лесбійками й бісексуальними жінками; трансгендерними й квір-людьми), що уможливило врахування інтерсекційного характеру досвіду в умовах безпекових обмежень воєнного стану.

Новизна одержаних результатів полягає в комплексному розв'язанні наукового завдання щодо дослідження трансформаційних процесів у медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот в умовах повномасштабної війни. Уперше в українському медіазнавстві цілісно й тривало проаналізовано висвітлення теми в динаміці, завдяки чому емпірично обґрунтовано дискурсивний зсув — перехід від репрезентування віктимізації до домінування наративу десек'юритизації. Важливим здобутком є введення в науковий обіг результатів систематичного дослідження неінституціоналізованих цифрових платформ, що задокументувало структурний розрив між журналістськими стандартами й алгоритмічною логікою афективного

залучення. Запропоновано системну концептуалізацію феномену «парасоціального контрконтакту» як специфічної форми медіаопосередкованої взаємодії в нерегульованих цифрових платформах, що теоретично розширює описаний у літературі механізм негативного парасоціального контакту (Schemer & Meltzer, 2020) трьома структурними характеристиками: стратегією негативної гіпервізуалізації девіантності, інструменталізацією платформних афордансів і відсутністю етичного гейткіпінгу. Концептуалізовано феномен «номінальної нейтральності» як специфічної дисфункції журналістського стандарту об'єктивності (Tuchman, 1972), що теоретично доповнює концепт «фальшивої збалансованості» (Boykoff & Boykoff, 2004) виміром селективного застосування професійного стандарту в межах одного медіа.

Результати підтвердили вихідне дослідницьке припущення про глибокий структурний розрив української медіасистеми. Встановлено, що лівова частка медійної репрезентації теми (84,4 %) генерується інституційними медіа, тоді як неінституціоналізовані Telegram-канали мають меншу частку (15,6 %), що свідчить про функціонування механізму «символічного знищення» (Tuchman, 1978) через ігнорування повсякденного досвіду ЛГБТК+ людей. Виявлено феномен «сезонної репрезентації»: видимість спільнот цілковито залежить від календарного активізму (червневі піки), причому після початку повномасштабного вторгнення цей розрив загострився — медіа знадобилося понад 18 місяців для відновлення попереднього рівня уваги. Зафіксовано критичний рівень медійного андроцентризму: згадки про чоловіків-геїв зустрічаються в 5,9 раза частіше, ніж про жінок-лесбійок, що в умовах війни спричиняє «подвійну невидимість» жіночого досвіду спротиву. Також виявлено «парадокс трансгендерної видимості»: висока частотність згадок не корелює з дестигматизацією, а нівелює суб'єктність групи до тілесно-сенсаційного виміру.

Аналіз дислокації медійного порядку денного внаслідок повномасштабного вторгнення виявив радикальну трансформацію змісту репрезентації. На прикладі «Суспільного» зафіксовано зростання частки матеріалів про вплив війни й участь ЛГБТК+ у захисті держави з 1,27 % до 11,59 %, що маркує перехід від віктимізації до

домінування архетипу «Героя-Захисника». Цей процес концептуалізовано як медіатизовану десек'юритизацію, де право на рівність переосмислюють як акт правової справедливості щодо воїна. Якісний аналіз виявив деформації етичних стандартів цього процесу: ідентифіковано «номінальну нейтральність», за якої механічна трансляція дискримінаційних актів без ціннісної контекстуалізації спричиняє легітимацію антидемократичних практик. Натомість комерційний ресурс «ТСН» реалізує стратегію «економіки драми», де ЛГБТК+ ідентичність комодифікують для конструювання сенсаціоналістських «формульних історій».

У Telegram-сегменті з'ясовано панування логіки афективного іншування й мережевого гейткіпінгу. Аналіз дає підстави стверджувати, що перехід цих платформ на українську мову став формою «дискурсивної мімікрії»: формально коректна термінологія співіснує з «нейтральним платформуванням мови ворожнечі». Мультимодальний аналіз підтвердив панування афективної логіки: візуальні оксиморони й конструювання моральних панік перешкоджають раціональному сприйняттю правозахисного дискурсу, закріплюючи за спільнотами статус соціальної аномалії.

Фокус-групові дискусії забезпечили фіксацію стану афективної поляризації рецепції, де критерієм довіри аудиторії є відчуття емоційної безпеки. У досвіді чоловіків-геїв виявлено феномени «транзакційної суб'єктності» й «тягаря героїзму»: відчуття, що суспільне прийняття є ситуативним «обміном» ідентичності на мілітарну заслугу, що девальвує гідність цивільних осіб («Герой або ніхто»). Досвід лесбійок підтвердив стратегію «убезпечення через мовчання» Л. Хансен (Hansen, 2000) — свідоме уникнення видимості задля захисту від мови ворожнечі й сексуальної фетишизації їхнього образу. Трансгендерні люди визначені як найбільш вразлива група, щодо якої медіа реалізують модель «соціального нагляду» й аутиingu. Синтез результатів демонструє «дискурсивний дисонанс» у циклі потрійного мімезису: попри героїзацію в медіа, фінальна рефігурація ідентичності залишається фрагментарною через надмірну інструментальність образів, що зумовлює запит спільнот на перехід від «економіки хайпу» до «філософії автентичності».

Дослідження визнає низку методологічних обмежень. Робота охоплює період до 30 вересня 2025 року й фіксує «знімок» динамічного медіапростору воєнного часу. Вибірка фокус-груп через метод снігової кулі й онлайн-формат рекрутингу зміщена в бік осіб з вищим рівнем цифрової грамотності й соціального капіталу, що не охоплює досвіду «закритих» представників спільнот, старших вікових когорт та мешканців сільської місцевості. Кваліфікаційний характер праці зумовив одноосібну процедуру кодування, що компенсовано систематичним документуванням аудиторського сліду, інтракодувальною перевіркою надійності й консультаціями з науковою керівницею. Дослідження ідентифікує медіанаративи й аналізує їх рецепцію спільнотами, але не встановлює прямого причинно-наслідкового зв'язку між медіаконтентом і змінами в суспільній думці.

Практичне значення одержаних результатів утілено в розробці авторських «Методичних рекомендацій щодо оптимізації медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот» для впровадження антидискримінаційних журналістських стандартів. Перспективи подальших досліджень полягають у тривалому аналізі стійкості наративу героїзму й пошуку механізмів подолання подвійної маргіналізації квір-жінок у повоєнний період. Праця закладає підґрунтя для ціннісної еволюції українського медіапростору: переходу від «умовної інклюзії» за мілітарні заслуги до утвердження безумовної людської гідності як основи демократичної модернізації держави.

Ключові слова: медіарепрезентація, ЛГБТК+, медіапростір, воєнна журналістика, мова ворожнечі, маніпуляції, соціальні медіа, дискурс-аналіз, фокус-групи, медіанаратив, пропаганда, гендерна рівність, маскулінність, російсько-українська війна, Україна.

ABSTRACT

Polishchuk L. V. Representation of LGBTQ+ communities in Ukrainian media discourse before and after Russia's full-scale invasion. — Qualification scientific work submitted as a manuscript.

PhD thesis to obtain the degree of Doctor of Philosophy in the Programme Subject Area 061 «Journalism» (06 — Journalism). — National University of Kyiv-Mohyla Academy, Kyiv, 2026.

This PhD thesis analyses the transformation of LGBTQ+ communities' representation in the Ukrainian media discourse before and after Russia's full-scale invasion. The study reveals the discursive shift in human rights coverage accelerated by media platformisation and the wartime challenges. The main analytical framework comprises desecuritisation theory (Buzan et al., 1998; Hansen, 2000), i.e. the removal of LGBTQ+ rights from the domain of 'existential threat' to the realm of normalised public policy, and the concept of homopatriotism (Plakhotnik, 2019) as they influence the formation of queer civic agency.

Russia's full-scale invasion of February 24, 2022, jeopardises LGBTQ+ communities, rendering them a 'double target' in times of war. On the one hand, official Russian discourse systematically instrumentalises political homophobia as a tool of state-building and as a means of legitimising the war against Ukraine, depicting the West as morally degenerate in its acceptance of LGBTQ+ rights. On the other hand, the Ukrainian media exhibit internal tension: endorsing communities frequently assumes the character of 'conditional inclusion' and serves as an instrumental signal of alignment with European values, while the search for an internal enemy may be channeled toward marginalised groups. These challenges are accelerated by platformisation: surveys show that Telegram has established itself as the primary news source for approximately three-quarters of Ukrainian citizens. This demands a comparative analysis of two poles of the media system: institutional media outlets ('TSN' and 'Suspilne'), which operate in accordance with professional standards, and non-institutionalised digital platforms (the Telegram channels 'Trukha ⚡ Ukraina' and 'Ukraina Seychas'), which function beyond systematic legal and ethical oversight.

The object of this study is the representation of LGBTQ+ communities in Ukrainian media. The subject is the transformation of the content, visual, and receptive characteristics of the representation of LGBTQ+ communities in institutional media and non-institutionalised digital platforms of Ukraine before and after Russia's full-scale invasion of Ukraine (2019–2025). Three research questions are posed: (1) How has the representation of LGBTQ+ communities in Ukrainian media transformed before and after Russia's full-scale invasion of Ukraine? (2) What dominant media narratives shape the image of LGBTQ+ communities in institutional media and non-institutionalised Telegram channels? (3) How do representatives of different segments of LGBTQ+ communities evaluate the strategies of their media representation in Ukraine?

Drawing on a preliminary review of the literature and an analysis of the socio-political context, the study formulates an initial research assumption that, under conditions of war, the Ukrainian media system enacts two competing discursive logics: institutional media carry out a partial desecuritisation of LGBTQ+ identities through the integration of these communities into the national defense narrative, with the 'Hero-Defender' being the dominant archetype, whereas non-institutionalised Telegram channels enact the inverse process, resecuritisation, through strategies of affective mobilisation. The study also aims to identify a structural asymmetry in the visibility afforded to different community segments.

The theory and methods are based on the integrative model of the collective refiguration of discourse, combining the paradigm of social constructionism (Berger & Luckmann, 1966; Jørgensen & Phillips, 2002), theories of representation and the social production of meaning (Hall, 1997; Tuchman, 1972, 1978), and critical discourse analysis (Fairclough, 1995). Drawing on Paul Ricoeur's concept of 'threefold mimesis' (Ricoeur, 1984), the study traces the configuration of reality in media, wherein social actors are assigned varying extents of agency and narrative archetypes (ranging from the 'Hero-Defender' to the 'Victim' or a passive object). Considering S. Fish's theory of 'interpretive communities' (Fish, 1980), the stage of refiguration is studied: how members of LGBTQ+ communities collectively decode media constructs within the safe communicative 'backstage' (Goffman, 1959), thereby forging their own narrative identity. The mechanisms

of affective othering on unregulated digital platforms are conceptualised through the theory of ‘affective economies’ (Ahmed, 2014) and the parasocial contact hypothesis (Schiappa et al., 2005).

The methods of the study are grounded in the very nature of its object: latent semantic structures, ideological myths, and narrative archetypes cannot be reduced to formalised quantitative measures and require in-depth interpretive analysis. Consequently, a multi-method triangulation design (Denzin, 1978; Bekhet & Zauszniewski, 2012) comprising three levels is employed. The structural level is constituted by quantitative content analysis ($N = 1,223$ items for the period 2019–2025; intra-coder reliability $\kappa > 0.80$), enabling the mapping of visibility hierarchies and the media agenda. The ideological narrative level integrates critical discourse analysis following Fairclough (1995), qualitative narrative reconstruction, and multimodal analysis of visual materials (Kress & van Leeuwen, 2006). The receptive level is grounded in three homogeneous online focus groups composed of individuals with diverse identities, i.e. gay and bisexual men; lesbian and bisexual women; and transgender and queer individuals, which enabled the incorporation of the intersectional character of lived experience under the security constraints imposed by martial law.

The originality of the findings lies in the comprehensive resolution of the research problem concerning transformation processes in the media representation of LGBTQ+ communities under conditions of full-scale war. For the first time in Ukrainian media studies, the coverage of this subject has been comprehensively analyzed over time in dynamic perspective, providing empirical substantiation of a discursive shift: the transition from the representation of victimisation to the predominance of a desecuritisation narrative. A significant contribution lies in the introduction of findings from a systematic study of non-institutionalised digital platforms, which reports a structural gap between journalistic standards and the algorithmic logic of affective engagement. A systematic conceptualisation of the phenomenon of ‘parasocial counter contact’ is proposed as a specific form of media-mediated interaction on unregulated digital platforms, theoretically extending the mechanism of negative parasocial contact documented in the literature (Schemer & Meltzer, 2020) by three structural characteristics: a strategy of negative hypervisualisation of

deviance, the instrumentalisation of platform affordances, and the absence of ethical gatekeeping. The phenomenon of ‘nominal neutrality’ is conceptualised as a specific dysfunction of the journalistic standard of objectivity (Tuchman, 1972), theoretically complementing the concept of ‘false balance’ (Boykoff & Boykoff, 2004) with the dimension of selective application of professional standards within a single media outlet.

The findings confirmed the initial research assumption regarding a profound structural divide within the Ukrainian media. The overwhelming majority of media representation on this subject (84.4 %) was established to be generated by institutional media outlets, while non-institutionalised Telegram channels account for a smaller share (15.6 %), showing the operation of a mechanism of ‘symbolic annihilation’ (Tuchman, 1978) through the neglect of LGBTQ+ individuals’ everyday experiences. The phenomenon of ‘seasonal representation’ was identified: community visibility is entirely contingent upon calendar-based activism (with the peak in June), and following the onset of the full-scale invasion, this disparity was exacerbated—media required more than 18 months to restore prior levels of attention. A critical level of media androcentrism was recorded: mentions of gay men appear 5.9 times more frequently than those of lesbian women, producing, in the context of war, a "double invisibility" of women’s experience of resistance. The ‘transgender visibility paradox’ was also identified: a high frequency of mentions does not correlate with destigmatisation but instead reduces the group’s subjectivity to a corporeal-sensationalist dimension.

Analysis of the displacement of the media agenda following the full-scale invasion revealed a radical transformation of the content of representation. Using Suspilne as a case study, the share of coverage regarding the war’s impact and LGBTQ+ participation in state defense increased from 1.27 % to 11.59 %, marking a shift from victimization to the dominance of the ‘Hero-Defender’ archetype. This process is conceptualised as mediatised desecuritisation, in which the right to equality is reframed as an act of legal justice toward the warrior. Qualitative analysis revealed distortions in the ethical standards of this process: ‘nominal neutrality’ was identified, whereby the mechanical transmission of discriminatory acts without value-based contextualisation leads to the legitimization of antidemocratic

practices. The commercial outlet ‘TSN’, by contrast, pursues a strategy of the ‘economy of drama’, commodifying LGBTQ+ identities for the construction of sensationalist ‘formula stories’.

Within the Telegram segment, the dominance of affective othering and network gatekeeping was established. The analysis provides grounds for asserting that these platforms’ transition to the Ukrainian language constitutes a form of ‘discursive mimicry’: formally appropriate terminology coexists with the ‘neutral platforming of hate speech’. Multimodal analysis confirmed the dominance of affective logic: visual oxymorons and the construction of moral panics obstruct the rational reception of human rights discourse, thereby entrenching these communities’ status as social abnormalities.

Focus group discussions reported affective polarisation in audience reception, with the primary criterion of trust being the audience’s sense of emotional safety. In the experience of gay men, the phenomena of ‘transactional subjectivity’ and the ‘burden of heroism’ were identified: the sense that social acceptance constitutes a situational ‘exchange’ of identity for military merit, which devalues the dignity of civilians (‘Hero or nobody’). The experience of lesbian women confirmed Lene Hansen’s (2000) strategy of ‘security as silence’, i.e. a conscious avoidance of visibility in order to protect against hate speech and the sexual fetishisation of their image. Transgender individuals were identified as the most vulnerable group, toward whom media enact a model of ‘social surveillance’ and outing. The synthesis of findings reveals a ‘discursive dissonance’ within the threefold mimesis cycle: despite media heroisation, the final refiguration of identity remains fragmentary due to the excessive instrumentality of representations, generating a demand from the communities for a transition from the ‘economy of hype’ to a ‘philosophy of authenticity’.

The study acknowledges a number of methodological limitations. Its temporal scope extends through September 30, 2025, thus capturing a ‘snapshot’ of a dynamic wartime media discourse. The focus group sample, recruited through snowball sampling and an online format, is skewed toward individuals with higher levels of digital literacy and social capital, and does not encompass the experiences of ‘closeted’ community members, older age cohorts, or rural residents. The qualifying nature of the work demanded a single-coder

procedure, which was compensated for by the systematic documentation of an audit trail, intra-coder reliability checks, and consultations with the academic supervisor. The study identifies media narratives and analyses their reception by communities, but does not establish a direct causal link between media content and changes in public opinion.

The practical significance is the development of ‘Methodological Guidelines for Optimising the Media Representation of LGBTQ+ Communities’ by the author, intended for the implementation of anti-discrimination journalistic standards. Prospects for further research lie in the longitudinal analysis of the sustainability of the heroism narrative and in the search for mechanisms to overcome the double marginalisation of queer women in the postwar period. The study lays the groundwork for a value-based evolution of the Ukrainian media discourse: the transition from ‘conditional inclusion’ contingent on military merit toward the affirmation of unconditional human dignity as the foundation of the democratic modernisation of the state.

Keywords: media representation, LGBTQ+, media space, war journalism, hate speech, manipulation, social media, discourse analysis, focus groups, media narrative, propaganda, gender equality, masculinity, Russo-Ukrainian War, Ukraine.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Polishchuk, L. (2026). The burden of heroism: LGBTQ+ representation and the ethics of ‘nominal neutrality’ in Ukraine’s hybrid media (2019–2025). *Communications and Communicative Technologies*, 26, 76–92. <https://doi.org/10.15421/292608>
2. Polishchuk, L. (2025). “The war on an invisible front”: Narratives about LGBTQ+ in Instagram and TikTok comments. *Current Issues of Mass Communication*, 38, 69–83. <https://doi.org/10.17721/CIMC.2025.38.69-83>
3. Polishchuk, L. (2025). “The visibility front”: Transformation of media representation of LGBTQ+ communities on Suspilne Movlennia’s digital platforms amidst the Russo-Ukrainian war. *Communications and Communicative Technologies*, 25, 148–160. <https://doi.org/10.15421/292518>
4. Поліщук, Л. (2025). Медіарепрезентація ЛГБТК+ людей в українських і міжнародних дослідженнях: систематичний огляд літератури. *Наукові записки Інституту журналістики*, 87(2), 98–113. <https://doi.org/10.17721/2522-1272.2025.87.8>
5. Поліщук, Л. В. (2025). Аналіз наративів про ЛГБТК+ на телеграм-каналі «Труха ⚡ Україна». *Обрії друкарства*, 2(18), 34–51. [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2025.2\(18\).338196](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2025.2(18).338196)
6. Поліщук, Л. (2025). Медіарепрезентація Маршу рівності в Україні: трансформація наративів і візуальних стратегій до та після повномасштабного вторгнення. *Синопис: текст, контекст, медіа*, 31(3), 223–236. <https://doi.org/10.28925/2311-259x.2025.3.11>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Polishchuk, L. (2025). Representation of the LGBTQ+ communities in Ukrainian media before and after Russia’s full-scale invasion of Ukraine. In *Book of Abstracts: BUP Symposium 2025* (pp. 89–90). Uppsala University.

<https://www.uu.se/download/18.37cfe5bd19afce5326c32459/1765887198457/Book%20of%20Abstract%20BUP%20Symposium%202025%20v4.pdf>

2. Поліщук, Л. (2025). Висвітлення Маршу рівності в українських медіа: зміна наративів до й після повномасштабного вторгнення. *Російська війна проти України: трансформації соціальних інституцій та практик: Збірник тез науково-практичної конференції* (с. 47–50). НаУКМА. <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/36707>
3. Поліщук, Л. (2025). Трансформація медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот та динаміка гомофобних наративів в українському цифровому просторі в умовах війни. *2-га науково-практична конференція «Російська війна проти України: трансформації соціальних інституцій та практик»*. НаУКМА. <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/38409>
4. Поліщук, Л. В. (2025). Трансформація медіанаративів про ЛГБТК+ на телеграм-каналі «Труха ⚡ Україна» до та під час повномасштабного вторгнення Росії в Україну. *Наукова школа Романа Іванченка: Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 64–68). КПП ім. Ігоря Сікорського. <https://vsr.vpi.kpi.ua/uk/scince-m/naukovi-publikatsiji.html>

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	19
ВСТУП	20
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНО-КОНЦЕПТУАЛЬНА РАМКА ДОСЛІДЖЕННЯ МЕДІАРЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЛГБТК+ СПІЛЬНОТ	33
1.1. Дискурс як соціальна практика: епістемологічні засади конструкціоністської парадигми	34
1.2. Медіарепрезентація та її соціальні наслідки: трансформація парадигми об'єктивності в умовах війни	40
1.3. Теоретичні основи наративного підходу: еволюція поняття від тексту до медіаконструкту	51
1.4. Рецептні моделі медіанаративів: соціокультурна динаміка інтерпретації ...	61
1.5. Теоретична рамка дослідження: інтегративна модель колективної рефігурації дискурсу	63
1.6. Висновки до розділу 1	68
РОЗДІЛ 2. КОНТЕКСТ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ МЕДІАРЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЛГБТК+ СПІЛЬНОТ	70
2.1. Міжнародні дослідження медіарепрезентації ЛГБТК+	70
2.2. Медіарепрезентація ЛГБТК+ спільнот в умовах воєн, криз та збройних конфліктів	82
2.3. Репрезентація ЛГБТК+ в українському медіапросторі періоду гібридної війни (2014–2021)	86
2.4. Трансформація медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот в умовах повномасштабної війни	93
2.5. Динаміка медіаспоживання та інформаційного ландшафту	99
2.6. Висновки до розділу 2	104
РОЗДІЛ 3. МЕТОДОЛОГІЯ ТА ДИЗАЙН ДОСЛІДЖЕННЯ	107
3.1. Концептуальна логіка та стратегія дослідження: обґрунтування методологічної тріангуляції	108
3.2. Механіка та релевантність застосування методів аналізу на структурному, ідеологічному та рецептному рівнях	111
3.3. Стратегія формування вибірки та критерії відбору медіа	114
3.4. Обґрунтування вибору періоду для порівняльного аналізу	119
3.5. Процедура збору та кодування даних для контент-аналізу	122
3.5.1. Формування вибірки та процедура пошуку	122
3.5.2. Розробка та застосування кодувальної схеми	127
3.5.3. Забезпечення надійності та валідності кодування	129
3.6. Стратегія ідентифікації та реконструкції медіанаративів	134
3.7. Дизайн та сценарій проведення фокус-групової дискусії	138
3.7.1. Стратегія рекрутингу та формування вибірки	140

3.7.2. Організація, логістика та протоколи безпеки	144
3.7.3. Процедура кодування та аналізу даних фокус-груп	148
3.8. Етичні аспекти та обмеження дослідження	152
3.9. Висновки до розділу 3	162

РОЗДІЛ 4. РЕЗУЛЬТАТИ КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЛГБТК+ СПІЛЬНОТ В УКРАЇНСЬКИХ МЕДІА..... 164

4.1. Динаміка медійної присутності: кількісний аналіз частотності публікацій ...	164
4.1.1. «Сезонна репрезентація»: темпоральний аналіз видимості ЛГБТК+....	166
4.1.2. Вплив повномасштабної війни: порівняльний аналіз періодів	168
4.2. Видимість окремих ідентичностей ЛГБТК+ спільнот в українських медіа: кількісний розподіл згадок	170
4.3. Тональність медійної репрезентації ЛГБТК+: від підтримки до стигматизації в контексті війни.....	176
4.4. Стратегія інституційної нормалізації та десек'юритизації (на матеріалах «Суспільного»).....	179
4.4.1. Трансформація тематичного горизонту та насиченість правозахисного дискурсу.....	179
4.4.2. Реартикуляція ЛГБТК+ як суб'єктів національної оборони: від «віктимізації» до «агентності»	185
4.4.3. Феномен «номінальної нейтральності» та інституційні межі професійного стандарту	194
4.4.4. Ідентифікація домінантних медіанаративів та їхня трансформація	203
4.5. Стратегія комерційного сенсаціоналізму та «економіка драми» (на матеріалах «ТСН»).....	209
4.5.1. Тематична структура «ТСН»: від «економіки скандалу» до геополітичної драми.....	210
4.5.2. Типологія візуальних стратегій драматизації та конструювання конфлікту в матеріалах ТСН	218
4.5.3. Між гуманізацією та експлуатацією: наративна амбівалентність і «формульні історії» скандалу.....	223
4.6. Стратегія афективного іншування та логіка платформного гейткіпінгу (на матеріалах Telegram-каналів)	228
4.6.1. Дискурсивна архітектура Telegram-сегменту: салієнтність конфлікту й мережевий гейткіпінг	229
4.6.2. Мовна політика Telegram-каналів як маркер зміни дискурсу.....	237
4.6.3. Візуальна семіотика дегуманізації: стратегії візуального конструювання в Telegram	242
4.6.4. Деконструкція дегуманізуючих медіанаративів у Telegram-каналах....	253
4.6.5. Феномен парасоціального контрконтакту в нерегульованому цифровому середовищі.....	262
4.7. Висновки до розділу 4	269

РОЗДІЛ 5. РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ: СПРИЙНЯТТЯ МЕДІАНАРАТИВІВ ЛГБТК+ СПІЛЬНОТАМИ..... 272

5.1. Досвід проведення фокус-групових дискусій: динаміка взаємодії та виклики дослідження в умовах війни	272
5.2. Афективна поляризація медіаландшафту: динаміка довіри.....	273
5.3. Геополітичний конфлікт: ЛГБТК+ у дзеркалі ворога.....	280
5.4. Інтерсекційність досвіду: специфіка сприйняття медіанаративів різними групами	286
5.4.1. Специфіка досвіду геїв і бісексуальних чоловіків: між гіпервидимістю, «тягарем героїзму» та медійною інструменталізацією	286
5.4.2. Медійна (не)видимість та стигматизація трансгендерних людей: аналіз дискурсу.....	293
5.4.3. Специфіка досвіду лесбійок і бісексуальних жінок: між невидимістю, фетишизацією та військовою цензурою.....	303
5.5. Декодування візуальних стратегій: реакція на маніпуляції	308
5.6. Агентність та запит на зміни: консолідовані рекомендації медіа.....	315
5.7. Висновки до розділу 5	323
ВИСНОВКИ	326
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	334
ДОДАТКИ	376

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ВІЛ — вірус імунодефіциту людини

ВЛК — військово-лікарська комісія

ВПО — внутрішньо переміщена особа

ВР / ВРУ — Верховна Рада України

ГО — громадська організація

ЗСУ — Збройні Сили України

ІМІ — Інститут масової інформації

КДА — критичний дискурс-аналіз

ККА — кількісний контент-аналіз

КМІС — Київський міжнародний інститут соціології

ЛГБТК+ — лесбійки, геї, бісексуальні, трансгендерні, квір-люди та інші

МН — медіанаратив

НА — наративний аналіз

НБУ — Національний банк України

РФ — Російська Федерація

СОГІ (SOGI) — сексуальна орієнтація та гендерна ідентичність (Sexual Orientation and Gender Identity)

ТБ — телебачення

ТЦК — Територіальний центр комплектування та соціальної підтримки

УПЦ КП — Українська православна церква Київського патріархату

УС — Telegram-канал «Україна Сейчас»

ФГД — фокус-групова дискусія

ШІ (AI) — штучний інтелект (Artificial Intelligence)

NLP — обробка природної мови (Natural Language Processing)

κ (каппа) — статистичний коефіцієнт Каппа Коена (міра надійності узгодженості кодування)

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми дослідження. Медіа відіграють ключову роль у формуванні суспільних уявлень, оскільки вони не просто відображають дійсність, а й активно беруть участь у її соціальному конструюванні (Berger & Luckmann, 1966; Couldry & Hepp, 2017). У цій парадигмі медіарепрезентація постає як динамічна практика продукування значень і водночас як інструмент дискурсивної влади, що визначає межі публічного простору — тобто вирішує, чиї голоси та досвіди до нього допускаються, а які вилучаються (Fairclough, 1995; Hall, 1997). В умовах екстремальних потрясінь воєнного часу ця здатність структурувати реальність суттєво загострюється. Через свої репрезентаційні вибори медіа безпосередньо зміщують межі суспільної «норми» та «іншості» (Jørgensen & Phillips, 2002; Кулик, 2010), у такий спосіб легітимізуючи одні соціальні групи й неминуче маргіналізуючи інші (Грисюк, 2022).

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року спричинило суттєву трансформацію соціального ландшафту, що зумовило більшу вразливість ЛГБТК+ спільнот (де Л — лесбійки, Г — геї, Б — бісексуальні люди, Т — трансгендерні люди, К — квір-люди, а знак «+» охоплює інші сексуальні й гендерні ідентичності). Конвенційна фаза війни не лише посилила пряму загрозу життю, а також поглибила дискримінаційні практики, що функціювали й раніше (Шелевер, 2024; Alibudbud, 2023). Відтак екзистенційні виклики перетворили самих ЛГБТК+ людей на «подвійну мішень». Ззовні вони є об'єктом атак російського офіційного дискурсу й масштабних кампаній дезінформації, що не лише експлуатують наратив про «захист традиційних цінностей» і «політичну гомофобію» для легітимації агресії проти «західних цінностей» (Bias, 2026; Edenborg, 2020, 2023; Jones, 2020; Tsaturyan, 2024), а й безпосередньо включають «необхідність боротьби з гомосексуальністю» в риторичне обґрунтування військового нападу на Україну (Stoeckl & Uzlaner, 2022, як цит. в Martsenyuk & Shevtsova, 2024). Водночас зсередини ситуація ускладнюється через внутрішні напруги, де пошук «ворога» може каналізуватися на маргіналізовані групи (Білоусенко та ін., 2022; Luciani & Shevtsova, 2025). Роль журналістики в цей

період стає надважливою, оскільки медіа можуть або протидіяти цим загрозам через гуманізацію спільнот і надання їм суб'єктності (Butler, 2010; Chouliaraki, 2006), або ж закріплювати стереотипи через практики символічного знищення та ігнорування (Gross, 2001; Tuchman, 1978).

Глобальна медіатизація (процес, у ході якого медіа реорганізують інші соціальні інститути й стають визначальним чинником формування нових суспільних норм) призвела до того, що дискурс про права людини дедалі більше підпорядковується «медійній логіці» сенсаційності та швидкості (Hjarvard, 2008; Livingstone, 2009). В Україні такий зсув став особливо помітним через радикальну зміну моделей медіаспоживання, де Telegram став основним джерелом новин для понад 73 % громадян (Дуцик та ін., 2023; Internews & USAID, 2024). Функціонування Telegram-каналів, які протягом більшої частини досліджуваного періоду перебували поза межами системного державного регулювання, професійних стандартів та етичного контролю, ставить під ризик репрезентацію ЛГБТК+ спільнот (Баркар, 2024; Грисюк та ін., 2025; Поліщук, 2025с). Це зумовлює наукову необхідність порівняльного аналізу панівних наративів в інституційних медіа («Суспільне», «ТСН») та анонімних цифрових платформах, що керуються логікою емоційного залучення («Труха ⚡ Україна», «Україна Сейчас»).

Попри значну кількість прикладних моніторингів медійного контенту, в українській науці спостерігаємо суттєву лакуну: бракує глибоких якісних досліджень, спрямованих на деконструкцію домінантних стратегій медіарепрезентації вразливих груп у воєнний період. Унікальність українського кейсу полягає в частковій десек'юритизації — виведенні питання з площини «екзистенційної загрози» у простір нормалізованої публічної політики (Buzan et al., 1998), — у межах якої ЛГБТК+ люди поступово інтегруються в загальнонаціональний наратив захисту держави як його активні суб'єкти (Luciani & Shevtsova, 2025). Це дослідження прагне пояснити, як медіа конструюють їхні образи через архетипи «Героя» чи «жертви», та, спираючись на концепцію наративної ідентичності (Ricoeur, 1988), з'ясувати ставлення самих представників ЛГБТК+ спільнот до сформованих медійних конструктів.

На основі попереднього огляду літератури й аналізу соціально-політичного контексту сформульовано вихідне дослідницьке припущення: в умовах повномасштабної війни в українській медіасистемі реалізуються дві конкурентні дискурсивні логіки. Інституційні медіа, орієнтуючись на професійні стандарти та європейський правозахисний дискурс, демонструють тенденцію до поступової нормалізації образу ЛГБТК+ спільнот та їхньої інтеграції в загальнонаціональний наратив захисту держави з домінантним архетипом «Героя-Захисника». Натомість неінституціоналізовані цифрові платформи (зокрема Telegram-канали) керуються механізмами афективного залучення аудиторії, що призводить до стереотипізації наративів і збільшення символічної дистанції між ЛГБТК+ людьми й широким загалом через процес іншування — символічне відчуження та конструювання образу ворога.

Актуальність теми зумовлена необхідністю комплексного аналізу медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот в українських медіа до й після повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Хоча російсько-українська війна триває з 2014 року, вибір періоду 2019–2025 років дає змогу використати фінальну фазу гібридної війни як об'єктивну відправну точку для фіксації системного дискурсивного зсуву, каталізованого ескалацією воєнних дій у 2022 році. Заявлена проблематика набуває особливої ваги з урахуванням нових соціальних, політичних і правових викликів, а також тенденцій цифровізації медіапростору.

Мета дослідження — простежити трансформацію репрезентації ЛГБТК+ спільнот в українському медіадискурсі до й після повномасштабного вторгнення Росії в Україну (2019–2025 рр.) та з'ясувати ставлення представників цих груп до стратегій їхнього медійного конструювання.

Дослідницькі питання:

- Як трансформувалася репрезентація ЛГБТК+ спільнот в українських медіа до й після повномасштабного вторгнення Росії в Україну?
- Які панівні медіанаративи формують образ ЛГБТК+ спільнот в інституційних медіа та неінституціоналізованих Telegram-каналах?

- Як представники різних сегментів ЛГБТК+ спільнот оцінюють стратегії своєї медіарепрезентації в Україні?

Завдання дослідження:

- Обґрунтувати інтегративну теоретично-концептуальну рамку дослідження медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот в умовах війни й цифрових трансформацій медіасистем.

- Систематизувати теоретичні підходи до медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот у контексті воєн, криз, збройних конфліктів та цифрових трансформацій медіасистем на основі національної й зарубіжної наукової літератури.

- Виявити динаміку та структурні закономірності медійної присутності ЛГБТК+ спільнот в інституційних і неінституціоналізованих медіа в порівняльній перспективі до й після повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

- Реконструювати панівні медіанаративи, архетипні моделі й візуальні стратегії репрезентації ЛГБТК+ спільнот та розкрити ідеологічні механізми їхнього конструювання в умовах воєнного дискурсу.

- З'ясувати ставлення представників різних сегментів ЛГБТК+ спільнот щодо стратегій їхньої репрезентації та наративів, що про них формуються в українському медіапросторі під час війни.

- Обґрунтувати характер дискурсивного зсуву у висвітленні ЛГБТК+ тематики між різними типами медіа й окреслити напрями вдосконалення журналістських практик.

Об'єкт дослідження — репрезентація ЛГБТК+ спільнот в українських медіа.

Предмет дослідження — трансформація змістових, візуальних і рецептивних характеристик репрезентації ЛГБТК+ спільнот в інституційних медіа та неінституціоналізованих цифрових платформах України до й після повномасштабного вторгнення Росії в Україну (2019–2025 рр.).

Джерельна база дослідження охоплює масив із 1223 медійних матеріалів, опублікованих у період з 2 грудня 2019 року по 30 вересня 2025 року, відібраних шляхом ручного моніторингу за ключовими словами (включно із пейоративною

лексикою). До вибірки уналежнено матеріали чотирьох ключових медіа: «Суспільне Новини» (695 публікацій), «ТСН» (338), «Труха ⚡ Україна» (106) та «Україна Сейчас» (84). Емпіричну базу для вивчення рецепції становлять транскрипти трьох фокус-групових дискусій із представниками різних сегментів спільнот (геї, лесбійки, бісексуальні, трансгендерні та квір-люди).

Методи дослідження. Теоретико-методологічну основу дослідження структуровано навколо трьох взаємопов'язаних концептуальних блоків, що відповідають рівням авторської інтегративної моделі колективної рефігурації дискурсу, та підкріплено відповідним аналітичним інструментарієм.

Перший блок (макрорівень) формує епістемологічний фундамент і макросоціальний контекст дослідження. Він спирається на парадигму соціального конструкціонізму (Berger & Luckmann, 1966; Crotty, 1998; Jørgensen & Phillips, 2002), концептуалізацію дискурсу як форми соціальної практики (Fairclough, 1995) й арени боротьби за гегемонію значень (Laclau & Mouffe, 1985). Для аналізу дискурсивних трансформацій в умовах повномасштабної війни цей блок інтегрує теорії сек'юритизації та десек'юритизації (Buzan et al., 1998; Hansen, 2000), а також концепцію гомопатріотизму (Plakhotnik, 2019), що в сукупності пояснюють процеси включення ЛГБТК+ спільнот у загальнонаціональний наратив захисту держави (Luciani & Shevtsova, 2025; Martsenyuk & Shevtsova, 2024).

Другий блок (мезорівень) деконструє механізми медіарепрезентації на семіотико-дискурсивній та інфраструктурно-обчислювальній площинах. Семіотичний вимір поєднує концепції культурної циркуляції значень (Hall, 1997), умов формування видимості (Dyer, 2002; Gross, 2001; Orgad, 2012) та «символічного знищення» (Tuchman, 1978). Для деконструкції дисфункцій журналістських стандартів залучено концепцію «стратегічного ритуалу» (Tuchman, 1972), феномен фальшивої збалансованості (Boykoff & Boykoff, 2004) та епістемологічні засади прагматичної об'єктивності (Ward, 2011). Інфраструктурний та обчислювальний виміри спираються на теорію медіатизації (Hjarvard, 2008; Livingstone, 2009), модель гібридних медіасистем (Chadwick, 2017) і мережевого гейткіпінгу (Barzilai-Nahon,

2008). Їх доповнено теорією афективних економій і публік (Ahmed, 2014; Paracharissi, 2015), критикою алгоритмічних упереджень (Noble, 2018; Zuboff, 2019) та переосмисленням гіпотези міжгрупового й парасоціального контакту (Allport, 1954; Nguyen et al., 2025; Schemer & Meltzer, 2020; Schiappa et al., 2005) для аналізу механізмів відтворення упереджень у нерегульованому цифровому середовищі.

Третій блок (мікрорівень) обґрунтовує механізми колективної рецепції та наративної ідентичності. Його концептуальним ядром є теорія «потрійного мімезису» П. Рікера (Ricoeur, 1984, 1988), що описує повний цикл від префігурації життєвого досвіду до конфігурації медіаобразів та їхньої подальшої рефігурації аудиторією. Осмислення наративів як інструментів ідеологічного конструювання базується на напрацюваннях М. Бейкер (Baker, 2006). Рецептивний етап розкрито через синтез теорії «інтерпретативних спільнот» С. Фіша (Fish, 1980), концепції безпечних «залаштунків» І. Гофмана (Goffman, 1959) та принципів міжпоколінневих квір-методологій (Coleman et al., 2022), що уможлиблює вивчення колективного декодування медіаконструктів.

Безпосередній методологічний інструментарій дослідження сформовано з огляду на специфіку об'єкта, що потребує поєднання кількісних і якісних підходів. Базою для структурного контент-аналізу слугують стандарти семантичної валідності й надійності вимірювання (Krippendorff, 2019; Riffe et al., 2019, 2023) із математичною верифікацією стабільності кодування (Cohen, 1960; Landis & Koch, 1977). Для ідеологічної деконструкції медіаматеріалів залучено оптику критичного дискурс-аналізу (Fairclough, 1995; van Dijk, 1997; Wodak, 2001) із фокусом на транзитивності (Halliday & Matthiessen, 2014), а також мультимодальний підхід для роботи з візуальним контентом (Kress & van Leeuwen, 2006). Концептуальним ядром наративної реконструкції виступає соціонаративна теорія М. Бейкер (Baker, 2006), яка в синтезі з моделями «формульних історій» і сюжетних архетипів (Burke, 1945; Greimas, 1966; Loseke, 2012) уможлиблює структурний розбір медіатекстів на конкретні ролі й мотиви. Для аналізу рецептивного досвіду спільнот під час фокус-груп застосовано рефлексивний тематичний аналіз (Braun & Clarke, 2006, 2023; Kiger

& Varpio, 2020) у поєднанні з практиками ітеративного кодування (Saldaña, 2021). Окремим блоком методів, що гарантує процедурну прозорість і контроль інсайдерської позиційності, є типологія Р. Бергер (Berger, 2015), стратегія епістемічного винесення за дужки (Gearing, 2004; Gubrium & Holstein, 1997) та ведення безперервного аудиторського сліду (O'Connor & Joffe, 2020).

Методологія дослідження ґрунтується на комплексному дизайні змішаних методів, реалізованому за принципом методологічної тріангуляції (Denzin, 1978). Застосовано *міжметодну тріангуляцію* (Bekhet & Zauszniewski, 2012), що поєднує якісні та кількісні стратегії збирання даних для взаємної верифікації результатів на трьох ієрархічних рівнях аналізу:

1) **Структурний рівень: кількісний контент-аналіз** публікацій чотирьох ключових медіа («Суспільне Новини», «ТСН», «Труха ⚡ Україна», «Україна Сейчас») для виявлення структурних змін у репрезентації. Загальний масив даних ($N = 1223$) оброблено шляхом суцільної вибірки та ручного кодування за авторською схемою з восьми категорій (інтракодувальна надійність $\kappa > 0,80$). Валідність же статистичного порівняння забезпечено симетричними часовими проміжками: 815 днів до (02.12.2019 – 23.02.2022) та 815 днів після (24.02.2022 – 18.05.2024) початку повномасштабного вторгнення.

2) **Ідеологічно-нарративний рівень: якісний нарративний аналіз** у поєднанні з інструментарієм *критичного дискурс-аналізу* (КДА) та *мультимодального аналізу* (для візуального контенту), спрямований на деконструкцію владних відносин, ідеологічних настанов та виявлення домінантних архетипів («Герой», «жертва», «загроза»). Часові межі розширено до 30 вересня 2025 року (асиметричний дизайн), що дало змогу простежити повний цикл еволюції сюжетних ліній в умовах поточної війни.

3) **Рецептивний рівень: серія з трьох гомогенних фокус-групових дискусій** (окремо для геїв і бісексуальних чоловіків; лесбійок і бісексуальних жінок; трансгендерних і квір-людей) для з'ясування ставлення учасників до виявлених медіанаративів, збору їхніх оцінок стратегій медіарепрезентації спільнот та

пропозицій щодо її вдосконалення. Якісні дані фокус-груп слугують засобом крос-рівневого зіставлення результатів двох попередніх рівнів, що становить ключову функцію тріангуляції.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в комплексному розв'язанні наукового завдання щодо виявлення трансформаційних процесів у медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот в умовах повномасштабної війни. Зокрема, у дисертаційній праці:

- вперше систематично проаналізовано літературу, яка охоплює період від Революції Гідності до повномасштабної війни, зокрема еволюцію міжнародного контексту та українського кейсу в динаміці, з акцентом на медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот в умовах воєн, криз та збройних конфліктів;

- удосконалено концептуалізацію медіанаративу, який теоретично переосмислено як багаторівневий дискурсивно-когнітивний конструкт. Це уможлиблює аналіз його не лише як тексту, а й як засобу активного конструювання уявного світу через поєднання змістових стратегій, технологічної інфраструктури платформ та алгоритмічних фільтрів;

- уперше в українському науковому дискурсі здійснено цілісний тривалий аналіз висвітлення ЛГБТК+ тематики в динаміці — від періоду гібридної війни та пандемії до фази повномасштабного вторгнення (2019–2025 рр.), унаслідок чого було виявлено помітні зміни в медійному порядку денному;

- застосовано унікальний для національних досліджень у сфері соціальних комунікацій дизайн методологічної тріангуляції, що поєднує кількісний контент-аналіз великих масивів даних із якісною наративною реконструкцією та аналізом рецепції (через фокус-групи), що забезпечило зіставлення медійних конструктів із реальним життєвим досвідом спільнот;

- набуло подальшого розвитку розуміння структурних розбіжностей медіасистеми через введення в науковий обіг результатів систематичного дослідження неінституціоналізованих цифрових платформ — суб'єктів, які функційно виконують роль медіа, проте позбавлені структурної прозорості,

офіційного юридичного статусу й інституційних механізмів редакційної відповідальності (зокрема анонімних Telegram-каналів); це дало змогу виявити й задокументувати структурну розбіжність між журналістськими професійними стандартами та алгоритмічною логікою афективного залучення;

- здійснено системну концептуалізацію феномену «парасоціального контрконтакту» як специфічної форми медіаопосередкованої взаємодії в нерегульованих (поза системою редакційного контролю та правових механізмів відповідальності) цифрових платформах в умовах повномасштабної війни, що розширює описаний у літературі механізм негативного парасоціального контакту (Schemer & Meltzer, 2020) трьома оригінальними структурними елементами — стратегією «негативної гіпервізуалізації девіантності» (авторське поняття на позначення стратегічного перенасичення дискурсу стигматизаційними візуальними образами вразливих груп), інструментальним використанням платформних афордансів для афективної мобілізації аудиторії та відсутністю етичного гейткіпінгу як соціально-нормативного фільтра; обґрунтовано, що в умовах браку професійного журналістського гейткіпінгу кількісне зростання репрезентації ЛГБТК+ призводить до ресек'юритизації спільнот у межах саморегульованих цифрових середовищ;

- набуло подальшого розвитку емпіричне обґрунтування наявності дискурсивного зсуву, який полягає в переході від репрезентації «віктимізації» до панування «часткової десек'юритизації», за якої інтегровані в мілітарний контекст представники спільнот набувають статусу активних суб'єктів національної оборони.

Теоретичне значення дослідження полягає в суттєвому розширенні теоретико-методологічних підходів до аналізу трансформації медіадискурсів в умовах воєн, масштабних соціальних криз та збройних конфліктів. Теоретичний внесок роботи реалізовано через:

- обґрунтування інтегрованої тривірневої архітектури медіареєзентації (семіотико-дискурсивного, інфраструктурного та обчислювального рівнів), що уможливило концептуалізацію трансформації парадигми об'єктивності не як суто етичної категорії журналістики, а як результат динамічної взаємодії змістових

стратегій, технологічної інфраструктури платформ й алгоритмічної фільтрації контенту;

- поглиблення концепції «гомопатріотизму» (Plakhotnik, 2019) шляхом її синтезу з теорією сек'юритизації та введення авторського концепту «транзакційної суб'єктності» (коли право на повагу в суспільстві стає не безумовною цінністю, а результатом ситуативного «обміну» ідентичності на мілітарну заслугу); це дозволило теоретично обґрунтувати процеси часткової десек'юритизації ЛГБТК+ спільнот та їхню інтеграцію в загальнонаціональний наратив як суб'єктів оборони (Luciani & Shevtsova, 2025);

- емпіричне виявлення феномену «тягара героїзму»: встановлено, що медійна гіпервидимість «Героя-Захисника» призводить до знецінення та повторного символічного виключення цивільного досвіду представників спільноти (геїв); наукова вагомість цього висновку підсилюється його узгодженістю з результатами дослідження Т. Марценюк та М. Шевцової (Martsenyuk & Shevtsova, 2024), які на відмінній емпіричній базі й методами гендерної соціології дійшли ідентичного висновку: прийнятність геїв в українському суспільстві залишається умовною та обмежується нормативним форматом мілітарної маскулінності; збіг результатів двох методологічно незалежних досліджень засвідчує, що «тягар героїзму» є системним нормативним порядком, а не локальним медійним конструктом;

- наукову концептуалізацію поняття «номінальної нейтральності» як специфічної деформації «стратегічного ритуалу» журналістської об'єктивності (Tuchman, 1972); спираючись на епістемологічні засади прагматичної об'єктивності (Ward, 2011), обґрунтовано, що механічна трансляція дискримінаційних практик без належної ціннісної контекстуалізації та правозахисного бекграунду призводить до мимовільної легітимації репресивного дискурсу;

- переосмислення гіпотези парасоціального контакту (Schiappa et al., 2005) та умов ефективності міжгрупового контакту (Allport, 1954) в межах нерегульованого медіасередовища; виявлено, що без інституційної підтримки авторитету (етичного гейткіпінгу) механізм дестигматизації нівелюється, що заперечує універсальність

лінійного зв'язку між експозицією контенту про ЛГБТК+ та зростанням толерантності (Nguyen et al., 2025);

- адаптацію моделі «потрійного мімезису» П. Рікера (Ricoeur, 1984) до аналізу медіарепрезентації, що дало змогу теоретизувати повний цикл формування ідентичності: від префігурації життєвого досвіду до медійної конфігурації сюжетів та їхньої подальшої рефігурації в колективній рецепції. Рефігурацію концептуалізовано як акт групового декодування в межах «інтерпретативних спільнот» (Fish, 1980), що реалізується через створення «безпечного соціального простору» (Goffman, 1959), де вразливі групи трансформують медійні образи у власні автентичні сенси;

- розширення теоретичного розуміння мультимодальності в межах соціальної семіотики (Kress & van Leeuwen, 2006); ідентифіковано візуальні стратегії дегуманізації та механізми «символічного знищення» (Tuchman, 1978), що використовуються для конструювання моральних панік у нерегульованому медіасередовищі, зокрема через використання «детекстуалізованої візуальності» та візуальних оксиморонів, що блокують процеси десек'юритизації.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є повністю самостійною роботою. Автор особисто розробив методологію, зібрав і закодував 1223 медійні матеріали, здійснив кількісний і якісний аналіз, розробив гайд, змодерував три фокус-групи, опрацював дані, сформулював усі висновки та рекомендації. Основні результати дисертації опубліковані в одноосібних наукових працях.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано на кафедрі «Могилянська школа журналістики» факультету соціальних наук та соціальних технологій Національного університету «Києво-Могилянська академія» в межах науково-дослідної теми «Соціальні комунікації в умовах цифрових трансформацій: інформаційні впливи, дезінформація та виклики для професійних практик і стандартів журналістики» (державний реєстраційний номер: 0125U003879).

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у створенні системного емпіричного підґрунтя для аналізу механізмів медійного

конструювання образу ЛГБТК+ спільнот в умовах війни й цифрової трансформації. Безпосереднім прикладним здобутком є розробка авторських «Методичних рекомендацій щодо оптимізації медіареєзентації ЛГБТК+ спільнот», спрямованих на вдосконалення журналістських стандартів і посилення захисту прав людини. Виявлений структурний розрив між інституційними медіа й анонімними Telegram-каналами слугує базисом для розробки стратегій протидії мові ворожнечі та дискримінаційним наративам у цифровому просторі. Ці дані є критично важливими для медіарегуляторів, редакцій і правозахисних організацій, що працюють у сфері інформаційної безпеки.

Практичну апробацію здійснено через розробку й популяризацію науково обґрунтованого контенту для платформ Instagram і TikTok. Це стало можливим завдяки навчанню в Школі відповідального блогерства «ШВАБРА 2.0» (проект ГО «Детектор медіа» та ГО «UMIND» за підтримки чеської гуманітарної організації «Людина в біді»), у межах якого було реалізовано спільну публікацію з виданням «Детектор медіа». Крім того, на основі емпіричних знахідок і запитів учасників фокус-груп створено серію відеоматеріалів, спрямованих на автентичну реєзентацію ЛГБТК+ військових і трансгендерних людей, нормалізацію буденного досвіду одностатевих пар, дестигматизацію ВІЛ-позитивних людей, а також підвищення медіаграмотності для протидії маніпуляціям (візуальні докази та метрики впровадження наведено в Додатку Б).

Дисертаційна праця створює доказову базу для подальшої адвокаційної роботи щодо захисту прав ЛГБТК+ військових і може бути використана правозахисними організаціями під час підготовки звітів для національних та міжнародних інституцій. Окрім того, зібрані дані можуть бути імплементовані в навчальний процес закладів вищої освіти як база для створення авторського курсу «Гендер і медіа» в межах міждисциплінарних гендерних студій. Робота заповнює критичну прогалину в українському науковому дискурсі й постає дієвим інструментом формування інклюзивного й відповідального медіапростору.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертації отримали експертну оцінку, а також фінансову підтримку за результатами перемоги в Конкурсі Фундації Лозинських (The Lozynskyi Foundation, США, 2025–2026 рр.) серед здобувачів ступеня доктора філософії НаУКМА. Висновки дослідження були викладені, обговорені та схвально сприйняті на п'яти наукових заходах міжнародного й всеукраїнського рівнів, а саме на: симпозиумі The Baltic University Programme «BUP Symposium 2025» (24–28 листопада 2025 р., м. Уппсала, Швеція); тренінгу для аспірантів BUP PhD Students Training 2025 (24–28 листопада 2025 р., м. Уппсала, Швеція, де індивідуальним супервізором був Йоган Лінделл (Johan Lindell), доцент кафедри інформатики і медіа Уппсальського університету); XIII Міжнародній науково-практичній конференції «Наукова школа Романа Іванченка» (31 жовтня 2025 р., м. Київ); науково-практичній конференції «Російська війна проти України: трансформації соціальних інституцій та практик» (26 лютого–7 березня 2025 р., м. Київ) та II науково-практичній конференції «Російська війна проти України: трансформації соціальних інституцій та практик» (29–31 жовтня 2025 р., м. Київ).

Публікації. Основні теоретичні й практичні результати дисертаційного дослідження висвітлено в 6 одноосібних наукових працях, опублікованих у фахових виданнях України, віднесених до категорії «Б», серед яких 3 підготовлено англійською мовою та 3 — українською.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з переліку умовних позначень, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел (424 найменування) і додатків (серед яких: список публікацій, матеріали апробації, статистично-аналітичні дані, методологічний інструментарій і протоколи кодування, журнал рефлексії й розрахунок надійності, кейс-стаді, методичні рекомендації, емпірична джерельна база та декларація про використання ІІІ). Загальний обсяг дисертації становить 569 сторінок, з них основного тексту — 333 сторінки. Робота містить 11 таблиць, 32 рисунки в основному тексті й 15 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНО-КОНЦЕПТУАЛЬНА РАМКА ДОСЛІДЖЕННЯ МЕДІАРЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЛГБТК+ СПІЛЬНОТ

Дослідження медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот¹ до й після повномасштабного вторгнення потребує виходу за межі дескриптивного аналізу контенту та побудови багатовимірної теоретичної моделі, здатної пояснити механізми відтворення й конструювання соціальної реальності. Жодна окрема концептуальна традиція не забезпечує достатньої пояснювальної сили для дослідницької проблеми такої складності: вона потребує одночасного врахування епістемологічних засад виробництва значень, соціальних ефектів медійного впливу, когнітивних механізмів наративізації та специфіки колективної рецепції в умовах екзистенційної загрози.

Принципова структурна особливість цієї дисертації полягає в тому, що теоретичне обґрунтування й контекстуальний огляд літератури свідомо розведені у два окремі розділи. Розділ 1 вибудовує концептуальний фундамент — ті аналітичні інструменти й вихідні положення, без яких будь-яка подальша робота з емпіричним матеріалом перетворилася б на опис фактів без пояснення механізмів. Розділ 2, своєю чергою, застосовує сформовану оптику до конкретного наукового контексту: міжнародних досліджень медіарепрезентації ЛГБТК+, українського медіапростору в умовах гібридної та повномасштабної війни, а також актуальної динаміки медіаспоживання. Такий поділ уможливорює чітке розмежування між концептуальним інструментарієм дослідження та наявним станом наукового знання про предмет.

Логіка побудови Розділу 1 відображає принцип послідовної концептуальної інтеграції: від епістемологічних засад соціального конструкціонізму — через аналіз

¹ Вживання множини «спільноти» після парасолькової аббревіатури ЛГБТК+ є свідомим методологічним вибором, покликаним підкреслити внутрішню гетерогенність (неоднорідність) груп, що уналежені до цієї категорії. Такий підхід дозволяє уникнути символічного редукціонізму — хибної типізації ЛГБТК+ людей як єдиного суб'єкта з ідентичними життєвими досвідами. Вживання множини дозволяє визнати автономність і специфічність соціокультурних контекстів та відмінність правових і безпекових потреб різних груп (лесбійок, геїв, бісексуальних, трансгендерних та квір-людей), що є надважливим для аналізу диференційованого впливу війни на їхню медіарепрезентацію та соціальну ідентичність.

соціальних наслідків репрезентації та наративних механізмів конструювання ідентичності — до теоретизації рецепції як активного колективного смислотворення. Ці чотири рівні синтезуються в підрозділі 1.5 в інтегративну модель колективної рефігурації дискурсу, організовану навколо концепції «потрійного мімезису» П. Рікера (Ricoeur, 1984). Ця модель є не ілюстрацією опрацьованої літератури, а операційним інструментом, що визначає логіку гібридного дослідницького дизайну й інтерпретаційні категорії для емпіричних Розділів 4–5.

1.1. Дискурс як соціальна практика: епістемологічні засади конструкціоністської парадигми

Теоретична рамка цього дослідження ґрунтується на онтологічних та епістемологічних засадах парадигми соціального конструкціонізму. В основу підходу покладено теорію П. Бергера й Т. Лукмана, згідно з якою реальність повсякдення не є об'єктивною даністю, а соціально конструюється та підтримується через мовну комунікацію та діяльність соціальних інститутів (Berger & Luckmann, 1966). У цій парадигмі знання про світ і соціальні категорії постають не як апріорні природні даності, а продукуються й репродукуються в дискурсі та трансформуються в процесі соціальної взаємодії (Crotty, 1998; Jørgensen & Phillips, 2002, p. 5).

Спираючись на антифундаменталістську й антиесенціалістську передумови, дослідження виходить із того, що абсолютне, позаконтекстуальне знання є недосяжним, оскільки будь-яке твердження про істину є продуктом специфічного дискурсу, а не нейтральним відображенням реальності (Jørgensen & Phillips, 2002, p. 5). Вирішальною є перша з цих передумов — що все знання дискурсивно продукується і тому є контекстуально зумовленим (Jørgensen & Phillips, 2002, p. 5). Отже, метою роботи є не пошук «об'єктивної» правди про ЛГБТК+ спільноти, а деконструкція механізмів того, як медіа конструюють ці групи як соціальні об'єкти.

Ця епістемологічна позиція здобула своє систематичне обґрунтування в ґрунтовній книзі В. Кулика «Дискурс українських медій: ідентичності, ідеології, владні стосунки» (2010), де інструментарій критичного дискурс-аналізу цілісно

застосовано до медіапростору України. Дослідник наголошує, що медіа «великою мірою творять ту реальність, яку сприймають їхні читачі, слухачі або глядачі» (Кулик, 2010, с. 9) — теза, яка безпосередньо перегукується з конструкціоністськими засадами П. Бергера і Т. Лукмана (Berger & Luckmann, 1966). В. Кулик особливо акцентує ідеологічну роль тих «позірно нейтральних інформаційних повідомлень та суто розважальних» матеріалів, які їхні виробники й споживачі сприймають як такі, що «просто» інформують і розважають (Кулик, 2010, с. 10). Такий підхід суголосний напрацюванням сучасних українських гендерних студій. У підручнику «Гендер для медій» авторки зауважують, що медіа реалізують свою четверту владу² саме через повноваження створювати дискурси (Маєрчик та ін., 2017, с. 33). Дослідниці стверджують, що ці дискурси непомітно нормують суспільство, маскуючи соціальні ієрархії й маргіналізацію під звичний «здоровий глузд» (Маєрчик та ін., 2017, с. 33). Саме механізм непомітності ідеологічного слугує методологічною передумовою для деконструкції прихованих механізмів репрезентації ЛГБТК+ спільнот у цьому дослідженні.

Хоча об'єктом дослідження виступає медіарепрезентація, її вичерпна деконструкція вимагає залучення категорії «дискурсу» як провідної аналітичної оптики. У межах такого підходу медіарепрезентація постає не як дзеркальне відображення дійсності, а як динамічна практика продукування значень (Hall, 1997, р. 28), де медіатекст розглядається як ресурс для смислотворення (*meaning-making*), що активно конструює соціальні ідентичності й відносини (Jørgensen & Phillips, 2002, pp. 9, 72). Оскільки репрезентація є результатом відбору певних номінацій та сюжетних ліній, вона фактично є продуктом дискурсивної боротьби за гегемонію значень навколо «плаваючих означників» (*floating signifiers* — означників, нездатних бути цілковито артикульованими до жодного конкретного дискурсивного ланцюга й тому відкритих для конкурентних артикуляцій; Laclau & Mouffe, 1985, р. 113). Квір-

² Як зазначається в праці «Гендер для медій», медіа мають статус «четвертої влади» поряд із класичними гілками влади — законодавчою, виконавчою та судовою, — саме завдяки своєму повноваженню створювати й поширювати дискурси. Якщо перші три діють через право чи прямий примус, то специфіка влади медіа полягає в тому, що вони функціують як «механізми облаштування невидимих влад», які непомітно встановлюють соціальні норми й структурують суспільні ієрархії (Маєрчик та ін., 2017, с. 30–31, 33).

теорія поглиблює цей конструкціоністський погляд: Дж. Батлер (Butler, 1990, р. 33) показує, що гендер³ «не є іменником», а перформативною практикою — «діяльністю», що не передує суб'єкту, а конститує його в кожному повторюваному акті. Відтак і квір-ідентичність⁴ постає не як стабільна онтологічна даність, а як ефект дискурсивних практик, котрі медіа можуть відтворювати або підривати.

У цьому контексті варто звернути увагу на методологічну позицію В. Кулика (2010, с. 20–21), котрий, аналізуючи теоретичну пропозицію Е. Лакло та Ш. Муффа щодо поширення поняття дискурсу на всю соціальну практику — зокрема відмову від розрізнення дискурсивних і недискурсивних практик (Laclau & Mouffe, 1985, р. 107) — свідомо обирає більш обмежену концептуалізацію: дискурс як семіотичну практику, а не як усю соціальну реальність. Ця позиція суголосна нашому підходу: зберігаючи евристичний потенціал концепції «плаваючих означників» (Laclau & Mouffe, 1985, р. 113) для аналізу боротьби за значення категорій «ЛГБТК+», «квір-суб'єкт», «громадянин» у медіадискурсі, ми також не зводимо всю соціальну реальність спільнот лише до її дискурсивного виміру, залишаючи простір для вивчення їхньої реальної рецепції та агентності. Ця дисертаційна праця продовжує обидві дослідницькі лінії, аналізуючи трансформацію медіарепрезентації спільнот в умовах воєнного стану. Зокрема, вслід за М. Тетерюк (2020), яка розглядала стратегії артикуляції прав ЛГБТК+ на прикладі антидискримінаційної реформи в Україні (2013–2015), ми досліджуємо, як дискурсивне конструювання образу вразливих груп відбувається через реартикуляцію їхнього статусу в загальнонаціональному наративі спротиву, де ідентичність стає ареною боротьби за долучення до соціально схвалюваних категорій громадянської належності й агентності (Laclau & Mouffe, 1985, р. 113–114; Teteriuk, 2020).

Відповідно до засад критичного дискурс-аналізу (КДА), дискурс розглядається як форма соціальної практики, що одночасно детермінується соціальними структурами й бере участь у їхньому активному відтворенні чи зміні

³ Гендер — соціально й культурно сформована ідентичність людини, що визначає її самосприйняття, поведінку та роль у суспільстві незалежно від біологічної статі, з якою вона народилася.

⁴ префіксоїд квір- позначає все дотичне або належне до ЛГБТК+, узагальнюючи поняття.

(Fairclough & Wodak, 1997). Розвиваючи цей погляд, ми синтезуємо підходи Т. ван Дейка (van Dijk, 1997) й Н. Ферклафа (Fairclough, 2001), визначаючи дискурс як специфічну форму вживання мови, невіддільну від соціальної взаємодії. Така концептуалізація дає підстави розглядати медіа як «інститути для мислення» (*institutions-to-think-with*) — диференційовані матеріальні й дискурсивні інфраструктури, що уможливають рефлексію та комунікацію в суспільстві, залучаючи кожного як повноправного учасника суспільного обговорення (Douglas, 1987, як цит. у Jensen, 2021) — через які відбувається динамічний процес створення смислів у діалектичному зв'язку із соціокультурним контекстом війни.

Для теоретичного осмислення підходу соціального конструкціонізму ключовим є розуміння **дискурсу як форми соціальної практики** — дії, що одночасно відтворює та змінює соціальні структури. Спираючись на тривимірну модель Н. Ферклафа (Fairclough, 1995, р. 57–62), концептуальна рамка охоплює три рівні: текст, дискурсивну практику й соціальну практику. Ця модель запобігає редукціонізму, оскільки не зводить дискурс лише до лінгвістичних особливостей тексту чи до макросоціальних структур, а розглядає їх у взаємозв'язку. У роботі прийнято положення, що мовні феномени є соціальними, оскільки вони детерміновані суспільством і мають реальні наслідки (Fairclough, 1989, р. 23; Fairclough, 2001, pp. 18–19). Варто підкреслити діалектичний характер цього зв'язку: соціальні структури, як-от воєнний стан, формують медійний дискурс, проте саме дискурс реконструює ці структури, зміщуючи межі сприйняття норми (Fairclough, 1995; Wodak, 2001). У контексті повномасштабної війни цей діалектичний процес загострюється, оскільки екстремальні соціальні умови посилюють дискурсивну нестабільність і плинність значень, відкриваючи простір швидким трансформаціям ідентичностей.

Для розуміння конкретних механізмів, якими медіа відтворюють цю нестабільність, продуктивним є запропонований В. Куликом (2010, с. 54–56) аналітичний концепт «нормалізму» — специфічного способу, в який медійний дискурс конструює межі між «нормальним» і «ненормальним» не через явну нормативну артикуляцію, а через статистичне усереднення та натуралізацію

«звичайного». Спираючись на концепцію Ю. Лінка (Link, 1999), В. Кулик показує, що нормалістичні дискурси переймаються не тим, щоб суспільні процеси й поведінка людей точно відповідали певній нормі, а тим, щоб не виходили поза її межі (Кулик, 2010, с. 55). Відтак будь-яке відхилення від усередненого образу маркується як «ненормальне» не через пряме засудження, а через мовчазну маргіналізацію⁵. Для дослідження медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот ця концептуалізація є аналітично продуктивною: гетеронормативний образ «типового громадянина» в українських медіа функціонує саме як нормалістська конструкція — він не проголошується нормою явно, але відтворюється як беззаперечний фон, на якому присутність ЛГБТК+ людей автоматично кодується як «інше», «виняткове» або «проблемне». Цей механізм перегукується з тезою І. К. Седжвік (Sedgwick, 1990, р. 1) про те, що більшість вузлових понять і знань у культурі XX ст. структуровані — «справді, розколоті» — хронічною кризою гомо/гетеросексуального визначення, невидима присутність якої пронизує навіть уявно нейтральний медіадискурс і робить гетеронормативність необговорюваним тлом репрезентації. Механізм нормалізму конкретизує реципрокний (взаємний) зв'язок між дискурсом і соціальною практикою (Fairclough, 1995): він пояснює, як медіа відтворюють соціальну нерівність не через відкриту дискримінацію, а через непомітне «натуралізування» соціальної більшості як норми. Саме цей механізм — поряд із явним гомофобним⁶ дискурсом — становитиме один із об'єктів критичного дискурс-аналізу в емпіричній частині дослідження.

Аналіз граматичної організації тексту доповнює КДА-підхід на рівні дискурсивної практики. Центральним інструментом тут є система транзитивності (*transitivity*), розроблена в рамках системно-функціональної граматики М. Галідеєм та К. Метт'юсеном (Halliday & Matthiessen, 2014, pp. 211–358). Транзитивність описує, яким чином речення конструює досвід через вибір типу процесу та учасників: у матеріальних процесах ключовою є опозиція Актора (*Actor*) — активного учасника,

⁵ Маргіналізація — процес виключення певної соціальної групи з публічного простору, унаслідок якого вона позбавляється видимості, голосу та суб'єктності.

⁶ Гомофобія — негативне ставлення, упередження або ворожість щодо людей гомосексуальної орієнтації (романтичного чи сексуального потягу до людей своєї статі), що виявляється як на індивідуальному, так і на суспільному рівні.

що ініціює дію, — і Мети (*Goal*) — учасника, на якого дія спрямована. Ця теоретична модель набула прикладного значення в КДА завдяки Н. Ферклафу (Fairclough, 2001, pp. 100–101), який показав: через граматичні рішення одні актори конструюються як агенти соціальних процесів, тоді як інші позиціонуються як їхні пасивні об'єкти, що є безпосереднім маркером ідеологічної позиції тексту. Цей інструментарій застосовано Д. Орловою (Orlova, 2013) в межах КДА, присвяченого конструюванню образу «Європи» в українському політичному медіадискурсі (2005–2010). У нашому дослідженні він адаптується для відстеження трансформацій агентності квір-суб'єктів — від позиції пасивної Мети в дискурсі до позиції активного Актора національної оборони, — що дозволяє операціоналізувати зміни в режимах громадянської суб'єктності в умовах повномасштабної війни.

Особливу вагу має аналіз ідентичності як децентрованої сутності, що позиціюється різними дискурсами по-різному (Jørgensen & Phillips, 2002, p. 41). В умовах війни цей процес виявляється в спробах медіа залучити ЛГБТК+ до «уявленої спільноти»⁷ Б. Андерсона (Anderson, 1991), даючи простір новій патріотичній солідарності (Waisbord, 2004). Це перегукується з концепцією наративної ідентичності П. Рікера (Ricoeur, 1988) й поглядами С. Голла (Hall, 1996, pp. 4–5) про конструювання «Я» через відношення до «конститутивного ззовні» (*constitutive outside*). За С. Голлом, будь-яка ідентичність формується виключно через маркування відмінності: вона набуває свого значення не з власних внутрішніх властивостей, а з того, що вона залишає поза своїми межами, відторгає чи визначає як «Іншого» (Hall, 1996, pp. 4–5). Запропоноване В. Куликом (2010, с. 53) осмислення концепту «банального націоналізму» М. Білліга (Billig, 1995) відкриває додатковий аналітичний ресурс: дослідник мовної політики показує, як рутинні медійні практики підтримують конструювання «своєї» національної спільноти, тоді як усе «інше» непомітно переміщується на периферію нормального, — що прямо суголосне нашому аналітичному завданню деконструкції механізмів включення/виключення квір-

⁷ За Б. Андерсоном, нація є уявленою політичною спільнотою: її члени відчують себе єдиними, не знаючи одне одного особисто (Anderson, 1991).

суб'єктів у воєнному медіапросторі. Побіжно В. Кулик (2010, с. 38), відтворюючи синтез С. Голла, фіксує, що ідентичність — це «"творення", котре ніколи не є завершеним, завжди перебуває в процесі й завжди здійснюється всередині, а не зовні репрезентації» (Hall, 1997, р. 51, цит. за: Кулик, 2010, с. 38).

Ця теза, укорінена в контексті аналізу українського медіадискурсу, трансформується в нашому дослідженні в операційне припущення: медійний образ ЛГБТК+ як нової «патріотичної» суб'єктності є не заданим, а динамічно конструйованим — у діалектиці між медіавиробником, суспільним контекстом війни й рецептивною позицією самих спільнот. Такий підхід дає змогу дійти теоретичного висновку про те, як медіа конструюють «героїчний» ланцюг еквівалентності: через повсякденну реартикуляцію квір-суб'єктів вони або інтегруються в загальнонаціональний наратив оборони як повноправні громадяни, або ж навпаки — посилюють їхню маргіналізацію через підкреслення їхньої винятковості.

1.2. Медіарепрезентація та її соціальні наслідки: трансформація парадигми об'єктивності в умовах війни

Розробляючи аналітичний інструментарій для дослідження медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот в умовах війни, ми виходимо з того, що репрезентація є не монолітним феноменом, а багаторівневим процесом, кожен складник якого окремо й у взаємодії визначає умови символічної видимості маргіналізованих груп у публічному просторі. Відповідно, пропонований авторський синтез класичних і постцифрових підходів передбачає розрізнення трьох взаємопов'язаних аналітичних рівнів, що утворюють динамічну архітектуру медіарепрезентації. *Семіотико-дискурсивний рівень* охоплює традиційні механізми продукування значень через текстовий і візуальний контент: репрезентація постає тут результатом селекції та надання легітимності певним образам (Hall, 1997), а локальні акти конструювання значень, за Ш. Орґад (Orgad, 2012), накопичуються в межах «глобальної уяви» — системного процесу, через який медіа формують в аудиторії когнітивні рамки для осмислення «інших». *Інфраструктурний рівень* описує політико-економічний устрій

платформ — реалізований через механізми датафікації (перетворення кожної взаємодії користувача на дані), комодифікації (монетизації цих даних і самої активності) та алгоритмічної селекції (управління тим, чий контент і чий голоси отримують онлайн-видимість), — де сама можливість бути почутим у публічному просторі визначається ще до появи контенту перед аудиторією (Noble, 2018; van Dijck et al., 2018). Нарешті, *обчислювальний рівень* концептуалізує безпосередню роботу алгоритмів — автоматизоване сортування та класифікацію людей, предиктивне моделювання поведінки й виробництво «поведінкових ф'ючерсів» — як механізми, що відтворюють соціальні нерівності під маскою технічної нейтральності (Benjamin, 2019; Zuboff, 2019). Таке інтегроване бачення дозволяє аналізувати трансформацію парадигми об'єктивності не лише як етичну проблему журналістики, а як наслідок взаємодії змісту, платформних стандартів та алгоритмічних фільтрів.

Перехід від епістемологічного аналізу до вивчення конкретних професійних механізмів відтворення реальності забезпечує концептуалізація медіарепрезентації як продукту дискурсивної «рефракції» — системного заломлення дійсності через професійні й ідеологічні фільтри медіавиробників (Shoemaker & Reese, 2014). Центральним регулятором цього процесу постає *об'єктивність*, яку Г. Такмен (Tuchman, 1972, р. 660) визначає як «стратегічний ритуал» — рутинну захисну процедуру, що слугує журналістові передусім щитом проти редакційних зауважень і критики аудиторії, а не гарантією достовірного відображення фактів (Tuchman, 1972, pp. 660–661). Дослідниця ідентифікує чотири формальні стратегічні процедури, за допомогою яких журналіст конструює видимість «об'єктивності»: подання конкуруючих версій події, наведення підтверджувальних фактів, стратегічне застосування лапок як маркерів дистанціювання та структурування матеріалу за принципом «перевернутої піраміди» (Tuchman, 1972, pp. 665–670). Принципово, що ці процедури є насправді стратегіями самозахисту, які водночас відтворюють і натуралізують певні ієрархії медійної видимості, унеможливлюючи їхнє критичне осмислення (Tuchman, 1972, р. 676).

У межах розроблюваної теоретичної моделі доцільно припустити, що саме цей «ритуал» детермінує вибір лінгвістичних засобів — зокрема категорій транзитивності й номінації, — які структурують ієрархії агентності маргіналізованих груп у медіатексті. Заразом, як доводить М. Шудсон (Schudson, 2001), норма об'єктивності є не сталою етичною даністю, а продуктом конкретних історичних умов: у період відкритої війни механічне дотримання «балансу» здатне перетворюватися на інструмент легітимації антидемократичних дискурсів. Це актуалізує концепцію «прагматичної об'єктивності» С. Ворда (Ward, 2011, pp. 143–145), згідно з якою журналіст не є пасивним спостерігачем (*passive spectator*), а виступає активним, цілеспрямованим агентом, чиє пізнання світу завжди опосередковується концептуальними схемами і є «інтерпретативним досягненням» (*interpretive accomplishment*). Через встановлення порядку денного медіа не лише вказують аудиторії, про що думати, а й визначають межі легітимності в публічному просторі (McCombs & Shaw, 1972; Couldry & Hepp, 2017). Спираючись на цю аргументацію, «стратегічний ритуал» в умовах воєнного медіадискурсу набуває якості дисфункції: механічна трансляція дискримінаційних актів без ціннісної контекстуалізації породжує те, що в аналізі інституційних медіа дозволяє концептуалізувати як феномен «номінальної нейтральності» — специфічну деформацію журналістського стандарту, що мимовільно легітимізує репресивний дискурс (детальніше в п. 4.4.3).

Структурним наслідком «стратегічного ритуалу» є механізм «символічного знищення» (*symbolic annihilation*) — поняття, яке вперше ввів Дж. Гербнер (Gerbner, 1972, p. 44): «репрезентація у вигаданому світі означає соціальне існування; відсутність означає символічне знищення». У 1976 році Дж. Гербнер і Л. Гросс зберегли це визначення, продовжуючи розширювати сферу застосування концепту (Gerbner & Gross, 1976), у межах якого маргіналізовані групи витісняються з публічного поля або зводяться до стереотипів. Г. Такмен, спираючись на цей концептуальний доробок, розширила поняття символічного знищення поза межі простої «відсутності», окресливши три форми цього процесу: пропуск/ігнорування (*omission*) — коли група фактично відсутня в медіапросторі, тривіалізацію

(*trivialization*) — коли її образ присутній, але позбавлений суспільної ваги й редукований до другорядних ролей, та засудження (*condemnation*) — коли репрезентація є стигматизуючою⁸ або зображує групу як девіантну⁹ та небезпечну (Tuchman, 1978). Будь-яка з цих форм рівнозначно позбавляє групу «соціального існування» в медійному символічному порядку (Tuchman, 1978).

Ця трикомпонентна типологія є ключовим аналітичним інструментом дослідження: саме через ідентифікацію конкретної форми символічного знищення — а не загального факту маргіналізації — стає можливою диференційована оцінка репрезентації різних сегментів ЛГБТК+ спільнот в умовах війни. «Гіпотеза відображення» (*reflection hypothesis*) пояснює цей механізм: медіа транслиують домінантні суспільні цінності — нерідко з характерним культурним запізненням — і водночас функціують як агенти соціалізації, що відтворюють наявні владні ієрархії (Tuchman, 1978). Цей процес можна глибоко осмислити через явище, яке українські дослідниці називають дискурсивністю знань (Маєрчик та ін., 2017, с. 67). Наприклад, як зазначають С. Кеслер та В. Маккенна (Kessler & McKenna, 1978, як цит. в Маєрчик та ін., 2017, с. 67), наші попередні культурні переконання буквально змушують нас «відкривати» ті соціальні відмінності, в які ми вже заздалегідь віримо. Відповідно, журналістські матеріали часто перебувають під сильним тиском дискурсивних влад і швидше виправдовують задані моделі поведінки, ніж об'єктивно їх описують (Маєрчик та ін., 2017, с. 67).

Саме брак репрезентації є актом, що позбавляє групу суб'єктності в суспільній свідомості (Gross, 2001): відсутність (*omission*) ЛГБТК+ людей у медіадискурсі структурно зміцнює гетеронормативні наративи. Р. Даєр (Dyer, 2002) загострює цей аргумент, стверджуючи, що репрезентація — завжди питання влади: образи не просто відображають ідентичність, а конструюють її через стереотипи, що «фіксують» маргіналізовану групу в межах спрощених і нерідко девіантних характеристик, що є

⁸ Стигматизація — приписування певній групі негативних характеристик, що викликають сором, осуд і соціальне відторгнення; перетворює відмінність людини на підставу для її знецінення.

⁹ Девіантність (від лат. *deviatio* — відхилення) — властивість, що приписується поведінці або соціальній групі, яка відхиляється від домінантних суспільних норм і слугує підставою для стигматизації та виключення з нормативного поля.

медійним виявом тривіалізації та унеможлиблює сприйняття її внутрішньої розмаїтості. В українському науковому контексті механіку цієї влади концептуалізують М. Маєрчик та ін. (2017). Вони звертають увагу на те, що сама мова ніколи не є дистильованою чи нейтральною, адже вона завжди наповнена владними векторами. Авторки доходять висновку, що медіа автоматично переносять у публічні тексти вже готові культурні ієрархії, тим самим непомітно легітимізуючи нерівність (Маєрчик та ін., 2017, с. 69, 73).

Концепція «символічного знищення» потребує, однак, концептуального розширення через призму критики мовленнєво-актової парадигми безпеки, здійсненої Л. Гансен (Hansen, 2000). У полеміці з Копенгагенською школою безпекознавства, яка вимагає публічної артикуляції загрози як умови визнання суб'єкта гідним захисту, дослідниця вводить поняття **«убезпечення через мовчання»** (*security as silence*) — ситуацію, за якої вразлива група структурно позбавлена можливості «проговорити» власну незахищеність: такий мовленнєвий акт здатний сам по собі ескалювати агресію, перетворюючи мовчання на вимушену стратегію виживання, що інтерналізує страх і унеможлиблює колективну мобілізацію (Hansen, 2000, pp. 287, 294, 306). Паралельний концепт «поглинання безпеки» (*subsuming security*) пояснює, чому гендерна вразливість нерідко «розчиняється» в домінантних колективних ідентичностях — національній або державній, — позбавляючи маргіналізовану групу самотійного місця в офіційному безпековому дискурсі (Hansen, 2000, p. 287). Ця теоретична оптика уможлиблює інтерпретацію низької медійної видимості ЛГБТК+ не лише як редакційного ігнорування, а як структурно відтворюваної стратегічної неможливості повноцінного комунікативного акту безпеки без підтримки держави, що в умовах повномасштабної війни набуває особливої аналітичної ваги.

Аналіз наслідків репрезентації ускладнюється через чинник інтерсекційності¹⁰ (Crenshaw, 1991): медійна видимість є вибірковою та здатна водночас надавати голос певним сегментам спільнот і символічно знищувати інших — зокрема

¹⁰ Інтерсекційність (англ. *intersectionality*; Crenshaw, 1991) — концепт, що описує взаємоперетин кількох ознак соціальної ідентичності (гендер, сексуальна орієнтація, раса, клас тощо) та їх спільний вплив на формування унікальних, взаємопоєднаних форм дискримінації й нерівності.

трансгендерних людей. Через ефект культиваци¹¹ стереотипна асоціація ЛГБТК+ із девіантністю (Gerbner & Gross, 1976; Morgan et al., 2012) формує в аудиторії «синдром злого світу»¹². У фрагментованому цифровому середовищі культивация трансформується в «нішовий стримінг» (*niche-streaming*) — процес, за якого алгоритм замикає користувача в персоналізованому потоці тематично однорідного контенту, — де алгоритмічна курація перебирає роль «інституційного оповідача (Almakaty, 2025) й продукує «синдром лякливого світу» — стан посиленої соціальної тривоги й очікування особистої шкоди (Andersen et al., 2024). Наслідки такого викривлення мають виразну афективну природу: емоції страху чи огиди «прилипають» до певних груп і тіл (Ahmed, 2014).

Механізм цього «прилипання» концептуалізує теорія афективних економій С. Ахмед (Ahmed, 2014), яка пропонує принципово нове розуміння ролі емоцій у відтворенні соціальних ієрархій. С. Ахмед відхиляє як психологічну, так і соціологічну моделі емоцій, стверджуючи натомість, що емоції виникають як ефекти циркуляції: вони «створюють сам ефект поверхонь і меж, які дозволяють нам розрізняти внутрішнє і зовнішнє» (Ahmed, 2014, p. 10). Знаки набувають афективної цінності не через власні властивості, а внаслідок руху між тілами: що більше певний знак циркулює, то більше афективного заряду він акумулює (Ahmed, 2014, p. 45). Ключовим механізмом цього накопичення є «липкість» (*stickiness*): через повторювані акти найменування, стереотипізацію та медіарепрезентацію певні тіла стають «заздалегідь зустрінутими» як страшні або огидні (Ahmed, 2014, p. 7). Огида функціонує перформативно: мовленнєвий акт конституює об'єкт як огидний і породжує спільноту, об'єднану спільним дистанціюванням від нього (Ahmed, 2014). Концепт «афективних публік» З. Папачарісі (Papacharissi, 2015) й теорія афективних економій С. Ахмед є взаємодоповнювальними: якщо З. Папачарісі акцентує на мобілізаційній

¹¹ Ефект культиваци (Gerbner & Gross, 1976) — закономірність, за якою систематичне медіаспоживання поступово формує в аудиторії стійке уявлення про реальність, наближене до медійних образів: що частіше певна група зображується у визначений спосіб, то більше аудиторія сприймає цей образ як норму.

¹² «Синдром злого світу» (*mean world syndrome*; Gerbner & Gross, 1976) — наслідок ефекту культиваци: люди, які інтенсивно споживають медіаконтент із тривожними або стигматизуючими образами, починають сприймати реальність як більш небезпечну й ворожу, ніж вона є насправді.

функції емоцій у цифровому просторі, то С. Ахмед розкриває структурний механізм, через який цифровий контент стратегічно закріплює певні афекти за конкретними ідентичностями — у такий спосіб, що «афективні публіки» формуються не навколо солідарності, а навколо спільної огиди (Ahmed, 2014, pp. 93–95).

Для розуміння того, як медіа можуть як долати, так і відтворювати упередження, доцільно звернутися до теорії міжгрупового контакту Г. Оллпорта, згідно з якою зменшення упереджень вимагає чотирьох оптимальних умов: рівного статусу учасників, спільних цілей, міжгрупової співпраці та підтримки з боку закону, інституцій чи звичаїв (Allport, 1954, p. 281). Г. Оллпорт наголошує, що позитивний ефект взаємодії значно посилюється, якщо цей контакт санкціонований інституційною підтримкою (*institutional supports*), тобто «законом, звичаєм або місцевою атмосферою» (Allport, 1954, p. 281). У контексті медіарецепції це означає, що санкція авторитетних інституцій надає контакту легітимного статусу; натомість її відсутність не просто нейтралізує ефект інших умов, а здатна перетворити взаємодію на акт публічного приниження, за якого домінантна група не зазнає жодних соціальних санкцій за вияви упереджень.

У медіазнавстві ці положення трансформувалися в гіпотезу парасоціального контакту (*Parasocial Contact Hypothesis* — PCN), запропоновану Е. Ск'яппою та ін. (Schiappa et al., 2005). Теоретичне ядро PCN полягає в тому, що людський мозок опрацьовує медіадосвід подібно до безпосереднього спілкування: «ілюзія особистого знайомства» (*illusion of face-to-face relationship*; Horton & Wohl, 1956, p. 215) модифікує атрибути категорії, до якої належить персонаж, а через них — і настанови глядача щодо цілої соціальної групи (Schiappa et al., 2005, pp. 93–94). Ефект PCN виявляється особливо сильним серед тих, хто позбавлений безпосереднього досвіду спілкування з представниками вразливих спільнот: медіаекспозиція компенсує його відсутність і стає головним джерелом знань про аутгрупу¹³ (Schiappa et al., 2005, pp. 97–98). Водночас сама логіка PCN передбачає, що цей ефект спрацьовує насамперед

¹³ Аутгрупа (англ. *outgroup*) — соціальна група, до якої людина себе не зараховує, на відміну від інгрупи (групи власної ідентифікації). У теорії міжгрупового контакту вивчення аутгрупи визначено як головний механізм подолання упереджень (Allport, 1954).

за позитивного зображення — коли персонаж є привабливим, компетентним і достатньо схожим на глядача (Schiappa et al., 2005). Проте, якщо репрезентація є негативною або ворожою, парасоціальний контакт не знижує упередження, а здатний їх посилювати, що детально доведено в пізніших розвідках негативного медійного впливу (Schemer & Meltzer, 2020).

Перенесення РСН у середовище гібридних медіасистем (Chadwick, 2017) загострює цей парадокс. Позитивний ефект парасоціального контакту критично залежить від наявності ефективної модерації: на регульованих платформах він сприяє зниженню гомонегативності¹⁴, тоді як нерегульоване середовище анонімних медіаакторів здатне руйнувати четверту умову Г. Оллпорта й перетворювати видимість групи на інструмент афективної поляризації (Nguyen et al., 2025). Механіка цього перетворення така: без редакційних стандартів і правових санкцій глядач бачить не рівного собі представника аутгрупи, а образ, змодельований ворожим дискурсом анонімних акторів, — і парасоціальна взаємодія не скорочує когнітивну дистанцію, а радикалізує її через механізм негативного контакту (Schemer & Meltzer, 2020). Ця логіка — де висока видимість ЛГБТК+ у середовищі без інституційної підтримки перетворюється на акт колективного іншування¹⁵ — формує теоретичне підґрунтя для авторського концепту *парасоціального контрконтакту*: нерегульовані цифрові платформи реалізують не РСН, а його антипод — механізм, що систематично відтворює упередження через ту саму структуру парасоціальної взаємодії, яка за наявності інституційної підтримки могла б їх долати (детальніше в п. 4.6.5).

Якщо РСН і теорія Г. Оллпорта описують умови медіаопосередкованої взаємодії на рівні змісту, то алгоритмічний рівень є якісно новим режимом

¹⁴ Гомонегативність — науковий термін на позначення негативних ставлень, упереджень і дискримінаційних практик щодо людей із гомосексуальною чи бісексуальною орієнтацією; у академічному дискурсі вживається як аналітично точніша альтернатива поняттю «гомофобія», оскільки не передбачає клінічного виміру страху, а охоплює весь спектр негативних реакцій — від когнітивних до поведінкових.

¹⁵ Іншування (англ. *othering*) — дискурсивний процес, у якому домінантна група конструює іншу соціальну групу як принципово відмінну, чужу або загрозливу, закріплюючи тим самим межу між «нами» і «ними». У медіадослідженнях — механізм символічного відчуження, що реалізується через стигматизуючі номінації, селективну репрезентацію та афективну мобілізацію аудиторії проти маргіналізованих груп.

упослідження¹⁶, що діє на рівні інфраструктури. С. Ноубл концептуалізує це явище через поняття «технологічного редлайнінгу» (*technological redlining*) — систематичного відтворення соціальної нерівності через алгоритмічні рішення, що визначають, чиї голоси стають видимими в онлайн-просторі (Noble, 2018, p. 1). Принципово, що «алгоритмічне пригнічення» (*algorithmic oppression*) є не технічним збоєм, а феноменом, визначальним для самої операційної логіки мережі, що безпосередньо позначається на повсякденному житті користувачів (Noble, 2018, pp. 4–5, 10): алгоритми є продуктом людей із конкретними ціннісними установками, здатними відтворювати наявні нерівності — зокрема щодо сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності (Noble, 2018, pp. 1–2). Хоча дослідниця зосереджується на расовій нерівності, виявлені закономірності мають системний характер: будь-яка ідентичність, що не відповідає домінантній нормі платформи, ризикує опинитися на периферії видимості.

На обчислювальному рівні Р. Бенжамін концептуалізує цей процес через поняття «Нового Кодексу Джима» (New Jim Code) — практики застосування нових технологій, що відтворюють наявні нерівності, проте просуваються й сприймаються як більш об'єктивні або прогресивні порівняно з дискримінаційними системами попередньої епохи (Benjamin, 2019, pp. 5–6). Ключова теза авторки полягає в тому, що навіть сам вибір проблеми, яку система має вирішувати, несе ціннісні судження її творців — від проєктувальників алгоритму очікують нейтральності, тоді як їхні рішення залишаються невидимими (Benjamin, 2019, p. 11). Р. Бенжамін показує, що алгоритмічна фільтрація, яка зовні виглядає як персоналізація, систематично перенаправляє видимість і ресурси від певних груп: той самий механізм, що адаптує контент до аудиторії, водночас здатен показувати вакансії з вищою платнею частіше чоловікам або перенаправляти рекламу нерухомості залежно від демографічного складу кварталів, — відтворюючи нові форми кодованої нерівності (Benjamin, 2019, pp. 32–33). Застосовуючи цю аналітичну рамку до квір-репрезентації: якщо

¹⁶ Упослідження — системний процес встановлення та відтворення нерівного становища соціальної групи, що виявляється в позбавленні її влади, доступу до ресурсів і публічної видимості через суспільні, інституційні або технологічні механізми.

платформні алгоритми навчено переважно на гетеронормативному контенті, що отримує вищий рівень позитивного підкріплення аудиторії, система структурно відтворює маргіналізацію квір-ідентичностей — не через свідомий намір розробників, а через логіку самого дизайну.

Ш. Зубофф (Zuboff, 2019) поглиблює цей аналіз, показуючи, що архітектура наглядного капіталізму¹⁷ не лише класифікує, а й активно модифікує поведінку. Виробництво «продуктів предикції»¹⁸ та торгівля ними на ринках «поведінкових ф'ючерсів»¹⁹ (Zuboff, 2019, р. 8) передбачає безперервне нарощування «поведінкового надлишку» (*behavioral surplus*) — поведінкових даних понад потреби вдосконалення сервісу, що перетворюються на сировину для предикційних продуктів (Zuboff, 2019, р. 87). Застосована нами для аналізу платформної репрезентації ЛГБТК+ спільнот, ця логіка пояснює, чому алгоритми структурно схиляються до підсилення контенту з вищим показником залученості — що де-факто робить домінантні нормативні патерни, зокрема гетеронормативність, вигіднішим об'єктом монетизації. Таким чином, обчислювальний рівень стає механізмом алгоритмічного унормування гетеронормативності — не через свідому дискримінацію, а через системну логіку поведінкової модифікації (Zuboff, 2019, pp. 202–203). «Інструментарна влада» (*instrumentarian power*), яку описує Ш. Зубофф (Zuboff, 2019, р. 352), структурно розміщує квір-суб'єктів у позиції «налаштовуваних»: їхня видимість, класифікація й афективне забарвлення визначаються логікою платформи, а не їхньою власною суб'єктністю.

Синтез трьох аналітичних рівнів постає цілісним завдяки концепції «медійної логіки» Д. Алтейда та Р. Сноу (Altheide & Snow, 1979), яка пояснює, як внутрішні правила й формати медіаплатформ детермінують спосіб подачі соціальних проблем.

¹⁷ Архітектура наглядного капіталізму (*surveillance capitalism architecture*) — система взаємопов'язаних технічних інфраструктур, алгоритмічних механізмів і бізнес-моделей, через яку великі технологічні компанії привласнюють людський досвід як сировину для комерційних практик. На відміну від індустріального капіталізму, де сировиною слугувала матерія, наглядний капіталізм проголошує людський досвід «вільним сировинним матеріалом для прихованих комерційних практик видобутку, предикції та продажу» (Zuboff, 2019, р. 8).

¹⁸ Предикція — це формування, на основі поведінкових даних, прогностичних моделей, які використовуються для автоматизованої модифікації дій людей з метою отримання комерційної вигоди.

¹⁹ тут йдеться про купівлю-продаж прогнозів майбутньої поведінки конкретних користувачів.

Концептуальне підґрунтя цієї логіки утворює теорія медіатизації — тривалого макроісторичного процесу, у ході якого медіа реорганізують логіку соціальних інститутів, поступово набуваючи статусу самостійного інституту з власними правилами й механізмами розподілу ресурсів (Hjarvard, 2008, p. 113; Krotz, 2007, p. 258). Ґрунтуючись на концепції С. Г'ярварда (Hjarvard, 2008), ми висуваємо тезу, що соціальні інститути, зокрема й дискурс про права людини, не просто взаємодіють із медіа, а дедалі більше підпорядковуються медійній логіці — інституційному та технологічному способу дії, що визначає розподіл матеріальних і символічних ресурсів, а також застосування формальних і неформальних правил. Конкретним виявом цієї логіки є такі форматні настанови, як сенсаційність, швидкість і драматизація (Altheide & Snow, 1979; Mazzoleni & Schulz, 1999, p. 250).

Опираючись на широке розуміння медіації С. Лівінгстон (Livingstone, 2009), ми стверджуємо, що медіатизація відіграє ключову роль у процесах рефігурації ідентичностей, оскільки медіа беруть активну участь у формуванні нових суспільних норм щодо того, хто вважається легітимним громадянином. В умовах цифровізації вона еволюціонує в платформну логіку (van Dijck et al., 2018, p. 19) — процес, у ході якого цілі суспільні сектори трансформуються внаслідок взаємного формування онлайн-конекторів²⁰, платформних механізмів і соціальних практик, — де алгоритмічна архітектура стає визначальним чинником селекції й смислового структурування образу вразливих груп. При цьому інфраструктурний та обчислювальний рівні, аналітично розрізнені, у практиці функціонування платформ нерозривно пов'язані — технічна архітектура й алгоритмічна логіка разом визначають умови видимості груп до того, як будь-який конкретний матеріал опиняється перед аудиторією, — що відображено в теоретичній рамці дослідження (підрозділ 1.5) через їхнє об'єднання на мезорівні.

²⁰ Конектори (*connectors*) — це динамічні ролі або зв'язки між різними суб'єктами, які беруть участь у формуванні нових суспільних практик (van Dijck et al., 2018, p. 19). У контексті цього дослідження ці онлайн-конектори, такі як інституційні медіа й Telegram-канали, відіграють важливу роль у формуванні та поширенні дискурсів стосовно медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот.

Медіарепрезентація в такій перспективі постає процесом, що є символічним і операційним, — де влада реалізується через взаємодію дискурсивних практик, платформних стандартів та алгоритмічних фільтрів. Хоча в Telegram діє особлива система алгоритмів (функціює хронологічний порядок показу), але саме завдяки більшій кількості публікацій канали частіше з'являються у верхній частині стрічки, а користувачі бачать їх регулярніше. Водночас залученість аудиторії (реакції, коментарі та поширення) сприяє потраплянню до блоку рекомендацій «Схожі канали», що розширює їх охоплення, зокрема аналізованих у дослідженні каналів «Труха ⚡ Україна» й «Україна Сейчас». Таким чином, розроблена концепція трьох рівнів медіарепрезентації послуговує ефективним теоретичним підґрунтям і для аналізу інших соціальних мереж у майбутніх дослідженнях.

Отже, репрезентація ЛГБТК+ спільнот у цифрових середовищах адаптується до вимог платформного формату, що радикально впливає на умови обміну думками в публічній сфері (Mazzoleni & Schulz, 1999). Саме ця багаторівневність є необхідною аналітичною передумовою для розуміння медіадискурсу, де глобальна платформізація конфліктує з локальними контекстами війни й боротьби за соціальну справедливість: умови видимості ЛГБТК+ спільнот в українському медіапросторі визначаються одночасно редакційними стандартами інституційних медіа, афективною логікою нерегульованих цифрових платформ та обчислювальними механізмами, що відтворюють гетеронормативну норму під виглядом технічної нейтральності. Відтак медіатизація постає не абстрактним макропроцесом, а критичним чинником у визначенні того, хто отримує право голосу в дискусіях про ідентичність і громадянську належність (Livingstone, 2009; Thompson, 1995).

1.3. Теоретичні основи наративного підходу: еволюція поняття від тексту до медіаконструкту

Необхідність глибокої теоретичної концептуалізації поняття «наратив» у цьому дослідженні зумовлена специфічною проблемою сучасного українського медіазнавства. В умовах гібридної та повномасштабної війни термін «наратив» набув

надзвичайної популярності, проте він часто використовується як синонім до категорій «тема», «повідомлення» або «пропаганда», що призводить до розмивання його наукового змісту й утрати аналітичної точності. Підрозділ спрямований на формулювання робочого визначення наративу як когнітивного інструменту, здатного конструювати ідентичність в умовах соціальної травми й війни. Детальна деконструкція складників оповіді — від класичних структурних підходів до сучасних когнітивних медіатеорій — є необхідною передумовою для подальшої розробки авторської матриці аналізу й інтерпретації трансформацій у медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот.

Структурні основи оповіді: від «Поетики» Арістотеля до семіотики Барта. Дослідження природи оповіді та її внутрішньої архітектури сягає античної традиції. Засадничі структури наративу були вперше концептуалізовані в «Поетиці» А. Арістотеля, де давньогрецький мислитель визначав оповідь як «наслідування дії» (*mimesis*) та наголошував, що її сутність полягає передусім в «упорядкуванні фактів» (Aristotle, бл. 350 р. до н. е., як цитовано у White, 1978). Таке первинне уявлення про наратив як про логічно впорядковану послідовність подій розвинули в ХХ столітті в межах лінгвістичних досліджень. Зокрема, В. Лабов та Дж. Валецькі визначили наратив як специфічний спосіб передачі минулих подій, що використовує послідовність упорядкованих речень, які дзеркально відтворюють часову послідовність подій реального досвіду оповідача (Labov & Waletzky, 1967, р. 20). На відміну від арістотелівського акценту на імітації, підхід В. Лабова та Дж. Валецькі (Labov & Waletzky, 1967) зосередився на прагматичній комунікації, де темпоральна впорядкованість виступає базовою характеристикою, яка уможливорює реконструкцію реципієнтом чужого досвіду.

Подальше теоретичне обґрунтування поняття належить одному із засновників наратології Ж. Женетту (Genette, 1972), який головно розмежував аналіз оповідної реальності. Він виокремив у ній три автономних, але діалектично пов'язаних аспекти: історію (*histoire* — означуване, або зміст наративу), оповідь (*récit* — означник, або власне наративний текст і дискурс) та нарацію (*narration* — породжувальний акт

розповідання і сукупність реальних чи фіктивних обставин, у яких він відбувається) (Genette, 1972, р. 72). Це розшарування спонукало дослідників вийти за межі дескрипції змісту й зосередитися на техніках конструкції сенсу. Узагальнюючи ці підходи, С. Онега та Х. Ланда (Onega & Landa, 1996, р. 5) запропонували визначення, згідно з яким наратив є семіотичною репрезентацією серій подій, що мають часовий або причиновий зв'язок. Принципово важливою для медіадосліджень є теза дослідників про те, що наративний текст містить не самі події як такі, а лише знаки — репрезентації цих подій, які вимагають герменевтичної інтерпретації (Onega & Landa, 1996, р. 5). Це означає, що наратив ніколи не є нейтральним відображенням, а завжди має ідеологічну установку, що структурує сприйняття об'єкта репрезентації.

Вирішальний внесок у розуміння соціальної та культурної ролі наративу зробив Р. Барт (Barthes, 1977), який обґрунтував його всеосяжну природу. Французький філософ підкреслював, що «наративів у світі незліченна кількість», і вони не обмежені лише художньою літературою (Barthes, 1977, р. 79). Наратив наявний у міфах, новинах, повсякденних розмовах і кіно, передається через мову, зображення чи жести (Barthes, 1977, р. 79). За Р. Бартом, наратив є «інтернаціональним, трансісторичним, транскультурним: він просто є, як саме життя» (Barthes, 1977, р. 79). Саме ця мультимодальність робить наративний підхід надзвичайно актуальним для аналізу сучасної медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот, де повідомлення конструюються через поєднання різних знакових систем. Розвиваючи цю ідею, М.-Л. Раян (Ryan, 2017) зауважує, що наратив може розумітися і як сама практика життя, і як його репрезентація в екзистенційному вимірі. Це розмежування підкреслює, що будь-яка медійна оповідь є не відображенням, а конструкцією реальності, а це робить перехід від структуралізму до конструктивізму логічним етапом у розвитку наратології як когнітивного інструментарію.

Наратив як когнітивний інструмент: конструктивістський та феноменологічний підходи. Сучасні дослідники розглядають наратив не просто як текстову форму, а як базовий механізм пізнання та конституювання соціального світу. Ф. Джеймісон (Jameson, 1981, р. 35) обґрунтовував, що об'єктивна дійсність

недоступна нам інакше як у текстовій формі, а її пізнання неминуче опосередковується попередньою «наративізацією в політичному несвідомому». Цю думку розвивають Й. Брокмейєр і Р. Харре (Brockmeier & Harré, 2003), стверджуючи, що наратив виступає не пасивним відображенням об'єктивної дійсності, а специфічним способом її активного конструювання та конституювання. Важливим доповненням до цієї тези є концепція «смыслотворения» (*acts of meaning*) Дж. Брунера (Bruner, 1990), згідно з якою людина осягає світ не через логіко-наукові доведення, а через оповіді, що надають значення людській дії та досвіду в конкретному культурному контексті. Саме наратив, а не концептуальне мислення, є організуючим принципом «народної психології» — спільної системи, через яку люди впорядковують свій досвід і здійснюють транзакції із соціальним світом (Bruner, 1990, pp. 34–35). Наративи діють як когнітивні фільтри: вони не лише демонструють подію, а й навчають аудиторію, як її інтерпретувати (Bruner, 1990; Jameson, 1981).

Вагомий внесок у розуміння вписаності наративів у людське існування зробив П. Рікер (Ricoeur, 1984) через **концепцію «потрійного мімезису»**, що досліджує посередництво між часом і оповіддю. Цей процес охоплює три рівні. Мімезис₁ (префігурація) — це попереднє розуміння світу дії, яке П. Рікер описує як вкорінену в практичному полі компетентність, що охоплює семантичні структури дії, її символічні ресурси та темпоральний характер, і без якої жодна поетична композиція не була б можливою (Ricoeur, 1984, p. 54). Мімезис₂ (конфігурація) є власне актом створення оповіді — «синтезом гетерогенного» (Ricoeur, 1984, p. 66): завдяки сюжету різноманітні компоненти — цілі, мотиви, обставини, персонажі та випадковості — впорядковуються в темпорально цілісну послідовність, де дискордантне²¹ і конкордантне²² перебувають у живій діалектиці (Ricoeur, 1984, pp. 64–67). Мімезис₃ (рефігурація) — це рівень, на якому процес мімезису досягає свого завершення в читачеві або слухачеві: філософ визначає мімезис₃ як перетин світу тексту і світу

²¹ Дискордантне — те, що порушує цю цілісність: несподівані події, суперечності та розриви, які створюють напругу всередині оповіді.

²² Конкордантне — те, що надає оповіді цілісності й узгодженості: логічний зв'язок між подіями, їхня впорядкованість у єдину послідовність.

реального діяча, тобто місце, де сконфігурований час набуває нового значення через рецепцію й відповідно рефігурує темпоральний досвід аудиторії (Ricoeur, 1984, pp. 70–71). У межах дослідження ми визначаємо, що саме в акті рефігурації втілюється соціальна сила медіарепрезентацій: запропоновані медіанаративи не лише засвоюються аудиторією, формуючи її уявлення про світ і маргіналізовані спільноти, але й стають чинником самосприйняття й психоемоційного стану самих квір-людей.

Цей циклічний процес є основою для формування того, що П. Рікер (Ricoeur, 1988, 1992) називає «наративною ідентичністю». Він стверджує, що саморозуміння людини є формою інтерпретації, яка знаходить у наративі привілейоване посередництво, запозичуючи риси як з історії, так і з художньої літератури (Ricoeur, 1992). Для ЛГБТК+ спільнот це означає, що медіаобраз (наприклад, архетип «Героя» чи «Жертви») стає тим матеріалом, через який вони осмислюють власне місце в суспільстві, а решта соціуму будує своє ставлення до них. Показово, що вже в першому томі «Часу і Оповіді» П. Рікер наголошував: той самий герменевтичний круг, що з'єднує мімезис₁ і мімезис₃ крізь мімезис₂, є не тавтологією, а «нескінченною спіраллю», де кожне нове проходження збагачує розуміння і досвіду, і тексту (Ricoeur, 1984, p. 72). Отже, конструюючи й засвоюючи історії, індивіди перетворюють плин життя на цілісну оповідь, що робить модель П. Рікера (Ricoeur, 1984) ключовою для розуміння наративу як мосту між часом та ідентичністю, на противагу статичнішим структуралістським моделям.

Узагальнюючи ці підходи, М.-Л. Раян (Ryan, 2003, 2017) стверджує, що наратив є передусім ментальним конструктом — когнітивним образом репрезентації причинно-наслідково пов'язаних станів і подій (Ryan, 2003; Ryan, 2017). Звідси впливає аналітичне розмежування: історія — уявний образ, дискурс — матеріальний текст, що його викликає. Наявність «нерозказаних історій» — ментальних фантазій чи спогадів, що функціують до їхньої текстуалізації, — підтверджує когнітивну первинність наративних процесів (Ryan, 2017). Для медіадосліджень надзвичайно важливою є запропонована дослідницею концепція «скалярної наративності» (Ryan, 2017). Згідно з нею, текст є більш наративним, якщо в ньому більше

індивідуалізованих персонажів, унікальних подій і ступінь його здатності викликати в уяві реципієнта цілісний сюжетний світ є вищою (Ryan, 2017). Ця «скалярність» забезпечує диференціацію прототипних наративів (розлогих репортажів, документальних сповідей) від маргінальних форм (коротких новин, хронік), що є критичним для оцінки того, наскільки сильно певний медіатекст активує наративні процеси у свідомості аудиторії.

Адаптація наратології до медіадосліджень. Загальні теоретичні положення стали підґрунтям для появи медійної наратології. Одним із перших модель потрійного мімезису на медійну сферу розширив М. Літс (Lits, 1997, 2008), стверджуючи, що медіа стали головними конструкторами нашого ставлення до інших і до світу (Lits, 1997, р. 44). На його думку, новинна історія, яка трансформує реальну подію (префігурація) в організований текст (конфігурація), безпосередньо будує наративну ідентичність аудиторії. Цей процес перетворює медіатексти на специфічні форми знання про соціальні групи, де наратив виступає інструментом епістемологічного впорядкування складного досвіду в різних медійних середовищах (Elliott & Squire, 2017; Lits, 2008).

Функції та наслідки наративізації в медіа детально проаналізовані Г. Фултон та ін. (Fulton et al., 2005). Дослідниця зазначає, що медіа активно наративізують повсякденне життя й фантазії, причому цей процес є результатом тиску ринкових сил, спрямованих на максимізацію аудиторії (Fulton et al., 2005). Комерційна логіка змушує журналістів використовувати стратегію індивідуалізації, де фокус зміщується з системних чинників на окремих «персонажів». Використання знайомих «публічних ідіом» створює ілюзію спільного світу, що зміцнює консенсус щодо панівного соціального порядку (Fulton et al., 2005). Водночас зв'язок між наративом та журналістикою не вичерпується комерційним виміром — він укорінений у глибшій проблемі влади і знання. У літературі наратив нерідко зближується з поняттям фрейму²³: Ф. Шен та ін. (Shen et al., 2014) розглядають наративи передусім як

²³ Фреймінг — це «відбір певних аспектів сприйнятої реальності та надання їм більшої помітності в комунікативному тексті з метою просування певного визначення проблеми, причинно-наслідкової інтерпретації, моральної оцінки та/або рекомендації щодо її вирішення» (Entman, 1993, р. 52).

риторичні структури, що «упаковують» і транслують готові фрейми-інтерпретації, тоді як К. Тененбойм-Вайнблатт та ін. (Tenenboim-Weinblatt et al., 2016) пропонують ширший погляд, визначаючи наратив як дискурсивний концепт, що здатен інтегрувати окремі фрейми в часову та причинно-наслідкову структуру. Проте фреймінговий підхід, навіть у розширеній версії, має принципове обмеження: він описує, як представлена подія, але не пояснює, як через медіаоповіді конструюється сама соціальна реальність, нормалізуються або маргіналізуються певні групи, і відтворюються відносини влади. Саме тому в цьому дослідженні ми свідомо виходимо за межі фреймінгової парадигми й спираємося на наративний підхід у поєднанні з критичним дискурс-аналізом (КДА).

Теоретичним підґрунтям для **аналізу наративів в умовах конфлікту та війни** слугує концепція М. Бейкер (Baker, 2006), яка розглядає наративи не як нейтральні «оболонки» інформації, а як «засадничий засіб генерування, підтримки, медіації та репрезентації конфлікту на всіх рівнях соціальної організації» (Briggs, 1996, цит. за: Baker, 2006, р. 3). Спираючись на типологію М. Сомерс та Г. Гібсон, дослідниця деталізує чотири різновиди наративів (Somers, 1992; Somers & Gibson, 1994, як цит. за: Baker, 2006, р. 28). По-перше, онтологічні наративи (*ontological narratives*) — «особисті оповіді, які ми розповідаємо собі про своє місце у світі та власну особисту історію» (Baker, 2006, р. 28): через них індивіди формують ідентичність та осмислюють власне буття. По-друге, публічні наративи (*public narratives*) — оповіді, що циркулюють в інституційних утвореннях, більших за окрему особу: в родині, медіа, освітніх та релігійних інститутах, нації (Baker, 2006, р. 33). Саме вони визначають межі «норми» та «іншості» для цілих спільнот. По-третє, концептуальні, або дисциплінарні, наративи (*conceptual/disciplinary narratives*) — пояснювальні схеми, які наукові та експертні середовища виробляють для осмислення соціальної реальності (Baker, 2006, р. 39). По-четверте, метанаративи (*meta-narratives*) — масштабні культурно-історичні сценарії, як-от «прогрес», «занепад», «індустріалізація», «просвітництво», у які вписані сучасні актори та їхні дії (Baker, 2006, р. 44).

Для цього дослідження особливої ваги набуває теза М. Бейкер про те, що наративи, які «інші конструюють про нас», безпосередньо визначають наше матеріальне та психологічне благополуччя: зрештою ми стаємо «бенефіціарами, жертвами або іграшками наративів, що інші створюють і спрямовують у наш бік» (Novitz, 1997, p. 154, цит. за: Baker, 2006, p. 31). Публічні медіанаративи про ЛГБТК+ спільноти в Україні — особливо в умовах війни — є саме такими інструментами: вони або нормалізують присутність цих людей у суспільному просторі, або, навпаки, закріплюють їхню маргіналізацію, вписуючи їх у вже знайомі аудиторії культурні сюжети «свого» та «чужого» — типові публічні наративи про «Захід» чи «ісламський фундаменталізм», що в баченні М. Бейкер (Baker, 2006, p. 33) визначають межі норми у будь-якому суспільстві. Р. Кревель (Krøvel, 2011) додає, що журналісти вбудовують нову інформацію у вже знайомі аудиторії культурні сюжети, що посилює резонанс та ідеологічний ефект таких наративів.

Реалізація наративного підходу в журналістиці базується на дотриманні конвенцій сюжетної граматики, зокрема драматизації, емоціоналізації та персоналізації (Glaser et al., 2009). Останній елемент постає визначальним, оскільки за відсутності конкретних персонажів стає неможливою сама структура дії (Franzosi, 2010). У медійному дискурсі цей процес втілюється через конструювання реальних індивідів у межах архетипних ролей героїв, жертв або лиходіїв (Schwarze, 2006; Smith, 1997), що є невіддільним компонентом «наративної практики», спрямованим на забезпечення когерентності історії (Gubrium & Holstein, 1998). Таке сюжетне моделювання варто інтерпретувати не лише як текстову стратегію, а як форму динамічної соціальної дії, де продукування значень ідентичностей відбувається безпосередньо під час взаємодії суб'єктів із медійним середовищем (De Fina, 2020). Трансформація цих процесів у цифрову епоху зумовила появу гіпертекстуальності й інтерактивності медіаоповідей (Berning, 2011a), що слугує підставою для їх класифікації за специфікою навігації (Torlacius, 2009) або за ступенем імерсивності — від лінійних до комплексних моделей (Hernandez & Rue, 2015). Зрештою, це актуалізує перехід до «медіасвідомої наратології», яка передбачає комплексний

аналіз трансмедійних сюжетних світів на локальному, глокальному й глобальному рівнях (Thon, 2015, 2016).

Для глибшого розуміння медіафункцій Р. Бароні (Baroni, 2018) розрізняє імерсивні наративи, що занурюють у «квазіміметичний» досвід (Baroni, 2007, p. 158), та інформативні наративи, спрямовані на організацію фактів та інтерпретацію минулого (Baroni, 2009, 2018, p. 114). Ідея імерсії перегукується з концепцією «досвідності» (*experientiality*) М. Флудернік (Fludernik, 1996, p. 26) і симуляціоністськими процесами реципієнтів (Schaeffer, 2023, pp. 217–218). М.-Л. Раян (Ryan, 2001) деталізує три виміри імерсії: просторовий, часовий та емоційний (Ryan, 2001, p. 16). Проте Ж.-М. Шеффер (Schaeffer, 2023, p. 230) зауважує, що у фактичних наративах (новинах) повна імерсія обмежена критичним моніторингом референційної істинності — активністю, яка не є обов'язковою у фікційних текстах, де питання відповідності дійсності виноситься «за дужки». Показово, що, за Шеффером (Schaeffer, 2023, p. 223), імерсивний досвід є за своєю природою «роздвоєним станом» (*état mental scindé*): реципієнт одночасно занурений у наратив і залишається здатним реагувати на зовнішні стимули реального світу — що особливо релевантно для аналізу новинних текстів, де межа між залученістю та дистанцією є структурно визначальною. Ця подвійність реалізується в наративній журналістиці, яка відтворює пережитий досвід для поглиблення розуміння проблем (Craig, 2006; Vanoost, 2013, 2021). Створення новинного наративу є глибоко особистим процесом для репортера (Gieber, 1964), що узгоджується з ідеєю наративної ідентичності.

Комплексний аналіз медіанаративів вимагає врахування семантики (сюжету), синтаксису (технік) та прагматики (Ryan, 2003, 2009, pp. 317–319). Це дозволяє інтегрувати підходи К. Ріссман (Riessman, 1993) із класифікаціями оповідних ситуацій Ф. К. Штанцеля (Stanzel, 1979) або структурними елементами Н. Бернінг (Berning, 2011b). Хоча універсальність критеріїв для цифрових форм залишається дискусійною, трансмедіальна наратологія Й.-Н. Тона (Thon, 2016) забезпечує необхідний методологічний баланс для дослідження сучасного медіаландшафту.

Синтез теоретичних підходів та обґрунтування робочих дефініцій для аналізу медіарепрезентації. Проведений огляд демонструє тривалу еволюцію поняття наративу від античної структуралізації подій як імітації дій (Aristotle, бл. 350 р. до н. е., як цитовано у White, 1978) до визнання його ключової когнітивно-конструктивної ролі у формуванні ідентичності (Jameson, 1981; Ricoeur, 1984; Ryan, 2017). Синтез цих підходів дає змогу сформулювати робоче визначення, що лягло в основу теоретичної рамки дисертації: **наратив** — це динамічний когнітивний конструкт, що репрезентує серію подій із часово-причинними зв'язками через певний погляд. Спираючись на тезу Дж. Брунера (Bruner, 1991, pp. 4–6) про те, що оповідь є не просто «текстом», а специфічним інструментом розуму в конституюванні реальності — формою організації досвіду та пам'яті про людські події, — ми розглядаємо наратив як інструмент, що не лише описує світ, а й активно конституює його як цілісну оповідь, здатну формувати саморозуміння індивіда й соціальні фільтри сприйняття (Bruner, 1991, pp. 4–6; Jameson, 1981).

Адаптація наративного підходу до медійної сфери охоплює комерційні, ідеологічні й технологічні виміри (Fulton et al., 2005; Lits, 2008), де механізми персоналізації та наділення учасників архетипними ролями стають інструментами залучення аудиторії (Franzosi, 2010; Smith, 1997). Відповідно, **медіанаратив** у межах цього дослідження визначається як багаторівневий дискурсивно-когнітивний конструкт, що постає результатом трансформації реальних подій у структуровану оповідь з індивідуалізованими персонажами (героями, жертвами, антагоністами) та драматизацією для конструювання уявного світу. Цей процес не лише інформує, а й імерсивно впливає на реципієнта через специфічні ідеологічні механізми, що визначають межі «норми» та «іншості» (Baroni, 2018; Vanoost, 2021).

Зауважмо, що хоча значна частина сучасної літератури пов'язує наративність із теорією фреймінгу, у цій роботі свідомо обрано парадигму критичного дискурс-аналізу (КДА). Такий вибір уможливлює деконструкцію відносин влади й ідеологічних домінант, які в умовах війни не просто «окреслюють» подію, а активно формують соціальні практики й нерівність (Fairclough, 1995, pp. 53–55; Wodak, 2001),

розглядаючи медіанаративи як частину ширшого дискурсу, що діалектично взаємодіє з суспільними інститутами. Ці дефініції становлять методологічне ядро дисертації: поняття наративу як когнітивного конструкту забезпечує аналіз «рефігурації» (Ricoeur, 1984) у фокус-групах, тоді як медіанаратив слугує операційною основою для контент-аналізу — що загалом дає змогу зафіксувати динаміку репрезентації ЛГБТК+ до й після повномасштабного вторгнення через виявлення диференційованих дискурсивних стратегій та специфіки їхньої рецепції цільовими спільнотами.

1.4. Рецептивні моделі медіанаративів: соціокультурна динаміка інтерпретації

Теоретичне осмислення медіареєзентації ЛГБТК+ спільнот вимагає виходу за межі текстоцентричного підходу й звернення до природи рецепції як активного процесу соціокультурного продукування значень. Сприйняття медіаконтенту в цьому дослідженні розглядаємо не як пасивне засвоєння інформації, а як специфічний когнітивний простір, що уможлиблює колективне конструювання сенсів. На відміну від індивідуального споживання, групова рецепція відкриває можливості для відстеження динаміки соціальної взаємодії, у ході якої актуалізуються приховані соціальні норми, спільні переконання та механізми інтерпретації, що залишаються невидимими поза межами колективного контексту (Litosseliti, 2003; Wilkinson, 1998).

Епістемологічне обґрунтування такого підходу базується на теорії «інтерпретативних спільнот» С. Фіша (Fish, 1980). Дослідник стверджує, що «об'єктивність тексту є ілюзією» (Fish, 1980, p. 43), оскільки значення продукується реципієнтом крізь призму інтерпретативних стратегій (*interpretive strategies*), спільних для його соціальної чи професійної групи. Класична ілюстрація цього механізму, наведена С. Фішем (Fish, 1980, pp. 322–337), демонструє, як інституційний контекст активує специфічні інтерпретативні стратегії сприйняття, перетворюючи випадковий набір даних на цілісну смислову структуру. У межах цього дослідження представників ЛГБТК+ спільнот розглядаємо як особливу інтерпретативну спільноту, що осмислює воєнні медіанаративи не як нейтральні факти, а крізь призму колективного досвіду дискримінації та боротьби за права. Колективна рецепція,

таким чином, виступає каталізатором, що унаочнює ці специфічні інтерпретативні стратегії (Fish, 1980, pp. 171–172).

Адаптація рецептивної теорії С. Фіша (Fish, 1980) до соціополітичного контексту війни дає виявити суттєву відмінність у стратегіях сприйняття. Якщо традиційні інтерпретативні спільноти об'єднуються навколо естетичного чи інтелектуального досвіду, то маргіналізована група в умовах воєнного стану здійснює екзистенційну інтерпретацію (декодуючи медіаобраз, учасник не лише адаптується до воєнної реальності, а й одночасно оцінює, чи підтверджує цей образ його право на соціальну суб'єктність у суспільстві, яке ще не визнало це право безумовним). У цьому дискурсі консенсус всередині групи (Fish, 1980, p. 15) постає не просто продуктом інтелектуальної згоди, а основним механізмом соціального виживання й опору.

Цю колективну механіку інтерпретації завершено концептуально в теорії наративної ідентичності П. Рікера (Ricoeur, 1984). Згідно з його моделлю «потрійного мімезису», фінальний етап — рефігурація (мімезисз) — передбачає активне присвоєння та переосмислення тексту аудиторією (Ricoeur, 1984, 1988). Рецепція медіанаративів є актом трансформації саморозуміння суб'єктів: образи, запропоновані медіа, стають тим матеріалом, через який спільноти реконструюють власну ідентичність. Отже, вивчення рецепції відкриває можливість спостерігати «рефігурацію» як колективний акт, де учасники спільно деконструюють медійні конструкції для формування автентичних сенсів.

Для теоретизації специфіки сприйняття вразливими групами ми залуцаємо концепцію «заштунків» (*back region*) І. Гофмана (Goffman, 1959, p. 112). Соціолог визначає «заштунки» як місце, де враження, що формується під час виступу, свідомо суперечить публічно підтримуваному образу — саме тут виконавець може розслабитися, відкинути публічний образ і вийти з персонажа. Цей аналітичний потенціал поглиблюється пов'язаним гофманівським принципом «розподілу аудиторій» (*audience segregation*): виконавець забезпечує, щоб ті, перед ким він грає одну роль, не були тими самими людьми, перед ким він виступає в іншому

соціальному контексті (Goffman, 1959, p. 49). Для ЛГБТК+ респондентів, котрі в гетеронормативному публічному просторі вимушено підтримують певні публічні виступи (*performances*), гомогенна фокус-група функціює саме як «заштунки» в точному гофманівському сенсі: простір, де «розподіл аудиторій» знімається, а отже, стає можливою автентична рецепція медіаобразів без тиску публічного рольового образу. Такий підхід узгоджується з принципами «міжпоколінневих квір-методологій» (Coleman et al., 2022), які розглядають діалог і спільне генерування знань як форму епістемічного спротиву гегемонним дискурсам.

Синтез теорії інтерпретативних спільнот С. Фіша (Fish, 1980), моделі рефігурації П. Рікера (Ricoeur, 1984) та драматургійної соціології І. Гофмана (Goffman, 1959) формує цілісну методологічну рамку дослідження. Вона дозволяє не лише простежити зв'язок між зафіксованими в медіа конструктами та їхнім сприйняттям і оцінкою самими ЛГБТК+ спільнотами, а й концептуалізувати саму фокус-групу як безпечний простір («заштунки»), необхідний для прояву автентичної екзистенційної інтерпретації.

1.5. Теоретична рамка дослідження: інтегративна модель колективної рефігурації дискурсу

Теоретико-методологічний синтез, здійснений у попередніх підрозділах, дає підстави для ключового висновку: медіарепрезентація маргіналізованих груп в умовах війни є не статичним продуктом редакційних рішень, а динамічним і циклічним процесом конструювання, пакування й переосмислення значень. Оскільки залучені нами концепції охоплюють принципово різні рівні пізнання (від макросоціологічної парадигми конструкціонізму до мікросоціології рецепції), вони потребують зведення в єдиний робочий механізм. З цією метою в дисертації розроблено багаторівневу інтегративну модель колективної рефігурації дискурсу²⁴

²⁴ У межах цього дослідження поняття «модель» застосовується як авторська концептуалізація — гнучка аналітична рамка, що покликана структурувати й пояснити взаємозв'язки між макро-, мезо- та мікрорівнями дискурсу. Вона слугує насамперед теоретичною лінзою для розуміння складних соціальних процесів, а не чіткою схемою чи алгоритмом для їх точного прогнозування.

(Рисунок 1.1), яка слугує концептуальним фундаментом для подальшої емпіричної роботи.

Рисунок 1.1. Інтегративна модель колективної рефігурації дискурсу
 (Джерело: розроблено автором)

Архітектурною основою цієї моделі обрано концепцію «потрійного мімезису» П. Рікера (Ricoeur, 1984). Її евристичний потенціал полягає в тому, що вона забезпечує не просто механічне з'єднання теорій, а пояснення рекурсивного взаємозв'язку між трьома рівнями — від умов виробництва смислу до їхньої реальної трансформації у свідомості аудиторії. Дизайн моделі у формі замкненого кола є принципово

важливим: він фіксує, що процес смислотворення не є лінійним конвеєром від виробника до споживача. Це рекурсивна система, де рецепція (сприйняття) активно модифікує ті самі соціокультурні практики, що породили вихідний дискурс.

Перший структурний блок моделі — макрорівень (епістемологія й дискурс-практика) — відповідає мімезису₁ у термінах П. Рікера, тобто стану префігурації. Він охоплює той горизонт попереднього розуміння дійсності, який передує будь-якому акту медіавиробництва й робить його можливим. Теоретичним фундаментом цього рівня є парадигма соціального конструкціонізму (Berger & Luckmann, 1966; Crotty, 1998; Jørgensen & Phillips, 2002) та концептуалізація дискурсу як соціальної практики (Fairclough, 1995), що встановлюють антиесенціалістську епістемологічну позицію. Соціальні категорії, як-от ЛГБТК+ ідентичність, — є не природними даностями, а продуктами дискурсивної практики. Операційним механізмом конструювання на цьому рівні виступає боротьба за гегемонію значень навколо «плавучих означників» (Laclau & Mouffe, 1985, p. 113): те, ким публічно вважаються квір-суб'єкти — «загрозами», «жертвами» чи «захисниками», — є не стійким фактом, а нестабільним результатом дискурсивного протистояння. Специфічним контекстуальним чинником у нашій рамці є повномасштабна війна. Екстремальні соціальні умови посилюють дискурсивну нестабільність, відкриваючи простір для прискорених трансформацій ідентичностей, що робить цей макрорівень визначальним для всього подальшого аналізу.

Другий блок моделі — мезорівень, який відповідає мімезису₂ (акту конфігурації, де соціальна реальність «пакується» в медійний продукт). Наша модель принципово розмежовує тут дві взаємодіючі площини, що разом визначають умови символічної видимості спільнот.

Перша — *семіотико-дискурсивна та наративна площина*, яка деконструє продукування значень на рівні тексту і дискурсивної практики. Її методологічним фундаментом є тривимірна модель КДА Н. Ферклафа (Fairclough, 1995, pp. 57–62) та дискурсивно-когнітивний підхід Т. ван Дейка (van Dijk, 1997), що поєднує аналіз лінгвістичних виборів, дискурсивних конвенцій та їхньої соціальної

детермінованості. Ключовим аналітичним об'єктом є «стратегічний ритуал» об'єктивності (Tuchman, 1972) — система формальних процедур (подання конкуруючих версій, цитування, структурування за принципом «перевернутої піраміди»), що натуралізує певні ієрархії видимості під виглядом нейтральності. Спираючись на епістемологічні засади прагматичної об'єктивності С. Ворда (Ward, 2011), ми доводимо, що саме ця система в умовах воєнного дискурсу може набувати якості «номінальної нейтральності» — авторського концепту, що описує приховану легітимацію репресивного дискурсу поза межами задекларованої позиції медіа (детальніше в п. 4.4.3). Механізм «символічного знищення» (Tuchman, 1978) — через засудження, тривіалізацію або відсутність — описує структурні наслідки цього ритуалу для маргіналізованих груп. Наративний вимір цієї площини залучає сюжетну граматику, персоналізацію та архетипи (Smith, 1997; Ricoeur, 1984): медіатекст конститує квір-суб'єктів через ролі «Героя» чи «Жертви», а адаптована в нашій роботі модель транзитивності (Halliday & Matthiessen, 2014) дозволяє відстежувати дискурсивне зміщення агентності — від пасивного об'єкта («Ціль») до активного учасника («Актор»).

Друга — *інфраструктурно-обчислювальна площина*. Вона фіксує, що умови видимості визначаються ще до появи конкретного тексту перед аудиторією — на рівні архітектури платформ і логіки алгоритмів. Процес медіатизації (Livingstone, 2009; Hjarvard, 2008) описує підпорядкування соціальних практик «медійній логіці» — сенсаційності, швидкості, драматизації, — яка в цифрову епоху трансформується в платформну логіку (van Dijck et al., 2018). У цьому вимірі механізми мережевого гейткіпінгу (Barzilai-Nahon, 2008) та афорданси месенджерів (технічні можливості платформ, що заохочують або обмежують певні дії користувачів) разом визначають, чиї голоси отримують онлайн-видимість. Обчислювальний рівень концептуалізує механізми «технологічного редлайнінгу» (Noble, 2018) та «наглядового капіталізму» (Zuboff, 2019): алгоритми відтворюють гетеронормативну норму під маскою технічної нейтральності. Паралельно логіка монетизації уваги підсилює емоційно заряджений контент, конструюючи «афективні публіки» (Paracharissi, 2015) навколо

спільної огиди чи страху (Ahmed, 2014). Саме взаємодія цих інфраструктурних чинників уможливлює переосмислення гіпотези парасоціального контакту (Schiappa et al., 2005; Schemer & Meltzer, 2020) в нерегульованих медіа (детальніше в п. 4.6.5).

Третій блок моделі — мікрорівень (рецепція й рефігурація) — відповідає мімезисуз, тобто тій точці, де наратив «досягає своєї повноти» (Ricoeur, 1984, p. 70): медійний конструкт перетинається зі світом реального суб'єкта та набуває нового значення через акт рецепції. Теоретичним фундаментом цього етапу є синтез теорії інтерпретативних спільнот С. Фіша (Fish, 1980) і моделі рефігурації П. Рікера.

Авторським внеском у розробку цього рівня є концепція *екзистенційної інтерпретації*. Якщо традиційні інтерпретативні спільноти С. Фіша (Fish, 1980) об'єднуються навколо естетичного або професійного досвіду, то маргіналізована група в умовах воєнного стану здійснює декодування контенту в режимі, де груповий консенсус є не інтелектуальною угодою, а механізмом соціокультурного виживання. Такий специфічний режим рецепції розгортається у просторі «залаштунків» І. Гофмана (Goffman, 1959, p. 112) — місці, де публічна роль «знімається» і стає можливою автентична, незамаскована взаємодія з медійними образами. Оскільки в гетеронормативному публічному просторі ЛГБТК+ респонденти вимушено підтримують певні рольові «виступи» (*performances*), гомогенна фокус-група слугує для них саме таким «залаштунком». Тут класичний «розподіл аудиторій» (Goffman, 1959, p. 49) знімається, і рецепція медіаобразів стає вільною від тиску публічного образу. З огляду на це, такий підхід повністю узгоджується з принципами «міжпоколінніх квір-методологій» (Coleman et al., 2022), які розглядають спільне генерування знань як форму епістемічного спротиву.

Результатом цього мікрорівневого процесу є колективна рефігурація — активне присвоєння та переосмислення запропонованих медіа образів («Героя», «жертви», «патріота»), що трансформує наративну ідентичність суб'єктів (Ricoeur, 1988, 1992). Лінія зворотного зв'язку (стрілка на Рисунку 1.1) фіксує принципово важливий теоретичний висновок: сформована в такий спосіб автентична ідентичність не залишається замкненою в межах спільнот, а рекурсивно взаємодіє із соціальними

практиками макрорівня — закриваючи цикл і перетворюючи рецепцію на чинник подальших трансформацій публічного дискурсу.

Отже, запропонована модель є не просто систематизацією залучених теорій, а цілісним аналітичним інструментарієм, кожен елемент якого укорінений у конкретному рівні архітектури. На семіотико-дискурсивній площині мезорівня концепція «стратегічного ритуалу» (Tuchman, 1972) в синтезі із засадами прагматичної об'єктивності (Ward, 2011) формує оптику для деконструкції трансформацій журналістських стандартів в умовах воєнного дискурсу. На стику інфраструктурного мезорівня та мікрорівня гіпотеза парасоціального контакту (Schiappa et al., 2005; Schemer & Meltzer, 2020) забезпечує концептуальну базу для аналізу механізмів відтворення упереджень у нерегульованому цифровому середовищі. На мікрорівні теорія інтерпретативних спільнот (Fish, 1980), доповнена концепцією «зашагунків» І. Гофмана (Goffman, 1959), уможлиблює вивчення захисних механізмів колективної рецепції. Ці теоретичні блоки не залишаються суто абстракціями — вони безпосередньо операціоналізують аналітичну рамку в емпіричних Розділах 4–5, забезпечуючи логічний перехід від теорії до практичного аналізу медіамасивів і фокус-групових дискусій.

1.6. Висновки до розділу 1

Синтез парадигми соціального конструкціонізму, когнітивної наратології та теорії рецепції, здійснений у цьому розділі, дозволяє сформулювати вихідну теоретичну тезу дослідження: медіареєзентація є динамічним циклічним процесом продукування, конфігурації та рефігурації значень, де влада реалізується не лише через лінгвістичні вибори, а й через архітектуру платформ, алгоритмічні фільтри та специфічні стратегії інтерпретації маргіналізованих спільнот. Ця теза є водночас підсумком першого розділу і дослідницькою гіпотезою, що підлягає емпіричній верифікації в подальших частинах дисертації.

Одним із ключових теоретичних результатів стала інтеграція семіотико-дискурсивний, інфраструктурний та обчислювальний рівні в єдину аналітичну

систему. Саме така інтеграція дозволила подолати принципове обмеження традиційного контент-аналізу й обґрунтувати: конструювання образу вразливих груп детермінується не лише лінгвістичними виборами, а й алгоритмічною логікою цифрових платформ, що відтворює соціальні нерівності під маскою технічної нейтральності. У цьому контексті введено поняття «номінальної нейтральності» — деформації журналістського стандарту, за якої механічна трансляція дискримінаційного акту без ціннісної контекстуалізації стає інструментом прихованої легітимації репресивного дискурсу в умовах воєнного часу.

Операціоналізація цих процесів вимагала переосмислення поняття медіанаративу. Відходячи від суто текстуального розуміння, у роботі цю категорію уточнено як багаторівневий дискурсивно-когнітивний конструкт, що не лише інформує, а й імерсивно конституює уявний світ реципієнта через механізми персоналізації та архетипних ролей. Концепція «потрійного мімезису» П. Рікера (Ricoeur, 1984) виступила не просто теоретичним концептом, а операційною віссю всієї інтегративної моделі: вона дає можливість простежити, як соціальний контекст (мімезис₁), конфігурація медіапродукту (мімезис₂) і рецепція аудиторією (мімезис₃) утворюють замкнений цикл, де кожна ланка впливає на попередні.

Принципово важливим теоретичним результатом, що становить авторський внесок у розв'язання проблеми, є концептуалізація природи рецепції в умовах екзистенційної загрози. Синтез теорії інтерпретативних спільнот С. Фіша (Fish, 1980) і концепції «зашагунків» І. Гофмана (Goffman, 1959) дав змогу обґрунтувати поняття «екзистенційної інтерпретативної спільноти» — ці маргіналізовані групи в умовах воєнного стану не просто засвоюють медіатекст, а й переосмислюють його крізь призму колективного досвіду виживання — і саме цей процес стає чинником трансформації наративної ідентичності й рекурсивної взаємодії з публічним дискурсом. Цикл потрійного мімезису в такому розумінні постає моделлю реального соціального процесу, через який спільноти відстоюють власну суб'єктність навіть в умов асиметрії медіадискурсу.

РОЗДІЛ 2

КОНТЕКСТ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ МЕДІАРЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЛГБТК+ СПІЛЬНОТ

Окреслена в попередньому розділі концептуальна рамка становить цілісний аналітичний апарат, практичне застосування якого вимагає обов'язкового врахування як глобальних тенденцій, так і специфіки національного контексту. Щоб зрозуміти, яким чином теоретизовані механізми рефігурації розгортаються на практиці, необхідно детально реконструювати те соціокультурне та медійне середовище, у якому вони діють. Саме тому цей розділ сфокусовано на критичному огляді міжнародних розвідок і діяхронному аналізі трансформацій українського медіадискурсу — від Революції Гідності до фази повномасштабного вторгнення Росії, — у якому простежується еволюція образу ЛГБТК+ спільнот у системі координат «загроза–жертва–суб'єкт». Особливу увагу при цьому приділено Telegram — домінантному майданчику українського медіаландшафту після початку повномасштабної війни, на якому ці трансформації набувають рельєфнішого увиразнення.

Запропонована дослідницька стратегія спрямована не лише на фіксацію дослідницьких лакун, а й на теоретичне обґрунтування специфічного для сучасного етапу процесу десек'юритизації — виведення питання з площини «екзистенційної загрози» у простір нормалізованої публічної політики (Buzan et al., 1998), — за якого представники спільнот інтегруються в загальнонаціональний наратив як активні учасники оборони країни (Luciani & Shevtsova, 2025).

2.1. Міжнародні дослідження медіарепрезентації ЛГБТК+

Аналіз міжнародної наукової літератури засвідчив, що дослідження медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот є полем, яке динамічно розвивається, відображаючи складну еволюцію від повної невидимості й маргіналізації до багатовимірної, часто суперечної видимості в глобальному медіапросторі (Поліщук, 2025а). Цей шлях позначений діалектичною природою медійного впливу, яку

висвітлюють авторитетні медіадослідження: здатністю медіа як посилювати панівні упередження, так і створювати простір для артикуляції голосів спільнот (Boisvert, 2023). Історично панував перший аспект: медіа відтворювали образи «іншості» (Ferrari & Mancini, 2020), небезпеки й патології, застосовуючи аналітичні рамки від «медичної аномальності» до «девіантної соціальної ролі» (Anteby & Anderson, 2014). Однак, як підкреслюють Г. Юань та М. Гінту (Yuan & Guintu, 2025) у систематичному огляді, сучасний академічний дискурс засвідчує поступову, хоча й географічно нерівномірну трансформацію наративів у бік інклюзивності.

Еволюція видимості та якості репрезентації в розважальному контенті.

Системний огляд міжнародних досліджень демонструє, що переважна більшість академічних розвідок зосереджена саме на розважальному контенті (телебаченні, кінематографі й стримінгових платформах), що зумовлює необхідність його розгляду як еталонного поля репрезентації. Залучення цього сегменту до огляду літератури, попри орієнтацію емпіричного аналізу на новинний дискурс, обґрунтовано концептуальним положенням про художні образи як «загального соціалізатора», що формує первинну когнітивну матрицю очікувань й установок глядачів (Gerbner et al., 1980; Schiappa et al., 2005). Ключову роль такого розподілу доводять Г. Гонта та ін. (Gonta et al., 2017), виявляючи специфічну розбіжність у медійних ефектах: якщо новини часто корелюють із «охочістю дізнаватися більше» (*willingness to learn*) через свій інформаційний характер, то саме задоволення розважальним контентом має прямий і значно потужніший зв'язок із «прийнятністю» (*acceptability*) самих спільнот як соціальних груп. Оскільки український медіапростір, особливо в цифровому сегменті, насичений глобальним розважальним продуктом, ці дослідження пояснюють соціокультурний фон, на якому в Україні згодом розгортається сприйняття новин про ЛГБТК+ у період війни.

Еволюція цієї видимості у світовому медіапросторі позначена переходом від відтворення стереотипних патернів до пошуку моделей автентичної суб'єктності. Лонгitudний аналіз бази IMDb (1910–2019 pp.), який провели М. Ернандес-Перес та Х. Санчес-Соріано (Hernández-Pérez & Sánchez-Soriano, 2023), засвідчує, що обсяги

медіавиробництва ЛГБТК+ тематики прямо корелюють із розвитком цивільних прав у національних ринках, хоча й фіксують ієрархію видимості, де геї та лесбійки представлені значно ширше за трансгендерних та бісексуальних людей. Відхід від нішевої маргіналізації та дихотомії «Butch/Femme»²⁵ як системи полярних маскулінно-фемінних стереотипів на користь загальноприйнятої легітимації підтверджує М. Шварц (Schwartz, 2016), наголошуючи на ролі вебсеріалів у деконструкції упереджених стигм. Важливим інструментарієм для оцінки якості цих змін постає кодова книга, розроблена Б. Жеребецьким та ін. (Żerebecki et al., 2024) на прикладі серіалу «Сексуальна освіта» (*Sex Education*). Автори виокремлюють шість критеріїв успішної репрезентації: 1) показування унікального досвіду маргіналізованих груп; 2) впізнаваність персонажів для глядача як «звичайних людей»; 3) наявність привабливих особистісних рис; 4) психологічна глибина й внутрішній розвиток; 5) уникнення негативних стереотипів; 6) наявність дружніх соціальних взаємодій. Згідно з Г. Юанем та М. Гінту (Yuan & Guintu, 2025), саме такий комплексний підхід спонукає медіавиробників відмовлятися від гомофобних тропів (зокрема «трагічної смерті квір-героя») на користь багатовимірних образів, що залучує аудиторію глибше.

Трансформація медіаінфраструктури, передусім стрімкий розвиток стримінгових платформ, стала ключовим фактором зміни наративних стратегій. К. Кук (Cook, 2018) обґрунтовує, що передплатна модель стримінгів (Netflix, Amazon Prime) надає медіаакторам можливість орієнтуватися на нішеву роботу з ідентичністю — концептуалізоване Д. Сноу та Л. Андерсоном (Snow & Anderson, 1987) активне конструювання та презентування індивідом свого «Я» через взаємодію з медійними образами, — на відміну від ефірного ТБ, обмеженого рекламодавцями й консервативним гейткіпінгом²⁶. Це сприяє кристалізації нових структур, які М.

²⁵ Butch/Femme — система полярних гендерних ідентичностей у лесбійських субкультурах, де *butch* позначає маскулінну самопрезентацію (аналог чоловічої ролі в гетеросексуальних парах), а *femme* — фемінну (аналог жіночої).

²⁶ Гейткіпінг (*gatekeeping*) — механізм контролю інформаційних потоків, за якого певні актори здійснюють відбір і фільтрацію контенту, визначаючи, яка інформація потрапляє до публічного простору. У цифровому середовищі ця функція переходить від редакційних інституцій до децентралізованих мережевих акторів (Barzilai-Nahon, 2008).

Гігерас-Руїс та М. Гонсалес-Коріско (Higuera-Ruiz & González-Corisco, 2025) класифікують через теорію архетипів на прикладі платформи Max. Домінування архетипу «звичайної людини» (*regular guy*) у 21 % випадків свідчить про інтенсивну нормалізацію образу спільнот, водночас збереження архетипів «злочинця» (*outlaw*) та «коханця» (*lover*) вказує на інерцію традиційної екзотизації квір-людей. Ці знахідки є особливо релевантними для нашого аналізу, оскільки вони демонструють, як медійні архетипи структуруються в цифровому середовищі, перш ніж мігрувати в новинний простір як готові сюжети.

Утім, сучасний академічний дискурс (2024–2025 рр.) фіксує ознаки певної стагнації інклюзивності, що ставить під сумнів лінійність медійного прогресу. Звіт організації GLAAD (2024) документує різке скорочення кількості ЛГБТК+ персонажів на американському телебаченні (до 62 % на широкомовних мережах порівняно з піком 2021 року), що супроводжується масовим скасуванням серіалів, де основний акторський склад переважно сформований із представників ЛГБТК+ спільнот. У цьому контексті Р. Пейн (Payne, 2024) критикує «наратив прогресу», згідно з яким успіх репрезентації оцінюють суто кількісно, що призводить до звуженого розуміння суспільних функцій медіаобразів. Дослідник обґрунтовує, що логіка сучасних медіаплатформ детермінує тиражування незначних варіацій персонажів й обіцянку споживчого розширення можливостей (*consumer empowerment*), що не відображає реальної складності життєвого досвіду спільнот (Payne, 2024). Синтез цих міжнародних досліджень засвідчує, що медіарепрезентація в розважальному сегменті є динамічним полем боротьби між автентичною видимістю та комерційною інструменталізацією. Це академічне тло є необхідним для деконструкції українського новинного контенту, де аналогічні архетипи «Героя» чи «жертви» в умовах війни часто набувають специфічних локальних значень, вступаючи в діалог із глобальними медійними канонами.

Репрезентації ЛГБТК+ у новинному дискурсі. Попри те, що розважальний контент виконує функцію соціалізації, новинний дискурс постає ареною активної політичної взаємодії, де ЛГБТК+ ідентичність часто стає об'єктом ідеологічної

інструменталізації для досягнення геополітичних цілей. Особливої гостроти ця проблематика набуває в країнах, що переживають «неліберальний поворот». Як зазначають Л. Лучані й М. Шевцова (Luciani & Shevtsova, 2025) та М. Вайс і М. Бозія (Weiss & Bosia, 2013), у таких контекстах ЛГБТК+ ідентичність перетворюється на знаряддя державної стратегії: маркування ЛГБТК+ спільнот як екзистенційних загроз нації стає механізмом виправдання надзвичайних заходів і консолідації авторитарних режимів.

Систематичне використання анти-ЛГБТК+ риторики Російською Федерацією виступає ключовим інструментом гібридної війни (Bias, 2026; Luciani & Shevtsova, 2025). Т. Джонс (Jones, 2020) у дослідженні «подвійного використання» пропаганди підкреслює, що Кремль через мережі дезінформації поширює в країнах Заходу одночасно як про-, так і анти-ЛГБТК+ наративи для штучного посилення суспільної поляризації та дестабілізації демократичного дискурсу. А ось усередині самої Росії наратив про «традиційні цінності» перетворився на державну ідеологію, що конструює образ прав ЛГБТК+ як ознаку морального виродження Заходу та іноземного втручання, спрямованого на руйнування національних цінностей (Edenborg, 2020, 2023; Stoltz & Khlusova, 2025). Ефективність цієї стратегії підтверджує А. Цатурян (Tsaturyan, 2024): соціологічні дані Levada Center за 2010–2016 роки свідчать, що після 2014 року в російській суспільній думці виникла чітка кореляція між гомофобними та антиукраїнськими настроями, які раніше не були статистично пов'язані. Це доводить, що державна пропаганда успішно інтегрувала ЛГБТК+ та Україну в єдиний образ зовнішнього ворога.

У межах міжнародних відносин така тактика функціонує як «інструмент державотворення» (*tool of statecraft*): на прикладі Ірану К. Корицька та А. Насірзаде (Korycki & Nasirzadeh, 2013) демонструють, що маніпуляція гендерними нормами та регулювання сексуальності слугують засобами легітимації влади й реалізації проєктів делібералізації держави. Сучасний аналіз Л. Баяс (Bias, 2026) і П. Кратохвіла та М. О'Салліван (Kratochvíl & O'Sullivan, 2023) свідчить, що використання риторики «традиційних цінностей» у російській зовнішній політиці еволюціонувало до

формату «антифеміністичної зовнішньої політики», яка слугує ідеологічним виправданням війни проти України. Повномасштабне вторгнення трактується режимом як «превентивний удар» на захист духовного простору від поширення західного ліберального порядку, що фактично перетворює війну на конфлікт між конкурентними гендерними порядками.

Цей геополітичний контекст багато в чому пояснює процеси в країнах Центральної й Східної Європи, де досвід Угорщини й Польщі демонструє механізми використання анти-ЛГБТК+ риторики популістськими урядами для мобілізації консервативного електорату й дискредитації політичної опозиції. Н. Байор (Bajor, 2022) на прикладі польського державного мовника TVP доводить, як через негативне фреймування ЛГБТК+ спільноти конструюються як «агресивні злочинці» й «вороги національних цінностей». Наскільки сильно політичний ландшафт детермінує медіарепрезентацію, ілюструє порівняльний аналіз Р. Тамашші (Tamássy, 2019): поки ірландський суспільний мовник RTÉ застосовував сенсibilізаційний підхід, угорські державні медіа з 2013 року перейшли до відкрито ворожого фреймінгу, маркуючи ЛГБТК+ людей як «інших», що загрожують суспільній моралі. Подальший аналіз угорського дискурсу, проведений Р. Тамашші та ін. (Tamássy et al., 2025), виявляє концепт «умовної толерантності» (*conditional tolerance*) — маніпулятивної моделі, за якої ЛГБТК+ особи «допускають» в суспільство лише за умови їхньої повної невидимості й дотримання гетеронормативних стандартів. Синтез цих стратегій вказує на ризик формування в Україні аналогічного дискурсу, де підтримка прав спільнот може виступати лише тимчасовим вимушеним показником відповідності для отримання західної підтримки. У такому разі медіа можуть апелювати до чинних прав як доказу відсутності гомофобії, легітимізуючи маргіналізацію спільнот через наратив «захисту традицій» від зовнішнього тиску, що створює загрозу регресії прав у разі зміни політичної кон'юнктури (Tamássy, 2019; Tamássy et al., 2025).

Універсальність цих механізмів іншування підтверджується дослідженнями медіасистем поза межами європейського простору, де незалежно від географії простежуються ідентичні моделі стигматизації (зокрема через теми кримінальності й

загрози суспільній моралі). Так, аналіз медіа Бразилії (Pinho et al., 2020) демонструє, як акцент на насильстві й ігнорування гомофобних мотивів злочинів безпосередньо провокує «моральні паніки»²⁷ серед аудиторії. Схожі стратегії маргіналізації через конструювання образу «чужого» та «аморального» зафіксовані в Гані (Nartey, 2022), а також у кримінальній хроніці Іспанії та США, де зафіксовано невинуватий акцент на сексуальній орієнтації фігурантів справ (Becker, 2006; González-de-Garay et al., 2023). Навіть у Сінгапурі десятирічний корпусний аналіз новин виявив стійкі асоціативні зв'язки: гей-ідентичність системно пов'язують зі злочинами на ґрунті ненависті, а трансгендерність — винятково з викликами й маргіналізацією (Ng et al., 2024).

Зауважені глобальні тенденції поширені й у країнах Західної Європи, проте тут якість репрезентації виявляється більш залежною від рівня законодавчого захисту та соціальної прийнятності вразливих груп. Порівняльний аналіз новинних заголовків у Швеції, Великій Британії та Італії показав, що високий ступінь правового захисту прямо корелює з меншою кількістю агресивних наративних моделей висвітлення трансгендерних людей, нижчим рівнем об'єктивації та місгендерингу²⁸ (Bracco et al., 2024). У Бельгії контент-аналіз виявив, що хоча більшість матеріалів мають інклюзивний характер, теми злочинності й віктимізації²⁹ досі панують навіть у «прогресивних» медіа (Verhoeven et al., 2024). Довгостроковий аналіз телевізійних новин у Фландрії засвідчив, що кількісне зростання уваги до ЛГБТ-тематики не означає зростання суб'єктності: представників спільнот рідко залучають як спікерів, що сприяє їхньому знеособленню (Jacobs & Meeusen, 2021). Нарешті, дослідження в Іспанії (López, 2018) вказує на відчуження мешканців сільських регіонів через невідповідність локальних реалій та панівних медіарепрезентацій, що транслують з англомовних країн. Таким чином, навіть у країнах із високим рівнем толерантності

²⁷ Моральна паніка (*moral panic*) — суспільна реакція, за якої певна група або явище починає сприйматися як непропорційно велика загроза усталеним цінностям, що супроводжується посиленою суспільною тривогою та вимогами реагування (Cohen, 1972).

²⁸ Місгендеринг (*misgendering*) — практика звернення до людини із застосуванням займенників, імені або гендерних маркерів, що не відповідають її гендерній ідентичності.

²⁹ Віктимізація — представлення людини або групи переважно через призму страждання та безпорадності, що позбавляє їх власного голосу та активної ролі.

медіа часто відтворюють застарілі схеми інтерпретації, а інклюзивність залишається неповною, що вимагає подальшого критичного аналізу (Bracco et al., 2024; Jacobs & Meeusen, 2021; López, 2018; Verhoeven et al., 2024).

Роль соціальних мереж у репрезентації ЛГБТК+. Вивчення Telegram як специфічного медіасередовища в межах цієї дисертації потребує звернення до міжнародного досвіду дослідження цифрових платформ. Це зумовлено тим, що в умовах обмеженості або ворожості традиційних медіасистем саме цифрові мережі стають альтернативними майданчиками для репрезентації вразливих груп. Глобальний науковий дискурс фіксує утвердження цих каналів як «П'ятої влади». Якщо традиційна «Четверта влада» (преса, ТБ) функціонує як ієрархічний соціальний інститут із професійним гейткіпінгом, то «П'ята влада», за концепцією В. Даттона (Dutton, 2009), базується на спроможності «мережових індивідів» реконфігурувати доступ до інформації. Використовуючи «мережі мереж», вони створюють нові джерела підзвітності та виходять за межі традиційних інституційних кордонів, де, на противагу часто стереотипному офіційному дискурсу, переважають позитивні наративи й суб'єктність самих спільнот (Crees et al., 2022; Gabai, 2022). З огляду на це, виникає необхідність з'ясувати, чи резонує український сегмент Telegram із цими світовими тенденціями «цифрового визволення», особливо в умовах війни.

Визначальною рисою цифрових мереж є їхня здатність створювати безпечні простори для роботи з ідентичністю. Систематичні огляди доводять, що завдяки платформам ЛГБТК+ молодь долає соціальну ізоляцію, знаходить емоційну валідацію й отримує підтримку, яка часто недоступна в офлайн-середовищі (Berger et al., 2022; Lucero, 2017). Ключову роль тут відіграють технічні можливості (афорданси) платформ: анонімність, кураторство контенту й вибірковість аудиторії (Szabó, 2025). Дослідники вказують, що онлайн-мережі виступають критично важливим джерелом інформації про сексуальне здоров'я та права людини, компенсуючи лакуни в офіційній освіті (Berger et al., 2021).

На відміну від традиційних новинних медіа, які нерідко відтворюють «нескінченну стигму» через однобоке висвітлення та акцент на криміналізації

ЛГБТК+ (Dhiman, 2023; Listiorini & Vidiadari, 2022), соціальні мережі надають інструменти для формування автономної наративної ідентичності (Bates et al., 2020). Користувачі застосовують тактики «стратегічної відкритості»³⁰ (*strategic outness*), маневруючи між різними платформами для захисту від «колапсу контексту» — ситуації, коли різні соціальні групи (сім'я, колеги, однодумці) одночасно отримують доступ до особистої інформації (Talbot et al., 2022). Завдяки цьому трансгендерні й квір-люди здобувають безпечний простір для вирівнювання внутрішнього самовідчуття із зовнішньою медійною презентацією (Bates et al., 2020; Talbot et al., 2022).

У країнах із неліберальними режимами або вираженими антигендерними рухами (зокрема в Туреччині, Угорщині чи Індонезії) соціальні мережі стають єдиним інструментом контрпропаганди й спростування дезінформації, поширеної державними медіа (Listiorini & Vidiadari, 2022; Oz et al., 2023). Активісти використовують цифрові артефакти для просування культури прав людини через ненасильницьку комунікацію (Gabaï, 2022). Проте така видимість має й зворотний бік: дослідники фіксують ризики стеження з боку держави та оточення, а також загострення афективної поляризації (Berger et al., 2021; Oz et al., 2023).

Отже, міжнародний досвід демонструє амбівалентність цифрових платформ: вони одночасно виступають потужним ресурсом для нормалізації ЛГБТК+ ідентичностей і потенційним полем для ескалації мови ворожнечі й стеження. Таке теоретичне тло створює підґрунтя для аналізу специфіки українського Telegram.

Наслідки медіарепрезентації та специфіка її реценції аудиторією. Перехід від аналізу змістових характеристик медіатекстів до вивчення їхньої реценції є необхідним складником цілісного розуміння функціонування медіарепрезентації. Це зумовлено методологічним дизайном цього дослідження, який передбачає не лише деконструкцію наративів, а й вивчення сприйняття медійного контенту

³⁰ Стратегічна відкритість (*strategic outness*) — постійне й контекстуально зумовлене управління розкриттям власної гендерної та/або сексуальної ідентичності: людина щоразу оцінює конкретну соціальну ситуацію і свідомо вирішує, чи варто розкривати свою ідентичність залежно від обставин (Orne, 2011, цит. за Talbot et al., 2022).

представниками ЛГБТК+ спільнот та його ролі у формуванні їхнього психоемоційного стану й ідентичності. Аналізуючи наслідки такої репрезентації, науковці засвідчують, що якість контенту безпосередньо позначається на стані аудиторії, що є критично важливим для розуміння соціальної значущості медійних конструктів. Для прикладу, експериментальне дослідження К. Марреро (Marrero, 2021) доводить, що перегляд негативних сцен здатен миттєво підвищувати рівень ситуативної тривожності у квір-глядачів (тобто глядачів, які є частиною ЛГБТК+ спільнот).

На противагу цьому, якісні образи виконують важливі соціальні функції. Зокрема, експериментальні результати Л. Маєрс (Myers, 2025) підтверджують диференційований ефект автентичної репрезентації залежно від ідентичності глядача: для квір-аудиторії вона постає механізмом емоційної валідації — відчуттям того, що тебе бачать, — що корелює з теоретичними висновками К. Томсон (Thomson, 2021) щодо ролі медіа в процесах самоідентифікації та нормалізації життєвого досвіду маргіналізованих груп. Натомість для не квір-глядачів якісні образи виконують виразну освітню функцію, руйнуючи стійкі стереотипи (Myers, 2025). Така трансформаційна дія медіа знаходить відображення в моделі «пульсівного сприйняття» (*rippled perceptions*) Г. Яня (Yan, 2019), де споживання інклюзивного контенту сприяє формуванню більш прихильних власних соціальних установок (атитюдів) — відносно стабільних психологічних станів готовності особистості до певної оцінки та реакції на соціальні об'єкти, — які згодом проєктуються індивідом на сприйняття суспільних норм загалом.

Важливим внеском у розробку інструментарію вимірювання цих ефектів є праця Е. Діас та ін. (Dias et al., 2023), які в межах серії з трьох досліджень розробили й валідували дві шкали: «Шкалу медіаекспозиції ЛГБТК+» та «Шкалу ставлення до ЛГБТК+ медіа». Автори емпірично підтвердили двофакторну структуру шкали медіаекспозиції, де виокремлюються фактори позитивної репрезентації (прийняття, інклюзія) та негативної (віктимізація, дискримінація), тоді як шкала ставлення виявилася однофакторною. Спираючись на Загальну модель навчання (*General*

Learning Model; Buckley & Anderson, 2006, цит. за Dias et al., 2023), дослідники довели, що попри зростання інклюзивності медіапростору, образи, зосереджені на негативних аспектах досвіду ЛГБТК+ спільнот, у ньому все ще переважають. Ключовим результатом стало виявлення значущого зв'язку між споживанням негативного контенту та формуванням ставлення до нього — зв'язку, що суттєво модерується сексуальною орієнтацією глядача: саме для гетеросексуальної аудиторії (на відміну від квір-аудиторії, у якої цей ефект статистично незначущий) експозиція до наративів про вразливість і дискримінацію стає ключовим чинником формування подальших соціальних атитюдів (Dias et al., 2023).

Водночас на фоні розвиненого міжнародного інструментарію, в українському науковому дискурсі є значна прогалина щодо вивчення особливостей рецесії медіанаративів аудиторією в екстремальних умовах війни. Якщо світові дослідження (Dias et al., 2023; Myers, 2025) переважно фокусуються на розважальному контенті й усталених медіасистемах демократичних країн, то український контекст потребує аналізу афективних реакцій у нерегульованому цифровому середовищі. На заповнення цієї лакуни спрямоване дослідження автора дисертації «Війна проти невидимого фронту»³¹, яке, аналізуючи динаміку онлайн-дискурсу в коментарях Instagram та TikTok, виявляє принципово іншу ситуацію (Polishchuk, 2025b).

У межах цієї розвідки зафіксовано суттєву розбіжність між загальнонаціональними соціологічними даними про зростання толерантності й реальним афективним фоном онлайн-платформ. Як свідчать результати аналізу, публічна комунікація в мережі структурується навколо гострого конфлікту між наративом рівності та різними формами опору, що лише посилює вразливість ЛГБТК+ спільнот в умовах війни. Хоча загальна динаміка вказує на поступове посилення підтримки, негативні коментарі (38,2 %) продовжують провокувати ланцюгові реакції та цифрові конфлікти. Саме на основі цього контрасту в праці обґрунтовується феномен «умовної інклюзії»: дослідження демонструє, що навіть в

³¹ Поліщук, Л. (2025). «Війна проти невидимого фронту»: наративи про ЛГБТК+ в коментарях Instagram і TikTok. *Актуальні питання масової комунікації*, 38, 69-83. <https://doi.org/10.17721/CIMC.2025.38.69-83>

умовах, коли представники ЛГБТК+ спільнот беруть безпосередню участь в обороні держави, їхнє право на суспільне прийняття часто залишається не безумовним, а жорстко залежить від відповідності патріотичним нормам та архетипу «Героя-Захисника» (Polishchuk, 2025b). Синтез міжнародних психометричних підходів і результатів автора доводить, що український кейс війни створює унікальні умови репрезентації, де боротьба за цінності на «невидимому фронті» вимагає нових досліджень специфіки рецепції медіа як загальною аудиторією, так і безпосередньо представниками ЛГБТК+ спільнот (Polishchuk, 2025b). Ці емпіричні дані підкреслюють потенціал медіа для нормалізації маргіналізованих груп, але також висвітлюють ризики посилення стигми в умовах політичної інструменталізації.

Виявлення дослідницької лакуни. Проведений систематичний огляд міжнародних досліджень демонструє складну архітектуру медіарепрезентації ЛГБТК+, де якість образу корелює з типом медіасистеми й алгоритмічною логікою платформ. Виокремлена в розділі 1.2 трирівнева модель знаходить своє підтвердження у світовій науці: від семіотичного аналізу стереотипів у розважальних медіа до вивчення інфраструктурної ролі соціальних мереж. Водночас виявлена амбівалентність цифрових платформ та динаміка новинного дискурсу в неліберальних режимах вказують на те, що медіарепрезентація вразливих груп не є сталим процесом, а зазнає радикальних трансформацій у періоди соціальної нестабільності. Це зумовлює необхідність переходу від аналізу загальних тенденцій до спеціалізованого розгляду функціонування медіа в екстремальних умовах (підрозділ 2.2), де механізми репрезентації підпорядковуються логіці воєнних конфліктів та кризової комунікації.

Теоретична лакуна підсилюється необхідністю переходу глобальної науки від дескриптивного опису до деконструкції латентних значень³². Сучасний методологічний ландшафт вимагає аналізу того, як мова медіа підтримує соціальну

³² Під латентними значеннями розуміються приховані змістові рівні тексту — імпліцитні припущення, ідеологічні конструкти й ціннісні рамки, що не виражені прямо, але відтворюються через мовні патерни та дискурсивні стратегії. На відміну від маніфестного (явного) змісту, який піддається безпосередній фіксації, латентний зміст потребує інтерпретаційного занурення в глибинну структуру тексту (Krippendorff, 2004, pp. 18–19; Fairclough, 1995, pp. 54–55).

нерівність та владні ієрархії, де провідним інструментом постає критичний дискурс-аналіз (КДА). Використання корпусних методів і діяхронного аналізу (Chuaikun & Wijitsopon, 2023; Wilkinson, 2019) доводить, що медійна стигматизація є не випадковістю, а системною лексичною моделлю, що конструює соціальні категорії протягом десятиліть. Центральна роль КДА обґрунтована його спроможністю розкривати стратегії «іншування» через дискримінаційні номінації (Roslanı & Jamal, 2024), а використання тривимірної моделі Н. Ферклафа (Fairclough, 1995, pp. 57–65) дає змогу виявити, як інституційні рамки й культурні обмеження спонукають до самоцензури (Rodriguez et al., 2025) або конструювання «моральних панік» (Nartey, 2022).

Зрештою, актуальним залишається запит на триангуляцію методів, де обчислювальна лінгвістика поєднується з якісною інтерпретацією задля виявлення того, як наративні стратегії конструюють «близькість» із аудиторією на різних медійних рівнях (Bros & Gatica-Perez, 2025). Водночас поєднання кількісного та якісного аналізу дозволяє встановити, що навіть у саморепрезентації ЛГБТК+ спільнот відтворюються гомонормативні та викривлені образи, що негативно впливає на формування ідентичності (Soto-Sanfiel & Sánchez-Soriano, 2024). Попри розширення методологічного арсеналу, міжнародні дослідження здебільшого фіксують медійні репрезентації ззовні, залишаючи поза увагою суб'єктивний вимір: те, як самі представники ЛГБТК+ спільнот сприймають наративи про себе і як ця взаємодія позначається на їхньому психоемоційному стані.

2.2. Медіарепрезентація ЛГБТК+ спільнот в умовах воєн, криз та збройних конфліктів

У соціальних науках поняття війни, кризи й конфлікту є засадничими для аналізу динаміки влади та дискурсів, що маргіналізують або легітимізують вразливі групи, зокрема ЛГБТК+ спільноти. Хоча щодо українського кейсу ця дисертаційна праця послідовно оперує концептом «війни» (у її гібридній і повномасштабній конвенційній фазах), огляд світової літератури вимагає врахування ширшого

міжнародно-правового апарату. Зокрема, війна та збройний конфлікт визначаються в ньому як застосування збройної сили між державами або тривале насильство між урядовими силами та організованими збройними групами (International Committee of the Red Cross, 2008). Криза є подією, що загрожує стабільності соціальної системи (Habermas, 1975), тоді як соціальний конфлікт — це зіткнення несумісних інтересів чи цінностей (Deutsch, 1973). Аналіз медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот у таких екстремальних умовах є критично важливим для розуміння загальносвітових тенденцій.

Дослідженням цієї проблеми в різні періоди займалося чимало авторів, чії праці слугують основою для класифікації міжнародного досвіду за кількома концептуальними напрямками. Цих поглядів дотримуються Ш. Хошен (Hoshen, 2025), Д. Шим та Ф. А. Стенгель (Shim & Stengel, 2017), М. Броді та ін. (Brodie et al., 2004), Р. Хан (Khan, 2022), Ф. Салех (Saleh, 2020), С. Рітгольц (Ritholtz, 2024), М. Еспітія (Espitia, 2016), М. К. Відлак (Wiedlack, 2017), А. К. Мунхазім (Munhazim, 2025), Е. Оуенс (Owens, 2020), С. К. Ачіксоз (Aciksoz, 2024) та С. Шульман (Schulman, 2012). Наявні погляди доцільно систематизувати за стратегіями створення соціальної невидимості (Brodie et al., 2004; Khan, 2022; Saleh, 2020), тактиками інструменталізації фігури «жертви-символу» (Espitia, 2016; Munhazim, 2025; Ritholtz, 2024), а також механізмами сек'юритизації й пінквошингу³³ (Aciksoz, 2024; Owens, 2020; Schulman, 2012), що в комплексі формують біополітичну рамку (Hoshen, 2025; Shim & Stengel, 2017) репрезентації ЛГБТК+ спільнот у медіадискурсі воєнного часу.

Перший напрям досліджень розглядає медіа як біополітичний апарат контролю. Згідно з поглядами Ш. Хошена (Hoshen, 2025), медіа в контексті тривалих конфліктів у Палестині та Сирії функціують як механізм, що конституює видимість як біополітичний інструмент. Це визначає популярне розуміння політичних суб'єктів через «ієрархію життя»: одні суб'єкти стають видимими як такі, чиє життя варте співчуття, тоді як інші витісняються за межі політичного визнання. Важливим

³³ Пінквошинг (англ. *pinkwashing*) — стратегія, за якої держава цілеспрямовано використовує декларований захист прав ЛГБТК+ для формування прогресивного міжнародного іміджу, відволікаючи увагу від порушень прав людини, мілітаризму або окупаційної політики.

аналітичним доповненням до цього є праця Д. Шима та Ф. А. Стенгеля (Shim & Stengel, 2017), які на прикладі Facebook-сторінки Бундесверу продемонстрували, як медіа збройних сил використовують образи «мілітаризованої маскулінності» для легітимації війни. Автори доводять, що акцент на військовій техніці та образах «технологічно підсилених» професіоналів (так званих «солдатів-циборгів», чії емоції приховані за спорядженням) створює ілюзію повної підконтрольності та раціональності конфлікту. Це джерело розкриває механізм візуального «оцукровування» війни, де панування жорстких гендерних стандартів — сили, спокою та емоційної відстороненості — витісняє з медіапростору людську вразливість (Shim & Stengel, 2017), що є базовим контекстом для репрезентації будь-яких вразливих груп.

До проблеми соціальної невидимості як стратегії маргіналізації зверталось чимало авторів. Діахронічний аналіз М. Броді та ін. (Brodie et al., 2004) демонструє, що феномен «втоми медіа» (*media fatigue*) спричинив стрімке зниження суспільної уваги до кризи ВІЛ/СНІДу в США, що призвело до фактичного зникнення з новинного порядку денного репрезентацій геїв як найбільш вразливої групи (частка згадок про них у медіа впала зі 100 % у 1981 році до 5 % у 1986-му), попри стабільне зростання реальної кількості захворювань серед представників спільноти. У такий же спосіб Р. Хан (Khan, 2022) доводить, що медіа, дотримуючись сценарію «чоловік-агресор, жінка-жертва», систематично ігнорують досвід ЛГБТК+ людей, які стали жертвами сексуального насильства під час конфліктів. Критично оцінюючи цей феномен, Ф. Салех (Saleh, 2020) підкреслює, що західні наративи активно підтримують «міф про невидимість», який нівелює квір-історію (наприклад, Сирії) до монолітних образів страждання, ігноруючи складну мережу автентичних просторів безпеки, як-от інтернет-кафе чи шиша-бари.

Окрему дослідницьку нішу в академічному дискурсі становлять тактики інструменталізації ЛГБТК+ як жертви-символу. У працях С. Рітгольца (Ritholtz, 2024) з'ясовано, що колумбійські таблоїди створювали «брутальний спектакль» із насильства, де графічні зображення вбитих представників спільнот деполітизували

воєнні злочини й легітимізували підпорядкування цілих груп. Крім того, дослідниця М. Еспітія (Espitia, 2016) схарактеризувала «війну всередині війни» в Колумбії, де збройні угруповання (зокрема ФАРК та парамілітарес) використовували ЛГБТК+ людей для утвердження «моральних порядків» через публічні приниження (наприклад, примусові боксерські поєдинки для геїв) і «соціальні чистки». Один із підходів представлено в працях М. К. Відлак (Wiedlack, 2017), яка вказує, як західні медіа конструювали образ «гей-мученика» в Росії для підкреслення власної моральної переваги. Ця логіка розвивається в концепції «гомогуманітаризму», яку запропонував А. К. Мунхазім (Munhazim, 2025), описуючи стратегію «savior-washing» (відбілювання через порятунок) під час евакуації з Афганістану, де образи «пригноблених квірів» використовувалися для приховування десятиліть імперського насильства.

Уважного ставлення дослідників останнім часом вимагає питання сек'юритизації. Відстежуючи логіку цього процесу, Е. Оуенс (Owens, 2020) вказує на часи «Лавандової загрози» в США, коли медіа поширювали наратив про гомосексуалів як «ненадійних» осіб, схильних до шантажу радянськими шпигунами, що пов'язувало мораль із національною безпекою. Сучасним проявом названого явища С. К. Ачіксоз (Aciksoz, 2024) вважає ситуацію в Туреччині, де державні медіа в межах психологічної війни популяризували троп «терористів у спідницях» (*etekli teröristler*), насильницьки поєднуючи тероризм із гендерною неконформністю для виправдання репресій. Цікавою інверсією названої моделі є «пінквошинг» (*pinkwashing*). Як доводить С. Шульман (Schulman, 2012) на прикладі PR-кампанії «Brand Israel», держава може використовувати медіа для просування «гей-дружнього» іміджу на міжнародній арені, щоб відвернути увагу від порушень прав людини та військових конфліктів, інструменталізуючи права ЛГБТК+ як доказ «цивілізованості».

Підбиваючи підсумки, є всі підстави зробити такий висновок: міжнародні моделі концептуалізують континуум інструменталізації, де ЛГБТК+ спільноти стають символічними фігурами в боротьбі за легітимність. Зауважмо, що проблема

медіарепрезентації спільнот безпосередньо під час активної фази сучасної війни високої інтенсивності залишається не цілком розробленою. Більшість міжнародних досліджень фокусуються на ретроспективному аналізі або колоніальній критиці. У цьому контексті український досвід постає унікальним об'єктом аналізу, оскільки повномасштабна війна в Україні уможливорює фіксацію глибинних трансформацій медіарепрезентацій у реальному часі безпосередньо під впливом екзистенційної загрози державі. Перспективи подальшого вивчення заявленої проблеми вбачаємо в переході від описового переказу до глибокого емпіричного аналізу українського медіапростору. Це не лише заповнить наявну лакуну, а й стане корисним внеском у міжнародний академічний дискурс, позаяк запропонована оптика дослідження відкриває можливості для виходу за межі реферативного опису на користь виявлення закономірностей конструювання образів вразливих груп у глобальному контексті інформаційної та конвенційної війни.

2.3. Репрезентація ЛГБТК+ в українському медіапросторі періоду гібридної війни (2014–2021)

Проблема медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот у період із 2014 по 2021 рік заслуговує на особливу увагу серед науковців, оскільки він став для українського медіапростору «режимом турбулентності». Згідно з поглядами далі згаданих дослідників, проєвропейські тенденції до гуманізації та видимості системно стикалися з потужними контрдискурсами, інструменталізованими як внутрішніми, так і зовнішніми політичними силами, що зрештою й сформувало глибоко суперечливий медійний ландшафт. Проблему у вказаний період досліджували М. Касянчук (2022), Т. Кузнєцова (2020), С. Семенко (2018), Д. Щерба (2020), а також М. К. Відлак (Wiedlack, 2017), Дж. Йорманайнен (Jormanainen, 2018, 2021), Т. Марценюк (Martsenyuk, 2016), О. Плахотнік (Plakhotnik, 2019), Ю. Сорока та ін. (Soroka et al., 2023), М. Тетерюк (Teteriuk, 2016, 2020), М. Шевцова (Shevtsova, 2017, 2020), Г. Ярманова (Yarmanova, 2018) та інші.

Важливою для розуміння контексту є праця Т. Марценюк (Martsenyuk, 2012), у якій дослідниця запропонувала соціологічну базову лінію для всіх наступних трансформацій, зафіксувавши, що, попри декриміналізацію гомосексуальності ще 1991 року, суспільна толерантність не лише залишалась низькою, а й знижувалась упродовж 2000-х. Медіа переважно уникали правозахисного трактування теми на користь нейтрально-розважального регістру, а публічний дискурс систематично відтворював мову ворожнечі на рівні заяв офіційних осіб і церковних ієрархів (Martsenyuk, 2012). Ця діагностика визначає нижню межу відліку для розуміння масштабу дискурсивних зрушень, що стали можливими після 2014 року. Заведено вважати, що збільшення кількості праць після Євромайдану саме по собі свідчить про легітимацію теми в академічному полі.

У контексті цього процесу М. Тетерюк (Teteriuk, 2016) на прикладі «КиївПрайду» як емблематичної події однією з перших зафіксувала еволюцію публічного дискурсу. Згодом у своїй ґрунтовній дисертаційній праці дослідниця розширила цей аналіз, концептуалізувавши зміну прав як результат гегемонійної боротьби між чотирма основними дискурсивними коаліціями (ліберальною мажоритарною, ліберальною міноритарною, консервативною проєвропейською та консервативною євроскептичною). Аналізуючи матеріали за 2013–2016 роки, вона дійшла висновку, що медіарепрезентація ЛГБТК+ стала різноманітнішою та помітнішою, а незалежні медіа, як-от «Громадське ТБ», «Українська Правда» та «Радіо Свобода», почали відігравати роль агентів змін, офіційно підтримуючи активізм (Teteriuk, 2020). Цю тенденцію підтверджує і Д. Щерба (2020), вказуючи на поступову відмову від некоректної термінології та патологізації спільнот, що було поширеним до 2014 року. У цей же період всередині самої медіаспільноти виник консенсус, що «крига скресла» (Zakharova, 2016). А. Захарова наводить заклики А. Єреми («1+1»), І. Славінської та Л. Денисенко висвітлювати тему крізь призму прав людини. Заразом на переконання журналіста М. Еріставі, був ризик, що політики почнуть використовувати боротьбу за права ЛГБТК+ як «інструмент політичних й електоральних маніпуляцій» (Zakharova, 2016).

Разом з тим, проблема активізації контрдіскурсів та парадоксальності видимості є не менш розробленою. М. Шевцова (Shevtsova, 2017) критично оцінює початкову стратегію «невидимої присутності» активістів на Євромайдані, доводячи, що розчарування в браку підтримки з боку нового уряду стало каталізатором для нової хвилі активізму, включно з пошуком політичних альянсів та транснаціональної співпраці. Обґрунтування цього феномену запропонувала Т. Марценюк (Martsenyuk, 2016), яка на підставі 20 інтерв'ю з ЛГБТК+ активістами (безпосередніми учасниками Євромайдану) концептуалізувала аналізовану поведінку як «стратегію невидимості»: усвідомлений вибір участі в протесті насамперед як громадян, а не відкритих представників спільнот. Авторка ідентифікувала три взаємопосилуючі мотиви — реальний ризик насильства з боку ультраправих формувань, прагнення нейтралізувати провокації, що їх організовували проросійські сили задля дискредитації Євромайдану, і щирі суб'єктивну пріоритизацію суверенітету над ідентичнісними вимогами. Таке документування через первинні свідчення учасників надає описаному М. Шевцовою феномену конкретний суб'єктний вимір і пояснює, чому «невидимість» у медіа того часу виникала не лише внаслідок редакційної байдужості, а й через свідомий вибір самих носіїв досвіду.

Проте М. Шевцова наголошує на вагомій перешкоді — олігархічній структурі медіапростору, яка створювала умови для масового просування зацікавленими силами гомофобних наративів (Shevtsova, 2020). Це припущення підкріплено результатами кількісного контент-аналізу М. Тетерюк (Teteriuk, 2020), яка з'ясувала, що в період 2013–2014 рр. медіа, афілійовані з великими олігархічними групами (зокрема «TSN.ua» та «Segodnya.ua»), системно сприяли консервативним коаліціям через незбалансоване цитування опонентів реформи та ретрансляцію гомонегативних припущень. Крім того, М. Шевцова (Shevtsova, 2020) відстежила логіку інструменталізації гомофобії ще до 2012–2013 років на тлі переговорів про асоціацію з ЄС, коли рух «Український вибір» запуслав кампанії з гаслами «Асоціація з ЄС — це одностатеві шлюби». На думку дослідниці, після 2014 року українські праві групи

фактично перейняли та адаптували натовді чинну проросійську гомофобну риторику (Shevtsova, 2020).

Структурне пояснення цієї вимушеної невидимості пропонує міждисциплінарна студія Т. Марценюк та М. Шевцової (Martsenyuk & Shevtsova, 2024), яка досліджує трансформацію маскулінностей від Євромайдану до повномасштабного вторгнення з позицій теорії гегемонної маскулінності (Connell & Messerschmidt, 2005) й критичних студій маскулінності та гендерної соціології. Авторки доводять, що Євромайдан відтворив патріархальний дискурс «справжнього» чоловіка-захисника, конституційований через стратегію «іншування»: поляризацію між «справжніми» — мілітаризованими, героїчними — та «фальшивими» — підпорядкованими, маргіналізованими — чоловіками. Принципово важливим для цього дослідження є деталь, яку фіксують дослідниці: у цій системі «хибні» чоловіки маркувалися як «гей-тітушки», тобто ЛГБТК+ ідентичність функціювала не лише як стигма щодо самих квір-людей, а й як риторична зброя для дискредитації будь-якого опонента як «неправильного» патріота. Самих квір-людей застосовували як символ відхилення від норми, позначаючи тим самим межу між «справжнім» патріотизмом і його запереченням (Martsenyuk & Shevtsova, 2024). Така логіка іншування через ЛГБТК+ маркер, задокументована соціологічним методом щодо простору Майдану, виявляється структурно ідентичною механізму «парасоціального контрконтакту», який аналізується в підрозділі 4.6.5 цієї роботи щодо сучасних Telegram-каналів: різниця лише в платформі, але не в дискурсивній логіці. Цей соціологічний аналіз суттєво доповнює медіазнавчий вимір, зафіксований М. Шевцовою (Shevtsova, 2017): стратегія «невидимої присутності» ЛГБТК+ активістів на Майдані виступала не лише тактичним вибором руху, а й закономірним наслідком структурної логіки гегемонного маскулінного порядку публічного простору, що системно відтворювався в медіаобразах «справжнього» патріота.

Особливо актуальною на сучасному етапі розвитку науки є концептуальна рамка «гомопатріотизму», запропонована О. Плахотнік (Plakhotnik, 2019). Дослідниця стверджує, що ЛГБТК+ люди почали позиціювати себе як патріотичних

«хороших громадян», поєднуючи універсальний дискурс прав людини з українським «громадянським націоналізмом» та дистанціюючись від «російського» режиму сексуальності. Важливою ілюстрацією цього медійного феномену стала висхідна видимість ЛГБТ³⁴-військових, чий історії почали з'являтися в популярних медіа приблизно з 2018 року (Plakhotnik, 2019). Активізація цього дискурсу в той час була зумовлена інституціоналізацією руху — створенням об'єднання «Українські ЛГБТ-військові за рівні права» після виставки А. Шебетка «Ми були тут», під час якої очільник організації В. Пилипенко здійснив перший публічний камінг-аут як учасник бойових дій (Прищеп, 2021).

Водночас гомопатріотизм потребує критичного осмислення через призму концепції «гомонаціоналізму» Дж. К. Пуар (Puar, 2007), яка застерігає: включення ЛГБТК+ суб'єктів у національний наратив часто є не визнанням їхніх прав, а інструментальним механізмом конструювання «цивілізованої» нації на противагу «відсталому» ворогу. Т. Марценюк (Martsenyuk, 2016) однією з перших системно застосувала це явище до конкретних українських реалій, показавши, що «стратегія невидимості» на Євромайдані функціювала не лише як тактика безпеки, а й як форма гомонаціоналізму: умовна ідентифікація із «цивілізованою» ЄС-орієнтованою нацією уможливлювала обмежену видимість ціною підпорядкування ідентичності домінантному патріотичному дискурсу, тоді як ті, хто не вписувався в цей умовний контракт, залишалися поза рамками навіть такої часткової інклюзії. Однак, як переконливо аргументують Ю. Сорока та ін. (Soroка et al., 2023) і Л. Лучані та М. Шевцова (Luciani & Shevtsova, 2025), у випадку України цей критичний інструментарій потребує ситуаційного коригування: Росія одночасно здійснює реальний військовий імперіалізм, тому жодна зі сторін — ні Захід, ні Росія — не може претендувати на моральну вищість щодо України. Це означає, що «гомонаціоналізм» є важливою критичною оптикою для розуміння ризиків «умовної інклюзії», але не виправдовує зведення українських обставин до колоніального проєкту Заходу.

³⁴ Базовим терміном у цьому дослідженні є інклюзивна абревіатура «ЛГБТК+». Звужений варіант «ЛГБТ» зберігається в тексті виключно задля документальної точності: у прямих цитатах, в оригінальних назвах організацій (напр., ГО «Військові ЛГБТ») та під час аналізу досліджень, де застосовано саме цей термін.

Подальший аналіз кількісних характеристик поляризації медіапростору представлений у праці Г. Ярманової (Yarmanova, 2018). Моніторинг медіадискурсу за 2016–2017 роки виявив, що з 480 публікацій приблизно дві третини мали нейтральний або позитивний характер, однак дослідниця підкреслює, що ці матеріали здебільшого стосувалися міжнародного контексту (США, ЄС, Росія). Натомість висвітлення внутрішньоукраїнських подій було різко поляризованим, що свідчить про розкол медіапростору на «осередки ворожнечі» й «майданчики для правозахисту». У такий же спосіб вплив зовнішніх чинників аналізують О. Білоусенко та ін. (2022) у звітах «Детектора медіа» на основі 83 тисяч публікацій, де прямо вказують на використання Росією дезінформації для дискредитації Заходу й посилення конфліктів в Україні. Дослідження О. Шестаковського та ін. (Shestakovskiy et al., 2021) підтверджує, що проросійські медіа цілеспрямовано використовували неологізми на кшталт «Гейропа», тоді як М. К. Відлак (Wiedlack, 2017) зауважує дзеркальний характер цього процесу, де англomовні медіа конструювали двоїстий поділ, зображуючи Росію як гомофобну.

Зібраний і проаналізований матеріал унаочнює зв'язок між політичним контекстом війни й вразливістю спільнот. Усупереч ситуації в Молдові, Дж. Йорманайнен (Jormanainen, 2018) емпірично довів, що війна на сході України призвела до зростання насильства проти ЛГБТК+ через посилення гомофобії та збільшення кількості внутрішньоопереміщених осіб. Це дослідження є наочним підтвердженням теоретичної рамки А. Маргаліта (Margalit, 2018), який стверджує, що збройний конфлікт посилює наявну вразливість через хаотичне середовище та руйнування правопорядку. На додаток, у пізнішій роботі Дж. Йорманайнен (Jormanainen, 2021) на основі 63 звітів (Азербайджан, Таджикистан, Україна) наводить дані про те, як тривалий конфлікт і мілітаризація посилюють ідеологію честі й поляризацію гендерних ідеалів. Зокрема, щодо українського кейсу автор зауважує, як праві групи використовують соціальні медіа для систематичного таргетингу ЛГБТК+.

Проблему висвітлення ЛГБТК+ у внутрішній динаміці медіапростору детально вивчали в межах моніторингів Інституту масової інформації (ІМІ). Так, результати аналізу О. Чуранової та О. Романюк (2018) за березень 2018 року показали, що 60 % новин висвітлювали секс-скандали чи шоу-бізнес, а найпроблемнішими стали видання «Вести», «УНІАН» та «Обозреватель». У наступні роки Я. Машкова (2019) зафіксувала брак місцевих новин поза «КиївПрайдом», а М. Шиколай та Я. Машкова (2020) — зростання мови ворожнечі на тлі пандемії. Зрештою, моніторинг ІМІ (2021) дає підстави для висновку, що тема так і не стала системною. Ба більше, Ю. Сорока та ін. (Soroka et al., 2023) на основі аналізу 317 матеріалів восьми українських медіа (01.01.2015–01.05.2019 рр.) встановили, що дискурс про ЛГБТК+ у публічному медіапросторі України переважно формується зовнішніми акторами: близько 68% проаналізованих матеріалів висвітлювало події поза межами України, а тип власника медіа прямо детермінував зміст формульної історії — медіа, спонсоровані Росією, відтворювали образ «збоченців», тоді як американські — образ «героїв-правозахисників». Автентичні голоси ЛГБТК+ людей практично відсутні в публічних медіа, функціуючи переважно в соціальних мережах (Soroka et al., 2023). Утім, дослідження охоплює виключно період гібридної війни і зосереджене лише на текстових матеріалах традиційних медіа, залишаючи за рамками неінституційні цифрові платформи та повоєнну динаміку. Крім того, самі дослідники, формулюючи напрям майбутніх розвідок, закликають з'ясувати, як ЛГБТК+ люди в Україні використовують або деконструюють ці формульні історії для артикуляції власної ідентичності — саме цю прогалину адресує рецептивний рівень нашого дослідження через фокус-групові дискусії.

Необхідно також розглянути регіональний аспект, де проблема мало досліджена. С. Семенко (2018) на прикладі Полтавщини описує стратегію замовчування через побоювання втратити аудиторію та неготовність журналістів до правозахисних позицій. І на противагу, Т. Кузнєцова (2020), аналізуючи одеські медіа, виявила активне використання обсценної лексики й негативних стереотипів про «загрозу». Ці два дослідження разом дають уявлення про окремі регіони, але їхня

фрагментарність підкреслює суттєву прогалину в науковому осмисленні проблеми через брак порівняльних даних по всій країні.

Отже, проведений аналіз підтверджує, що попри значний масив моніторингів, більшість публікацій до 2022 року мали дескриптивний характер. Зауважмо, що в українському академічному дискурсі спостерігався дефіцит вивчення журналістських стратегій конструювання реальності. Крім того, поза межами наукової уваги залишалися мультимодальні характеристики (візуальні образи, меми, колажі), а також аналіз рецепції: дослідженням бракувало даних про те, як медійні образи інтерналізуються представниками ЛГБТК+ та відображаються на їхньому психоемоційному стані.

2.4. Трансформація медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот в умовах повномасштабної війни

Проблема соціальних зсувів й особливостей медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот після 24 лютого 2022 року заслуговує на особливу увагу серед науковців, оскільки повномасштабне вторгнення РФ спровокувало стрімку динаміку позитивних змін у суспільному ставленні. Цю проблему досліджували О. Білоусенко (2022), Г. Гриценко (2025), Я. Радченко (2024), Д. Щерба й І. Дьяченко (2025), а також Л. Баяс (Bias, 2026), О. Журавська й О. Росінська (Zhuravska & Rosinska, 2022), М. Карповець та ін. (Karpovets et al., 2022), А. Кравчук та ін. (Kravchuk et al., 2025), Л. Лучані й М. Шевцова (Luciani & Shevtsova, 2025), О. Матвєєва (Matveieva, 2025), О. Плахотнік й М. Маєрчик (Plakhotnik & Mayerchuk, 2023), О. Сливенко й Л. Бідочко (Slyvenko & Bidochko, 2023), Є. Соколова (2025) й А. Цатурян (Tsaturyan, 2024). Наявні погляди щодо цього питання доцільно систематизувати за напрямками дослідження процесів десек'юритизації через інтеграцію в спротив, аналізу інституційної саморефлексії медіагруп та деконструкції стратегій організованого спротиву й російської пропаганди в умовах інформаційної війни.

Як свідчать дані Київського міжнародного інституту соціології (КМІС, 2022, 2023, 2024), зафіксоване зростання прийняття спільнот у межах сучасної політичної

науки інтерпретується як рух у напрямку десек'юритизації — процесу виведення питання з площини «екзистенційної загрози» в простір нормалізованої публічної політики (Luciani & Shevtsova, 2025). Для глибшого розуміння цих змін, звернімося до систематичного міжчасового синтезу соціопитувань КМІС, який здійснила Т. Марценюк (Martsenyuk, 2025). Порівнявши репрезентативні дані, дослідниця вказує, що підтримка рівних прав для осіб гомосексуальної орієнтації практично подвоїлась — з 33,4 % (2016 р.) до 63,7 % (2022 р.). Це є прикладом переосмислення громадянства крізь призму воєнної мобілізації. Водночас Т. Марценюк (Martsenyuk, 2025) фіксує структурну непослідовність суспільних установок. Підтримка реєстрованого партнерства для одностатевих пар зросла лише з 4,8 % до 23,6 % — факт, що, на думку авторки, свідчить про непослідовність у сприйнятті базових прав, а не про стале ціннісне зрушення (Martsenyuk, 2025). Нами це трактується як підґрунтя для припущення про можливу часткову десек'юритизацію. Водночас Л. Лучані та М. Шевцова (Luciani & Shevtsova, 2025), спираючись на теорію Копенгагенської школи (Buzan et al., 1998) про безпеку як результат «мовленнєвого акту» (*speech act*), обґрунтовують, що війна все ж таки змінила конструкцію прав ЛГБТК+, де їхня ідентичність перестала сприйматися як загроза національним цінностям, натомість інтегрувавшись у загальнонаціональний спротив.

Ця трансформація обґрунтована із соціологічного боку в працях Д. Щерби та І. Дьяченка (2025), які спираються на механізм кроскатегоризації. Згідно з цим підходом, покращення ставлення до стигматизованої групи відбувається через її асоціацію з категорією найвищої довіри — Збройними Силами України. За визначенням О. Матвєєвої (Matveieva, 2025), ЗСУ стали унікальною платформою для суспільного прийняття, де видимий внесок й особисті історії військових руйнують наратив про їхню байдужість до захисту держави (Matveieva, 2025; Щерба & Дьяченко, 2025). Цю тезу підкріплюють емпіричні дані: за опитуванням КМІС (2024), у травні 2024 року 70,4 % респондентів підтримали рівність прав, а за даними Info Sapiens, понад 71,8 % опитаних визнають рівну участь представників спільнот в обороні країни (цит. за Щерба & Дьяченко, 2025).

Важливим аналітичним доповненням до пояснення цього явища є критика Копенгагенської школи від Л. Гансен (Hansen, 2000, pp. 285–287) щодо ситуацій «убезпечення через мовчання» (*security as silence*) та проблеми «поглинання безпеки» (*subsuming security*). Це теоретичне підґрунтя дозволяє інтерпретувати — слідом за Л. Лучані та М. Шевцовою (Luciani & Shevtsova, 2025) — те, як в Україні спостерігається часткове подолання структурного «безпекового мовчання»: ЛГБТК+ отримали змогу публічно заявити про свою суб'єктність через участь у збройному спротиві (див. також Білоусенко та ін., 2022). Тенденцію підтверджує моніторинг Г. Гриценко (2025), який фіксує переважно позитивний образ військових в офіційних медіа, де журналісти акцентують на їхній агентності. Очевидно, що ефект десек'юритизації підсилюється як документальним циклом «Видимі» (Лідлофф та ін., 2023), так і системною інституційною саморефлексією великих медіагруп. Як звертає увагу Я. Радченко (2024), цей процес охоплює різні рівні: від стратегій «Суспільного» до практичних кроків Starlight Media та проєктів «Громадського радіо».

Разом з тим, апелюючи до концепції «розщеплення загроз» (*splitting threats*) Дж. Л. Остіна та П. Бо-Бросара (Austin & Beaulieu-Brossard, 2018, p. 305), дослідники Л. Лучані та М. Шевцова (Luciani & Shevtsova, 2025) зауважують, що в Україні відбувається вибіркова десек'юритизація. У межах цього процесу дискурс виокремлює «прийнятні» підгрупи (геїв-військових), тоді як досвід транслюдей та лесбійок часто залишається в зоні «мовчання» або поглинається загальним мілітарним наративом. Соціологічне підтвердження вибіркового характеру цього процесу й одночасно його структурне пояснення містить незалежна у своїй методології студія Т. Марценюк та М. Шевцової (Martsenyuk & Shevtsova, 2024), яка аналізує зміну маскулінностей у 2022–2023 роках крізь призму теорії гегемонної маскулінності. Авторки констатують, що поширення ЛГБТК+ військових у публічному дискурсі розширило уявлення про «доброго українського громадянина», проте це розширення має чіткі обмеження: геї, ймовірно, залишатимуться прийнятними для суспільства лише тоді, коли вписуватимуться в нормативну концепцію мілітарної маскулінності та демонструватимуть готовність загинути за

Батьківщину, тоді як менш «традиційні» маскулінності продовжують зазнавати осуду, що ризикує відтворювати дискримінаційні практики та гомо- і трансфобне насильство в повоєнний період (Martsenyuk & Shevtsova, 2024). Ці висновки, здобуті в межах гендерної соціології, збігаються з медіазнавчою концепцією «умовної толерантності» (Tamássy et al., 2025) і підкреслюють системний, а не ситуативний, характер умовної десек'юритизації в Україні. Початкова обережність онлайн-медіа на ранніх етапах вторгнення (Zhuravska & Rosinska, 2022) додатково вказує на поступовий характер виходу теми з «режиму надзвичайної загрози».

Утім, зауважмо, що проблема поверхового висвітлення ЛГБТК+ тематики залишається системною. Г. Гриценко (2025) вказує на якісні недоліки навіть у прихильних матеріалах, де використовується некоректна термінологія або надмірна віктимізація. Показовим прикладом інерції журналістських стандартів є висвітлення справи «Маймулахін і Марків проти України»³⁵ (Європейський суд з прав людини, 2023). Як доводить дослідниця, попри службу одного із заявників у лавах Національної гвардії України, переважна більшість медіа проігнорували його мілітарний статус, трактуючи рішення ЄСПЛ винятково як «цивільну» подію (Гриценко, 2025). Така медійна інерція контрастує з офіційною позицією Міністерства юстиції України (2026), яке визнало справу Маймулахіна і Марківа стратегічним прецедентом. У відомстві наголосили, що ігнорування цього рішення в оновленому Цивільному кодексі створює прямі перешкоди для вступу України до Європейського Союзу.

Такий дефіцит професійної оптики відображає глибші інституційні проблеми, коріння яких М. Шевцова (Shevtsova, 2023) вбачає в історичному браку фахових

³⁵ Рішення ЄСПЛ у справі «Маймулахін і Марків проти України» (заява № 75135/14) від 1 червня 2023 р. (набуло статусу остаточного 01.09.2023 р.) є засадничим прецедентом, що констатував порушення ст. 14 у поєднанні зі ст. 8 Конвенції. Суд визнав, що чинний в Україні юридичний вакуум щодо правового визнання одностатевих пар є невинуватеною дискримінацією. Особливої ваги справі додає мілітарний статус другого заявника як військовослужбовця Національної гвардії України (п. 8 Рішення), що унеможливило реалізацію ним соціальних гарантій і прав щодо безпеки свого партнера в умовах повномасштабного вторгнення. Згідно зі ст. 46 Конвенції, це рішення накладає на державу імперативне позитивне зобов'язання щодо впровадження правової рамки (зокрема, інституту цивільних партнерств). Станом на березень 2026 року виконання рішення перебуває під посиленням наглядом Комітету міністрів Ради Європи, а Міністерство юстиції України (2026) офіційно визначило брак згаданого інституту в проєкті нового Цивільного кодексу критичною перешкодою в переговорному процесі щодо вступу України до ЄС.

дискусій до 2010–2011 років, що зрештою зумовило нерозвиненість сучасних журналістських стандартів. Як наслідок, навіть аналіз нішових видань показує, що глибокі аналітичні статті залишаються рідкістю (Karpovets et al., 2022), що синтезується з висновками О. Журавської та О. Росінської (Zhuravska & Rosinska, 2022) щодо домінування «соціально безпечного фокуса». З критичного погляду, О. Плахотнік та М. Маєрчик (Plakhotnik & Mayerchuk, 2023) пояснюють таку вибірковість «геополітикою звільнення», за якої ЛГБТК+ тематика (зокрема прайд-марші) інструменталізується медіа як декларативний доказ «європеїзації». Це призводить до того, що основний масив контенту створюється силами громадських організацій (Лідлофф та ін., 2023), що ставить під питання редакційну самостійність медіа у формуванні власного порядку денного.

Важливе місце в центрі уваги дослідників посідає організований спротив. Попри те, що Закон України «Про медіа» (2022) прямо забороняє мову ворожнечі (ст. 36), у суспільстві зберігається «гетероактивізм» (Shevtsova, 2023). Результати наукових розвідок фіксують зміну тактики опору: за Л. Лучані та М. Шевцовою (Luciani & Shevtsova, 2025), антигендерні актори посилюють сек'юритизацію саме трансгендерних людей. Дослідження показало, що основний потік мови ворожнечі генерується в Telegram і YouTube, де, за даними Г. Гриценко (2025), ключовими наративами стають заперечення присутності ЛГБТК+ на фронті та їх маргіналізація як носіїв «лівої ідеології». Ці факти переконують у реальному зростанні агресії: у 2024 році вперше з 2020 року зафіксовано збільшення нападів, що підтверджують А. Кравчук та ін. (Kravchuk et al., 2025), вказуючи на об'єднання «руху за традиційну сім'ю» з ультраправими радикалами під час Маршу Рівності 2024 року.

Окремо необхідно розглянути контекст інформаційної війни. У цьому розумінні медіа РФ створюють образ «уявного гомосексуала» як символічної загрози (Шастнєва, 2016), що А. Цатурян (Tsaturyan, 2024) визначає як «політичну гомофобію». Цей підхід має глибоке теоретичне підґрунтя в працях Е. Еденборга (Edenborg, 2017, 2020, 2023), який доводить, що захист «традиційних цінностей» у РФ перетворився на біополітичний інструмент тотального контролю. Дослідник

обґрунтовує, що пропаганда здійснює свідоме «стримування видимості» (*containment of visibility*), конструюючи гомосексуальність винятково як загрозу виживанню нації та симптом кризи Заходу (Edenborg, 2017). Емпіричні дані підтверджують ефективність цієї стратегії: А. Цатурян (Tsaturyan, 2024) доводить, що з 2016 року зв'язок між антиукраїнськими й анти-ЛГБТК+ настроями в Росії став виразним. За концепцією О. Сливенко та Л. Бідочко (Slyvenko & Bidochko, 2023), російська пропаганда трансформувала радянські наративи в ідеологію захисту «традиційних цінностей». Аналіз «Детектора медіа» виокремлює ключові меседжі: «ЛГБТ — це ненормально», «НАТО — альянс ЛГБТ», «ЗСУ — місце для геїв» (Білоусенко та ін., 2022). Так, гомофобія в медіа дедалі більше асоціюється з Росією, а не з українською ідентичністю (Iryskina, 2023). Однак Г. Гриценко (2025) зауважує парадокс: атакуючи ЛГБТК+ військових, українські консерватори часто несвідомо синхронізуються з російськими наративами.

Наявні дослідження ефективно фіксують соціальні зміни, але залишають суттєву прогалину: їхня оптика здебільшого є соціологічною, а не медіазнавчою. Є. Соколова (2025) узагальнює, що медійний фокус на виживанні часто витісняє складні теми (злочини на ґрунті ненависті, цькування в армії). Це призводить до браку спеціалізованого кількісно-якісного аналізу структурних наративів.

Дослідження трансформації наративів про ЛГБТК+ спільноти неможливе без аналізу інфраструктури, де вони циркулюють. Будь-яка зміна репрезентацій відбувається не у вакуумі, а в межах конкретних медіаплатформ, технологічні особливості та алгоритмічні логіки яких формують умови видимості, доступу й афективного сприйняття контенту. В умовах повномасштабної війни ця інфраструктура зазнала радикальних змін: попередня медіасистема, попри всю її суперечливість, зберігала принаймні часткову інституційну відповідальність. Після 24 лютого 2022 року аудиторія та дискурс про ЛГБТК+ спільноти мігрували в нерегульоване середовище Telegram — месенджера, що функціює поза традиційними редакційними стандартами й правовим регулюванням. Тому розуміння специфіки цього майданчика є не технічним доповненням до основного аналізу, а його

концептуальною передумовою: без картографування інформаційного ландшафту будь-яка інтерпретація наративних трансформацій залишатиметься неповною.

2.5. Динаміка медіаспоживання та інформаційного ландшафту

Контекст трансформації медіаспоживання та роль Telegram.

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року спричинило глибоку трансформацію моделей медіаспоживання, у межах якої Telegram утвердився як ключовий майданчик для розповсюдження новинного контенту (Voinea, 2022; Дуцик та ін., 2023). Результати опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) на замовлення Українського інституту медіа та комунікації в грудні 2022 року, засвідчують стрімку зміну ролі цього ресурсу: частка громадян, яка використовує його для отримання новин, зросла майже вдвічі — із 35,9 % у період перед вторгненням до 63,3 % після лютого 2022 року (Дуцик та ін., 2023). Тенденція домінування Telegram підтверджується й пізнішими даними дослідження Internews та USAID (2024), згідно з якими месенджер став основним джерелом інформації для понад 73 % українців. Актуальні дані 2025 року свідчать про завершення цієї трансформації: Telegram закріпився як абсолютний лідер за рівнем довіри серед джерел інформації для українців (79,4 %), значно випередивши YouTube (31%), інтернет-ЗМІ (27,8 %) та традиційне телебачення (13,2 %) (Telemetr.io, 2025).

Поряд із розширенням охоплення аудиторії зафіксовано суттєву інтенсифікацію взаємодії з ресурсом на індивідуальному рівні. За даними Kantar CMeter (2022), середньоденний час перебування українських користувачів у додатку після початку великої війни збільшився у вісім разів — із 3 хвилин у січні до 52 хвилин на початку березня 2022 року. Висока залученість корелює зі статистикою завантажень: у 2023 році Україна посіла сьоме місце у світі за цим показником, зафіксувавши 11,77 мільйона встановлень (Singh, 2026). Така регіональна динаміка узгоджується з глобальною експансією сервісу, кількість активних щомісячних користувачів якого станом на березень 2025 року офіційно сягнула 1 мільярда (Singh, 2026). При цьому інфраструктурний розвиток платформи демонструє стале

насичення ринку: щороку в екосистемі з'являється понад 2 млн нових каналів, а загальна їх кількість у 2025 році перевищила 11,3 млн (Telemetr.io, 2025). Отже, наведені дані свідчать про перетворення месенджера на критично важливу інформаційну інфраструктуру, що забезпечує оперативний доступ до даних в умовах воєнного стану.

Нормативно-теоретичні засади визначення неінституціоналізованих медіа. У межах цього дослідження Telegram-канали «Труха ⚡ Україна» та «Україна Сейчас» класифікуються як «неінституціоналізовані медіа». Цей підхід базується на концепції «гібридної медіасистеми» (Chadwick, 2017), згідно з якою сучасний медіапростір розвивається через взаємодію та взаємопроникнення логік традиційних («старих») та новітніх цифрових платформ. Гібридна медіасистема будується на взаємодії акторів, які створюють, перехоплюють або спрямовують інформаційні потоки способами, що відповідають їхнім цілям, розмиваючи межі між «професійним» та «аматорським» (Chadwick, 2017, р. xi). Е. Чедвік наголошує на необхідності відмови від дихотомічного мислення й фокусування на точках, де відмінності між новітніми та старими медіа нівелюються (Chadwick, 2017, р.4).

Така класифікація узгоджується з висновками Т. Приступенко та І. Євдокименка (2023), які прямо визначають Telegram-канали як «сучасні онлайн-медіа», що стали лідерами за рівнем залученості аудиторії та обсягом оперативної інформації в українському медіапросторі. Ба більше, Н. Баловсяк доводить, що Telegram де-факто замінює традиційні медіа, функціюючи не лише як джерело новин, а й як контент-хаб, що домінує в цифровому середовищі (Balovsyak, 2025). Обґрунтованість аналізу таких неінституціоналізованих суб'єктів підсилюється загальною теоретичною моделлю, яка розглядає цифрові платформи як «драйверів уваги» (*attention drivers*), запропонованою Дж. Реном та ін. (Ren et al., 2024). Згідно з цією моделлю, цифрові платформи (на прикладі мікроблогів) не просто дублюють контент, а виступають первинним механізмом каналізації уваги аудиторії, що згодом визначає популярність тем навіть у професійному медійному полі (Ren et al., 2024). Для українського контексту це дає підстави передбачити, що Telegram-канали,

акумулюючи увагу через емоційно інтенсивний та оперативний контент, виступають вагомими чинниками формування домінантних репрезентацій (зокрема ЛГБТК+ спільнот) у суспільному дискурсі.

Ці висновки підкріплюються даними В. Грисюка та ін. (2025), які фіксують радикальну зміну в національному інформаційному просторі: Telegram посів домінуючу позицію як «інформаційний фастфуд», задовольняючи запит 89,6 % студентської молоді на отримання новин. Водночас дослідження портрета користувача спростовує стереотип про «низьку якість» аудиторії месенджера: 55 % опитаних мають вищу освіту (з них 31 % — магістри), а 38 % працюють на повну ставку, що вказує на те, що Telegram є основним джерелом інформації для найбільш освіченої та економічно активної частини суспільства (Telemetr.io, 2025).

Попри вживання терміна «неінституціоналізовані канали» у звітах Д. Дуцик та ін. (2023), у цій дисертації вони визначаються як суб'єктні медіаактори, що володіють значним потенціалом впливу на формування суспільного дискурсу. Таке термінологічне рішення додатково є науково обґрунтованим з огляду на модель «мережевого гейткіпінгу» (*networked gatekeeping*) К. Барзілай-Нахон (Barzilai-Nahon, 2008), яка розглядає інформаційний контроль у мережах як динамічний процес, де власники каналів виконують функцію «брамників», здійснюючи відбір, обробку та масове поширення контенту.

Згідно з ч. 3 ст. 16 Закону України «Про медіа» (2022), особи, які поширюють масову інформацію через власні облікові записи на платформах спільного доступу, не набувають статусу суб'єктів у сфері онлайн-медіа автоматично без добровільної реєстрації (ст. 63). Станом на вересень 2025 року таку процедуру пройшли лише 86 Telegram-каналів (Горон, 2025). Заразом, попри інертність юридичної легітимізації, обрані для аналізу ресурси демонструють повну відповідність функційним дескрипторам медіа, визначеним у п. 30 ч. 1 ст. 1 вказаного нормативного акта: наявність редакційного контролю, регулярність поширення та спрямованість на масову аудиторію під постійною назвою.

Хоча на початку 2026 року розпочався активний процес реєстрації найбільших Telegram-мереж — зокрема, отримання офіційного статусу 31 каналом мережі «Труха ⚡ Україна» (Данькова, 2026) — у межах цієї дисертації вони визначаються як неінституціоналізовані онлайн-медіа. Таке термінологічне рішення зумовлене тим, що основні етапи формування медіанаративів та збору емпіричних даних (2019–2025 рр.) передували акту юридичного визнання. Відтак, аналізовані медіапрактики здійснювалися в умовах практично повної відсутності правового регулювання та редакційної прозорості, що є критичним для розуміння специфіки конструювання образів вразливих груп.

Для аналізу репрезентації ЛГБТК+ спільнот така класифікація є методологічно критичною. Згідно з моніторингом Інституту масової інформації, Telegram-канали часто діють як «медіа без стандартів», поширюючи недостовірний або маніпулятивний контент без належної верифікації джерел (Баркар, 2024). У ситуації, коли такі ресурси паразитують на переповіданні інформації професійних медіа, але працюють поза українським правовим полем та етичним контролем (Грисюк та ін., 2025), виникає загроза посилення стигматизації та трансляції стереотипних образів вразливих груп. Саме функційна подібність цих каналів до професійних медіа в поєднанні з їхньою нерегульованістю робить їх пріоритетним об'єктом для дослідження механізмів конструювання медіарепрезентацій ЛГБТК+ спільнот в умовах війни.

Ризики інформаційної якості та етичні виклики нерегульованого середовища. Функціонування неінституціоналізованих медіаакторів у Telegram супроводжується суттєвими ризиками для якості інформаційного простору. Емпіричні дослідження виявляють критичний розрив у дотриманні професійних стандартів: якщо зареєстровані онлайн-видання містять у середньому 1,6–2,07 посилання на джерела у тексті, то в Telegram-каналах цей показник варіюється в межах 0,21–0,29 (Steblyna, 2024). Така статистика вказує на те, що верифіковане посилання на офіційну особу чи інституцію наявне лише в кожному третьому або п'ятому дописі, тоді як решта інформації поширюється без належної перевірки.

Існуючий дефіцит достовірності зумовлює виникнення ефекту «вкраденого грому» (*stolen thunder effect*) — явища, за якого неперевірена інформація оприлюднюється першою і набуває стрімкого розголосу, тоді як верифіковані дані, що з'являються згодом, не отримують значного охоплення аудиторії (Steblyna, 2024). Технічна простота створення контенту в поєднанні з мінімальною модерацією створюють передумови для експансії дезінформації та пропаганди, що загрожує національній безпеці на різних рівнях (Gordiienko, 2025). Окрему увагу привертає етичний аспект діяльності таких ресурсів: результати моніторингу свідчать, що вісім із десяти неінституціоналізованих каналів українського сегменту поширювали мову ворожнечі (Дуцик та ін., 2023). З огляду на це, ґрунтовний аналіз Telegram-каналів є необхідним для розуміння механізмів формування образів вразливих груп, зокрема ЛГБТК+ спільнот, у середовищі, де маніпулятивний контент часто толерується аудиторією.

Теоретична модель мережевого гейткіпінгу та аффорданси платформи.

Домінування Telegram відображає перехід до моделі «мережевого гейткіпінгу» (*networked gatekeeping*) — розподіленої системи інформаційних потоків, де звичайні користувачі стають активними суб'єктами відбору й поширення контенту (Voinea, 2022). На відміну від традиційної журналістської практики, мережевий гейткіпінг базується на горизонтальній взаємодії аудиторії. У межах цього процесу особливого значення набувають технологічні властивості (*affordances*) месенджера, які Т. Гордієнко (Gordiienko, 2025), спираючись на модель MAIN (Sundar, 2008), класифікує за категоріями «суб'єктності» (*Agency*) та «навігації» (*Navigability*). Брак алгоритмічної фільтрації та хронологічна структура стрічки забезпечують користувачам відчуття автономії та контролю над власним інформаційним середовищем (Gordiienko, 2025). Подібна архітектура платформи поглиблює гібридність медіасистеми, де логіки професійних медіа та цифрових платформ взаємопроникають, створюючи напругу між швидкістю інформування та верифікацією фактів (Voinea, 2022).

Децентралізація гейткіпінгу в поєднанні з відсутністю системної модерації створює передумови для деструктивних інформаційних операцій: в анонімних сегментах Telegram обсяг маніпуляцій може перевищувати 80 % (Гуржій, 2021). Найбільш небезпечним проявом цього явища є «стратегія Троянського коня» (*Trojan Strategy*), за якої канали маскуються під проукраїнські ресурси для прихованої імплементації ворожих повідомлень (Kurychenko et al., 2025). Технічна неможливість вибіркового блокування окремих каналів без обмеження доступу до всього сервісу (Гуржій, 2021) додатково підкреслює необхідність ґрунтовного наукового аналізу Telegram як специфічної зони медіапростору України.

Отже, аналіз Telegram як домінантного інформаційного середовища сучасної України виявляє суттєву суперечність: платформа, що в умовах війни стала головним каналом оперативної комунікації й безпрецедентного мобілізаційного єднання, одночасно є простором, де відсутність регуляторних механізмів перетворює її на інкубатор афективної поляризації. Саме ця двоїстість — поєднання масштабу охоплення з нерегульованістю — робить Telegram ідеальним майданчиком для емпіричного вивчення механізмів конструювання медіарепрезентацій ЛГБТК+ спільнот. Якщо вісім із десяти неінституціоналізованих каналів поширюють мову ворожнечі (Дуцик та ін., 2023), а сам месенджер функціонує як «інформаційний фастфуд» із мінімальним порогом верифікації, то саме тут відтворюються або оскаржуються стигматизаційні наративи, конструюється «умовна толерантність» (Tamássy et al., 2025) або поглиблюється стигма — залежно від того, чи вписується образ ЛГБТК+ людини в домінантний мілітарний архетип. Тому емпірична частина цього дослідження зосереджується саме на Telegram-каналах як на матеріальній інфраструктурі, де соціальний конструкт «прийнятного» або «неприйнятного» ЛГБТК+ у воєнний час набуває найбільш виразних і аналітично значущих форм.

2.6. Висновки до розділу 2

Другий розділ вирішував завдання систематизації наукового контексту й огляду літератури, необхідного для обґрунтування дослідження трансформації

медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот в українських медіа до та після повномасштабного вторгнення.

Аналіз міжнародних досліджень засвідчив, що глобальний зсув від патологізації до умовної інклюзії ЛГБТК+ у медіапросторі є реальним, але структурно вразливим: навіть у країнах із розвиненим законодавчим захистом кількісне зростання медіаприсутності не гарантує якісної деконструкції стереотипів, а стагнація інклюзивності в розважальному секторі демонструє залежність медіапрогресу від комерційної та політичної кон'юнктури (GLAAD, 2024). Окремим і критично важливим контекстом є систематичне використання Росією «політичної гомофобії» як інструменту гібридної війни: після 2014 року в Росії сформувалася статистично значуща кореляція між гомофобними та антиукраїнськими настроями, які раніше не були пов'язані (Tsaturyan, 2024), — що безпосередньо вплинуло на характер гомофобних наративів в українському медіапросторі. Аналіз репрезентації ЛГБТК+ у контексті збройних конфліктів виявив, що міжнародні медіасистеми відтворюють три усталені моделі — «невидимість», «жертва-символ» та «пінквошинг» — жодна з яких не є достатньою для опису українського досвіду, де повномасштабна війна запустила безпрецедентний процес медіатизованої десек'юритизації через видимість ЛГБТК+ як суб'єктів збройного спротиву.

Огляд української наукової літератури показав, що в період гібридної війни (2014–2021) медіапростір України формувався в умовах суперечливого протистояння між проєвропейськими тенденціями та олігархічно детермінованими гомофобними наративами, значною мірою запозиченими з проросійського дискурсу, а наявні дослідження переважно мали дескриптивний характер і залишали поза увагою платформізацію, мультимодальний вимір та рецептивний досвід самих представників спільнот. Після 24 лютого 2022 року фіксується радикальна трансформація: зростання суспільного прийняття через механізм кроскатегоризації — асоціювання ЛГБТК+ із ЗСУ як найбільш довіреним соціальним інститутом (Щерба & Дьяченко, 2025) — та домінування архетипу «Героя-Захисника» в медіа. Водночас ця трансформація є глибоко селективною: вона охоплює переважно геїв-військових, тоді як

трансгендерні люди, лесбійки й небінарні люди залишаються в зоні структурної невидимості або посиленої сек'юритизації (Luciani & Shevtsova, 2025), що відповідає концепту «умовної толерантності» (Tamássy et al., 2025). Нарешті, встановлено, що домінування Telegram як головного інформаційного майданчика — 79,4 % рівень довіри серед українців (Telemetr.io, 2025) — за умов поширення мови ворожнечі у восьми із десяти неінституціоналізованих каналів (Дуцик та ін., 2023) визначає специфічну інфраструктуру, в якій медіарепрезентація ЛГБТК+ набуває найбільш рельєфних і суперечливих форм.

Проведений огляд дозволяє ідентифікувати ключові дослідницькі лакуни: відсутність порівняльного тривалого аналізу медіарепрезентації ЛГБТК+ у симетричних часових зрізах «до та після» повномасштабного вторгнення Росії в Україну, брак системного дослідження Telegram як специфічного середовища конструювання образів вразливих груп, а також нерозробленість рецептивного виміру — того, як самі представники спільнот декодують медійні образи в умовах воєнного стану. Усі ці лакуни безпосередньо визначають методологічний дизайн дослідження, детально обґрунтований у наступному розділі.

РОЗДІЛ 3

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ДИЗАЙН ДОСЛІДЖЕННЯ

Реалізація окресленої в теоретичному розділі стратегії аналізу медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот потребує обґрунтованої методологічної моделі, здатної відобразити складні трансформації медіадискурсу в умовах війни. У контексті гібридних медіасистем, де професійні стандарти інституційних медіа стикаються з афективною логікою цифрових платформ, розробка суворої процедури збору та інтерпретації даних стає необхідною умовою для отримання об'єктивного наукового знання. Логіка викладу в цьому розділі побудована за принципом переходу від концептуального обґрунтування вибору методів до деталізації механіки їх застосування та формування емпіричної бази.

У підрозділах 3.1–3.2 обґрунтовано епістемічну логіку дослідження, яка базується на принципі методологічної тріангуляції (Denzin, 1978). Ми артикулюємо стратегію поступового наближення до об'єкта через деконструкцію трьох рівнів смислотворення (що відповідають макро-, мезо- та мікрорівням нашої теоретичної моделі): від структурної ієрархії медіапростору до глибинних ідеологічних пластів і «прожитого досвіду» реципієнтів, розкриваючи складну механіку десек'юритизації ЛГБТК+ спільнот у воєнному дискурсі. Наступний блок (підрозділи 3.3–3.5) присвячений обґрунтуванню вибору медіаплатформ, аргументації дизайну періодів дослідження та деталізації процедур кодування даних. Завершальний етап (підрозділи 3.6–3.7) фокусується на інструментах якісної реконструкції медіанаративів та дизайні фокус-групових дискусій, що реалізує принцип методологічної тріангуляції. Розділ підсумовується підрозділом 3.8, який містить критичну рефлексію щодо етичних аспектів та обмежень роботи, що забезпечує методологічну прозорість та цілісність всього дослідницького циклу.

3.1. Концептуальна логіка та стратегія дослідження: обґрунтування методологічної тріангуляції

Вибір методологічного підходу до цього дослідження безпосередньо впливає з парадигми соціального конструкціонізму та структури поставлених дослідницьких питань. Оскільки ми розглядаємо медіа як активних агентів конструювання соціальної реальності (Couldry & Hepp, 2017; Hall, 1997) — у межах конструкціоністської парадигми, закладеної П. Бергером і Т. Лукманом (Berger & Luckmann, 1966) — стратегія дослідження базується на принципі методологічної тріангуляції (Denzin, 1978). Цей підхід передбачає застосування більш ніж одного типу методу для вивчення явища (Bekhet & Zauszniewski, 2012) — зіставлення різнотипних даних задля повнішого розкриття дослідницьких питань. Як зауважують А. Бекхет та Дж. Зауснєвські, практична доцільність такого поєднання полягає в тому, що воно є «корисним для підтвердження результатів, отримання більш комплексних даних, підвищення валідності та поглибленого розуміння досліджуваних явищ» (Bekhet & Zauszniewski, 2012).

У межах нашого дослідження зібрано три принципово різні типи даних: (1) кількісні дані контент-аналізу медійних матеріалів ($n = 1223$), що фіксують структурні та частотні характеристики репрезентації; (2) якісні текстові та візуальні дані медіатекстів, що піддаються дискурсивному й наративному аналізу; (3) якісні дані фокус-групових дискусій, що відображають рецептивний досвід самих представників ЛГБТК+ спільнот. Саме різнотипність цих даних є підставою для тріангуляції: кожен тип відповідає на інше дослідницьке питання й потребує специфічного методологічного інструментарію, а їх сукупне зіставлення забезпечує емпіричне обґрунтування висновків і глибший аналіз досліджуваного феномену.

Відповідно до типології А. Бекхет і Дж. Зауснєвські (Bekhet & Zauszniewski, 2012), у цій дисертації застосовано **міжметодну тріангуляцію** (*across-method*)³⁶, що

³⁶ А. Бекхет та Дж. Зауснєвські (Bekhet & Zauszniewski, 2012), спираючись на фундаментальні концепції Н. Дензіна (Denzin, 1978), розмежовують два типи методологічної тріангуляції: «внутрішньометодну» (*within-method*) й «міжметодну» (*across-method*). Перша передбачає використання різних різновидів одного методу, тоді як друга (застосована в нашому дослідженні) комбінує якісні та кількісні підходи. Таке поєднання

поєднує якісні та кількісні стратегії збирання даних. Технічний інструментарій кодування й обробки даних підпорядкований концептуальній меті — деконструкції панівних медіанаративів та аналізу їхньої рецепції і ролі в дискурсивному конструюванні ідентичності квір-людей.

Складна архітектура дослідження зумовлена необхідністю системної перевірки результатів на трьох рівнях пізнання, що відповідають ключовим дослідницьким питанням роботи та розробленій теоретичній моделі (див. підрозділ 1.5). Для наочного відображення цієї логіки нами запропоновано методологічний дизайн, де технічні процедури інтегровані в три ієрархічні рівні аналізу:

1. Структурний рівень: реалізується через кількісний контент-аналіз і спрямований на розв’язання першого дослідницького питання щодо зміни репрезентації спільнот до й після початку повномасштабного вторгнення. Цей рівень оперує кількісними даними — кодованими медійними публікаціями, — забезпечуючи об’єктивну фіксацію ієрархії видимості та «порядку денного» медіа. Продуктивність методу вбачаємо в здатності зафіксувати тенденції, виявити патерни, закономірності, але й ідентифікувати відхилення, які виникли в умовах воєнного стану.

2. Ідеологічно-нарративний рівень: поєднує інструментарій критичного дискурс-аналізу (КДА) та нарративної реконструкції для відповіді на друге дослідницьке питання щодо панівних медіанаративів війни. Цей рівень оперує якісними даними — текстами та візуальними матеріалами медіа, що не піддаються редукції до числових показників. Релевантність КДА у цьому синтезі зумовлена потребою деконструкції відносин влади та ідеологічних домінант (зокрема через аналіз транзитивності), тоді як нарративний аналіз виявляє сюжетні архетипи (зокрема, протиставлення «Герой-Захисник» vs «жертва»), що наповнюють дискурс емоційною силою.

дозволяє подолати слабкості окремих інструментів, компенсує методологічні обмеження (*method-bound bias*) та забезпечує багатовимірну валідацію через перетин статистичних, текстологічних і рецептивних показників.

3. Рецептивний рівень: базується на методі фокус-групових дискусій і відповідає на третє дослідницьке питання щодо оцінки репрезентації самими представниками ЛГБТК+ спільнот. Цей рівень оперує якісними даними принципово іншого походження, ніж два попередні: це не медіатексти, а живі свідчення учасників — носіїв «прожитого досвіду» рецепції. Пізнавальна цінність фокус-груп полягає в можливості зафіксувати процеси рефігурації смислів, де медійні конструкти стикаються із реальним прожитим досвідом учасників, виявляючи потенційний дискурсивний опір.

З огляду на природу зібраних даних та необхідність охопити всі три дослідницькі питання, ми обрали гібридний методологічний дизайн, який передбачає функційний розподіл між кількісними та якісними стратегіями. У межах цього підходу кількісний контент-аналіз (ККА) виконує роль структурного картографування медіапростору, забезпечуючи об'єктивну фіксацію частотних показників та ієрархії видимості. Поєднання критичного дискурс-аналізу (КДА) з методом ідентифікації «формульних історій» Д. Лосеке (Loseke, 2012) слугує для деконструкції прихованих ідеологій та тактик маніпуляції у медіатекстах. Методологічний прецедент такого синтезу в українському контексті належить Ю. Сороці та ін. (Soroka et al., 2023), які довели його наукову спроможність й аналітичну цінність для аналізу геополітично зумовлених медіанаративів про ЛГБТК+. Однак їхній дизайн охоплює лише два рівні — продукування та циркуляцію формульних історій, — залишаючи поза увагою рецептивний вимір. Наш підхід розвиває цю методологічну логіку, інтегруючи третій рівень через фокус-групи: від аналізу того, що медіа кажуть про спільноти, до вивчення того, як самі спільноти декодують ці конструкти. Таким чином, якісні дані фокус-груп слугують не самостійним висновком, а засобом крос-рівневого зіставлення й уточнення результатів двох попередніх рівнів — що є ключовою функцією тріангуляції (Bekhet & Zauszniewski, 2012).

Окрім цього, залучення фокус-груп на фінальному етапі не лише реалізує модель «потрійного мімезису» П. Рікера (Ricoeur, 1984), замикаючи цикл між

медіапродуктом і соціальним виробництвом значень за моделлю С. Голла (Hall, 1980), а й допомагає вийти на рівень аналізу дискурсивної практики інтерпретації контенту відповідно до тривимірної моделі Н. Ферклафа (Fairclough, 1995, pp. 57–65). Такий інтегрований дизайн забезпечує цілісність дослідницького циклу, де узгодження медійних конструктів із соціокультурним бекграундом спільнот розкриває глибинні ідеологічні ефекти воєнного дискурсу на рівні рецепції. Загалом запропонований дизайн відповідає ключовим критеріям якості методологічної тріангуляції: кожен метод є самостійно завершеним і методично строгим, а фокусовані дослідницькі питання пов'язують усі три рівні в єдину логіку пізнання (Bekhet & Zauszniewski, 2012).

3.2. Механіка та релевантність застосування методів аналізу на структурному, ідеологічному та рецептивному рівнях

Реалізація обраного гібридного дизайну потребує чіткої операціоналізації методів відповідно до трьох ієрархічних рівнів аналізу. Саме така структура забезпечує багатогранну деконструкцію медіаобразів — від статистичних закономірностей до глибинних ідеологічних міфів та особливостей їх колективного сприйняття.

На першому, структурному рівні, механіка дослідження базується на застосуванні кількісного контент-аналізу (ККА). Згідно з настановами К. Кріппендорффа (Krippendorff, 2019) та Д. Ріффа зі співавторами (Riffe et al., 2023), цей метод забезпечує об'єктивну фіксацію частотної структури медіапростору. Релевантність ККА на цьому етапі зумовлена потребою ідентифікувати «ієрархію видимості» окремих підгруп ЛГБТК+ спільнот, а також з'ясувати, чи має місце ефект «символічного знищення» (Tuchman, 1978) через ігнорування певних тем — спираючись на попередні дослідження, де це вже було емпірично підтверджено в інших контекстах (Gross, 2001; Грисюк, 2022). Статистична обробка масивів даних слугує необхідним емпіричним фундаментом, що запобігає суб'єктивізму на подальших етапах.

На другому, ідеологічно-нарративному рівні, ми залучаємо інструментарій критичного дискурс-аналізу (КДА) та нарративної реконструкції. КДА обрано як провідну аналітичну оптику для виявлення відносин влади та ідеологічних домінант, що в умовах війни активно формують соціальні практики (Fairclough, 1995, pp. 53–55). Продуктивність КДА у нашому випадку полягає в здатності виявити «приховану політику» медіатексту через лінгвістичні маркери. Слідом за Н. Ферклафом (Fairclough, 1995, pp. 57–62) ми розглядаємо медіатекст у взаємозв'язку з дискурсивною й соціальною практиками, що через аналіз лінгвістичних стратегій номіналізації виявляє процеси конструювання «інакшості» та «моральної паніки» (Horbačauskienė, 2021; Nartey, 2022; Zrazhevskaja, 2022).

Враховуючи гнучкість критичного дискурс-аналізу як дослідницької школи, його застосування в цій роботі базується на аналізі категорії транзитивності (Halliday & Matthiessen, 2014), адаптованій для аналізу можливих ієрархій агентності за прикладом розвідок Д. Орлової (Orlova, 2013). Через вивчення структурних зв'язків «суб'єкт–предикат–об'єкт» (Steblyna & Rodyhin, 2025) ми досліджуємо, чи репрезентуються члени спільнот як активні «Актори» національної оборони, чи залишаються пасивними «Цілі» медійного впливу. Хоча КДА виявляє структурні нерівності, саме нарративний аналіз дає змогу простежити сюжетну логіку цих процесів. За спостереженням К. Флеттум та О. Єрстада (Fløttum & Gjerstad, 2017), саме нарратив наповнює повідомлення емоційною силою, перетворюючи статичні факти на динамічні історії.

Реконструкція сюжетної архітектури оповіді реалізується через використання драматургічної пентади К. Берка (Burke, 1945) та методу ідентифікації «формульних історій» (Loseke, 2012), через який розкривається, як співвідношення між Сценою, Актом та Агентом конструює героїчний нарратив або фарс (Mroz et al., 2021). Для цифрових середовищ механіка аналізу включає підхід К. де Сен-Лоран та ін. (de Saint Laurent et al., 2021), де меми та короткі дописи розглядаються як «часткові історії»; адаптуючи цей підхід до специфіки нерегульованих платформ, ми типізуємо їхніх персонажів через рольові моделі С. Карпмана (Karpman, 1968). Синтез цих методів

реалізується через авторський інструментарій — «Матрицю ідентифікації та реконструкції медіанаративів» (детально описана в підрозділі 3.6 та Додатку К), а аналіз візуального супроводу спрямований на деконструкцію мультимодальних елементів у їх невід’ємному зв’язку з вербальним текстом (Kress & van Leeuwen, 2006; Salama, 2021).

На третьому, рецептивному рівні, механіка дослідження базується на методі фокус-групових дискусій. Це виводить аналіз на рівень дискурсивних практик інтерпретації контенту, де теоретично виявлені медійні конструкти зіставляються з реальним прожитим досвідом учасників. Продуктивність фокус-груп полягає в тому, що саме їхній груповий формат робить процес «рефігурації» смислів за П. Рікером (Ricoeur, 1984) спостережуваним: учасники не просто описують свою реакцію на медіаобрази, а колективно переосмислюють їх у безпечному комунікативному просторі. Це уможливлює спостереження «переговорів смислу» (*meaning negotiation*) як соціальної, а не суто індивідуальної практики — тобто фіксацію того, як групова динаміка формує, закріплює або оспорує інтерпретаційні рамки медіаконтенту (Pasitselska, 2022, pp. 476, 490). О. Пасіцельська переконливо демонструє, що фокус-групові дискусії є особливо ефективним інструментом саме тому, що вони роблять видимим процес «інтерактивної роботи з риторичними межами» (*interactive boundary-work*), через який аудиторії колективно конструюють спільне розуміння суперечливих медіанаративів (Pasitselska, 2022, pp. 476–477). Такий підхід дозволяє виявити реальні ідеологічні ефекти медіадискурсу на рівні групової рецепції, що є центральним завданням третього рівня аналізу в цьому дослідженні.

Ефективна реалізація описаного аналітичного інструментарію безпосередньо залежить від характеристик емпіричного об’єкта: специфіка архітектури платформ — їхня модераційна логіка, формати контенту та масштаб охоплення аудиторії — визначає як вибір конкретних аналітичних процедур, так і параметри вибірки. Саме тому обґрунтування медіаплатформ і логіки формування вибірки передусь деталізації процедур кодування (підрозділи 3.5–3.7). Не методи визначають об’єкт, а об’єкт —

методи. Це зумовлює перехід до наступного підрозділу, де визначаються конкретні медіаплатформи та формується репрезентативна вибірка дослідження.

3.3. Стратегія формування вибірки та критерії відбору медіа

Для забезпечення репрезентативності та можливості проведення порівняльного аналізу було обрано чотири медіа за принципом максимальної варіативності (*maximum variation sampling*, Patton, 2015). Такий підхід дозволяє охопити весь спектр медіапрактик, відібравши кейси, що представляють різні полюси українського медіапростору: два провідні неінституціоналізовані Telegram-канали «Труха ⚡ Україна» та «Україна Сейчас»³⁷, а також інституційні медіа «ТСН» і «Суспільне». Вибірка розділена на дві структурно відмінні категорії для аналізу впливу інституційних факторів на репрезентацію.

Специфіка неінституціоналізованих медіаакторів (Telegram-канали). До цієї групи увійшли «Труха ⚡ Україна» та «Україна Сейчас» — лідери українського сегменту Telegram за кількістю підписників та активністю публікацій (Дуцик та ін., 2023).

«Труха ⚡ Україна» — найпопулярніший Telegram-канал в Україні, що за період повномасштабного вторгнення трансформувався з локального харківського ресурсу в загальнонаціональний медіагігант, що володіє найбільшою мережею регіональних філій (Palamarchuk, 2022). Ретроспективний аналіз (Додаток В) свідчить, що протягом 2021 року ресурс функціював у межах лінійної моделі росту з аудиторією 120–160 тис. підписників (Telemetr.io, 2026a). Істотний зсув зафіксовано на початку березня 2022 року, коли за добу приріст склав понад 29 тис. нових користувачів, і вже в липні того ж року канал подолав поріг у 2 млн підписників. Згідно з даними сервісу Telemetr.io (2026a), середня кількість переглядів одного

³⁷ У тексті поняття «Telegram-канал», «неінституціоналізоване медіа», «анонімний канал» та «цифрова платформа» вживаються як контекстуальні еквіваленти. Хоча технічно Telegram є месенджером (засобом міжособистісного зв'язку), обрані для аналізу медіа фактично функціують за логікою цифрових медіаплатформ: вони здійснюють одностороннє мовлення на мільйонну аудиторію та формують порядок денний. Водночас ми називаємо їх «неінституціоналізованими», оскільки протягом досліджуваного періоду вони працювали поза межами прозорої редакційної структури й правового контролю.

допису перевищує 700 тисяч, а в пікові періоди (травень 2023 р.) сягала 1,2 млн, що дає змогу каналу виступати первинним «драйвером уваги» (Ren et al., 2024), випереджаючи за швидкістю реакції офіційні джерела.

Питання прозорості власності цього ресурсу є дискусійним: офіційним власником каналу публічно називає себе харків'янин Максим Лавриненко³⁸, проте журналістські розслідування пов'язують діяльність медіаплатформи з бізнесменом Володимиром Литвином та Олександром Аваковим, сином колишнього міністра внутрішніх справ України (Аверіна та ін., 2025). Така прихована структура власності в поєднанні з анонімністю редакційного складу створює умови для безконтрольного використання маніпулятивних елементів та мови ворожнечі (Дуцик та ін., 2023; Голота, 2024; Tonkikh, 2023). У контексті цього дослідження важливо, що лише наприкінці 2024 року канал перейшов на переважно українську мову.

«Україна Сейчас» — другий за популярністю Telegram-канал (станом на листопад 2022 р.), який на початку повномасштабного вторгнення зберіг російську мову як основну (Дуцик та ін., 2023). Дані Telemetr.io (2026b) підтверджують стрімке зростання аудиторії ресурсу у відповідь на початок вторгнення: лише за перший тиждень великої війни канал фактично подвоїв кількість підписників, перетнувши мільйонний рубіж на початку березня 2022 року (детальний графік змін у Додатку В). З червня 2024 року матеріали переважно україномовні.

На відміну від багатьох інших гравців сегменту, цей ресурс має чітко ідентифікованого бенефіціара: власником каналу є підприємець Вадим Інгерів, який також керує медіахолдингом «Інформатор», є співзасновником ТОВ «Дніпроглобалдизайн» та володіє часткою у ТОВ «Шторм діджитал» (Аверіна та ін., 2025). Публічна позиція власника демонструє двоїстість Telegram-сегменту: з одного боку, В. Інгерів виступає за врегулювання діяльності платформи, стверджуючи, що «великі гравці не мають бути анонімними» (Україна на часі, 2024), а з іншого — саме

³⁸ Незважаючи на те, що публічні бенефіціари цього Telegram-каналу наразі відомі, у межах нашого дослідження вони класифікуються як «анонімні» та «неінституціоналізовані». У період формування емпіричної бази (2019–2025 рр.) вони працювали в абсолютній правовій тіні. А ось знання прізвища інвестора не скасовує функціональної анонімності самої редакції: відсутність публічного штату, відкритих вихідних даних чи прозорих механізмів відповідальності за опублікований (або згодом видалений) контент.

цей канал був помічений у поширенні немаркованої політичної реклами («джинси») (Дуцик та ін., 2023).

Дослідження засвідчують, що в каналі домінує стратегія персоналізації контенту: медіаактор значно частіше апелює до конкретних персоналій, аніж до інституцій (Стеблина, 2023). Намагання забезпечити максимальну швидкість інформування призводить до деградації професійних стандартів: зафіксовано випадки оприлюднення неперевіраних фактів (використання неозначених займенників та прислівників «хтось», «десь», «щось») та систематичне ігнорування принципу відокремлення фактів від коментарів (Стеблина, 2023). Примітно, що «Україна Сейчас» утримується від використання мови ворожнечі, що створює важливий контраст із «Труха ⚡ Україна» (Дуцик та ін., 2023). Використання механізму обов'язкового запиту на приєднання створює ефект «ексклюзивності» контенту та забезпечує стабільне зростання аудиторії (+125 тис. підписників з 13 листопада по 13 грудня 2025 року). Натомість відкрита архітектура каналу «Труха ⚡ Україна» за вказаний період продемонструвала від'ємну динаміку (–29 482 підписники), що увиразнює парадоксальну перевагу стратегії штучного обмеження доступу над загальною доступністю ресурсу (Telemetr.io, 2025).

Слід підкреслити, що попри публічну афіліацію цих ресурсів із конкретними особами (М. Лавриненком та В. Інгеровим), їхня діяльність характеризується глибокою інституційною непрозорістю. На відміну від традиційних медіа, що мають офіційно задокументований штат, публічні вихідні дані та чітку ієрархію редакційної відповідальності, внутрішня структура цих Telegram-каналів залишається прихованою. В академічному дискурсі такий стан визначається як функційна анонімність: навіть за умови ідентифікації бенефіціара, особи, які безпосередньо здійснюють добір, редагування та публікацію новин, залишаються невідомими, а механізми ухвалення редакційних рішень — закритими для зовнішнього аудиту. Брак офіційних прес-офісів, фізичних адрес редакцій та публічних протоколів верифікації інформації відкриває цим акторам доступ до «сірої зони» медіапростору. У межах цього дослідження ці канали додатково класифікуються як анонімні, оскільки їхня

робота позбавлена структурної прозорості, а реальний склад осіб, що володіють дискурсивною владою у цих спільнотах, неможливо встановити через відкриті перевірені джерела.

Паралельно з цим, обидва канали вирізнялися надзвичайно високою активністю: на початку повномасштабної війни вони публікували до 750 дописів на день, значно перевищуючи показники традиційних медіа (Дуцик та ін., 2023). Для кількісного обґрунтування суб'єктності обраних каналів та аналізу масштабу їхнього впливу було залучено актуальні статистичні дані за 2025 рік, отримані за допомогою сервісу Telegram-аналітики Telemetr.io (Додаток В).

Характеристика інституційних медіа. Для контрасту з анонімними каналами до вибірки включено два інституційних медіа з різними моделями фінансування та редакційної політики: суспільний мовник «Суспільне» та комерційний ресурс «ТСН». Емпіричний корпус включає матеріали з їхніх вебсайтів (suspilne.media та tsn.ua).

«Суспільне» — суспільний мовник, незалежний від політичного та бізнесового втручання, що фінансується з державного бюджету. Стабільне перебування в «Білому списку» Інституту масової інформації (2025) підтверджує дотримання медіа жорстких критеріїв достовірності та збалансованості. Діяльність мовника регулюється детальним Редакційним статутом, який прямо забороняє дискримінацію за ознаками гендерної ідентичності та сексуальної орієнтації (Акціонерне товариство «Національна суспільна телерадіокомпанія України», 2024). Ці принципи реалізуються на практиці через створення тематичного контенту (документальні проєкти «Видимі», «Ілюзія рівності») та проведення внутрішніх тренінгів для співробітників із питань інклюзії («Інклюзія простою мовою», 2025; «Pride Month-2025», 2025). Таким чином, «Суспільне» слугує еталоном для порівняння, демонструючи, як офіційно задекларовані стандарти недискримінації втілюються в редакційній практиці. Проте зауважмо, що подальший аналіз також враховуватиме можливий вплив специфіки регіональних хабів, публікації з яких автоматично додаються до загальної стрічки suspilne.media.

«ТСН» — один із найвідоміших медійних ресурсів в Україні, що належить до комерційної медіагрупи «1+1 media». Серед інших великих комерційних мовників, «ТСН» вирізняється широким охопленням аудиторії (ТСН.ua, 2022; Інститут масової інформації, 2023), а також задокументованою історією олігархічного впливу на редакційну політику. Зокрема, у 2021 році опосередковану частку (33,3 %) в юридичній особі каналу мала компанія, що належала Оксані Марченко, дружині проросійського політика Віктора Медведчука (Детектор медіа, 2021). Хоча реструктуризація 2024 року була спрямована на дистанціювання від контролю Ігоря Коломойського відповідно до політики деолігархізації (Данькова, 2024), комерційний статус продовжує визначати його редакційну стратегію. Окрім того, важливим фактором відбору є те, що, на противагу «Суспільному», «ТСН» не має публічного редакційного статуту, який би чітко регламентував етичні стандарти висвітлення вразливих груп.

Для встановлення масштабів охоплення інституційних медіа та визначення соціально-демографічного профілю їхньої аудиторії було залучено аналітичні дані платформи цифрової розвідки SimilarWeb. Зважаючи на технічні обмеження доступу до історичних даних, для аналізу обрано актуальний період — осінь 2025 року (вересень–листопад), що дає підстави для синхронного зрізу показників активності (див. Додаток Г).

Компаративний синтез отриманих статистичних даних засвідчує докорінну реструктуризацію ієрархії впливу в національному медіапросторі. Навіть з урахуванням методологічних відмінностей у підрахунку метрик (перегляди дописів у стрічці проти сеансів на вебсайті) та різних часових проміжків аналізу, фіксується кратний розрив в обсягах споживання інформації на користь неінституціоналізованих акторів. Сумарна кількість контактів аудиторії з контентом Telegram-каналу «Труха ⚡ Україна» (16,9 млрд переглядів за рік, або ~1,4 млрд на місяць) перевищує сукупні показники відвідуваності вебсайтів лідерів ринку — «ТСН» та «Суспільне» — на два порядки. Така кількісна домінантність свідчить про те, що функційно анонімні платформи перебрали на себе роль основного джерела поточної інформації

для масової аудиторії, залишивши традиційним онлайн-медіа нішу більш поглибленого, але менш оперативного споживання. Цей емпіричний факт остаточно легітимізує необхідність наукового аналізу Telegram-каналів як рівноправних, а за критерієм охоплення — пріоритетних суб'єктів медіасистеми, ігнорування яких унеможливило б релевантну реконструкцію сучасного українського дискурсу.

Обмеження методології. Важливо чітко окреслити межі екстраполяції отриманих результатів. Сформована вибірка з чотирьох платформ **репрезентує не весь медіадискурс України** в його сукупності, а ключові структурні полюси, що визначають амплітуду суспільного дискурсу: від нормативної моделі суспільного мовлення («Суспільне») до комерційно-сенсаціоналістської моделі («ТСН») та нерегульованих агрегаторів новин («Труха ⚡ Україна» й «Україна Сейчас»). Свідоме виключення з аналізу сегмента ліберальних медіа, таких як «Українська правда», «NV» чи «Ліга.net», а також інших телеканалів, зумовлене дослідницьким фокусом на найбільш масових та контрастних моделях споживання інформації. Ми припускаємо, що їхні редакційні політики займають проміжну позицію, балансуючи між етичними стандартами «Суспільного» та комерційними інтересами ринку, тоді як обрані для аналізу платформи демонструють найбільш виразні, протилежні підходи. Тому висновки дослідження щодо «структурного розриву» стосуються насамперед розриву між інституціями, що суворо дотримуються етичних стандартів, та ресурсами, орієнтованими на максимізацію охоплення будь-якою ціною. Результати слід інтерпретувати як діагностику домінантних тенденцій у найбільш впливових точках входу аудиторії в інформаційний простір, а не як вичерпну характеристику всіх українських медіа.

3.4. Обґрунтування вибору періоду для порівняльного аналізу

Визначення часових меж є важливим методологічним рішенням у порівняльному дослідженні, оскільки воно безпосередньо впливає на валідність, надійність і глибину отриманих висновків. Це дослідження аналізує медіарепрезентацію ЛГБТК+ спільнот протягом двох якісно відмінних фаз російсько-

української війни. Замість спрощеного бінарного поділу на «до/після війни», застосовується більш точна диференціація: фаза гібридної війни та період повномасштабної конвенційної війни. Методологічний дизайн ґрунтується на асиметричному підході з двома компонентами: симетричним для кількісного контент-аналізу (забезпечення статистичної порівняльності) та розширеним для якісного наративного аналізу (забезпечення тривалої глибини та насичення даних). Цей дизайн поєднує вимоги високої кількісної валідності за рахунок симетричних вибірок і якісну повноту дослідження еволюції наративів протягом розширеної фази воєнних дій.

Для аналізу цих фаз застосовано **асиметричний дизайн періодів**, що є свідомим та науково обґрунтованим вибором, зумовленим як практичними обмеженнями доступу до даних, так і специфікою досліджуваного феномена — радикальною трансформацією медіанаративів після 24 лютого 2022 року. На етапі розробки дизайну було виявлено нерівномірну доступність архівних даних обраних медіа. Якщо новинний сайт «ТСН.ua» має глибокий архів, то Telegram-канали, що є ключовими для розуміння сучасного медіаландшафту, почали активно функціювати значно пізніше (зокрема, сайт «Суспільне Новини» — з 2 грудня 2019, «Труха ⚡ Україна» — з листопада 2019). Використання різних часових рамок для кожного медіа є методологічно неприпустимим. З огляду на це, для забезпечення об'єктивності та валідності порівняльного аналізу було ухвалено рішення гармонізувати дослідницькі періоди, взявши за спільну відправну точку найпізнішу дату, з якої доступні дані по всіх ключових джерелах.

Візуалізація дизайну. Для наочної демонстрації хронологічної структури дослідження та логіки розмежування аналітичних процедур розроблено схему періодизації (див. Рисунок 3.1). Вона візуалізує поділ на симетричні періоди для кількісного порівняння та розширений період для якісного аналізу.

Рисунок 3.1. Схема хронологічних меж та дизайну періодизації дослідження

Хронологічні рамки дослідження. Відповідно до візуалізованого дизайну, хронологічні рамки дослідження охоплюють два ключові етапи:

- **Період до повномасштабного вторгнення (Період 1):** з 2 грудня 2019 року по 23 лютого 2022 року включно (815 днів).
- **Період після повномасштабного вторгнення (Період 2):** з 24 лютого 2022 року по 30 вересня 2025 року включно.

Обраний період до повномасштабного вторгнення (Період 1), хоч і обмежений датою створення нових медіа, є надзвичайно репрезентативним. Він охоплює понад два роки в умовах гібридної війни³⁹ та включає таку значущу подію, як пандемія COVID-19. Цей відрізок часу фіксує відносно стабільні наративи про ЛГБТК+ спільноти, які слугуватимуть надійною базовою лінією для подальшого порівняння. Рішення встановити значно довший період повномасштабного вторгнення є центральним елементом методологічного дизайну і обґрунтовується необхідністю заповнити існуючу дослідницьку лакуну. На сьогодні практично відсутні ґрунтовні академічні тривалі дослідження медіареєзентації ЛГБТК+ спільнот в Україні саме в умовах повномасштабної війни. Асиметричний дизайн також уможлиблює відстеження еволюції медіанаративів у межах самої фази повномасштабної війни, простежуючи повний цикл трансформації: від початкового шоку та «відсутності подій» до появи нових публічних фігур та відновлення громадської активності.

³⁹ Російсько-українська війна безперервно триває з 2014 року. Вибір кінця 2019 року як відправної точки для першого періоду (фази гібридної війни) зумовлений виключно часом створення й набуття масового впливу Telegram-каналів, які є фокусом нашого порівняльного аналізу. Щодо термінології, то ми послідовно називаємо дії РФ «війною». Термін «конфлікт» застосовується в дисертації лише під час огляду західних джерел або для позначення внутрішніх суспільно-політичних суперечок.

Для забезпечення методологічної строгості в межах асиметричного дизайну застосовується диференційований підхід до презентації даних, який, однак, спирається на єдину емпіричну базу. Важливо наголосити: процедура суцільного кодування за авторською схемою (див. п. 3.5.2) була застосована до всього масиву матеріалів ($N = 1223$) за повний хронологічний період до 30 вересня 2025 року. Це означає, що якісні висновки щодо пізніх етапів війни (2024–2025 рр.) не є імпресіоністичними, а базуються на послідовному застосуванні єдиної матриці кодування, як і ранні періоди.

Обмеження симетричним відрізком (Період 2А: 815 днів, до 18.05.2024) застосовується виключно для статистичного порівняльного аналізу «до й після», щоб уникнути викривлення даних через різну тривалість часових проміжків. Натомість для ідентифікації та реконструкції наративів використовуються кодовані дані з розширеного періоду (включно з Періодом 2Б), що забезпечує достовірну фіксацію еволюції дискурсу та появи нових тем (наприклад, мобілізація трансгендерних людей) на основі фактичного контент-аналізу, а не вибіркового спостереження.

3.5. Процедура збору та кодування даних для контент-аналізу

3.5.1. Формування вибірки та процедура пошуку

Процес роботи з емпіричними даними розпочався з розробки стратегії вибірки. У дослідженні свідомо застосовано **цілеспрямований (*purposive*) відбір**, що є стандартом для аналізу специфічних медійних репрезентацій. Цей вибір зумовлений необхідністю сфокусуватися на релевантних контекстах, уникнувши інформаційного «шуму», який часто виникає при випадковій вибірці (Riffe et al., 2019). Для забезпечення максимальної валідності та охоплення латентних (прихованих) процесів формування порядку денного, процедура збору даних базувалася на **дворівневій моделі**, що поєднало комплексний моніторинг медійного середовища з детальним якісним розбором текстів:

- **Перший рівень: Суцільний кількісний лексичний скринінг.** На цьому етапі було здійснено моніторинг медіапростору за повний хронологічний період

дослідження (02.12.2019 – 30.09.2025). Метою скринінгу було встановлення загальної ієрархії видимості окремих ідентичностей у дискурсі обраних медіаплатформ. Одиницею рахунку на цьому рівні виступало вживання конкретного лексичного маркера (згадка). До переліку маркерів увійшли: загальна аббревіатура «ЛГБТ», терміни «гей», «гомосексуал», «гомосексуаліст» (включення стигматизуючих відповідників було необхідним для забезпечення точності підрахунку реальної присутності теми в різних медійних сегментах), а також «лесбійка», «бісексуальні люди», «трансгендерні люди» та «квір», включаючи всі можливі граматичні форми їх відмінювання. У результаті скринінгу було зафіксовано сумарну кількість по чотирьох досліджуваних медіа — $N = 2518$ одиниць (згадок). Такий підхід виявив пропорції уваги до різних підгруп спільнот незалежно від жанрової структури матеріалів та зафіксував лексичну щільність дискурсу.

- **Другий рівень: Поглиблений якісно-кількісний контент-аналіз.** Для цього етапу було сформовано корпус із $N = 1223$ цілісних медійних матеріалів, відібраних шляхом суцільної вибірки в межах обраних медіа за визначений період. Одиницею аналізу тут поставала окрема публікація в усій сукупності її вербальних та візуальних характеристик. Саме цей масив даних ($N = 1223$) став об'єктом для подальшого кодування за авторською схемою (категорії: тематика, тональність, головні актори тощо). До емпіричної бази другого рівня увійшли матеріали чотирьох ключових медіа: «Суспільне Новини» (695 публікацій), «ТСН» (338), «Труха ⚡ Україна» (106) та «Україна Сейчас» (84).

Розбіжність між загальною кількістю виявлених згадок ідентифікаторів ($N = 2518$) та кількістю унікальних публікацій ($N = 1223$) є методологічно закономірною. Цей показник емпірично підтверджує мультиідентитарний характер медіатекстів — високу дискурсивну щільність, за якої в межах одного матеріалу автори не обмежуються універсальними маркерами, а заразом апелюють до кількох підгруп (наприклад, поєднуючи терміни «ЛГБТ», «гей» і «трансгендерні люди») або дотичних соціально-політичних концептів. Відтак, медійний наратив функціонує як комплексне переплетення ідентичностей, а не лінійна трансляція єдиного ярлика.

Варто підкреслити, що такий підхід ґрунтується на принципах релевантного відбору. Згідно з поглядами К. Кріппендорффа (Krippendorff, 2019), це дає змогу сформулювати вибірку таким чином, щоб тексти були максимально відповідні дослідницькому питанню й забезпечували семантичну валідність аналізу. На відміну від імовірнісних вибірок, де метою є статистичне узагальнення, у цьому дослідженні фокус зміщується на повноту охоплення дискурсу протягом усього визначеного періоду. Зауважимо, що під час переходу від першого рівня (скринінгу) до другого (контент-аналізу) проводилася фільтрація матеріалів: до кодувальної схеми включалися лише ті публікації, де ЛГБТК+ тематика була основною або суттєвою частиною змісту. Матеріали, де згадка про спільноти була побіжною, випадковою або не репрезентувала групу як суб'єкт чи об'єкт новини (наприклад, технічні згадки в іншому контексті), виключалися для збереження чистоти даних. Вибір конкретних медіа та широкого часового проміжку уможливив фіксацію реальної динаміки наративів про ЛГБТК+ спільноти, що є ключовим елементом дослідницької стратегії.

Особливу увагу слід звернути на обґрунтування методу обробки даних. У дослідженні обрано виключно **ручний метод пошуку та кодування матеріалів**, на противагу автоматизованим алгоритмам. Цей підхід є критичним та зумовлений трьома факторами, які визначають специфіку об'єкта дослідження:

1. Контекстуальна та лінгвістична складність. Український інформаційний простір в умовах війни насичений контекстуально залежними смислами, розпізнавання яких вимагає людської інтерпретації та глибокого розуміння культурного коду. Як відомо, автоматизовані системи (NLP) мають серйозні недоліки, оскільки вони нечутливі до контексту, що є ключовим у дослідженні соціальних феноменів. Більше того, медіатексти часто кодують політичні погляди, використовуючи не лише відмінності в словниковому запасі, але й у граматичних структурах (наприклад, пасивний стан для приховання агента дії), що вимагає пильної уваги до лінгвістичних деталей (Fairclough, 1995, pp. 26–27, 109–115). У зв'язку з цим, кількісні індикатори в складних політичних контекстах виявляються вкрай нечутливими та поверхневими.

2. Проблема мультимодальності й невербальних сигналів. Крім того, аналіз контенту Telegram-каналів, який часто включає візуальні дані (фото, меми, емодзі), вимагає мультимодального підходу. Згідно з поглядами Г. Кресса та Т. ван Левена (Kress & van Leeuwen, 2006), зображення, як і мова, мають соціально-семіотичний дизайн, а невербальні засоби вираження підлягають такому ж контролю та формалізації, як і синтаксис. Досвід підтвердив, що людський аналітик здатний миттєво розпізнати саркастичний тон, іронію або непряме вираження настроїв, тоді як автоматизовані машинні підходи часто інтерпретують такі сигнали помилково, сприймаючи їх буквально.

3. Інтерпретативна природа якісного кодування. Зауважмо, що ручний аналіз узгоджується з прагматичним підходом до якісного дослідження, який вимагає активного інтелектуального залучення. На переконання Дж. Салданыї (Saldaña, 2021), кодування в якісному дослідженні є перш за все інтерпретативним актом, а не набором механічних процедур скорочення даних. Саме такий підхід забезпечує «достовірність» результатів, гарантуючи, що дослідник фіксує не просто слова, а значення, які в них вкладаються авторами.

Отже, з огляду на контекстуальну складність матеріалів та потребу в мультимодальному аналізі, ручний метод кодування є методологічно найбільш адекватним для завдань цього дослідження. Такий підхід узгоджується з аналогічними сучасними розвідками репрезентації маргіналізованих груп, де пріоритет надається етичній чутливості та глибині аналізу (Woodford et al., 2018). Оскільки дослідження зосереджено на культурному розумінні, саме людська інтерпретація є вирішальною: вона здатна виявити приховані смисли (*latent meanings* — значення, що не лежать на поверхні тексту, а виводяться з контексту) та ідеологічні функції, забезпечуючи високу «семантичну валідність» дослідження (Krippendorff, 2019).

Процес формування емпіричної бази даних розпочався з операціоналізації понять, яка полягала в перетворенні абстрактних дослідницьких питань у послідовний набір конкретних пошукових термінів. Важливо, що вибір ключових слів

був стратегічним і багатовимірним, що уможливило охоплення різних рівнів дискурсу: від буквального (явного змісту) до контекстуального (ідеологічних припущень). Пошукова стратегія реалізовувалася через п'ять тематичних кластерів:

1. **Загальні ідентифікатори:** «ЛГБТ», «ЛГБТК+», «квір», а також конкретні ідентичності, як-от «гей», «лесбійка», «бісексуальні» та «трансгендерні люди» (включаючи всі варіації відмінювань). Включення лінгвістичних форм було критично важливим для уникнення помилок пропуску. Ці терміни послужили для виявлення явного змісту, що є основою для подальшого аналізу.

2. **Ключові події:** «Марш рівності», «КиївПрайд», «ХарківПрайд». Їх включення дало змогу зафіксувати критичні дискурсивні моменти, що діють як тригери для інтенсивного конструювання значень (Fairclough, 1995, p. 61) та забезпечують темпоральність (часову організацію) наративу (Baker, 2006, p. 50).

3. **Законодавчі та політичні терміни:** «цивільні партнерства», «законопроект №9103», «антидискримінаційне законодавство». Пошук за цими термінами відкрив можливість виявити способи причинно-наслідкової структуризації подій та проаналізувати інституційний дискурс (Baker, 2006; Fairclough, 1989, p. 26–27).

4. **Соціальні поняття:** «гомофобія», «трансфобія», «дискримінація» та «мова ворожнечі». Це забезпечило перехід до виявлення латентних значень та ідеологій, що часто фігурують як імпліцитні припущення (Fairclough, 1995, p. 54–55; Krippendorff, 2019).

5. **Стигматизуюча та ворожа лексика:** Пейоративна та клінічна лексика (наприклад, «гомосексуаліст», «транс», «гей-парад», «транссексуал»). Включення цих термінів спирається на принципи КДА, згідно з якими дослідження ідеології влади неможливе без аналізу механізмів «іншування» (Baker, 2006, pp. 14, 122–131; Fairclough, 1995, pp. 26–27).

Застосування суцільної вибірки та дворівневого моделювання забезпечило фіксацію реальної щільності дискурсу на кожній платформі. Суттєва різниця в обсягах знайдених матеріалів між медіа різних типів розглядається як емпіричне

підтвердження феномену «символічного знищення» через відсутність (*omission*) (Tuchman, 1978) та відмінностей у налаштуванні порядку денного (*agenda-setting*). Валідність порівняння забезпечується застосуванням крос-медійного аналізу, що базується на зіставленні відносних частот (відсоткових співвідношень), нівелюючи вплив абсолютних значень на інтерпретацію структурних тенденцій.

3.5.2. Розробка та застосування кодувальної схеми

Розробка кодувальної схеми є важливим етапом дослідження, що забезпечує методологічний перехід від кількісної агрегації даних до їхньої якісної інтерпретації (Saldaña, 2021). Оскільки об'єктом аналізу виступають медіатексти з вираженою мультимодальною природою (зокрема публікації в Telegram-каналах), нами було розроблено інструментарій, здатний відобразити взаємодію вербальних та візуальних компонентів. Кодувальна схема в цій роботі концептуалізується не як механічний перелік тем, а як цілісна система аналітичних ресурсів для експлікації ідеологічних значень.

Теоретичним підґрунтям архітектури схеми стала концепція метафункцій комунікативного акту, вироблена в межах соціальної семіотики (Kress & van Leeuwen, 2006; Fairclough, 1995). Відповідно до цього підходу, категорії кодування були структуровані за трьома функційними напрямками:

1. Ідеаційна (репрезентативна) функція: відповідає за те, як реальність відображається у тексті. Завдяки їй фіксується основний зміст: про які події йдеться, хто є учасниками та яка тематика домінує.

2. Інтерперсональна (реляційна) функція: визначає соціальні стосунки між автором і аудиторією. Зокрема, вона виявляє оцінки, тональність, емоційне забарвлення та ідентичності, які конструюються медіатекстом.

3. Текстуальна (композиційна) функція: аналізує внутрішню організацію повідомлення. Це особливо важливо для мультимодального контенту, оскільки уможливорює оцінювання когерентності (зв'язності) тексту та візуальних елементів.

На основі цієї теоретичної рамки нами було виокремлено вісім базових

категорій аналізу:

- **Тематика:** визначення субстантивного фокусу (змістового центру) публікації та встановлення пріоритетів медійного порядку денного (*agenda-setting*).
- **Головні актори:** аналіз транзитивності для розмежування активних агентів та пасивних об'єктів репрезентації.
- **Тональність:** оцінка афективного забарвлення матеріалу за трикомпонентною шкалою.
- **Наявність стереотипів та стигматизації:** виявлення латентних ідеологічних міфів, що натуралізують нерівність.
- **Форма репрезентації:** ідентифікація домінантних соціальних ролей (Герой, жертва, загроза тощо).
- **Візуальний супровід:** семіотичний аналіз зображень як самостійних носіїв сенсу.
- **Контекст події:** фіксація соціокультурних умов, що зумовили появу повідомлення.
- **Ключові цитати (In vivo):** збереження автентичного дискурсу для забезпечення семантичної валідності якісного аналізу.

Повний протокол кодування (*Codebook*) з детальними операційними визначеннями кожної категорії та переліком індикаторів наведено в Додатку Д.

Крім того, для забезпечення наукової строгості дослідник вів кодувальний щоденник у формі аналітичних нотаток. Ця практика передбачає фіксацію не лише фінальних кодів, а й внутрішнього монологу дослідника: його сумнівів, евристичних здогадок (інтуїтивних, пошукових припущень, що допомагають виявляти патерни в даних), рефлексії щодо складних випадків та обґрунтування вибору тієї чи іншої категорії (Saldaña, 2021). Такий підхід є стандартом для запобігання «дрейфу кодувальника» (*coder drift*) — неусвідомленої зміни критеріїв оцінки з часом — та забезпечує прозорість і можливість перевірки аналітичного процесу.

3.5.3. Забезпечення надійності та валідності кодування

Надійність вимірювання є наріжною вимогою кількісного контент-аналізу і виступає необхідною передумовою для забезпечення валідності — обґрунтованості та правдивості дослідницьких висновків (Riffe et al., 2019). Логіка цього взаємозв'язку полягає в тому, що якщо інструмент вимірювання не дає стабільних результатів, його точність не може бути гарантована (Krippendorff, 2019). У цьому контексті під надійністю розуміється послідовність застосування правил кодування: це вимагає, аби дослідник, застосовуючи той самий протокол до того самого контенту в різний час, отримував ідентичні результати.

Оскільки дисертаційне дослідження проводилося одноосібно як кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису, основну увагу було зосереджено на внутрішній надійності кодувальника (*intra-coder reliability*) — показнику стабільності роботи дослідника в часі, що в літературі з контент-аналізу також позначається як коефіцієнт стабільності кодування (*stability coefficient*) (Krippendorff, 2019; Lacy et al., 2015). Цей вибір відповідає загальноприйнятим стандартам контент-аналізу в умовах індивідуальних наукових проєктів (Riffe et al., 2019). Принципово важливо термінологічно розмежувати: *intra-coder reliability* (стабільність) вимірює внутрішню узгодженість оптики одного кодувальника в часі, тоді як *inter-coder reliability* (відтворюваність) — інтерсуб'єктивність аналітичних категорій між кількома кодувальниками. Це різні типи надійності з різними дослідницькими функціями, а не «слабша» чи «сильніша» версія одного показника. Як зауважують К. О'Коннор та Г. Джоффе (O'Connor & Joffe, 2020), оцінювання внутрішньокодувальної надійності у якісно-зорієнтованих дослідженнях слугує цінним інструментом методологічної рефлексії, що дає змогу засвідчити узгодженість інтерпретативних рішень дослідника впродовж тривалого аналізу. Головною метою перевірки було довести, що операціональні визначення категорій були стійкими і не піддавалися «зсуву кодування» (*coding drift* — неусвідомленій зміні дослідником критеріїв оцінки під впливом втоми або звикання до матеріалу) протягом тривалого періоду аналізу. Таким чином, внутрішня надійність підтверджує, що «оптика»

дослідника залишалася незмінною від початку до кінця роботи, незалежно від зовнішніх факторів (Krippendorff, 2019).

Процедура забезпечення якості даних була реалізована у три послідовні етапи.

Першим етапом стало пілотне кодування та перевірка протоколу. Для забезпечення об'єктивності критично важливим було створення чітких та вичерпних правил. Процедура претесту була ітеративною й мала на меті емпіричне вдосконалення категорій до їхнього остаточного затвердження (Riffe et al., 2019). У ході цього процесу було уточнено межі змінних, щоб переконатися, що вони є взаємовиключними (не перетинаються за змістом, коли одна одиниця може належати лише до однієї категорії) та вичерпними (покривають увесь спектр можливих значень у масиві даних). Крім того, пілотне тестування уможливило мінімізацію неоднозначності в категоріях, що стосувалися латентного змісту (наприклад, «Наявність стереотипів»), та зосередження на безпосередньо виражених значеннях. Завдяки цьому було усунуто амбівалентності в інструкціях, які могли б призвести до помилок у майбутньому. Остаточну редакцію кодувального протоколу було узгоджено та затверджено в межах систематичної консультативної взаємодії з науковою керівницею, що забезпечило додатковий рівень зовнішньої методологічної рефлексії над операціональними визначеннями категорій та критеріями віднесення межових випадків.

Другим етапом стало ведення кодувального щоденника (журналу рефлексії). Цей інструмент слугував для створення документального архіву всіх методологічних рішень і виконував кілька важливих функцій. Насамперед він забезпечував наявність аудиторського сліду через фіксацію всіх модифікацій у протоколі та обґрунтування рішень у складних, межових випадках. Це гарантує прозорість процесу й дає змогу зовнішньому рецензенту простежити логіку рішень дослідника. Крім того, щоденник виступав інструментом рефлексії, забезпечуючи фіксацію суб'єктивних вражень та інтерпретацій із їхнім свідомим відокремленням від процесу об'єктивного кодування (Saldaña, 2021). Хоча кількісний аналіз фокусується на явному змісті, записи в щоденнику фіксували рух дослідника до глибинних смислів. Також цей інструмент

забезпечував контроль стабільності: документування емоційного стану й рівня втоми допомагало ідентифікувати ризики зниження уваги та вчасно проводити повторну перевірку даних на вразливих ділянках. Окрім функції внутрішнього аудиту, щоденник виконував операціональну роль у процедурі епістемічного винесення за дужки (Gearing, 2004; Gubrium & Holstein, 1997): фіксація первинної емоційної реакції на стигматизуючий контент із подальшим часовим відстроченням повторного кодування давала змогу перевіряти правильність атрибуції категорії на основі формальних лінгвістичних маркерів, а не суб'єктивного відчуття.

Третім і вирішальним етапом стала математична оцінка стабільності кодування із застосуванням процедури повторного тестування (*test-retest methodology*). Методика вимірювання передбачала повторне кодування випадкової підвибірки (частини даних, відібраної методом генерації випадкових чисел) із загального масиву (Riffe et al., 2019).

Для нівелювання ефекту пам'яті та забезпечення чистоти експерименту повторне кодування здійснювалося через фіксований часовий лаг у 14 днів після завершення первинної обробки даних. До контрольної вибірки увійшли $N = 53$ одиниці аналізу. Такий обсяг вибірки було визначено як достатній, оскільки він перевищує мінімальний статистичний поріг ($n > 50$), необхідний для забезпечення валідності розрахунку коефіцієнта Каппа Коена та нівелювання статистичних похибок при перевірці надійності (Neuendorf, 2002, 2017). З метою забезпечення максимальної методологічної прозорості результати цього процесу розділено на два рівні документації. Загальний масив контрольної матриці, що фіксує підсумкові результати кодування за всіма змінними, винесено в Додаток Е. Водночас для демонстрації еволюції інтерпретативних рішень дослідника розроблено Додаток Ж («Журнал методологічної рефлексії та аудиторський слід»). У ньому представлено розбір найбільш складних, межових кейсів, де первинне (T1) та повторне (T2) кодування виявили розбіжності через емоційну насиченість матеріалу, наявність візуальної іронії або прихованої стигматизації. Наявність цього задокументованого масиву слугує прозорим «аудиторським слідом», що надає сторонньому

спостерігачеві можливість перевірити логіку атрибуції категорій і доводить здатність дослідника долати власні когнітивні упередження. Така стратегія процедурної прозорості узгоджується із спектром критеріїв якості якісно-зорієнтованого аналізу, систематизованих К. О'Коннор та Г. Джоффе (O'Connor & Joffe, 2020), що поряд із внутрішньокодувальною надійністю вимагають можливості зовнішнього аудиту аналітичних рішень.

Для оцінки згоди використовувався коефіцієнт Каппа Коена (κ), оскільки він коригує відсоток спостережуваної згоди на ймовірність випадкового збігу (Cohen, 1960). У контексті *test-retest* процедури коефіцієнт κ застосовується саме як коефіцієнт стабільності кодування — математичний показник узгодженості між первинним та повторним кодуванням, виконаним одним кодувальником із 14-денним часовим лагом. Такий тип застосування статистики Коена є методологічно валідним та усталеним у літературі з контент-аналізу (Krippendorff, 2019; Neuendorf, 2017): формула коефіцієнта κ не залежить від того, чи є двома агентами кодування різні особи, чи одна особа в різні моменти часу, оскільки вимірює узгодженість, скориговану на ймовірність випадкового збігу. Застосування саме цього показника є критичним для наукової строгості, адже воно демонструє, що висока узгодженість є результатом чітких правил, а не випадковості (Scott, 1955).

З метою уникнення механічних помилок та забезпечення точності обчислень, розрахунків коефіцієнтів узгодженості здійснювався автоматизовано за допомогою статистичних функцій програмного забезпечення Google Таблиць. Програма порівнювала масиви даних первинного та повторного кодування за ключовими змінними й вираховувала ступінь кореляції з математичною точністю. Застосування програмного інструментарію для обробки порівняльної матриці усунуло вплив людського фактора на етапі валідації результатів.

Результати автоматизованого вимірювання підтвердили високу якість інструментарію. У дослідженні було досягнуто високого порогу внутрішньокодувальної надійності ($\kappa > 0,80$), що узгоджується із визнаними

науковими стандартами (Landis & Koch, 1977). Зокрема, розрахунок продемонстрував такі показники:

- k для категорії «Тональність» склав 0,82.
- k для категорії «Наявність стереотипів/стигматизації» склав 0,80.
- Загальний коефіцієнт k для всієї схеми перевищив 0,80.

Математичне обґрунтування розрахунку коефіцієнта надійності кодування наведено в другій частині Додатку Ж.

Ці значення слід інтерпретувати саме як показники стабільності інтерпретації одного кодувальника в часі: вони засвідчують, що операціональні визначення кодувальної схеми були сформульовані достатньо точно, аби давати ідентичні результати незалежно від моменту аналізу та суб'єктивного стану дослідника, що мінімізує ризик зсуву кодування як ключову загрозу одноосібним проектам.

Підбиваючи підсумки, отримані показники є емпіричним доказом того, що методологічні процедури, включно з пілотним кодуванням, веденням рефлексивного щоденника та автоматизованою статистичною перевіркою, забезпечили високу стабільність аналізу (Lacy et al., 2015). Цей процес можна порівняти з калібруванням високоточного інструменту: перевірка внутрішньої надійності гарантувала, що застосований «вимірювальний прилад» давав стабільний результат незалежно від часу вимірювання, що робить отримані дані твердим фундаментом для подальшої інтерпретації. Автор експліцитно визнає межі цього типу надійності: коефіцієнт стабільності засвідчує внутрішню узгодженість аналізу, проте не нівелює потенційного впливу систематичної інтерпретативної рамки одного дослідника. Це обмеження компенсується через комплекс взаємодоповнюваних механізмів, які детально розгортаються в наступних підрозділах: методологічну стратегію епістемічного винесення за дужки (п. 3.8), повну процедурну прозорість через документування аудиторського сліду в Додатку Ж, тріангуляційний дизайн дослідження (п. 3.1), а також методологічні консультації з науковою керівницею.

3.6. Стратегія ідентифікації та реконструкції медіанаративів

Визначення процедурних аспектів роботи базується на попередньому критичному огляді світового методичного інструментарію, що дозволяє уникнути термінологічної неоднозначності, де наратив часто помилково ототожнюють із загальною темою чи аргументами дискусії (Rodrigues et al., 2023). Сучасний стан розвитку науки дозволяє класифікувати методи виявлення наративів на дві великі групи: обчислювальні (NLP, BERT, LDA) та якісні. Незважаючи на здатність обчислювальних методів до масштабного моделювання (Boyd et al., 2020), вони часто потребують доповнення для ідентифікації стратегічних намірів автора та контекстуально залежних «кишенькових наративів» (Fraile-Hernández et al., 2025; Hatavara et al., 2024).

Теоретико-методологічне підґрунтя для такої стратегії в національному сегменті медіадосліджень ЛГБТК+ було закладено в праці М. Тетерюк (Teteriuk, 2020). Авторка довела ефективність поєднання ККА та постфундаментального аналізу дискурсу для ідентифікації «сюжетних ліній» (*storylines*) — наративних структур, що впорядковують розрізнені медіаповідомлення в цілісні ідеологічні конструкції. У межах цієї дисертаційної роботи цей підхід розвивається через його адаптацію до аналізу динаміки наративів в умовах великої війни. Проте, на відміну від праці М. Тетерюк (Teteriuk, 2020), яка була зосереджена на аналізі текстових артефактів боротьби ліберальних та консервативних коаліцій навколо законодавчих реформ 2013–2015 рр., дизайн цього дослідження додатково спрямований на деконструкцію мультимодального контенту цифрових платформ у воєнний період (2019–2025 рр.).

Реалізація цієї стратегії спирається на модель послідовного пояснювального дизайну змішаних методів за Дж. В. Кресвеллом та Дж. Д. Кресвеллом (Creswell & Creswell, 2018), де кількісні результати ККА слугують емпіричним базисом для якісного НА. Технічне втілення цього переходу базується на «кодувальному каноні» Дж. Салданьї (Saldaña, 2021), що через ітеративні (повторювані) цикли кодування трансформує вихідні дані в концептуальні категорії. У цьому контексті враховано

досвід Ю. Сороки та ін. (Soroka et al., 2023), які запропонували оригінальний двокроковий метод: на першому кроці дискурс-аналіз за Е. Лакло та Ш. Муффа (Laclau & Mouffe, 1987) використовується для групування медіаданих у «ланцюги еквівалентності», а на другому — наративний аналіз за Д. Лосеке (Loseke, 2012) відкриває можливість прочитати ці ланцюги як публічно циркулюючі формульні історії, що несуть у собі символічні коди (уявлення про норму й відхилення) та емоційні коди (очікування щодо реакції аудиторії). Цей підхід демонструє, як медіанаративи конструюють типізовані образи соціальних груп і відтворюють геополітичні ідеологічні позиції через повсякденну циркуляцію публічного дискурсу (Soroka et al., 2023). За схожим принципом Д. Теленков і П. Катеринич (Telenkov & Katerynych, 2024) інтегрують ККА з риторичним НА на основі Р. Ентмана (Entman, 1993) для аналізу теленовин, виявляючи домінування персонажецентричних наративів, що посилюють емпатію аудиторії і адаптуються до цифрових форматів.

Інші релевантні роботи, що визначають параметри аналізу, включають дослідження М. Бейкер (Baker, 2006) щодо деконструкції ідеологічних функцій наративів у конфліктних дискурсах; А. Салами (Salama, 2021), що пропонує мультимодальний аналіз візуальних елементів за моделлю А. Греймаса (Greimas, 1966, 1987) для реконструкції наративів жертвовності; та К. де Сен-Лоран та ін. (de Saint Laurent et al., 2021), де НА використовується для ідентифікації політичних наративів у фрагментованому середовищі соціальних мереж за допомогою типології архетипів на основі С. Карпмана (Karpman, 1968).

На підставі вказаного доробку в дисертації пропонується авторський інструментарій — **«Матриця ідентифікації та реконструкції медіанаративів»** (Додаток К), де категорії ККА виступають операційними індикаторами для деконструкції сюжетів. З методологічної перспективи наратив у цьому дослідженні операціоналізується як комунікативна конструкція у «сюжетній формі», що відображає послідовність подій, пов'язаних часовим та причинно-наслідковим зв'язком. Таке визначення дає змогу чітко розмежувати застосований підхід від суто тематичного аналізу: фокус зосереджено на процесуальних аспектах — як саме

розповідається історія, які ролі приписуються учасникам (архетипи Героя, Жертви, Антагоніста) та яка мораль впливає з оповіді. Для забезпечення об'єктивності аналізу кожна категорія контент-аналізу була прирівняна до відповідного елемента наративної структури за М. Бейкер — реляційності, вибіркового привласнення, каузального вбудовування тощо (Baker, 2006, pp. 50–101). Згодом ці категорії опрацьовувалися через специфічні методи кодування за Дж. Салданьєю (Saldaña, 2021), зокрема кодування *In Vivo* (*In Vivo coding*), драматургійне кодування (*dramaturgical coding*) та процесуальне кодування (*process coding*). Повна логіка цього синтетичного переходу та інструментарій реконструкції представлені в Додатку К.

Хоча праця М. Бейкер (Baker, 2006) укорінена в перекладознавстві, запропонована в ній концептуальна рамка від початку будується на соціальній та комунікативній теорії, а не лише на лінгвістиці перекладу, і охоплює наративи «в усіх жанрах та форматах» (Baker, 2006, p. 4). Це відкриває широкі можливості для застосування поняттєвого апарату праці в цій дисертації й дослідженнях військового медіадискурсу. Зокрема, К. Аль-Шехарі та А.-Г. Аль-Шарафі (Al-Shehari & Al-Sharafi, 2022), аналізуючи наративи про єменський конфлікт на Вікіпедії, явно вказали, що, попри відсутність у їхній роботі перекладних текстів, підхід М. Бейкер є придатним для їхніх цілей саме тому, що він спирається на соціальну та комунікативну теорію, вживаючи поняття наративу в значенні «історій, якими ми живемо». Схожим чином С.-Е. Гардінг (Harding, 2012), розвиваючи соціонаративну теорію для аналізу онлайн-медіарепортажів та новинних текстів про терористичні атаки, показала, що операційний інструментарій М. Бейкер є надійним концептуальним фундаментом для описання та пояснення складних, динамічних, сконструйованих медіаоповідей — далеко за межами перекладознавства. Бібліометричний аналіз поля перекладознавства та політичного дискурсу, здійснений Л. Ду та В. Ченем (Du & Chen, 2022), виявив, що праця М. Бейкер (Baker, 2006) структурно кластеризується разом із провідними моделями критичного дискурс-аналізу та медіадискурсу. Нарешті, Дж. Буері та Д. Джустіні (Boéri & Giustini, 2023) успішно застосували соціонаративну теорію в якості якісної методологічної рамки для аналізу того, як

соціальні актори виробляють і оскаржують офіційні наративи в умовах кризи, підтвердивши трансдисциплінарний потенціал цього підходу.

Наведені приклади обґрунтовують залучення праці М. Бейкер (Baker, 2006) до аналізу медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот в умовах війни: запропоновані нею операційні категорії — типологія наративів, реляційність (*relationality*), вибіркове привласнення (*selective appropriation*) та каузальне вбудовування (*causal emplotment*) — є аналітичним інструментарієм, що дозволяє розкрити ідеологічні механізми конструювання медіаобразів маргіналізованих груп.

У межах дослідження аналізуються два рівні наративів: онтологічні (Baker, 2006, р. 28), що охоплюють особисті історії конкретних людей для виявлення автентичності їхнього досвіду, та публічні (Baker, 2006, р. 33), що являють собою узагальнені сюжети медіапростору. Операційними індикаторами для їх реконструкції виступають категорії ККА. Зокрема, категорія «Головні актори» слугує для визначення актантних ролей із подальшою ідентифікацією архетипів «Героя», «Жертви» чи «Антагоніста», а «Контекст події» — для відновлення каузальних зв'язків, що поєднують розрізнені факти в логічну послідовність. Категорія «Тональність» маркує моральну позицію медіа, тоді як «Візуальний супровід» уможливлює деконструкцію мультимодальних дисонансів.

Процес аналізу реалізовувався як ітеративна процедура, що поєднувала індуктивну та дедуктивну логіку в три етапи. На першому етапі (семантична розмітка) застосовувався індуктивний підхід: фіксувалися «насичені описи» та In Vivo коди (терміни, запозичені безпосередньо з мови джерел — специфічний сленг Telegram-каналів, епітети) та Process коди (дієслівне фіксування динаміки подій), що уможливило збереження автентичної конотації повідомлень. Другий етап (кластеризація) передбачав дедуктивну перевірку типових сценаріїв пояснення подій через співвіднесення емпіричних даних із вищезгаданими теоретичними моделями актантів та архетипів. На фінальному етапі (синтез) здійснювалася валідація наративів через крос-медійне порівняння та аналіз їх накопичення (нاراتивної

акруації). Такий дизайн забезпечує перехід від кількісної тематизації до глибокої деконструкції ідеологічних структур.

Окрему увагу приділено специфіці Telegram: для забезпечення відтворюваності результатів в умовах високої динамічності середовища ключові матеріали⁴⁰ фіксувалися як скриншоти з часовими мітками. Це дало змогу зафіксувати не лише зміст, а й показники залученості (перегляди, реакції), що слугували інструментом контекстуалізації емоційного відгуку аудиторії. Етичний аспект роботи з мовою ворожнечі базувався на принципі нейтральності: пейоративна лексика наводилася виключно з аналітичною метою для демонстрації механізмів «іншування». Потенційна суб'єктивність якісної інтерпретації мінімізувалася через жорстку процедуру тріангуляції та перевіреної матриці кодування (Додаток К).

3.7. Дизайн та сценарій проведення фокус-групової дискусії

Після проведення контент-аналізу та ідентифікації домінантних медіанаративів щодо ЛГБТК+ спільнот, було здійснено наступний якісний етап, що ґрунтувався на методі фокус-групових дискусій (ФГД). Необхідність цього вибору продиктована обмеженнями виключно текстологічного аналізу. Контент-аналіз об'єктивно фіксує те, що і як говорять медіа, проте він не здатен повною мірою розкрити, як саме ці наративи сприймаються, інтерпретуються та інтерналізуються безпосередньо представниками спільнот. Дослідження медіарепрезентації маргіналізованих груп, позбавлене голосу самих спільнот, ризикує відтворювати упередження дослідника та залишатися на рівні поверхової інтерпретації, що знижує валідність висновків. У контексті української реальності, де наративи часто переплітаються з елементами пропаганди, стигматизації та соціальної маргіналізації ЛГБТК+ спільнот, особливо в умовах війни (Білоусенко & Корінева, 2022; Поліщук,

⁴⁰ Ключові матеріали — дописи мультимодального Telegram-каналу «Труха ⚡ Україна» (див. підрозділ 4.6). Через ризик видалення контенту зроблено 75 скриншотів репрезентативних публікацій (за запитом «ЛГБТ»). Для верифікації метаданих (час, дата, перегляди) дописи переслано до «Збереженого». Скриншоти також дозволили зафіксувати реакції аудиторії, які не копіюються під час пересилання. Хоча кількісний аналіз реакцій не проводився, вони враховані як контекстуальний індикатор афективного відгуку. Приклади наведено в підрозділі 4.6.3, решта зберігається в архіві автора.

2025b), інтеграція якісного підходу стає важливою для повного розуміння суб'єктивної оцінки й рецепції медіанаративів самими учасниками.

Методологічний дизайн цієї дисертації враховує принципи чутливості до війни. Як зазначають Н. Коен та Т. Аріелі, в умовах політичної нестабільності дослідницьке середовище стає непередбачуваним, а населення — «прихованим» (*hidden*) через атмосферу страху й недовіри (Cohen & Arieli, 2011). З огляду на неможливість гарантувати фізичну безпеку учасників в умовах повномасштабної війни, усі ФГД проводилися в **синхронному онлайн-форматі (Zoom)**. Такий дизайн спирається на рекомендації щодо дистанційних досліджень із вразливими спільнотами (Reisner et al., 2018; Woodyatt et al., 2016). Останні огляди (Olawade et al., 2025) підтверджують, що віртуальні групи значно розширюють географічну доступність, залучаючи раніше ізольовані маргіналізовані групи. Цей формат забезпечує належну якість даних завдяки ефекту онлайн-розгальмування (Chai et al., 2024; Woodyatt et al., 2016), а за висновками М. Л. Їбарри та ін. (Ybarra et al., 2014), він додатково позитивно позначається на психологічному стані самих учасників, зменшуючи почуття ізоляції та створюючи простір для валідації їхнього досвіду.

Крім того, метод ФГД обрано для забезпечення тріангуляції даних — поєднання об'єктивного аналізу медіаконтенту з суб'єктивним *lived experience* (прожитим досвідом) учасників. Фокус-групи є особливо цінними, оскільки вони дозволяють дослідити не лише індивідуальні думки, але й те, як смисли та оцінки конструюються в процесі групової взаємодії (Litosseliti, 2003; Sim & Waterfield, 2019). Такий підхід відповідає принципам партиципативного дослідження, повертаючи голос тим, хто найчастіше є об'єктом, а не суб'єктом медіадискурсу (Kitzinger, 1995). Додатково методологія резонує з концепцією «міжпоколінневих квір-методологій» (Intergenerational Queer Methodologies), яка підкреслює важливість діалогу й спільного генерування знань (Coleman et al., 2022). Отже, у цьому дослідженні ФГД розглядається як механізм, що надає учасникам простір для спільного переосмислення медіанаративів. Ця функція фокус-груп методологічно обґрунтована дослідницьким підходом О. Пасіцельської (Pasitselska, 2022, pp. 476–477, 479), яка

застосувала серію ФГД для вивчення того, як аудиторія колективно переосмислює та переговорює суперечливі медіанаративи в умовах війни — переконливо доводячи, що груповий формат дискусії є не просто методичним інструментом збору даних, а аналітичною рамкою для спостереження за соціально вкоріненим, інтерактивним конструюванням спільних смислів.

3.7.1. Стратегія рекрутингу та формування вибірки

Для забезпечення валідності даних і створення безпечного простору для обговорення сенситивних тем, методологія передбачає проведення трьох окремих, гомогенних за ідентичністю фокус-груп:

- **Група 1:** Гомосексуальні чоловіки (геї) та бісексуальні чоловіки.
- **Група 2:** Гомосексуальні жінки (лесбійки) та бісексуальні жінки.
- **Група 3:** Трансгендерні люди (трансгендерні чоловіки й жінки), квір-люди.

Такий поділ є стратегічно важливим не лише для комфорту учасників, але й для точності дослідження. Це уможливлює застосування диференційованого підходу до стимульного матеріалу. Учасникам демонструвалися не лише приклади загальних наративів, а й конкретні випадки репрезентації, релевантні саме для їхньої підгрупи. Наприклад, Групі 2 було запропоновано обговорити специфічні прояви мізогінії (зневажливе або вороже ставлення до жінок) в медіа, а Групі 3 — приклади трансфобної риторики або місгендерингу (використання щодо людини займенників або мовних форм, які не відповідають її гендерній ідентичності). Проведення однієї змішаної групи неминуче призвело б до гомогенізації досвідів, де голоси чисельно більших підгруп могли б домінувати над специфічним досвідом менш видимих груп (Henrickson et al., 2020). Подібний підхід до розділення учасників за гендерними та сексуальними ідентичностями був успішно застосований у дослідженні Р. Колосі та ін. (Colosi et al., 2023), що дало нагоду визнати унікальний досвід кожної групи й створити безпечний простір для значущих дискусій, одночасно зберігаючи можливість для міжгрупового порівняння на етапі аналізу. Крім того, такий дизайн дослідження враховує принцип інтерсекційності, визначений у «Монреальських

етичних принципах інклюзивного дослідження» (Montréal Ethical Principles for Inclusive Research), який вимагає визнання того, що різні спільноти стикаються з відмінними формами стигматизації (Henrickson et al., 2020).

Критерії включення учасників. Формування вибірки базується на чітко визначених критеріях включення, що забезпечують юридичну та етичну коректність дослідження. По-перше, до участі запрошуються виключно особи віком від 18 років, що гарантує їхню здатність надавати інформовану згоду та мінімізує етичні ризики, пов'язані з роботою з неповнолітніми. По-друге, ключовим критерієм є самоідентифікація учасника як члена однієї з цільових спільнот, що відповідає афірмативному підходу в соціологічних дослідженнях. По-третє, учасники мають проживати в Україні (з особливим акцентом на включення внутрішньо переміщених осіб для забезпечення географічної репрезентативності досвідів війни). Четвертим обов'язковим критерієм є регулярне споживання українського медіаконтенту, що гарантує релевантність досвіду респондентів темі дослідження. Плановий розмір кожної групи становить 6-7 осіб, що відповідає найкращим практикам синхронних онлайн-фокус-груп із сенситивними темами та максимізує комфорт, приватність та глибину взаємодії (Dangerfield II et al., 2021; Vital Strategies, б.д.).

Вибірка учасників охоплює широку палітру соціокультурного досвіду: від осіб, які перебувають у зареєстрованих за кордоном одностатевих шлюбах, до військовослужбовців та ветеранів. Особливу цінність для дослідження становлять респонденти, які раніше ставали безпосередніми об'єктами медійної уваги (герої інтерв'ю чи спеціальних репортажів у медіа). Залучення таких учасників надає можливість реконструювати їхній персональний досвід взаємодії з журналістами та критично оцінити результати медіарепрезентації їхніх історій. Також серед трансгендерних людей зберігається баланс між трансгендерними жінками й чоловіками: для прикладу, є трансгендерна жінка військова й трансгендерний чоловік із досвідом походу до ТЦК (хоча трансгендерних людей не вважають придатними для мобілізації в Україні). Також учасники обиралися з різних областей України (є з окупованих територій Росією), відмінного віку (від 18 до 51 року), що забезпечує

врахування інтерсекційності.

Стратегія рекрутингу (пошук учасників) та формування вибірки.

Критично важливим елементом стратегії рекрутингу в цьому дослідженні стало забезпечення репрезентативності думок не лише професійних правозахисників, а й пересічних членів спільнот, що дало змогу уникнути так званої «активістської бульбашки». К. Браун (Browne, 2005, pp. 49, 51–53) переконливо демонструє, що рекрутинг виключно через наявні активістські та ЛГБТК+ мережі структурно виключає менш видимих членів спільноти — тих, хто не є публічно ідентифікованим, — відтворюючи систематичне вибіркове упередження, зумовлене обмеженістю мережових кластерів. Для запобігання цьому ефекту було впроваджено сувору квоту. Згідно з нею, щонайменше 70 % учасників не були співробітниками профільних неурядових організацій (НУО) або регулярними публічними спікерами⁴¹. Такий підхід базувався на необхідності залучення «прихованих» частин спільнот, оскільки використання виключно активістських мереж може викривляти результати аналізу реального стану речей через ефект соціальної гомофільії (схильність до формування зв'язків між людьми зі схожими ознаками). К. Браун (Browne, 2005, p. 53) констатує, що це парадоксально «відтворює приховані популяції» — саме тих, кого дослідження мало б охопити.

Рекрутинг здійснювався комбінованим методом, центральне місце в якому посідала стратегія «снігової кулі» (*snowball sampling* — ланцюгового відбору респондентів через мережу їхніх особистих контактів). Як обґрунтовують Н. Коен та Т. Аріелі (Cohen & Arieli, 2011, pp. 425, 429, 433), у конфліктних середовищах із низьким рівнем інституційної довіри цей метод безпосередньо протидіє атмосфері страху та підозрілості, підвищуючи ймовірність довіри завдяки введенню дослідника через відому соціальну мережу, і може стати вирішальним чинником, що робить польове дослідження взагалі можливим. Застосування цієї техніки дало змогу не

⁴¹ Квота контролювалася шляхом первинного скринінгу: під час листування учасники вказували своє місце роботи й досвід публічних виступів на правозахисну тематику. Особи, які позиціонували себе як штатні співробітники ЛГБТК+ організацій або регулярні спікери (активісти), не включалися до загальної групи, а зараховувалися до резервного списку.

просто знайти учасників, а й виявити внутрішні соціальні динаміки й зв'язки всередині спільнот, що перетворює сам процес вибірки на джерело додаткового знання про мережеву структуру (Noy, 2008, pp. 329, 332).

Важливою складовою стратегії став перехід до парадигми «соціальних досліджень 2.0», що передбачає використання цифрових мережевих інструментів для якісного аналізу спільнот. Використання віртуальних платформ дало змогу не лише розширити географію дослідження, а й нівелювати бар'єри доступу у фізичному просторі. Як показують Ф. Балтар та І. Брунет (Baltar & Brunet, 2012, p. 67), можливість учасника верифікувати профіль дослідника у соціальній мережі суттєво підвищує рівень довіри до цілей дослідження, забезпечуючи водночас вищий рівень безпеки та конфіденційності (Baltar & Brunet, 2012, p. 70). Теоретична база дослідження спиралася на тезу, що ланцюгове залучення через довірених осіб допомагає подолати проблему «маскування» — тобто тенденцію респондентів не реферувати своїх знайомих досліднику з метою захисту їх від небажаного розкриття, характерну для спільнот із підвищеними приватнісними ризиками (Heckathorn, 1997, p. 175), — що значно підвищує якість та щирість отриманих даних.

Для урізноманітнення складу вибірки залучення проводилося через цільову рекламу в закритих ЛГБТК+ спільнотах у мережах Instagram і Telegram, що додатково дало змогу охопити осіб, які не входять до традиційних правозахисних мереж та активістських кіл. Методологічне підґрунтя для цієї стратегії закладено в дослідженні Дж. Гіллорі та ін. (Guillory et al., 2018, pp. 9–11), у якому в порівняльному аналізі методів рекрутингу доведено, що таргетована реклама в соціальних мережах забезпечує доступ до ЛГБТК+ молоді, яка значно гірше піддається охопленню традиційними очними методами. Цей цифровий підхід є особливо дієвим в умовах обмеженого фізичного доступу або підвищеної соціальної стигматизації, зокрема Р. Колосі та ін. (Colosi et al., 2023, pp. 4–5) у схожих обставинах — в умовах пандемічних обмежень — звернулися до онлайн-формату фокус-груп, зафіксувавши його ефективність. Застосування онлайн-інструментів також уможливило залучення тих респондентів, які через страх дискримінації або ризик небажаного розкриття

ідентичності уникають фізичної участі в заходах спільнот, що суттєво підвищило інклюзивність дослідження. За даними Г. Марлі та ін. (Marley et al., 2023, pp. 7–8), онлайн-формат залучив 63 % учасників, котрі раніше ніколи не брали участі в жодному офлайн-заході ЛГБТК+ спільнот, — що наочно підтверджує спроможність цифрових методів охоплювати приховані популяції, недостатньо представлені в традиційних рекрутингових мережах. Технічна організація процесу передбачала поділ учасників між трьома окремими закритими Telegram-каналами для комунікації, де кожна група була ізольована від решти для забезпечення автономності кожної з дискусій та дотримання безпекових протоколів. Додавання респондентів здійснювалося виключно за індивідуальними посиланнями після проходження етапу особистої переписки.

До отримання посилання на Zoom-конференцію кожен учасник проходив **процедуру інформованої згоди**: у відповідному закритому Telegram-каналі окремої групи було розміщено детальний перелік умов участі, мети дослідження й зобов'язань щодо нерозголошення та конфіденційності, після ознайомлення з якими від кожного вимагалось надіслати символ «+» як окреме персональне повідомлення зі свого верифікованого акаунту. Усі такі повідомлення було додатково переслано до захищеного архіву збережених повідомлень дослідника, що унеможлиблює їх втрату навіть у випадку видалення учасником власних повідомлень у чаті: у пересланій копії зберігається ідентифікатор акаунту відправника та часова мітка, що забезпечує верифіковане та незмінне документальне підтвердження добровільної згоди кожного респондента⁴².

3.7.2. Організація, логістика та протоколи безпеки

Особливу увагу приділено питанню винагороди учасників. За участь у дослідженні кожному респонденту було здійснено виплату гонорару в розмірі 700 гривень. Це рішення базується на етичному принципі «забезпечення адекватної

⁴² Стандартна й рекомендована практика для онлайн-досліджень, яка дає змогу уникнути зайвої документації з персональними даними (Dangerfield II et al., 2021).

компенсації», сформульованому М. Генріксоном та ін. (Henrickson et al., 2020), який наголошує, що учасники є експертами у своєму житті, і їхній час та зусилля, особливо при розповіді про травматичний досвід, мають бути визнані та справедливо компенсовані. Це не лише повага до гідності учасників, а й спосіб уникнути експлуатації вразливих груп у наукових цілях (Colosi et al., 2023; Henrickson et al., 2020).

Дослідження підтверджують, що учасники онлайн-груп почуваються безпечніше та відвертіше, особливо при першій зустрічі з незнайомцями зі спільноти, оскільки перебувають у власному контрольованому просторі (Chai et al., 2024; Reisner et al., 2018; Woodyatt et al., 2016). Хоч онлайн-формат усуває фізичні ризики, пов'язані з повномасштабною війною, та побіжно створює нові виклики — технічні збої, ризик порушення конфіденційності третіми особами в домогосподарстві учасника, цифровий розрив та відсутність електроенергії через постійні обстріли з боку Росії. Ці ризики мінімізовані попереднім індивідуальним тестуванням техніки з учасниками (за потреби), скороченням тривалості сесії до 90—100 хвилин та чіткими інструкціями щодо приватності. Наявність увімкненої камери віталася для налагодження контакту, проте не була обов'язковою вимогою з огляду на нестабільність інтернет-з'єднання під час блекаутів (хоча всі учасники підключилися з увімкненими камерами, перебої з цим були поодинокими).

Для забезпечення репрезентативності даних в умовах форс-мажорних обставин воєнного часу було застосовано адаптивний протокол збору даних. У випадках, коли зареєстрований учасник не міг долучитися до сесії або випадав з неї через технічні причини (відсутність світла чи зв'язку), з ним проводилося індивідуальне глибинне інтерв'ю після завершення основної фокус-групи. Аби компенсувати відсутність безпосередньої групової динаміки, у такому форматі застосовувався метод «дискурсивної реконструкції»: модератор ознайомлював респондента з ключовими наративами, полярними точками зору й емоційними реакціями, що виникли під час групового обговорення, пропонуючи учаснику висловити своє ставлення до почутого («У групі виникла суперечка щодо Х: одні

стверджували А, інші — Б. Де в цій координаті перебуваєте ви?»). Такий методологічний підхід дав змогу зберегти ефект соціальної взаємодії та інтегрувати думки «випавших» учасників у загальний масив даних, запобігаючи виключенню з дослідження найбільш вразливих респондентів, які перебувають у регіонах з критичною ситуацією в енергосистемі.

Роль модератора. Модератором усіх груп виступає автор дослідження. Статус дослідника як «інсайдера» (відкритого гея та активіста) використовується стратегічно для побудови довіри та мінімізації бар'єрів, що є вирішальним для обговорення травматичних досвідів (Morrison-Beedy et al., 2001). Це дає підстави зайняти позицію, яку С. К. Дваєр та Дж. Бакл (Dwyer & Buckle, 2009) визначають як «простір між» (*the space between*), поєднуючи емпатію, притаманну члену гей-спільноти, з аналітичною дистанцією науковця. Важливо, що ця позиція не є статичною: як демонструє С. Й. Іп (Yip, 2024, p. 223) на матеріалі власної розвідки, дослідник ніколи не є повністю інсайдером або аутсайдером — його позиціонування є флюїдним і залежить від конкретного контексту та учасників. Саме цей динамічний характер позиційності і є тим, що «простір між» фіксує концептуально, але що реалізується по-різному залежно від того, з якою підгрупою учасників ведеться дискусія (детальніше про етичні аспекти щодо позиційності дослідника саме в цій дисертації в наступному підрозділі 3.8).

Однак М. Генріксон та ін. (Henrickson et al., 2020) зазначають, що навіть якщо дослідник належить до спільноти, він повинен критично осмислювати свої припущення та уникати автоматичного перенесення власного досвіду на всіх учасників (п. 4.9 Монреальських принципів). Тому для контролю потенційної упередженості та уникнення несвідомого «підказування» соціально бажаних відповідей застосовується практика критичної рефлексивності. Основним інструментом контролю суб'єктивності став рефлексивний щоденник, ведення якого є «золотим стандартом» якісних досліджень для забезпечення надійності й прозорості аналітичного процесу (Lincoln & Guba, 1985; Nowell et al., 2017). Згідно з настановами Л. С. Новелл та ін. (Nowell et al., 2017), які розвивають концепцію аудиторського сліду

(*audit trail*) І. Лінкольн та Е. Губи (Lincoln & Guba, 1985), щоденник використовувався для систематичної фіксації щоденної логістики, методологічних рішень та їхніх раціональних обґрунтувань. Це забезпечило реалізацію процедури «винесення за дужки» (*bracketing*) власних очікувань дослідника перед кожною сесією, що є базовою умовою для збереження нейтральності й підтверджуваності (*confirmability*) результатів (Kiger & Varpio, 2020).

Адаптуючи наявні підходи до травма-інформованих досліджень (Moran & Asquith, 2020; Pearlman & Saakvitne, 1995), важливим елементом рефлексивної практики в цьому дослідженні стало застосування принципу «травма-інформованої рефлексивності» в умовах повномасштабної війни. Якщо в більшості робіт цей принцип застосовується дослідниками, що вивчають травму «зовні», специфікою цієї дисертації є те, що автор та учасники ЛГБТК+ спільнот перебувають у спільному полі безпекових ризиків і психологічної напруги. За цих умов щоденник виконував функцію деконструкції «спільної травми», що дало авторові змогу ідентифікувати та відокремити власні емоційні реакції на воєнні події від суб'єктивного прожитого досвіду респондентів. Такий підхід мінімізував ризик проєкції особистих переживань дослідника на інтерпретацію медіанаративів, забезпечуючи аналітичну дистанцію навіть у моменти пікового соціального напруження (наприклад, проведення груп під час блекаутів і можливих обстрілів). Таким чином, рефлексивна практика була трансформована з суто технічного інструменту контролю упередженості в етичний запобіжник, що гарантує автентичність голосів учасників.

Структура та концептуальна логіка сценарію. Сценарій фокус-групової дискусії розроблений за принципом «лійки», що передбачає поступовий перехід від загальних питань до обговорення глибинних особистих переживань респондентів. Концептуальна логіка побудови інструментарію, детальний опис кожного тематичного блоку й обґрунтування обраних стимулів у поєднанні з повним текстом гайду (сценарію) представлені в Додатку Л.

3.7.3. Процедура кодування та аналізу даних фокус-груп

Аналіз даних, отриманих з фокус-групових дискусій, здійснювався за допомогою рефлексивного тематичного аналізу (*reflexive thematic analysis*), як це детально описано в керівництві М. Е. Кігера та Л. Варпіо (Kiger & Varpio, 2020), з опорою на шестифазову рамку В. Браун та В. Кларк (Braun & Clarke, 2006, 2023). Цей метод обрано через його гнучкість, доступність для початківців та здатність забезпечити глибоку інтерпретацію якісних даних, особливо в контексті чутливих тем, пов'язаних із маргіналізованими групами, зокрема ЛГБТК+ спільнотами в умовах війни. Тематичний аналіз уможливорює ідентифікацію, аналіз та інтерпретацію закономірностей у даних, де тема розуміється як активно сконструйований патерн відповідей чи значень, що виникає з масиву даних (*dataset*) та безпосередньо відповідає на дослідницьке питання (Kiger & Varpio, 2020). На відміну від простого опису чи категоризації кодів, теми включають інтерпретацію та інтеграцію даних, що робить метод потужним інструментом для розуміння досвіду учасників, їхніх емоцій та глибинних інтерпретацій медіанаративів.

Процедура транскрибування. Первинна обробка аудіовізуальних записів фокус-груп здійснювалася з використанням автоматизованого сервісу розпізнавання мовлення Clipto.AI. Вибір цього інструменту обумовлений необхідністю прискорення обробки великих масивів аудіоданих (понад 5 годин запису) та високою точністю розпізнавання української мови. Після автоматичної генерації тексту проведено повну ручну перевірку кожного транскрипту, звірено текст із відеозаписом для виправлення неточностей, розставлено пунктуації відповідно до інтонаційних пауз та атрибуції реплік конкретним учасникам. Транскрипти були оформлені в дослівному форматі, зі збереженням діалектизмів, суржику й нецензурної лексики, оскільки вони несуть важливе емоційне навантаження.

Аналіз проводився в конструктивістській парадигмі, де значення вважаються соціально конструйованими через взаємодію учасників у групі, їхній прожитий досвід та вплив соціокультурного контексту війни. Суб'єктивність дослідника трактується не як загроза об'єктивності, а як цінний аналітичний ресурс, що відкриває доступ до

глибшого розуміння нюансів стигматизації та ідентичності (Kiger & Varpio, 2020). Підхід є гібридним: на початкових етапах (генерація кодів та пошук тем) переважно індуктивний (коди генеруються безпосередньо з даних та мови учасників, без нав'язування попередніх теоретичних схем, що забезпечує автентичність голосу спільноти), а на пізніших етапах (перегляд, визначення та інтерпретація тем) — дедуктивний (виявлені патерни інтерпретуються через адаптовану модель трьох режимів медійної взаємодії за О. Пасіцельською (Pasitselska, 2022, р. 481) для структурування типів реакцій учасників на медіаконтент, пов'язаний із ЛГБТК+ тематикою).

Аналіз є повністю ручним і здійснювався за допомогою Google Таблиць. Цей вибір обґрунтований необхідністю максимального занурення в дані й збереження контекстуальних нюансів, які можуть бути втрачені при використанні автоматизованих програм (наприклад, NVivo чи ATLAS.ti). Ручне кодування забезпечує постійну рефлексію над даними, врахування невербальних елементів (пауз, інтонацій, емодзі) та уникнення спрощень, типових для ШІ-інструментів, особливо при роботі з емоційно насиченим матеріалом, де важливу роль відіграють латентні значення (Kiger & Varpio, 2020). Google Таблиці забезпечують простоту організації: окремі аркуші для транскриптів (з колонками: номер рядка, уривок тексту, код, тип коду — семантичний/латентний, коментар/визначення), кодобуку (з описами кодів, прикладами та контрприкладом), тематичних мап (візуалізованих як діаграми чи таблиці) та колекції уривків для тем, що полегшує ітеративний (повторюваний) процес.

Оскільки дослідження проводиться одним дослідником, це є обмеженням для традиційного колегіального обговорення (*peer debriefing*), яке вимагає незалежного експерта. Однак надійність і валідність забезпечувалися через альтернативні процедури, адаптовані до сольного аналізу: ведення детального аудиторського сліду в дослідницькому щоденнику з мемо (аналітичні замітки, що фіксують процес прийняття дослідницьких рішень, обґрунтування кодів та еволюцію тем) щодо всіх аналітичних рішень, що надає можливість ретроспективно перевірити логіку процесу;

та процедуру вибіркової верифікації, під час якої окремим респондентам за потреби надсилалися уривки транскриптів із відповідними кодами. Така процедура застосовувалася лише у випадках, коли технічні перешкоди (поганий звук, розриви зв'язку) створювали ризик викривлення слів або смислів, задля підтвердження точності інтерпретації та уникнення перекручень. У разі виявлення розбіжностей коди коригувалися з урахуванням зворотного зв'язку учасників, що забезпечило очікуваний рівень згоди між дослідником та респондентами не нижче 95 %. Такий підхід посилює автентичність аналізу та компенсує відсутність зовнішнього рецензента.

Як аналітичну рамку для інтерпретації реакцій учасників (дедуктивний компонент) використано модель режимів взаємодії О. Пасіцельської (Pasitselska, 2022, р. 481) із авторськими розширеннями, що адаптують її до специфіки цього дослідження (див. Таблицю 3.1). Оригінальна таблиця О. Пасіцельської містить три аналітичні параметри: комунікативну мету, логіку відбору тверджень та логіку виключення тверджень. У межах цього дослідження здійснено змістовну адаптацію, яка полягає у трьох трансформаціях: по-перше, параметр «логіка виключення тверджень» замінено на розгорнутий параметр «основні дискурсивні практики», синтезований із детальних описів кожного режиму в оригінальній статті (Pasitselska, 2022, pp. 482–488); по-друге, додано новий параметр «результат для групи», виведений із дискусійного розділу оригінальної роботи, де О. Пасіцельська описує наслідки кожного режиму для процесу колективного конструювання смислу (Pasitselska, 2022, pp. 489–491); по-третє, модель перенесено з оригінального контексту аналізу рецепції пропагандистських військових наративів до контексту групової рецепції медіаобразів ЛГБТК+ спільнот в умовах повномасштабної війни, що зумовило змістовне наповнення кожного параметра прикладами, релевантними для цього дослідження.

Аналітична модель режимів взаємодії

Характеристика	Режим дослідження (Inquiry)	Режим наративу (Narrative)	Режим уникнення (Avoidance)
Комунікативна мета	Розуміння (з'ясувати, що відбувається насправді)	Утвердження (підтвердити власну картину світу та ідентичність)	Захист (захистити себе від складної та неприємної інформації)
Логіка відбору тверджень	Валідність: приймаються твердження, що витримують перевірку.	Лояльність: приймаються твердження, що відповідають цінностям групи.	Близькість: приймаються твердження, що підтримують відсторонену позицію.
Основні дискурсивні практики	Ставляться запитання, вимагається валідація, застосовуються посилення на факти та особистий досвід; м'яке, кооперативне заперечення.	Емоційна мова, маркування «свій / чужий», моральний осуд, групова напруга та тиск на опонентів.	Цинізм, сарказм, гумор, узагальнення («усі вони однакові»), уникнення визначень, мовчання.
Результат для групи	Глибше розуміння складності проблеми; простір для нюансованої оцінки.	Поляризація та формування вузького консенсусу.	Збереження розгубленості; посилення новинного уникнення та політичного цинізму.

Джерело: рядки «Комунікативна мета» та «Логіка відбору тверджень» відтворюють оригінальну таблицю О. Пасіцельської (Pasitselska, 2022, p. 481) із перекладом автора. Характеристики «Основні дискурсивні практики» й «Результат для групи» є авторськими аналітичними розширеннями, синтезованими на основі описів режимів О. Пасіцельської (Pasitselska, 2022, pp. 482–491) та адаптованими до контексту дослідження.

Важливо, що **рефлексивний тематичний аналіз** (Braun & Clarke, 2006, 2023; Kiger & Varpio, 2020) виходить за межі простого опису чи категоризації даних. Згідно з методологічними настановами, теми не «виникають» самі по собі, а активно конструюються дослідником через аналіз, порівняння та графічне мапування зв'язків між кодами. Для забезпечення високого рівня прозорості та валідності результатів у цій роботі було реалізовано дворівневу візуалізацію даних:

- **Макротематичні мапи**, що демонструють цілісну «аналітичну історію» (*analytic story*) всього масиву даних. Вони фіксують структуру аналітичної розповіді й відображають стратегічні перехресні зв'язки між основними концептами дослідження.

- **Мікротематичні мапи**, що зосереджуються на окремих підгрупах або конкретних факторах, які опосередковують рецесію медіанаративів. Такі мапи забезпечують детальне занурення в нюанси внутрішньої структури тем і фіксують конкретні чинники, що позначаються на самосприйнятті та ідентичності учасників.

Такий підхід убезпечує від методологічних «пасток», таких як недостатній аналіз або слабка аргументація, і забезпечує внутрішню узгодженість та повноту дослідження. Детальна кодувальна схема для всіх трьох фокус-груп, що стала фундаментом для ідентифікації значень, представлена в Додатку М, а згадані тематичні мапи, які структурують отримані результати, розміщені в Розділі 5.

3.8. Етичні аспекти та обмеження дослідження

Етичні аспекти. Проведення дослідження, присвяченого медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот в Україні в умовах війни, вимагає глибокої рефлексії щодо етичних зобов'язань і чіткого усвідомлення методологічних обмежень. Ключовим етичним пріоритетом цієї роботи є *базовий принцип «не нашкодь» (do no harm)*. У дослідженнях ЛГБТК+ спільнот цей принцип вимагає особливої уваги до вразливості учасників перед структурною й міжособистісною стигмою (Meezan & Martin, 2004). Цей підхід застосовується комплексно: як до процесу аналізу медійного контенту, так і до прямої взаємодії під час фокус-груп, де, за настановами ILGA World (Chiam et al., 2023), пріоритетом є фізична та психологічна безпека респондентів. У контексті воєнного стану цей принцип набуває додаткової ваги, трансформуючись у необхідність не лише захистити учасників від психологічної шкоди, а й уникнути будь-яких дій, що могли б скомпрометувати їхню фізичну безпеку або бути використані будь-яким чином проти них.

Дослідження суворо дотримується етичних стандартів роботи з вразливими групами (Griffith et al., 2017; Henrickson et al., 2020). К. Л. Блер (Blair, 2016) підкреслює, що історія досліджень ЛГБТК+ спільнот сповнена неетичних практик і патологізації, тому сучасні дослідники повинні приділяти особливу увагу захисту учасників від шкоди та забезпеченню конфіденційності. Ключовими принципами є

інформована згода як тривалий процес (можливість відмовитися в будь-який момент після завершення фокус-групи, але не пізніше першої публікації результатів⁴³) та мінімізація шкоди (за потреби передбачено перерви, моніторинг емоційного стану, надання контактів психологічної допомоги). Конфіденційність забезпечується через дворівневу анонімізацію: видалення імен на етапі транскрибування, використання узагальнених характеристик і наголошення правила нерозголошення ідентичності інших для уникнення аутингу — практика, що відповідає стандартам, обґрунтованим Р. Колосі та ін. (Colosi et al., 2023).

Центральним етичним та методологічним аспектом цієї дисертації є *позиційність дослідника*, який виступає з позиції «інсайдера» — відкритого гея та ЛГБТК+ активіста. Для системного управління окресленою позиційною складністю застосовано концептуальну рамку Р. Бергер (Berger, 2015) — методологічну типологію трьох позицій дослідника відносно досліджуваного явища. Авторка обґрунтовує, що ефективність рефлексивних процедур безпосередньо залежить від того, наскільки дослідник поділяє досвід учасників, та виокремлює три якісно відмінні позиції: (1) повне розділення досвіду («*have been there, done that*»); (2) рух від аутсайдерської до інсайдерської позиції в процесі дослідження («*here and there, now and then*»); (3) відсутність прямого досвіду досліджуваного («*strangers in a strange land*»). Ключовою для цієї роботи є теза Р. Бергер (Berger, 2015) про те, що позиція дослідника є плинною, а не статичною (*fluid rather than static*), і вимагає диференційованих процедурних стратегій залежно від компонента дослідницького дизайну. У межах ФГД актуалізувалися перша та третя позиції, які системно різняться за рівнем спорідненості автора з об'єктом аналізу.

Перша позиція — повне розділення досвіду — реалізувалася під час фокус-групової дискусії з геями й бісексуальними чоловіками, де автор виступав із позиції

⁴³ Польовий етап ФГД завершено в грудні 2025 року. Емпіричні результати роботи пройшли наукову апробацію в публікації у фаховому виданні категорії «Б»: Polishchuk, L. (2026). The Burden of Heroism: LGBTQ+ Representation and the Ethics of 'Nominal Neutrality' in Ukraine's Hybrid Media (2019–2025). *Communications and Communicative Technologies*, (26), 76–92. <https://doi.org/10.15421/292608> (оприлюднення — 22 травня 2026 року). Ця дата вважається остаточним терміном для відкликання індивідуальних даних учасниками. Жодних заяв, відмов чи заперечень від респондентів до цього моменту не надходило.

спільної ідентичності та спільного досвіду з учасниками. За Р. Бергер (Berger, 2015), такий стан забезпечує переваги (швидку розбудову довіри, доступ до контекстуальних значень та неочевидних для зовнішнього спостерігача нюансів), але одночасно несе характерні ризики: проєктивне перенесення власних переживань на інтерпретацію, припущення про «автоматичну» зрозумілість певних смислів та спокусу неусвідомлено «підштовхувати» розмову в напрямку власного досвіду. Додатковий ризик, зафіксований у рефлексивному дослідженні С. Й. Іп (Yip, 2024, р. 228), полягає в тому, що учасники з інсайдерської групи можуть припускати спільне розуміння й не деталізувати свої відповіді, вважаючи, що дослідник і без пояснень розуміє їхні значення — що безпосередньо загрожує глибині зібраних даних. Для запобігання цьому ризику в протоколі ФГД з гей- та бісексуальними чоловіками модератор свідомо уникав завершення чи узагальнення висловлювань учасників і систематично застосовував уточнювальні запитання навіть там, де зміст здавався суб'єктивно зрозумілим. Для контролю цих ризиків імплементовано рекомендовані Р. Бергер (Berger, 2015) процедури: ведення тричастинного аналітичного журналу (з паралельною фіксацією сказаного учасником, його імовірного значення та власної емоційної реакції дослідника), свідомий контроль над саморозкриттям, аби не витіснити голос респондента, а також повторний перегляд транскриптів через часовий інтервал для ідентифікації моментів, де особистий досвід міг неусвідомлено формувати інтерпретативну рамку.

Третя позиція — стан часткової аутсайдерськості — актуалізувалася при роботі з фокус-групами лесбійок та бісексуальних жінок, а також трансгендерних і квір-людей. Принципово важливо артикулювати, що належність дослідника до ширшої ЛГБТК+ парасольки не редукує цей виклик до інсайдерської позиції, адже він не поділяє безпосереднього прожитого досвіду саме жіночої гомосексуальності, бісексуальності, транспереходу чи квір-самовизначення. Ця конфігурація створює окремий клас ризиків, описаних Р. Бергер (Berger, 2015) для аутсайдерської позиції: оціночна інтерпретація, нечутливість до специфічних термінологічних і субкультурних кодів, ризик неусвідомленого накладання чоловічо-гей оптики на

принципово відмінні досвіди. Рекомендована Р. Бергер (Berger, 2015) стратегія «скромного прийняття позиції непоінформованого учня» (*humble learner stance*) операціоналізована через: відмову від припущення про спільне розуміння під час фокус-групових дискусій (модератор активно уточнював у учасників їхні власні дефініції та значення замість того, аби покладатися на «спільну ЛГБТК+ мову»); повторне перечитування транскриптів через нову інтерпретативну оптику для ідентифікації нюансів, що могли залишитися «невидимими» з первинної позиції дослідника; процедуру валідації учасниками (*member checking*), у межах якої респондентам надсилалися закодовані фрагменти їхніх транскриптів для підтвердження правильності інтерпретації.

Експліцитна диференціація позиційності в межах одного дослідницького проекту виконує функцію подвоєної методологічної прозорості. По-перше, автор не презентує власну інсайдерську позицію як універсальну («я — ЛГБТК+, отже, розумію весь досвід спільнот»), а коректно артикулює межі власного розуміння та різні рівні спорідненості з різноманітними сегментами досліджуваного поля. По-друге, читачеві надається можливість простежити, на яких саме етапах дослідження активувалися різні рефлексивні ризики й які процедурні механізми застосовувалися для їх контролю. Така позиційна гетерогенність є радше нормативною умовою якісного дослідження інтерсекційних соціальних явищ, ніж його дефектом, а її методологічна експлікація — необхідним елементом наукової строгості. Р. Бергер стверджує це на концептуальному рівні (Berger, 2015), тоді як С. Й. Іп підтверджує на основі власного рефлексивного досвіду, додаючи, що чесна артикуляція різних вимірів інсайдерської й аутсайдерської позиції є не свідченням слабкості, а умовою достовірності та довіри до отриманих даних (Yip, 2024, p. 230).

Окрім цього, для мінімізації соціально бажаних відповідей модератор застосовував фасилітативну тактику «адвоката диявола» (MacDougall & Baum, 1997). Цей підхід полягає у свідомому висуванні контраргументів для стимулювання критичної дискусії й уникнення «групового мислення». Валідність отриманих даних підтверджується наявністю полярних думок (деталі в Розділі 5), що слугує доказом

вільного самовираження учасників без тиску очікувань модератора.

Важливим, проте часто недооціненим етичним аспектом інсайдерського дослідження є ризик вікарної травматизації (*vicarious trauma*) дослідника — явища, що полягає в трансформації внутрішнього досвіду фахівця під впливом тривалого емпатичного залучення в травматичний матеріал (McCann & Pearlman, 1990). У межах цієї роботи постійне опрацювання масивів мови ворожнечі (*hate speech*) та аналіз описів насильства щодо ЛГБТК+ людей створює суттєве психологічне навантаження, яке, за спостереженнями М. Аль-Емаді та В. Загуані (Al-Emadi & Zaghoulani, 2024), може призводити до емоційного виснаження. Як наголошують Р. Моран та Н. Асквіт (Moran & Asquith, 2020), ризик вторинної травматизації суттєво зростає за умови особистої ідентифікації автора з об'єктом аналізу. Це може активувати захисні механізми психіки (зокрема підсвідоме уникнення або дистанціювання від болючих деталей), що потенційно впливає на глибину та повноту інтерпретації отриманих даних.

Обмеження дослідження. Визнання методологічних меж є необхідною умовою наукової об'єктивності, тому ця робота містить низку суттєвих обмежень, пов'язаних із формуванням вибірки, інструментарієм і динамічністю самого об'єкта.

По-перше, обмеження вибірки зумовлені специфікою дворівневої моделі збору даних та архітектурою досліджуваних платформ. Застосування показника суцільного лексичного скринінгу ($N = 2518$ одиниць рахунку) уможливило фіксацію загальної насиченості медіапростору ідентитарними маркерами, проте вибірка для поглибленого контент-аналізу ($N = 1223$ одиниці аналізу) була свідомо обмежена критерієм тематичної релевантності. Це означає, що до детального кодування не залучалися матеріали, де згадки ЛГБТК+ носили суто номінальний або фрагментарний характер без розкриття суб'єктності групи. Таке розмежування одиниць аналізу та одиниць рахунку є необхідним для забезпечення чистоти якісних висновків (Krippendorff, 2019), проте воно не враховує всього масиву фонових згадок у публікаціях іншої тематики.

Крім того, аналіз медіа (п. 3.3) фокусується на чотирьох впливових ресурсах,

проте поза їх межами залишаються цілі сегменти медіапростору: нішеві медіа, створені самими ЛГБТК+ спільнотами (які могли б запропонувати контрнаративи), локальні регіональні видання, а також візуально-орієнтовані платформи, такі як Instagram, TikTok і Facebook. Специфіка платформи Telegram (анонімність, можливість редагування та видалення постів «заднім числом») додатково накладає технічні обмеження на архівацію та відтворюваність даних. Це призводить до феномена ефемерності контенту: масив даних може бути неповним через видалення «незручних» постів адміністраторами каналів. Таким чином, аналізується фактично наявний на момент дослідження контент, а не вичерпна історія публікацій. Для мінімізації цього ризику в роботі застосовано метод фіксації ключових матеріалів через скриншоти, що забезпечує можливість перевірки емпіричної бази незалежно від майбутніх змін на платформах.

Також обмеженою є вибірка фокус-груп (п. 3.7.1). Використання методу «снігової кулі» та онлайн-формат рекрутингу в умовах воєнного стану зумовили певне зміщення відбору в бік осіб із вищим рівнем цифрової грамотності та соціального капіталу. Водночас онлайн-формат забезпечив географічну, вікову та статусну гетерогенність вибірки, що була б недосяжною за очного формату. Учасники охоплювали віковий діапазон від 18 до 51 року — три цифрові когорти: «зумери», міленіали та представники старшого покоління, — а географія дослідження включала великі обласні центри (Київ, Харків, Івано-Франківськ, Чернівці, Вінниця, Одеса тощо), менші населені пункти та внутрішньо переміщених осіб із тимчасово окупованих територій (зокрема Луганщини). Частина учасників із малих міст погодилася на участь виключно за умови нерозголошення точної геолокації, що інтерпретовано як прояв безпекового самозахисту і повністю враховано на етапі анонімізації. Цілеспрямованого залучення мешканців власне сільської місцевості й малих сільських громад свідомо не здійснювалося з міркувань безпеки: підвищена видимість таких респондентів несла б непропорційні ризики небажаного розкриття ідентичності в умовах щільного соціального контролю, що зафіксовано як усвідомлене методологічне рішення. Внаслідок цього поза увагою дослідження

залишився досвід ЛГБТК+ людей у стані глибокої невидимості — закритих осіб із сільського середовища, де механізми соціального контролю є найбільш жорсткими.

Окремим операційним обмеженням стала явка учасників: на кожну фокус-групу було заздалегідь підтверджено участь дев'яти осіб, однак фактична присутність склала шість учасників на групу; у групі трансгендерних і квір-людей — сім. Дослідження проводилося в грудні 2025 року в умовах систематичних російських масованих ракетних обстрілів і тривалих відключень електроенергії та водопостачання. Ця обставина є водночас операційним обмеженням дослідження й безпосереднім документальним свідченням умов його проведення — і саме тому підсилює методологічну значущість участі тих, хто таки зміг підключитися. Усі групи, що відбулися, відзначалися високою залученістю: обговорення охопило весь передбачений сценарієм перелік тем, кожен учасник зробив змістовний внесок у дискусію, що забезпечило достатню насиченість даних для повноцінного якісного аналізу. Інтерсекційну глибину вибірки забезпечили участь військовослужбовиці-трансгендерної жінки, ветерана-гея, чинного військового, цивільних фахівців різних галузей та респондента з понад 30-річним журналістським стажем, чий «погляд зсередини» медіаіндустрії збагатив аналіз інституційною перспективою виробництва контенту. У групі трансгендерних людей збережено гендерний баланс між трансгендерними жінками й чоловіками (але це також певне обмеження, бо їх досвід різнився).

Гіпотетично припускається, що для виключених із вибірки груп, які проживають у більш консервативному середовищі без доступу до спільнот підтримки, пріоритетною стратегією може бути не публічна суб'єктність, а радикальна невидимість як єдиний доступний механізм фізичної безпеки. Відтак, зафіксовані у Розділі 5 тенденції слід інтерпретувати як відображення позиції найбільш резильєнтних та мобілізованих частин спільнот, які формують порядок денний змін, але чиї прагнення можуть не збігатися з потребами «мовчазної більшості», орієнтованої на виживання через пристосування та приховування своєї ідентичності.

По-друге, ключовим методологічним обмеженням є одноосібний характер процедури кодування контент-аналізу (п. 3.5.3), зумовлений форматом дисертаційного дослідження як кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису. Попри систематичну імплементацію заходів щодо забезпечення внутрішньокодувальної надійності (*intra-coder reliability*) — пілотажу, ведення рефлексивного щоденника, повторного кодування контрольної вибірки із 14-денним лагом (Додаток Е), автоматизованого розрахунку коефіцієнта стабільності $k > 0,80$ та консультативного погодження протоколу науковою керівницею (детально описаних у п. 3.5.3), — дизайн зберігає відсутність формальної міжкодувальної перевірки надійності (*inter-coder reliability*) за участі незалежного експерта. Така перевірка методологічно відрізняється від реалізованої процедури тим, що встановлює узгодженість аналітичних категорій між кількома кодувальниками, а не стабільність оптики окремого дослідника в часі. Автор експліцитно визнає, що з огляду на цю особливість дизайну результати можуть нести відбиток суб'єктивної інтерпретації, особливо в категоріях, що оперують латентними значеннями (тональність, стереотипи, наративні архетипи).

Для мінімізації цього обмеження було імплементовано комплекс взаємодоповнюваних механізмів якості, що відповідають спектру альтернативних критеріїв надійності якісно-зорієнтованого аналізу, систематизованих К. О'Коннор та Г. Джоффе (O'Connor & Joffe, 2020): (а) операціоналізація аналітичних категорій виключно на основі об'єктивних лінгвістичних маркерів явного рівня (конкретних лексем, синтаксичних і стилістичних конструкцій), а не загального інтуїтивного «враження» від тексту, що мінімізувало суб'єктивізм при фіксації латентних значень та детально зафіксовано в кодувальному протоколі (Додаток Д); (б) повне документування аудиторського сліду в Додатку Ж, що уможлиблює зовнішню незалежну перевірку логіки атрибуції категорій; (в) тріангуляційний дизайн дослідження (п. 3.1), у межах якого результати кількісного контент-аналізу зіставляються та взаємодоповнюються через якісний наративний аналіз та фокус-групові дискусії, що уможлиблює виявлення можливих систематичних відхилень

інтерпретативної рамки на рівні порівняння трьох незалежних масивів даних; (г) консультативна взаємодія з науковою керівницею на етапі розробки та стабілізації кодувального протоколу; (д) методологічна стратегія епістемічного винесення за дужки (Gearing, 2004; Gubrium & Holstein, 1997) під час кодування, коли пріоритет надавався суворій відповідності протоколу, а не особистій емоційній реакції. Таким чином, окреслене обмеження керується через систему взаємопідсилювальних процедур, проте автор визнає, що повна нейтралізація потенційного впливу позиційності одного дослідника залишається структурною межею цього дизайну.

Це обмеження посилюється згаданою позиційністю «інсайдера» (п. 3.7.2), яка, окрім етичного, є і методологічним викликом, оскільки особистий досвід міг вплинути на ідентифікацію та інтерпретацію медіанаративів. Багатозначність візуального контенту додає суб'єктивності інтерпретації: одне й те саме зображення (наприклад, веселковий прапор на формі військового) може інтерпретуватися по-різному — як підтримка (для ліберальної аудиторії) або як провокація/знущання (для консервативної аудиторії). Приписуючи зображенню певну тональність (наприклад, «іронічну»), дослідник спирається на власне культурне декодування, яке може не збігатися зі зчитуванням смислів масовою аудиторією. При множинній інтерпретативній валентності зображень процедура епістемічного винесення за дужки передбачала пріоритет атрибуції на основі експліцитних маркерів контексту (підпис, текст публікації, реакції аудиторії — лайки, репости, гнівні емодзі), а не ізольованої реконструкції смислу.

По-третє, темпоральні та обсягові обмеження. Дослідження, що охоплює період до 30 вересня 2025 року (п. 3.4), є, по суті, «знімком» ситуації в надзвичайно динамічному медіапросторі країни, що перебуває в стані війни. Будь-які нові законодавчі ініціативи, військові події чи суспільні дискусії, що відбудуться після цієї дати, можуть суттєво змінити проаналізовані наративні структури. Також слід враховувати «ефект виживання» в медіапросторі воєнного часу: медіа можуть фокусуватися на історіях героїзму та резильєнтності, потенційно замовчуючи більш трагічні, складні або неоднозначні кейси ЛГБТК+ людей, які не вписуються в

патріотичний метанаратив, що може створювати викривлену картину «повної нормалізації». Нарешті, суттєвим обмеженням є те, що дослідження ідентифікує медіанаративи й аналізує їхнє сприйняття спільнотами, але не встановлює прямого причинно-наслідкового зв'язку між медіаконтентом і змінами в суспільній думці чи рівнем гомофобії в Україні загалом. Воно фіксує кореляції та суб'єктивні оцінки медіарепрезентації, але не вимірює реальний вплив у масштабах усього населення. Крім того, феномен «патріотичної самоцензури» респондентів здатен спотворювати дані: учасники можуть свідомо не озвучувати критику на адресу держави, армії чи медіа (навіть якщо стикалися з дискримінацією там), керуючись внутрішньою установкою «не на часі» або «не можна критикувати своїх під час війни».

По-четверте, теоретичні обмеження. Певну складність становить застосування західних концепцій до пострадянського контексту, де історія виникнення гомофобії має специфічну природу. Зокрема, ідеологічні та мовні коди анонімних Telegram-каналів можуть апелювати не лише до консервативних поглядів західного зразка, а й до залишків «табірної культури» та практик приниження, що сформувалися в радянській системі ГУЛАГу. Як зазначає Д. Гілі (Healey, 2018), у цьому середовищі гомофобія функціювала як інструмент влади та повного позбавлення людини соціального статусу (зокрема через категорію «опущених»). Це створює суттєву різницю в підходах порівняно із західними медіатеоріями.

У межах цієї роботи такий погляд не був обраний як основний, щоб методологічно відокремити українські медіа від ідеологічних схем держави-агресора. Хоча існує припущення, що певний інерційний вплив цих застарілих культурних кодів у низовому дискурсі зберігається, автор свідомо уникає поєднання аналізу українських медіа з російською моделлю «традиційних цінностей» чи кримінального мислення. Такий підхід дає змогу зосередитися на автентичних змінах українського публічного простору та процесах нормалізації ЛГБТК+ спільнот, які розвиваються шляхом відриву від радянської спадщини. Проте детальне вивчення впливу кримінальних субкультур потребує окремого дослідження на межі соціології та мовознавства, що виходить за межі цієї дисертації.

3.9. Висновки до розділу 3

Методологічна архітектура цього дослідження сформована не як механічна сукупність інструментів, а як когерентна епістемічна система, що операціоналізує теоретичну модель «потрійного мімезису» П. Рікера (Ricoeur, 1984). Застосована міжметодна тріангуляція забезпечила перехід від структурного картографування медіапростору (кількісний контент-аналіз) до деконструкції ідеологічних домінант (критичний дискурс-аналіз) та фіксації їхнього колективного переосмислення (фокус-групи). Такий синтетичний дизайн дав змогу уникнути редукціонізму, наочно продемонструвавши, що жоден із цих методів окремо не здатен охопити повний цикл від виробництва медіаобразу до його інтерналізації. Синергія методів уможливила вивчення десек'юритизації ЛГБТК+ спільнот не лише як текстового феномену, а як динамічної соціальної практики.

Гібридний дизайн дослідження — зокрема асиметричні хронологічні рамки та принципова відмова від автоматизованих NLP-алгоритмів на користь ручного кодування мультимодального контенту — став об'єктивною науковою необхідністю. В умовах гібридної та повномасштабної війни, де нерегульовані платформи (як-от Telegram) генерують латентні форми стигми, сарказм та візуальну іронію, машинні алгоритми виявляються епістемологічно сліпими. Лише глибока людська інтерпретація та занурення в культурний код дали можливість розпізнати, чи є маркування ЛГБТК+ військових «захисниками» актом автентичної інклюзії, чи інструментом умовної толерантності. Асиметричний дизайн періодів додатково посилив валідність дослідження, забезпечивши статистичну точність кількісного порівняння та необхідну глибину для фіксації розгорнутих наративних трансформацій.

Вагомим здобутком розділу є розробка та імплементація комплексної процедури валідації, що компенсує структурні обмеження одноосібного дослідження та позиційності інсайдера. Наукова строгість і відтворюваність результатів емпірично підтверджуються високим показником стабільності кодування (коефіцієнт Каппа Коена $\kappa > 0,80$), веденням деталізованого аудиторського сліду та практикою

епістемічного винесення за дужки. Управління позиційністю за моделлю Р. Бергер (Berger, 2015) перетворило суб'єктивність дослідника з методологічної вразливості на аналітичний ресурс, чітко розмежувавши ситуації спільного прожитого досвіду та стану часткової аутсайдерськості.

Інтеграція фокус-групових дискусій вивела дослідження за межі текстоцентричності, надавши голос самим маргіналізованим спільнотам. Гомогенний онлайн-дизайн та адаптація травма-інформованого підходу до реалій воєнного стану (зокрема блекаутів) перетворили ці комунікативні сесії на своєрідні «залаштунки» за І. Гофманом (Goffman, 1959, p. 112). Це створило безпечний простір, який уможливив фіксацію автентичного дискурсивного опору та колективної рефігурації нав'язаних медіаобразів.

У підсумку, системна інтеграція кількісних індикаторів та якісної деконструкції матеріалізувалася в авторській «Матриці ідентифікації та реконструкції медіанаративів». Цей інструментарій формує надійну, процедурно прозору та етично вивірену емпіричну базу, що є повністю готовою для розгортання аналізу та презентації результатів у наступних розділах дисертації.

РОЗДІЛ 4

РЕЗУЛЬТАТИ КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЛГБТК+ СПІЛЬНОТ В УКРАЇНСЬКИХ МЕДІА

Виклад результатів у цьому розділі організований відповідно до триангуляційного дизайну дослідження й структурований за принципом аналітичного поглиблення від структурного до смислового. Перша частина (підрозділи 4.1–4.3) презентує результати кількісного контент-аналізу: динаміку медійної присутності, ієрархію видимості ідентичностей та тональні зрушення. Якісний етап (підрозділи 4.4–4.6) включає критичний дискурс-аналіз, наративну реконструкцію та мультимодальний аналіз, а підрозділи 4.4.3 та 4.6.5 пропонують теоретичну концептуалізацію виявлених механізмів. Повний цикл від кількісного картографування до якісної деконструкції операціоналізує модель потрійного мімезису П. Рікера (Ricoeur, 1984), покладену в основу методологічної архітектури.

4.1. Динаміка медійної присутності: кількісний аналіз частотності публікацій

Кількісні параметри медіареєзентації ЛГБТК+ спільнот у національному цифровому просторі за період із грудня 2019 р. по вересень 2025 р. дають змогу з'ясувати рівень насиченості цієї тематики в редакційному порядку денному й простежити її трансформацію під впливом воєнного контексту. Загальний масив даних, що охоплює 1223 унікальні публікації, засвідчує виразну структурну асиметрію між різними типами медіаплатформ (див. Таблицю 4.1). Як свідчать наведені показники, на інституційні медіа («Суспільне» та «ТСН») припадає переважна більшість вибірки (84,4 %), тоді як неінституціоналізовані Telegram-канали («Труха ⚡ Україна» та «Україна Сейчас») демонструють кількісну маргінальність теми (15,6 %).

Цей розподіл є первинним індикатором структурної асиметрії медійного поля: домінування інституційних медіа та маргінальність Telegram-каналів позначають відправну точку для подальшого якісного аналізу — з'ясування того, якими

механізмами продукування значень ці розриви зумовлені.

Таблиця 4.1

Загальний розподіл публікацій за медіа-платформами (02.12.2019 – 30.09.2025)

Медіа-платформа	Кількість публікацій	Частка від загальної сукупності (%)
Суспільне Новини	695	56.8 %
ТСН	338	27.6 %
Труха ⚡ Україна	106	8.7 %
Україна Сейчас	84	6.9 %
Загалом	1223	100 %

Джерело: складено автором після проведення кількісного контент-аналізу

З позиції теорії медіатизації (Hjarvard, 2008; Livingstone, 2009), такий розподіл частотності відображає напругу між двома типами медіалогіки. Домінування «Суспільного» (56,8 %) вказує на реалізацію нормативної логіки суспільного мовника, відповідно до якої репрезентація маргіналізованих груп конструюється як складова інклюзивної національної ідентичності.

Кількісна маргінальність теми в Telegram-каналах ілюструє дію платформної логіки «драйверів уваги» (Ren et al., 2024). У цьому сегменті гібридної медіасистеми (Chadwick, 2017) питання ЛГБТК+ позбавляється статусу самостійної соціальної проблеми й інструменталізується лише тоді, коли відповідає критеріям сенсаційності або конфліктності. Відтак низька частотність публікацій на платформах із мільйонним охопленням функціонує як механізм пропуску (*omission*) — першої з трьох форм символічного знищення за Г. Такмен (Tuchman, 1978) — що де-факто виключає повсякденний досвід ЛГБТК+ людей із найбільш масового сегмента споживання інформації.

Кількісний розрив між інституційними й анонімними медіа вказує на принципово різний рівень реалізації «продуктивної влади» (Jørgensen & Phillips, 2002, р. 13). Системна присутність теми на «Суспільному» формує стабільну дискурсивну платформу для включення спільнот в «уявлені спільноти» (Anderson, 1983) та поступової нормалізації їхнього місця в національній ідентичності. Натомість фрагментарність дискурсу в Telegram-каналах призводить до того, що

ЛГБТК+ тематика набуває видимості лише ситуативно — залежно від поточного емоційного запиту аудиторії. Ця відмінність відображає структурний розрив між нормативною журналістською логікою та логікою платформного гейткіпінгу (Barzilai-Nahon, 2008), детальний аналіз якого здійснено в наступних підрозділах.

4.1.1. «Сезонна репрезентація»: темпоральний аналіз видимості ЛГБТК+

Аналіз темпорального розподілу публікацій за повний хронологічний період (див. Рисунок 4.1) дає підстави ідентифікувати **феномен «сезонної репрезентації»** — циклічної, подієво залежної видимості соціальних груп, жорстко обмеженої конкретними календарними правозахисними тригерами. Динаміка частотності виявляє стійкі піки медійної активності в червні (сумарно 188 згадок), що безпосередньо корелює з Місяцем гордості та проведенням Маршів рівності. З позиції теорії встановлення порядку денного (McCombs & Shaw, 1972), така закономірність свідчить про те, що медіа не стільки самостійно ініціюють дискурс про рівність, скільки реактивно відповідають на зовнішній календар активізму, тимчасово переводячи тему з «непомітної» до «надзначущої» категорії.

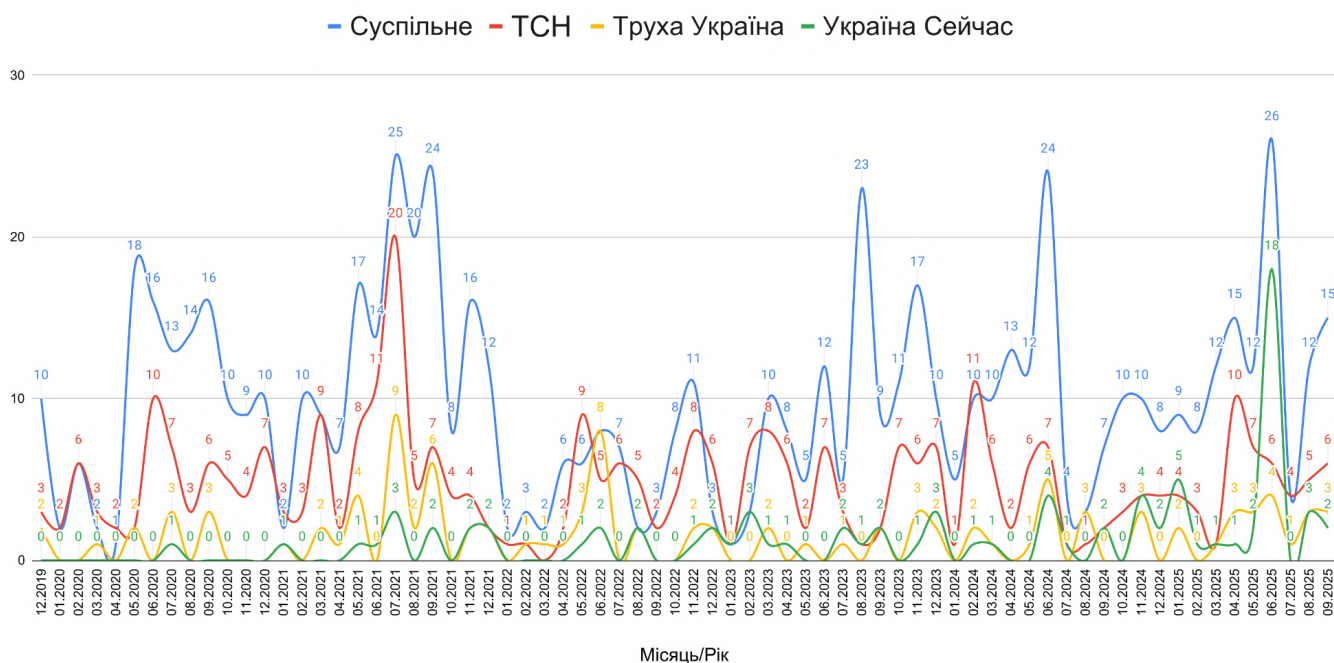

Рисунок 4.1. Динаміка частотності матеріалів про ЛГБТК+ спільноти в досліджуваних медіа (02.12.2019 – 30.09.2025)

Критичний розгляд червневих піків виявляє не лише зростання обсягів публікацій, а й розширення жанрової палітри за рахунок інтерактивних форматів та інтерв'ю. Проте системний спад видимості в інші місяці — зокрема стабільний січневий мінімум (лише 43 згадки за весь аналізований період) — вказує на структурну нестабільність медійної уваги до спільнот. Така нерівномірність призводить до конструювання ідентичності ЛГБТК+ як епізодичної, що посилює негативний соціальний стереотип про демонстративність правозахисного руху: для пересічного реципієнта він стає масово видимим лише під час публічних акцій.

Суттєвою знахідкою темпорального аналізу є загострення сезонності після початку повномасштабного вторгнення. Емпіричні дані фіксують, що спад уваги після червневого піку став значно різкішим. Якщо в 2021 р. липень зберігав відносно помітну видимість теми, то в 2024 та 2025 рр. показники практично миттєво поверталися до мінімальних значень.

В умовах великої війни медіа застосовують механізм виключення через ігнорування (Tuchman, 1978), оскільки соціальні теми сприймаються як такі, що конкурують із екзистенційним воєнним порядком денним за обмежений ресурс уваги аудиторії. Отже, поглиблення розриву між фазами гіпервидимості та тривалими періодами медійного мовчання закріплює статус ЛГБТК+ спільнот як об'єктів тимчасової, «умовної» присутності в українському дискурсі. Це відповідає соціоконструкціоністському розумінню репрезентації як інструмента контролю над соціальною реальністю. Феномен «сезонної репрезентації»⁴⁴ — це не редакційна випадковість, а структурна риса всіх чотирьох досліджуваних платформ, кожна з

⁴⁴ **Подяка (Acknowledgements).** Для додаткового статистичного підтвердження сезонності було застосовано математичне моделювання часових рядів (негативну біноміальну регресію та непараметричний тест Крускала-Волліса). Цей етап аналізу став результатом наукової дискусії з доктором філософії, фахівцем із кількісних соціологічних досліджень Максимом Касянчуком, який після ознайомлення з нашою апробаційною статтею (Polishchuk, 2026) запропонував протестувати масив даних та надав фахову консультативну експертизу в розрахунках. Статистика підтвердила наші спостереження: для «Суспільного» наявність річного сезону є значущою ($\chi^2 = 21,16$; $p = 0,031$), а злам після лютого 2022 року математично відповідає падінню рівня уваги на 64% ($p < 0,001$). Натомість для «ТСН» сезонний ефект виявився значно слабшим ($p = 0,135$). Оскільки ця дисертація виконується в галузі соціальних комунікацій, ці дані наводяться виключно як допоміжний зріз. Їхнє повноцінне концептуалізування залишається простором для майбутніх соціологічних досліджень. Автор висловлює щирю вдячність Максиму Касянчуку за виявлений дослідницький інтерес і технічну допомогу.

яких, однак, відтворює його через якісно різні механізми.

4.1.2. Вплив повномасштабної війни: порівняльний аналіз періодів

Для оцінки безпосереднього впливу повномасштабного вторгнення на медійну присутність ЛГБТК+ спільнот здійснено порівняльний аналіз двох симетричних часових відрізків, кожен тривалістю 815 днів (обґрунтування вибору цих меж подано в підрозділі 3.4):

- **Період ДО:** 2 грудня 2019 р. – 23 лютого 2022 р.
- **Період ПІСЛЯ:** 24 лютого 2022 р. – 18 травня 2024 р.

Результати порівняння (див. Рисунок 4.2) демонструють суттєвий та, що важливо, різноспрямований вплив великої війни на редакційні пріоритети досліджуваних медіа.

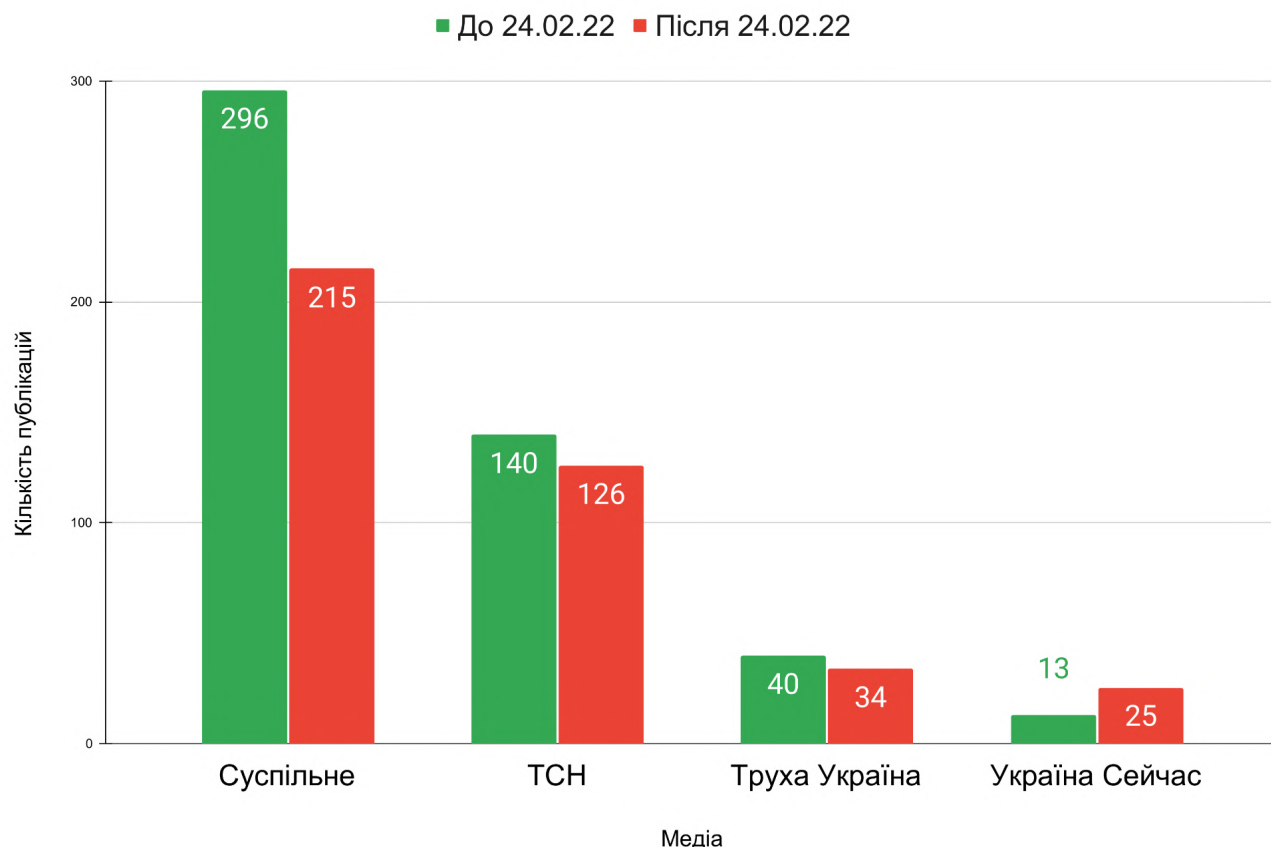

Рисунок 4.2. Динаміка кількості публікацій про ЛГБТК+ спільноти в українських медіа до й після повномасштабного вторгнення

Загальною тенденцією для більшості досліджуваних платформ став кількісний регрес видимості тематики: зафіксовано зниження частотності публікацій на «Суспільному» (– 27 %), «ТСН» (– 10 %) та каналі «Труха ⚡ Україна» (– 15 %). Період весни–літа 2022 р. може бути охарактеризований як фаза «дискурсивної ерозії», за якої правозахисна проблематика де-факто витісняється з публічного поля.

Якщо до повномасштабного вторгнення «Суспільне» демонструвало стале переважання за обсягами висвітлення (296 матеріалів проти 140 у «ТСН»), то в умовах початкового шоку великої війни показники обох медіа фактично зрівнялися. Це тимчасове вирівнювання свідчить про структурний тиск мілітарного порядку денного, який на початковому етапі вторгнення звузив редакційний простір для соціальної проблематики в обох медіа — попри принципово відмінну їхню місію та редакційну ідентичність. Такий ефект корелює з концепцією «медіатизованої мобілізації» (Hjarvard, 2008): в умовах безпосередньої загрози медіалогіка тимчасово підпорядковується мілітарній навіть у суспільному мовленні.

Особливо значущим є виявлений «медійний лаг» у відновленні присутності теми. Аналіз часової шкали вказує на те, що «Суспільному» знадобилося понад 18 місяців (до серпня 2023 р.), щоб повернутися до рівня частотності, який передував повномасштабному вторгненню. Ця закономірність ілюструє інерційність нормативної журналістської логіки: відновлення видимості вразливих груп на інституційних платформах відбувається значно повільніше, ніж на неінституціоналізованих. Зокрема, Telegram-канал «Україна Сейчас» виявився єдиним ресурсом у вибірці, де кількість матеріалів зросла (з 13 до 25 одиниць). Це підтверджує вищу адаптивність платформної логіки «драйверів уваги» (Ren et al., 2024), спроможної оперативніше реагувати на зміну контексту та інтегрувати будь-яку тему в новий порядок денний. Утім, кількість згадок у цьому каналі навіть після зростання залишалася малочастотною, порівняно з «ТСН» та «Суспільним».

Кількісне порівняння двох симетричних періодів виявляє глибинну нестабільність видимості ЛГБТК+ спільнот. Це корелює з гіпотезою про структурний розрив української медіасистеми. Дані дають підстави припустити, що велика війна

спричинила не лише тимчасове «символічне знищення» теми через ігнорування (Tuchman, 1978), а й змінила самі умови доступу ЛГБТК+ до найбільш масових каналів комунікації. Таким чином, змінилася не лише кількість, а й сама логіка доступу спільнот до публічного дискурсу — у бік умовності та воєнної інструменталізації.

4.2. Видимість окремих ідентичностей ЛГБТК+ спільнот в українських медіа: кількісний розподіл згадок

Аналіз видимості окремих сегментів ЛГБТК+ спільнот є визначальним для розуміння механізмів формування медіаобразів і того, які саме ідентичності отримують право голосу в публічному просторі. Відповідно до обраного дизайну, перший рівень дослідження (суцільний лексичний скринінг медіапростору) виявив реальну частотність вживання ідентитарних маркерів. У межах цієї роботи сексуальна орієнтація та гендерна ідентичність розглядаються як автономні онтологічні виміри особистості, що зумовило диференційований підхід до підрахунку згадок ключових лексем (див. Рисунок 4.3). Результати скринінгу за повний хронологічний період (грудень 2019 р. – вересень 2025 р.), що охопив сукупний масив із $N = 2518$ одиниць (згадок), засвідчують існування стійкої ієрархії видимості, яка залишається фактично незмінною попри радикальні трансформації соціально-політичного контексту.

Центральний емпіричний результат лексичного моніторингу — спостерігається виражена тенденція до деперсоналізації⁴⁵ дискурсу. Рівно половина виявлених лексем (50,0 %) припадає на узагальнюючу аббревіатуру «ЛГБТК+». Цей результат слід прочитувати через «референційну стратегію» (*referential/nomination strategy*), описану Р. Водак у таблиці дискурсивних стратегій (Wodak, 2001, р. 73): те, як медіа іменує й категоризує соціальних акторів, безпосередньо детермінує їхнє місце в символічній ієрархії. Застосування єдиного збірного терміна «ЛГБТК+» замість партикулярних позначень («геї», «лесбійки», «трансгендерні люди»,

⁴⁵ Деперсоналізація — редукція індивідуальних суб'єктностей до узагальненої категорії, що стирає внутрішню різноманітність спільнот і позбавляє окремих акторів дискурсивної видимості.

«бісексуальні люди», «квір-люди») реалізує стратегію деіндивідуалізації та гомогенізації⁴⁶: різні спільноти зводяться до однієї «категорії», а їхні члени позбавляються індивідуальних траєкторій.

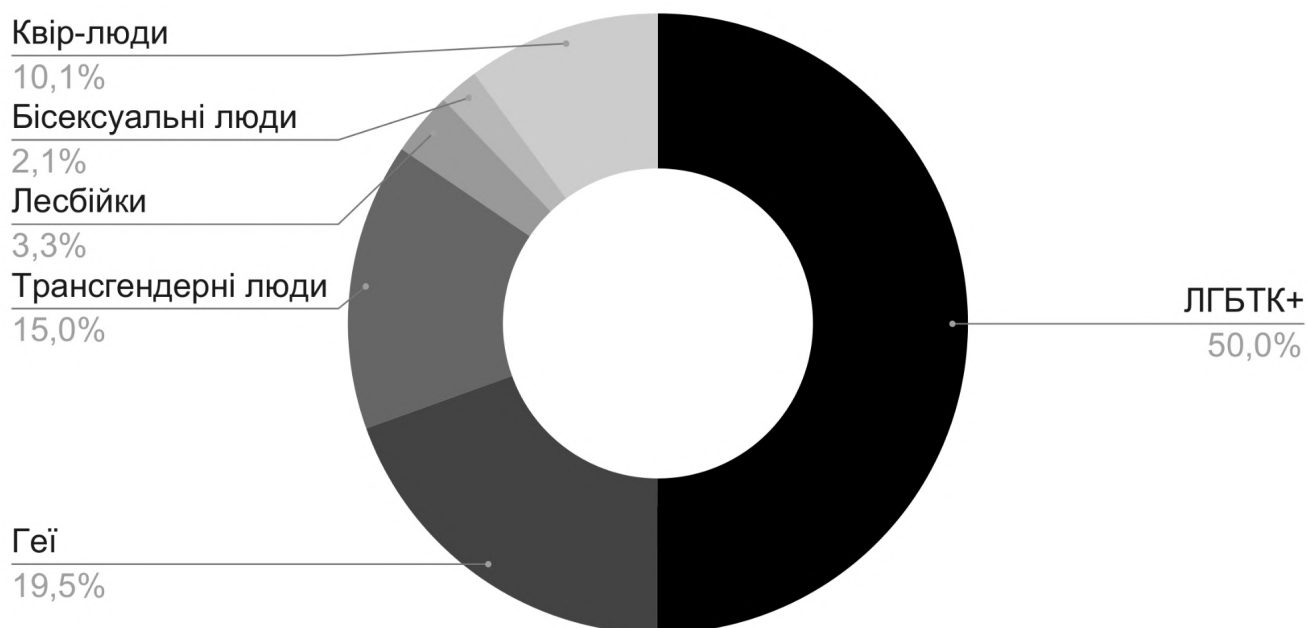

Рисунок 4.3. Ієрархія видимості окремих ідентичностей за результатами лексичного скринінгу чотирьох медіаплатформ (02.12.2019 – 30.09.2025, $N = 2518$ одиниць рахунку)

Ця логіка особливо показова на тлі медійного андроцентризму⁴⁷, зафіксованого у вибірці: геї згадуються в 5,9 раза частіше, ніж лесбійки. Тобто навіть всередині єдиної збірної категорії «ЛГБТК+» відтворюється нерівна видимість — «предикаційна стратегія» (*predication strategy*; Wodak, 2001, р. 73) виявляється асиметричною. До образу «ЛГБТК+» приписуються насамперед атрибути маскулінної суб'єктності, що де-факто витісняє жінок на периферію навіть цього вже маргінального дискурсу. Висока питома вага загального терміна порівняно з конкретними ідентичностями дає підстави не лише припустити переважання номінальної видимості над змістовною репрезентацією, а й констатувати відтворення

⁴⁶ Гомогенізація — процес зведення різноманітних ідентичностей, досвідів або позицій до єдиного уніфікованого образу, що стирає внутрішню різноманітність групи.

⁴⁷ Андроцентризм — суспільна норма, за якої чоловіча перспектива вважається стандартом і точкою відліку, тоді як жіночий досвід залишається на периферії або ігнорується.

владної асиметрії всередині самого поняття «ЛГБТК+». Право на дискурсивну партикулярність — тобто право бути названим точно й окремо — нерівномірно розподілене в межах досліджуваного медіапростору.

Порівняльний аналіз редакційних стратегій виявляє глибокий розрив в інституційних підходах до інклюзії. «Суспільне» демонструє найбільш гуманістичну стратегію: структура згадок (див. Рисунок 4.4) відображає прагнення редакції до розкриття внутрішньої різноманітності спільнот. Помітна частка терміна «квір» (16,7 %), яка фактично зрівнялася із частотністю згадок чоловіків-геїв (16,4 %), маркує перехід до сучасної лексики, що визнає плинність і складність ідентичностей. Такий підхід сприяє подоланню моносексизму⁴⁸ та створенню простору для валідації нюансованих досвідів, що виходять за межі традиційних бінарних категорій⁴⁹.

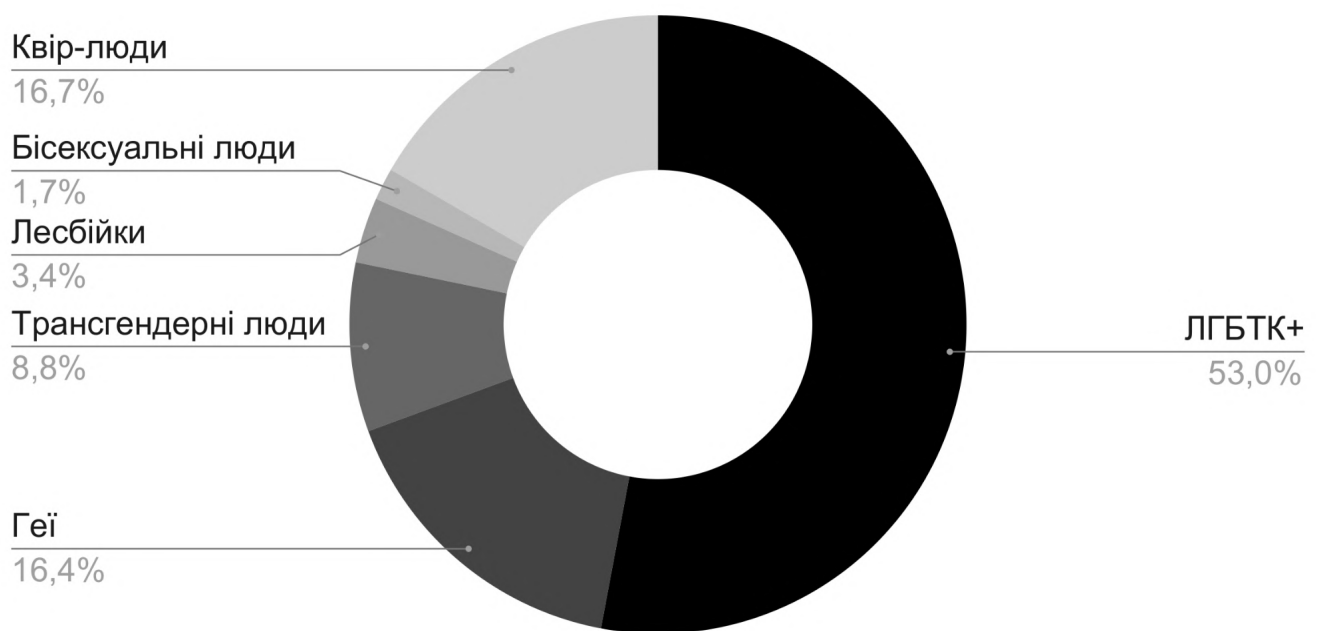

Рисунок 4.4. Розподіл згадок ідентичностей ЛГБТК+ у «Суспільному» (02.12.2019 – 30.09.2025, $N = 1369$ одиниць рахунку)

⁴⁸ Моносексизм — упередження, за яким єдиними визнаними сексуальними орієнтаціями вважаються потяг виключно до протилежної статі (гетеросексуальність) або виключно до своєї (гомосексуальність). Орієнтації, що виходять за ці межі, як-от бісексуальність чи пансексуальність, знецінюються або не сприймаються всерйоз.

⁴⁹ Традиційні бінарні категорії — усталені суспільні класифікації, що поділяють людей на дві взаємовиключні групи: чоловік або жінка, гетеросексуальний або гомосексуальний. Ідентичності, що не вписуються в жодну з цих груп у такій системі залишаються невидимими.

На противагу цьому, комерційний ресурс «ТСН» демонструє специфічну гіпервидимість трансгендерних людей (див. Рисунок 4.5). Отримані дані засвідчують, що саме це медіа забезпечило 60 % усіх згадок про цю групу в межах проаналізованої вибірки. Така концентрація лексичної уваги (26,4 % у внутрішній структурі згадок платформи) корелює з логікою економіки уваги. Трансгендерна ідентичність актуалізується переважно через призму соматизації (акцент на тілесних змінах) та сенсаціоналізму (як-от історії камінг-аутів знаменитостей). Зіставлення цих показників із даними пілотного дослідження чисельності трансгендерних людей в Україні (близько 8200 осіб) за оцінкою М. Касянчука і О. Трофименко (2020) виявляє глибоку диспропорцію між медійною присутністю та демографічною реальністю.

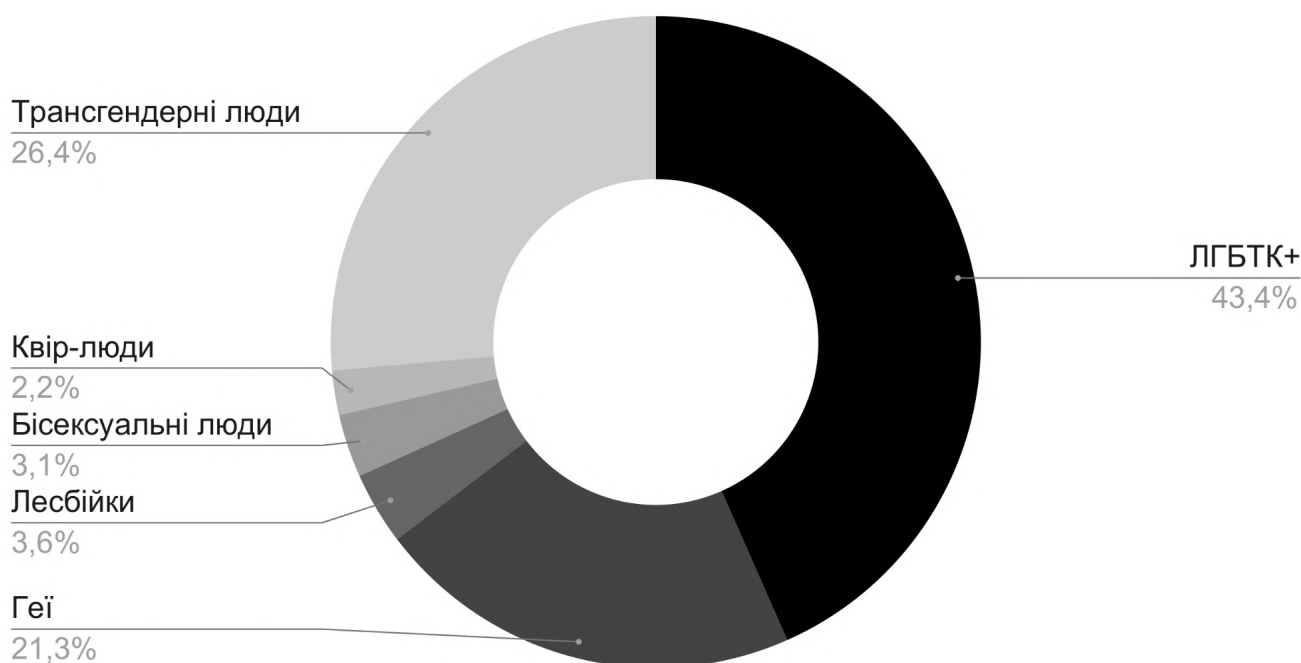

Рисунок 4.5. Розподіл згадок ідентичностей ЛГБТК+ у «ТСН» ($N = 860$)

Це спостереження дозволяє уточнити механізм символічного знищення в цифровому середовищі. Якщо в оригінальній концепції Г. Такмен (Tuchman, 1978) основним способом виключення є відсутність або маргіналізація, то в умовах цифровізації спостерігається інший режим нерівності — гіпервизначеність через надлишок видимості, що не супроводжується легітимізацією. Ця форма репрезентації функційно наближається до описаної Л. Гроссом (Gross, 2001) «видимості без ваги»:

група присутня в медіапросторі, проте її суб'єктність редукується до сенсаційного, конфліктного або тілесно-виняткового виміру. У такій моделі видимість функціонує не як ресурс соціального визнання, а як механізм селективної фіксації, що звужує спектр допустимих інтерпретацій соціальних вимог групи.

Telegram-канал «Труха ⚡ Україна» демонструє виразно поверхневий підхід (див. Рисунок 4.6). Домінування загальної категорії (51,0 %) поєднується з фактичною відсутністю згадок про лесбійок (1,3 %), бісексуальних і квір-людей (по 0,7 %). З позиції концепції символічного знищення Г. Такмен (Tuchman, 1978), такий розподіл є формою пропуску (*omission*) — повного дискурсивного стирання жіночого й небінарного досвіду: коли певна ідентичність де-факто не існує в медійному просторі, аудиторія символічно засвоює, що й у соціальній реальності її немає (Gerbner & Gross, 1976). Контент обмежується вибіркоvim використанням чоловічої гомосексуальної ідентичності (33,8 %), що водночас є виявом тривіалізації⁵⁰ ЛГБТК+ спільнот загалом, позбавляючи їх повноцінної соціальної суб'єктності.

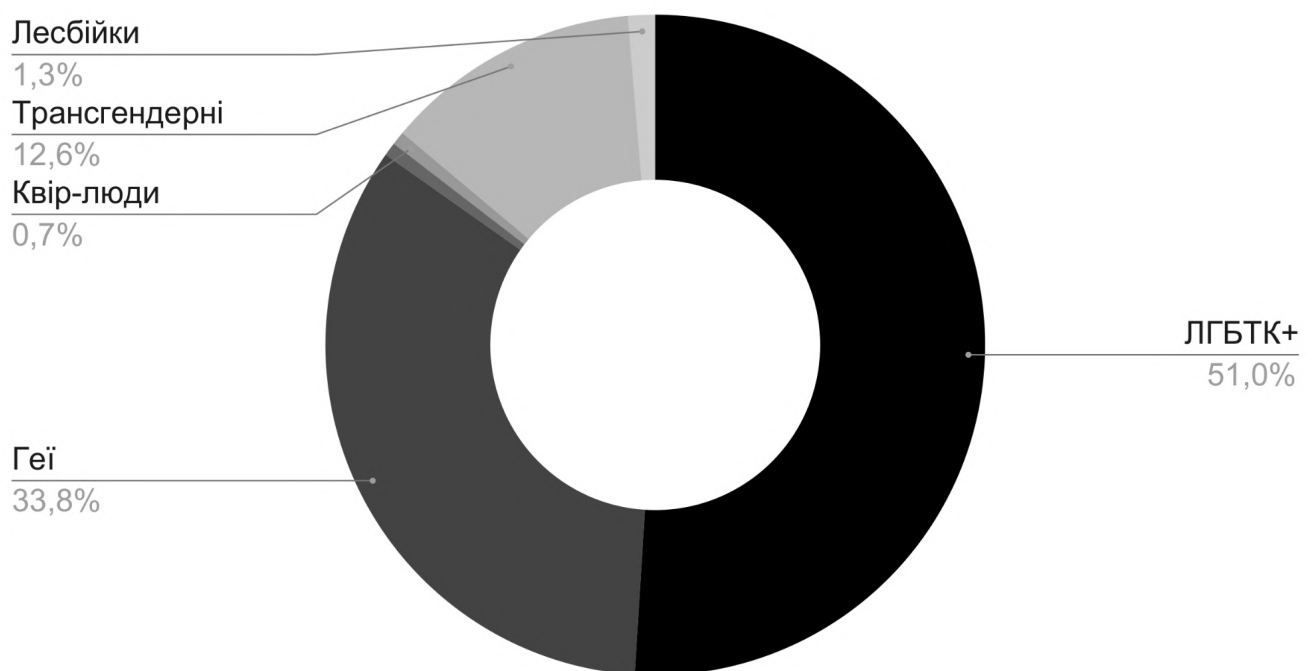

Рисунок 4.6. Розподіл згадок ідентичностей ЛГБТК+ у «Труха ⚡ Україна» ($N = 151$)

⁵⁰ Тривіалізація — форма «символічного знищення» (*symbolic annihilation*) за Г. Такмен. Група формально присутня в медіа, але позбавлена суб'єктності: її досвід редукується до другорядних ролей, що унеможлиблює суспільне визнання (Tuchman, 1978).

Найвищий рівень деперсоналізації зафіксовано в каналі «Україна Сейчас», де узагальнена аббревіатура охоплює 63,9 % всього дискурсу (див. Рисунок 4.7). Мінімальна видимість конкретних ідентичностей свідчить про низький інтерес редакції до людського виміру теми: згадки про ЛГБТК+ фігурують переважно як абстрактне «явище» або об'єкт правового регулювання. Така репрезентація сприяє відчуженню аудиторії від реальних проблем, оскільки медійний образ позбавляється індивідуалізованих персонажів і зосереджується на суто технічних чи політичних аспектах.

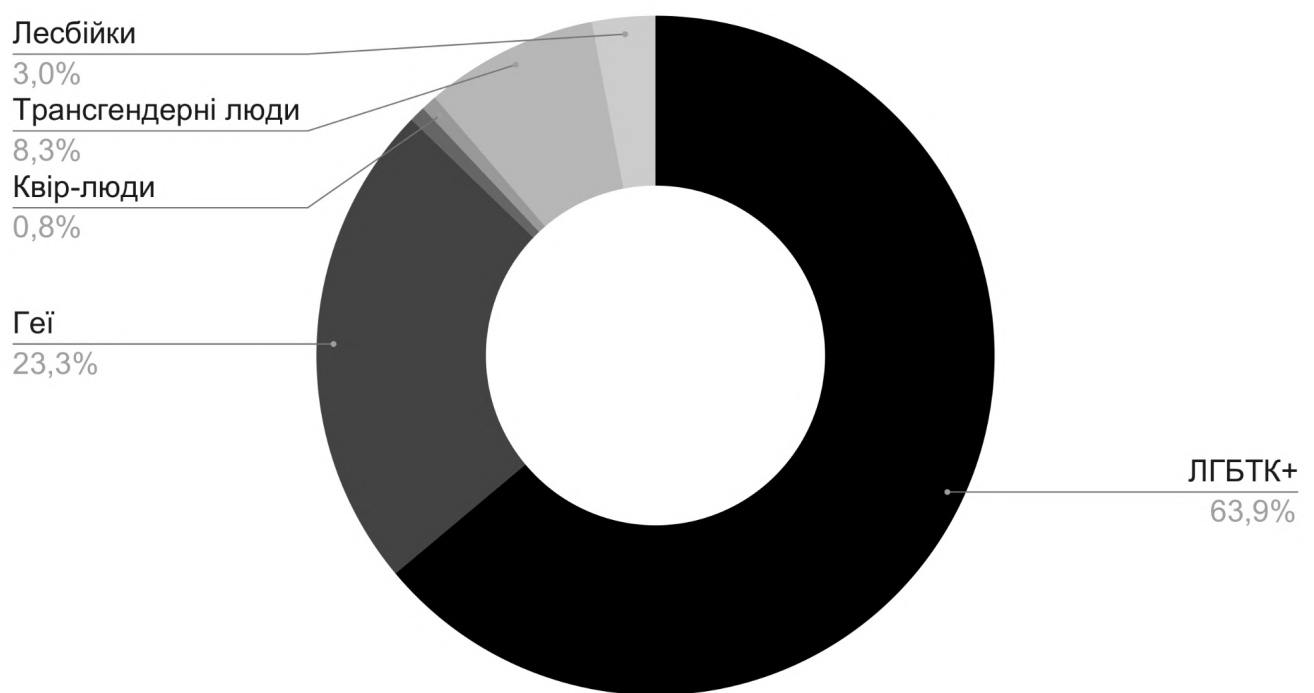

Рисунок 4.7. Розподіл згадок ідентичностей ЛГБТК+ в «Україна Сейчас» ($N = 138$)

Найвагомішою знахідкою, спільною для всіх проаналізованих медіа, є критичний індекс гендерної асиметрії: чоловіки-геї присутні в дискурсі в 5,9 рази частіше, ніж жінки-лесбійки. Цей показник є емпіричним підтвердженням функціонування механізму подвійної невидимості, зумовленого інтерсекційністю дискримінації. Жінки-лесбійки зазнають системного виключення водночас через сексуальну орієнтацію та внаслідок глибокої патріархальної упередженості медіапростору, де «нормативним» представником спільнот за замовчуванням

конструюється чоловік. В умовах повномасштабної війни цей ефект суттєво посилюється через реставрацію концепту гегемонної маскулінності (Connell, 2005), згідно з яким роль захисника держави нормативно закріплюється за чоловіками. Дані дають підстави припустити, що чоловіки-геї отримують підвищену видимість через інструменталізацію їхнього образу як «Героїв-воїнів», тоді як внесок жінок-лесбійок в оборону або волонтерство фактично стирається з новинного порядку денного. Ця закономірність корелює зі спостереженнями Т. Марценюк та М. Шевцової (Martsenyuk & Shevtsova, 2024), котрі задокументували, як простір публічної видимості системно конструювався як чоловічий ще з часів Євромайдану — жінкам відводилися допоміжні, «невидимі» ролі, що закладало структурну основу для медійного андроцентризму, зафіксованого нашим дослідженням.

Якісний аналіз змістового наповнення виокремлених категорій засвідчує, що за кількісними показниками прихована глибока смислова асиметрія. Висвітлення досвіду лесбійок характеризується тенденцією до тривіалізації через гламуризацію, тоді як чоловічий гомосексуальний досвід поляризується між архетипами «Героя» та «жертви». Дискурс щодо трансгендерних людей вирізняється найвищим рівнем патологізації: новини подаються через призму шок-контенту або юридичних курйозів. Отже, виявлена ієрархічність видимості дає підстави припустити, що медіарепрезентація функціонує як інструмент соціального контролю, який вибірково надає легітимність лише тим групам, чії образи можуть бути інтегровані в панівні патріотичні або сенсаційні сценарії воєнного часу. Ця ієрархія видимості — не нейтральне відображення демографічної реальності, а результат активного редакційного вибору, закріпленого в кожній із чотирьох досліджуваних платформ.

4.3. Тональність медійної репрезентації ЛГБТК+: від підтримки до стигматизації в контексті війни

Окрім частотності, ключовим виміром репрезентації є тональність матеріалів, яка визначає, як спільноти конструюються в суспільній свідомості — як об'єкт підтримки, нейтральної інформації чи негативних стереотипів. Аналіз проводився

окремо для періодів до (02.12.2019 – 23.02.2022) та після початку повномасштабного вторгнення (24.02.2022 – 18.05.2024). Результати представлено на Рисунку 4.8.

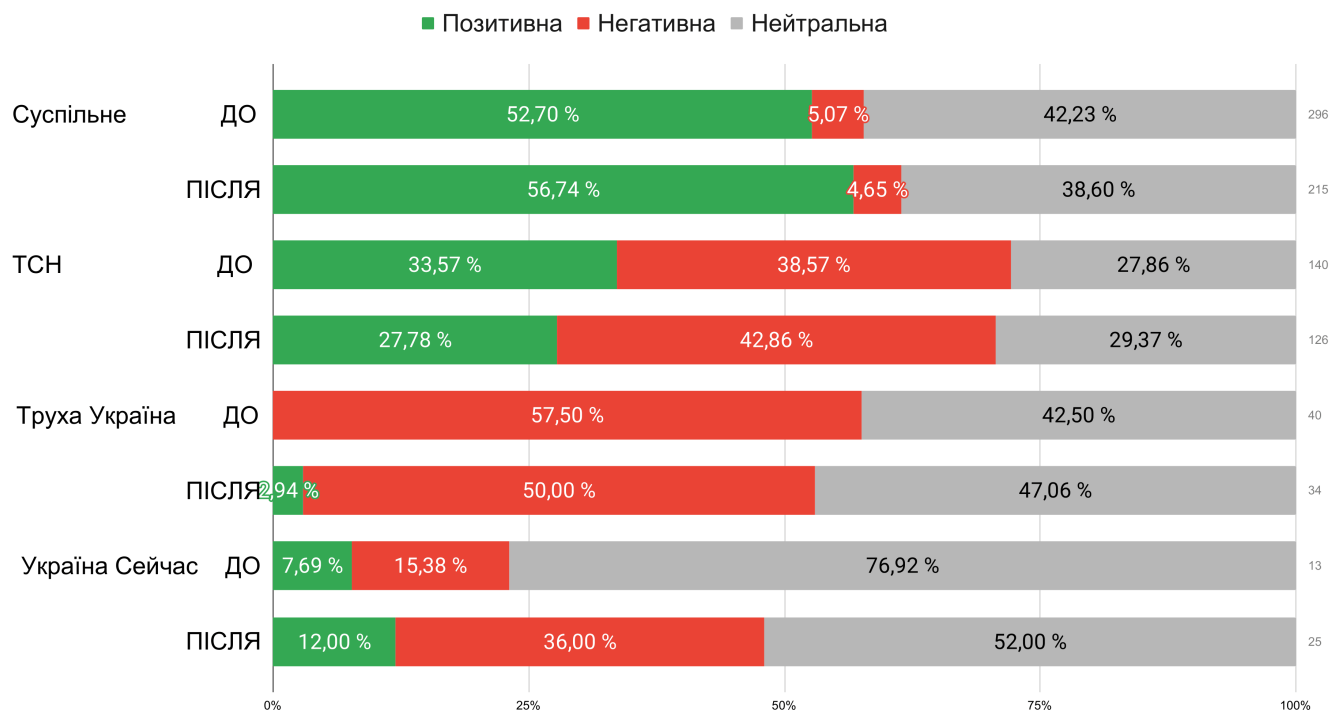

Рисунок 4.8. Порівняльний аналіз тональності публікацій у досліджуваних медіа до й після 24.02.2022 р.

Отримані дані засвідчують суттєвий розрив між інституційними та неінституціоналізованими медіа. «Суспільне» функціює як платформа з найнижчим рівнем негативу серед аналізованих медіа (~ 5 %; 5,07 % до, 4,65 % після) й домінуючим позитивом, частка якого під час повномасштабної війни зросла до 56,74 %. На противагу цьому, «ТСН» після вторгнення зміщується в бік негативної тональності (42,86 %), що перевищила позитивну (27,78 %). Telegram-канали залишаються простором відтворення негативу або нейтральності. «Труха ⚡ Україна» послідовно генерує 50,00–57,50 % негативного контенту при практично нульовому позитиві. Тут важливо зафіксувати сам факт поляризації: різні типи медіапростору функціують у принципово відмінних «режимах тональності», що унеможливорює однорідну рецепцію правозахисного дискурсу аудиторією.

Комерційний сегмент, представлений «ТСН», демонструє протилежну

динаміку. Під час повномасштабної війни негативна тональність стала домінуючою, перевищивши позитивну на 15,1 в.п. Така трансформація відповідає класичній логіці комерційних медіа, де конфлікт і драма підвищують залученість аудиторії (Shoemaker & Reese, 2014). Спостерігається тенденція до того, що війна посилює цю логіку, перетворюючи репрезентацію на інструмент афективної експлуатації. А це ставить під сумнів інтеграційну роль цього медіа в поляризованому суспільстві.

Особливої уваги заслуговує динаміка Telegram-каналу «Україна Сейчас», який зафіксував найбільший приріст негативної тональності (з 15,38 % до 36,00 %). Проте деталізація цього масиву виявляє специфічний феномен: зростання негативу відбулося не за рахунок атак на українські ЛГБТК+ спільноти, а через інструменталізацію ЛГБТК+ тематики в інформаційній війні проти Росії. Переважна більшість негативних матеріалів стосувалася репресивної політики РФ, гомофобних заяв російського керівництва або викриттів «нетрадиційної орієнтації» ворожих генералів як методу приниження. Згідно із затвердженою методологією (див. підрозділ 3.5.2 і протокол кодування в Додатку Д), такі матеріали кодувалися як «негативні», оскільки не відповідали критеріям нейтральності (відсутність емоційного забарвлення, суворе збалансованість) та позитиву (проактивна підтримка).

Хоча такі повідомлення фактично фіксують порушення прав людини в Росії, форма подачі матеріалу спирається на сенсаціоналізм та карнавалізацію дискурсу, що нівелює правозахисний контекст. Це свідчить про те, що в Telegram-сегменті ЛГБТК+ тематика функціонує не як правозахисний дискурс, а як інструмент геополітичного розмежування («ми» — вільні, «вони» — варвари чи лицеміри). Така інструменталізація, хоча формально й захищає українські спільноти, парадоксально переносить агресивну лексику й стереотипи в український медіапростір.

Отримані результати конкретизують умови, за яких стигматизаційні процеси (Link & Phelan, 2001) можуть послаблюватися або посилюватися залежно від інституційної рамки медіа. Відмінність тональності між «Суспільним» і Telegram-каналами підтверджує, що циркуляція афектів (Ahmed, 2014) не є структурно

нейтральною. Інституційні медіа зі своєю нормативною журналістською логікою здатні спрямовувати емоційні реакції аудиторії в бік гуманізації, тоді як нерегульовані платформи реалізують «афективні економії» огиди та відчуження.

4.4. Стратегія інституційної нормалізації та десек'юритизації (на матеріалах «Суспільного»)

У межах цього підрозділу аналізується роль «Суспільного» як провідного інституційного агента десек'юритизації ЛГБТК+ спільнот. Сам факт домінування цього мовника в структурі вибірки є симптоматичним. Саме інституційний публічний простір, на противагу комерційним медіа та нерегульованим цифровим платформам, виступає головним полем дискурсивної боротьби за легітимацію квір-людей в умовах війни. Аналіз побудований на інструментарії КДА та трирівневій моделі Н. Ферклафа (Fairclough, 1995) і структурований за чотирма напрямками: трансформація тематичного горизонту (4.4.1), реартикуляція суб'єктності спільнот (4.4.2), феномен «номінальної нейтральності» (4.4.3) та медіанаративи в порівняльному зрізі (4.4.4).

4.4.1. Трансформація тематичного горизонту та насиченість правозахисного дискурсу

Повномасштабна війна Росії 24 лютого 2022 року виступила для українського медіапростору точкою радикальної дискурсивної дислокації. У випадку «Суспільного» цей зсув спричинив докорінну реструктуризацію тематичного горизонту. Застосовуючи теорію встановлення порядку денного (McCombs & Shaw, 1972) як аналітичну рамку, можна констатувати: редакційна політика мовника переорієнтувалася на конструювання якісно нової насиченості ЛГБТК+ тематики, де кількісна присутність певного сюжету в новинній стрічці набуває характеру інституційного висловлювання про соціальну значущість. Аналіз тематичної структури виявляє не просто «зміст» новин, а ієрархію пріоритетів інституції в умовах екзистенційної війни.

Кількісні результати порівняльного аналізу тематичної насиченості двох симетричних 815-денних періодів (див. Рисунок 4.9) свідчать про докорінну зміну

ідеаційної функції — функції мови, що відповідає за спосіб відображення реальності й досвіду в текстах. Попри загальне зниження абсолютної кількості матеріалів, спостерігається перерозподіл субстантивного фокусу публікацій. Медіа перейшло від трансляції внутрішніх конфліктів до конструювання інтеграційного наративу.

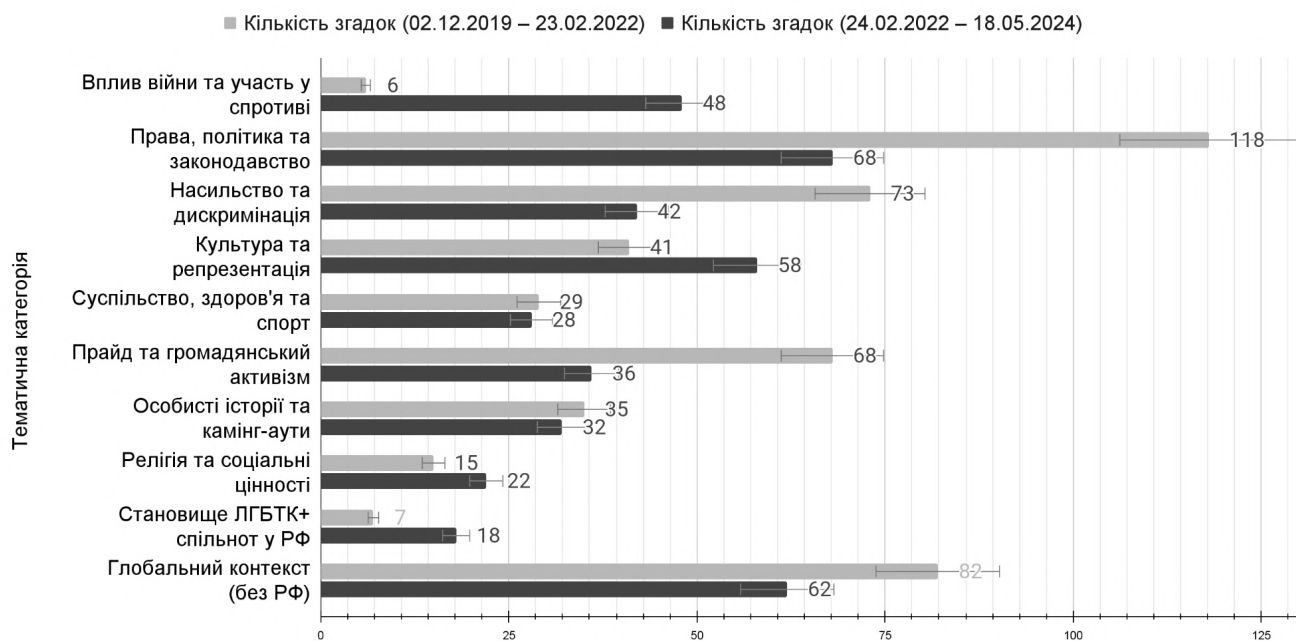

Рисунок 4.9. Порівняльний аналіз частотності тематичних згадок ЛГБТК+ на цифрових платформах «Суспільного» в симетричні 815-денні періоди

Найбільш показовою зміною стала поява та закріплення теми **«Вплив війни та участь у спротиві»**. До вторгнення ця категорія була маргінальною (1,27 %) і зводилася до поодиноких згадок про дискримінацію, як-от кейс Влада Матвєєва: *«На ранковому шикуванні назвали мене п*дором і геєм»*⁵¹ (Ільєва, 2021, 25 листопада). Натомість після 24 лютого її частка зросла до 11,59 %, зафіксувавши найбільшу відносну трансформацію серед усіх тематичних кластерів — зростання майже вдев'ятеро. У системі тематичних пріоритетів ця категорія здійснила перехід зі статусу маргінального кейсу до структурно значущого дискурсивного вузла порядку

⁵¹ Усі цитати з медіа, що містять російську мову, слова з пейоративним значенням або мову ворожнечі, свідомо подаються в тексті в оригіналі й без цензури. Така лексика наводиться не для її легітимації, а виключно як документальний доказ для аналізу інструментів маніпуляцій та іншування.

денного. При цьому лідерство в тематичній ієрархії зберегла категорія **«Права, політика та законодавство»** (16,43 % після вторгнення). Ця трансформація означає зміну актантної структури тексту: ЛГБТК+ людина переміщується з позиції пасивної «Цілі» (реципієнта дискримінації) в позицію активного «Актора» (суб'єкта бойової діяльності). На рівні ідеаційної метафункції фіксується зміна тематичних маркерів: замість «дискримінації в казармах» порядок денний наповнюється фактами професійної військової діяльності. Тематичним центром таких матеріалів стає бойовий досвід, а ЛГБТК+ ідентичність героя — лише фоновою обставиною: *«Коли поранений дізнався, що медик — гей, він не скаже: "Зупиніть евакуацію"»* (Гончарук, 2023, 26 червня). Детальний аналіз цього патерну на матеріалі кейсу Владислава Поліщука представлено в підрозділі 4.4.2. Така тематична інтеграція спільнот у мілітарний контекст кількісно фіксує зміщення фокусу мовника з «проблем груп» на «загальнонаціональний спротив».

Заразом спостерігається й зворотний бік цієї стратегії: «Суспільне» уникає деяких чутливих підтем, як-от внутрішня дискримінація в армії чи критика командування ЗСУ, фокусуючись на позитивних історіях. Публічна артикуляція окремих загроз (як-от системного булінгу у військових підрозділах) здатна сама по собі посилювати ризики для вразливих груп або підривати інституційну довіру до ЗСУ в умовах тотальної інформаційної війни. Відтак редакційне замовчення постає не лише як інерція, а як специфічна дискурсивна стратегія виживання, що відтворює обмеження суб'єктності спільнот, навіть не вдаючись до стигматизаційних практик.

Категорія **«Права, політика та законодавство»** зберегла першість у структурі (до 24,89 %; після 16,43 %), хоча відносне скорочення її частки на 8,46 в. п. відображає загальну реструктуризацію порядку денного. Аналіз виявив при цьому радикальну зміну субстантивного наповнення цієї категорії. До великої війни салієнтність правового дискурсу забезпечувалася через «Битву місцевих рад», де фокусом був конфлікт із депутатами, які намагалися заборонити заходи: *«Це емоційне рішення... Я не хочу цього бачити»* (Марчук, 2019, 24 грудня). Після вторгнення головним тематичним драйвером став законопроект №9103. Тепер тема партнерств

актуалізується в медіа через конкретну каузальність (причинність): юридична незахищеність воїнів на фронті. Це підтверджується цитатами, що фіксують цей зсув: *«Микола втратив руку, захищаючи Україну. Але держава все ще не визнає сім'ю Миколи...»* (Богданьок, 2023, 26 квітня). Правозахисна тематика втрачає ознаки «ідеологічної суперечки» і набуває ознак «соціального забезпечення», що в термінах аналізу транзитивності фіксує зміну модальності дискурсу: від «захисту прав як привілею» до «правової справедливості як обов'язку держави перед воїном».

Важливу роль у формуванні ідеологічних функцій дискурсу відіграють теми **«Глобальний контекст»** (до 17,30 %; після 14,98 %) та **«Становище ЛГБТК+ спільнот у РФ»** (частка зросла з 1,48 % до 4,35 %). Ці тематичні кластери використовуються для конструювання соціального антагонізму (Laclau & Mouffe, 1985, pp. 122–125). Медіа вибудовують контрастну картину світу: «цивілізований Захід», де права розширюються, протиставляється «світу репресій» Росії, де «міжнародний рух ЛГБТ» визнано екстремістським. Через опис гомофобних дій влади в Росії «Суспільне» здійснює реартикуляцію (надання нових значень) української ідентичності як інклюзивної. В українському дискурсі гомофобія починає маркуватися як ознака тоталітаризму ворога, що перетворює толерантність на інструмент цивілізаційного відмежування. На рівні дискурсивного механізму це відповідає логіці «ланцюга еквівалентності» (*chains of equivalence* — дискурсивна логіка, за якою різномірні ідентичності й вимоги, попри їхні відмінності, набувають смислової еквівалентності через спільне протистояння загальному антагоністу; Laclau & Mouffe, 1985, pp. 127–130): «ЛГБТК+» = «Захід» = «демократія» = «Україна» утворюють єдину дискурсивну конфігурацію, тоді як «гомофобія» = «авторитаризм» = «Росія» = «агресія» складають протилежний антагоністичний полюс.

Стрімке зростання ваги теми **«Культура та репрезентація»** (частка збільшилася майже вдвічі: з 8,65 % до 14,01 %) свідчить про зміну каналів комунікації, які медіа вважають соціально значущими. В умовах, коли фізичні акції (зокрема Марш рівності) стали неможливими, медіа перенесло дискурс про рівність у символічне поле кінофестивалів (наприклад, Sunny Bunny) та мистецьких проєктів.

Це сприяє процесу рефігурації, пропонуючи споживачам контенту образи ЛГБТК+ не як «інакших», а як творців спільного культурного простору. Аналіз контексту подій показує, що навіть скандали, як-от реакція церкви на кліп Сергія Жадана та Христини Соловій (демонстрація поцілунку двох дівчат у церкві) використовуються медіа для ствердження присутності спільнот у національному символічному просторі, на відміну від спроб цензури (як у випадку з фільмом «Мій юний принц») до повномасштабного вторгнення.

Трансформація теми **«Насильство та дискримінація»** (частка зменшилася з 15,40 % до 10,14 %) демонструє процес дискурсивної реконтекстуалізації. Зниження відносної частки не є індикатором послаблення уваги до проблем безпеки спільнот — натомість воно відображає механізм тематичного поглинання, за якого значна частина дискримінаційних практик отримала нове ідеологічне обрамлення у суміжних кластерах. У термінах критичного дискурс-аналізу (Fairclough, 1995), це є класичним виявом реконтекстуалізації: ті самі соціальні практики — систематичне насильство щодо вразливих груп — набувають різного дискурсивного статусу залежно від домінантного ідеологічного контексту. Частина таких практик перекодовується редакцією в категорію про вплив війни (як воєнні злочини окупантів) або в блок права, політики й законодавства (через правовий контекст захисту ЛГБТК+ військовослужбовців).

До 24 лютого 2022 року тут домінували «хроніка безкарності» та бездіяльність поліції (*«Складу злочину немає»*; Хожаїнова, 2021, 9 липня). Після вторгнення ця категорія наповнюється новим субстантивним змістом: звітами про воєнні злочини окупантів. Прикладом є матеріал про тортури: *«Сукню вдягали, скоріш за все через сексуальну орієнтацію. Змушували прибирати туалети й душові»* (Пономаренко, 2024, 28 квітня). Фіксуються випадки, де насильство проти ЛГБТК+ у тилу інтерпретується як напад на військовослужбовців, наприклад, кейс Хелен: *«Вдарив її в носа зі словами: “Ти шо, п*дар?”»* (Янко & Сілаєва, 2023, 16 серпня). У такому дискурсі насильство проти представників спільнот перестає бути «приватною проблемою групи» і стає частиною загальнонаціональної трагедії, що статистично

демонструє інтеграцію цієї теми в потік новин про злочини агресора. Цей механізм співвідноситься з тим, що в підрозділі 1.2 описано як ефект «убезпечення через мовчання» (Hansen, 2000) у зворотньому вимірі: тепер, коли насильство проти ЛГБТК+ артикулюється через воєнний контекст, держава вже не може «поглинути» цю загрозу в домінантному колективному наративі без ціннісного індексування.

Окремим, хоча й менш масовим кластером, залишаються **«Особисті історії»** (до 7,38%: після 7,73 %) та **«Релігія»** (частка зросла з 3,16 % до 5,31 %). Персональні історії продовжують виконувати функцію гуманізації, переходячи від політики до людського виміру (історії прийняття в родині: *«Мамо, визначись: ти любиш мене... чи мою сексуальність»*; Комісарова, 2020, 14 травня). Релігійна тематика еволюціонує від простої трансляції заяв Ватикану до відображення напруженого ціннісного діалогу всередині України, де релігійні аргументи («це гріх») дедалі частіше конфліктують із запитом на соціальну справедливість для військових.

Зафіксована трансформація тематичного горизонту демонструє радикальну реструктуризацію ієрархії порядку денного: від «внутрішнього протистояння» — до «мілітарної інтеграції» та «культурної нормалізації». Показово, що категорія «Прайд та громадянський активізм» — одна з провідних у періоді до вторгнення (14,35 %) — зазнала суттєвого відносного скорочення до 8,70 %, що безпосередньо корелює з неможливістю масових вуличних акцій в умовах воєнного часу й переорієнтацією активістського дискурсу на воєнно-правові питання. На рівні ідеаційної метафункції (Halliday & Matthiessen, 2014) це означає, що «майданчик боротьби» символічно переміщується з публічного фізичного простору до інституційно-правового поля.

У термінах теорії агенда-сетингу (McCombs & Shaw, 1972) кількісна перевага воєнних, правозахисних й активістських сюжетів (сумарно 36,72 % контенту) фіксує перехід ЛГБТК+ тематики з периферії порядку денного в його центральне ядро — що є індикатором реалізації стратегії інституційного гейткіпінгу, спрямованого на десек'юритизацію спільнот у термінах Б. Бузана та ін. (Buzan et al., 1998) та Л. Хансен (Hansen, 2000). Між іншим, обсяг згадок (навіть побіжних) про ЛГБТК+ військових зріс із 2 % до 22,3 % у межах матеріалів із усіх тематичних кластерів (Polishchuk,

2026). Це перетворення змістовного наповнення є не лише редакційною реакцією на воєнні обставини, а й активним дискурсивним виробництвом нових соціальних значень. І в цьому сенсі «Суспільне» функціонує як «інститут для мислення» (Jensen, 2021), через який суспільство конструює нові критерії громадянської належності.

4.4.2. Реартикуляція ЛГБТК+ як суб'єктів національної оборони: від «віктимізації» до «агентності»

У медіадискурсі «Суспільного» спостерігається глибокий зсув від репрезентації віктимізації до утвердження архетипу «Героя-Захисника». Цей процес дозволяє операціоналізувати десек'юритизацію, яка є центральною теоретичною категорією нашого дослідження (Buzan et al., 1998; Hansen, 2000). Ми визначаємо такий перехід як реартикуляцію ідентичності ЛГБТК+. Спільнота перестає бути пасивним об'єктом, на який спрямована дія, і перетворюється на активного суб'єкта, що сам формує дійсність. У координатах гомопатріотизму (Plakhotnik, 2019) цей механізм означає, що право на повноцінне громадянство тепер обґрунтовується через мілітарний внесок. Таким чином, саме участь в обороні держави стає головним інструментом для десек'юритизації ідентичності. Пропонуємо розглянути репрезентативні кейси, які дозволяють зробити ці висновки.

Гене́за «Жертви»: Дискурс до повномасштабного вторгнення Росії (грудень 2019 – лютий 2022). До повномасштабного вторгнення медійна конфігурація ЛГБТК+ тематики на «Суспільному» тяжіла до фіксації інституційної вразливості. Аналіз транзитивності (за М. Холлідеем — розподілу актантних ролей у тексті; Halliday & Matthiessen, 2014) тогочасних матеріалів фіксує стійкий патерн: представники спільнот репрезентувалися переважно як реципієнти зовнішньої агресії.

Показовим прикладом цього періоду є кейс солдата-контрактника Влада Матвеєва. У матеріалі А. Ільєвої (2021, 25 листопада) сюжет вибудовується навколо «морального тиску» та «булінгу». Лексичний вибір («зазнав дискримінації», «пережив сильний стрес») та позиціонування героя через його рапорт про допомогу

фіксують пасивну роль суб'єкта. Ця стратегія функційно приховує відповідальність конкретних винуватців, натуралізуючи гомофобію як безособове «середовище». Навіть втручання зовнішніх акторів, як-от Людмили Денісової (Уповноваженої ВРУ з прав людини), засвідчує зміщення суб'єктності: агентність закріплюється за державними інституціями, а не за самим героєм. Згідно з «предикаційною стратегією» (Wodak, 2001, p. 73) — дискурсивною практикою приписування соціальним акторам певних якостей та ролей, — ЛГБТК+ суб'єктові відводиться роль жертви, що потребує опіки. Водночас позитивні предикати (захисник, фахівець, патріот) жорстко резервуються для нормативних маскулінних образів. Саме ця асиметрія є одним із механізмів відтворення інституційної нерівності в медіадискурсі до повномасштабного вторгнення.

Спроби переходу до стверджувальної агентності в період до вторгнення мали переважно «протестний» характер. У матеріалі Я. Прищепи (2021, 23 вересня) про Віктора Пилипенка видимість героя вписана в рамку спростування негативних міфів (*«говорили, що такі вчинки підривають репутацію армії»*). Герой змушений виправдовувати своє право на службу, що в термінах аналізу транзитивності свідчить про незавершеність десек'юритизаційного переходу: ЛГБТК+ ідентичність усе ще посідає позицію об'єкта дискурсивної боротьби, а не самостійного суб'єкта, що визначає власне місце в національному символічному просторі (Laclau & Mouffe, 1985, p. 113).

Дискурсивна дислокація та конструювання «Героя»: Період після повномасштабного вторгнення Росії (2022–2024). Повномасштабне вторгнення стало точкою дискурсивної дислокації, що відкрило простір для радикальної реконфігурації суб'єктності ЛГБТК+. Застосування інструментарію КДА виявляє перехід від «пасивної віктимізації» до стратегії «активної суб'єктивізації». Ми стверджуємо, що медіарепазентація на «Суспільному» в цей період базується на активації квір-суб'єкта: він переміщується з периферії (як об'єкт опіки чи дискримінації) в центр національного спротиву (як Агент оборони). Це фіксує зміну

модальності дискурсу — від «мови захисту прав спільнот» до «мови реалізації громадянської агентності».

Процес рефігурації ідентичності тепер базується на воєнному професіоналізмі, що експлікується через зміну транзитивності. У матеріалі Д. Кінші (2022, 26 червня) Борис Хмілевський прямо артикулює нову норму: *«Орієнтація — зараз в армії не основна тема... основне — яка у тебе мотивація»*. Журналістський текст у цьому випадку виконує функцію інституційної легітимації героя як повноцінного «Актора»: він не піддається дії, а сам ініціює її — «долучається», «викладає», «захищає». Його орієнтація де-факто десек'юритизується, перетворюючись на фонову характеристику, що не перешкоджає повноцінному побратимству. Трансформація ідеаційної функції (того, як зображується світ) виразно простежується у візуалізації героїв. Схожий патерн фіксується в матеріалі Я. Тітуренко (2024, 17 травня) про бійця Владислава Поліщука (позивний «Анубіс»), де командир бригади закріплює нову дискурсивну гегемонію: *«Цей військовослужбовець нормально виконує обов'язки? Так. Все інше — це їхнє особисте»*.

Візуальний конструкт у цьому матеріалі (див. Рисунок 4.10) реалізує логіку ланцюга еквівалентності (Laclau & Mouffe, 1985, pp. 127–130): ідентичність квір-людини візуально «пришивається» до території держави та військового однострою через колаж, де портрет поєднується з контуром мапи Миколаївської області й прапором ЛГБТК+. На рівні візуальної транзитивності фіксується трансформація актантної структури: військовий-гей стає суб'єктом героїчного процесу («Актором»), а поєднання документальної реалістичності фотографії з абстракцією символів створює ефект «натуралізації належності». Квір-тіло буквально вписується в геополітичне тіло держави, де висока модальність зображення розриває ідеологічний зв'язок «ЛГБТ = зовнішня загроза», утверджуючи стратегію «професійної активації», що витісняє стигму на периферію смислового поля. У семіотичних термінах (Kress & van Leeuwen, 2006), це зображення реалізує максимальну модальність: фотографічний реалізм у поєднанні з державною символікою закодує образ квір-

воїна не як вигаданий чи виняткових, а як природний — «само собою зрозумілий» — елемент національної ідентичності.

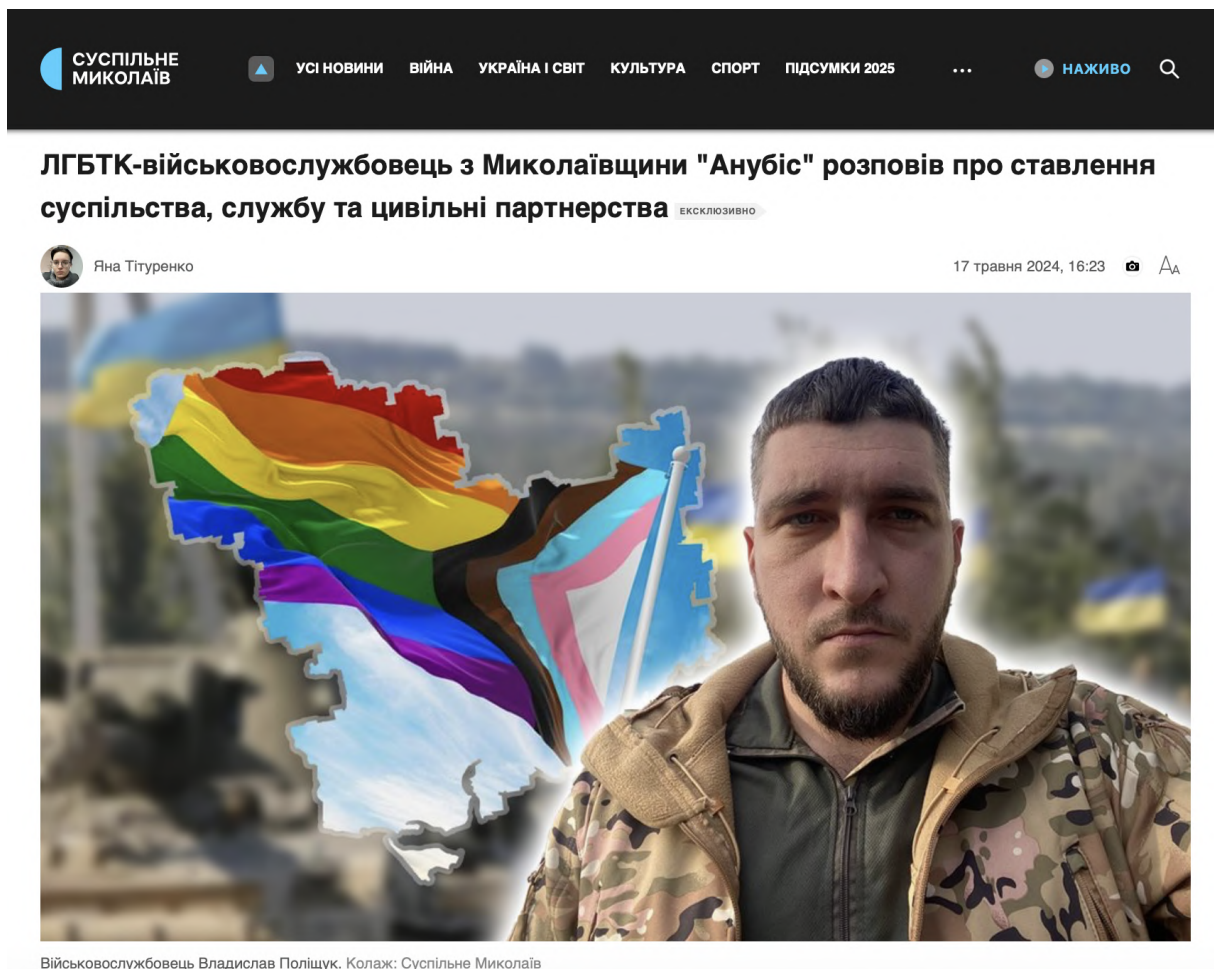

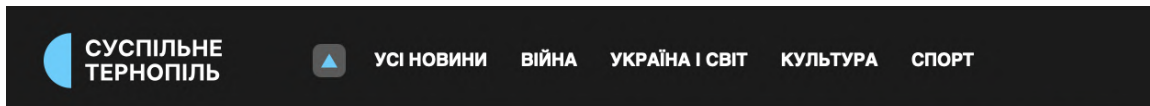
Рисунок 4.10. Візуальне конструювання «гомопатріотизму» через синтез національної та квір-символіки (Джерело: Суспільне)⁵²

Героїчний мімезис та соціальна солідарність як докази нової гегемонії.

Критичний аналіз матеріалів виокремлює патерн «героїчного мімезису» (відтворення ідеального образу воїна), який у межах мімезису₂ (за П. Рікером — рівня конфігурації сюжету; Ricoeur, 1984) інтегрує ЛГБТК+ ідентичність у національний канон честі. Подія прощання з Артуром Сніткусом (Моргун & Бурак, 2024, 13 червня) демонструє пік інтеграції квір-суб'єкта в державний символічний простір (див. Рисунок 4.11). Медійна оповідь вибудовує новий ланцюг еквівалентності, де атрибути державної

⁵² <https://suspihne.media/mykolaiv/699944-lgbt-vijskovosluzbovec-z-mikolaivsini-anubis-pro-vijnu-stavlenna-suspilstva-ta-civilni-partnerstva/>

почесті (лист Сирського, Гімн України) поєднуються з ознаками квір-культури (конфеті, опис «людини-свята»). Це не просто «новина про похорон», а акт дискурсивного включення «іншого» в ядро національного «Ми», де героїчна смерть стає остаточним доказом належності до спільноти долі (нім. *Schicksalsgemeinschaft*, англ. *community of fate* — тип солідарності людей, об'єднаних спільною історичною участю та боротьбою за майбутнє нації; Anderson, 1983/1991; Bauer, 1907/2000).

Похорон Артура Сніткуса, Тернопіль, 13 червня 2024 рік. Суспільне Тернопіль

Похоронна процесія. Суспільне Тернопіль

Рисунок 4.11. Трансформація траурної семіотики: інтеграція квір-символіки у військово-державний ритуал прощання (Джерело: Суспільне)⁵³

⁵³ <https://suspilne.media/ternopil/767871-vin-buv-ludinou-svatom-u-ternopoli-poprosalisa-z-arturom-snitkusom/>

Зафіксовані кадри поховання є моментом остаточної рефігурації місця квір-людини в нації. На рівні інтерперсональної метафункції таке поєднання знаків вирівнює соціальну дистанцію. Семіотична структура зображення, де поруч із державним прапором та хрестом учасники несуть веселкову символіку, нейтралізує попередню конфліктність традиціоналістських моделей через «синтез гетерогенного». Це реалізує функцію «анкоражу» (за Р. Бартом — закріплення значення полісемічного зображення вербальним або символічним контекстом; Barthes, 1977), де традиційні символи честі (почесна варта, тризуб) фіксують значення квір-атрибутики як маркера беззаперечного героїзму. Візуальне зіставлення християнського похорону та ЛГБТК+ символіки руйнує гетеронормативний сценарій, унеможливаючи будь-яку подальшу стигматизацію цього образу в межах патріотичного дискурсу. Цей кейс є, мабуть, найпереконливішим емпіричним свідченням того, що процес десек'юритизації ЛГБТК+ на «Суспільному» перейшов у свою фінальну фазу. І це не про поступове визнання, а про повноцінне символічне включення в ядро національної ідентичності.

Яскравим підтвердженням зміни дискурсивної гегемонії є реакція медіа на конфлікт між бойовим медиком Віктором Пилипенком та УПЦ КП (Лапікоцька & Кривко, 2024, 7 березня). Як проілюстровано на Рисунку 4.12, у цьому кейсі ми спостерігаємо «фронтальне зіткнення» двох порядків значень. Спроба церкви анулювати нагороду через «гріховну ідеологію» — що в термінах праці «Гендер для медій» (Маєрчик та ін., 2017, с. 39) є класичною спробою інституційної влади застосувати «каральну санкцію» для маргіналізації ненормативної сексуальності — наштовхується на потужний медійний контрнарратив. «Суспільне» маркує дії патріархату як акт «архаїки» й «дискримінації». Ключовим моментом тут є стратегія «солідаризації більшості»: медіа фокусується на флешмобі масової відмови від церковних відзнак та на заявах підтримки від громадських і військових діячів (зокрема П. Шатохіна та І. Юзик), які стають на захист В. Пилипенка. Таким чином, ЛГБТК+ військовий репрезентується як вузлова точка (*nodal point* — привілейована дискурсивна точка, що здійснює часткову, але не остаточну фіксацію значень

дискурсивного поля; Laclau & Mouffe, 1985, pp. 112–113) нової патріотичної солідарності, що остаточно руйнує гегемонію консервативної «гріховності» та заміщує її дискурсом громадянської гідності.

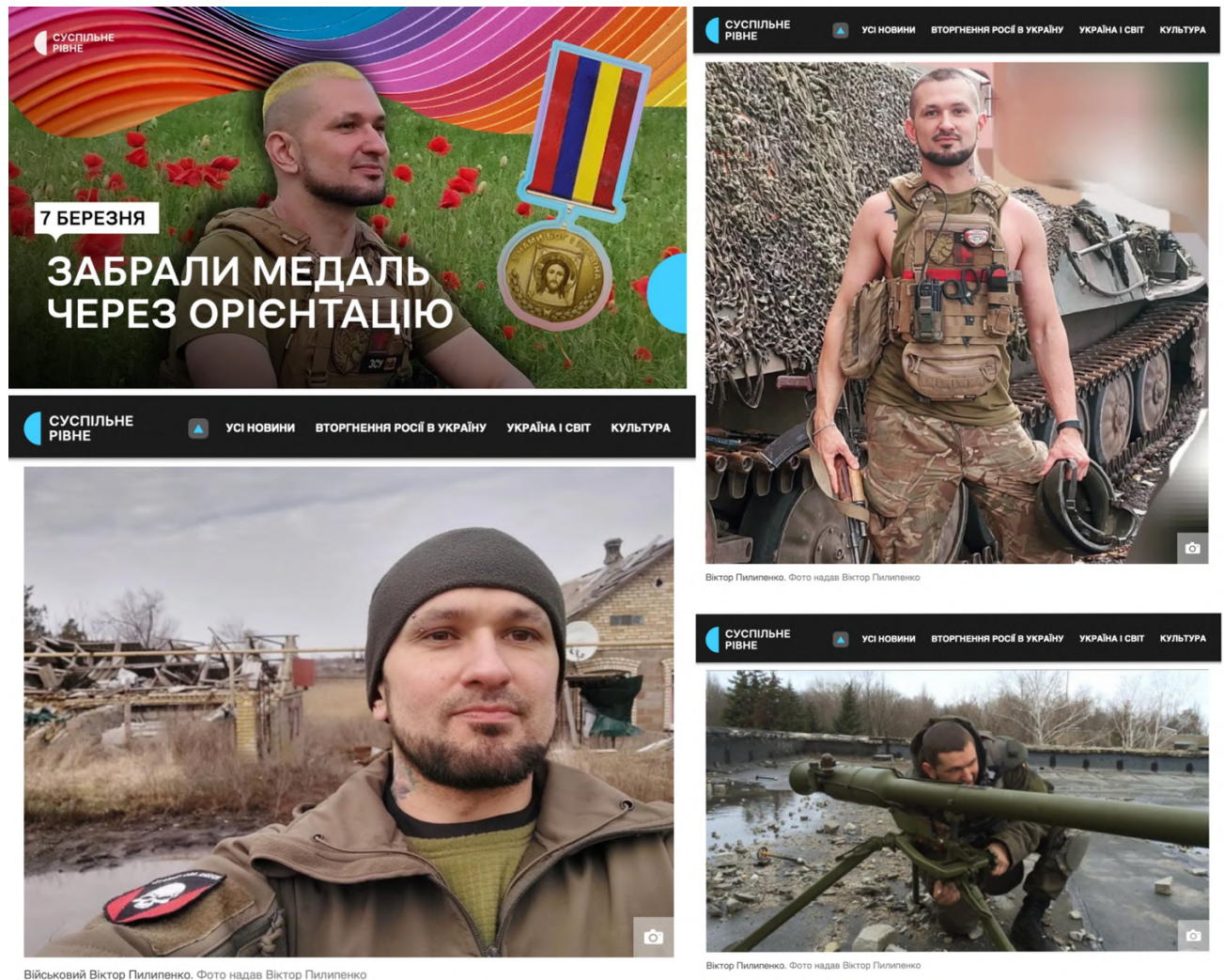

Рисунок 4.12. Візуалізація конфлікту довкола анулювання нагороди УПЦ КП Віктору Пилипенку: протиставлення інституційної дискримінації та солідарності військових (Джерело: Суспільне Рівне)⁵⁴

Агентність вимоги: Права як обов'язок держави перед воїном. Нарешті, агентність представників спільнот трансформується в політичну вимогу. Дискурс щодо реєстрованих партнерств на «Суспільному» перестав бути «проханням про толерантність» і став «вимогою справедливості». Використання емоційно насичених,

⁵⁴ <https://suspilne.media/rivne/699692-na-vijni-a-ne-zaznavav-diskriminacii-upc-kiivskogo-patriarhatu-pozbavila-bijca-z-rivnogo-vidznaki-cerez-orientaciu/>

але каузально (причинно-наслідково) обґрунтованих сюжетів змінює тип оповіді. Показовим у цьому контексті є висвітлення петиції Петра Жерухи (Михайлов, 2023, 29 березня). Журналістський матеріал не просто констатує факт подання документа, а наповнює його екзистенційним змістом, наводячи історії реальних військових: Миколи, який втратив руку, захищаючи Україну, але чия родина юридично не існує для держави, та 21-річного Романа Ткаченка, який загинув у боях на Харківщині. Пряме цитування автора петиції в тексті новини (Михайлов, 2023, 29 березня) виконує функцію потужного морального імперативу: *«Дехто з ЛГБТ-військових не дожив до моменту, коли зможе оформити свої стосунки <...> А його коханий в очах української держави досі для нього — ніхто»*. ЛГБТК+ військові в цих матеріалах постають як Агенти правових змін, чий внесок у безпеку України (і навіть втрата здоров'я чи життя) дає їм моральне право вимагати безпеки та юридичного захисту від самої держави. Саме тут десек'юритизація знаходить свій найбільш концентрований вираз: право на рівність реартикулюється не як результат абстрактної ліберальної толерантності, а як акт правової справедливості щодо конкретного воїна (Luciani & Shevtsova, 2025). Цей логічний крок є принциповим: він відкриває можливість для десек'юритизації, що не залежить від умов воєнного контексту й може бути екстрапольований на мирний час.

Найбільш вагомим доказом принциповості та проактивної політики мовника є щорічне оновлення візуальної айдентики під час Місяця прайду в умовах повномасштабної війни (Рисунок 4.13). Детальний аналіз композиції засвідчує, що інтеграція веселкового прапора в логотип «Суспільного» здійснює семіотичну операцію прирівнювання: ЛГБТК+ ідентичність набуває ознак «державної якості». Згідно з теорією медіатизації, цей візуальний канон долає сезонність репрезентації. Навіть за умови нейтральності текстів, сам візуальний фон здійснює постійну «м'яку дестигматизацію», готуючи когнітивний простір аудиторії до прийняття правозахисних ініціатив. Якщо в 2021 році квір-людина в армії репрезентувалася як пасивний об'єкт цькування, то в 2024 році вона постає як автономний суб'єкт, що

визначає етичні орієнтири нації, а візуальна мова мовника остаточно закріплює інклюзивність як частину державного стандарту.

Рисунок 4.13. Символіка ЛГБТК+ на платформах Суспільного Мовлення на знак солідарності під час Місяця прайду (Джерело: Суспільне, 2024)⁵⁵

Зафіксована дискурсивна практика суспільного мовника створює прецедент для критичної полеміки з концепціями, сформованими до повномасштабного вторгнення. Зокрема, у праці «Гендер для медій» (Маєрчик та ін., 2017, с. 29–40) обґрунтовується, що державні й мілітарні структури закономірно функціонують як механізми примусу та контролю, виштовхуючи ненормативні досвіди в зону маргінальності та застосовуючи до них каральні санкції соціального виключення. Натомість наші емпіричні дані демонструють структурну дискурсивну інверсію: в умовах екзистенційної загрози фінансоване державою медіа використовує мілітарний контекст не для маргіналізації, а, навпаки, для легітимації ЛГБТК+ спільнот та їхньої інтеграції в національне «Ми». Утім, така безпрецедентна зміна риторики не означає відмови від дискурсивної влади як такої (Маєрчик та ін., 2017). Надання права на

⁵⁵ <https://corp.suspline.media/newsdetails/yak-suspline-pidtrymuie-pride-month-usi-rizni-usi-rivni/>

видимість відбувається не як визнання безумовної людської рівності, а як своєрідний символічний обмін на строгу відповідність патріотичному архетипу «Героя-Захисника». Ця виявлена в медіатекстах закономірність закладає концептуальне підґрунтя для нашого наступного дослідницького етапу рецепції. У Розділі 5 ми детально розкриємо цей механізм через прожитий досвід самих спільнот.

Утім, успішна десек'юритизація образу ЛГБТК+ після повномасштабного вторгнення не означає повної та безперешкодної нормалізації. Наше дослідження охоплює значно ширший період. Воно починається від 2 грудня 2019 року з моменту створення сайту «Суспільне Новини». Цей тривалий аналіз показує цікаву закономірність. Поруч із позитивними ідеологічними зсувами продовжувала діяти сильна вкоріненість рутинних журналістських практик. Мовник справді виявив проактивну позицію у створенні нових громадянських архетипів саме під час великої війни. Проте в площині журналістської етики та застосування стандарту об'єктивності ми виявили системну хибу. Спроба медіа зберегти процедурну безсторонність іноді перетворюється на власну протилежність і починає приховано шкодити спільнотам.

Цей механізм ми детально розкриємо в наступному підрозділі 4.4.3 через концептуалізацію «номінальної нейтральності». Там ми порівняємо конкретні кейси мовника до й після повномасштабного вторгнення.

4.4.3. Феномен «номінальної нейтральності» та інституційні межі професійного стандарту

Узагальнення масиву публікацій «Суспільного» до й після повномасштабного вторгнення Росії в Україну засвідчує високий рівень дотримання редакційних стандартів. Мовник демонструє стає прагнення до використання нейтральної лексики та збалансованої подачі інформації, що різко контрастує з «економікою скандалу» комерційних медіа. Проте застосування інструментарію критичного дискурс-аналізу виявляє глибоку внутрішню суперечність у журналістській практиці, яку ми визначаємо як феномен «номінальної нейтральності».

«Номінальна нейтральність»⁵⁶ — авторський концепт, запропонований у цьому дослідженні, — концептуалізується як специфічна дисфункція журналістського стандарту об'єктивності в умовах висвітлення екзистенційних загроз правам людини. Зазначимо, що теоретичне обґрунтування цього феномену пройшло наукову апробацію в межах роботи над дисертацією й опубліковане в рецензованій англomовній статті (Polishchuk, 2026). Ця дисфункція — не відхилення від норми, а наслідок структурної логіки самого стандарту: редакційна «процедурна безсторонність», яка є цілком функційною в нейтральних новинних контекстах, набуває дисфункційної форми тоді, коли застосовується до предметної сфери, де сам факт відсутності ціннісного індексування вже є ідеологічним актом. Концептуальною основою є класична теорія Г. Такмен (Tuchman, 1972) про «об'єктивність як стратегічний ритуал». Згідно з її аргументацією, журналістська об'єктивність забезпечується через систему чотирьох формально-процедурних стратегій: (1) представлення конфліктних позицій; (2) посилення на підтверджувальні докази; (3) суворе використання лапок як інструменту дистанціювання від цитованої позиції; (4) пірамідальне структурування інформації (Tuchman, 1972). Як підкреслює сама Г. Такмен, ці процедури не гарантують реальної об'єктивності, а лише уможливляють претензію на неї як інструмент захисту журналіста від критики — звідси її формула «об'єктивність як стратегічний ритуал» (Tuchman, 1972). Якщо в класичному розумінні ритуал слугує легітимації новин через формальну процедурність, то в аналізованому дискурсі «Суспільного» процедурна безсторонність набуває дисфункційної форми — перетворюється на інструмент дискурсивної пасивності в конкретній предметній сфері: висвітленні прав людини в умовах війни та структурних загроз вразливим спільнотам.

«Номінальна нейтральність» проявляється, коли редакція «Суспільного» механічно транслює повідомлення про утиски ЛГБТК+ в Росії, Чечні або Угорщині,

⁵⁶ Прикметник «номінальний» вжитий у прямому тлумачному значенні: «який тільки має яку-небудь назву, але не виконує своїх функцій, обов'язків». У сфері журналістського стандарту це значення позначає практику, що зовні дотримується форми нейтральності, але не реалізує її функції: відсутність ціннісного індексування при висвітленні порушень прав людини продукує ідеологічно ненейтральний ефект.

не додаючи належного контексту й експертного роз'яснення. Ця процедура не є «нейтральною» — вона відтворює певний порядок: зовнішня дискримінація фіксується як факт, а не як злочин. Наше дослідження свідчить, що за умов відкритої агресії традиційний ритуал Г. Такмен (Tuchman, 1972) потребує заміщення моделлю прагматичної об'єктивності С. Ворда (Ward, 2011). Ця концепція є не активістською, а методологічною позицією: вона відкидає ідею про журналіста як пасивного спостерігача (*passive spectator*) на користь цілеспрямованої інтерпретації, розглядає ідеї як ментальні інструменти (*mental tools*) для вирішення проблем та оцінює методи за тим, чи досягають вони практичної мети (Ward, 2011, pp. 144–145).

На основі цієї епістемологічної моделі ми концептуалізуємо власний підхід, згідно з яким професійний стандарт має включати обов'язкове надання правозахисного контексту й бекграунду щодо дій, які загрожують фундаментальним правам особистості. Розвиваючи аргументацію С. Ворда, ми стверджуємо, що структура журналістського стандарту не зводиться виключно до процедурного ритуалу (Tuchman, 1972), оскільки сам вибір способу дій, зокрема ігнорування цього етико-правового виміру в конкретних тематичних сферах, уже є ціннісним актом. У контексті репрезентації ЛГБТК+ спільнот трансляція репресивного закону без належного коментаря діє не як ознака об'єктивності, а як прихована легітимізація утисків через мовчання. Цей процес чітко артикулюється через запропонований Н. Ферклафом механізм дискурсивної «колонізації»: домінантна жанрова форма (у цьому випадку — формат відстороненої новинної подачі) поглинає та переформатовує правозахисний зміст, позбавляючи його власної дискурсивної автономії (Fairclough, 1995, p. 89). З огляду на це, принципова небезпека «номінальної нейтральності» в журналістських матеріалах полягає в тому, що вона є не просто ситуативним редакційним недоглядом, а структурно відтворюваним механізмом усталених редакційних конвенцій, який нормалізує нерівність.

Концептуально запропонований феномен «номінальної нейтральності» співвідноситься з, але не редукується до встановленого в медіадослідженнях концепту «фальшивої збалансованості», систематично описаного М. Бойкоффом та

Дж. Бойкоффом (Boykoff & Boykoff, 2004) на матеріалі американського висвітлення кліматичних змін. Класичний хибний баланс (*false balance*) стосується механізму, за якого медіа надає симетричну вагу позиціям, що мають принципово асиметричну емпіричну, етичну або правову легітимність. Запропонований концепт містить цей вимір як одну з форм прояву, проте не редукується до нього. Принциповою специфікою «номінальної нейтральності» є додатковий аналітичний вимір: відсутність ціннісної контекстуалізації при висвітленні одиничного факту порушення прав, навіть коли формальної «другої сторони» в матеріалі немає (наприклад, протокольний переказ репресивного закону без супроводу правозахисного коментаря). Якщо хибний баланс є проблемою симетрії між двома позиціями, то «номінальна нейтральність» — проблемою нульового етичного індексування репресивних подій, незалежно від наявності протилежної точки зору. Друга особливість концепту розкривається через умови його застосування: «номінальна нейтральність» набуває повної аналітичної сили в контексті воєнного дискурсивного режиму, де стає можливою діагностика селективного застосування професійного стандарту в межах одного й того самого медіа.

До повномасштабного вторгнення «Суспільне» демонструвало неоднорідність практик: якщо центральна редакція тяжіла до сухої нейтральності, то регіональні філії виробили унікальну стратегію візуального супротиву консервативному тиску. Нами було ідентифіковано прийом «семіотичного зіставлення» (*semiotic juxtaposition* — прийом, коли зображення та текст створюють суперечливі смисли), який виконував функцію прихованої редакційної іронії.

Як видно на Рисунку 4.14, редакції «Суспільне Чернівці» та «Суспільне Чернігів» створювали колажі, де зображення політиків-антагоністів (опонентів рівності) штучно накладалися на ЛГБТК+ символіку. Наприклад, у матеріалі про ініціативу депутатів «Слуги народу» щодо штрафів за «пропаганду гомосексуалізму» (Хожаїнова, 2020, 23 липня; Гаврилюк, 2020, 3 серпня), фото авторів законопроекту — Г. Мазурашу та О. Лис — розміщені безпосередньо на фоні веселкового прапора.

Ще виразнішим є кейс висвітлення спроби депутата міськради Олександра Луценка вилучити ЛГБТК+ комікс «Принцеса+принцеса» з бібліотек Чернігова (Рекун, 2021, 27 травня): на колажі (див. Рисунок 4.14, угорі праворуч) поруч із обкладинкою тієї самої книги розміщено як ініціатора заборони, так і міського голову Владислава Атрошенка, який коментував ситуацію у відеорепортажі (доданому до текстового матеріалу). Якщо в попередніх прикладах «борці проти пропаганди» поставали на тлі веселкового прапора, то тут вони перетворюються на мимовільних «промоутерів» самого видання (у сюжеті підтверджується, що після скандалу продажі зросли). Промовистим є й власний коментар міського голови Чернігова В. Атрошенка: *«Я, як чоловік, як батько, проти популяризації одностатевих стосунків [...] Всі, хто голосував і не голосував — насправді ми є толерантними до цього явища»* (Суспільне Чернігів, 2021, 0:51–1:13). Тут варто зафіксувати два аналітичні моменти. По-перше, ЛГБТК+ ідентичність позначена словом «явище» — безособовою номінацією, що представляє її як щось чуже й ненормативне. По-друге, декларована «толерантність» негайно анулюється наступною фразою: *«Для чого по площах ходить, ніхто ні на кого не нападає — оце я трошки не розумію»* (Суспільне Чернігів, 2021, 1:18–1:25). Це трансльоване твердження є фактично хибним: випадки фізичного насильства щодо ЛГБТК+ людей у публічному просторі задокументовані в матеріалах самого ж суспільного мовника (див. п. 4.4.1). Таким чином, риторична конструкція «ми толерантні, але навіщо марші» відтворює класичну логіку умовної толерантності — і саме тут «номінальна нейтральність» проявляється у своїй найбільш прихованій формі. Редакція не спростовує неправдивий коментар, хоча наявна доказова база це уможлиблює. Мовчання на місці необхідного контексту — не нейтральна позиція, а її імітація.

Ця стратегія давала медіа змогу зберігати «номінальну нейтральність» у тексті (наводячи цитати про «аморальні відхилення»), але рівночасно деконструювати позицію опонентів через колажі із сатирою. У термінах Р. Барта (Barthes, 1977), візуальний ряд тут виступав як контрнаратив, що підривав ідеологічну позицію спікера, представлену у вербальному тексті. Цей кейс дає підстави вважати, що

«Суспільне» інституційно мало спроможність до ціннісно-зарядженого висвітлення ЛГБТК+ тематики (нехай і в опосередкованій візуальній формі) ще до повномасштабного вторгнення. Це посилює тезу про селективний характер пізнішої «номінальної нейтральності» — її поява не зумовлена об'єктивною професійною необхідністю, а є наслідком конкретного інституційного вибору.

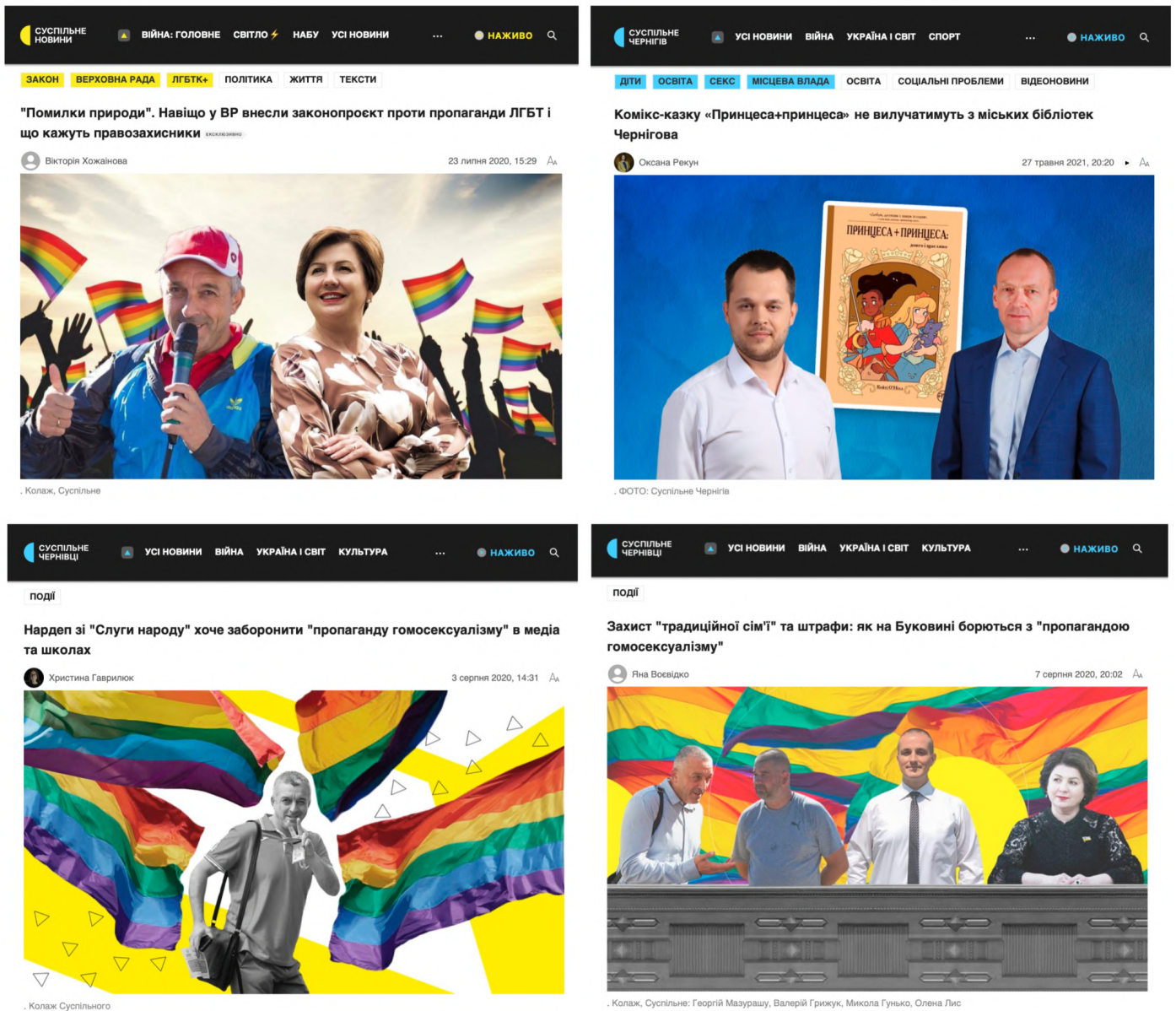

Рисунок 4.14. Колаж із візуальних матеріалів «Суспільного» (Чернівці, Чернігів), що демонструє політиків на фоні ЛГБТК+ символіки (Джерело: Суспільне)⁵⁷

⁵⁷ Редакційна стратегія «семіотичного зіставлення» — це використання візуального дисонансу для деконструкції пафосу консервативних політичних акторів у ситуації нормативної обмеженості текстового балансу.

Після 24 лютого 2022 року внаслідок централізації стандартів та ініціатив департаменту розмаїття відверто гомофобні прояви в регіональних філіях зникли. Проте «номінальна нейтральність» набула нової, більш витонченої й небезпечної форми у висвітленні міжнародної правозахисної проблематики. За відсутності прямого зв'язку з українським воєнним контекстом медіа повертається до моделі «етичного вакууму».

Емпірична деконструкція матеріалів про репресивні закони в інших країнах виявляє системний дефіцит ціннісного дискурсу. Показовим є кейс щодо законодавчої заборони трансгендерного переходу в РФ: «У Росії заборонили зміну статі» (Богданьок, 2023, 14 липня). Журналісти використовують виключно протокольну лексику («Держдума РФ заборонила», «законопроект ухвалений»), фактично ретранслюючи стигматизуючу термінологію агресора про «порушення формування статевих органів». Відсутність критичного коментаря правозахисників чи медичних експертів перетворює новину на технічний звіт, що легітимізує акт державної дискримінації як «нормативний законодавчий процес».

Аналогічний підхід простежується у висвітленні подій у Лівані (Свиридюк, 2023, 9 серпня), Киргизстані (Горлач, 2023, 15 серпня) та Гані (Ізвозикова, 2024, 28 лютого). У цих текстах актуалізується ефект, який Л. Гансен (Hansen, 2000) визначає як «убезпечення через мовчання» (*security as silence*). Коли медіа надає трибуну лише офіційним особам, які називають ЛГБТК+ «безпосередньою небезпекою» або «психофізіологічними відхиленнями», і не дає слова самим спільнотам для спростування, позбавляючи вразливі групи можливості для «мовного акту» захисту. Це викриває межі професійного стандарту об'єктивності в умовах війни:

1. **Лінгвістична асиметрія:** У новинах про воєнні злочини РФ медіа використовує суб'єкту, ціннісно-заряджену мову з належним правовим та етичним індексуванням (терміни «терористичний акт», «воєнний злочин», «геноцид»). Натомість у новинах про репресії проти ЛГБТК+ спільнот за кордоном мовник переходить на режим «хронікальної протокольності», уникаючи навіть маркерів дистанціювання. Ця внутрішньотекстова асиметрія є виявом «ідеологічного

квадрата»: один і той самий медіаактор реалізує різні версії свого стандарту залежно від того, яка соціальна група перебуває в центрі події (van Dijk, 1998, pp. 268–272). Зауважимо, що ця асиметрія не є свідомим редакційним рішенням проти ЛГБТК+ людей — вона відтворюється як «нормальна» журналістська практика в межах тих дискурсивних рутин, що склалися інституційно. Саме це відрізняє «номінальну нейтральність» від явної гомофобії: перша є проявом «структурного упередження», а не індивідуального ворожого наміру.

2. **Деградація балансу:** Механічне цитування обох сторін у питаннях, що стосуються базової людської гідності, створює ілюзію, ніби право людини на існування є предметом дискусії, а не фундаментальною константою. Цей механізм у вузькому сенсі збігається з класичним «балансом як упередженням» (Boykoff & Boykoff, 2004): надання симетричної ваги позиціям, що мають принципово асиметричну етико-правову легітимність, генерує не об'єктивність, а її імітацію.

Від ритуальної нейтральності до прагматичної об'єктивності. Зафіксований феномен «номінальної нейтральності» постає формою дискурсивного виключення. Попри відсутність прямої гомофобії, «Суспільне» демонструє інерцію професійної норми (Schudson, 2001), яка перешкоджає повноцінній реартикуляції прав ЛГБТК+ як універсальної цінності. Зафіксовані «фігури мовчання» щодо внутрішньої дискримінації в армії (пріоритезація довіри до ЗСУ над критикою булінгу) та відсутність голосу самих спільнот у міжнародних новинах свідчать про структурно зумовлені межі дискурсивної спроможності мовника, — межі, які в теоретичних координатах слід інтерпретувати не як зовнішній примус, а як інтерналізований нормалістський режим (Кулик, 2010): того, що «природно» замовчується, не помічає навіть редакція.

З огляду на це, практична імплементація раніше обґрунтованої моделі прагматичної об'єктивності (Ward, 2011) вимагає перегляду рутинних інституційних практик. Дисфункційні форми ритуалів «подання конкуруючих версій події» та «стратегічного використання лапок як маркерів дистанціювання» (Tuchman, 1972) призводять до того, що симетрична вага надається позиціям із принципово різною

правовою легітимністю, а репресивні заяви ретранслюються без належного бекграунду. Відмова від цієї імітації балансу не означає порушення стандартів, а навпаки — вимагає їхнього розширення через системне правозахисне контекстування. Саме такий підхід здатен перетворити українські медіа з пасивних інституційних спостерігачів на активних агентів соціальних змін, що відповідає ціннісним орієнтирам євроінтеграції.

Вважаємо за необхідне зазначити, що тенденція до подолання виявленої дисфункції «номінальної нейтральності» вже знаходить свої перші емпіричні підтвердження поза хронологічними межами основного масиву нашого дослідження⁵⁸. Показовим прецедентом стала комунікаційна кампанія «Суспільного» під час Місяця гордості в червні 2026 року (Рисунок 4.15).

Рисунок 4.15. Просвітницька комунікаційна кампанія на цифрових платформах «Суспільного» під час Місяця гордості в 2026 році (Джерело: Суспільне)⁵⁹

⁵⁸ Зазначений кейс перебуває поза встановленими хронологічними межами основного масиву дослідження (2 грудня 2019 року – 30 вересня 2025 року). Його залучення має винятково ілюстративний характер і слугує емпіричним підтвердженням новітньої тенденції до подолання дисфункції «номінальної нейтральності» на платформах «Суспільного». Наведення цього прецеденту не претендує на комплексне узагальнення інформаційної політики мовника за 2026 рік, натомість окреслює перспективний вектор для майбутніх наукових розвідок щодо ціннісної еволюції українських інституційних медіа.

⁵⁹ <https://www.instagram.com/p/DZZX90-jv7j/?igsh=MWhuZnNiY21mN2png==>

На опублікованих візуальних матеріалах мовник відкрито продемонстрував власну ціннісну позицію у форматі навчально-просвітницьких лозунгів, які прямо стверджують права ЛГБТК+ спільнот як невіддільну частину прав людини. Така артикульована інституційна підтримка без спроб сховатися за штучним «балансом думок» свідчить про те, що відхід редакції від практики «номінальної нейтральності» до ціннісно-орієнтованої журналістики фактично розпочато. Цей кейс закладає міцне підґрунтя для перспектив майбутніх досліджень, які матимуть змогу детально зафіксувати та проаналізувати остаточний перехід українських інституційних медіа до моделі прагматичної об'єктивності.

4.4.4. Ідентифікація домінантних медіанаративів та їхня трансформація

Зафіксовані тематичні та суб'єктні трансформації набувають остаточної ваги лише тоді, коли їхній вплив можна відслідкувати на рівні стійких наративних конструктів — «моделей оповіді», що визначають місце ЛГБТК+ спільнот у символічній системі «Свій / Чужий» (Baker, 2006; Bruner, 1991). Медіанаратив у цьому аналізі — не синонім «теми» чи «повідомлення», а багаторівневий дискурсивно-когнітивний конструкт у вигляді структурованої оповіді з власними персонажами, причинно-наслідковими зв'язками та нормативними вердиктами, що імерсивно формує сприйняття аудиторії (Baroni, 2018; Vanoost, 2021).

Усі кількісні показники в таблицях нижче (позначені як *n*) відображають кількість публікацій «Суспільного», у яких ідентифіковано конкретний медіанаратив. Підрахунок здійснено вручну: ми ітеративно (поступово) зіставляли кожен запис кодувальної схеми із шістьма елементами авторської матриці (Додаток К). Матеріал відносили до певного наративу за умови збігу щонайменше чотирьох із шести структурних елементів. З огляду на ручний характер процедури, показник *n* слід інтерпретувати саме як рівень наративної насиченості, а не як абсолютний відсоток (Saldaña, 2021). Відсоткові маркери поруч відображають загальну частку тематичного кластера (обчислену в п. 4.4.1) і слугують контекстом для розуміння інтенсивності кожного сюжету.

До повномасштабного вторгнення на «Суспільному» кристалізувалися три домінантні медіанаративи (Таблиця 4.2). Спільним для них є те, що ЛГБТК+ ідентичність систематично «розчиняється» в ширших рамках ідеологічного конфлікту чи культурного прогресу, не набуваючи самостійного права на дискурсивне існування. Це перегукується з концептом «поглинання безпеки» Л. Хансен (Hansen, 2000, p. 287).

Таблиця 4.2

Домінантні медіанаративи репрезентації ЛГБТК+ на «Суспільному» в період до повномасштабного вторгнення Росії в Україну (02.12.2019 – 23.02.2022, 815 днів)

Медіанаратив	Структурні елементи (за матрицею Додатку К)	Емпіричні маркери
МН-1.1. Наратив безсилля: ЛГБТК+ спільнот як беззахисних жертв «безпекового вакууму» Сюжет про трагедію безсилля права, де спільноти постають реципієнтами зовнішньої агресії, а держава — неспроможною інституцією.	Реляційність: напади та правозахисна вимога. Партикулярність: Актор — праворадикальні угруповання / поліція; Ціль — ЛГБТК+ людина. Нормативність та порушення норми: негативна тональність, рамка «безпекового вакууму». Темпоральність: «хроніка безкарності» через серію повторюваних інцидентів. Мультиmodalність: документальні фото з гомофобними плакатами («Ні гомо-диктатурі!», «Пропаганда гомосексуалізму — загроза нацбезпеці»).	Кластери ККА: «Насильство та дискримінація» (15,40 %); «Прайд та громадянський активізм» (14,35 %); (n=10). Приклади: напади та зриви заходів (Франкова, 2020, 30 серпня); напад на показ ЛГБТ-фільму KyivPride: «Через пів години вони розбили вікно та закинули фаєр та шашку зі сльозогінним газом» (KyivPride, 2021, 28 травня); напад на трансгендерну жінку у Харкові: «вона відповіла і вони зрозуміли, що це не зовсім дівчина. Відразу почалися образи...» (Хожайнова, 2020, 26 травня); вандалізм у Харкові: «Нині майже повністю замальований мурал нацистської символікою» (Давидова & Сметана, 2022, 31 січня).
МН-1.2. ЛГБТК+ — ідеологічна загроза Сюжет про публічну боротьбу між правозахисним рухом та консервативно-релігійним лобі за визначення меж національної ідентичності.	Реляційність: правозахисні ініціативи vs «традиційні цінності». Партикулярність: Актор — консервативні політики, церква; Ціль — ЛГБТК+ як «ідеологічна загроза». Нормативність та порушення норми: медіа конструє факт суспільного розколу через дотримання балансу думок. Темпоральність: «Битва місцевих рад» — серія регіональних протистоянь. Мультиmodalність: колажі з фото депутатів-антагоністів на тлі ЛГБТК+ символіки (стратегія	Кластери ККА: «Права, політика та законодавство» (24,89 %); «Релігія та соціальні цінності»; (n=7). Приклади: ініціатива «Слуги народу» щодо штрафів за «пропаганду гомосексуалізму» (Хожайнова, 2020, 23 липня; Гаврилюк, 2020, 3 серпня); риторика консервативних спікерів: «Святий... не може любити людину своєї статі. Річ у тому, що ми — патріархальна християнська країна» (Лаюк у розмові з письменником, 2021, 28 червня); повторне внесення законопроекту: «Цим законом вони

	візуальної іронії «Суспільне Чернівці», «Суспільне Чернігів»).	<i>просто ніби хочуть заборонити людей» (Дуняк, 2021, 23 листопада); вилучення «Принцеси+принцеси» з бібліотек: «...недопущення нав'язування дітям чужих традиційному українському розумінню понять сім'ї...» (Літвицька, 2021, 24 лютого).</i>
МН-1.3. ЛГБТК+ люди як рівноправні творці культури Найчастотніший сюжет, що конструює ЛГБТК+ людей як творців спільного культурного простору через освітні матеріали, фестивалі та зіркові камінг-аути.	Реляційність: камінг-аути, освітні ініціативи, кінофестивалі. Партикулярність: Актор — ЛГБТК+ митці, активісти, освітяни; Ціль медіа — широка аудиторія. Нормативність та порушення норми: позитивна тональність; рамка «прогресу». Темпоральність: еволюційна, послідовність дрібних кроків нормалізації. Мультимодальність: глянцеви фото героїв, інфографіка інклюзії.	Кластери ККА: «Культура та репрезентація» (8,65 %); найчастотніший медіанаратив за кодувальною схемою (n=18). Приклади: «...можливість людини укласти шлюб із партнером чи партнеркою будь-якої статі... — це теж про інклюзивне суспільство» (Бліндюк, 2021, 5 лютого, про інклюзивну літературу); матеріал про першого міністра-гея в історії США (Масний, 2021, 3 лютого); перший ЛГБТ-мультфільм Ріхар: «...розуміє, що не має нічого приховувати від батьків» (Міланова, 2020, 25 травня); камінг-аут Е. Пейдж: «Не можу висловити, наскільки це прекрасно, нарешті, почати любити себе таким, який я є» (Морі, 2020, 2 грудня); поради психолога: «гомосексуальність — це не вибір людини, вона такою народжується» (Морі, 2020, 20 травня).

Джерело: складено автором на основі контент-аналізу та авторської матриці ідентифікації медіанаративів (Додаток К).

Ці медіанаративи не були ізольованим редакційним конструктом «Суспільного». Їхня структура виявляє помітну узгодженість із правозахисними звітами того часу (Nash Svit Center, 2020), що засвідчує спільне дискурсивне поле між журналістикою й громадянським суспільством. Обидва актори конструювали образ «безпекового вакууму» — стану, де офіційне визнання прав залишалося декларативним, а реальна інфраструктура захисту — слабкою. Це резонує з тезою М. Шевцової (2020) про інструменталізацію цих прав у політичній боротьбі. Дотримуючись суворого балансу думок, медіа мимоволі закріплювали сприйняття суспільного розколу як природної даності. Це відповідає механізму «нормалізму» (Кулик, 2010): медіа відтворюють стан конфлікту не через його пряме схвалення, а

через процедуру «балансу», яка робить цей конфлікт статистично нормальним фоном.

Повномасштабна війна спричинила якісний зсув у структурі наративів, витіснивши головного антагоніста на зовнішнє поле (Росія). Це зруйнувало старі конфліктні схеми та кристалізувало нову конфігурацію (Таблиця 4.3). З одного боку, цей процес підпорядкований логіці соціального антагонізму та розгортанню ланцюгів еквівалентності (Laclau & Mouffe, 1985, p. 142), які об'єднують раніше розрізнені внутрішні групи перед спільною загрозою. З іншого боку, війна діє як момент дислокації (Laclau, 1990) — вагоме структурне зрушення, що руйнує старі дискурсивні артикуляції. У цих умовах Росія починає функціонувати як «конститутивне ззовні» (Hall, 1996, pp. 4–5) — радикальна межа виключення, відштовхуючись від якої конструюється позитивна національна ідентичність. Завдяки цьому формується нова гегемонія, де ЛГБТК+ люди перестають маркуватися як внутрішній «інший» і стають невіддільною частиною захисного «Ми».

Таблиця 4.3

Домінантні медіанаративи репрезентації ЛГБТК+ на «Суспільному» в період повномасштабної війни (24.02.2022 – 30.09.2025)

Медіанаратив	Структурні елементи (за матрицею Додатку К)	Емпіричні маркери
МН-2.1. ЛГБТК+ люди — повноправні захисники України Новий патріотичний міф, де через ланцюг еквівалентності (Laclau & Mouffe, 1985) поєднуються «квір-ідентичність» і «військовий професіоналізм»; перехід від архетипу Жертви до архетипу Героя/Захисника.	Реляційність: ЛГБТК+ ідентичність + бойовий досвід. Партикулярність: Актор — ЛГБТК+ військовий («долучається», «захищає»); Ціль — ворог. Нормативність та порушення норми: позитивна, інтегративна тональність; рамка героїзації. Темпоральність: каузальна — внесок у спротив породжує право на повне громадянство. Мультиmodalність: мілітарна естетика + квір-символіка (мапа України з фото героя; «Анубіс»), синтез гетерогенного на похованні А. Сніткуса (Моргун & Бурак, 2024, 13 червня).	Кластери ККА: «Вплив війни та участь у спротиві» (збільшилося до 11,59 % з 1,27 %); n=18 Приклади: «...казати, що ми є, ми тут і ми також робимо свій внесок у перемогу» (виставка ЛГБТ-військових, Прищепя & Кінша, 2022, 10 червня); «Ти заходиш на будь-які ресурси організації ЛГБТК+ військових і бачиш сотні історії людей, які... воюють і захищають нашу країну» (Кінша, 2022, 26 червня); інтерв'ю з оборонцем «Азовсталі», який очолив організацію за права ЛГБТ+ військових: «Досвід захисника, пережитий полон і незламна віра в майбутнє...» (Нагорний & Топольник, 2025, 28 серпня).

МН-2.2. Наратив «дзеркала»: гомофобія як ознака російського ворога Сюжет, де права ЛГБТК+ перетворюються на геополітичний маркер: гомофобія РФ функціонує як «негативне дзеркало», у якому Україна конструює власну цивілізаційну перевагу.	Реляційність: репресивні практики РФ vs український інклюзивний шлях. Партикулярність: Актор — авторитарна держава-агресор; Ціль — російські ЛГБТК+ як жертви репресій. Нормативність та порушення норми: негативна тональність до РФ + ціннісне індексування репресій. Темпоральність: наратив «довгого занепаду» РФ через серію законодавчих заборон (2013 → 2023). Мультиmodalність: кадри руйнування інклюзивних мурал у Маріуполі; графіка з мапою репресій.	Кластери ККА: «Становище ЛГБТК+ спільнот у РФ» (зросло з 1,48 % до 4,35 %); n=23. Приклади: «Більше не "всі люди рівні". Просто в Росії не всі рівні» (про знищення муралу про права людини в Маріуполі; Степура, 2023, 9 квітня); звіт про тортури окупантів: «Сукню вдягали, скоріш за все через сексуальну орієнтацію. Змушували прибирати туалети й душові» (Пономаренко, 2024, 28 квітня); «І очевидно, що найвигодніше це — для росіян, щоб в Харкові була нестабільна якась ситуація» (Меньшикова & Говина, 2025, 23 вересня — про спробу зламу офісу KharkivPride); перший вирок за статтею про «рух ЛГБТ» у РФ (Михайлов, 2025, 19 лютого); тортури на Херсонщині: «Російські військові незаконно ув'язнювали, катували, вчиняли сексуальне насильство...» (Іванова, 2024, 28 березня); історія Лілії Хвильки про Крим: «Коли прийшла російська влада, повністю зникла свобода слова» (Янько & Церна, 2025, 11 вересня).
МН-2.3. ЛГБТК+ люди — звичайні українці з буденними долями Найчисленніший медіанаратив воєнного періоду; компенсує спад фізичного активізму через спецпроекти («Видимі», «Ілюзія рівності»), мистецькі вистави та глибинні інтерв'ю.	Реляційність: повсякденне життя, професійні досягнення, мистецькі рефлексії. Партикулярність: Актор — ЛГБТК+ людина як громадянин/професіонал/митець (архетип «Громадянин»). Нормативність та порушення норми: емпатійні формулювання у заголовках, перехід від «політичного питання» до «людської долі». Темпоральність: еволюційна, інтеграційна. Мультиmodalність: якісна документальна фотографія, постери проєктів, фестивальні афіші.	Кластери ККА: «Культура та репрезентація» (з 8,65 % до 14,01 %); найчастотніший медіанаратив (n=47). Приклади: «В одній ми показали протистояння організації "Фрайкор" та ЛГБТ-активістів» (про виставу «Вона Війна», Цьомик, 2022, 19 липня); рефлексія про серіал «Перші дні»: «"Мами" — це фактично перше відкрите зображення лесбійських стосунків в українському кінопродукті...» (Шилова, 2023, 7 листопада); історія пари з Хмельниччини: «Ми звичайна сім'я, хочемо дитину» (Хижа, 2025, 26 червня); виставка про повсякденне життя пар: «...ті ж самі приводи для радощів чи сліз» (Солодовнік & Федоркова, 2021, 10 вересня); судовий прецедент: «Тепер у нас є судові рішення, яке підтверджує наші з Тимуром почуття одне до одного» (Горлач, 2025, 3 липня).

Джерело: складено автором на основі контент-аналізу та авторської матриці ідентифікації медіанаративів (Додаток К).

Перевірка стійкості цих медіанаративів на розширеному часовому відрізку (травень 2024 – вересень 2025) демонструє їхню консолідацію, а не розпад. «Суспільне» виступило ключовим інституційним агентом конфігурації інтеграційного патріотичного наративу, успішно трансформувавши індивідуальні бойові досвіди ЛГБТК+ людей у стійку культурну модель. В аналітичних координатах П. Рікера (Ricoeur, 1984) це означає, що рівень конфігурації (мімезис₂) виявився достатньо міцним, аби підготувати ґрунт для рефігурації (мімезис₃) вже в досвіді самої аудиторії.

Водночас варто зважати на принципове обмеження. Наше дослідження фіксує медіанаративи та аналізує їхню структуру, але не може верифікувати ступінь їхнього засвоєння на рівні масової суспільної свідомості (про що зазначено в п. 3.8). Позитивна соціологічна динаміка, як-от дані КМІС (2024) про 68,3 % підтримки участі ЛГБТК+ у захисті держави, корелює з цими наративними зрушеннями. Хоча встановлення прямого причинно-наслідкового зв'язку виходить за межі нашої методології. Проте офіційне визнання роботи мовника правозахисною спільнотою (KyivPride, 2024) засвідчує: здійснений дискурсивний зсув отримав легітимацію принаймні серед цільових груп⁶⁰.

Узагальнюючи, можна констатувати, що протягом 2019–2025 років репрезентація на «Суспільному» подолала шлях від моделі «символічного знищення через віктимізацію» (Tuchman, 1978) до гегемонії інклюзивного патріотичного наративу. Велика війна не просто змінила редакційні стандарти — вона дозволила мовнику стати архітектором нового національного «Ми», де ЛГБТК+ люди інтегровані в ядро нації як суб'єкти її оборони (Luciani & Shevtsova, 2025). Водночас залишається відкритим гостре питання: чи є ця інтеграція утвердженням безумовної людської гідності, чи лише умовним «обміном» ідентичності на мілітарну заслугу? Відповідь на це питання буде детально розкрито в Розділі 5 через аналіз прожитого

⁶⁰ Йдеться про відзнаку в межах KyivPride Awards — щорічного заходу, присвяченого відзначенню внеску осіб, організацій і бізнесів у розвиток рівності та підтримки ЛГБТК+ спільнот в Україні. У 2024 році «Суспільне» здобуло перемогу в спеціальній номінації цієї премії за особливу відданість і значний внесок у захист прав та гідності ЛГБТК+ людей.

досвіду самих спільнот.

4.5. Стратегія комерційного сенсаціоналізму та «економіка драми» (на матеріалах «ТСН»)

Аналіз репрезентаційних практик цифрової платформи «ТСН» (27,6 % вибірки) виявляє якісно іншу логіку медіатизації (Hjarvard, 2008; Livingstone, 2009). Вона є не нормативною, а суто ринковою та орієнтованою на максимізацію афективного залучення аудиторії. У межах такої стратегії ЛГБТК+ ідентичність підлягає комодифікації⁶¹ і фактично перетворюється на медійний товар для виробництва «економіки драми»⁶². Хоча ресурс декларативно солідаризується з ліберальними цінностями, його реальна редакційна політика системно заганяє представників спільнот у вузькі рамки «формульних історій» про конфлікти та віктимізацію (Loseke, 2012). Це має серйозні наслідки, оскільки такий підхід структурно гальмує процес десек'юритизації (Buzan et al., 1998; Hansen, 2000). Завдяки механізмам емоціоналізації та специфічним візуальним прийомам реальні правозахисні потреби зводяться до формату імерсивного видовища. Відтак сама ідентичність квір-людей стає лише інструментом для генерування контенту, а не предметом фахового правозахисного висвітлення. Якщо у випадку із «Суспільним» ми зафіксували траєкторію інституційної десек'юритизації через інтеграцію ЛГБТК+ у загальнонаціональний оборонний наратив (підрозділ 4.4.2), то «ТСН» керується протилежним дискурсивним вектором. Ця платформа робить структурну ставку на комерціалізацію вразливості заради утримання високих рейтингів.

⁶¹ Комодифікація — процес перетворення соціальних проблем, ідентичностей чи особистих трагедій на товар (інформаційний продукт), призначений для масового споживання та монетизації. У контексті цифрових платформ та гібридних медіасистем, вона виступає базовим інфраструктурним механізмом перетворення поведінкових реакцій аудиторії на економічний ресурс, що часто суперечить завданням соціальної інтеграції та захисту прав людини (Zuboff, 2019; Livingstone, 2009).

⁶² У контексті нашого дослідження поняття «економіка драми» (або «економіка скандалу») позначає специфічну бізнес-модель комерційних медіа. Вона спирається на «медійну логіку» Д. Алтейда та Р. Сноу (Altheide & Snow, 1979) та логіку цифрових платформ (van Dijck et al., 2018), де головним критерієм відбору новин стає не їхня суспільна значущість, а здатність генерувати швидкі сильні емоції (шок, обурення, іронію). У такому режимі вразливість маргіналізованих груп перетворюється на безкоштовну «сировину» для максимізації кліків та утримання уваги аудиторії.

4.5.1. Тематична структура «ТСН»: від «економіки скандалу» до геополітичної драми

На відміну від нормативної моделі суспільного мовлення, «ТСН» реалізує стратегію комодифікації ЛГБТК+ тематики. За результатами порівняльного аналізу симетричних періодів (див. Рисунок 4.16), домінантним фактором селекції новин виступає не правозахисна значущість події, а її потенціал до капіталізації уваги через механізми сенсаціоналізму⁶³ та драматизації.

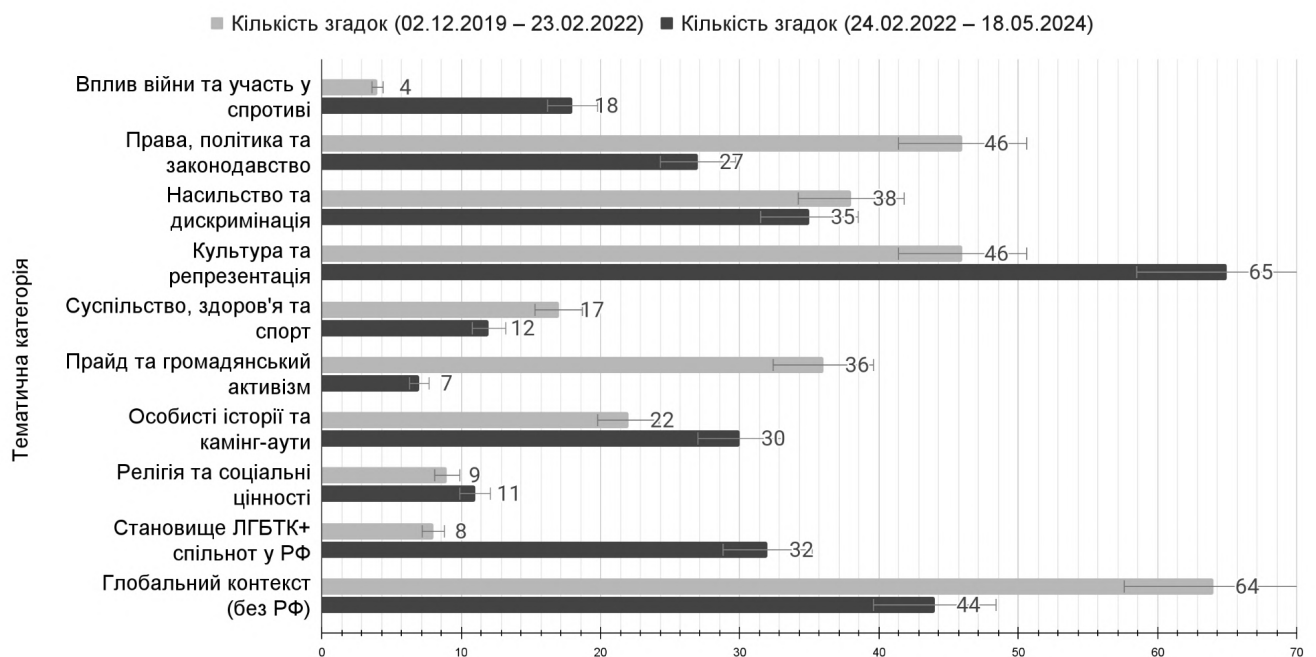

Рисунок 4.16. Порівняльний аналіз частотності тематичних згадок ЛГБТК+ на цифровій платформі «ТСН» у симетричні 815-денні періоди

Аналіз даних за період до повномасштабного вторгнення (02.12.2019 – 23.02.2022) підтверджує, що політика медіа визначалася логікою «таблоїдизації». Абсолютним лідером за часткою голосу була категорія **«Глобальний контекст»** (22,07 % від усіх згадок, 64 матеріали). «ТСН» активно конструювало полярну

⁶³ Ми розрізняємо поняття «сенсаційність» та «сенсаціоналізм». Якщо «сенсаційність» є об'єктивною властивістю неординарної події, то «сенсаціоналізм» — це цілеспрямована редакційна стратегія штучного роздування емоцій і конфлікту довкола буденних або маргінальних тем задля капіталізації уваги. Як зазначалося в теоретичному розділі, сенсаціоналізм є одним із конкретних виявів «медійної логіки» (Altheide & Snow, 1979; Hjarvard, 2008), де формат подачі матеріалу детермінує й підпорядковує собі його правозахисний чи суспільний зміст.

картину світу через механізм екзотизації насильства. Новини фокусувалися на шокуючих подробицях злочинів у консервативних країнах, виконуючи ідеаційну функцію конструювання «світу небезпек». Ця стратегія реалізує специфічну «претикаційну стратегію» (Wodak, 2001, р. 73): ЛГБТК+ людям систематично приписують атрибути «жертви насильства», відмовляючи їм у статусі «носіїв прав і суб'єктивності». Таке маркування конструює домінуючу «глобальну тему» дискурсу (van Dijk, 1998, р. 270), яка структурує всі локальні тематичні розгалуження: «ЛГБТК+ = небезпека, шок, жертва далеких варварів». Яскравими прикладами є повідомлення про «спалення людини живцем в Індонезії» (TSN.ua, 2020, 8 квітня) або вбивство трансгендерної жінки в Іраку («Брат застрелив 23-річну дівчину... через свою зовнішність» — TSN.ua, 2022, 4 лютого).

Водночас політичні кризи, як-от події у Грузії («помер журналіст, якого жорстоко побили на мітингу проти ЛГБТ» — TSN.ua, 2021, 11 липня), подавалися через призму фізичного протистояння. У цьому дискурсивному виборі критично важливою є пресупозиція (приховане припущення, що непомітно подається аудиторії як беззаперечний факт). Вибірковість географічних прикладів — переважно з країн Глобального Півдня або пострадянського простору — закладає думку, ніби насильство є цілком «природним» фоном для існування ЛГБТК+ у незахідних суспільствах. У такий спосіб Україна символічно «звільняється» від відповідальності за власні дискримінаційні практики, адже на тлі «набагато гіршого» чужого досвіду вони видаються не такими вже й критичними. Це яскравий приклад логіки раціоналізації через порівняння: постійне нагадування про чужі провали змушує власні недоліки здаватися прийнятними. Іноді ж цей фокус узагалі зміщувався в площину курйозів, як-от історія про «польську корову-транссексуала, яка «відчувала себе биком» (TSN.ua, 2022, 25 січня), що знижувало серйозність правозахисного дискурсу.

Другу позицію в період до великої війни посіли категорії «**Культура та репрезентація**» (15,86 %) й «**Права, політика та законодавство**» (15,86 %). Однак якісний аналіз субстантивного наповнення культурного блоку виявляє, що він

функціював як інструмент створення видовища. Центральною подією став камінг-аут співака MELOVIN, висвітлення якого фокусувалося на епатажності й конфлікті з цензурою («MELOVIN про свій камінгаут: "Головне, коли встає просто так"» (Богова, 2021, 7 липня); «...Який же це камінг-аут, якщо режисер не знав?»; Шолудько, 2021, 6 липня). Аналогічний підхід, що межує з об'єктивацією, застосовувався до історії трансгендерної співачки Зі Фаамелу («У мене залишився член... Так, я повноцінна жінка!»; Шолудько, 2021, 25 грудня). Політичні теми також конструювалися через конфлікт, як у випадку зі спробою заборони книги «Принцеса+принцеса» («Я хочу, щоб ЛГБТ забули дорогу до Луцька»; TSN.ua, 2021, 25 лютого).

Категорія **«Насильство та дискримінація»** (13,10 %) у цей період фокусувалася на агресії «знизу» (вуличне насильство) та «зверху» (риторика еліт). Журналісти «ТСН» детально цитували мову ворожнечі, як-от слова футболіста А. Бесєдіна («Побачу ерекцію — дам в пику»; Приходько, 2021, 29 жовтня), та описували напади з натуралістичними подробицями («Повалили та залили обличчя газом»; TSN.ua, 2020, 15 вересня). Описи Прайдів часто зводилися до переліку загроз («планували пронести 200 наповнених екскрементами презервативів» — TSN.ua, 2021, 19 серпня), що формувало в аудиторії стійку асоціацію ЛГБТК+ із зоною конфлікту. Тема **«Вплив війни та участь у спротиві»** була маргінальною (лише 1,38 %; 4 матеріали) і мала специфічне забарвлення: образ військового подавався через призму жертви внутрішнього булінгу («На ранковому шикуванні назвали мене п*дором і геєм»; Шевченко, 2021, 25 листопада), а не героїзму.

Після 24 лютого 2022 року тематична структура платформи суттєво змінилася, проте її загальний розважальний характер нікуди не зник. Категорія **«Культура та репрезентація»** вийшла на перше місце, охопивши 23,13 % дискурсу (65 матеріалів). Цей зсув свідчить, що для цього комерційного медіа навіть в умовах повномасштабної війни тема ЛГБТК+ залишається насамперед частиною шоу-бізнесу. Щоправда, змінилися самі акценти: тепер це майданчик для демонстрації західної підтримки та гучних зіркових сварок. Наприклад, «ТСН» надзвичайно активно висвітлював

скандал довкола гомофобних заяв співачки Ірини Федишин («Гомосексуалізм — це важкий гріх!»), роблячи ставку на різку реакцію її колег («Вср*та, нікому не потрібна думка, бл*дь, Іринки»; Курпіта, 2022, 22 травня). Паралельно зросла увага до західних селебриті (Гантер Шафер, Ребел Вілсон та ін.), чії образи подавалися через глянцеvu естетику успішного вільного світу. Показово, що зростання культурного блоку відбулося одночасно з різким колапсом категорії **«Прайд та громадянський активізм»** — з 12,41 % до 2,49 % (лише 7 матеріалів), тобто до найнижчої відмітки серед усіх тематичних кластерів. Це є прикладом дискурсивної реконтекстуалізації: «простір» колективної публічної присутності спільнот символічно «закривається» в умовах воєнного часу — і не внаслідок свідомої редакційної заборони, а через структурний механізм, при якому «громадянський» реєстр дискурсу витісняється «воєнно-шоу-бізнесовим». Там, де до вторгнення «ТСН» надавав майданчик маршам (навіть у конфліктному обрамленні), після нього ця категорія фактично зникає з порядку денного.

Ключовою зміною стала поява потужного геополітичного наративу. Слід зазначити, що **«Глобальний контекст»** — колишня абсолютна тематична домінанта — суттєво скоротила відносну частку (з 22,07 % до 15,66 %), натомість категорія **«Становище ЛГБТК+ спільнот у РФ»** різко зросла (з 2,76 % до 11,39 %) ⁶⁴. Геополітичний блок загалом навіть дещо збільшився (від 24,83 % до 27,05 %), проте змінилася його внутрішня конфігурація: «абстрактна екзотизація далекого варварства» поступається місцем «конкретному воєнному антагоністу». Тема прав ЛГБТК+ почала виконувати функцію маркера «цивілізаційного розлому». Медіа реалізують стратегію делегітимації ворога через висміювання лицемірства російських еліт. Показовими є сюжети про сина пропагандиста В. Соловйова (*«Батько кричить йти на фронт... а син з манікюром у Лондоні»*; Несчетна, 2023, 17 лютого) або одяг

⁶⁴ Показово, що після повномасштабного вторгнення «Суспільне» продемонструвало схожий приріст, але з іншою тематикою, збільшивши увагу до українських ЛГБТК+ людей у військовому спротиві (з 1,27 % до 11,59 %). «ТСН» натомість обрав фокус на росіянах, різко наростивши категорію «Становище ЛГБТК+ спільнот у РФ» (з 2,76 % до 11,39 %). Цей статистичний контраст чітко доводить, що для комерційного медіа російський скандальний контекст виявився пріоритетнішим за висвітлення внеску співгромадян, якому «ТСН» приділив майже вдвічі менше уваги (6,41 %).

М. Симоньян від дизайнерів-геїв (*«Абсурд ситуації... творці — відкриті геї»*; Труш, 2022, 2 листопада). Російська агресія репрезентується через призму дикунства, де гомофобія є невіддільною рисою окупанта (*«В армії РФ проти України воює канібал із другом-розчленовувачем... поїхав на війну, бо для нього ненормально, коли "по вулиці мужики ходитимуть і облизуватимуть один одного"»*; Лаб'як, 2024, 2 травня). Ці приклади дуже добре показують дію так званої медійної логіки (Altheide & Snow, 1979). Правила комерційного формату змушують журналістів подавати складні соціальні проблеми через призму абсурду та клікбейту. Алгоритми цифрових платформ постійно вимагають уваги аудиторії, тому редакція свідомо обирає найбільш емоційні деталі ще до того, як матеріал буде написаний (van Dijck et al., 2018)⁶⁵.

Хоча тема **«Вплив війни та участь у спротиві»** зросла кількісно (з 4 до 18 матеріалів), її частка залишається відносно невеликою (6,41 %). На відміну від «Суспільного», «ТСН» фокусується на драматичному дуалізмі та трагізмі правової невизначеності. Історії військових подаються через призму екзистенційної загрози від власної держави. Резонансним прикладом є кейс Віктора Пилипенка: «ТСН» подає ту саму церковну суперечку, що «Суспільне» трактувало як триумф нової патріотичної солідарності (див. 4.4.2), крізь принципово іншу дискурсивну рамку — трагедію незахищеного воїна, якого публічно зганьбила інституція (*«Ми дякуємо воїну... але не розділяємо його гріховних уподобань»*; Бережанський, 2024, 26 лютого). Ця компаративна відмінність у подачі того самого факту є найточнішим індикатором розриву між двома редакційними логіками. Цю тенденцію підтверджують й інші матеріали «ТСН», де висвітлювалися випадки жорстокого булінгу в армії (*«...почав розповідати історії, як він 10 років відсидів в тюрмі і вбив свого вітчима... І на мене*

⁶⁵ Зважаючи на те, що Росія системно використовує гомофобію у своїй пропаганді й виправданні війни проти України (Bias, 2026; Kratochvíl & O'Sullivan, 2023; Tsaturyan, 2024), наші дані дають підстави висунути критичне припущення: українські комерційні медіа починають перетворювати ЛГБТК+ тематику на зустрічну інформаційну зброю. Квір-ідентичність інструменталізується ними не задля правозахисту, а переважно для висміювання й делегітимації ворога. Питання про те, наскільки глибоко українські медіа експлуатують тему ЛГБТК+ в інформаційній війні проти Росії та якими є негативні наслідки такої маніпулятивної стратегії для самих спільнот, залишається відкритим і потребує окремих ґрунтовних досліджень у майбутньому.

направляє цей шампур. Я сиджу, не знаю, що робити. В мені в голові — "вже всьо", вже молитву прочитав»; Бережанський, 2024, 3 лютого).

Паралельно категорія **«Права, політика та законодавство»** зазнала помітного відносного скорочення — з 15,86 % до 9,61 %, — що є симптоматичним показником: у той час як «Суспільне» зберігало тематичну домінанту в обидва досліджувані періоди, «ТСН» фактично маргіналізувало цей дискурсивний вузол, перерозподіливши редакційну увагу на користь культурно-розважального й геополітичного блоків. При цьому субстантивне наповнення категорії наповнилося емоційними аргументами. Законодавчі ініціативи щодо партнерств висвітлюються переважно через призму можливої смерті (*«...дуже актуальна легалізація одностатевих стосунків, бо якщо я повернусь додому "200", то мій партнер не зможе навіть мене поховати»; Гулійчук, 2023, 7 березня*). Це вказує на те, що правозахисна тематика на платформі «ТСН» інтегрується в порядок денний насамперед тоді, коли вона містить елемент трагедії. Категорія **«Релігія та соціальні цінності»** також висвітлюється через призму конфлікту, як у випадку зі скандалом навколо кліпу Христини Соловій та Сергія Жадана в церкві (*«Пропагує антихристиянські цінності... показана любов двох дівчат»; Бережанський, 2023, 21 жовтня*).

Окремої аналітичної уваги заслуговує динаміка категорії **«Насильство та дискримінація»** (до: 13,10 %; після: 12,46 %). На відміну від «Суспільного», де ця категорія зазнала суттєвого відносного скорочення (з 15,40 % до 10,14 %) внаслідок реконтекстуалізації насильства в суміжні кластери («Вплив війни», «Права»), «ТСН» демонструє майже повну стабільність показника. Ця стійкість є симптоматичною: комерційна «медійна логіка» (Altheide & Snow, 1979), що перетворила насильство на базовий «формат» ЛГБТК+ репортажу ще до вторгнення, не лише збереглася, але й адаптувалася до нового матеріалу — включаючи воєнні злочини окупантів і булінг у армії в той самий жанровий реєстр «хроніки небезпеки». Це є ще одним свідченням структурної стійкості редакційної ідентичності «ТСН»: жанровий режим детермінує зміст, а не навпаки. Тоді як для «Суспільного» зміна соціального контексту

спричинила реконфігурацію тематичної структури, то для «ТСН» вона стала лише оновленням «сировини» за незмінного жанрового шаблону.

Порівняння наших результатів із дослідженням М. Тетерюк (Teteriuk, 2020) виявляє дуже показову закономірність. Дослідниця аналізувала дискурс медіаплатформи «ТСН» під час антидискримінаційної реформи 2013–2015 років і зафіксувала відверту підтримку консервативних сил. За її даними, тодішній «ТСН» системно надавав майданчик опонентам рівності. Наприклад, редакція просто публікувала пресрелізи релігійної правої організації «Батьківський комітет» без жодних змін чи власного дистанціювання (Teteriuk, 2020, p. 305). Цитування було абсолютно незбалансованим, адже частка позитивних згадок від джерел на платформі ледь сягала 15 % (Teteriuk, 2020, pp. 333, 337). Показово й те, що журналісти часто самі відтворювали гомонегативні кліше на кшталт «поширення гомосексуалізму». Вони писали це без лапок, подаючи дискримінаційні стереотипи в статусі об'єктивних фактів (Teteriuk, 2020, pp. 344–345). Усе це фактично легітимізувало дискримінаційний дискурс у публічній сфері.

Якщо зіставити цю картину з нашим воєнним масивом за 2022–2025 роки, ми побачимо різку зміну ідеологічного вектора, але збереження старих редакційних звичок. Сьогодні «ТСН» більше не виступає відкритим супротивником видимості ЛГБТК+ і не підіграє консервативним коаліціям. Однак базова стратегія інструменталізації нікуди не зникла. Медіа продовжує використовувати спільноту для своїх цілей, просто тепер замість політичної боротьби матеріалом слугують людські трагедії та скандали. Цей патерн доводить глибоку структурну стійкість редакційної ідентичності платформи. Незалежно від того, що відбувається в країні — перші кроки до євроінтеграції чи повномасштабна війна — «ТСН» послідовно відмовляє квір-людям у повноцінній суб'єктності. Їхня ідентичність як раніше, так і зараз залишається лише зручною сировиною для виробництва драматичного видовища.

Отже, трансформація тематичної структури «ТСН» показує чіткий перехід від географічної екзотизації до геополітичного іншування ворога. Проте незмінним

залишається феномен комодифікації сек'юритизації, коли медіа використовує вразливість спільнот як зручну сировину для виробництва емоційної драми. З погляду соціального конструкціонізму (Berger & Luckmann, 1966), такий вибір редакції ніколи не буває нейтральним, адже він постійно відтворює ЛГБТК+ спільноти як суб'єктів надзвичайного стану.

Отримані нами результати концептуально суголосні з висновками українських дослідниць щодо механізмів конструювання моральних панік на основі соціальних даних. Зокрема, як зазначає О. Синчак у десятому розділі підручника «Гендер для медій» (Маєрчик та ін., 2017, с. 173), прагнення медіа знаходити в подіях винятково «разюче», «скандальне» чи «драматичне» ніколи не є безстороннім процесом. Навпаки, така навмисна сенсаціалізація фактів незримо перебуває на службі владних дискурсів. Вона працює на легітимацію позиції нормативної більшості та загострює паніку щодо тих груп, які зазнають утиску (Маєрчик та ін., 2017, с. 173–174). Наші емпіричні дані повністю підтверджують цю закономірність для платформи «ТСН». Водночас екстремальні умови повномасштабної війни розкривають новий вимір цього явища. Якщо до 2022 року сенсаціалізація жила переважно внутрішніми суспільними страхами, то зараз комерційний формат поглинає навіть питання геополітики та національної безпеки. У термінах Н. Ферклафа (Fairclough, 1995, pp. 58–60, 89) ми спостерігаємо глибоку колонізацію дискурсу. Логіка розважального жанру захоплює правозахисну тематику і переупаковує її у готову до споживання масу. Редакція виробляє скандальний шаблон, під який штучно підганяється будь-яка подія, що остаточно позбавляє спільноту власної дискурсивної автономії.

Через це виникає парадоксальна ситуація. Попри формально велику кількість публікацій, звичайного нескандального досвіду ЛГБТК+ людей у масиві фактично немає. Г. Такмен (Tuchman, 1978) пропонує кваліфікувати такий стан як тривіалізацію — специфічну форму символічного знищення. Спільноти ніби й присутні в інформаційному полі, але їх позбавляють суб'єктності та зводять до другорядних чи виняткових ролей, що робить неможливим їх суспільне визнання. Коли кожна публікація розміщує ЛГБТК+ виключно в контексті скандалу чи трагедії, аудиторії

непомітно підказують, що буденного життя цих людей просто не існує або воно не має жодної суспільної ваги. Цей прийом діє ідеологічно набагато сильніше за будь-яку відкрити гомофобну заяву. З відвертою образою суспільство може сперечатися, тоді як спростувати те, що взагалі не було сказано вголос, аудиторія просто не здатна.

4.5.2. Типологія візуальних стратегій драматизації та конструювання конфлікту в матеріалах ТСН

Якщо тематичний аналіз фіксує послідовну комодифікацію правозахисного дискурсу у формат «формульних історій» (Loseke, 2012), то обкладинки відеоматеріалів⁶⁶ платформи виконують ще радикальнішу ідеологічну функцію. Цей візуальний апарат задає жорстку рамку сприйняття, яка фактично унеможливорює нейтральне чи позитивне прочитання теми ЛГБТК+. Спираючись на концепцію анкоражу Р. Барта (Barthes, 1977, р. 40), можна побачити, як заголовки відео скеровують глядача серед безлічі можливих значень картинки і закріплюють єдиний вигідний редакції сенс. «Суспільне» використовувало цей механізм для поєднання квір-символіки з державною естетикою, створюючи міцний ланцюг еквівалентності «ЛГБТК+ воїн = захисник держави» (Laclau & Mouffe, 1985, pp. 127–130). Натомість «ТСН» діє інакше. Редакція систематично поміщає ідентичність спільнот у візуальний контекст небезпеки та соціальної аномалії. Детальний аналіз чотирьох репрезентативних обкладинок (Рисунок 4.17) із залученням інструментарію соціальної семіотики (Kress & van Leeuwen, 2006) переконливо доводить, що це не набір випадкових ілюстрацій, а свідомий архітектурний вибір для комерційної ресек'юритизації вразливих спільнот.

⁶⁶ Більшість текстових публікацій «ТСН» у вибірці містять вбудовані відеосюжети з оригінальними обкладинками-прев'ю. Статичний фотосупровід решти матеріалів відзначається семантичною нейтральністю: одна й та сама стокова світлина ЛГБТК+ тематики нерідко дублюється в непов'язаних між собою публікаціях, що позбавляє такий візуал власного значеннєвого потенціалу й робить його непридатним для мультимодального аналізу за критеріями семіотичної насиченості (Kress & van Leeuwen, 2006). Натомість обкладинки відеоматеріалів акумулюють повний арсенал мультимодальних ресурсів — гарнітуру, колір і розмір шрифту, колаж, колірний код, вектори погляду — і функціують як паратекстуальний апарат платформи, що реалізує первинне ідеологічне кодування контенту ще до звернення реципієнта до вербального тексту.

Рисунок 4.17. Візуальні стратегії драматизації та конструювання конфлікту на обкладинках відеоматеріалів цифрової платформи «ТСН» (Джерело: 1+1, ТСН)

Перша стратегія — візуальна бінаризація та конструювання фальшивого антагонізму. Обкладинка з написом «Два різні світи посеред Києва!» (див. Рисунок 4.17, зліва зверху), що ілюструвала подію Маршу рівності у 2021 році, є класичним прикладом штучного створення конфлікту. На колажі зображено ЛГБТК+ військового та учасника контракції «Традиція і порядок». Візуальна композиція кадру будується за принципом двовекторної транзитивності (Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 63–65). Обидва учасники розміщені абсолютно симетрично, кожен спрямовує погляд на опонента і має чіткі атрибути своєї групи, як-от військова уніформа проти плакату «Єдність у різноманітності». Таке візуальне рішення штучно прирівнює мирну правозахисну акцію до відкритої провокації, ставлячи обидві сторони в однакові позиції суперників. На відміну від «Суспільного», де квір-воїн виступає єдиним позитивним героєм проти зовнішнього ворога, «ТСН» переносить цей антагонізм усередину суспільства.

Заголовок «Два різні світи» працює як анкораж, що закріплює ілюзію

непримиренного розколу та відкидає будь-які альтернативні прочитання події. Крім того, сама просторова геометрія кадру є показовою. Фігури розміщені так, що обидві ідентичності опиняються ніби на периферії конфлікту, і жодна з них не займає нормативної центральної позиції. У такий спосіб медіа реалізує прихований «нормалізм» (Кулик, 2010, с. 55), маркуючи видимість ЛГБТК+ як статистично ненормальну подію, що обов'язково вимагає гострої суспільної реакції. Зрештою ця стратегія повністю блокує процес десек'юритизації (Buzan et al., 1998; Hansen, 2000), адже замість нормалізації прав спільноти обкладинка назавжди фіксує її в статусі нескінченного об'єкта для суперечок.

Друга стратегія — мультимодальний дисонанс та афективна маніпуляція через заголовок-шок. Обкладинка «Поліцію на фронт!» (див. Рисунок 4.17, зліва знизу) демонструє радикальну розбіжність між реальною новиною про спробу зриву Маршу праворадикалами та тим прихованим посланням, яке транслює картинка. Завдяки використанню безособової конструкції без дієслова заголовок максимально скорочує соціальну дистанцію з глядачем, перетворюючи вирваний із контексту радикальний заклик на загальносуспільну вимогу (Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 116–129). Додатково цей ефект посилюється жирним шрифтом та жовто-чорним забарвленням. Ці кольори традиційно асоціюються з тривогою та небезпекою, формуючи відчуття воєнної терміновості.

У цьому кейсі заголовок діє як дисонуючий анкораж (Barthes, 1977, p. 40). Замість того, щоб просто пояснити картинку, він створює абсолютно новий сенс, перекладаючи провину за проблеми правопорядку на саму ЛГБТК+ громаду. Справжня суть новини про напад провокаторів просто зникає, а винуватцем небезпеки стає сама подія Маршу рівності. Відбувається підміна агентності, коли регулярне повторення таких маніпуляцій працює як механізм інституційного підтвердження сконструйованої реальності (Berger & Luckmann, 1966). Ця обкладинка вкорінює в масовій свідомості хибний зв'язок між правами ЛГБТК+ та загрозою державній безпеці, роблячи його звичним фактом повсякденного медіапростору.

Дві перші стратегії ілюструють структурну ставку «ТСН» на «афективну культивуацію»: систематичне відтворення тригерних образів (вогонь, зіткнення фігур, знаки заборони) формує в аудиторії стійку когнітивну схему, в якій правозахисний дискурс асоціюється з соціальною дестабілізацією. Це відповідає «медійній логіці» Д. Алтейда і Р. Сноу (Altheide & Snow, 1979), де внутрішні правила формату детермінують ідеологічний смисл задовго до будь-якого редакційного рішення щодо змісту матеріалу.

Третя стратегія — деконтекстуалізована візуальність та синекдохічна конструкція моральної паніки. Обкладинка з написом «Заборонили навіть веселку» (див. Рисунок 4.17, праворуч угорі) та яскравим перекресленим прапором ЛГБТК+ є типовим прикладом відриву зображення від реального контексту. Сама новина стосувалася абсурдних репресій у Росії, де знебарвили кліп корейського гурту через страх отримати штраф за пропаганду (Сулима, 2023, 8 листопада). Однак візуально ця інформація подається зовсім інакше. Перекреслений веселковий прапор розміщено в найбільш помітній зоні кадру, яка традиційно привертає першочергову увагу глядача (Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 201–202). Поруч зображено суддівський молоток, що додає загрози офіційного інституційного характеру. Проблема в тому, що географічна прив'язка до Росії навмисно прихована на візуальному рівні, тому аудиторія у стрічці новин бачить просто абстрактну заборону без розуміння, кого саме вона стосується.

Заголовок новини діє як класичний анкораж (Barthes, 1977, p. 40) і остаточно закріплює цей ефект. Через використання безособової форми слова «заборонили» ситуація сприймається не як російський абсурд, а як загальна тенденція того, що нібито відбувається з ЛГБТК+ спільнотами всюди. Перекреслений прапор виступає тут як візуальна синекдоха, коли один яскравий символ повністю заміщує живу спільноту та її реальні правові потреби. З одного боку, така маніпуляція є комерційно вигідною, бо когнітивний дисонанс провокує глядачів переходити за посиланням. З іншого боку, регулярне повторення таких образів викликає ефект культивуації (Gerbner & Gross, 1976), закріплюючи в аудиторії «синдром злого світу», де права

ЛГБТК+ завжди асоціюються лише з репресіями. Спрацьовує механізм афективного прилипання (Ahmed, 2014, р. 45): навіть якщо текст критикує дії Росії, візуальна тривога намертво приклеюється саме до веселкової символіки, а не до образу агресора.

Четверта стратегія — об’єктивація через мілітарний контекст та конструювання ЛГБТК+ як «проблеми» фронту. Обкладинка з написом «ЛГБТ в армії — не до жартів» (див. Рисунок 4.17, праворуч знизу) поєднує зображення військового гея на тлі вогню та веселкового прапора. Візуальна побудова цього кадру докорінно відрізняється від тих матеріалів, де «Суспільне» героїзує квір-воїнів. Журналістка та військовий зображені фронтально, без жодної динаміки чи взаємодії. Вони нічого не роблять, а просто позують для кадру, перетворюючись на пасивні об’єкти для спостереження, які соціальна семіотика визначає як «Ціль» (Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 64–65). Замість активного захисника держави, тут конструюється об’єкт для суспільної стурбованості.

Цей ефект пильного розглядання посилюється через використання середньо-крупного плану та специфічного тривожного освітлення. Замість емпатійного зближення з героєм, такий ракурс створює дистанцію об’єктивації, перетворюючи людину на видовище. Вогняний фон відтворює вже знайому колористику небезпеки, але тепер вона спрямована безпосередньо на тіла військових, штучно ототожнюючи їхню присутність в армії з ризиками та нестабільністю.

Завершує цю ідеологічну маніпуляцію дисонуючий анкораж «не до жартів». Хоча ця фраза нібито має підкреслити серйозність теми, у поєднанні з вогнем і тривожними обличчями вона миттєво перекодовується у свідомості глядача на сигнал про небезпеку. У такий спосіб обкладинка тонко підсилює стереотип про те, що питання прав ЛГБТК+ є вкрай несвоєчасними в умовах війни. Це робиться не через відкриту гомофобну заяву, а через сам візуальний натяк на те, що квір-військові є не стільки захисниками, скільки проблемою, яку треба якось вирішувати. Згідно з підходом соціального конструкціонізму (Berger & Luckmann, 1966), такі прийоми роблять образ ЛГБТК+ як вічного об’єкта надзвичайного стану абсолютно природним

для сприйняття

Сукупний аналіз цих чотирьох візуальних стратегій виявляє своєрідний «архітектурний консенсус» платформи «ТСН». Незалежно від реального тексту новини, обкладинки відео системно відтворюють єдиний візуальний режим, у якому ідентичність ЛГБТК+ подається як джерело нестабільності та постійного суспільного нагляду. Використовуючи дисонуючі заголовки, вирвані з контексту зображення та зведення складної ідентичності до одного скандального символу, медіа застосовує шаблонну конфігурацію образу (Loseke, 2012). Це прямо перешкоджає нормальному сприйняттю квір-людей аудиторією (Ricoeur, 1984), підсовуючи їй образ вічної жертви або загрози замість рівноправного громадянина. Емоційний заряд небезпеки та огиди поступово прилипає до веселкової символіки (Ahmed, 2014) і механічно переноситься на всі наступні матеріали.

Ці спостереження пояснюють дані з підрозділу 4.3, де було зафіксовано різке зростання негативної тональності «ТСН» до 42,86 % у період великої війни. Це не просто збіг обставин, а продуманий візуальний та архітектурний вибір, який кодується ще до того, як журналіст напише сам текст новини. На відміну від «Суспільного», яке використовує візуал для поєднання квір-ідентичності з героїзмом та державною належністю, «ТСН» закріплює абсолютно протилежний асоціативний ряд: конфлікт, загроза і контроль. За відсутності суворого інституційного нагляду ця комерційна видимість ЛГБТК+ спільнот зовсім не допомагає долати стигму. Навпаки, вона перетворюється на потужний інструмент ресек'юритизації — тобто зворотного маркування ідентичності як суспільної загрози (Buzan et al., 1998, p. 29), свідомо експлуатуючи людську вразливість заради високих рейтингів.

4.5.3. Між гуманізацією та експлуатацією: наративна амбівалентність і «формульні історії» скандалу

Зведення даних тематичного та візуального аналізу дає змогу реконструювати домінантні медіанаративи платформи. Дослідження показує, що замість формування цілісного образу спільнот редакція вдається до фрагментації, розбиваючи наратив на

окремі гостросюжетні епізоди. З погляду концепції П. Рікера (Ricoeur, 1984), така конфігурація матеріалу на стадії тексту унеможливорює конструктивну рефігурацію у свідомості аудиторії, пропонуючи їй засвоїти образ вічного об'єкта надзвичайного стану.

Як свідчать дані кодувальної схеми, у період до повномасштабного вторгнення на платформі сформувалися три основні наративи (Таблиця 4.4), спільною рисою яких є підпорядкування правозахисного змісту вимогам комерційного формату.

Таблиця 4.4

Домінантні медіанаративи репрезентації ЛГБТК+ на «ТСН» у період до повномасштабного вторгнення Росії в Україну (02.12.2019 – 23.02.2022, 815 днів)

Медіанаратив	Структурні елементи (за матрицею Додатку К)	Емпіричні маркери
МН-1.1. ЛГБТК+ зірки — об'єкти для розваги та шоу Видимість здійснюється не через інституційний аналіз, а через гламур та світ зірок; ЛГБТК+ людина як «персонаж» (селебріті, дивак, герой скандалу), чие життя є об'єктом суспільної цікавості.	Реляційність: камінг-аут зірки + публічна реакція. Партикулярність: Актор — селебріті; Ціль медіа — масова аудиторія як споживач розваги. Нормативність та порушення норми: позитивна або амбівалентна тональність; комодифікація ідентичності. Темпоральність: епізодична, прив'язана до зіркових інфоприводів. Мультимодальність: глянцевої фотографії, обкладинки, кадри з шоу.	Кластери ККА: «Культура та репрезентація» (15,86 %); n=27 у кодувальній схемі. Приклади: камінг-аут MELOVIN: «MELOVIN про свій камінгаут: "Головне, коли встає просто так"» (Богова, 2021, 7 липня); інтерв'ю про гей-обкладинку Playboy: «Те, що Playboy розмістив на обкладинку чоловіка — дуже важливо для ЛГБТ-спільноти, а також для темношкірих людей» (TSN.ua, 2021, 7 жовтня); камінг-аут Б. Айліш: «Мені подобаються хлопці та дівчата. Дайте мені спокій» (Сулима, 2023, 5 грудня); камінг-аут Олега Залевського (Хмельницька, 2024, 22 лютого); реакція Олі Полякової на критику: «Мої діти зроблять вибір, і я його прийму...» (Сулима, 2024, 18 червня).
МН-1.2. ЛГБТК+ спільноти — незмінний привід для суспільних скандалів Серцевина бізнес-моделі «ТСН», заснованої на драмі: радикали на Прайдах, забороняючи депутати, гомофобні висловлювання селебріті як видовище.	Реляційність: провокація + публічний скандал. Партикулярність: Актор — гомофоб (зірка/політик/радикал); Ціль — ЛГБТК+ спільноти як «вічний об'єкт» нападок. Нормативність та порушення норми: негативна або амбівалентна тональність; рамка «несумісності спільнот і традицій». Темпоральність: ситуативна — від інциденту до інциденту.	Кластери ККА: «Насильство та дискримінація» (13,10 %); найчастотніший медіанаратив періоду (n=29). Приклади: інцидент з Гвоздьовою: «...але така свобода прояву своєї сексуальної орієнтації для нашої родини не є нормальною» (Шолудько, 2021, 5 листопада); конфлікт навколо книги «Принцеса+принцеса»: «Я хочу, щоб ЛГБТ забули дорогу до Луцька» (TSN.ua, 2021, 25 лютого); цькування І. Федішин у соцмережах: «Гомофобії у вільній та демократичній країні місця немає»

	Мультиmodalність: клікбейт-обкладинки, кадри сутичок, провокативні заголовки.	(Бережанський, 2022, 18 травня); ультраправі проти Прайду: « <i>Бочки та презервативи з лайном уже понад рік зберігають в управлінні поліції Києва</i> » (Скаврон, 2021, 19 серпня); напад на музиканта у Львові: « <i>Підозрюю, що напад скоєний через дискримінацію</i> » (Бойко, 2021, 27 липня).
МН-1.3. Наратив небезпеки: прайди як поле для вуличних битв Третій сюжет — не сухий аналіз законопроектів, а репортажі про акції протесту, де навіть правозахист подається через призму фізичного протистояння та «клікабельної» візуальної картини.	Реляційність: марш / акція + протистояння опонентів. Партикулярність: Актор — активісти (колективний); Ціль — закон, держава. Нормативність та порушення норми: переважно нейтральна, але через драматизацію тяжіє до «рамки конфлікту». Темпоральність: прив'язана до календаря Прайдів. Мультиmodalність: масштабні фотографії маршів, підсвітка будівель кольорами ЛГБТК+.	Кластери ККА: «Права, політика та законодавство» (15,86 %); n=23 у кодувальній схемі. Приклади: « <i>Будівлю КМДА підсвітили кольорами ЛГБТ</i> » (Бойко, 2021, 11 грудня); « <i>У центрі Києва стартував Марш рівності... Цьогорічний марш проходить під гаслами "Пліч-о-пліч — разом за рівноправ'я"</i> » (Павленко, 2021, 19 вересня); ЛГБТ-рейв як форма протесту: « <i>у Києві відбувається ЛГБТ-акція біля Офісу президента: сутички, сльозогінний газ та підозріла сумка</i> » (Скаврон, 2021, 30 липня); акція «Дави, щоб не тиснули на тебе»: « <i>Поліція не може розслідувати злочини на ґрунті ненависті</i> » (Бережанський, 2021, 5 червня); Марш на підтримку трансгендерів: « <i>Без травм та затримань і в оточенні поліції</i> » (Островська, 2021, 22 травня).

Джерело: складено автором на основі контент-аналізу та авторської матриці ідентифікації медіанаративів (Додаток К).

З початком повномасштабного вторгнення базова наративна модель платформи не зазнала докорінних змін. Вона радше адаптувалася до нових реалій, інтегрувавши геополітичний вимір (Таблиця 4.5). Цей процес можна концептуалізувати через соціонаративну теорію М. Бейкер (Baker, 2006), зокрема через механізм вибіркового привласнення (*selective appropriation*). Аналіз показує, що редакція конструює публічні наративи не шляхом цілісного відображення життя спільнот, а відбираючи лише ті фрагменти воєнної реальності, які здатні спровокувати найсильніший емоційний відгук аудиторії. Водночас буденний або нескандальний правозахисний досвід переважно залишається поза межами цього відбору.

Наслідком такої селекції стає перетворення складних суспільних проблем на типові формульні історії (Loseke, 2012). Медіа упаковує реальні трагедії військових

чи публічні дискусії в передбачувані сюжети про скандал із заздалегідь визначеними ролями жертв та агресорів. Подібний патерн має глибоке інституційне коріння на цій платформі. Аналізуючи матеріали 2013–2015 років, М. Тетерюк (Teteriuk, 2020, pp. 344–345) зафіксувала схильність журналістів «ТСН» відтворювати гомонегативні кліше в статусі об’єктивних фактів без належного редакційного дистанціювання чи лапок. Збереження схожої інструментальної моделі в умовах великої війни підтверджує нашу тезу про те, що логіка комерційного сенсаціоналізму є системною основою цього медіа, яка відтворюється незалежно від зміни політичних декорацій.

Таблиця 4.5

Домінантні медіанаративи репрезентації ЛГБТК+ на «ТСН» в період повномасштабної війни (24.02.2022 – 30.09.2025)

Медіанаратив	Структурні елементи (за матрицею Додатку К)	Емпіричні маркери
МН-2.1. ЛГБТК+ — паливо для зіркових сварок Еволюція МН-1.1: видимість живиться не камінг-аутами, а публічними скандалами за участю зірок. «Просвіта» стає побічним продуктом споживання скандалу.	Реляційність: провокативна заява зірки + ланцюг публічних реакцій. Партикулярність: Актор — зірка-провокатор / зірка-союзниця; Ціль — медіааудиторія, що споживає сварку. Нормативність та порушення норми: амбівалентна тональність; конфлікт як головний драйвер уваги. Темпоральність: «розгойдування» однієї історії через серію матеріалів. Мультимодальність: обкладинки із виразними емоціями, скріншоти соцмереж, фото в гламурній естетиці.	Кластери ККА: «Культура та репрезентація» (23,13 % — найбільша частка); найчастотніший медіанаратив воєнного періоду (n=38). Приклади: скандал навколо І. Федішин з реакціями колег: «<i>Вср*та, нікому не потрібна думка, бл*дь, Іринки</i>» (Курпіта, 2022, 22 травня); коментар О. Скрипки: «<i>...українці мають дотримуватися "традиційного" ладу в родинах...</i>» (Коробова, 2023, 25 вересня); коментар О. Арестовича: «<i>...Арестович заявив, що ставиться до таких персон, як до людей із девіаціями...</i>» (Хмельницька, 2022, 23 червня); зіркове союзництво — Оля Полякова на Лондонському Прайді: «<i>Оля Полякова різко відповіла на критику за участь в ЛГБТ-марші: "Люди з минулого"...</i>» (Сулима, 2023, 4 липня); просвітницькі матеріали про «бостонський шлюб»: «<i>Для одних це були романтичні та навіть еротичні стосунки, які дозволяли жінкам жити разом у гомофобному суспільстві</i>» (TSN.ua, 2025, 29 вересня); камінг-аут Д. Малахової: «<i>Я двічі була в одностатевих стосунках. Я — мама... людина, яка каже вам: перестаньте боятися себе</i>» (Хмельницька, 2025, 31 травня); камінг-аут продюсера «Голосу країни» Завадюка (Хмельницька, 2024, 2 червня); камінг-аут Марго з «Топмоделі по-

		українськи»: «Привіт. Я Маргарита і я лесбійка» (Хмельницька, 2025, 8 червня).
МН-2.2. Російські ЛГБТК+ як інструмент для висміювання окупантів Новий потужний сюжет, де українські ЛГБТК+ де-факто відсутні, а тема працює на зовнішній контур — дискредитацію ворога через «негативний пінквошинг».	Реляційність: гомофобія РФ + лицемірство російських еліт. Партикулярність: Актор — російська пропаганда / російський посадовець; Ціль — російські ЛГБТК+ як символ «розкладу» ворога. Нормативність та порушення норми: негативна тональність до РФ; рамка «дикунства окупанта». Темпоральність: ланцюг скандалів про російські гомофобні події. Мультимодальність: карикатурні портрети російських спікерів, кадри затримань, контрастні зіставлення.	Кластери ККА: «Глобальний контекст» (15,66 %) + «Становище ЛГБТК+ у РФ» (11,39 %); n=25 у кодувальній схемі. Приклади: про сина пропагандиста: «Батько кричить йти на фронт... а син з манікюром у Лондоні» (Несчетна, 2023, 17 лютого); одяг М. Симоньян: «Абсурд ситуації... творці — відкриті геї» (Труш, 2022, 2 листопада); сюжет про канібала-окупанта: «В армії РФ проти України воює канібал з другом-розчленовувачем...» (Лаб'як, 2024, 2 травня); «Російське "Інтербачення" виграв представник ЛГБТ — удар по скрепам, звідки не чекали» (TSN.ua, 2025, 22 вересня); американець, що втік від «ЛГБТ-пропаганди» в РФ і опинився на фронті (Гулійчук, 2025, 19 липня); репресії в РФ: «Рух ЛГБТК+ визнаний "екстремістським": у Москві силовики провели облави у гей-клубах» (Кузнецова, 2023, 2 грудня); викриття Кіркорова: «Я ненавиджу таких лицемірів, які є прихованими геями...» (Бережанський, 2023, 9 серпня); знебарвлення веселки в РФ: «Через страх отримати штраф, росіяни знебарвили кадри, де є веселка» (Сулима, 2023, 8 листопада).
МН-2.3. ЛГБТК+ військові — незахищені захисники Еволюція МН-1.2 та МН-1.3: жертвою стає не активіст на Прайді, а ЛГБТК+ військовий, якого дискримінує командир, або родич, що бореться за визнання сім'ї. Найвища афективна інтенсивність.	Реляційність: служба ЛГБТК+ воїна + правовий вакуум / релігійна агресія / булінг. Партикулярність: Актор — воїн (підкреслено пасивізований через зовнішню несправедливість); Ціль — церква / держава / командир. Нормативність та порушення норми: негативна тональність із апеляцією до почуття справедливості; фіксація в «позиції вічної жертви». Темпоральність: «трилерна» — наростання загрози (опис агресора, шампур, молитва перед смертю). Мультимодальність: інтерв'ю з військовими крупним планом, документальні відео, обкладинки з вогнем і прапорами.	Кластери ККА: «Вплив війни» (6,41 %) + «Релігія» (3,91 %) + «Насильство» (12,46 %); n=49 (релігійна дискримінація n=20, інструмент маніпуляцій n=20, жертви n=9). Приклади: інтерв'ю з В. Пилипенком: «...почав розповідати історії, як він 10 років відсидів в тюрмі і вбив свого вітчима... І на мене направляє цей шампур. Я сиджу, не знаю, що робити. В мені в голові — "вже всьо", вже молитву прочитав» (Бережанський, 2024, 3 лютого; Кузнецова, 2024, 4 лютого); кейс анулювання нагороди В. Пилипенку: «Ми дякуємо воїну... але не розділяємо його гріховних уподобань» (Бережанський, 2024, 26 лютого); петиція щодо партнерств: «...дуже актуальна легалізація одностатевих стосунків, бо якщо я повернусь додому "200", то мій партнер не зможе навіть мене поховати» (Гулійчук, 2023, 7 березня); «У Харкові ультраправі радикали атакували гей-парад» (Скаврон, 2025, 30 серпня); погрози матері українського ЛГБТ-бійця: «...спалить будинок, якщо я не перестану займатися

		тим, чим займаюсь, і щоб не позорив ЗСУ!» (Лаб'як, 2023, 17 квітня); погрози військовому С. Гнезділову з боку радикалів: «Згодом його назвали "проросійським організатором гей-парадів"» (Несчетна, 2024, 29 квітня); кейс ЛГБТ-військового про некоректний діагноз ВЛК: «Командир вважає мене "хворим"...» (Денькович, 2023, 15 листопада).

Джерело: складено автором на основі контент-аналізу та авторської матриці ідентифікації медіанаративів (Додаток К).

Систематичне закріплення за представниками ЛГБТК+ ролі слабкої жертви, особливо помітне у наративі МН-2.3, наочно ілюструє дію механізму засудження (*condemnation*). За типологією Г. Такмен (Tuchman, 1978), це специфічна форма символічного знищення, за якої постійна асоціація певної групи з небезпекою чи соціальним відхиленням автоматично позбавляє її статусу нормативності та повноцінної суб'єктності. На противагу «Суспільному», яке свідомо вибудовує дискурс героїзації та інтегрує квір-людей у загальнонаціональне «Ми», комерційне медіа послідовно відтворює модель віктимізації. У такому інформаційному полі спільноти фіксуються винятково як об'єкти жалю або суспільної тривоги, що об'єктивно уповільнює будь-які процеси десек'юритизації. Водночас ця комерційна інструменталізація вразливості є лише одним із вимірів сучасних медійних маніпуляцій. Значно складніші та деструктивніші механізми стигматизації формуються в нерегульованому цифровому середовищі, що зумовлює логіку нашого подальшого аналізу на прикладі анонімних Telegram-каналів.

4.6. Стратегія афективного іншування та логіка платформного гейткіпінгу (на матеріалах Telegram-каналів)

Завершальний етап аналізу фокусується на стратегіях неінституціоналізованих медіаакторів. Дослідження спирається на матеріали Telegram-каналів «Труха ⚡ Україна» та «Україна Сейчас», які представляють нерегульований полюс української медіасистеми. Хоча в загальній вибірці на цей

сегмент припадає 15,6 % публікацій, така кількісна пропорція не відображає реального масштабу їхнього дискурсивного впливу. Саме Telegram утвердився як основне джерело новин для понад 73 % українців (Internews та USAID, 2024). Відповідно, загальне охоплення цих платформ значно перевищує аудиторні показники окремих матеріалів традиційних медіа.

Специфіка цього сегмента вимагає окремого аналітичного підходу. Якщо інституційні медіа формують порядок денний на основі нормативної або комерційної редакційної логіки, то нерегульовані цифрові платформи керуються переважно механізмами алгоритмічного залучення. Згідно з концепцією «платформної логіки» Й. ван Дейка (van Dijck et al., 2018), у таких умовах відповідальність за конструювання образу маргіналізованих груп значною мірою делегується інфраструктурі самої мережі. Відсутність класичного інституційного контролю й орієнтація на віральність створюють принципово інше середовище для циркуляції суспільно значущих тем.

Мета цього підрозділу — системно дослідити механізми репрезентації ЛГБТК+ спільнот у цьому специфічному просторі. Для цього аналіз структуровано за кількома напрямками. Спочатку розглядається загальна дискурсивна архітектура та критерії відбору новин в обох каналах (4.6.1). Далі досліджується лінгвістична динаміка, зокрема зв'язок між мовою публікацій та ідеологічним наповненням текстів (4.6.2). Наступним кроком є деконструкція візуальних стратегій (4.6.3) і безпосередній аналіз ключових медіанаративів (4.6.4). Такий послідовний розгляд дозволить концептуалізувати унікальні особливості медіаопосередкованої взаємодії, які виникають за відсутності традиційного професійного гейткіпінгу (4.6.5).

4.6.1. Дискурсивна архітектура Telegram-сегменту: салієнтність конфлікту й мережевий гейткіпінг

Порівняльний аналіз тематичної насиченості контенту Telegram-каналів «Труха ⚡ Україна» та «Україна Сейчас» фіксує їхній кардинальний розрив із редакційною політикою «Суспільного» й «ТСН». Для цього середовища характерна висока «тематична щільність», яка, на відміну від аналітичної багатогранності, слугує

виключно меті емоційного посилення та клікбейтності.

Функціонування анонімних каналів концептуалізується як мережевий гейткіпінг (Barzilai-Nahon, 2008)⁶⁷. Принципова відмінність їхніх «брамників» полягає у відсутності нормативних етичних критеріїв. Адміністратори підпорядковуються виключно алгоритму залучення, що доповнює процес відбору новин виміром афективної мобілізації (Ahmed, 2014). Мережевий «брамник» управляє не лише потоком фактів, а й циркуляцією афектів, здійснюючи вибіркового допуск інформації. Результати такого тематичного розподілу, де логіка залучення панує над логікою інформування, наочно відображені на Рисунках 4.18 та 4.19.

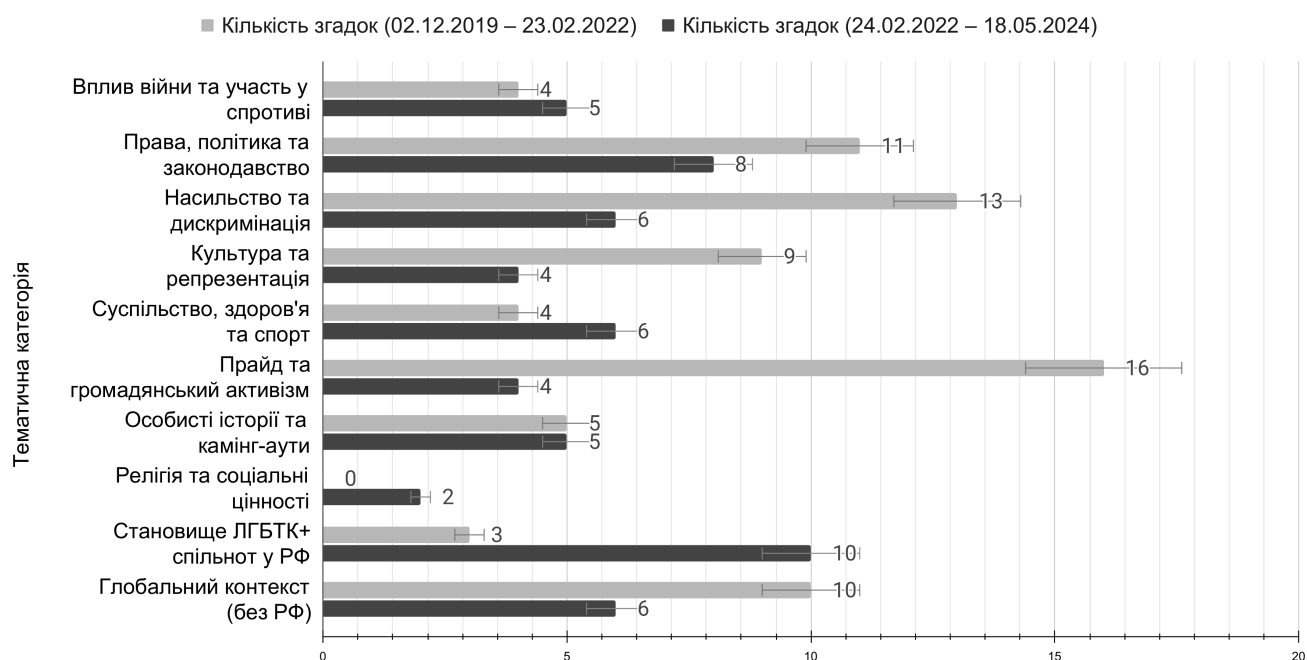

Рисунок 4.18. Тематична структура висвітлення ЛГБТК+ у Telegram-каналі «Труха ⚡ Україна» до та під час повномасштабного вторгнення

⁶⁷ Застосування концепції К. Барзілай-Нахон (Barzilai-Nahon, 2008) до нашого емпіричного масиву дозволяє глибше зрозуміти природу влади анонімних Telegram-каналів. Авторка вводить поняття «механізмів каналювання» (*channeling mechanisms*) — інструментів, створених для привернення уваги тих, хто піддається інформаційному контролю (*the gated*), і спрямування їхніх реакцій у потрібне русло. На практиці в каналах «Труха ⚡ Україна» й «Україна Сейчас» роль таких механізмів відіграють клікбейт, сарказм та візуальні маніпуляції. Крім того, згідно з теорією, значущість (*salience*) об'єкта для гейткіпера визначається його політичною силою й здатністю впливати на виробництво інформації (Barzilai-Nahon, 2008). Оскільки ЛГБТК+ спільноти не мають інструментів тиску на анонімних адміністраторів, їхній реальний правозахисний досвід відфільтровується як «незначущий», а назовні пропускається виключно той контент, який здатен швидко монетизувати емоції аудиторії.

Аналіз періоду до повномасштабного вторгнення (02.12.2019 – 23.02.2022) показує, що канал «Труха⚡Україна» конструював образ ЛГБТК+ спільнот переважно через призму роздратування й дегуманізації. У тематичній структурі домінувала категорія «**Прайд та громадянський активізм**» (21,33 % від усіх згадок). Однак дискурс активізму був позбавлений правозахисної рамки й переупаковувався в наратив «вторгнення в нормальне міське життя», де організатори маршів виступали порушниками усталеного соціального порядку, а не носіями законних громадянських прав. Порівняно з «Суспільним», яке в аналогічний період до 24 лютого 2022 р. системно нарощувало частку матеріалів про рівні права (підрозділ 4.4.1), «Труха⚡Україна» реалізовувала дзеркально протилежну стратегію мережевого гейткіпінгу. Яскравим прикладом є допис про марш, де адміністратор риторично запитує: «*Бэрримор, а что это за шум на улице?*» (Труха⚡Україна, 2021, 12 вересня) або анонсує подію в зневажливому тоні: «*Только самые ленивые ж*ны не в курсе, что... пройдёт лгбт-паровоз*» (Труха⚡Україна, 2021, 9 вересня). Заклики ігнорувати події («*В статье есть все, кроме гей-парада, которых все хотят забыть как страшный сон 🐸 Хорошо, не будем и мы об этом напоминать*»; Труха⚡Україна, 2019, 27 грудня) підкреслювали маргіналізацію теми.

Виявлена селективність контенту — фільтрація активізму як «дестабілізуючого», а насильства проти ЛГБТК+ як «іронічного видовища» — є безпосередньою реалізацією тієї дискурсивної влади «брамника», про яку йдеться в концепції мережевого гейткіпінгу (Barzilai-Nahon, 2008). Показово, що ця влада спрямована не на виключення теми як такої, а на контроль над інтерпретаційним горизонтом: правозахисний контекст вилучається, натомість залишається конфліктний або комедійний. В аналітичній рамці Р. Водак (Wodak, 2001, р. 73), адміністратори Telegram-каналу реалізують «перспективаційну стратегію» (*perspectivation strategy*): позиціонуючи себе як «нейтрального транслятора» новин, вони насправді відбирають конкретну точку зору — ту, що відповідає афективним очікуванням аудиторії, — і представляють її як єдину можливу «реальність». Ця перспективація є ідеологічно ефективнішою за відверту пропаганду, оскільки

претендує на нейтральність: аудиторія не відчуває, що їй нав'язують позицію, оскільки «позиція» виглядає як «факт». Емпіричним свідченням цього є те, що в досліджуваному масиві матеріалів «Труха ⚡ Україна» ЛГБТК+ тематика представлена переважно у двох модальностях — «порушення порядку» (активізм і Марш рівності як загрози) та «аномалія» (іронічний погляд, меми) — і майже повністю відсутня в третій — «нормальне громадянство».

Це утворює якісно інший тип гейткіпінгу порівняно з «номінальною нейтральністю» «Суспільного». Якщо для інституційного медіа нейтральність є наслідком процедурної безсторонності й браку ціннісної контекстуалізації, що мимоволі легітимізує репресивні практики, то «нейтральне платформування ворожнечі» в Telegram — це свідомо стратегія обходу відповідальності за деструктивний контент. Анонімні канали використовують форму нейтральності для конструювання аудиторії, налаштованої на сприйняття ЛГБТК+ винятково через рамку проблеми. Відтак, якщо перше є інституційною «пасткою стандарту», то друге стає цілеспрямованою «зброєю в руках стандарту».

Категорія **«Насильство та дискримінація»** (17,33 % згадок у «Труха ⚡ Україна» до вторгнення) — функціювала не як правозахисне висвітлення, а як матеріал для карнавалізації травми. Опис вандалізму щодо офісу ЛГБТК+ організації через метафору «знатний вітерець труханув офіс» (*«Как и ожидалось, радужные рисунки на стене ЛГБТ-офиса продержались недолго»*; Труха ⚡ Україна, 2021, 9 серпня) слугує прикладом дискурсивної тривіалізації насильства, що сприяє зниженню порогу критичного сприйняття агресивних дій аудиторією. Повідомлення про фізичне насильство над трансгендерною людиною супроводжувалися використанням обсценної лексики для підвищення емоційної інтенсивності повідомлення (*«В Харькове избили трансгендера: ЛГБТ-сообщество в ах*е!»*; Труха ⚡ Україна, 2020, 27 травня), тоді як жертви нападів піддавалися дискурсивній маргіналізації через патологізацію (*«Один гей, второй из дурки»*; Труха ⚡ Україна, 2020, 1 березня).

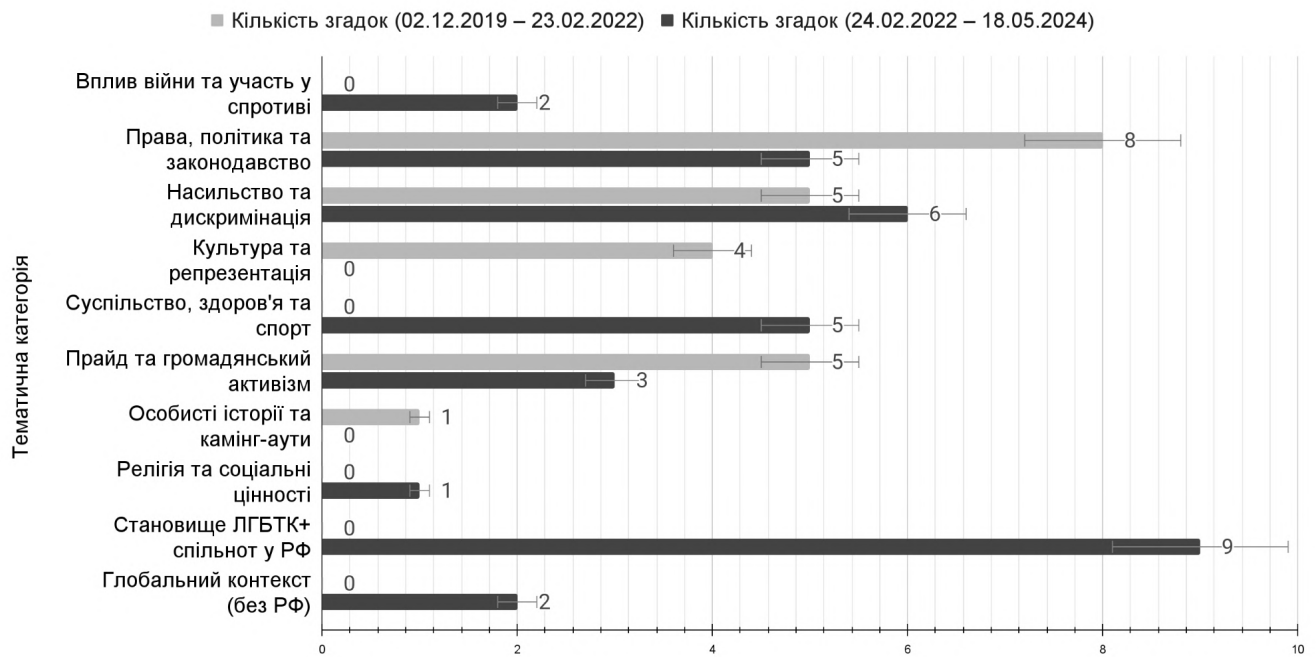

Рисунок 4.19. Тематична структура висвітлення ЛГБТК+ у Telegram-каналі «Україна Сейчас» до та під час повномасштабного вторгнення

Натомість «Україна Сейчас» у цей же період демонстрував якісно іншу конфігурацію тематичного гейткіпінгу. Домінантну позицію перед вторгненням посідала категорія **«Права, політика та законодавство»** — 34,78 % від усіх згадок, а **«Насильство та дискримінація»** і **«Прайд та громадянський активізм»** поділяли друге місце (по 21,74 % кожна). **«Культура та репрезентація»** охоплювала 17,39 % матеріалів (див. Рисунок 4.19).

Специфікою стала інструменталізація теми ЛГБТК+ у межах антикорупційного дискурсу, що призводило до делегітимізації державного фінансування культурних продуктів. Новини про закупівлю Мінкульту дитячих книг (*«Детям от 5-и лет предлагается за государственный счет изучать историю любви двух девушек, которая закончилась свадьбой»*; Україна Сейчас, 2021, 27 січня) або державне фінансування фільму «Мій юний принц» (*«Госагентство по вопросам кино выделило 20 млн грн»*; Україна Сейчас, 2021, 8 листопада) супроводжувалися критичними коментарями, що ставили під сумнів пріоритети влади (*«Хотіли в Європу?»*). Політизація теми відбувалася через конфлікт, де законодавчі ініціативи

подавалися як загроза фінансових покарань («ЛГБТ-пропаганда будет наказываться немалыми штрафами»; Україна Сейчас, 2020, 24 липня) або штучно поєднувалися з кримінальними злочинами («пропаганду педофилии и ЛГБТ»; Україна Сейчас, 2021, 23 листопада). Категорії «Насильства та дискримінації» (21,74 %) і «Прайду та громадянського активізму» (21,74 %), незважаючи на їхню вагомість, підпорядковувалися тій самій правово-конфліктній логіці. Випадки насильства слугували аргументами в законодавчих суперечках, а маршевий активізм зображувався джерелом суспільного напруження, а не легітимною формою громадянського волевиявлення. Показовою є й повна відсутність «Глобального контексту» та «Суспільства, здоров'я та спорту» (по 0,00 %): до вторгнення «Україна Сейчас» замикався виключно на внутрішньополітичній драматизації — розюча відмінність від «Труха ⚡ Україна», де «Глобальний контекст» складав 13,33 % контенту. Побіжно особисті історії в «УС» подавалися переважно як елемент шоу-бізнесу, наприклад, через камінг-аут MELOVIN, де акцент робився на цензурі (Україна Сейчас, 2021, 6 липня).

Після 24 лютого 2022 року відбулася радикальна трансформація дискурсу. Спільною рисою для обох каналів стала актуалізація теми **«Становище ЛГБТК+ спільнот у РФ»**. Ця категорія вийшла на перші позиції (27,27 % у «УС», 17,86 % у «Труха ⚡ Україна») і стала інструментом інформаційної війни. Канали почали використовувати тему гомосексуальності для дискредитації ворога. Відтак, «Труха ⚡ Україна» активно тиражувала новини про бійки в московських гей-клубах («В московском гей-клубе произошла эпичная битва геев с трансами»; Труха ⚡ Україна, 2022, 26 серпня) та абсурдні заяви Кадирова про війну проти «прапора ЛГБТ» («Кто не хочет жить под знаменем ЛГБТ, должен подняться и помочь нам», — Кадырка раскрыл неожиданные причины участия в войне; Труха ⚡ Україна, 2022, 29 грудня), підкреслюючи зацикленість росіян на темі («...вживую не видел ни одного гетеросексуала»: у россиян в голове явно один боярышник и геи; Труха ⚡ Україна, 2022, 20 травня). «Україна Сейчас»

використовувала схожу тактику, підсвічуючи аутинг російського генерала (*«Путинский генерал Матовников, который трусил на камеру голым дряблым тельцем, оказался геєм»*; Україна Сейчас, 2023, 28 лютого) й іронізуючи над цензурою в російській Вікіпедії, де запит «ЛГБТ» перенаправляв на «ЛНР» (Україна Сейчас, 2022, 23 серпня). У цьому контексті ЛГБТК+ тематика виконувала суто інструментальну функцію — маркера «іншості» й ціннісного занепаду ворога. Показово, що обидва канали, таким чином, відтворювали ту саму логіку інструменталізації ідентичності, яку «Суспільне» реалізовувало через інтеграцію ЛГБТК+ у патріотичний наратив (підрозділ 4.4.2) — однак з протилежним знаком: не «свої серед нас», а «ознака ворога».

Критично важливою відмінністю між каналами в період після вторгнення став підхід до теми **«Вплив війни та участь у спротиві»**. У дискурсі каналу «Труха ⚡ Україна» спостерігається символічне виключення суб'єктності ЛГБТК+ військових, зводячи воєнну тематику до курйозів, як-от напад російських дезертирів на гей-клуб, де відвідувачі дали відсіч (Труха ⚡ Україна, 2022, 27 лютого), або до скандалів із затриманням колаборантів (*«Вы все геи-националисты, — СБУ задержала довб*йоба з Києва»*; Труха ⚡ Україна, 2024, 3 березня). Натомість «Україна Сейчас» здійснила помітний поворот до серйозної репрезентації ЛГБТК+ військових. Принципово те, що кількісно обидва канали мали зіставні частки цієї категорії — 8,93 % у «Труха ⚡ Україна» та 6,06 % в «Україна Сейчас». Відмінність між ними є якісною, дискурсивною: «Суспільне» перетворило цю категорію на осьовий маркер нового громадянського статусу ЛГБТК+ людей, збільшивши її частку з 1,27 % до 11,59 % (підрозділ 4.4.1), — тоді як обидва Telegram-канали, навіть і в серйознішому форматі окремих матеріалів, такого дискурсивного ефекту не досягають.

«Україна Сейчас» почав транслювати наратив про інтеграцію спільнот у Сили оборони, цитуючи дані The Telegraph про 50 тисяч ЛГБТ-військових (Україна Сейчас, 2023, 3 липня) і висвітлюючи проблеми трансгендерних людей із проходженням ВЛК (Україна Сейчас, 2023, 17 лютого). Навіть тема «Насильство та дискримінація»

трансформувалася: побиття трансгендерної жінки Хелен у Львові подавалося не як побутовий конфлікт, а як напад на військову (Україна Сейчас, 2023, 16 серпня), що свідчить про зміну інтерперсональної функції (оцінки події). Паралельно «Україна Сейчас» зазнав структурної переорієнтації тематичного порядку денного: категорія «Культура та репрезентація», що до вторгнення охоплювала 17,39 % матеріалів, після 24 лютого 2022 р. повністю зникла з контенту каналу (0,00 %). Натомість суттєво зросла категорія «Суспільство, здоров'я та спорт» — з 0,00 % до 15,15 %, — що засвідчує переорієнтацію від культурної видимості спільнот до суспільно-політичної конфліктності. Символічний простір культурної присутності ЛГБТК+ тематики, що до вторгнення реалізовувався через призму шоу-бізнесу, після нього виявився витісненим простором публічних суперечок і законодавчих дискусій.

До вторгнення логіку глобального сенсаціоналізму послідовно реалізовувала насамперед «Труха ⚡ Україна», для якої «Глобальний контекст» (без РФ) складав 13,33 %, тоді як «Україна Сейчас» повністю оминав цей вимір (0,00 %). Після початку повномасштабної війни «Труха ⚡ Україна» зберегла цю логіку (10,71 % «Глобального контексту»), а «Україна Сейчас» частково долучився до неї (6,06 %). В обох каналах селекція новин здійснюється за критерієм афективного відгуку, а не суспільної значущості. «Труха ⚡ Україна» іронічно коментувала перемогу трансгендерної жінки на конкурсі «Міс Нідерланди» («Завидуйте, с*чки»; Труха ⚡ Україна, 2023, 9 липня) та рекламну кампанію Calvin Klein із вагітним транс-чоловіком («Нет, вам не показалось и это не фотошоп. В новой рекламе Calvin Klein «беременный» транс-мужчина празднует День матери»; Труха ⚡ Україна, 2022, 14 травня). «Україна Сейчас» внутрішньоукраїнський контекст також часто подавав через конфлікти, як-от скандали навколо заяв Олексія Арестовича («Арестович заявил, что против пропаганды ЛГБТ, но также не поддерживает преследования ЛГБТ-представителей»; Україна Сейчас, 2022, 21 червня) або Юлії Тимошенко («Тимошенко против ЛГБТ...»; Україна Сейчас, 2023, 20 грудня).

Окремої уваги заслуговує латентний патерн «сліпої зони»: аналіз підтверджує,

що глибинні особисті історії, які не пов'язані зі скандалами, політикою чи війною, залишаються повністю нерепрезентованими в досліджуваній екосистемі Telegram.

Дискурсивна архітектура Telegram-сегменту демонструє панування логіки платформного гейткіпінгу, за якої «брамники» інформації системно витісняють буденний досвід ЛГБТК+ спільнот за межі дискурсивної уваги. Зафіксований патерн «сліпої зони» доводить, що в нерегульованому цифровому просторі репрезентація вразливих груп залишається фрагментарною та інструментальною. «Труха ⚡ Україна» зберігає модель розважальної гомофобії, тоді як «Україна Сейчас» виявляє часткові ознаки десек'юритизації через визнання військового внеску спільнот. Проте обидва канали продовжують експлуатувати глобальний сенсаціоналізм, що засвідчує пріоритет «економіки хайпу» над завданнями соціальної інтеграції. У вимірі потрійного мімезису П. Рікера (Ricoeur, 1984) цей сегмент здійснює принципово деструктивну конфігурацію (мімезис₂): він структурує реальність ЛГБТК+ людей (мімезис₁) не в архетипах героя чи жертви, що потребує захисту, — а в архетипі «аномалії», чие зникнення з поля зору видавалося б природним розв'язанням «проблеми». Саме ця конфігурація унеможлиблює ту рефігурацію ідентичності (мімезис₃), яку аудиторія здатна відтворити через присвоєння образу як рівноправного суб'єкта.

4.6.2. Мовна політика Telegram-каналів як маркер зміни дискурсу

Аналіз контенту анонімних Telegram-каналів свідчить, що перехід із російської на українську мову суттєво вплинув на форму наративів про ЛГБТК+ спільноти. Проте, як обґрунтовано в цьому підрозділі, така лінгвістична зміна не означає справжнього ціннісного зрушення. Насправді ми спостерігаємо явище «дискурсивної мімікрії»⁶⁸: канали змінили мову, щоб закріпитися в новому

⁶⁸ Термін «мімікрія» (від грец. *mimesis* — наслідування), що первинно позначає здатність біологічних видів маскуватися задля виживання, у цій дисертації концептуалізується як специфічна медійна стратегія. «Дискурсивна мімікрія» розглядається нами як процес, за якого анонімні медіаактори переймають зовнішні атрибути легітимного патріотичного дискурсу (наприклад, українську мову) виключно як захисну оболонку для збереження та трансляції власних стигматизуючих чи маніпулятивних смислів у нових суспільно-політичних умовах.

патріотичному просторі, але суть їхнього контенту залишилася стигматизуючою. Ця мімікрія стала реакцією нерегульованих платформ на ті самі суспільні запити, які змусили «Суспільне» й «ТСН» переглянути свої репрезентаційні стратегії. Але якщо інституційні медіа оновлювали підходи з огляду на професійну етику, то Telegram-канали керувалися винятково логікою виживання й пристосування до патріотичного контексту.

Емпірична база демонструє (протокол кодування та фрагмент матриці лінгвістичного аналізу дивіться в Додатку Н), що дерусифікація (відмова від російської мови) відбувалася з різною швидкістю. У каналі «Труха ⚡ Україна» російська мова домінувала до грудня 2024 року, тоді як «Україна Сейчас» завершила повний перехід у березні 2024 року. Така хронологічна асиметрія сама по собі є аналітично значущою. «Труха ⚡ Україна» здійснив мовний перехід лише через більш ніж два роки після початку повномасштабного вторгнення — майже на дев'ять місяців пізніше, ніж «Україна Сейчас», — що вказує на те, що канал довше міг дозволити собі функціювати в «сірій зоні» — російськомовному контенті без суттєвих репутаційних або аудиторних втрат. Це, своєю чергою, підтверджує тезу підрозділу 2.5 про функційну анонімність каналів: відсутність інституційних механізмів відповідальності уможливлює подібну затримку. Проте, як свідчить порівняльна характеристика лексем (Таблиця 4.6), зміна мови не призвела до усунення дискримінаційних практик, а лише змінила форму їхнього вираження.

Таблиця 4.6

Лексико-семантична трансформація в Telegram-каналах залежно від мови публікації

Канал та мовний сегмент	Характерні лексичні одиниці та фразеологізми	Домінантна функція дискурсу
«Труха ⚡ Україна» (Російськомовний) До вторгнення: 100 % Після: 29 % (до 12.2024)	«гей-паровоз», «гомосексуалистов» (як «козаков-гомосексуалистов»), «трансвеститы», «транссексуал», «геи могут расслабить булки», «из дурки», «ЛГБТ-насморк», «мужик» (про транс-чоловіка), «ЛГБТ-пропагандистов», «трансы», «навязанную лгбт-пропаганду»	Делегітимація та Карнавалізація. Конструювання образу ЛГБТК+ як смішної аномалії, девіації або загрози «традиційному» порядку через знижену лексику, тюремний сленг та гібридні неологізми.

«Труха ⚡ Україна» (Україномовний) До вторгнення: 0 % Після: 71 % (з 12.2024)	<i>«ЛГБТ-спільнота», «гей-подружжя», «Амбасадор ЛГБТ» (часто іронічно), «Марш рівності», «Військові ЛГБТ», «ЛГБТ-кінофестиваль». Стигма: «ЛГБТ-ідеології», «трансгендера» (іронічне маскулінне закінчення), «підар», «гей-посіпак», «мовний інспектор-гей»</i>	Псевдо-нормалізація. Визнання соціального статусу групи та використання правозахисної термінології співіснує з прихованою стигмою через іронічний модус, новотвори та використання емодзі.
«Україна Сейчас» (Російськомовний) До вторгнення: 100 % Після: 35 % (до 03.2024)	<i>«транссексуал», «пропаганда гомосексуалізму», «развращение умов», «ЛГБТ-квота» (політичний ярлик), «подружка», «девиацией» (цитата Арестовича), «пропаганда педофільї и ЛГБТ», «ЛГБТ-рейв», «ЛГБТ-марш» (як загроза)</i>	Політична Інструменталізація. Використання теми як компромату, маркера корупції або морального занепаду опонентів влади (кейс НБУ, Мінкульту).
«Україна Сейчас» (Україномовний) До вторгнення: 0 % Після: 65 % (з 03.2024)	<i>«Законопроект», «євроінтеграція», «рівні права», «представники ЛГБТ-пар» (військові), «ЛГБТ-досліджень». Цитування без цензури: «петух», «підар», «гадкий кліц», «психічно хворий», «пропагує ЛГБТ-цінності»</i>	Псевдо-нейтральність. Формальний перехід до європейської риторики поєднується з «нейтральним платформуванням» мови ворожнечі через механізм дослівного цитування третіх осіб.

Джерело: складено автором

Аналіз лексики в російськомовних дописах обох каналів виявляє спільну дискурсивну стратегію: використання радянських і кримінальних сленгових конструкцій для патологізації (трактування як хвороби) ЛГБТК+ людей. Хоча в методологічному підрозділі 3.8 як обмеження зазначалося загальне дистанціювання від російських ідеологічних схем, специфіка зібраних емпіричних даних російськомовного періоду Telegram-каналів зумовлює необхідність залучення праці Д. Гілі (Healey, 2018). У дослідженні історії російської гомофобії «...від Сталіна до Сочі» автор аргументує, що цей дискурс концептуально спирається на два стовпи: радянську психіатричну патологізацію (маркування ідентичності як хвороби) та кримінальне аргументування системи ГУЛАГу, де гомосексуальність була невіддільна від насильства й тюремної ієрархії (Healey, 2018).

У цьому світлі лексика «Труха ⚡ Україна» набуває чіткого ідеологічного забарвлення. Для каналу характерним було використання димінутивів (зменшувальних форм слів) із зневажливим забарвленням, як-от «ЛГБТ-козачков», та зниженої лексики для знецінення. Марш рівності в цей період систематично називався «лгбт-паровоз» або «гей-парад», який «хотят забыть как страшный сон»

(Труха ⚡ Україна, 2019, 27 грудня). Трансгендерні люди описувалися через місгендеринг (навмисне вживання неправильного гендерного маркера), а використання фраз на кшталт «из дурки» прямо відтворювало згадану Д. Гілі (Healey, 2018) радянську традицію каральної психіатрії. Сексуалізація та знецінення військової служби геїв реалізовувалися через вульгаризми з явним тюремним підтекстом: «геи могут расслабить свои булки» (Труха ⚡ Україна, 2021, 7 березня). Ці знахідки є прямим емпіричним підтвердженням того, що російська мова на цих платформах функціювала як інерційний транслятор російського репресивного коду. «Україна Сейчас» у російськомовному сегменті оперувала терміном «пропаганда гомосексуалізма», який Д. Гілі (Healey, 2018) також маркує як інструмент зведення ідентичності виключно до ідеології.

Перехід на українську мову суттєво змінив лексичний ландшафт, проте зафіксована нами дискурсивна мімікрія призвела лише до трансформації стигми, а не до припинення її існування. З одного боку, зникли відверто маргінальні русизми. Відмова від російської мови фактично позбавила адміністраторів каналів «природного» лінгвістичного середовища для використання кримінального аргю й радянських медичних штампів. Українська мова в правозахисному контексті не має такої глибоко вкоріненої гулагівської традиції, тому натомість з'явилася офіційна термінологія: «ЛГБТ-спільнота», «Марш рівності», «гей-подружжя» (у випадку Петра Мельника).

З іншого боку, нами було ідентифіковано стратегію «нейтрального платформування» ворожнечі — ситуацію, коли медіа-актор використовує формально нейтральну авторську мову, але надає необмежений простір для ретрансляції прямої мови ворожнечі опонентів, знімаючи з себе етичну відповідальність за контент. Ця стратегія є зворотним боком «номінальної нейтральності», зафіксованої в «Суспільному» (підрозділ 4.4.3), — однак реалізує її ще радикальніше. «Суспільне» легітимізувало репресивний дискурс мимоволі, через брак ціннісної контекстуалізації. А ось «Україна Сейчас» робить це структурно, через архітектуру цитування. У теоретичній рамці К. Барзілай-Нахон (Barzilai-Nahon, 2008) це означає,

що «брамник» не вилучає ворожий контент — він вилучає лише власну відповідальність за нього, відтак реалізуючи гіршу версію гейткіпінгу, ніж відсутність будь-якого відбору взагалі. Наприклад, «Україна Сейчас» в україномовних репортажах наводить гасла «Петух — не птиця, п*дар — не людина» або «Гадкий кліщ [ЛГБТК+] присосався в тилу» (Україна Сейчас, 2025, 14 червня) без редакційного дистанціювання чи засудження.

У каналі «Труха⚡Україна» нормалізація набула гібридного характеру: використання терміну «ЛГБТ-спільнота» поєднується з іронічним титулуванням («Амбасадор ЛГБТ» — Труха⚡Україна, 2025, 3 липня) та ретрансляцією тверджень про «психофізіологічні відхилення» (цитування М. Безуглої). Порівняння лексем «гей-паровоз» (російськомовний період) та «Амбасадор ЛГБТ» (україномовний період) доводить, що іронія замінила пряму образу, виконуючи ту саму функцію делегітимації груп.

Отже, аналіз дискурсивної динаміки дає підстави інтерпретувати мовну трансформацію неінституціоналізованих каналів — зокрема, перформативну українізацію контенту — як стратегію прагматичного пристосування до нових патріотичних умов. У КДА-рамці Р. Водак (Wodak, 2001, р. 73) це явище кваліфікується як трансформація «референційної/номінаційної стратегії» (*referential/nomination strategy*) без трансформації «предикаційної стратегії» (*predication strategy*): змінюється те, як групи називаються (офіційна термінологія «ЛГБТК+» замість вульгарного сленгу), але не те, що про них стверджується (набір атрибутів — «аномалія», «загроза», «видовище» — залишається незмінним).

Ця дисоціація між референційним ярликом і предикаційним змістом є маркером неповноти дискурсивної трансформації. Нова мова використовується адміністраторами як захисна оболонка (зовнішній знак відповідності суспільному запиту), що легітимізує діяльність каналу в українському полі. Натомість глибинна ідеологічна структура залишається незачепленою й продовжує орієнтуватися на експлуатацію соціальних розколів та іншування ЛГБТК+ спільнот. Збереження практики «нейтрального платформування ворожнечі» й іронічного переосмислення

прав людини призвело до того, що насильство, як і раніше, подавалося нейтральним тоном, тоді як правозахисний контекст заходу залишався поза кадром.

4.6.3. Візуальна семіотика дегуманізації: стратегії візуального конструювання в Telegram

Дослідження всіх обраних медіа показує, що найбільш виражений спектр маніпулятивних візуальних стратегій репрезентації ЛГБТК+ спільнот притаманний саме неінституціоналізованам медіа. Насамперед це стосується Telegram-каналу «Труха ⚡ Україна». Як було з'ясовано в підрозділі 4.4.2, інституційне «Суспільне» мобілізує мультимодальний інструментарій заради десек'юритизації квір-ідентичності. Заразом «ТСН» вдається до її комодифікації, діючи в логіці «економіки драми» (підрозділ 4.5.2). Проте нерегульовані Telegram-канали підпорядковують свій візуальний ряд абсолютно іншим завданням. Головною їхньою метою стає афективне іншування. Воно досягається через послідовну дегуманізацію, конструювання моральної паніки й жорстке блокування будь-якого правозахисного контрнарративу. Ми реалізували мультимодальний аналіз за допомогою аналітичного апарату Г. Кресса та Т. ван Левена (Kress & van Leeuwen, 2006). У дослідженні ця методологія також поєднується з функцією анкоражу за Р. Бартом (Barthes, 1977).

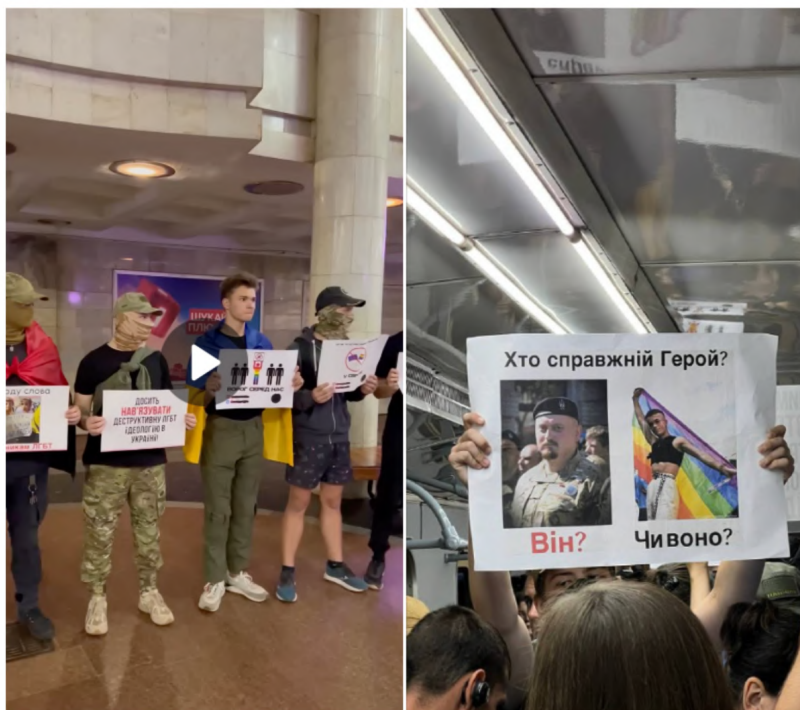
Стратегія 1. Візуальна дегуманізація та протиставлення «Герой vs Ворог/Інший» («Труха ⚡ Україна»). Найбільш стигматизуюча з виявлених стратегій — пряме візуальне зіставлення, де образ ЛГБТК+ людини конструюється як повний антипод образу Захисника. Показовою в цьому відношенні є публікація про акцію «Правої молоді» в Харкові (див. Рисунок 4.20, ліва частина). На фотографії крупним планом акцентовано плакат із написом «Хто справжній Герой? Він [фото військового] чи воно [фото квір-людини]?». Цей прийом є класичним інструментом конструювання «моральної паніки» (Cohen, 2011): через вибірккову візуальну репрезентацію медіа перетворюють ЛГБТК+ спільноти на «народних дияволів» — групи, чия поведінка подається як загроза національній безпеці.

Труха ⚡ Україна

Труха ⚡ Україна

У Харкові пройшов ЛГБТ марш 🏳️‍🌈 Учасники акції ро...

Одночасно с ЛГБТ маршем в **Харкові** активісти «Правой Молоді» виступили проти ЛГБТ-ідеології.

Як заявили самі активісти — вони вірні ідеям традиційного українського націоналізму і живуть за ради Ім'я, Ідеї та Чина України.

Модератори, ви там встигаєте в коментарях? 🙋😊

ТРУХА ⚡ Україна | Прислати новост

👍 16.5K 🗨️ 4.56K ❤️ 428 🔥 271 😂 128

t.me/truexanewsua/79345 872K 👁️ edited Sep 2, 2023 at 15:35

Труха ⚡ Україна

🏳️‍🌈 Официально: 12 сентября, в Харькове состоится марш "Харьков Прайд"

Требования движения следующие:

- 🏳️‍🌈 Надлежащее расследование преступлений на почве ненависти в отношении ЛГБТ и других уязвимых групп;
- 🏳️‍🌈 Равный доступ к государственным институтам независимо от сексуальной ориентации и/или гендерной идентичности;
- 🏳️‍🌈 Инклюзивное образование без буллинга.

По информации организаторов, мероприятие состоится с соблюдением всех карантинных требований, а порядок и безопасность во время марша будет обеспечивать полиция

ТРУХА ⚡ Харьков
Прислати новост

🙋 9 ❤️ 4

t.me/truexanewsua/16681

72K 👁️
Jul 26, 2021 at 10:04

Рисунок 4.20. Візуальні стратегії дегуманізації («Герой vs Воно») та конструювання моральної паніки (Джерело: скриншоти з Telegram-каналу «Труха ⚡ Україна»)

Водночас цей кейс переосмислює «символічне знищення» (Tuchman, 1978) стосовно цифрової епохи: деструктивний потенціал реалізується вже не через замовчування, а через гіпервізуалізацію девіантності. У межах цього дослідження під гіпервізуалізацією розуміється специфічний інструмент цифрового «іншування», за якого маргіналізована група виводиться із зони медійного мовчання задля

цілеспрямованого перенасичення дискурсу акцентованими образами її «інакшості». На відміну від класичної стратегії невидимості, цей механізм ґрунтується на використанні маніпулятивних візуальних контрастів та емоційно насичених образів, що надає медіаактору інструментарій для конструювання ефекту «забруднення» ідентичності негативними афектами. Така стратегія виступає визначальною передумовою виникнення парасоціального контрконтакту — явища, за якого висока медійна видимість групи використовується не для дестигматизації, а для ескалації упереджень аудиторії (детальна концептуалізація феномену наведена в підрозділі 4.6.5).

За ідеаційною метафункцією (Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 42–44, 63–65), візуальна транзитивність чітко розподіляє ролі: військовий позиціонується як активний Актор (суб'єкт героїчної дії), тоді як квір-людина — як пасивна Ціль (об'єкт знецінення та дегуманізації). Використання візуальних оксиморонів (як-от поєднання мілітарної атрибутики й ЛГБТК+ символіки в глузливому контексті) активує афект огиди (Ahmed, 2014), який медіа «приклеює» до ідентичності. Це доводить, що платформна логіка візуального шоку нівелює професійні стандарти, створюючи простір для повторної сек'юритизації вразливих груп у воєнний час.

Висока модальність реалістичних фото посилює ефект «документальності», роблячи дегуманізацію правдоподібною. Публікація цього зображення за відсутності редакційного дистанціювання (а лише із закликом до коментарів) може розглядатися як акт медійної легітимації дегуманізуючих наративів. Використання займенника середнього роду «воно» стосовно людини візуально закріплюється контрастом фотографій: мужній, статичний образ військового протиставляється яскравому, експресивному образу квір-людини. Інтерперсональна метафункція (Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 118–119) посилює ефект через прямий погляд і великі плани, створюючи ілюзію прямого звернення до глядача й провокуючи емоційну реакцію осуду. Текстуальна метафункція (композиція) робить плакат салієнтним елементом кадру, підкреслюючи бінарне протиставлення. На відміну від «ТСН», де бінарне протиставлення реалізується через техніку клікбейт-обкладинок (підрозділ 4.5.2),

Telegram відтворює ту саму семіотичну опозицію безпосередньо у фотографічному матеріалі — без редакційного обрамлення, що радикалізує ефект. Спираючись на теорію афордансів Дж. Л. Девіс та Дж. Б. Шуїнара (Davis & Chouinard, 2017), можна стверджувати, що публікація такого контенту є прикладом того, як платформа заохочує (*encourages*) поляризацію: візуальний контраст миттєво зчитується аудиторією та провокує емоційну реакцію, необхідну для алгоритмічної активності. Це підтверджується високою залученістю: 16,5 тисяч емодзі із пальцем догори і 4,56 тисяч сердитих реакцій, що може вказувати на соціальне схвалення ворожого наративу аудиторією каналу.

Стратегія 2. Візуалізація «Моральної паніки» й загрози дітям («Труха ⚡ Україна»). Для посилення відчуття тривоги канал вдається до селекції найрадикальніших або вирваних із контексту візуальних образів. У новині про вимоги «ХарківПрайду» (див. Рисунок 4.20, права частина) як ілюстрацію обрано фотографію учасників закордонного прайду в БДСМ-атрибутиці (масках собак), поруч із якими стоїть маленька дівчинка з прапорцем гордості.

За текстуальною метафункцією (Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 42–44), салієнтність (помітність) досягається через композиційне зіставлення: дитина й субкультурні елементи розміщені в центрі кадру, роблячи їх найбільш виразними. Вербальний текст діє як анкораж (Barthes, 1977, p. 40), закріплюючи полісемічне зображення в наративі «загрози», попри офіційний тон вимог. З семіотичної точки зору, цей кадр конструює класичний наратив «загрози дітям». Вибір саме цього фото з тисяч можливих кадрів прайду (де присутні звичайні люди, дипломати чи військові) є маніпулятивною формою візуальної репрезентації. Ідеаційна метафункція тут активує процес дегуманізації: учасники з атрибутикою позиціонуються як «відхилення», а дитина — як пасивна жертва потенційної загрози. Інтерперсональна метафункція посилює ефект через соціальну дистанцію, а саме великий план дитини, створюючи ілюзію безпосередньої загрози глядачеві. Примітно, що подібний семіотичний механізм — вибір єдиного радикального кадру як «обкладинки» події — ідентифікований і в «ТСН» (підрозділ 4.5.2), однак там він обмежується рівнем

паратексту (відеообкладинки), тоді як у Telegram стає основним редакційним прийомом усієї публікації. Він візуалізує стереотип про загрозу моральному здоров'ю неповнолітніх, що спрямовано на активацію захисних механізмів й афекту відрази в аудиторії. Це приклад візуального конструювання моральної паніки (Cohen, 2011), де окремий елемент субкультури функціонує як синекдоха (частина як представник цілого), екстраполюючи негативні характеристики на весь правозахисний рух. У контексті алгоритмічної «економіки залучення» (Blom & Hansen, 2015; van Dijck et al., 2018), таке фото діє як ідеальний «приманковий контент»: воно створює емоційний шок, що змушує користувача зупинити скролінг.

Стратегія 3. Фізіогномічне висміювання й ефект «фрік-шоу» («Труха ⚡ Україна»). Паралельно із стратегіями конструювання загрози канал систематично вдається до фізіогномічного висміювання — підбору фотографій, що цілеспрямовано акцентують неконформну зовнішність або фізіологічні особливості героїв для їх стигматизації та дегуманізації. У публікації про напад на представника штабу Анатолія Шарія в Харкові (див. Рисунок 4.21, права частина) як центральне зображення обрано великим планом фотографію молодого чоловіка з яскраво пофарбованим волоссям, широкою посмішкою й виразними рисами обличчя, супроводжену глузливим підписом «Один гей, второй из дурки...».

За інтерперсональною метафункцією, великий план і прямий погляд створюють ілюзію безпосереднього контакту з глядачем, але в поєднанні з текстом цей контакт перетворюється на інструмент висміювання: посмішка інтерпретується як «ненормальна», а зовнішність — як маркер «дурості» чи девіації. Герой позиціонується як пасивна Ціль (об'єкт насмішки), а не активний Актор, незважаючи на те, що новина формально про напад на палатку А. Шарія. Текстуальна метафункція робить обличчя салієнтним елементом (центральне розміщення, яскравість), посилюючи ефект «фрік-шоу»: людина зводиться до тілесної «дивності», що апелює до фізіогномічних стереотипів. Це класична дегуманізація через об'єктивацію тіла, де візуал і текст взаємодіють як анкораж. Підпис фіксує полісемічне зображення в наративі психічної нестабільності й загрози, легітимізуючи насильство як

«заслужене». Якщо «ТСН» редукує квір-людину до соматичної «аномалії» через клікбейт-обкладинку (підрозділ 4.5.2), то «Труха ⚡ Україна» досягає аналогічного ефекту через пряму фізіогномічну стигматизацію реальної людини — без жодного редакційного буфера.

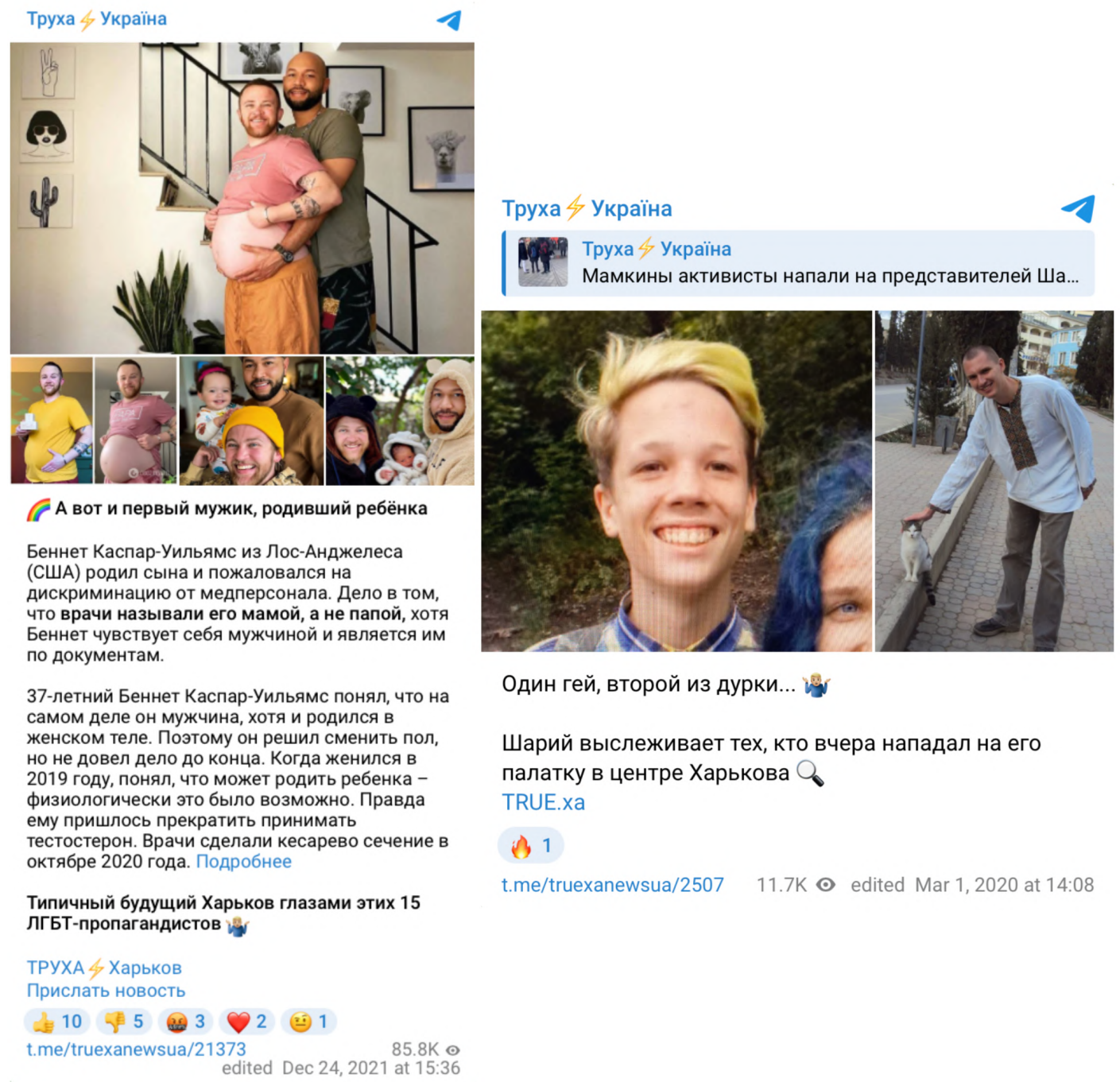

Рисунок 4.21. Використання «шок-контенту» й фізіогномічного висміювання для стигматизації (Джерело: скриншоти з Telegram-каналу «Труха ⚡ Україна»)

Стратегія 4. Шок-контент через гіперсексуалізацію та соматизацію тіла («Труха ⚡ Україна»). Споріднений механізм реалізований у публікації про вагітного трансгендерного чоловіка (див. Рисунок 4.21, ліва частина). Центральне зображення — чоловік з оголеним вагітним животом, оточений колажем менших фото пари з дитиною. Заголовок «А вот и первый мужик, родивший ребёнка» й текст акцентують фізіологічну «аномалію».

За ідеаційною метафункцією, візуальна транзитивність зводить людину до пасивного об'єкта спостереження (Ціль), де тіло стає єдиним «процесом» — вагітність як «сенсація» чи «аномалія». Інтерперсональна метафункція через великі плани живота й прямого погляду створює ефект інтимного вторгнення, викликаючи шок і огиду замість емпатії. Текстуальна метафункція робить оголений живіт салієнтним (центральне розміщення, контраст), гіперболізуючи соматизацію (редукцію людини до тіла). Це класична стратегія шок-контенту: тіло трансгендерної людини перетворюється на сенсацію, екстраполюючи «ненормальність» на всю спільноту. Вербальний текст діє як анкораж, фіксуючи візуал у наративі «першого мужика, що народив», посилюючи патологізацію та моральну паніку. Ця соматизація структурно тотожна тій, що виявлена в матеріалах «ТСН» (підрозділ 4.5.2), де акцент на операціях і фізичних трансформаціях перетворює трансгендерну людину на «медичний феномен». Однак якщо «ТСН» зберігає форму репортажу, Telegram-канал знімає навіть цю мінімальну рамку нейтральності.

Стратегія 5. Візуальний аутинг і порушення приватності («Труха ⚡ Україна»). Особливо небезпечною в умовах війни — з огляду на реальні фізичні ризики для трансгендерних людей, зобов'язаних до мобілізації⁶⁹ — є стратегія примусового аутингу через публікацію персональних даних. У матеріалі про трансгендерних людей та мобілізацію (див. Рисунок 4.22, ліва частина) канал

⁶⁹ Йдеться про трансгендерних жінок, які ще не завершили юридичний перехід (зміну маркера статі) і де-юре залишаються військовозобов'язаними. Згідно із законодавством, наявність діагнозу F64.0 означає, що такі особи проходять ВЛК і можуть бути мобілізовані не до бойових, а до тилкових чи медичних підрозділів (ГО «Когорта», 2024). Тому примусовий аутинг персональних даних наражає їх на пряму небезпеку стигматизації та трансфобії під час неминучої взаємодії з військовими структурами.

публікує фотографію паспорта з чітко видимою позначкою статі «Ч/М» (чоловіча), зіставляючи її з фемінним виглядом.

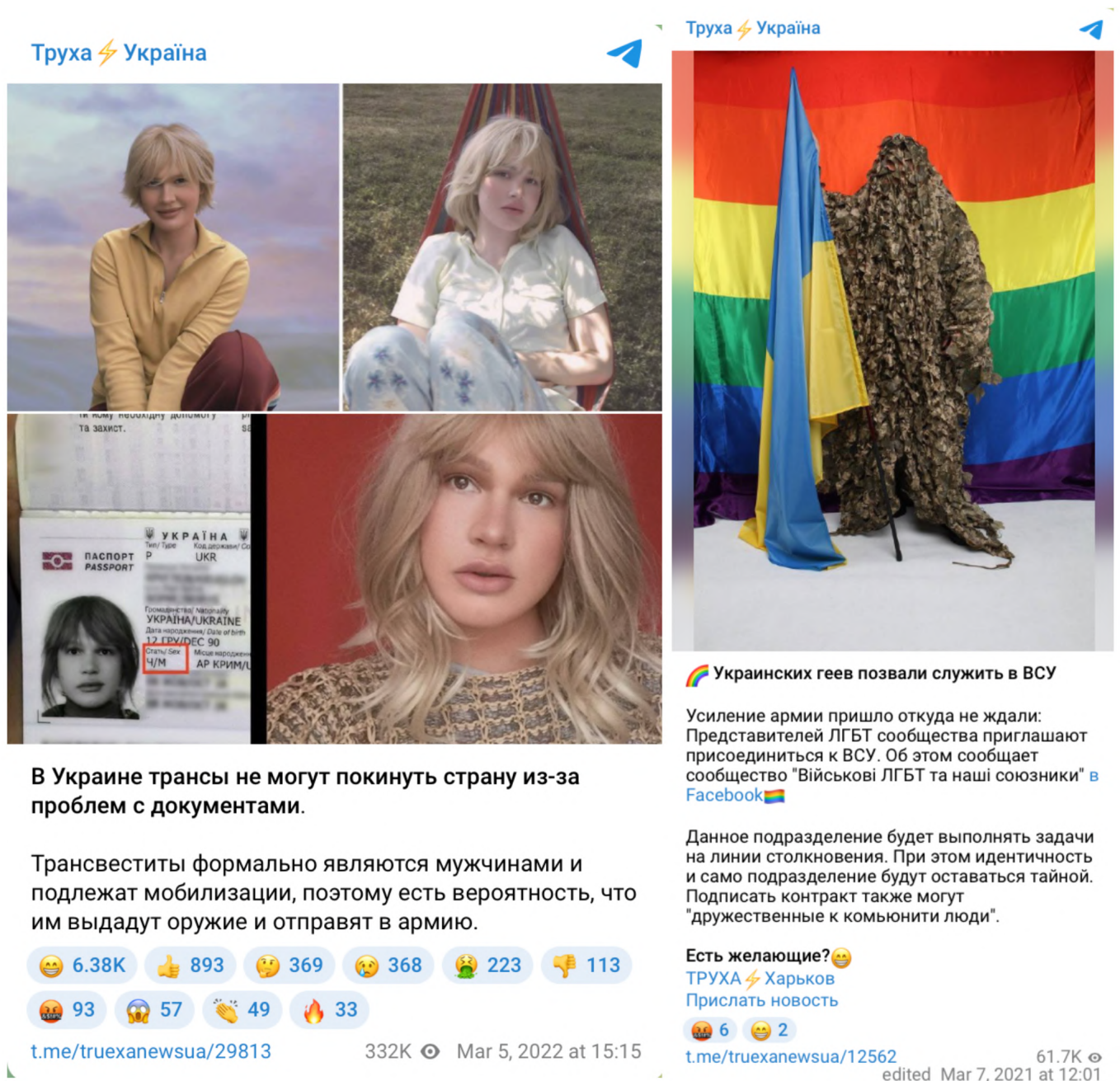

Рисунок 4.22. Візуальний аутинг та іронічне переосмислення теми ЛГБТК+ військових (Джерело: скриншоти з Telegram-каналу «Труха ⚡ Україна»)

За ідеаційною метафункцією, візуальна транзитивність позиціонує особу як пасивну Ціль: документ і фото «до/після» перетворюють трансгендерну жінку на об'єкт спекуляцій, де тіло та ідентичність зводяться до «проблеми». Текстуальна метафункція робить маркер статі салієнтним (центральне розміщення, контраст,

виділення червоним), гіперболізуючи «несумісність» і патологізуючи перехід. Інтерперсональна метафункція через великі плани створює ефект інтимного вторгнення в приватність, провокуючи осуд чи загрозу. Таке візуальне зіставлення («документ/реальність») не лише порушує етичні норми приватності, а й слугує інструментом аутингу (*outing* — примусового розкриття ідентичності). Вербальний текст діє як анкораж, фіксуючи полісемічне зображення в наративі «обману» чи «загрози мобілізації», легітимізуючи потенційне насильство в умовах війни.

Стратегія 6. Іронічне переосмислення й візуальні оксиморони («Труха ⚡ Україна»). Принципово відмінну семіотичну техніку дискредитації представляє використання візуальних оксиморонів для дискредитації ідеї ЛГБТК+ військових. Якщо стратегії 1–5 будують ефект через пряму стигматизацію та патологізацію, то ця використовує іронічне переосмислення — зіткнення непримиренних символічних систем в єдиному кадрі. Ілюстративним у такому відношенні є зображення фігури у військовому маскувальному костюмі на фоні велетенського веселкового прапора (див. Рисунок 4.22, права частина).

За текстуальною метафункцією, салієнтність прапора (яскравість, розмір) домінує над маскхалатом, створюючи композиційний дисонанс: функція маскуванню (непомітність) абсурдно перекреслюється. Ідеаційна метафункція конструює оксиморон: військовий як Актор (захисник) стає об'єктом іронії через асоціацію з ЛГБТК+ символікою. Інтерперсональна метафункція через знижену модальність (можливий монтаж/колаж) маркує зображення як абсурдне чи комічне, провокуючи дистанціювання та осуд. Це не просто ілюстрація новини про «ЛГБТ-підрозділ», а іронічне переосмислення теми: ідея інклюзії квір-військових кодується як нелогічна й загрозлива. Вербальний текст як анкораж фіксує візуал у наративі «несумісності», посилюючи моральну паніку й унеможливаючи десек'юритизацію. Механізм іронічного блокування через оксиморон є принципово відмінним від підходу «Суспільного», де поєднання мілітарної та квір-символіки (підрозділ 4.4.2) будує «ланцюг еквівалентності» (Laclau & Mouffe, 1985, pp. 127–130) і легітимізує ЛГБТК+ присутність в армії. «Труха ⚡ Україна» переводить ту саму семіотичну конструкцію в

регістр абсурду, нівелюючи серйозне прочитання ідеї.

Стратегія 7. Репортажна дистанція й узагальнення («Україна Сейчас»).

На противагу агресивним стратегіям «Труха⚡ Україна», канал «Україна Сейчас» демонструє більш стриманий, репортажний підхід до візуальної репрезентації ЛГБТК+ тематики. У лівій частині рисунка (див. Рисунок 4.23) зображено прайд-марш у Будапешті, що пройшов попри заборону уряду Віктора Орбана: загальні плани натовпу з веселковими прапорами й плакатами проти утисків. За ідеаційною метафункцією, учасники репрезентовані як колективний Актор (натовп як сила протесту за права), з акцентом на символіку свободи (веселкові прапори). Текстуальна метафункція робить салієнтними плакати й перекреслений портрет політика (центральне розміщення, яскраві кольори), підкреслюючи ідеологічний конфлікт влади та активістів. Інтерперсональна метафункція через середню дистанцію (загальні плани) створює ефект репортажної об'єктивності, дистанціюючи глядача від емоційного залучення й уникаючи стигматизації.

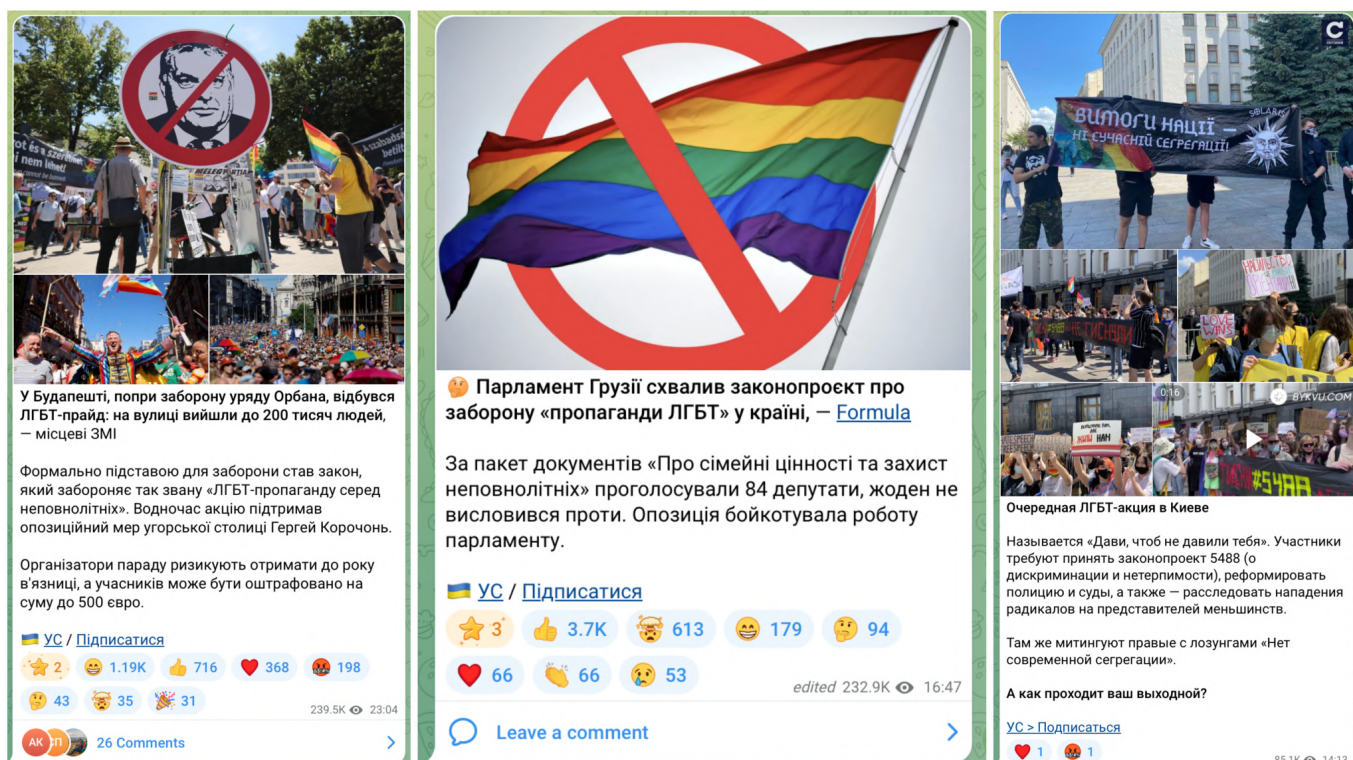

Рисунок 4.23. Репортажний та узагальнений стиль візуального супроводу в телеграм-каналі «Україна Сейчас» (Джерело: скриншоти з Telegram-каналу «Україна Сейчас»)

У центральній частині (див. Рисунок 4.23) — колаж з перекресленим веселковим прапором. Ідеаційна метафункція позиціонує прапор як пасивну Ціль заборони (об'єкт репресій). Текстуальна метафункція досягає салієнтності через великий знак заборони й яскраві кольори прапора, візуально гіперболізуючи «загрозу» та легітимізуючи репресії. Вербальний текст діє як анкораж, фіксуючи візуал у наративі «пропаганди ЛГБТ», попри репортажний тон. Це класичний стиль, коли подія подається як факт, без емоційного шоку чи фізіогномічного висміювання.

Права частина (Рисунок 4.23) ілюструє акцію в Києві під назвою «Дави, щоб не давили тебе»: колаж починається із загального плану натовпу опонентів ЛГБТК+ (праворадикали з плакатом «Вимоги нації — ні сучасній сегрегації!» на передньому плані), а далі — кадри ЛГБТК+ активістів з плакатами («Насильство — це вибір, орієнтація — ні», «Тисни #5488» — вимога прийняти законопроект про антидискримінацію). Ідеаційна метафункція репрезентує обидві сторони як колективних Акторів (організований протест і контрпротест), з акцентом на символіку конфлікту (плакати з вимогами та гаслами проти «сегрегації»). Текстуальна метафункція робить салієнтними плакати опонентів на першому кадрі (центральне розміщення), підкреслюючи протистояння, але без фокусу на індивідуальних тілах чи обличчях. Інтерперсональна метафункція через віддалені плани зберігає репортажну дистанцію, уникаючи ефекту «фрік-шоу». Вербальний текст як анкораж фіксує візуал у наративі «конфлікту з правими» й вимог антидискримінації, зберігаючи баланс, але все одно підкреслюючи протистояння.

Типологія візуальних стратегій двох каналів демонструє, що різниця між ними не є опозицією «дегуманізація проти нейтральності», а виражає градієнт інтенсивності стигматизації. «Труха ⚡ Україна» реалізує відкрите «приклеювання» огиди (Ahmed, 2014) через фізіогномічне висміювання й шок-контент, тоді як «Україна Сейчас» відтворює рамку «проблемності», залишаючи афективне осмислення самій аудиторії. В обох випадках відсутній візуальний контрнاراتив, що унеможлиблює рефігурацію (Ricoeur, 1984) ЛГБТК+ образу в бік нормалізованої соціальної позиції.

Ця відсутність контрнарративу є структурним розривом між Telegram-сегментом і обома інституційними медіа: «Суспільне» продукує власний позитивний візуальний ряд квір-ідентичності (підрозділ 4.4.2), а «ТСН» — принаймні зберігає елемент гуманізації через особисту драму героя (підрозділ 4.5.3). Telegram-простір позбавлений цього «нормативного залишку»: тут немає нейтральної площини, від якої можна відштовхнутися. Мультимодальний аналіз підтвердив висновки попередніх підрозділів про те, що в нерегульованому цифровому середовищі воєнного часу афективна логіка витісняє правозахисний дискурс — і ця витісненість закріплена не тільки вербально (підрозділи 4.6.1–4.6.2), а й семіотично, на рівні візуального режиму досліджуваного Telegram-сегменту.

4.6.4. Деконструкція дегуманізуючих медіанаративів у Telegram-каналах

Застосування методології нарративного аналізу дає змогу розкрити глибинну структуру повідомлень, які домінували в анонімному Telegram-сегменті протягом 2019–2025 років (Таблиці 4.7–4.10). У цьому середовищі класична інформаційна функція медіа фактично зникає, поступаючись місцем специфічному формату — «афективній журналістиці» (Papacharissi, 2015). Головним критерієм відбору подій стає не їхня суспільна значущість, а здатність викликати миттєві емоційні реакції. Спираючись на концепцію платформної логіки (van Dijck et al., 2018), можна стверджувати, що анонімні канали свідомо адаптують репрезентацію вразливих груп до технічних алгоритмів месенджера. Максимізація залученості перетворюється на базову умову їхнього виживання на ринку. У такій системі координат правозахисний вимір теми ЛГБТК+ нівелюється. Ідентичність маргіналізованих груп функціонує винятково як «плаваючий означник» (Laclau & Mouffe, 1985, p. 113) — зручний символ, який адміністратори ситуативно наповнюють конфліктними або розважальними смислами залежно від поточного запиту аудиторії.

Домінантні медіанаративи репрезентації ЛГБТК+ у каналі «Труха ⚡ Україна» в період до повномасштабного вторгнення Росії в Україну (02.12.2019 – 23.02.2022, 815 днів)

Медіанаратив	Структурні елементи (за матрицею Додатку К)	Емпіричні маркери
МН-1.1. ЛГБТК+ активісти — порушники спокою Публічна активність ЛГБТК+ подається як прямий, агресивний виклик повсякденному порядку міського життя; антагоністами є активісти, мовчазна «жертва» — «традиційна» більшість.	Реляційність: Прайд + порушення «звичайного» життя міста. Партикулярність: Актор — ЛГБТК+ активісти; Ціль — «нормальні» городяни. Нормативність та порушення норми: негативна тональність, рамка «втоми» від активізму. Темпоральність: прив'язана до календаря маршів. Мультиmodalність: іронічні емодзі (😏, 🌈), скріншоти з нейтральним контекстом + різко негативний підпис.	Кластери ККА: «Прайд та громадянський активізм» (21,33 %); n=7. Приклади: «В статье есть все, кроме гей-парада, которых все хотят забыть как страшный сон 🤔 Хорошо, не будем и мы об этом напоминать» (Труха ⚡ Україна, 2019, 27 грудня); семіотичне перекодування символіки: «Осталось на памятник воину-освободителю повесить флаг, мы же толерантные» (Труха ⚡ Україна, 2021, 10 вересня); ретрансляція анонсу маршу в Києві з іронічним маркуванням: «#неХарьков Сегодня в Киеве проходит марш трансгендеров» (Труха ⚡ Україна, 2021, 22 травня); анонс маршу в Харкові: «Хотели в Европу?» (Труха ⚡ Україна, 2021, 8 листопада).
МН-1.2. ЛГБТК+ люди як комічні персонажі та фріки Сатирична делегітимація через сміхову культуру: ЛГБТК+ репрезентуються через стереотипні риси інфантильності, ексцентричності та фізіологічної «аномальності»; механізм «дискурсивного знецінення» через іронію.	Реляційність: ідентичність + знижено-вulgарна оцінка. Партикулярність: Актор — ЛГБТК+ людина як «фрік»; Ціль — «здоровий глузд» аудиторії. Нормативність та порушення норми: іронічно-зневажлива тональність; «карнавалізація ідентичності» (Altheide & Snow, 1979). Темпоральність: ситуативна, прив'язана до приводів для глузування. Мультиmodalність: провокаційні фото, гібридні неологізми («ЛГБТ-колбаса», «ЛГБТ-козачки», «ЛГБТ-насморк»).	Кластери ККА: «Глобальний контекст» (13,33 %) та «Культура та репрезентація»; n=9. Приклади: «А вот и первый мужик, родивший ребёнка» (Труха ⚡ Україна, 2021, 24 грудня); «Геи могут расслабить свои булки: страница ФБ, опубликовавшая новость о ЛГБТ-войсках в ВСУ...» (Труха ⚡ Україна, 2021, 7 березня); «Демонтаж киоска с ЛГБТ колбасой на Холодной горе» (Труха ⚡ Україна, 2020, 4 липня); «ЛГБТ-козачков вызывали? Украина сняла короткометражку...» (Труха ⚡ Україна, 2020, 22 липня); «Прилетят на "голубом" вертолете: в ВМС США появился первый полностью гомосексуальный экипаж» (Труха ⚡ Україна, 2021, 3 травня); набір Lego: «Компания Lego показала радужный набор в честь ЛГБТ+, чтобы подчеркнуть різноманітність своїх фанатів» (Труха ⚡ Україна, 2021, 21 травня).

МН-1.3. Поява ЛГБТК+ як гарантований початок агресії та хаосу Стійкий асоціативний ланцюжок: «де з'являються ЛГБТК+ — там неминуче виникає конфлікт»; жертви насильства часто дегуманізуються, події подаються як загроза громадському спокою; реалізація моделі «негативного гейткіпінгу».	Реляційність: напад + іронічна реакція або патологізація жертви. Партикулярність: Актор — нападники / маргінальне середовище; Ціль — ЛГБТК+ людина (з паралельним її знеціненням). Нормативність та порушення норми: негативна тональність + образлива лексика, легалізація насильства як «заслуженого». Темпоральність: хроніка інцидентів та вандалізму. Мультиmodalність: агресивні фото, обсцена лексика, метафори (наприклад, «знатний вітерець труханув офіс» щодо нападу на приміщення ЛГБТК+ організації).	Кластери ККА: «Насильство та дискримінація» (17,33 %); n=7. Приклади: «В Харькове изббили трансгендера: ЛГБТ-сообщество в ах*е!» (Труха ⚡ Україна, 2020, 27 травня); «Один гей, второй из дурки... 🏳️ Шарий выслеживает тех, кто вчера напал на его палатку» (Труха ⚡ Україна, 2020, 1 березня); «Как и ожидалось, радужные рисунки на стене ЛГБТ-офиса продержались недолго» (Труха ⚡ Україна, 2021, 9 серпня); «Ситуация по парню неоднозначная. ... Часто приходил в школу пьяным... Как-то был замечен в гей-клубе "Джем"» (Труха ⚡ Україна, 2020, 21 травня); пошкодження офісу Прайд Хабу: «Знатний ветерок сегодня труханул офис ЛГБТ-сообщества» (Труха ⚡ Україна, 2020, 8 вересня); постмаршеві сутички: «ЛГБТ и Нацкорпус сошлись в танцах под Офисом Президента» (Труха ⚡ Україна, 2021, 30 липня).

Джерело: складено автором на основі контент-аналізу та авторської матриці ідентифікації медіанаративів (Додаток К).

Початок повномасштабного вторгнення не призвів до якісного переосмислення попередньої політики. Хоча кількісна частка відвертого негативу на платформі «Труха ⚡ Україна» дещо знизилася (із 57,50 % до 42,76 %), деструктивні медіанаративи зберегли свою функційну сутність (Таблиця 4.8). Відбулася лише їхня адаптація до нових воєнних тригерів: якщо раніше мішенню для стигматизації виступали переважно прайди, то тепер інструментом для іронії та іншування стали питання мобілізації або новини з країни-агресора. На відміну від комерційного медіа «ТСН», який у цей період спромігся розширити свій порядок денний геополітичним виміром, нерегульований Telegram-канал продемонстрував високу ідеологічну ригідність — тобто цілковиту нездатність відмовитися від відтворення упереджень навіть заради соціальної консолідації суспільства в умовах війни. Відсутність інституційної відповідальності не просто дозволяє таким платформам зберігати маніпулятивні практики — вона фактично блокує можливість системного перегляду їхньої дискурсивної логіки.

Домінантні медіанаративи репрезентації ЛГБТК+ у каналі «Труха ⚡ Україна» в період повномасштабної війни (24.02.2022 – 30.09.2025)

Медіанаратив	Структурні елементи (за матрицею Додатку К)	Емпіричні маркери
МН-2.1. Гомофобія як ознака ворога: ЛГБТК+ — компромат на російську армію та владу Канал використовує тему гомосексуальності для дискредитації російських еліт через висміювання «лицемірства скреп» і фіксацію репресій у РФ.	Реляційність: російська пропаганда / російський посадовець + іронічне викриття. Партикулярність: Актор — російська влада/армія; Ціль — російські ЛГБТК+. Нормативність та порушення норми: негативна до РФ, іронічна до її «скреп»; екстерналізація конфлікту. Темпоральність: ланцюг скандалів про РФ. Мультимодальність: карикатурні фото, контрастні зіставлення, «👄».	Кластери ККА: ««Висміювання Росії через тему ЛГБТК+ (Становище ЛГБТК+ спільнот у РФ)» (17,86 %); n=11. Приклади: «Кто не хочет жить под знаменем ЛГБТ, должен подняться и помочь нам, — КаДырка раскрыл неожиданные причины участия в войне» (Труха ⚡ Україна, 2022, 29 грудня); «...вживую не видел ни одного гетеросексуала: у россиян в голове явно один боярышник и геи» (Труха ⚡ Україна, 2022, 20 травня); «Майор рф, що обстрілював Маріуполь, підірвав смертник-гей сьогодні» (Труха ⚡ Україна, 2025, 29 травня); «В москве гей-проститутка задушил создателя вакцины "Спутник V"» (Труха ⚡ Україна, 2023, 3 березня); «"Последний звонок по-русски": Вы не поверите, но это не гей-вечеринка» (Труха ⚡ Україна, 2022, 31 травня).
МН-2.2. Права ЛГБТК+ — привід для жартів і глузування Спадкоємець МН-1.2: іронія замінила пряму образу, виконуючи ту саму функцію делегітимації; навіть позитивні події подаються через титулування «амбасадор», ретрансляцію цитат про «психофізіологічні відхилення».	Реляційність: правозахисна подія + знецінювальний коментар. Партикулярність: Актор — українські ЛГБТК+ як «амбасадор»/«фрік»; Ціль — здоровий глузд. Нормативність та порушення норми: іронічно-нейтральна тональність із прихованою стигмою. Темпоральність: ситуативна, прив’язана до резонансних кейсів. Мультимодальність: скриншоти з прайдів, цитування М. Безуглої, гібридна лексика.	Кластери ККА: «Прайд та активізм» (7,14 %) та «Культура та репрезентація» (7,14 %); n=15. Приклади: «[Репост] Амбасадор ЛГБТ України Петро Петрович Мельник та його партнер офіційно визнані гей-подружжям...» (Труха ⚡ Україна, 2025, 3 липня); «ЛГБТ заперили в РФ и признали его экстремистской организацией» у супроводі іронічної реакції (Труха ⚡ Україна, 2023, 30 листопада); «ЛГБТ-фест на наступних вихідних проведуть у Києві. "Відновлювати баланс квірності" планируют» (Труха ⚡ Україна, 2024, 11 листопада); візуальне протиставлення «Хто справжній герой? Він чи воно?» — пост про ХарківПрайд (Труха ⚡ Україна, 2023, 2 вересня); іронічний анонс ЛГБТ-кінофестивалю: «ЛГБТ-кінофестиваль проведуть у Києві з 18 по 25 квітня» (Труха ⚡ Україна, 2025, 15 квітня); «Новости из дурки – 2. В Питере полицейские задержали беременную участницу гендер-пати» (Труха ⚡ Україна, 2023, 2 вересня).

		2022, 2 квітня); «Военнослужащие и полицейские в Украине более толерантны к ЛГБТ, чем общество в целом» (Труха ⚡ Україна, 2022, 11 червня); «В Одесі представники ТЦК нібито викрали мовного інспектора-гея та повезли в навчальний центр» (Труха ⚡ Україна, 2024, 13 листопада); кампанія шантажу того ж кейсу: «Мобілізований мовний інспектор-гей з Одещини збирає 500 тис, щоб "вирішити питання безпеки і свого життя"» (Труха ⚡ Україна, 2024, 19 листопада);
МН-2.3. Трансгендерні люди — загроза та неприродність Найстійкіший трансфобний сюжет: канал використовує пейоративну лексику («трансвестити», «транси»), конструює транс-жінок як джерело небезпеки в публічному просторі, експлуатує тему перетину кордону та ТЦК через візуальний аутинг.	Реляційність: трансгендерність + порушення «природного» порядку / мобілізаційна загроза. Партикулярність: Актор — трансгендерна людина як «обманник»; Ціль — «звичайні» громадяни / держава. Нормативність та порушення норми: негативна, патологізуюча тональність; «соматизація» (зведення до тіла). Темпоральність: хроніка інцидентів та юридичних колізій. Мультиmodalність: фото паспортів зі статтю «Ч/М» + сучасні фото; контрастні «до/після».	Кластери ККА: «Насильство» (10,71 %); трансгендерність як аномалія; n=6. Приклади: «Купе "только для женщин" с допуском транс-женщин» (Труха ⚡ Україна, 2023, 23 травня); «В Украине трансы не могут покинуть страну из-за проблем с документами. Трансвеститы формально являются...» (Труха ⚡ Україна, 2022, 5 березня); «Киевские трансы избили и залили из перцовки консьержа. Бабуля оказалась крепкой и наваляла...» (Труха ⚡ Україна, 2022, 19 листопада); «👊 На киянку-трансгендера напали українські підлітки у Німеччині» (Труха ⚡ Україна, 2024, 1 серпня); сенсаційне обкладинкове змагання трансгендерної моделі: «Обложка "PLAYBOY" с трансгендером из Украины Яной Булгачевой (Игорем) радует мужчин в Казахстане» (Труха ⚡ Україна, 2023, 25 листопада).

Джерело: складено автором на основі контент-аналізу та авторської матриці ідентифікації медіанаративів (Додаток К).

Розширений аналіз матеріалів за травень 2024 – вересень 2025 років фіксує появу слабкого «нормалізаційного» сюжету (близько 6,67 % публікацій), що охоплював поодинокі повідомлення про корпоративну підтримку чи соціологічні опитування. Проте навіть ці позитивні інфоприводи поглиналися сталою платформною логікою. Канал «Труха ⚡ Україна» перетворював їх на об’єкти іронії, використовуючи графічні маркери знецінення й беручи термін «гей-подружжя» в лапки. Відтак цей новий сюжет не став альтернативою домінантним наративам, а лише виконав функцію додаткового фільтра для карнавалізації правозахисних

здобутків.

Зовсім іншу конфігурацію наративів у період до повномасштабного вторгнення демонстрував канал «Україна Сейчас». Замість агресивно-саркастичної стилістики тут переважала репортажна стриманість, яка, втім, відзначалася високим рівнем політичної реактивності (Таблиця 4.9).

Таблиця 4.9

Домінантні медіанаративи репрезентації ЛГБТК+ у каналі «Україна Сейчас» в період до повномасштабного вторгнення Росії в Україну (02.12.2019 – 23.02.2022, 815 днів)

Медіанаратив	Структурні елементи (за матрицею Додатку К)	Емпіричні маркери
МН-1.1. ЛГБТК+ як об'єкт конфлікту з консервативними цінностями Найчастотніший сюжет: фіксація вуличних протистоянь і провокацій без редакційної оцінки, відсторонене документування напруги.	Реляційність: ЛГБТК+ акція + контрпротест / правоохоронці. Партикулярність: Актор — поліція / контрпротестувальники; Ціль / Об'єкт — учасники маршу. Нормативність та порушення норми: формально нейтральна тональність, що de facto закріплює асоціацію спільноти із зоною турбулентності. Темпоральність: прив'язана до акцій. Мультиmodalність: репортажні фото, нейтральні підписи.	Кластери ККА: «Насильство та дискримінація» (21,74 %), «Прайд та громадянський активізм» (21,74 %); найчастотніший медіанаратив (n=4). Приклади: «ЛГБТ-марш в Києве... Колонну супроводжують взривотехники и правоохранители, которые следят, чтобы на марширующих никто не напал» (Україна Сейчас, 2021, 22 травня); «В Киеве возле Офиса президента сегодня так... тусовка ЛГБТ-рейв vs. небезразличные... Стычки с полицией, танцы, немного задержаний» (Україна Сейчас, 2021, 30 липня); «Очередная ЛГБТ-акция в Киеве... Участники требуют принять законопроект 5488 (о дискриминации и нетерпимости)...» (Україна Сейчас, 2021, 5 червня); репортаж із KyivPride-2021: «KyivPride-2021: сегодня в Киеве пройдет ЛГБТ-марш» (Україна Сейчас, 2021, 19 вересня); підсвітка КМДА: «Мэрию Киева подсветили цветами ЛГБТ-флага» (Україна Сейчас, 2021, 11 грудня).
МН-1.2. ЛГБТК+ — інструмент для політичних маніпуляцій Тема функціонує не як правозахисна, а як технологія політичної боротьби: емоційний підсилювач для атак на чиновників, інструмент дискредитації кадрових	Реляційність: атака на чиновника + «викриття» через ЛГБТК+ маркер. Партикулярність: Актор — політик-критик; Ціль — чиновник, через якого атакується ширша система. Нормативність та порушення норми: негативна тональність до чиновника + моральна паніка. Темпоральність: прив'язана до	Кластери ККА: «Права, політика та законодавство» (34,78 %); «Інструмент маніпуляцій» (n=2). Приклади: атака на О. Ткаченка: «Под его руководством, Минкульт закупил 1240 детских книг про лгбт-любовь "Принцесса+принцесса: долго и счастливо"...» (Україна Сейчас, 2021, 27 січня); атака О. Дубінського на НБУ: «...департамент лицензирования НБУ во главе с Бевзом (лгбт-квота в Нацбанке,

призначень.	політичних скандалів. Мультимодальність: скріншоти з постів політиків, обкладинки книг.	<i>подружка Екатерины Рожковой)»</i> (Україна Сейчас, 2021, 15 липня).
МН-1.3. ЛГБТК+ спільноти як об'єкт цензури Фокус на законопроектах про штрафи за «пропаганду гомосексуалізму», маніпулятивне поєднання теми з педофілією.	Реляційність: законодавча ініціатива + ризик штрафів / криміналізації. Партикулярність: Актор — депутати-консерватори; Ціль — ЛГБТК+ спільнота як об'єкт регуляції. Нормативність та порушення норми: нейтрально-фактологічна, без правозахисної рамки. Темпоральність: події в Раді / місцевих радах. Мультимодальність: (за кодувальною схемою — переважно «нейтральний»).	Кластери ККА: «Права, політика та законодавство» (34,78 %); «Дискримінація з боку влади» (n=2). Приклади: «Закон о запрете пропаганды гомосексуализма: будут штрафовать... ЛГБТ-пропаганда будет наказываться немалыми штрафами — 17 или 85 тысяч гривен» (Україна Сейчас, 2020, 24 липня); «В Украине предлагают штрафовать за пропаганду педофилии и ЛГБТ» (Україна Сейчас, 2021, 23 листопада); перший український ЛГБТ-фільм як інфопривід без коментаря: «В Украине впервые снимут фильм про ЛГБТ» (Україна Сейчас, 2021, 8 листопада).

Джерело: складено автором на основі контент-аналізу та авторської матриці ідентифікації медіанаративів (Додаток К).

Екзистенційні виклики великої війни змусили «Україну Сейчас» суттєво перебудувати свій порядок денний. Найвиразнішим індикатором цих змін стала еволюція ставлення каналу до публічного правозахисного активізму. Зокрема події КиївПрайду 2025 року отримали безпрецедентне репортажне висвітлення, що за інтенсивністю наближалось до формату текстової трансляції. Такий підхід свідчить про часткову десек'юритизацію: активізм ЛГБТК+ спільнот перестав фіксуватися винятково через рамку ціннісного конфлікту й набув статусу легітимної громадянської події. Це певною мірою зближує позицію каналу з нормативною політикою видимості, яку реалізує «Суспільне». Проте глибинна відмінність зберігається: якщо суспільний мовник впроваджує інклюзію як послідовний інституційний проєкт, то нерегульований канал швидше гнучко адаптується до зміни настроїв своєї аудиторії (Таблиця 4.10).

Домінантні медіанаративи репрезентації ЛГБТК+ у каналі «Україна Сейчас» в період повномасштабної війни (24.02.2022 – 30.09.2025)

Медіанаратив	Структурні елементи (за матрицею Додатку К)	Емпіричні маркери
МН-2.1. ЛГБТК+ люди — вагома частина українського спротиву Принципова відмінність від «Труха ⚡ Україна»: канал фіксує внесок ЛГБТК+ у спротив, цитує статистику, документує злочини на ґрунті ненависті, висвітлює інституційні бар'єри.	Реляційність: служба ЛГБТК+ воїна + інституційне визнання / напад. Партикулярність: Актор — ЛГБТК+ військовий; Ціль (часом) — нападники в тилу. Нормативність та порушення норми: позитивна або нейтральна, з елементами співчуття. Темпоральність: ланцюг матеріалів, що накопичує образ суб'єктності. Мультимодальність: інфографіка, фото з Прайдів, посилення на правозахисний центр «Наш світ».	Кластери ККА: «Вплив війни» (6,06 %), «Права, політика та законодавство» (15,15 %); n=3 у кодувальній схемі. Приклади: «За Україну воюєт пятьдесят тысяч солдат ЛГБТ, — The Telegraph... Как началась война, неважно, кто гей, а кто лесбиянка, — сказал один из солдат ВСУ» (Україна Сейчас, 2023, 3 липня); «70,4 % українців підтримують рівні права для представників ЛГБТ: опитування КМІС... переважна більшість опитаних (68,3 %) позитивно ставляться до участі ЛГБТ у захисті нашої держави...» (Україна Сейчас, 2024, 18 червня); напад на Хелен у Львові висвітлено як напад на військову (Україна Сейчас, 2023, 16 серпня); «Фестиваль "КиївПрайд"... підтримують благодійний збір "Русоріз" Сергія Стерненка на дрони для ЗСУ» (Україна Сейчас, 2025, 7 червня); військовий-ветеран на ЛГБТ-марші: «У "Марші рівності" в Києві взяли участь понад пів тисячі людей» (Україна Сейчас, 2024, 16 червня); освітні лекції для військових під час фестивалю: «ЛГБТiК-спільнота проводить освітні лекції за участі військових» (Україна Сейчас, 2025, 7 червня).
МН-2.2. Наратив «варвара-окупанта»: гомофобія РФ як ознака державного занепаду Канал активно фіксує та висміює гомофобію як невід'ємний елемент ідеології ворога; токсична тональність спрямована виключно назовні.	Реляційність: російська репресивна політика + викриття. Партикулярність: Актор — Путін, ФСБ, російські посадовці; Ціль — російські ЛГБТК+ як жертви. Нормативність та порушення норми: негативна тональність до РФ; рамка «варварства окупанта». Темпоральність: хроніка російських репресивних рішень. Мультимодальність: карикатурні фото, скріншоти російських законів, емодзі «😏», «😡».	Кластери ККА: «Становище ЛГБТК+ спільнот у РФ» (27,27 %); n=16 у кодувальній схемі. Приклади: «🇷🇺 Целую часть своего обращения Путин посвятил ЛГБТ-сообществу и однополым бракам» (Україна Сейчас, 2023, 21 лютого); «В России ФСБ задержала трансгендерного ЛГБТ-активиста и волонтера за донаты ВСУ» (Україна Сейчас, 2023, 13 липня); «Путинский генерал Матовников, который трусил на камеру голым дряблым тельцем, оказался геем» (Україна Сейчас, 2023, 28 лютого); «В РФ запустили свою зацензуренную версию "Википедии"... К примеру, по поиску ЛГБТ выдает "ЛНР"» (Україна Сейчас, 2022, 23 серпня); репресія в РФ: «Движение ЛГБТ запретили в россии и признали его экстремистской»

		организацией» (Україна Сейчас, 2023, 30 листопада); закон про «чайлдфрі»: « путін підписав закон про заборону "пропаганди чайлдфрі"» (Україна Сейчас, 2024, 23 листопада).
МН-2.3. Права ЛГБТК+ — перепустка України до Європи Фокус на позитивному або нейтрально-діловому порядку денному, де права ЛГБТК+ розглядаються як необхідна умова зближення із Заходом.	Реляційність: законопроект / заява міжнародного партнера + євроінтеграційний контекст. Партикулярність: Актор — законодавці / міжнародні партнери; Ціль — ЛГБТК+ як суб'єкти правового регулювання. Нормативність та порушення норми: нейтрально-позитивна. Темпоральність: серія повідомлень про просування 9103 та інших законопроектів. Мультиmodalність: фото міжнародних лідерів, ЄС-символіка.	Кластери ККА: «Права, політика та законодавство» (15,15 %), «Прайд та громадянський активізм» (9,09 %); (n=13). Приклади: «У "Марші рівності" в Києві взяли участь понад пів тисячі людей... Закон №9103 особливо актуальний зараз для військових, бо він надає рівні права ЛГБТ-парам в лікарнях» (Україна Сейчас, 2024, 16 червня); «Україна має узаконити одностатеві партнерства юридично, — прем'єр-міністр Швеції Крістерссон... Гарантування повного правового захисту всіх меншин... є ключовим елементом нашого підходу до євроінтеграції України» (Україна Сейчас, 2025, 1 серпня); «В Украине предлагают разрешить однополые браки, — законопроект» (Україна Сейчас, 2023, 8 березня); законопроект КабМіну: «Кабмін хоче посилити захист прав ЛГБТ, — законопроект у Раді» (Україна Сейчас, 2025, 11 серпня); «У Раді зареєстрували законопроект про цивільні партнерства для одностатевих та різностатевих пар» (Україна Сейчас, 2023, 14 березня).

Джерело: складено автором на основі контент-аналізу та авторської матриці ідентифікації медіанаративів (Додаток К).

Варто наголосити, що переважання нейтральної тональності в матеріалах «Україна Сейчас» часто має суто перформативний характер. Канал системно вдається до практики нейтрального платформування мови ворожнечі, знімаючи із себе функції мережевого гейткіпінгу (Barzilai-Nahon, 2008). Це виявляється в дослівному цитуванні екстремістських гасел опонентів ЛГБТК+ або заяв публічних осіб про «девіації» без жодної редакційної контекстуалізації чи дистанціювання. Така стратегія провокує ефект хибної рівноваги (Boykoff & Boykoff, 2004), оскільки дегуманізуюча риторика легітимізується як рівноправна альтернативна думка.

Зіставлення двох досліджуваних каналів розкриває внутрішню гетерогенність Telegram-сегменту. «Труха ⚡ Україна» фокусується на афективній дегуманізації та конструюванні «іншості», тоді як «Україна Сейчас» демонструє обережну десек'юритизацію через визнання мілітарного внеску спільнот та євроінтеграційної рамки. Попри ці відмінності, обидва ресурси об'єднує спільний метапатерн — цілковите підпорядкування репрезентації афордансам платформи й віральності (Davis & Chouinard, 2017).

Цей метапатерн фіксує фундаментальний структурний розрив між анонімним сегментом та інституційними медіа. Якщо останні оперують ЛГБТК+ тематикою в межах правозахисного або хоча б гуманізованого драматичного дискурсу, то Telegram-канали експлуатують її винятково як транзакційний ресурс. У категоріях потрійного мімезису П. Рікера (Ricoeur, 1984), така конфігурація сюжету (мімезис₂) є глибоко деструктивною. Вона структурує реальність ЛГБТК+ людей не через архетипи героя чи жертви, що потребують захисту, а через архетип аномалії. Саме такий спосіб конструювання образу унеможлиблює його конструктивну рефігурацію (мімезис₃) у свідомості аудиторії, повністю блокуючи шлях до суспільного визнання рівноправності суб'єктів.

4.6.5. Феномен парасоціального контрконтакту в нерегульованому цифровому середовищі

Емпіричні результати аналізу неінституціоналізованих цифрових платформ (на матеріалах Telegram-каналів «Труха ⚡ Україна» та «Україна Сейчас») підводять до одного з центральних теоретичних висновків цієї дисертаційної праці, що полягає в критичному перегляді усталених моделей парасоціальної взаємодії та їхньої ролі в конструюванні ставлення до стигматизованих груп. Зокрема, отримані дані дають підстави поставити під сумнів універсальну лінійність гіпотези парасоціального контакту (*Parasocial Contact Hypothesis*, PCH), сформульованої Е. Ск'яппою, П. Греггом та Д. Г'юзом (Schiappa et al., 2005). Ця гіпотеза постулює, що позитивна медійна репрезентація здатна знижувати рівень суспільних упереджень аналогічно до

безпосереднього міжгрупового контакту через виникнення «ілюзії особистого знайомства» з медіаперсонами (Horton & Wohl, 1956, p. 215). Цей механізм багаторазово підтверджено емпірично для випадків позитивної парасоціальної експозиції. Новітні роботи чітко зафіксували симетрично протилежну закономірність — негативний парасоціальний та негативний вікарний контакт (*negative parasocial / vicarious contact*) у медіарепрезентаціях вразливих груп систематично посилюють упередження аудиторії, що експериментально доведено К. Шемером та К. Мельцер (Schemer & Meltzer, 2020) на матеріалі німецьких медійних репрезентацій біженців. Це дослідження розширює критичну лінію осмислення РСН на принципово новий емпіричний контекст: репрезентацію ЛГБТК+ спільнот у нерегульованих анонімних цифрових платформах в умовах війни, де медійна видимість, за результатами проведеного критичного дискурс-аналізу, набуває ознак не стільки інструменту дестигматизації, скільки потенційного чинника формування явища, яке ми концептуалізуємо як «парасоціальний контрконтакт». Утім, це теоретичне припущення ґрунтується на аналізі репрезентативних стратегій каналів і потребує подальшої верифікації через дослідження безпосередньої аудиторної рецепції.

Теоретична деконструкція цього феномену потребує чіткого розмежування понять «парасоціальна експозиція» й «парасоціальний контакт». Хоча Е. Ск'яппа та ін. (Schiappa et al., 2005) пропонують трактувати парасоціальну взаємодію (*Parasocial Interaction* — PSI) — психологічний ефект «знайомства» з медіаперсоною — як аналітичний еквівалент міжгрупового контакту або експозиції (*parasocial contact or exposure*, Schiappa et al., 2005, pp. 95–96), вони обґрунтовують, що телевізійний контакт здатен знижувати упередження навіть тоді, коли класичні умови Г. Оллпорта не виконуються повною мірою. Утім, сама соціологічна концепція Г. Оллпорта наголошує, що в реальності подолання упереджень потребує «відповідних умов» (*appropriate conditions*): рівного статусу груп, спільних цілей, міжгрупової співпраці й неодмінної підтримки з боку інституцій, закону чи звичаїв (Allport, 1954, p. 281). Ба більше, як доводять новітні розвідки, за відсутності етичної модерації за відверто ворожої репрезентації стигма здатна лише зрости (Schemer & Meltzer, 2020). Нами

встановлено, що анонімні Telegram-канали забезпечують надвисоку парасоціальну експозицію (насичення інфополя образами групи), проте їхня архітектура не просто ігнорує, а навмисно спотворює умови контакту, перешкоджаючи формуванню когнітивно гнучких «диференційованих категорій», які, за теорією Г. Оллпорта, виступають раціональною протилежністю жорстким стереотипам (Allport, 1954, pp. 170–174). Замість рівного статусу канали конструюють ієрархічну вертикаль «норма (глядач) — аномалія (об’єкт)», де інституційна підтримка заміщується мережевим гейткіпінгом, що санкціонує соціальний осуд через афорданси месенджера.

Теоретичний внесок концепту «парасоціального контрконтакту» полягає у виявленні специфічної конфігурації негативного парасоціального впливу (Schemer & Meltzer, 2020; Banas et al., 2020), притаманної принципово новому емпіричному простору: нерегульованим анонімним цифровим платформам в умовах війни. У цьому специфічному контексті медійна видимість функціює не як ресурс дестигматизації, а як тригер стратегічного посилення упереджень — через три структурні виміри: (1) *змістовий* — насичення цифрового поля стигматизаційними образами; (2) *технологічний* — інструменталізацію платформних афордансів для афективної мобілізації; (3) *соціально-нормативний* — відсутність журналістського гейткіпінгу, що уможлиблює інституціоналізацію мови ворожнечі як «спільнотної норми». ЛГБТК+ спільноти стають помітними в цифровому просторі, проте їхній образ примусово конструюється в інтерпретаційних моделях «соціальної аномалії», «екзистенційної загрози» або «об’єкта для висміювання». Така репрезентація позбавляє ЛГБТК+ людей громадянської суб’єктності, створюючи умови для формування афективно зарядженої парасоціальної ворожнечі в межах саморегульованої цифрової аудиторії, де повторювана експозиція не зменшує, а посилює готовність до агресивних реакцій. Метааналітичне підтвердження цієї закономірності забезпечує дослідження Б. Банаса та ін. (Banas et al., 2020), яке синтезувало 79 випадків медіаопосередкованого міжгрупового контакту і встановило, що негативний медійний контакт підвищує рівень упереджень в аудиторії значно ефективніше, ніж позитивний їх знижує — тобто деструктивна логіка

нерегульованого середовища спирається на асиметрію, структурно вбудовану в механіку парасоціальної взаємодії як такої.

Емпіричним підтвердженням функціонування цього механізму саме на рівні рецепції аудиторії — а не лише на рівні редакційної політики каналу — слугують результати додаткового кількісного скринінгу афективної залученості, проведеного на матеріалах каналу «Труха⚡Україна». Аналіз структури емодзі-реакцій під 20 репрезентативними дописами тематично-релевантного діапазону (загальний обсяг — понад 315 000 одиниць реакцій) виявив сталу домінанту вороже-агресивного кластера (👊, 🤬): під дописами про інституціоналізацію прав ЛГБТК+, корпоративну підтримку чи розширення публічної видимості рівень відкритої агресії становить у середньому 57–69 %. Зокрема публікація про корпоративну ЛГБТ-кампанію мобільних операторів згенерувала 57 % реакцій гніву ($n = 28\,800$); новина про ЛГБТ-фестиваль у Києві — 69 % ($n = 21\,200$); заява прем'єра Швеції щодо одностатевих партнерств — 59 % ($n = 15\,900$). Інтерактивні опитування каналу (загалом понад 37 400 респондентів у двох публікаціях) фіксують ще різкіший рівень негативу: 62–65 % обирають варіанти радикального відторгнення. Показово, що самі формулювання варіантів відповідей містять обценну лексику й агресивні емодзі — наприклад, «Этой х*йни не должно быть в Харькове» (62 %; загальна вибірка $N = 13\,190$) та «Нет. Я категорически против» (65 %, загальна вибірка $N = 24\,266$) — тобто канал не вимірює громадську думку, а цілеспрямовано її конструює (Рисунок 4.24).

Принципово важливе методологічне застереження: ці кількісні дані стосуються рецепції в межах самовибраної аудиторії каналу «Труха⚡Україна» і не дають підстав для каузальних висновків щодо зміни ставлень у загальному українському суспільстві, оскільки емпірична база дисертації не охоплює нециркуляційну гетеросексуальну аудиторію поза межами самого каналу. Висновки цього підрозділу обмежуються трьома рівнями: (а) контент-аналітичних характеристик медіарепрезентації; (б) патернів афективної рецепції в межах саморегульованого цифрового середовища каналу; (в) суб'єктивного досвіду самих ЛГБТК+ респондентів фокус-груп як цільової мішені цих репрезентацій. Питання

щодо причинно-наслідкового впливу досліджуваного контенту на рівень гомофобії в загальній популяції залишається відкритим і потребує окремого репрезентативного експериментального дослідження.

Труха ⚡ Україна

13 вересня 2020

Как вы считаете, уместны ли в Харькове ЛГБТ-парады? 🏳️‍🌈

Анонімне опитування

62% Этой хуйни не должно быть в Харькове 🇺🇦

16% В Успешном Харькове должны быть все цвета радуги 🏳️‍🌈

22% Похуй, главное чтобы гречка не дорожала

13 190 голосів

Труха ⚡ Україна

26 липня 2021

Труха ⚡ Україна

🏳️‍🌈 Официально: 12 сентября, в Харькове состоится марш "Харьков Прайд" Требования движ...

🏳️‍🌈 Нужны ли Харькову ЛГБТ - парады?

Анонімне опитування

12% Да. За свои права нужно бороться

65% Нет. Я категорически против

7% А что, первые два попали в просак?

16% Я грузин, хочу узнать результат

24 266 голосів

Рисунок 4.24. Стратегія маніпулятивних опитувань та інструменталізація ворожнечі в Telegram-каналі «Труха ⚡ Україна» (Джерело: скриншоти з Telegram-каналу «Труха ⚡ Україна»)⁷⁰

Важливим аспектом дискусії є роль соціотехнічних афордансів платформи в детермінації контрконтакту через формування «афективних економій» (Ahmed, 2014). Згідно з С. Ахмед (Ahmed, 2014), емоції циркулюють у суспільстві, «прилипаючи» до певних тіл та ідентичностей. У нашому випадку медіаактори

⁷⁰ <https://t.me/truexanewsua/8091>
<https://t.me/truexanewsua/16684>

стратегічно «приклеюють» афект огиди до образу ЛГБТК+ спільнот через інтерфейсну стимуляцію афективних реакцій (емодзі 😬, 🤢, 🤮) та використання візуальних оксиморонів. На дискурсивному рівні це може бути інтерпретоване як процес ресек'юритизації спільнот — логічно зворотного до десек'юритизації руху (Buzan et al., 1998), концептуально застосованого до гендерного виміру завдяки критиці Копенгагенської школи від Л. Хансен (Hansen, 2000): замість десек'юритизації та інтеграції в національне «Ми», ідентичність вразливих груп знову маркується як загроза патріархальному порядку або «традиційним цінностям». Цей аналітичний висновок відповідає описаній Л. Лучані й М. Шевцовою (Luciani & Shevtsova, 2025) логіці посилення сек'юритизації трансгендерних людей та аналогічної динаміки в Грузії після вторгнення. На відміну від результатів Т. Гіліг та ін. (Gillig et al., 2018), які фіксували позитивний вплив телевізійних сюжетів на ставлення до трансгендерних людей, нерегульований дискурс досліджуваних Telegram-каналів демонструє ефект семантичного забруднення патріотичного поля, де видимість ЛГБТК+ використовується як засіб афективної поляризації аудиторії.

Особливо показовим є порівняння з класичними прикладами ефективного РСН у західній телевізійній культурі — серіалами *Will & Grace* («Вілл і Грейс», NBC, 1998–2006) та *Modern Family* («Американська сімейка», ABC, 2009–2020). К. Батлз і В. Гілтон-Морроу (Battles & Hilton-Morrow, 2002, pp. 87–88, 101) показали, що дестигматизаційний потенціал *Will & Grace* ґрунтувався не на деконструкції гетеронормативних конвенцій, а на стратегічному вписуванні квір-персонажів у «конвенційні простори» (*conventional spaces*) масової культури — тобто у знайомі жанрові схеми романтичної комедії, мотив відкладеного «здійснення» (*delayed consummation*) та конструювання гомосексуального персонажа крізь гетеросоціальні парні структури. У такий спосіб серіал «унормовував» іншість, інтегруючи її в наративні рамки, апріорно прийнятні для масової аудиторії. Аналогічну стратегію зафіксувала С. Коффін (Coffin, 2013, pp. 43–44, 56) у дослідженні *Modern Family*: квір-пара Кемерон і Мітчелл здобувала ширшу глядацьку релевантність не через руйнування гендерних норм, а завдяки репрезентації крізь рамку загальноприйнятих

батьківських практик (*equal parenting*) — спільного ухвалення рішень, рівноправного піклування та емоційної доступності батька, — апелюючи до цінностей, близьких для аудиторії незалежно від сексуальної орієнтації. Таким чином, обидва серіали демонструють: ефективний парасоціальний контакт потребує не лише присутності аутгрупи в медіапросторі, а й специфічної наративної архітектури, що робить цю присутність емоційно доступною для масового глядача.

Саме цю наративну архітектуру нормативної асиміляції Б. Дж. Бонд (Bond, 2021) ідентифікує як структурну передумову формування тривалих парасоціальних стосунків: у десятитижневому лонгітюдному дослідженні гетеросексуальні глядачі серіалу із квір-персонажами демонстрували стійке зростання соціоемоційних зв'язків з персонажами аутгрупи й значне зниження рівня гомонегативності — причому найінтенсивнішу динаміку переживали учасники з найвищим вихідним рівнем упередженості, а самі парасоціальні стосунки прогнозували не лише зміну ставлень, але й поведінкові реакції стосовно аутгрупи. Натомість досліджувані Telegram-канали реалізують дзеркально протилежну стратегію: свідомо відмовляючись від асиміляції, вони системно акцентують «іншість» і конфліктний потенціал ЛГБТК+ ідентичності. Саме в цьому розриві між двома стратегіями розкривається механістичне ядро «парасоціального контрконтакту»: на рівні репрезентативних стратегій аналізованих каналів висока медійна видимість без нормативного контексту та інституційного гейткіпінгу не містить структурних умов для запуску «ілюзії особистого знайомства» (Horton & Wohl, 1956) — психологічної основи дестигматизаційного впливу — натомість конструює образ аутгрупи як об'єкта колективного осуду, що, відповідно до теоретичної логіки моделі Б. Дж. Бонда (Bond, 2021), здатне системно блокувати виникнення тих соціоемоційних зв'язків, які є безпосереднім механізмом зниження упереджень.

Таким чином, результати цього дослідження на рівні критичного дискурс-аналізу підважують тезу про те, що будь-яка медійна присутність автоматично сприяє соціальній інтеграції. Отримані дані дають підстави стверджувати, що вирішальною є не сама медійна видимість аутгрупи, а контекст, у якому вона реалізується. Коли

платформне середовище забезпечує четверту умову Г. Оллпорта (Allport, 1954, p. 281) — підтримку авторитетів і соціальних норм, — видимість постає ресурсом дестигматизації. Коли натомість воно заміщує цю умову нормою колективної ворожнечі, та сама видимість здатна перетворитися на вектор її поглиблення.

З огляду на це важливо окреслити межі екстраполяції виявлених моделей репрезентації й визначити, наскільки вони є специфічними винятково для Telegram. Отримані результати дають підстави стверджувати, що механізми афективного іншування й парасоціального контрконтакту не обмежуються архітектурою лише одного месенджера. В українських реаліях війни Telegram виступив найбільш виразним і масовим каталізатором цих процесів. Однак фундаментальною причиною такого деструктивного конструювання образів є не сам бренд платформи. Визначальну роль тут відіграють соціотехнічні афорданси (Davis & Chouinard, 2017) в поєднанні з логікою нерегульованого мережевого гейткіпінгу (Barzilai-Nahon, 2008). Фактично будь-яка цифрова платформа здатна відтворювати подібні стигматизаційні патерни за відсутності жорсткого етичного контролю. Це стається тоді, коли її обчислювальний рівень алгоритмічно винагороджує радикалізацію та стимулює «афективні економії» (Ahmed, 2014) заради максимізації залученості аудиторії (Zuboff, 2019). Відтак виявлені тенденції є універсальними маркерами функціонування гібридних медіасистем (Chadwick, 2017). Це дозволяє цілком обґрунтовано екстраполювати зроблені висновки й на інші соціальні мережі, як-от TikTok, X, Facebook чи Instagram. Припускаємо, що на цих майданчиках алгоритмічна пріоритезація емоційних тригерів так само домінує над нормами правозахисного дискурсу, перетворюючи їх на потенційні середовища для реалізації парасоціального контрконтакту.

4.7. Висновки до розділу 4

Комплексний кількісно-якісний аналіз масиву з 1223 медіаматеріалів за період 2019–2025 рр. виявив кардинальні трансформації стратегій репрезентації ЛГБТК+ спільнот в українському медіадискурсі, зумовлені повномасштабним вторгненням

РФ. Результати підтвердили припущення про глибокий структурний розрив національної медіасистеми: інституційні медіа («Суспільне», «ТСН») генерують 84,4 % контенту теми, тоді як неінституціоналізовані Telegram-канали («Труха ⚡ Україна», «Україна Сейчас») демонструють кількісну маргінальність (15,6 %). Це свідчить про дію механізму «символічного знищення» (Tuchman, 1978) через ігнорування повсякденного досвіду спільнот. Зафіксовано також критичний медійний андроцентризм (згадки про чоловіків-геїв у 5,9 разів частіше, ніж про лесбійок), феномен «сезонної репрезентації» з жорсткою прив'язкою до календарних тригерів активізму та «парадокс трансгендерної видимості», коли висока частотність згадок не сприяє дестигматизації, а базується на моделі гіпервидимості вразливості, соматизації та шок-контенту.

Повномасштабна війна спричинила радикальну дислокацію медійного порядку денного. На платформах «Суспільного» частка матеріалів про вплив війни й участь ЛГБТК+ у спротиві зросла з 1,27 % до 11,59 %, що маркує перехід від віктимізації до домінування архетипу «Героя-Захисника». Цей процес концептуалізовано як медіатизовану десек'юритизацію: в інституційному сегменті медіапростору ЛГБТК+ ідентичність поступово виводиться з поля «екзистенційної загрози» й інтегрується в ядро національного наративу оборони, де право на рівність реартикулюється як акт справедливості щодо воїна. Цей процес залишається структурно незавершеним і оспорюваним: комерційний та неінституціоналізований сегменти продовжують відтворювати практики ресек'юритизації, що утримують тему в зоні соціального конфлікту.

Якісний аналіз виявив етичні деформації журналістських стандартів. У інституційних медіа зафіксовано феномен «номінальної нейтральності» — механічну трансляцію дискримінаційних актів чи гомофобних висловів без ціннісної контекстуалізації й редакційного дистанціювання. У Telegram-сегменті ця проблема проявляється як нейтральне платформування мови ворожнечі. Теоретичним внеском розділу є концептуалізація парасоціального контрконтакту — специфічної форми медіаопосередкованої взаємодії в нерегульованих цифрових середовищах, яка

розширює механізм негативного парасоціального контакту (Schemer & Meltzer, 2020) трьома структурними характеристиками: стратегією негативної гіпервізуалізації девіантності, інструменталізацією платформних афордансів та відсутністю професійного етичного гейткіпінгу. Мультимодальний аналіз підтвердив пріоритет афективної логіки: візуальні оксиморони та конструювання моральних панік блокують раціональне сприйняття правозахисного дискурсу.

Узагальнення результатів через призму тривимірної моделі КДА (Fairclough, 1995, pp. 57–62) дозволяє зробити висновок, що на текстовому рівні зафіксовано радикальну трансформацію транзитивності й модальності в напрямку активізації суб'єктності ЛГБТК+ людей в інституційному сегменті — при збереженні стигматизуючої репрезентації в нерегульованому. На рівні дискурсивної практики визначальним є асиметричний доступ різних типів платформ до жанрових ресурсів нормалізації (Fairclough, 1995, pp. 85–90): «Суспільне» має доступ до «героїчного портрета» й «правозахисної аналітики», тоді як Telegram-канали обмежені жанрами сенсаційності, що структурно блокує позитивну рефігурацію образів. А ось на рівні соціальної практики виявлено, що медіарозрив між інституційними та нерегульованими платформами є не лише технічним, а й владним: він відображає нерівний розподіл дискурсивних ресурсів і відповідальності в українській медіасистемі. Причому ця нерівність відтворюється через відмінні стратегії — через «порядок дискурсу» (Fairclough, 1995, pp. 62–64), який визначає, які жанри та типи дискурсу «природно» поєднуються з якими темами. В умовах відсутності регуляторного механізму для анонімних Telegram-каналів ця структурна умова є відтворюваним механізмом ресек'юритизаційних практик, який, судячи з даних вибірки, зберігається навіть попри формальний перехід каналів на українську мову (дискурсивна мімікрія).

Для повного розуміння зафіксованих медіаконструктів необхідним є аналіз їхньої рецепції самими представниками різних сегментів ЛГБТК+ спільнот. Це здійснено в наступному 5 Розділі дисертації.

РОЗДІЛ 5

РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ: СПРИЙНЯТТЯ МЕДІАНАРАТИВІВ ЛГБТК+ СПІЛЬНОТАМИ

5.1. Досвід проведення фокус-групових дискусій: динаміка взаємодії та виклики дослідження в умовах війни

Емпіричний етап дослідження було реалізовано в грудні 2025 року — у період, що збігся з одним із найжорсткіших циклів російських атак на українську енергетичну інфраструктуру й масштабних блекаутів. Осмислення цього контексту через концепт «заштунків» Е. Гоффмана (Goffman, 1959) дозволяє побачити фокус-групу як унікальний соціальний простір: на відміну від «передцени», де ЛГБТК+ люди в умовах воєнного суспільства змушені виконувати нормативно схвалені ролі, фокус-група конституює захищені «заштунки» — зону, де маска знімається, а автентичне декодування медіаобразів стає можливим⁷¹ (Goffman, 1959, pp. 112–113). Саме ця структурна характеристика пояснює, чому зібрані дані не є просто відповідями на запитання, а є актами первинного й незафільтрованого смислотворення.

Попри складні умови через війну, учасники продемонстрували високу вмотивованість. Показовим є те, що всі респонденти змогли доєднатися до зустрічей у Zoom, причому всі підключилися з увімкненими камерами (хоча відеозв'язок не був обов'язковою умовою з огляду на нестабільність інтернету в період блекаутів). Це стало свідченням довіри й бажання бути почутими. У випадках відсутності електропостачання чи стабільного інтернет-з'єднання через комп'ютер, учасники підключалися за допомогою смартфонів, що підкреслює їхню активну громадянську позицію та зацікавленість у темі дослідження.

⁷¹ Далі в тексті 5 Розділу термін «спільноти» вживається в специфічному теоретичному, а не макросоціологічному значенні. З огляду на якісний дизайн дослідження, результати фокус-груп не претендують на статистичну репрезентативність усієї генеральної сукупності ЛГБТК+ людей (спільнот) в Україні. Спираючись на нашу методологічну рамку, цей термін позначає локальні «інтерпретативні спільноти» (Fish, 1980), що ситуативно утворилися під час дискусій у захищеному комунікативному просторі «заштунків» (Goffman, 1959) задля спільного переосмислення медіаобразів.

Емоційна складова дискусій була надзвичайно насиченою. Особливо гостро це відчувалося під час спілкування з трансгендерними учасниками, багато з яких проходять гормональну терапію. Згадуючи свій досвід медіаспоживання в періоди початку прийому препаратів, вони ділилися спогадами про підвищену емоційну вразливість до контенту в медіа. Важливим результатом групової взаємодії стала атмосфера солідарності: учасники активно підтримували одне одного теплими словами й реакціями-смайликами в чаті Zoom. Роль модератора в такі моменти полягала не лише в керуванні дискусією, а й у забезпеченні психологічного комфорту — наданні пауз для відпочинку після важких розповідей, вираженні емпатії та поступовому переведенні уваги на менш травматичні теми.

Незважаючи на те, що учасники іноді відходили від сценарію, заглиблюючись в особисті історії, не пов'язані напряду з медіа, така відвертість була необхідною для встановлення довіри. Завданням модератора було надати простір для висловлювання, м'яко повертаючи фокус розмови до питань дослідження. Конфліктних ситуацій не виникало, і після завершення фокус-груп жоден з учасників не висловив заперечень щодо використання озвученої інформації.

5.2. Афективна поляризація медіаландшафту: динаміка довіри

Відправною точкою реконструкції рецепції стало обговорення загального медіаландшафту й рівня довіри до ключових джерел. Більшість учасників усіх груп зафіксували феномен «інформаційного вакууму» щодо ЛГБТК+ тематики на початку повномасштабного вторгнення. У режимі уникнення (Pasitselska, 2022, р. 486) учасники раціоналізували це «відсутністю актуальності» теми на тлі виживання. Це відповідає описаному О. Пасіцельською механізму захисної дистанції, за якого респонденти відмовляються від залученості, щоб захистити власну «психічну цілісність» від неприємної або надмірно ускладненої інформації (Pasitselska, 2022, р. 486). Варто уточнити, що сам концепт уникнення як стратегії захисту від політичної інформації О. Пасіцельська розробляє спираючись на роботу Н. Еліасоф (Eliasoph, 1998, як цитується в Pasitselska, 2022, р. 488), зокрема поняття «цинічного шику»

(*cynical chic*) — дискурсивної позиції, що через демонстративний цинізм і байдужість зберігає ілюзію контролю над ситуацією. У досліджуваних фокус-групах цей механізм виявився адаптованим до воєнного контексту: ЛГБТК+ тематика не відкидалася відкрито, а раціоналізувалася як «несвоєчасна» — що є специфічною формою уникнення, яка на відміну від О. Пасіцельської (Pasitselska, 2022) поєднує захисну дистанцію з публічно прийнятним патріотичним наративом. Повернення ЛГБТК+ тематики в медіапростір відбулося, за свідченнями учасників, насамперед через призму військових або скандалів — що є красномовним індикатором умов, за яких видимість спільнот стає «дозволеною».

Аналіз дозволяє операціоналізувати поняття, яке в цій роботі концептуалізується як «афективна поляризація рецепції». Її природу неможливо пояснити через класичну модель довіри, засновану на когнітивній оцінці якості контенту. Натомість вона вимагає переосмислення концепту «інтерпретативних спільнот» С. Фіша (Fish, 1980). Якщо в класичному визначенні спільноти об'єднуються навколо конвенціональних стратегій читання тексту (Fish, 1980, p. 14), то в умовах воєнного екзистенційного тиску ЛГБТК+ аудиторія трансформується в те, що можна означити як «екзистенційну інтерпретативну спільноту»: критерієм членства в ній стає не спільна культурна грамотність, а колективний афективний досвід небезпеки, і критерієм довіри до медіа — не відповідність стандартам журналістики, а відчуття емоційної безпеки у взаємодії з джерелом.

Для глибинного вимірювання довіри було застосовано **проективну методику персоніфікації медіабрендів**. Найвищий рівень ідентифікації представники всіх досліджених груп продемонстрували щодо «Суспільного». У наративах учасників дискусій мовник набуває образу «союзника» — фігури, що суміщає інформаційну й терапевтичну функції. Спираючись на концепцію П. Рікера (Ricoeur, 1984), можна стверджувати, що така персоніфікація ілюструє акт рефігурації: респонденти не просто оцінюють медійний ресурс, а перетворюють його на інструмент осмислення власної вразливості, конструюючи відчуття захищеності на перетині світу тексту та

їхньої реальної життєвої ситуації. Активістка з Харкова влучно передала цей зміст через метафору дружби:

«Це як гетероподружка-союзниця, яка вміє... не знаю, розбирається в якихось темах інклюзії і толерантності. З нею можна підтримати якусь розмову на будь-яку тему». (Лесбійка, 39 років, Харків)

Метафора «подруги-союзниці» є аналітично багатою: вона маркує медіа як суб'єкт, а не інституцію, і переміщує критерій довіри з компетентності в площину взаємності — риса, характерна саме для «залаштункової» взаємодії, де ієрархія знімається (Goffman, 1959, pp. 128–129). Учасники групи трансгендерних людей підтвердили цю позицію, розставивши акценти на «прогресивному вайбі»:

«Суспільне — класне, у них такий комфортний, молодіжний, досить прогресивний вайб. Мені здається, для мене це єдине таке джерело новин, ЗМІ, яке я поважаю досить сильно. Українське». (Трансгендерний хлопець, 19 років, Київ)

Консенсус щодо «Суспільного» як безпечного й відкритого простору підтвердила й респондентка старшої вікової групи. Маючи досвід безпосередньої участі у створенні контенту для мовника, вона визначила його як «дружнє медіа» завдяки здатності редакції бачити за ідентичністю особистість героя та його професійні вподобання:

«Суспільне — воно більш відкрите. В принципі, вони зробили все, щоб висвітлити не тільки те, що я трансжінка, а й мої вподобання по життю. В цьому ракурсі — так, я впевнена, що це як дружнє медіа». (Трансгендерна жінка, 47 років)

У групі геїв і бісексуальних чоловіків афективна довіра до «Суспільного» набуває виміру раціонального визнання професійної етики. Для цієї категорії учасників ключовим фактором лояльності стала не лише інклюзивність контенту, а й інституційна стійкість мовника перед загрозою репутаційних ризиків.

«Суспільне насправді дає найбільш адекватну позицію. І вона, власне, збалансована: тобто вони можуть подавати як щось хороше, так і щось

*погане. Але переважно — навіть під час Pride Month — вони підтримували, змінювали також дизайн. Тобто небагато хто серед українських медіа... Мені здається, вони були якщо не єдині, то, можливо, серед двох-трьох, які це зробили. <...> Вони свідомо йдуть на якусь річ, яка дуже вірогідно призведе до негативного бачення дуже великої частини суспільства. І приємно було бачити, що деякі з них [організації] готові піти на це: вони розуміють цей ризик і йдуть із ним до кінця. Тобто це не така ситуація, як, наприклад, із КМДА, що вони, типу, побачили: “Ага, окей, нас заср*ли — все, ми змінюємось”. Тому саме із Суспільним... було приємно. Я був, власне, приємно здивований, що вони це зробили. Писали їм, я впевнений, дуже багато, але вони все-таки це не змінювали. Чи довірив би я щось, наприклад, якби це [медіа] була людина? Насправді я б довірився тут тільки Суспільному». (Гей, 22 роки, Івано-Франківськ)*

Інший респондент, чий досвід відкриває можливість деконструювати медіавиробництво «зсередини», підтвердив, що довіра до суспільного мовника конвертується з його відповідності класичним стандартам балансу думок. У його трактуванні професійна ідентичність журналіста виступає фільтром, що підтверджує безпечність медіаплатформи для маргіналізованого суб'єкта:

«Зрозуміло, що тут більш нормальна, людська розмова була б із Суспільним. Бо, в принципі, я знаю, як воно всередині вибудовувалось. І я знаю, як ця конструкція вибудовувалась як класично правильне медіа з різними думками — те, що називається “баланс думок”». (Гей, 51 рік, Київ, журналіст, чоловік військового)

На противагу цьому, комерційне медіа «ТСН» викликало амбівалентну реакцію, яка варіювалася від поблажливого скепсису до глибокої недовіри. Учасниці групи лесбійок часто переходили до режиму дослідження, піддаючи сумніву інтелектуальну якість контенту, але не сприймаючи його як агресивний. Образ «ТСН» трансформувався у фігуру старшого чоловіка, який застряг у минулому:

«Для мене ТСН — такий чоловік старшого віку. Доволі добрий, але трошечки дурноватий, якщо можна так сказати. Тобто він не викликає якоїсь відрази або чогось такого, але не має повністю довіри. Є просто

розуміння, що у нього там є якийсь... життєвий досвід, який можна послухати, але треба перевірити». (Лесбійка, 21 рік, Київ)

Заразом у групі трансгендерних людей рівень недовіри виявився вищим і набув рис морального осуду, що може бути пов'язано з частішою стигматизацією саме цієї спільноти в таблоїдних новинах. Один із учасників описав «ТСН» як лицемірну людину, що вказує на чітке розмежування «щирості» й «маніпуляції»:

«ТСН — такий... типу, 50 на 50 вайб. Вайб людини, яка тобі в обличчя посміхається і намагається якось втертись у довіру, а за спиною крутить якісь схеми, мутки». (Трансгендерний хлопець, 19 років, Київ)

Гомосексуальні чоловіки також висловили скептицизм щодо цього комерційного медіа, ідентифікувавши їхню стратегію як «гонитву за хайпом». Для цієї групи «ТСН» асоціюється з «подружкою-заздрісницею», яка використовує чуже життя для розваги, а не для інформування. Ця метафора влучно описує механізм таблоїдизації, де особисті історії стають інструментом для пліток:

«Ну, це ж “Плюси”, і тут дуже велика ставка на хайп». (Гей, 51 рік, Київ, журналіст)

«Це якась подружка або друг, які тобі заздрять. Тобто зазвичай вони висвітлюють тільки те, з чого можна посміятися, з чого можна поганьбитися». (Гей, 23 роки, Київ, колишній військовий)

Діаметрально протилежну реакцію викликали анонімні Telegram-канали, зокрема «Труха ⚡ Україна». Тут спостерігається повний консенсус між усіма підгрупами: домінував режим наративу з чітким маркуванням джерела як «чужого» й небезпечного. Лесбійки описували цей канал через образи соціально небезпечних або маргінальних суб'єктів, що супроводжувалося вираженням фізичної огиди:

«У мене якась огида виникає просто до цього каналу, хоча, чесно, я ніколи не читала, що там. Але воно якось... Чи то я десь читала про сам канал... Якщо говорити про асоціацію з людиною, то це, напевно, якийсь підліток або такий, знаєш, пацанчик з району. Сидить, сємкі щелкає — це щось таке. Оце — Труха». (Лесбійка, 30 років, Чернівці)

Чимало учасників висловили подібну відразу, не маючи безпосереднього досвіду споживання контенту цього каналу. Це є яскравим підтвердженням механізму «прилипання» афекту (Ahmed, 2014): негативний емоційний заряд циркулює в соціальному полі незалежно від актів медіаспоживання, осідаючи на певних знаках. У цьому контексті «Труха ⚡ Україна» перестає бути просто медіаресурсом і перетворюється на «липкий» знак, що акумулює тривоги респондентів.

Трансгендерні учасники посилили цю характеристику, додавши до неї морально-етичний і кримінальний виміри. В їхньому сприйнятті анонімні канали асоціюються з «мутними схемами» та відсутністю принципів, що робить навіть дотик до такого контенту принизливим:

«Труха — взагалі не довіряю. Вайб, коротше, “темщика з Дніпра”. Такого, типу, дуже мутного тіпа. Вайб реально якогось “правачка”, який проти всього хорошого». (Трансгендерний хлопець, 19 років, Київ)

У групі геїв критика анонімних каналів набула виміру економічного й політичного аналізу. Учасники чітко ідентифікували бізнес-модель таких ресурсів як «торгівлю емоціями», де гомофобія є лише інструментом для підвищення охоплень. Вони описали механізм «вкиду» інформації задля провокації реакцій, що нівелює будь-яку довіру до змісту. Більше того, один з учасників прямо пов’язав діяльність таких каналів із провладною пропагандою, що додає політичний вимір до їхньої недовіри.

«Там всякий треш такий викладають — за гроші фактично, тому що людям платять за те, що вони дають свою новину якусь. І, відповідно, такі пабліки позиціонують геїв як якесь посміховисько. І вони виставляють ці пости, типу: "Ось дивіться, там в Одесі хлопець цілується з хлопцем, давайте поржзем із них" і тому подібне. І от таке враження, ніби вони виставляють пости про геїв і тому подібне для того, щоб подивитися на реакцію людей. <...> Роблять вброс: "Подивіться, посмійтеся, пообсуждайте" й тому подібне. Звісно, я б не давав би ніяких своїх тасмниць або якоїсь довіри до таких пабліків, тому що фактично — це просто мене потім виставлять на якесь посміховисько. А я жодного разу

не бачив якогось призову до толерантності й тому подібне». (Гей, 23 роки, Київ, колишній військовий)

Інший учасник, бісексуальний чоловік, додав, що власники таких каналів часто займають позицію захисників «традиційних цінностей», що автоматично робить їхній контент ворожим до ЛГБТК+. Він зазначив, що висвітлення цієї тематики там зводиться до критики й насмішок над будь-якими спробами боротьби за рівність:

«Власники телеграм-каналів позиціонують себе за традиційні цінності — так звані. Тому все, що пов'язане з ЛГБТ-повіддю, вони... як би так... критикують. Введення рівноправних прав, партнерств і так далі — вони це не приймають. Тому висвітлюють із такої точки зору. Ну і приколи: там якщо якийсь міністр оформив офіційно партнерство через суд, то вони насміхаються над цим. Не дуже мені це подобається». (Бісексуальний чоловік, 36 років, Київ)

Попередні два висловлювання в парі розкривають авторський механізм «парасоціального контрконтакту»: анонімні Telegram-канали не просто не виконують умову інституційної підтримки за Г. Оллпортом (Allport, 1954, р. 281), а активно руйнують її, перетворюючи видимість ЛГБТК+ образів на інструмент афективної мобілізації ворожості. Саме тому відторгнення є тотальним: «зашагунки» тут взагалі не існують — простір є нічийним і небезпечним за визначенням.

Зауважимо, що канал «Україна Сьогодні» виявився практично невідомим для більшості учасників трьох ФГД. Це свідчить про його випадіння з актуального інформаційного поля спільнот, ймовірно, через мовний бар'єр або меншу релевантність контенту для проукраїнськи налаштованої аудиторії:

«Україну Сьогодні взагалі не знаю, я, чесно, вперше чую». (Трансгендерний хлопець, 19 років, Київ)

*«Я взагалі не розумію, що це за х*йня — пробачте за “погану французьку” — виключно по назві. Мені здається, це взагалі якась проросійська поєб*тина». (Гей, 51 рік, Київ)*

«Саме назва все про це говорить — типу, російською. Для мене це якось не викликає довіри. Те, що назва досі російською». (Лесбійка, 18 років, Івано-Франківськ)

Трьох реакцій достатньо, щоб ідентифікувати спільний патерн: мовна ознака (російськомовне слово в назві) функціонує як «швидкий фільтр» виключення — семіотичний маркер, що розміщує канал поза межами «екзистенційної інтерпретативної спільноти» ще до знайомства зі змістом (Fish, 1980, p. 14). Це є свідченням того, що в умовах повномасштабної війни геополітична ідентичність медіа стала первинним критерієм довіри — навіть відносно змісту.

Отже, аналіз персоніфікації брендів демонструє, що медіаспоживання для учасників ФГД функціонує як емоційна навігація між безпечними «союзниками» й загрозливими «маргіналами». Довіра кристалізується не навколо формальних показників якості контенту, а через відчуття інклюзивності, редакційної прозорості та відсутності прихованої інструменталізації ідентичності. Ці спостереження перегукуються з ключовим висновком Розділу 4 про «умовну інклюзію»: результати дослідження показують схильність учасників розрізняти медіаресурси, де вони є суб'єктами, і ті, де вони виступають об'єктами, та відповідно до цього вибудовувати власні стратегії взаємодії.

5.3. Геополітичний конфлікт: ЛГБТК+ у дзеркалі ворога

Дискусія виявила складний когнітивний та емоційний конфлікт, що виникає в респондентів під час сприйняття новин про ЛГБТК+ людей у Росії. Тут стикаються дві потужні ідентичності: громадянська (патріотична, що передбачає ненависть до агресора) та групова (квір-ідентичність, що передбачає солідарність із дискримінованими). Аналіз виявив феномен, який можна визначити як «парадоксальна емпатія». Учасниці групи лесбійок, які декларують радикальну антиросійську позицію (*«хороша русня — мертва русня»*), зізнаються, що новини про репресії проти геїв чи лесбійок у РФ стають винятком з їхнього емоційного бар'єра.

«Я загалом людина, що вважає, що “хороша русня — це мертва русня”, і зазвичай для мене немає ніяких виключень в цьому плані. <...> Але коли новини стосуються ЛГБТ-спільноти, для мене чомусь це є якимось майже єдиним виключенням: тобто коли я починаю відчувати емпатію до людей, незважаючи на їхню національність. Конкретно новини — як, наприклад, про вторгнення в клуб їхній або щось таке — воно в мене викликає жалість, незважаючи на всі інші мої сприйняття цієї нації». (Лесбійка, 21 рік, Київ)

Схожу гуманістичну позицію висловила й трансгендерна ветеранка, для якої поняття людяності переважає над національною приналежністю в контексті дискримінації. Вона підкреслила, що сміх над приниженням інших, навіть ворогів, є морально неприйнятним і суперечить цінностям, за які бореться Україна.

«Це в першу чергу люди, по-друге — це теж ЛГБТ-спільнота. І якби... не знаю, це як “свої”: їх там гноблять, і сміються з цього якимось... на мою думку, не дуже. Бо взагалі сміються з того, коли комусь погано, — це не ок». (Трансгендерна дівчина, 31 рік, Київ, ветеранка)

Цю солідарність на основі спільної вразливості підтвердила й інша трансгендерна жінка. Спираючись на досвід особистого спілкування з квір-людьми з РФ та Білорусі, вона акцентувала на жорстокості переслідувань, які роблять цих людей об'єктами співчуття, а не глузування:

«Окремо наша спільнота, якщо брати трансгендерних людей... я спілкуюся з людьми з Росії та Білорусі, які звідти виїхали... бо там немає в них підтримки, їх за це засуджують. За це в них можуть бути проблеми з законодавством аж до в'язниці. То мені їх жаль. Бо реально їх там кують [переслідують] за це все». (Трансгендерна жінка, 47 років)

Натомість, частина учасників із групи трансгендерних людей продемонструвала іншу, більш радикальну стратегію сприйняття — повне емоційне відчуження. Для них факт російського громадянства повністю нівелює будь-яку можливість співчуття, навіть за ознакою спільної вразливості. Ця позиція базується на пріоритеті національної безпеки й небажанні витрачати емоційний ресурс на проблеми країни-агресора.

«Для мене особисто росіяни — це в першу чергу росіяни. І мені не важливо, що людина з себе представляє: чи вона квір, чи вона... ради Бога, що угодно. Якщо людина — росіянин, для мене це, типу, вже... Мені не цікаво, що в них відбувається. Якщо в них відбувається щось погане — то клас. Якщо щось хороше — то не клас. І коли я бачу такі новини... якщо в них там негативно щось відбувається (як завжди по відношенню до квірів), то це просто вкотре доводить, що вони як країна — просто гній». (Трансгендерний хлопець, 19 років, Київ)

«Мені не дуже є різниця, що відбувається з будь-якими росіянами. Це ніби не наші проблеми. І також погоджуюсь з тим, що, в принципі, це трохи нам грає на руку, коли асоціюється гомофобія з Росією — того що зараз все-таки йде хейт в бік росіян. І коли засуджується гомофобія таким чином — це непогано. Але просто я більше ставлюсь до цього так: яка нам різниця, що там відбувається? <...> Ну, це не наші справи, як на мене. Тобто, так, де є гомофобія, але насамперед ми маємо боротися з цим в нашій країні. А не... ну, тим паче не в Росії». (Трансгендерний хлопець, 20 років, Київ)

Позиція групи геїв додала до цього спектру ще один вимір — прагматичної байдужості, що межує з цинізмом. Учасники, серед яких були військові, чітко артикулювали пріоритет національної ідентичності над сексуальною. Вони відкрито відмовилися від будь-якої солідарності з російськими геями, розглядаючи їх виключно як громадян ворожої держави.

*«Мені, чесно... мені похр*н, що там відбувається. Мені важливо щодо власної ідентичності: я — українець, а вже після цього я ставлю власну ідентичність, що я — гей. Тобто я не буду сміятися над тим, що я бачу, але я просто... Ну, мені не дуже приємно це, але я просто те, що, знаєш, проскролю. Тобто — пох*й». (Гей, 51 рік, Київ, журналіст)*

Інші учасники, зокрема небінарна людина з Івано-Франківська, висловили схожу думку, наголосивши на повній відсутності інтересу до подій «на болотах», що свідчить про глибокий емоційний розрив навіть у середовищі молодого покоління, яке зазвичай вважається більш глобалізованим.

«Мені без різниці те, що твориться там, на болотах. Ваші справи... <...> Я побачив цю новину, і моя реакція така: “Ок, це сталося”. Жодної — ні позитивної, ні негативної. Сорі, ноу: те, що відбувається там, — відбувається там». (Небінарна людина⁷², 19 років, Івано-Франківськ)

Утім, попри розбіжності в емоційних реакціях, учасники всіх трьох груп переходили до режиму дослідження, критично оцінюючи медійну практику висміювання російської гомофобії, яку активно використовують Telegram-канали (наприклад, «Труха⚡ Україна»). Вони вбачають у цьому небезпечну стратегію «дзеркалення» або «експорту гомофобії», коли українські медіа, насміхаючись над «скрепами» ворога, мимоволі транслюють меседж, що ЛГБТК+ — це щось ганебне або пов'язане з ворогом. Це викликає відчуття «токсичного змішування», коли тема прав людини забруднюється контекстом війни й «руського міра».

*«Якщо б я це побачила і я була підписана на канал, я би одразу від нього відписалась. Це просто діч. У мене стільки злості виникло на те, що це за х*йня. <...> Там пишуть про “болота” і про ЛГБТ — і воно ніби зразу змішується з болотом. І мені дуже неприємно це було. І, коротше, це п*здець. Ну, це взагалі фу. Дуже неприємні відчуття. Просто жахливі якісь відчуття».* (Лесбійка, 30 років, Чернівці)

«Це якось викликає трохи агресію, бо наче такі гомофобні підтексти зчитуються. Типу: “Дивіться, в Росії гомофобія — значить, ЛГБТ — теж погано”». (Лесбійка, 18 років, Івано-Франківськ)

Учасники-геї пішли далі в аналізі цього явища, вказавши на лінгвістичну небезпеку такої стратегії. Вони зауважили, що використання слів на кшталт «під*раси» для позначення ворога, хоч і є зрозумілим у контексті війни, усе одно закріплює негативну конотацію терміну, що врешті-решт шкодить самій спільноті в Україні.

⁷² Під час рекрутингу ця людина долучилася до першої фокус-групи на основі первинної згоди з критеріями відбору, однак під час дискусії вони артикулювали власну небінарну ідентичність. Сучасна квір-методологія відкидає жорсткі класифікації на користь етики плинності (*fluidity*), обґрунтовуючи право учасників на динамічне саморозкриття (Coleman et al., 2022). Як зазначає Е. Дутро, спираючись на Г. Співак (Coleman et al., 2022), готовність працювати з «розломами» всередині ідентичнісних груп не руйнує методологічний дизайн, а уможливорює автентичний спільний досвід. Тому їхня присутність не порушила групової динаміки.

*«У мене чоловік — військовий, зараз на фронті. Це теж важливо, тому що це теж психологічний портрет. Як в українських Збройних Силах називають усіх російських військових? Я впевнений, що переважна більшість знає: “Під*ри йдуть”, “під*ри”, “під*ри”... Тобто російських військових в Україні називають “під*ри”. Це найпростіший спосіб маркування з негативною конотацією. Чи добре це? Звісно, це погано. Саме через це й відбуваються ті самі висвітлювання в українських медіа різного ґатунку всіх цих ЛГБТ-шних тем, які відбуваються в Росії».* (Гей, 51 рік, Київ, журналіст)

*«Є така негативна конотація цих слів. І те, що ми їх використовуємо, наприклад, на позначення людей із ком'юніті, на позначення... росіян і так далі — чогось об'єктивно негативного в нашому погляді... Воно вже в голові створює ідею того, що: “Ага, п*діки — і ці, і ці”. І воно якось поєднує, додає до цього негативного бачення ком'юніті».* (Гей, 22 роки, Івано-Франківськ)

Трансгендерні учасниці також звернули увагу на те, що така медійна політика є формою інструменталізації однієї дискримінованої групи для дискредитації іншої, що є етично неприйнятним.

«Ми не можемо брати якихось людей і через них намагатися якось показати, що хтось гірший або хтось кращий, бо в цьому немає логіки. Тим більше ЛГБТК+ спільнота зовсім не пов'язана, скажімо так, з Росією... Через одну групу дискредитувати іншу групу — це якось неправильно». (Трансгендерна дівчина, 21 рік, Київ)

Водночас дехто з учасників вбачає в цьому певний прагматичний позитив, розглядаючи висвітлення російської гомофобії як спосіб дискредитації місцевих праворадикалів, чия риторика стає схожою на ворожу, або як інструмент викриття лицемірства російської пропаганди.

*«І те, що коли це висвітлюється, я вважаю, що це, типу, плюс, скажімо так. Тому що в нас дуже часто праворадикальні оці іді*ти люблять кричати, що “ЛГБТ — це дорівнює комунізм”. А тут — нагадування про те, що Росія, яка є, типу, цим осередком “комунізму”, якраз таки проти цього. І виходить так, що ці праворадикали — вони суперечать своїм же*

словам. Тому частково це грає нам на руку, подібні новини». (Трансгендерна дівчина, 31 рік, Київ, ветеранка)

«Я думаю, це показують ці подвійні стандарти і шукають привід зачепитися, щоб показати, що там гірше». (Гей, 23 роки, Київ, колишній військовий)

Синтез результатів п. 4.2 й аналізу геополітичних реакцій відкриває шлях до концептуалізації медіаспоживання досліджуваних ЛГБТК+ спільнот в умовах війни як процесу постійної емоційної навігації, де довіра, ідентичність та геополітична лояльність формують єдину рецептивну рамку. Застосування методу тематичного картування уможливило візуалізацію структури афективної поляризації українського медіаландшафту (див. Рисунок 5.1).

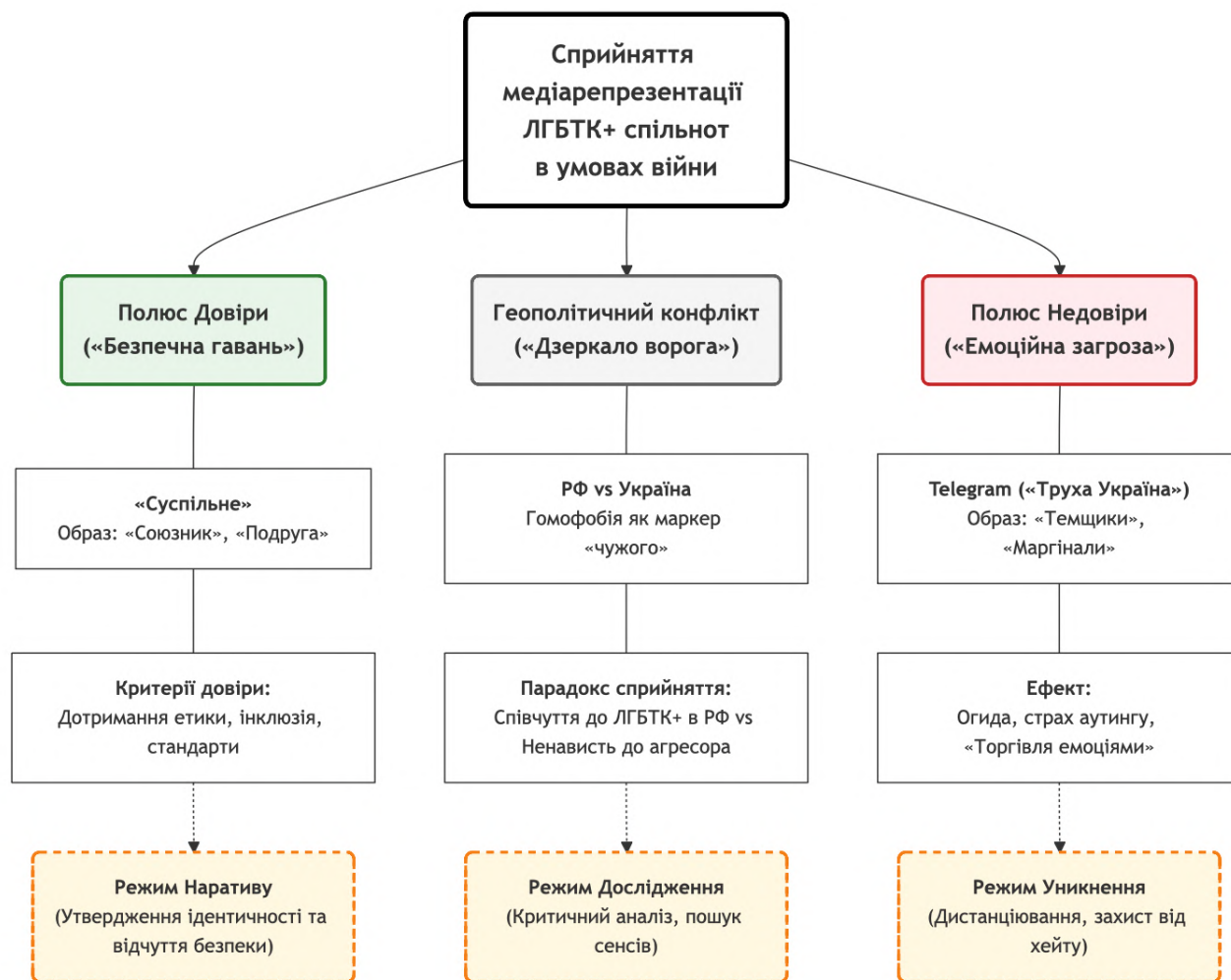

Рисунок 5.1. Макро-тематична мапа афективної поляризації медіаландшафту та сприйняття геополітичних наративів (на основі узагальнених даних ФГД)

На розробленій макро-тематичній мапі (див. Рисунок 5.1) відображено, як інституційні характеристики медіа (дотримання етики або гонитва за сенсаціями) безпосередньо позначаються на формуванні відчуття безпеки аудиторії та виборі стратегії взаємодії з контентом. Схема також демонструє складний геополітичний парадокс, де гомофобна риторика маркується як ознака ворога, але паралельно викликає амбівалентні емоційні реакції щодо репресованих груп всередині країни-агресора.

5.4. Інтерсекційність досвіду: специфіка сприйняття медіанаративів різними групами

5.4.1. Специфіка досвіду геїв і бісексуальних чоловіків: між гіпервидимістю, «тягарем героїзму» та медійною інструменталізацією

Результати контент-аналізу (Розділ 4) зафіксували чітку гендерну асиметрію в медіарепрезентації: чоловіки-геї згадуються в 5,9 раза частіше, ніж лесбійки. Проте аналіз фокус-групової дискусії показав, що ця гіпервидимість не тотожна повноцінному прийняттю. Навпаки, вона формує специфічний тип тиску, який можна визначити як «тягар героїзму».

Учасники дискусії, серед яких були як цивільні, так і ветерани, відзначили, що медіа конструюють образ «ідеального гея» виключно через призму військової служби. Цей наратив, хоча й позитивний, створює ефект умовної легітимності: право на повагу та видимість нібито потрібно «заслужити» зі зброєю в руках. Ветеран, який брав участь у дискусії, гостро розкритикував цей підхід, зазначивши, що він знецінює гідність людини як такої.

«Ми не маємо її [поваги] досягати, в принципі. Вона має вже бути якось в головах людей... що вони повинні нас поважати тільки за те, що ми робимо. Просто ця повага трішки вже з даними подіями, які відбуваються в нас в Україні — так, з деякими військовими... Вона трішки вже, так скажемо, втрачається. В тому числі, бо є такі, як ТЦК. Я їх не засуджую, але в деяких моментах я їх не розумію і так далі. Тобто це певні структури, через які такі, як ми, вважаємося вже трішки нижчими. Тобто якщо ми

говоримо, що ми — геї і ми — військові, це вже втрачає якусь для людей цінність поваги як до військового». (Гей, 24 роки, Івано-Франківськ, ветеран)

Інший учасник, колишній військовий, підтримав цю думку, вказавши на маніпулятивну природу медійного фокусу на ЛГБТК+ військових. Він інтерпретував це не як щире підтримку, а як інструмент для підвищення рейтингів через створення резонансу й провокацію полярних реакцій у суспільстві.

«Це викличе резонанс більше, ніж звичайна якась ЛГБТ-людина. Тут — військовий. І, звісно, це велика провокація для того, щоб половина людей почала писати підтримку, а половина — хейт. Тому, я думаю, це також спосіб зібрати більше рейтингу і тому подібне. Ми знаємо, що таких людей — ЛГБТК+ — набагато більше, ніж висвітлюється взагалі в будь-якому медіа. Скільки творчих людей є, скільки є в медицині й тому подібне! Тому я вважаю, що медіа, які толерантні до ЛГБТ-спільноти... вони мають шукати не тільки історії саме про військових. <...> І от багато навіть у коментарях можна побачити про те, що: “Знову виставили, щоб похайпувати на військових”. А я вважаю, це неправильно, дійсно». (Гей, 23 роки, Київ, колишній військовий)

Цей «тягар героїзму» має й зворотний бік — стигматизацію цивільних чоловіків-геїв. Учасники висловили занепокоєння, що медіа ігнорують внесок тих, хто працює в тилу, створюючи хибну дихотомію «герой або ніхто». Було сформульовано чіткий запит на розширення репрезентації: показувати не лише військових, а й лікарів, рятувальників та митців, щоб нормалізувати присутність геїв у всіх сферах життя, а не лише на фронті.

«Я вважаю: для того, щоб показати, що нас багато, ми є і ми — такі самі люди, потрібно виставляти і цивільних: і творчих людей, і акторів, співаків — хто на це погоджений. <...> І це може бути й лікар, і пожежник, і якась творча людина, і, в тому числі, — військовий. А робити акцент саме на військових, я вважаю, це неправильно. Тому що це вже навіть видно і в коментарях, і по реакції людей... що люди бачать, що це просто спосіб більше підняти охоплення». (Гей, 23 роки, Київ, колишній військовий)

Особливо показовою стала рефлексія одного з респондентів щодо наслідків сенсаціоналістської логіки медіа для внутрішніх процесів самосприйняття спільноти. Журналістська практика створення штучних інфоприводів із мілітарного досвіду геїв спонукає частину респондентів до пошуку «умовного простору безпеки» в лавах армії, оскільки саме там вони отримують медійне підтвердження своєї цінності. Водночас це призводить до небезпечного внутрішнього розколу на «правильних» (військових) і «неправильних» (цивільних) гомосексуальних чоловіків:

«Журналісти зробили інфоповід з гей-військових. Не через те, щоб висвітлити цінність геїв як частину соціуму, а просто тому що це продукт для «хайпу» [набирання переглядів] й так далі. Несвідомо й геї йдуть до лав армії, бо це «умовний простір безпеки та прийняття їх ідентичності». Тут важливо розуміти, що й спільнота формує такий образ та ділять себе на «військові = нормальні геї, цивільні — ні». Якщо спільнота сама змінить ставлення до себе — це вплине й на новини, і на якість їх життя». (Гей, 24 роки, Одеса)

Емпіричні дані вказують, що сучасний патріотичний дискурс, попри позірну інклюзивність, консервує ієрархічну модель суб'єктності: цей нормативний тиск швидко інтерналізується, перетворюючись на механізм внутрішньої самостигматизації спільноти. Образ «героїчного винятку» змушує гей-чоловіків інтерналізувати мілітарний статус як єдину легітимну форму суб'єктивної присутності в публічному просторі, відсуваючи універсальну рамку прав людини на другий план.

Окремою темою стало обговорення «зіркових камінг-аутів», зокрема кейсу співака MELOVIN. Попри загальний скепсис щодо щирості шоу-бізнесу («висвітлювали для того, що підняти рейтинги»), учасники визнали стратегічну користь таких подій. Вони розглядають їх як ефективний інструмент «м'якої сили», здатний достукатися до аудиторії, яка зазвичай не цікавиться правозахистом. Камінг-аут улюбленого артиста створює когнітивний дисонанс у фанатів, змушуючи їх переглянути свої упередження.

«І люди дивляться зараз, думають: “Так, ну це ж мій улюблений співак, і він — гей. Але при цьому... як все одно... він мені подобається, я слухаю його пісні. Тому, в принципі, мені без різниці”. Це також якийсь шлях до прийняття, тому що це — розширення кругозору. Те, що показує, що ось: люди є і в медіапросторі, і виглядають вони так само, як і звичайні люди. Нічого страшного не відбувається. Ми є, і ми — звичайні люди». (Гей, 23 роки, Київ, колишній військовий)

«Будь-які публічні камінг-аути відомих людей — це тільки користь для суспільства, тому що це ніби “топить лід” негативу в суспільстві по відношенню до ЛГБТ-спільноти. Це починає бути, плюс-мінус, нормою. А від норми до відповідних законів з партнерствами — вже невеликий крок. Тобто будь-який публічний камінг-аут публічних людей чи взагалі людей — це корисно для суспільства. Навіть якщо це суто якийсь хайп для людини». (Бісексуальний чоловік, 36 років, Київ)

Утім, навіть у позитивних прикладах медіарепрезентації учасники фіксують прояви непрофесіоналізму й маніпуляцій. Ветеран поділився власним травматичним досвідом взаємодії з досліджуваним медіа «ТСН». Він розповів, що журналісти проігнорували його прохання не публікувати певні емоційні фрагменти інтерв'ю, використавши їх для створення сенсації. Це свідчить про те, що навіть «героїчний» наратив може бути експлуататорським, якщо він підпорядкований логіці клікбейту.

«Були моменти, коли я через переживання міг сказати щось не так або щось не те. Вони цього не вирізали. Хоча я просив їх... коли я спілкувався з ведучою... Я її попросив, сказав, що [цього] не робити. Там є моменти, коли я трішки неправильно сказав або щось від переживання міг не так пояснити — щоб це не сприймалося буквально або не сприймалося так, як не мало сприйматися. От вони цього не виправили, вони просто вставили повністю весь матеріал, який мені дуже не сподобався. Розказати, з якою метою вони це зробили? У мене чомусь виникла думка — особисто в мене, — щоб якось мене чи висміяти, чи поставити в таку якусь некомфортну для мене позицію». (Гей, 24 роки, Івано-Франківськ, ветеран)

Цей емпірично зафіксований феномен «тягаря героїзму» слугує підставою для суттєвого переосмислення й розширення теоретичної концепції «гомопатріотизму», запропонованої О. Плахотнік (Plakhotnik, 2019). Якщо до повномасштабного

вторгнення гомопатріотизм функціював як дискурсивна стратегія легітимації через громадянську активність та європеїзацію, то в умовах великої війни він трансформувався в жорсткий нормативний імператив мілітаризованої маскулінності. Медійна героїзація військових ЛГБТК+, попри беззаперечний внесок у видимість квір-людей, парадоксально конструює нову форму «умовної толерантності», де право на повагу набувається ризиком для життя. Цивільні чоловіки, які не вписуються в образ «ідеального воїна», зазнають повторної маргіналізації та символічного виключення з патріотичного дискурсу — отже, стратегія, покликана демонтувати стигму, частково стає інструментом її переформатування.

Виявлений нами феномен «тягаря героїзму» знаходить принципово важливе підтвердження й теоретичне поглиблення в соціологічній студії Т. Марценюк та М. Шевцової (Martsenyuk & Shevtsova, 2024). Дослідниці, аналізуючи трансформацію маскулінностей в Україні у 2022–2023 роках крізь призму теорії гегемонної маскулінності, констатують: попри те, що зростання видимості ЛГБТК+ військових розширило уявлення про «доброго українського громадянина», цей процес має «чіткі обмеження» (*clear limitations*). Авторки стверджують, що гомосексуальні чоловіки залишатимуться прийнятними для суспільства лише за умови повної відповідності нормативному мілітарному ідеалу й готовності віддати життя за країну (*ready to die for their country*). Натомість ті чоловіки, які уникають військової служби або репрезентують менш «традиційні» маскулінності, зазнають посиленого осуду й маркуються як «слабкі» та «недостойні» (*weak and unworthy*). Як підсумовують соціологині, подальший процес прийняття суспільством «негетеронормативних» маскулінностей неминуче зазнає радикалізації та поляризації в повоєнний період (Martsenyuk & Shevtsova, 2024, p. 57).

Суміжну проблематику авторки розглядають стосовно ветеранів з інвалідністю: спираючись на дослідження О. Стрельник (Strelnyk, 2013, p. 216, як цит. в Martsenyuk & Shevtsova, 2024), вони окреслюють суперечливе становище таких чоловіків — «близьких» до гегемонної маскулінності через воєнне походження травми, однак водночас стигматизованих через відхилення від ідеалу фізично

здорового тіла — парадокс, що стає дедалі актуальнішим у міру повернення поранених ветеранів до публічного простору. Цей висновок набуває особливої ваги у світлі досвіду ветерана-учасника нашого дослідження, який зафіксував, що медіа інструменталізували його емоційну вразливість задля «хайпу», ігнорували прохання про непогодження певних частин інтерв'ю.

Учасник-журналіст із багаторічним досвідом підтвердив складність просування якісного контенту про ЛГБТК+ навіть на рівні національного марафону. Він описав процес створення аналітичного сюжету як боротьбу з внутрішньою цензурою та стереотипами колег, що вимагало значних зусиль і наполегливості. Це ілюструє, що зміни в медіа відбуваються не автоматично, а завдяки особистій агентності окремих професіоналів, які змушені буквально «продавлювати» тему.

*«Я пів року продавлював цей сюжет. Пів року — і його, єдиний, погодили. Ну, по-перше, його погодили, тому що у мене характер такий... що я така “тварина”, що я... інакше казав, що я, бл*дь, порву вас, як грілки, і зроблю це більш медійно. А по-друге, вони все ж погодились, але лише під час вже місяця Маршу рівності. Ну, тобто одразу після Маршу я його якраз і видав. Так, складно. В межах контрольованого марафону робити аналітичний, добрий, гарний, багатошаровий сюжет було дуже складно. Там же не кажуть, що “ні”. Але просто казали: “Ой, давай інший, давай інший, давай інший”. Я, в принципі, розумів. Але все ж було бажано, щоб це зробили».*
(Гей, 51 рік, Київ, журналіст)

Медіарепрезентація геїв і бісексуальних чоловіків у воєнному контексті працює за моделлю структурного парадоксу: висока видимість військових ЛГБТК+ легітимізує спільноту перед суспільством, але одночасно тисне на цивільних чоловіків через дихотомію «герой або ніхто» й провокує етичні конфлікти через медійну інструменталізацію.

Для систематизації цих процесів розроблено мікротематичну мапу (див. Рисунок 5.2). Схема візуалізує центральну парадигму «тягаря героїзму» й демонструє, як специфічні фактори медійного конструювання (сенсаціоналізм, викривлення, ігнорування цивільних) трансформують стратегії рецензії аудиторії, зміщуючи їх від беззаперечного прийняття до критичного аналізу медійної логіки.

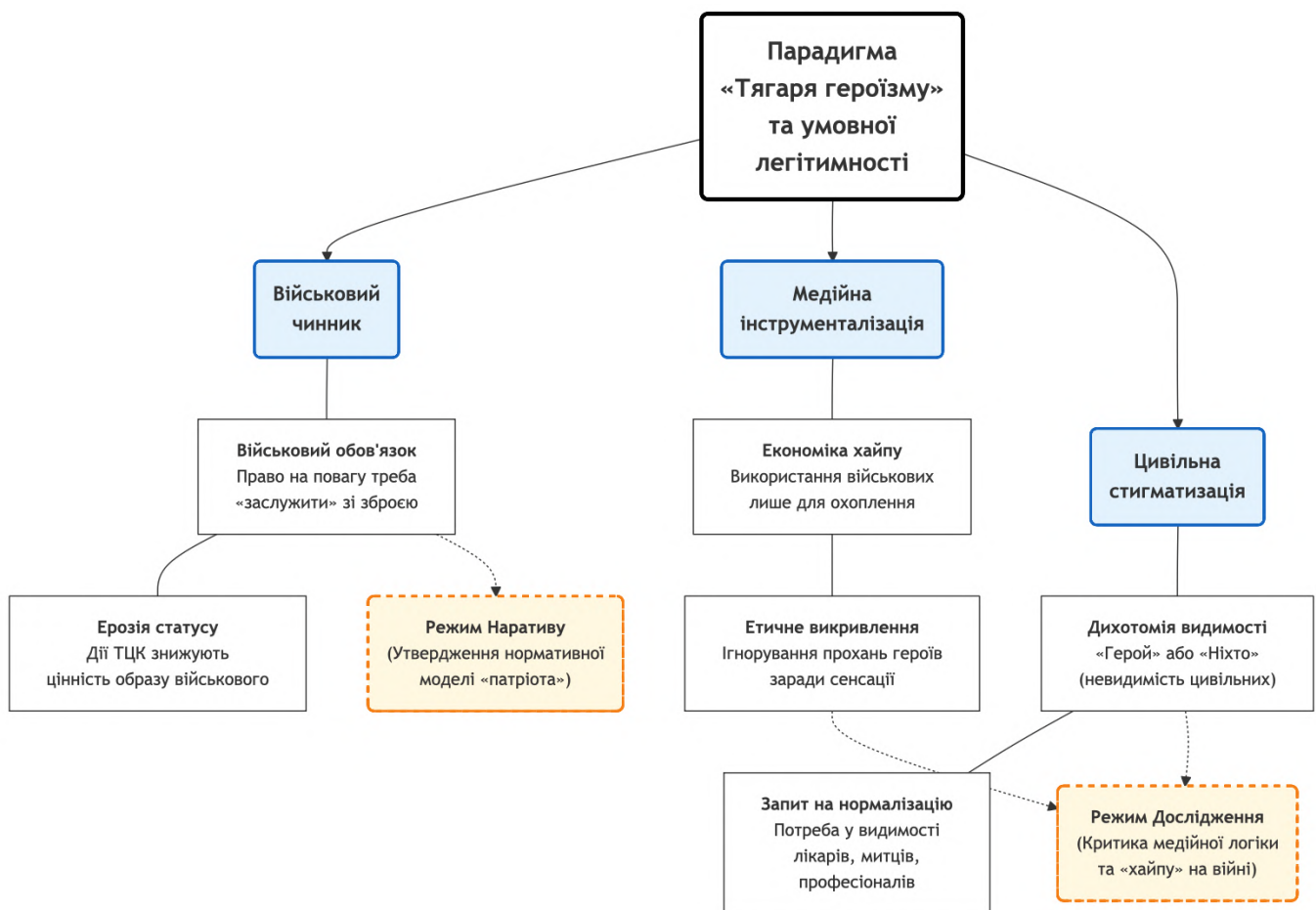

Рисунок 5.2. Мікротематична мапа: фактори опосередкування рецесії медіанаративів геїв і бісексуальних чоловіків

Отже, теоретичні імплікації аналізу досвіду досліджуваної підгрупи чоловіків доцільно систематизувати за трьома векторами. По-перше, феномен «тягаря героїзму» дозволяє концептуалізувати трансформацію «гомопатріотизму» (Plakhotnik, 2019) у воєнних умовах як «транзакційну суб'єктність» — механізм, де право на повагу не є невіддільним атрибутом прав людини, а виступає результатом ситуативного «обміну» на мілітарну заслугу. Це заперечує тезу про лінійну десек'юритизацію спільноти й доводить її вибіркового характеру. Зазначена авторська категорія знаходить вагоме підтвердження в соціологічних висновках Т. Марценюк і М. Шевцової (Martsenyuk & Shevtsova, 2024). Зафіксована дослідницями логіка умовної соціальної толерантності — де право на прийняття жорстко лімітується готовністю до самопожертви, а цивільний статус маркується як «недостойний» —

структурно відповідає нашому медіазнавчому концепту. Такий консенсус між соціологічною оптикою й концепцією «транзакційної суб'єктності» демонструє, що «тягар героїзму» є не просто локальним медіаконструктом, а системним нормативним порядком, що потребує комплексної правозахисної відповіді на рівні як редакційних стандартів, так і суспільної політики.

По-друге, рецепція респондентів уточнює класичну трикомпонентну теорію «символічного знищення» (Tuchman, 1978): в українському інформаційному полі реалізується інверсний механізм — нівелювання через вибірккову гіпервидимість. Якщо традиційна тривіалізація передбачає редукцію до другорядних ролей, то у воєнному контексті виникає її модифікована форма: «умовна героїзація» зводить ідентичність лише до одного санкціонованого архетипу. Така безальтернативна фокусність на фігурі Героя-Захисника нівелює реальну багатогранність квір-досвіду й призводить до системного збою на етапі рефігурації (мімезис за П. Рікером; Ricoeur, 1988): замість інтеграції учасники дискусії переживають дезінтеграцію через невідповідність нав'язаному медійному ідеалу та відчуття знецінення їхнього цивільного життя.

По-третє, недовіра досліджуваної групи до «стратегічного ритуалу об'єктивності» (Tuchman, 1972) свідчить про кризу класичних професійних стандартів у роботі з вразливими спільнотами. Журналістську відстороненість та інструменталізацію особистих драм заради «хайпу» респонденти розцінюють як акт вторинної віктимізації. Це обґрунтовує нагальну потребу в переході до «прагматичної об'єктивності» (Ward, 2011), де ціннісним ядром журналістики стає не механічний баланс думок, а етична репрезентація людської гідності.

5.4.2. Медійна (не)видимість та стигматизація трансгендерних людей: аналіз дискурсу

Окремим фокусом дослідження стало вивчення специфічного досвіду трансгендерних людей у взаємодії з українським медіапростором. Ця група, хоч і є частиною ЛГБТК+, проте стикається з унікальними викликами репрезентації, які

часто базуються на сенсаціоналізмі, юридичних колізіях та гендерних стереотипах. Це в результаті безпосередньо позначається на почутті безпеки й самосприйнятті учасників ФГД.

Першим і найбільш очевидним маркером, який формує сприйняття медійної позиції респондентами, є використовувана термінологія. Опитані продемонстрували високу чутливість до слів, які об'єктивізують або патологізують їхню ідентичність. Найбільше роздратування викликає використання слова «транс» як іменника, що сприймається як зведення людини до однієї характеристики й позбавлення її суб'єктності.

«Мене не ображає, якщо кажуть, що це “зміна статі”, чи там “трансгендерна жінка”, чи “трансжінка” — щось такого плану. Але чомусь от неприємно, якщо просто... інколи буває таке, що в медіа просто кажуть: “транс”. От чомусь оце неприємно, таке скорочення». (Трансгендерна дівчина, 31 рік, Київ, ветеранка)

Цю думку підтримав й інший учасник, провівши паралель зі стигматизуючою лексикою щодо людей з інвалідністю, що підкреслює соціальну модель розуміння мови ворожнечі. Він наголосив, що використання прикметника як іменника є формою мовної дискримінації.

«Це як слово “інвалід”. Чому ми не використовуємо “інвалід”? Бо це ставлення якоїсь ознаки в першу чергу. Тобто ти не людина в першу чергу, а якась твоя ознака. Ти в першу чергу не людина, а ти — “транс”. І це мене прям роздражає. <...> Мене ще дратує, коли кажуть, що хтось “був жінкою” чи “був чоловіком”. Бо по факту ти ж не був ніколи цього гендеру. Але я розумію... Ну, я це толерую, бо це ніби найбільш простий спосіб донести до цисгендерних людей, що хотів сказати автор, так би мовити. Бо дуже часто я бачу: коли пишуть “трансгендерна людина” (не уточнюють “трансгендерна дівчина”), а навіть коли уточнюють, люди в коментарях такі: “А він був дівчиною і став хлопцем? Чи навпаки?”. Люди не викупають. Тому я розумію, чому так юзають, але це теж трошки... ну так... Некоректне розуміння взагалі ситуації». (Трансгендерний хлопець, 19 років, Київ)

Інша учасниця також наголосила на некоректності терміну «транссексуал», який часто використовується в медіа через необізнаність або бажання додати «пікантності», плутаючи гендерну ідентичність із сексуальною орієнтацією або біологічною статтю. Це свідчить про низький рівень базової грамотності журналістів у питаннях гендеру.

«“Транссексуальна” — це не зовсім правильно казати, тому що цей термін, типу, як медичний, але... В нього дуже цікаві “ноги” — в цього терміну. І насправді він такий, доволі дискримінаційний. Ми — не “секс”. Sex в англійській мові — це стать. Ми не змінюємо стать, ми змінюємо свій гендер. Тому що біологічно ми не можемо змінити свої хромосоми, на жаль. Тому було прийнято використовувати “трансгендерні люди”, бо воно повністю в себе вбирає оці всі якості. Тому “транссексуали”, “трансухи” і так далі (що було вже згадано, до речі) — це погано».
(Трансгендерна дівчина, 21 рік, Київ)

Інший учасник додав, що така стигматизація має історичне коріння, згадавши застарілі медичні підручники, де трансгендерність класифікувалася як фетишизм. Це підтверджує, що медіа не просто відображають, а й активно підживлюють застарілі наукові та соціальні упередження.

«Мені недавно траплявся підручник із психіатрії... датований 2015 роком... там і гомосексуалізм і трансгендерність, вона вся йде в розділі фетиші. Тобто, ну, це стигма... Це як спосіб ще раз нагадати суспільству, що це ще досі так, і тому, можливо, використовують такі цілі». (Трансгендерний хлопець, 20 років, Київ)

Окрім термінології, однією з найболючіших тем стало висвітлення проблем із перетином кордону й взаємодією з ТЦК. Публікація в популярних Telegram-каналах (зокрема «Труха ⚡ Україна») фотографій паспортів транс-жінок із позначкою «Ч» (чоловік) поруч із їхніми фемінними знімками сприймається не просто як порушення приватності, а як свідоме цькування й створення образу внутрішнього ворога — «ухилянта в перуці». Кейс співачки Zi Faámelu (раніше Зіанджа; 2017–2020) на

початку вторгнення став символом цієї вразливості, що призвело до формування стійкого страху перед державою.

«Ну, коли іменно пишуть про українську ситуацію... то, звичайно, це мене дратує, і боляче... Я неодноразово чула різні новини, що комусь заборонили виїхати. Бо прикордонники побачили, що були змінені документи, і вони такі: “Ні, ми тебе не пустимо”. Не зрозуміло чого. Ось і все таке інше... Це прям дуже сильно бісить. Особливо коли так, як із Зіанджою, показують». (Трансгендерна дівчина, 26 років, Вінниця)

Учасниця-ветеранка, маючи досвід служби в ЗСУ, пояснила, що такі матеріали формують у суспільстві хибну думку про трансгендерність як спосіб уникнення мобілізації, і це глибоко образливо для тих, хто реально служить або готовий захищати незалежність України. Вона підкреслила, що медіа свідомо обирають скандальні історії замість розповідей про патріотизм.

«Люди, читаючи це, думають, що трансгендерні люди тим чином просто “косять” від армії. І тим більше, що такі випадки були... І коли таке висвітлюється — незважаючи на те, правда це чи ні, — це викликає негативний вплив на суспільство... Просто медіа подають це, знаєш, з якої точки зору... Дійсно, будто людина “косить” від армії, і [їй] не хочеться захищати країну, і згодна, прям, на все, що завгодно, аби не йти служити». (Трансгендерна дівчина, 31 рік, Київ, ветеранка)

Цей страх має реальне підґрунтя, оскільки некоректна робота державних баз даних може призвести до примусового аутингу перед представниками влади, що створює потенційно небезпечні ситуації навіть у побуті.

«Наприклад, у мене всі документи змінені на жіночі. Але цим літом мене поліція зупинила на мотоциклі... І чомусь у них в базі відображалася моя стать як чоловіча». (Трансгендерна дівчина, 31 рік, Київ, ветеранка)

Аналіз дискусії також виявив різкий контраст у репрезентації транс-жінок і транс-чоловіків. Якщо перших медіа часто демонізують або висміюють, то других — фактично ігнорують або сприймають поблагливі. Трансгендерні хлопці зауважили,

що їхня невидимість у медіа частково захищає їх від прямої агресії, але водночас знецінює особистий досвід і серйозність питання.

«Чесно, от у медіа я жодної не бачив згадки саме трансгендерних чоловіків в контексті мобілізації, війни загалом. Єдина дискусія, яка є, — це в межах спільноти: те, що ми там обговорюємо з друзями і знайомими. А “із-внє”, насправді, мені жодної не попадалася такої інформації. Тільки про трансгендерних жінок і про проблеми з перетином кордону».
(Трансгендерний хлопець, 19 років, Київ)

Респонденти також висловили думку, що суспільство сприймає трансгендерних чоловіків, які йдуть в армію, не як загрозу, а як «диваків» («дурочків»), що є іншою формою стигматизації. Заразом один із учасників ФГД зауважив, що готовність змінювати документи, розуміючи ризик мобілізації, може слугувати доказом серйозності їхньої ідентичності для необізнаних людей.

«Мені теж здається, що саме через те трансфобні люди сприймають трансгендерних жінок як ухилинтів. І це дуже по-конченому. А трансгендерних чоловіків, навпаки, можуть сприймати [як]: “Ха-ха, дурочки”. Особливо ті [чоловіки], хто прям ухилиються. Вони такі: “Ха-ха, дурочки, ви можете не ухилитись, а тут ви стаєте чоловіками... Ну, як би... щоб що?”. Навпаки, мені здається, може через це бути більше не насмішок, а такого якогось ставлення... Вони розуміють, що це серйозно, але при цьому: “Ха-ха, дурочки”. Знаєш, такого вайбу». (Трансгендерний хлопець, 19 років, Київ)

«Тобто, якщо ми готові буквально змінити паспорт і знати, що, можливо, нас заберуть в армію через це, то це, навпаки, робить нас більш... наші наміри — більш серйозними в очах людей, які не розуміють, що відбувається. Мені здається, за рахунок цього до нас навіть краще в цьому плані ставляться. Тобто: якщо ви готові навіть аж отак, на смерть йти — значить, ви серйозно. І мені здається, якраз-таки в цьому питанні... в цьому відповідь, чому до жінок... до трансгендерних жінок більше уваги. Того що, знову ж таки, в очах цисгендерних людей вони, навпаки, тікають таким чином. А ми — начебто йдемо на смерть». (Трансгендерний хлопець, 20 років, Київ)

Учасники також підтвердили, що медіа часто фокусуються на фізіологічних аспектах переходу (операції, гормони), ігноруючи особистість. Однак, на відміну від очікуваного обурення, частина респондентів вважає це необхідним етапом просвіти, оскільки рівень обізнаності суспільства про біологічні деталі трансгендерності залишається критично низьким. Вони вбачають у науковому поясненні шлях до зменшення агресії, переведення дискусії з площини «морального вибору» в простір природної варіативності.

«Мені здається, якраз погано, що не питають за гормони. Тобто, якщо є якісь інтерв'ю, де питають за медичну частину, то це добре. Тому що з коментарів, які я бачу в соцмережах — де пишуть люди під постами про трансгендерних людей, — [видно, що] у дуже багатьох людей абсолютно немає розуміння того, як впливають гормони на організм, як вони змінюють організм... Дуже багато людей думають, що, наприклад, у трансжінок від гормонів тільки груди ростуть — і все. І голос має змінитися. Хоча це, якби, абсолютно не так». (Трансгендерна дівчина, 31 рік, Київ, ветеранка)

«Насправді, мені здається, так: негативне висвітлення ЗМІ — воно продовжує ненависть до ком'юніті, але породжується воно більше тим, що люди справді не розуміють. Тобто дати людям інформацію, що ми існуємо, — це, звісно, добре. Але іще, мені здається, важливо пояснити людям, чому ми існуємо і що відбувається у нас в голові... Ну, знову ж таки: більше якусь “біологію” дати... Що це справді людина народжується з цим». (Трансгендерний хлопець, 20 років, Київ)

Однак інша учасниця зауважила, що таке висвітлення часто є однобоким і не показує реальних соціальних та юридичних проблем, з якими стикаються трансгендерні люди. Це зводить ідентичність лише до операцій.

«Логічніше і правильніше висвітлювати саме проблеми, з якими стикаються трансгендерні люди при переході. Тому що я стикаюсь у цьому житті з тим, що всі люди, які досі нічого не знають про трансгендерність... вони завжди думають, що ми тільки робимо операції. Ось — і тільки це, і все. І в нас більше нічого немає». (Трансгендерна дівчина, 26 років, Вінниця)

Важливим інсайтом, виявленим під час ФГД, став страх «підставити» свою ж спільноту. Учасники відчують, що медіа готові використати будь-яку помилку однієї трансгендерної людини для дискредитації всіх ЛГБТК+ людей. Це створює атмосферу постійного самоконтролю й напруги, змушуючи кожного відчувати себе «послом», який не має права на помилку.

*«Незалежно від того, військові чи цивільні, якщо це трансгендерна людина... І, в принципі, мені здається, це релевантно для всіх квір-людей, особливо відкритих. У мене таке відчуття, що в нас немає права на помилку. Тому що, якщо ми десь про*бемось, і це — особливо, якщо це буде десь в медіа, — розкрутять, то це завжди будуть розкручувати як: “Це в першу чергу трансгендерна людина”. Якщо це ще й військовий — то це “трансгендерний військовий”. І оце буде розкручуватися, і акцент зроблять на якомусь негативі, а не, навпаки, на якихось досягненнях».*
(Трансгендерний хлопець, 19 років, Київ)

Інший респондент поділився особистим досвідом того, як поведінка однієї людини формує ставлення до всієї групи, що свідчить про високий рівень колективної відповідальності й інтерналізованого тиску, який посилюється саме через медійні механізми узагальнення.

«Є таке відчуття, що де ти не з'являєшся, тобі потрібно начебто вже вибивати від людей, показувати своїм прикладом, що ми можемо бути нормальними. Тобто тут справді по всьому життю така боротьба іде, як на мене». (Трансгендерний хлопець, 20 років, Київ)

У ході дискусії з трансгендерними людьми було виявлено, що окремі медійні кейси функціують у колективній пам'яті спільноти як травматичні маркери, що закріплюють відчуття соціальної небезпеки. Показовим стало те, що учасники самостійно, без підказки модератора, актуалізували інцидент, що стався в липні 2024 року в Кременчуці (викрадення немовляти з перинатального центру трансгендерною дівчиною).

«От я пам'ятаю, якась новина була там років півтора тому — що трансгендерна жінка викрала дитину. Тому що вона не може мати свою

дитину, але вона хоче дитину, тому вона викрала... Нащо цей “бред”, вибачте, подавати в медіа? Давайте в медіа щось адекватне. Щоб не було цієї вибірковості. Якщо ви публікуєте ЛГБТ-людей у медіа, то публікуйте усіх у рівній мірі. Щоб показували адекватних, а не тільки треш якийсь, як вони люблять це робити». (Трансгендерна дівчина, 31 рік, Київ, ветеранка)

Згадка респонденткою цього випадку й активне обговорення в групі свідчать про його значний резонанс та деструктивні наслідки для самовідчуття спільноти. Для глибокого розуміння механізмів конструювання цього травматичного маркера було проведено поглиблений порівняльний мультимодальний критичний дискурс-аналіз висвітлення події в «ТСН», «Суспільному» та Telegram-каналах «Труха ⚡ Україна» й «Україна Сейчас» (повний аналіз і візуальні матеріали представлені в Додатку П).

Підсумовуючи, теоретичні імплікації аналізу цієї досліджуваної спільноти окреслюються в складному переплетінні правових, інфраструктурних та ідеологічних вимірів, які виводять проблему (не)видимості трансгендерних людей за межі простого констатування сенсаціоналізму. Розроблена мікротематична мапа (див. Рисунок 5.3) систематизує виявлені чинники, демонструючи, як вони трансформуються в реальний страх взаємодії з державними інституціями й провокують захисні реакції спільноти — від обурення до вимушеної невидимості.

Унаочнений в емпіричному матеріалі досвід респондентів розкриває глибокий парадокс процесів десек'юритизації в умовах війни. Відповідно до концепції Копенгагенської школи безпекознавства, сек'юритизація діє як дискурсивний «мовленнєвий акт», що конструює певне явище як екзистенційну загрозу референтному об'єкту, легітимізуючи тим самим вихід за межі нормальної політики (Buzan et al., 1998). Як доводять Л. Лучані та М. Шевцова (Luciani & Shevtsova, 2025), спираючись на розроблений Дж. Л. Остіном та П. Бо-Бросаром (Austin & Beaulieu-Brossard, 2018) концепт «розщеплення загроз» (*splitting threats*), в Україні на тлі повномасштабного вторгнення відбувається специфічний поділ публічного дискурсу. Тоді як більш «прийнятна» частина ЛГБТК+ спільнот (переважно цисгендерні військові) поступово інтегрується в національний спротив і десек'юритизується, увага консервативних акторів цілеспрямовано зміщується на трансгендерних людей.

Останні опиняються в зоні посиленої ресек'юритизації: нерегульовані медіа штучно конструюють їх як «внутрішній виклик» обороноздатності (зокрема через наратив «ухилянтів»), що виправдовує необхідність спеціальних контролювальних заходів.

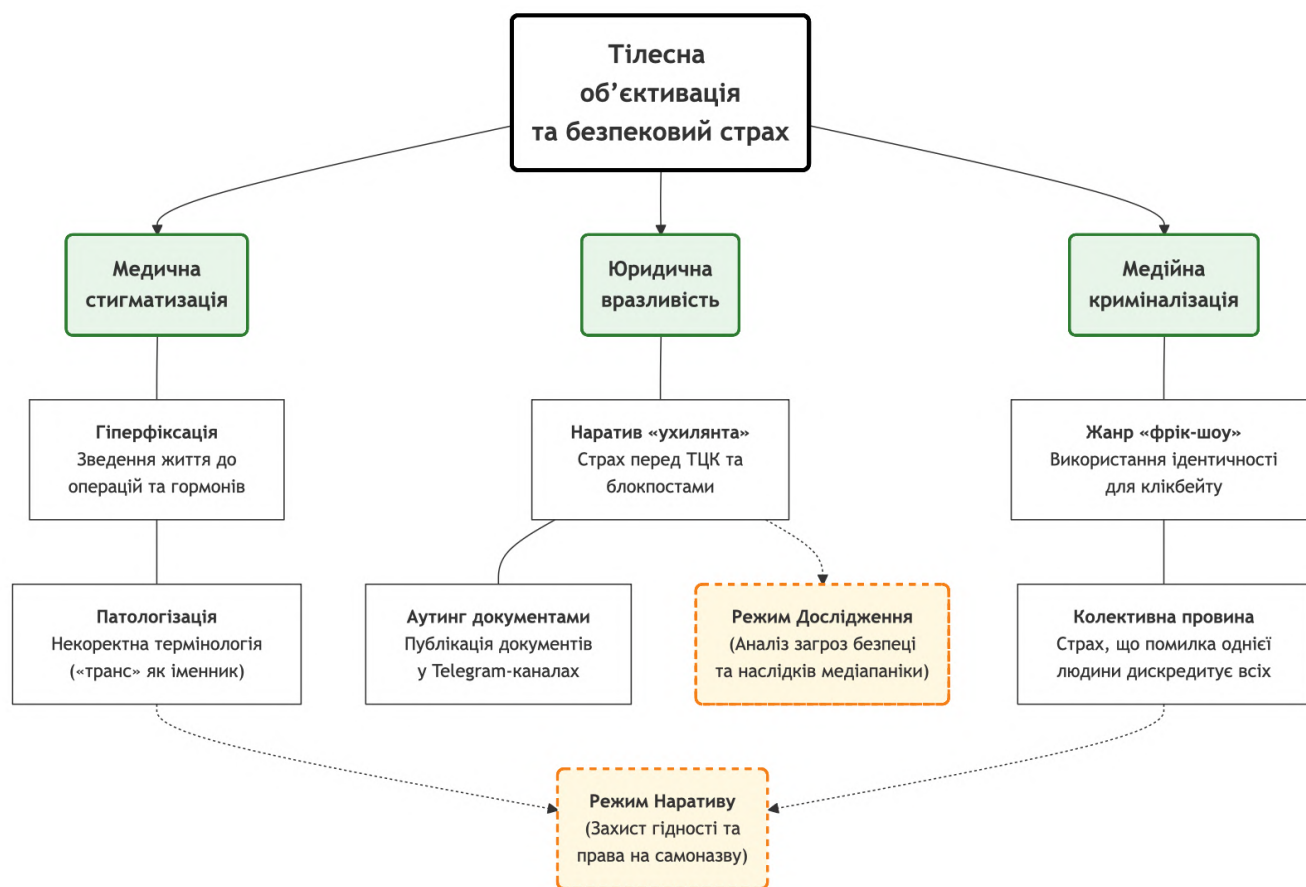

Рисунок 5.3. Мікротематична мапа: Фактори опосередкування рецепції медіанаративів трансгендерними людьми

Цей механізм вибіркового виключення набуває глибинного пояснення через категорію структурної інтерсекційності, розроблену К. Креншоу (Crenshaw, 1991). Унікальна вразливість трансгендерних жінок в українському медіапросторі зумовлена багатошаровим накладанням форм домінування: їхня гендерна ідентичність вступає в суперечність із правовими обмеженнями воєнного стану (заборонаю виїзду за межі держави тим, хто має маркер статі «Ч» у документах) та інституційними бар'єрами. Ця структурна пастка робить їх беззахисними перед медійним аутингом, коли цифрові платформи експлуатують невідповідність між соціальною презентацією людини та її юридичними документами для створення

образу «обманників». У такому контексті медійна видимість не сприяє правозахисту, а перетворюється на інструмент соціального нагляду.

Системний збій у процесі дестигматизації безпосередньо каталізується форматом цифрових платформ — феноменом, описаним Д. Алтейдом та Р. Сноу як «медійна логіка» (Altheide & Snow, 1979). Згідно з їхнім підходом, ритм, граматика й формат комунікації діють як метакомунікативні механізми, які детермінують відбір і конструювання соціальної реальності. Нерегульовані анонімні канали використовують трансгендерність як сировину для створення шок-контенту не лише через ідеологічну упередженість, а й тому, що сама архітектура «економіки уваги» вимагає безперервного продукування видовищних конфліктів і клікбейту для утримання аудиторії.

У теоретичних підходах Г. Такмен (Tuchman, 1978) така алгоритмічна безжальність породжує найбільш виражену форму «символічного знищення». Як доводить детальний розбір кримінального інциденту в Додатку П (кейс із викраденням немовляти з перинатального центру в Кременчуці), трансгендерні люди зазнають знищення не через просте ігнорування (*omission*), а через екстремальну форму відвертого засудження (*condemnation*) й біологічного есенціалізму. Медіа штучно прив'язали мотив злочину до гендерної ідентичності підозрюваної, агресивно поширюючи маніпулятивний наратив, нібито викрадення сталося через її фізіологічну «нездатність народити дитину». Ця конфігурація навмисно ігнорує реальність, бо подібні злочини регулярно скоюють цисгендерні люди також. Зводячи складну людську ідентичність до таблоїдної соматичної аномалії, нерегульовані платформи конструюють моральну паніку: вони перетворюють одиничний кримінальний інцидент на обвинувальний вирок для всієї спільноти. Відтак, інституційна неспроможність медіа подолати сенсаціоналізм у висвітленні трансгендерного досвіду перетворює видимість на інструмент колективного покарання, що стає одним із головних бар'єрів для демократичної еволюції українського медіадискурсу.

5.4.3. Специфіка досвіду лесбійок і бісексуальних жінок: між невидимістю, фетишизацією та військовою цензурою

Центральною частиною дискусії став аналіз специфічного досвіду лесбійок і бісексуальних жінок, який суттєво відрізняється від особистих історій чоловіків-геїв. Результати тематичного аналізу вказують на подвійну стигматизацію цієї групи: як жінок (через об'єктивацію) та як частини ЛГБТК+ спільнот. Низький рівень репрезентації в новинах (3,3 %) частина учасниць інтерпретувала як прояв режиму уникнення — своєрідне «убезпечення через мовчання» Л. Хансен (Hansen, 2000). В умовах консервативного суспільного тиску, особливо в регіонах, відсутність згадок сприймається як менше зло порівняно з хвилею хейту, що супроводжує видимість.

«Я просто чутлива до хейту... І тому те, що нас так не дуже висвітлюють, — це наче відчувається як безпека. Тому що, ну... немає уваги — і немає хейту». (Лесбійка, 18 років, Івано-Франківськ)

Зворотною стороною цього явища є специфічний характер наявної видимості. Учасниці наголосили на проблемі сексуалізації образу лесбійки, що контрастує з демонізацією геїв. Якщо чоловіків-геїв медіа часто атакують через призму загрози «традиційній маскулінності», то лесбійок зводять до об'єкта чоловічого задоволення («male gaze»⁷³). Це знецінює їхні реальні соціальні проблеми, перетворюючи ідентичність на порнографічний троп.

«У нас іде фетишизація в плані того, що коли говорять про лесбійок, то це одразу: “Ага, як вони сексом займаються?” <...> І, знову ж таки, вони жінок якби “припідносять наверх” — що...: “Ой, це так прикольно, це так класно, хочеться поспробувати”». (Лесбійка, 30 років, Чернівці)

⁷³ Термін «чоловічий погляд» (*male gaze*) уведено в науковий обіг британською дослідницею Лорою Малві (Laura Mulvey). Спираючись на психоаналіз, авторка обґрунтовує, що традиційна візуальна культура відтворює патріархальний порядок, у якому задоволення від споглядання (скопофілія) жорстко поділене на активне/чоловіче й пасивне/жіноче. Чоловік постає «носієм погляду» (*bearer of the look*), який проєктує фантазії на жіночу фігуру, тоді як жінка зводиться до пасивного об'єкта, наділеного функцією «буття-під-поглядом» (*to-be-looked-at-ness*), перетворюючись на еротичний спектакль. Детальніше див.: Mulvey, L. (1975). Visual Pleasure and Narrative Cinema. *Screen*, 16(3), 6–18.

Аналогічну стурбованість фетишизацією як механізмом, що символічно «привласнює» жіночу одностатеву близькість для гетеросексуального чоловічого погляду, висловили й інші учасниці групи. Вони зазначили, що подібна репрезентація не пов'язана з реальними соціальними проблемами ЛБТК+ жінок (правовий статус сімей, доступ до репродуктивних технологій, насильство в близьких стосунках), а навпаки — їх витісняє.

Найбільш драматичним аспектом дискусії стало обговорення видимості жінок-військових. Попри наявність медійного образу «гея-захисника», учасниці засвідчили існування негласної цензури й тиску на лесбійок у лавах Сил оборони. Історія однієї з учасниць про її знайому прикордонницю яскраво ілюструє, як публічний камінг-аут карається командуванням через механізми службового тиску, що змушує жінок повертатися в «шафу» навіть на фронті.

«І вона знімалась в якомусь відео, вона давала інтерв'ю стосовно військових ЛГБТ. І після цього інтерв'ю їй почали погрожувати на роботі, що її будуть переводити в “командировки” на Схід частіше. По суті, їй прямим текстом сказали: “Чо ти ходиш, розказуєш про себе таке, якщо ти військова?”. І ця історія для мене, звісно, — просто жесть. Тому що там були дуже печальні результати цього всього... Але дуже хочеться вірити, що це не всюди так. Дуже хочеться, але дуже важко». (Лесбійка, 30 років, Чернівці)

Заразом тема прав ЛБТК+ військових у медіа часто порушувалася лише через призму трагедії. Учасниці відзначили, що легітимізація їхніх стосунків у публічному просторі часто відбувається лише посмертно, коли партнери стикаються з юридичним безправ'ям щодо поховання чи спадку. Це створює гірке відчуття, що право на видимість і повагу потрібно «заслужити» власною смертю.

«Я пам'ятаю, як ми не могли це висвітлювати, тому що нам чи їхні родичі, чи їхні дівчата казали: “Ой, вони були не в камінг-ауті, тому, будь ласка, не кажіть про це”. Хоча це теж частина якоїсь нашої стратегії, активістської: про те, щоб показувати, що ось — ЛГБТ-люди так само служать, так само гинуть від російських ракет, тому заслуговують на ті самі права, що й інші українці». (Лесбійка, 39 років, Харків)

Також було згадано історію загиблої військової, яку аутнула партнерка посмертно через неможливість отримати доступ до тіла й ритуалів прощання, що учасниці дослідження пов'язують із відсутністю правового захисту для одностатевих пар.

«І ще згадалась мені ця історія Марії Зайцевої, білоруски, яка була не в камінг-ауті [й] загинула за Україну. І її “аутнула” її партнерка вже після смерті. Тому що там була якась історія некрасива: що вона від побратима, якогось її друга, дізналася про загибель і не могла ані доступу вже до тіла мати... Ані потім... якась білоруська представниця (яка там була приписана як головна відповідальна особа) потім забрала прапор з труни — білоруський. Хоча хотіла це зробити її дівчина. І нормально, коли цей прапор забирає сім'я. І мені здається, що висвітлення цієї історії також впливає позитивно на те, щоб рухати цю історію з законопроектом про цивільні партнерства». (Лесбійка, 39 років, Харків)

У сукупності зафіксований патерн опису смертей ЛГБТК+ військових жінок як єдиного «дозволеного» приводу для публічної видимості їхніх стосунків артикулює структурну специфіку «ієрархії гідної жертви»: жінки набувають медіасуб'єктності переважно через травму й постфактум, тоді як їхній прижиттєвий професійний внесок системно вилучається з патріотичного канону.

Медіарепрезентація лесбійок і бісексуальних жінок характеризується «подвійною маргіналізацією»: системне ігнорування їхнього внеску в оборону (інституційна цензура) поєднується з сексуалізацією ідентичності у цивільному контексті — два, на перший погляд, протилежні режими насправді працюють у тандемі, відсуваючи реальну суб'єктність на маргінес.

Для систематизації цих факторів розроблено мікротематичну мапу (див. Рисунок 5.4). Схема візуалізує, як низька репрезентативність парадоксальним чином трансформується в стратегію безпеки («режим уникнення»), тоді як фетишизація з боку медіа провокує критичний опір та запит на суб'єктність («режим наративу»).

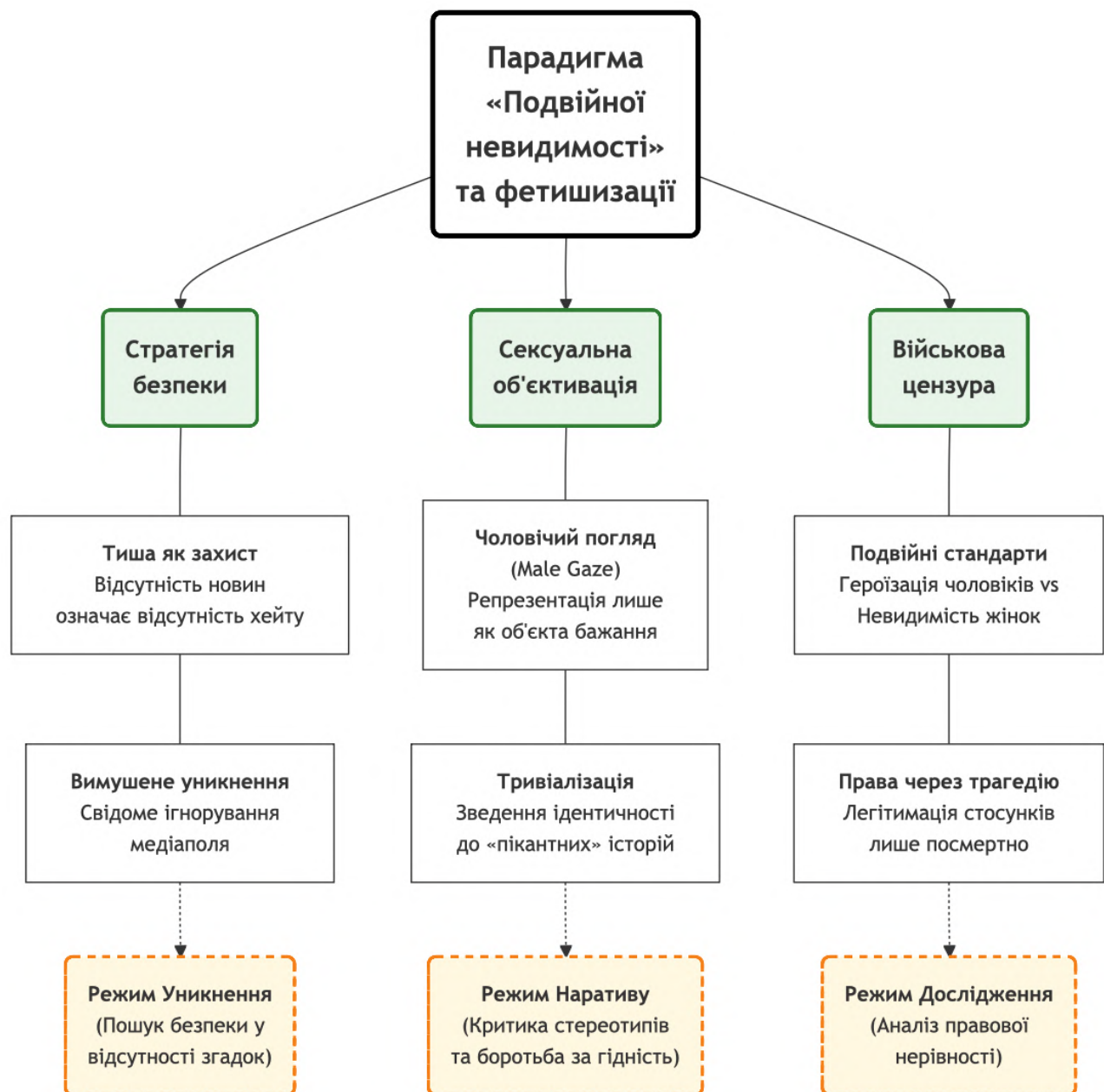

Рисунок 5.4. Мікротематична мапа: Фактори опосередкування рецесії медіанаративів лесбійками та бісексуальними жінками

Теоретичні імплікації цього аналізу мають принципове значення для медіадосліджень. По-перше, медіарепрезентація квір-жінок в Україні перебуває в стані «структурного замовчування», що відкриває простір для критичного розвитку концепції «убезпечення через мовчання» (*security as silence*) Л. Хансен (Hansen, 2000). Якщо в класичній теорії мовчання є наслідком зовнішньої загрози, то емпіричні дані демонструють трансформацію мовчання у свідому інтерпретаційну стратегію аудиторії: для лесбійок та бісексуальних жінок відсутність у медійному порядку

денному часом сприймається як менше зло порівняно з віральним хейтспічем. Виникає «парадокс видимості»: у гібридній медіасистемі вихід із «тіні» супроводжується не десек'юритизацією, а зростанням персональних безпекових ризиків. Ця стратегія набуває ширшого структурного пояснення в соціологічному контексті: Т. Марценюк та М. Шевцова (Martsenyuk & Shevtsova, 2024) показують, що вже на Євромайдані жінок системно витісняли в допоміжні ролі, тоді як чоловіки монополізували простір насильства й публічної героїки. Жінкам відводили роль чергових на барикадах, обслуги (їжа та порядок для охорони) та поширювачів інформаційних матеріалів (Khromeychuk, 2016, як цит. в Martsenyuk & Shevtsova, 2024). Ця структурна мізогінія публічного простору, задокументована в протестному контексті 2013–2014 рр., є безпосереднім структурним попередником сучасного медійного феномену «подвійної невидимості» квір-жінок: мовчання є не лише індивідуальною стратегією виживання, а й раціональною відповіддю на гендерний порядок, що відтворюється у воєнному медіапросторі.

По-друге, аналіз виявляє дисфункційність комерційної медіалогіки (Altheide & Snow, 1979) щодо репрезентації жіночого досвіду: табloidні медіа вписують образ лесбійки в рамку сексуальної фетишизації. Це уточнює тривіалізаційний механізм (*trivialization*) у моделі «символічного знищення» Г. Такмен (Tuchman, 1978): маргіналізація відбувається не через фізичну відсутність, як при класичному пропуску (*omission*), а через «семіотичне заміщення» — реальні соціальні й правові проблеми групи витісняються еротизованим тропом, що є специфічною формою тривіалізації, при якій спільнота присутня в медіапросторі, але «зникає» як суб'єкт права та громадянської гідності (Merskin, 1998, p. 335). Такий механізм блокує процес рефігурації ідентичності (мімезис за П. Рікером; Ricoeur, 1988), оскільки респондентки не впізнають себе в запропонованому медіа образі «глянцевої інакшості».

По-третє, феномен інституційного тиску в лавах ЗСУ (цензура ідентичності) свідчить про збереження «патріархального гейткіпінгу» в медіарепрезентації війни. Право на статус «Героя» в медіадискурсі залишається маскулінізованим привілеєм,

тоді як внесок квір-жінок в оборону держави або нівелюється, або стає видимим лише в контексті трагедії та смерті. Виникає «ієрархія легітимності» всередині ЛГБТК+ спільнот: десек'юритизація через героїзм доступна чоловікам-геям, але закрита для жінок, чия суб'єктність сприймається медіа як «другорядна».

5.5. Декодування візуальних стратегій: реакція на маніпуляції

Блок візуальної лабораторії, де учасникам демонструвалися колажі з Telegram-каналів і новинних сайтів, спровокував перехід груп до активного режиму наративу, спрямований на захист власної гідності. Згідно з класифікацією О. Пасіцельської, цей режим характеризується тим, що учасники стають «сенситизованими» до будь-яких ідеологічних кліше, що загрожують їхній груповій ідентичності, і реагують через виключення «чужих» наративів за допомогою некооперативної мови, риторичних питань та емоційного осуду (Pasitselska, 2022, р. 486). Учасниці групи лесбійок продемонстрували високий рівень медіаграмотності, миттєво зчитуючи приховані меседжі дегуманізації. Особливе обурення викликало протиставлення образу військового й ЛГБТК+ активіста з використанням займенника середнього роду («воно»). Подібно до того, як у дослідженні О. Пасіцельської (Pasitselska, 2022, р. 485) одне слово («захищати») миттєво активізувало у свідомості учасниць цілий пропагандистський наратив, у цьому випадку використання займенника «воно» стало семіотичним тригером, що запустив колективний наратив про дегуманізацію. Учасники ФГД розцінили цей семіотичний прийом як свідому стратегію розколу суспільства під час війни.

«Гомофобне суспільство керується стереотипами, що гей — це обов'язково якийсь чоловік... я так розумію, вони так думають... що жіночний, який нічого не робить, у військо не піде. І вони якби порівнюють, що є військовий — “нормальний мужик”, і є гей. Ну, це жах. І ще й називати його “воно”... Це чисто маніпуляція суспільством і дуже вузьколобе порівняння». (Лесбійка, 22 роки, ВПО, Луганськ)

У групі трансгендерних людей реакція на цей візуал виявила поколіннєвий розрив. Молодші респонденти (19–20 років) обрали стратегію режиму уникнення

через іронію, сприймаючи таку пропаганду як архаїчну й смішну («крінжову»), розраховану на менш освічену аудиторію.

«Мені дуже смішно завжди, коли закреслюють прапор — райдужний — або його палять... But okay. Ну, воно виглядає “крінжово” завжди. Свідома людина одразу зрозуміє, що коли в нас є отакі яскраві якісь символи — вогонь, закреслення на обкладинках відео, — це завжди для привернення уваги. Для мене це — крінжово». (Трансгендерний хлопець, 19 років, Київ)

Натомість учасниця старшого віку, яка має бойовий досвід, сприйняла це протиставлення значно серйозніше. Вона деконструювала маніпуляцію «справжній герой» через призму реалій служби, наголосивши, що ЛГБТК+ люди вже є в армії, але змушені мовчати через небезпеку, а справжні герої зазвичай не вдаються до публічного моралізаторства в соцмережах. Її позиція базується не на сміху, а на досвіді несправедливості.

«Дуже сильно героїзують військових. По-перше, є представники ЛГБТ і серед військових. Дуже багато людей про це мовчать, просто не роблять камінг-аут, тому що в армії доволі гомофобне оточення. Якщо людина служить на передовій, для неї це може бути досить небезпечно. По-друге, треба розуміти, що реально з усієї кількості військових — героїв навіть 1 % немає. Ну, тих, хто реально — герой. Просто, особисто на мою думку... І, як правило, такі люди, яких можна назвати героями, до речі, абсолютно цілком адекватно ставляться [до ЛГБТ]. Тому це просто, як так сказати... гра на інших, я не знаю». (Трансгендерна дівчина, 31 рік, Київ, ветеранка)

Група геїв і бісексуальних чоловіків також продемонструвала глибоке розуміння механізмів маніпуляції, закладених у колажі (Рисунок 4.22). Учасники, серед яких були військові, ідентифікували це як свідому провокацію, спрямовану на розпалювання ненависті через експлуатацію патріотичних почуттів. Вони зауважили, що поєднання українського прапора з ЛГБТК+ символікою в такому контексті спрацьовує як радикальний емоційний тригер для консервативної аудиторії, блокуючи раціональне сприйняття. Один із ветеранів чітко деконструював цю стратегію, наголосивши, що навіть самі кольори й атрибутика (камуфляж) використовуються як інструменти афективної маніпуляції.

«Це роблять — як я їх називаю — гомофоби, для того щоб просто викликати в людини реакцію ненависті. Так: що тут — український прапор, тут — ЛГБТ-прапор, і тут — військовий камуфляж, грубо кажучи. І людина вже автоматично... вона, бачачи червоний... умовно, як бик на червону ганчірку... І відразу, не дізнаючись якоїсь причини чи ще чогось, кидається на неї. Тобто це вже просто як провокація. Мені також це не подобається, коли вони змішують це в плані негативу. Мене “змішували” дуже часто як ЛГБТ-військового: “Ти — позор ЗСУ”. Як тільки мене не називали! І в моїй армії, в тому числі, — від незнання». (Гей, 24 роки, Івано-Франківськ, ветеран)

Інший учасник цієї групи звернув увагу на універсальність такої маніпуляції, зауваживши, що подібний візуал легко можна «реверснути» (обернути) проти самих авторів, якщо змінити контекст. Він підкреслив, що в армії є представники багатьох маргіналізованих груп, і спроба поділу на «справжніх» і «несправжніх» героїв є деструктивною для обороноздатності.

«Тому що насправді [візуал] “хто справжній герой: він чи воно” — його дуже легко можна “реверснути” в абсолютно інший бік. Коли ми говоримо, наприклад, про інші якісь маргіналізовані групи, які також в нас є в армії... Їх, я впевнений, не менше, ніж квір-людей там. Тому я негативно ставлюсь до цього, до будь-якої репрезентації такого роду. Навіть якщо ми говоримо про якийсь нормальний текст — скільки людей візьмуть і прочитають [його]? Тому що перше, для чого ці картинки вибирались, — для того, щоб “хапнути” увагу аудиторії. Викликати якусь негативну реакцію, скоріш за все. Або, наприклад, здивувати і набрати цим охоплення для конкретно цього поста, для цього телеграм-каналу і для медіа в результаті». (Гей, 22 роки, Івано-Франківськ)

Небінарна людина з цієї ж групи висловила гостре обурення саме лінгвістичним аспектом маніпуляції — використанням займенника «воно», що є прямою дегуманізацією. Учасники підкреслили, що такі візуали часто використовують фото людей без їхньої згоди, перетворюючи їх на об'єкти насмішок, що є порушенням базових етичних норм і виявом неповаги до особистості.

«Я прям чітко пам'ятаю, що бачив декілька постів, де до людини, яка є небінарною або транс-людиною, вживали “воно”. Для мене це “люто не ок”. Тому що: як можна до людини звертатися на “воно”? Нє... Щодо займенників... Я ще не бачив жодних новин, де прям було [правильно] вжито займенники. Якщо людина казала, що її займенники — “вони/їх”, — [то] щоб це було вжито правильно, я ще не бачив. Часто просто бачу, що комічно виставляють як “воно” — заради жарту, заради хейту». (Небінарна людина, 19 років, Івано-Франківськ)

Також учасниці групи лесбійок і бісексуальних жінок деконструювали технологію створення «моральної паніки» через використання образів дітей поруч із учасниками прайдів у специфічній атрибутиці (фетиш-маски, костюми). Вони ідентифікували це як маніпуляцію «традиційними цінностями» для залякування аудиторії, бо фотографії часто не мають стосунку до реальних подій в Україні.

«Така часто ситуація, яку я бачу: що “приплітають” фетиші, дітей... Що це на молоде покоління вплине. Або те, що ЛГБТ-суспільство не має гарного впливу на країну під час військового стану». (Лесбійка, 21 рік, Київ)

«Вони знаходять усі шляхи [до] “традиційних цінностей”. “Це вплине на дітей! Діти не мають це бачити! Діти мають бачити традиційну сім'ю, традиційні цінності... бла-бла-бла”. Тобто: що ЛГБТ — це погано. Але це має існувати на такому ж рівні, як і гетеросексуальні цінності, пари, [інститут] сім'ї. Люди, які кохають людей своєї статі, — це нормально. І діти мають це розуміти, і діти мають це бачити, і це ніяк погано на них не вплине. Але вони [медіа] маніпулюють цим». (Лесбійка, 22 роки, ВПО, Луганськ)

У групі трансгендерних людей думки щодо цього візуалу також розділилися, відображаючи різницю у віці й досвіді. Молода учасниця апелювала до ситуації закордоном, де подібні заходи сприймаються як карнавал, і підкреслювала, що проблема полягає в табуйованості теми тілесності в Україні.

«Це знову ж таке намагання [маніпулювати], особливо через сексуальні теми, особливо з дітьми... що, типу: “От, Боже, це ж біля дітей, як таке можна? Це ж секс!” і так далі. <...> Потім вони починають апелювати до того: “А що, якщо дитина подивиться, і вона ще стане такою, як вони?»

А це щось погане, обов'язково погане". <...> І що, наприклад, в Німеччині... Вони обговорюють цю тему абсолютно спокійно. Для них така фотографія, для них така подія — це бал-маскарад. Типу: "Окей, це весело". А в нас це щось заборонене. Як так?». (Трансгендерна дівчина, 21 рік, Київ)

Старша учасниця-ветеранка висловила прагматичнішу позицію, погодившись із тим, що медіа навмисно обирають провокативні кадри для створення резонансу, і така стратегія є шкідливою для сприйняття ЛГБТК+. Вона чітко артикулювала, що для нормалізації ставлення такі зображення є контрпродуктивними:

«Вони ж спеціально обирають такі провокаційні фото, де, от, діти — і там чоловік напівголий у масці собаки. І [хочеться], щоб не було цієї вибірковості. Тому що наші медіа показують, як я бачу, спільноту ЛГБТ — це або якась героїзація (як, наприклад, ЛГБТ-військові). Або в іншому випадку, зазвичай, вони обирають якийсь треш, просто знаходять [найгірше]». (Трансгендерна дівчина, 31 рік, Київ, ветеранка)

Інший учасник, ветеран, підкреслив, що такі маніпуляції працюють саме через низький рівень обізнаності українського суспільства. За його словами, за відсутності альтернативної інформації люди схильні вірити в найгірші сценарії, які пропонують їм медіа. Респондент також відзначив, що такі візуали діють як потужний бар'єр для тих, хто хотів би дізнатися правду, але натомість отримує лише підтвердження своїх фобій.

*«Відразу кидається в очі на картинці, як дівчинка гладить умовно голих хлопців, які знаходяться в масках собачок... Так, і в людей [там, за кордоном] не виникають думки [погані]... Ну, тому що за кордоном є література, за кордоном є медіа, які це все висвітлюють. <...> У нас це працює зараз тільки в медіа. [Хоча] у нас це вже починає працювати в плані друку, тобто в плані якихось книг, історій і так далі. <...> [Зникне бар'єр] у плані того, що: "Я не буду заходити в інтернет, тому що мені це не цікаво. Я буду називати вас «під*расами» тільки тому, що я чув це від когось. Тому що я не розумію цього слова, але я буду вас так називати". А медіа просто використовують незнання для того, щоб просто якимось чи*

збагатитися, чи якось використати це для суспільства... розганяючи цим самим якусь ненависть до нас». (Гей, 24 роки, Івано-Франківськ, ветеран)

Нарешті, ще один респондент із групи підкреслив цинічність таких медійних практик. Він додав, що редакції, які публікують подібні колажі, не керуються жодними ідеологічними міркуваннями, окрім бажання отримати трафік. Для них ЛГБТК+ тема — це лише інструмент монетизації емоцій, де «хайп» є єдиною валютою.

«Мабуть, просто для “хайпу”... Якусь картинку з інтернету знайшли, яка відповідає Pride... Вибрали “найприкольнішу”... Їм потрібні рейтинги, перегляди і залученість... Тобто вони ж там не думають, наскільки це вплине на ЛГБТ-спільноту». (Бісексуальний чоловік, 36 років, Київ)

Реакція респондентів на маніпулятивні зображення не є монолітною: вона залежить від типу візуального тригера й поколіннєвого досвіду. Якщо спроби конструювання «штучного конфлікту» (протиставлення військових та активістів) викликають універсальне обурення та мобілізацію в «режим наративу», то використання субкультурної естетики (фетиш-атрибутика, «фрік-шоу») провокує розкол: у межах проведених ФГД зафіксовано патерн, за яким старше покоління тяжіє до тривожного аналізу («режим дослідження»), тоді як молодь схильна обирати стратегію іронічного дистанціювання («режим уникнення»). Утім, з огляду на якісний характер дослідження, це слід розглядати як попередню індикацію поколіннєвої відмінності, що потребує верифікації в подальших репрезентативних дослідженнях.

Для систематизації цих патернів розроблено синтетичну мікротематичну мапу (див. Рисунок 5.5), яка демонструє механізми декодування візуальних стратегій дегуманізації та варіативність захисних реакцій ЛГБТК+ людей.

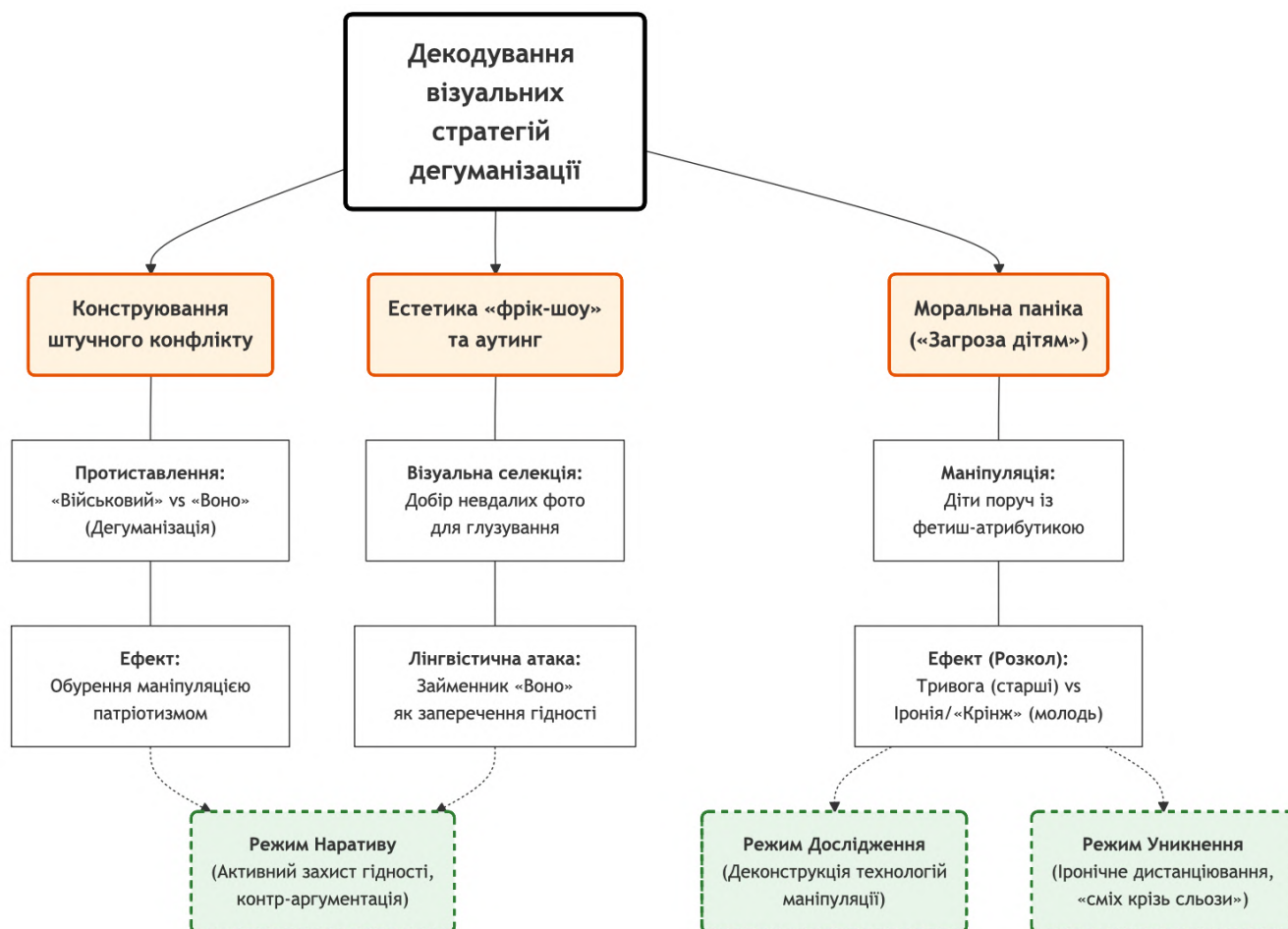

Рисунок 5.5. Мікротематична мапа: Сприйняття та декодування візуальних маніпуляцій у медіа різними групами ЛГБТК+

Теоретичні імплікації візуального декодування дозволяють сформулювати три науково значущі положення. По-перше, реакції респондентів проблематизують одну з базових передумов соціальної семіотики Г. Кресса та Т. ван Левена (Kress & van Leeuwen, 2006) про роль модальності: в умовах афективної журналістики висока модальність (реалістичність) зображень не посилює довіру до контенту, а навпаки — стає інструментом «семіотичної диверсії». Реальні фотографії (наприклад, учасників прайду в субкультурній атрибутиці), вирвані з первинного контексту в маніпулятивних колажах, працюють як засіб конструювання «викривленої правдоподібності». Це дає підстави говорити про феномен «детекстуалізованої візуальності», який афордансами Telegram (легкість репостингу, відсутність контекстуальних рамок) технічно уможлиблюється і нормалізується.

По-друге, декодування візуальних маніпуляцій оголює збій у моделі «потрійного мімезису» П. Рікера (Ricoeur, 1984): маніпулятивна конфігурація сюжету (мімезис₂), побудована на візуальних оксиморонах («Герой vs воно»), унеможливорює конструктивну рефігурацію ідентичності (мімезис₃). Замість інтеграції особистого досвіду в національний наратив, учасники переживають когнітивний дисонанс, що провокує перехід у режими дослідження (критика маніпуляцій) або уникнення (іронічне дистанціювання). Це заперечує спрощену тезу про те, що будь-яка видимість сприяє суб'єктивації. Навпаки, гіпервізуалізація девіантності в Telegram-каналах функціонує як механізм «візуального гетто», що консервує стигму попри зміну офіційної риторики держави.

По-третє, зафіксований поколіннєвий розрив у сприйнятті «моральних панік» (Cohen, 2011) уточнює теорію медіаграмотності: цифрова соціалізація досліджуваного молодого покоління (18–20 років) виробила специфічний імунітет до класичних візуальних тригерів, який виявляється через афект «крінжу» (зневажливого сміху). Анонімні медіа, експлуатуючи архаїчні стратегії дегуманізації, втрачають мобілізаційний потенціал щодо молодіжної аудиторії, проте залишаються ефективним інструментом радикалізації старших когорт. Візуальна семіотика в Telegram, таким чином, стає полем «цивілізаційного розриву» всередині українського суспільства, де медіа не згладжують, а штучно поглиблюють суперечності між різними інтерпретативними спільнотами.

5.6. Агентність та запит на зміни: консолідовані рекомендації медіа

Завершальна частина фокус-групових дискусій перетворила негативний досвід учасників на конструктивні пропозиції. Учасники продемонстрували, що вони втомилися від сенсаціоналізму й вимагають зміни підходів до висвітлення: від етичних стандартів до філософії автентичності.

Запит на нормалізацію та де-сенсаціоналізацію. Усі групи одностайно сформулювали запит на нормалізацію повсякденного життя ЛГБТК+ людей. Учасниці групи лесбійок підкреслили важливість виходу за рамки наративів

боротьби, пропонуючи медіа фокусуватися на буденності, що сприяло б зниженню рівня суспільної напруги.

«Нормалізувати. Дуже проста порада. Нормалізувати, перестати на цьому “ловити хайп”. Так, приділяти увагу цьому, але з ціллю норми. Щоб у суспільстві це потихеньку почалось сприйматись як норма. Нормалізація і рівні права». (Лесбійка, 19 років, Харків)

Цю думку підтримали й трансгендерні учасники, наголошуючи на необхідності відмови від «шок-контенту» та виходу за межі діагнозу. Вони артикують запит на те, щоб медіа фокусувалися на їхніх особистостях, професіях і досягненнях, а не лише на деталях трансгендерного переходу.

«Перестати сприймати людей... трансгендерних... як насамперед трансгендерів. Тобто це все це люди, вони мають свої якості, особистість, професію і так далі. І більше говорити саме про це. І також, можливо, десь згадувати, що це трансгендери, — тобто, щоб просто була видимість, що ми існуємо. Але не так, що: “Це трансгендерний військовий! Він — трансгендер!”. Тобто мінімізувати те, що зараз це використовується більше як шок. От ажіотаж: що, от, людина — трансгендер, і [тільки] тому це переглядають. Мені здається важливим... дати якусь особистість трансгендерним людям. А не лише те, що от у них є там якийсь “психічний розлад”, і тільки про це можна говорити». (Трансгендерний хлопець, 20 років, Київ)

«Я теж за те, щоб це було ніби “невзначай”. Моя порада — це транслювати більше позитивних новин, якихось досягнень трансгендерних людей і не зациклюватися на трансгендерності. А, типу, згадувати про це “невзначай”. А в майбутньому, коли ми будемо жити в класному, “суперкрутому” суспільстві — [хочеться], щоби трансгендерність людини, про яку я говорю, згадувалась тільки тоді, коли новина стосується цієї теми». (Трансгендерний хлопець, 19 років, Київ)

Важливим доповненням до запиту на нормалізацію стала позиція респондентки старшої вікової групи. Вона наголосила, що ідеальним форматом репрезентації є той, де ідентичність не стає головним «шокуючим» елементом, а виступає лише тлом для професійної або творчої реалізації людини. На основі

власного досвіду співпраці із «Суспільним» вона відзначила успішність підходу, де увага акцентувалася на її хобі, а не на медичних аспектах трансгендерного переходу:

«Тому мені дуже сподобалось... вони зробили все, щоб висвітлити не тільки те, що я трансжінка, а й якісь мої вподобання по життю, чим я цікавлюся. <...> Перестати сприймати людей... як насамперед трансгендерів. Тобто це все ще люди, вони мають свою якість, особистість, професію і так далі. І більше говорити саме про це. Тобто мінімізувати те, що зараз це використовується більше як шок». (Трансгендерна жінка, 47 років)

Учасники групи геїв і бісексуальних чоловіків розширили цю ідею, запропонувавши стратегію «позитивної конотації» як інструмент соціальної інженерії. Вони наголосили на важливості освіти населення через медіа, щоб запобігти звиканню до стигматизації, і на необхідності робити акцент на юридичних аспектах.

«Мені здається, просто потрібно більше інформації про ЛГБТ+ постити в позитивній конотації. Щоб освічувати населення, щоб воно до цього звикало. Плюс ще потрібно обов'язково добре висвітлювати тему партнерств і юридичного оформлення партнерства. На цьому треба “загострити” увагу. Тобто — [на] зрівнянні прав між гетеросексуальними й іншими парами». (Бісексуальний чоловік, 36 років, Київ)

Дилема «нейтральності»: від радикального заперечення до прагматичного використання. Найбільш дискусійним виявилось питання журналістського стандарту балансу думок. Учасниці групи лесбійок і бісексуальних жінок, а також трансгендерні люди виступили з радикальною критикою концепції «нейтральності» в умовах порушення прав людини. Вони порівнювали надання слова гомофобам із забезпеченням можливості говорити агресору, вважаючи це легітимізацією насильства.

«У таких сенситивних темах нейтральності не існує. І це, мені здається, інколи легко їм доводити, кажучи, наприклад: “Ось дивіться: там російські військові когось вбивають і катують. Ви справді хочете показати обидві точки зору? Умовної постраждалої сторони і росіян — чому вони це роблять?”. <...> Тому що ми бачимо, до чого приводить ця

“нейтральність”: коли умовні гомофоби, агресори мають такі самі майданчики для висловлювань, як і люди, які просто домагаються прав на рівні з усіма іншими громадянами». (Лесбійка, 39 років, Харків)

«Абсолютної толерантності не може існувати. Бо якщо ми будемо толерувати нетолерантність, то це буде її [саму ідею толерантності] заперечувати. Тобто тут виходить парадокс. Таким чином, толерантності до нетолерантності не має бути. Так, звісно, свобода думок — це важливо. Але якщо люди просто мають якийсь відкритий “хейт” ні за що, скажімо так... <...> Тобто я вважаю: якщо це не має якоїсь нормальної причини, але загрожує безпеці інших людей, то таку думку не варто висвічувати взагалі ніде». (Трансгендерний хлопець, 20 років, Київ)

«Тобто вони мають висвітлювати тільки адекватну сторону питання і не давати слова — грубо кажучи — людям, які мають “іншу” думку. Чесно, я навіть подумав про те, що можна блокувати якісь негативні реакції... Але тоді всі будуть казати про свободу слова і ще щось». (Трансгендерний хлопець, 19 років, Київ)

Якщо молодші респонденти виступали за безкомпромісну видимість, то учасниця старшого покоління висловила стратегічно відмінну думку. У її баченні активізм під час війни має бути більш обережним і консенсусним, аби не викликати зворотного ефекту — роздратування у суспільства, обтяженого війною:

«Я розумію, що треба висвітлювати, треба боротися за свої права. Але не на часі. <...> Саме марші — це зараз не наразі. Не вчасно. <...> Це просто більше нервує людей, у яких зараз зовсім інші пріоритети. Сюжети могли би бути частішими, якщо б вони були в позитивному положенні. Треба якось м’якше і з точки зору війни на це підходити». (Трансгендерна жінка, 47 років)

Аргументація респондентки базується на прагматичному аналізі ризиків: вона вважає, що надмірна публічна активність може поставити під загрозу як міжнародну підтримку донорів, так і внутрішню консолідацію. Ефективнішою стратегією на час війни вона вважає «тиху дипломатію» — приватні зустрічі із законотворцями й роботу з партнерами, що дає змогу уникати соціальної напруги:

«Нам зараз підтримку і так ледь-ледь дають. А якщо буде ще 2-3 роки війни, вони [партнери] скажуть: ми краще будемо давати на підтримку Україні на армію, ніж на ЛГБТ. Ми маємо висловити свою думкудесь більш в приватних зустрічах, щоб ніхто про це майже не знав. А от коли все закінчиться — так, ми повинні йти на всі ці паради». (Трансгендерна жінка, 47 років)

Натомість учасники групи геїв і бісексуальних чоловіків продемонстрували диференційований підхід. Вони запропонували медіа розрізняти теми, де баланс допустимий (наприклад, дискусія про доцільність маршу), і теми, де він є деструктивним (базові громадянські права):

«Щодо Маршу рівності, я вважаю, що можна цілком давати будь-яку позицію, обидві позиції можна давати без проблем. Але в питанні висвітлення врегулювання права на партнерство має бути тільки єдина точка зору. Тобто в цьому питанні опонента не має бути. Тому що це — базові юридичні права, які потрібно врегулювати в нашій країні. І тут аргументи проти вирішення цього питання не мають сенсу». (Бісексуальний чоловік, 36 років, Київ)

Логічним завершенням дискусії стала теза учасника-журналіста. Він наголосив, що надання слова опонентам може бути не лише вимогою стандарту, а й виграшною стратегією для самих ЛГБТК+ спільнот, оскільки відкриває аудиторії можливість побачити низький інтелектуальний рівень та абсурдність аргументів протилежної сторони:

«Я б не порівнював опонентів, противників ЛГБТ, з російськими військовими, бо це різні речі. Я би не порівнював, тому що серед тих, хто протестує проти ЛГБТ-маршів, так само є військові, які мають повагу — навіть попри те, що він може мене не сприймати... Ну, і виходить, я його буду поважати за факт того, що він воює за те, щоб в цій країні [була] можливість виходити, в тому числі, на марші. Знову ж — через власний кейс. Коли я запросив у сюжет Людмилу Гридковець, “славнозвісну пані”... То, знаєш, коли мені людина казала в якості аргумента, що “в Росії немає гомофобії”... Ну, це вже “круто”. Ми просто показуємо, які вони, який рівень їхніх думок». (Гей, 51 рік, Київ, журналіст)

Вимога до професіоналізації: «гуглити», тестувати й перевіряти. Третім вектором рекомендацій стала вимога до підвищення фахового рівня журналістів. Учасники запропонували конкретні інструменти самоперевірки. Зокрема респондентки з групи лесбійок ініціювали «тест на дзеркальність», щоб виявляти приховані упередження.

«Така порада... Чи запостили б ви цю новину, якби вона була про цисгетеролюдей? Тобто: чи ця новина не розрахована просто на “рейджбейт”, “клікбейт”, не знаю, на все таке? Чи ця новина справді змістовна? І другий момент: чи відображає вона реальність? Ну, це, в принципі, про “чорно-білі” медіа складно говорити — щоб вони справді передавали те, що відбувається... [Але] принаймні [щоб] не спотворювали...». (Лесбійка, 21 рік, Київ)

Учасники групи геїв висунули «освітній імператив», наголосивши, що в епоху інтернету незнання термінології є ознакою непрофесіоналізму, а не виправданням. Вони закликали медіа робити якісне дослідження теми перед публікацією.

«Просто порада: робити якісь додаткові дослідження. Тому що навіть від “Точки опори” є мільйон постів в Інстаграмі, мільйон постів у Фейсбуці, мільйон досліджень, які — просто “тупо PDF”. [Це] перше випадає, коли “прогуглити” якусь тему. Тобто це не так складно. І воно буде мати дуже позитивний вплив на подальше життя багатьох людей і, знову ж таки, на валідність самої статті». (Гей, 22 роки, Івано-Франківськ)

Інший учасник, ветеран, додав, що медіа мають спиратися на науковий підхід для деконструкції суспільних міфологем, що допоможе змінити свідомість еволюційним шляхом.

«Якби медіа ще робили якісь наукові дослідження на цю тему... якісь [пояснювали] моменти, які просто зорієнтують людину, що в якихось там своїх твердженнях вона була неправа і так далі... Тобто, якщо вони будуть більше працювати на користь ЛГБТ-спільноти, а не для того, щоб створити якийсь великий клікбейт, чи якимось зробити пост “голосний”». (Гей, 24 роки, Івано-Франківськ, ветеран)

Інституційні механізми й квоти. Озвучувалися ідеї системного контролю. Лесбійки й трансгендерні люди пропонували введення штрафів або залучення консультантів («вайб-чек»⁷⁴) для перевірки контенту.

«Зробити — точно на законодавчому рівні — якісь штрафи за нетолерантні висловлювання в медіа. Якщо там, наприклад, канал має якусь медійність — встановити якісь ліміти. І якщо відображається якесь нетолерантне ставлення (це не лише про ЛГБТ), то просто блокувати такі канали. І плюс: зобов'язати всі служби новин, щоб у них була обов'язково людина, яка відповідає за оцей “фільтр” новин. Я думаю, що це було би прикольно. Тому що точно є фільтри новин. [Відбір] відбувається, але стосовно толерантності... Не знаю. Не знаю, ну так, було б прикольно». (Лесбійка, 30 років, Чернівці)

«Класно мати в штаті людину, яка “шарить”, яка може допомогти людяно, інклюзивно і правильно комунікувати. Це може бути просто фрілансер. Якщо ви хочете написати про квір-людей — просто дати цій людині статтю на “вайб-чек”, щоб вона “тупо” перевірила... Бо людина, яка “не в темі”, як би вона сильно не намагалася розібратися в цій термінології і так далі — все одно [спрацює] людський фактор. Може навіть не зі зла написати якусь “фігню”. А людина, яка “в темі”, яка “шарить” (це може бути хтось з “ГОшки”, ЛГБТК+ чи правозахисних організацій), — вона буде “чекать”, наскільки це взагалі адекватно написано. Ну, просто реальна порада: взяти в штат людину, яка буде відповідати за людяність і за адекватність статей загалом». (Трансгендерний хлопець, 19 років, Київ)

Учасник-журналіст із групи геїв запропонував прагматичний інструмент для подолання «інформаційної блокади» — запровадження внутрішніх редакційних квот на сюжети, щоб зробити тему звичною частиною порядку денного.

«Я бажую їм вийти із бульбашки власних стереотипів. Тому що тема ЛГБТК в їхній “бульбашці власних стереотипів” вважається не тою

⁷⁴ «Вайб-чек» (від англ. *vibe check* — перевірка атмосфери чи емоційного фону) — молодіжний сленговий вираз. У межах цього дослідження термін запозичено безпосередньо з мови респондента (кодування In Vivo) для концептуалізації специфічної медійної практики. Він позначає процедуру попередньої експертної оцінки тексту представником (або представницею) самої вразливої спільноти («людиною, яка в темі»). Мета такої перевірки — виявлення прихованої стигматизації, перевірка коректності термінології й забезпечення загальної емпатійності та «адекватності» матеріалу ще до його публікації.

темою, яка буде цікава. Немає тем, які нецікаві. Є невміння подати тему цікавою. Будь-яку тему можна зробити цікавою. І ще додатково, щоб було простіше, кожне медіа може зробити внутрішні редакційні квоти. [Що] вони мають робити на цю тему, [умовно], півтора сюжету в місяць. І тоді вона буде більше “заходити”». (Гей, 51 рік, Київ, журналіст)

Філософія автентичності. Нарешті, фундаментом усіх змін має стати відмова від міфів і повернення до людяності. Респонденти закликали припинити демонізацію.

«Використовувати менше оцих міфів, так скажемо, про спільноту. Бо, як на мене, медіа дуже люблять якісь міфи про спільноту. [Наприклад], як згадували: що трансжінка вкрала дитину, бо вона, там, хотіла дитину, але не могла мати... Оце все і так далі. [Хочеться], щоб більше висвітлювали саме позитивних [моментів] — і без використання цих всіх “міфічних термінів” і всього такого. Логічніше і правильніше висвітлювати саме проблеми, з якими стикаються трансгендерні люди при переході». (Трансгендерна дівчина, 26 років, Вінниця)

Своєрідним підсумком цього запиту стала теза учасника-гея, який у чаті конференції сформулював філософію нової медійної етики — прозорість і відмова від «продажу» образу заради рейтингів.

«Бути собою, прозорість та чесність у думках, висвітленні особистісних тем чи загальних. Не відокремлювати себе від інших, не робити себе чимось новим та неймовірним, а більше проявляти своє справжнє, а не те, що буде «продаватись». Люди йдуть до людей, а не до обкладинки чи прообразу». (Гей, 24 роки, Одеса)

Зафіксовані рекомендації свідчать: залучені до дослідження представники ЛГБТК+ спільнот відмовляються від пасивного споживання контенту й переходять до проактивної медійної агентності. Учасники не лише діагностують проблеми, а й формують цілісну програму оздоровлення інформаційного простору.

Розроблена підсумкова мікротематична мапа (див. Рисунок 5.6) систематизує цей запит на зміни. Вона візуалізує перехід від «економіки хайпу» до «філософії автентичності», структуруючи рекомендації за трьома векторами: етична

нормалізація, вирішення дилеми «нейтральності» й впровадження інституційних механізмів контролю якості.

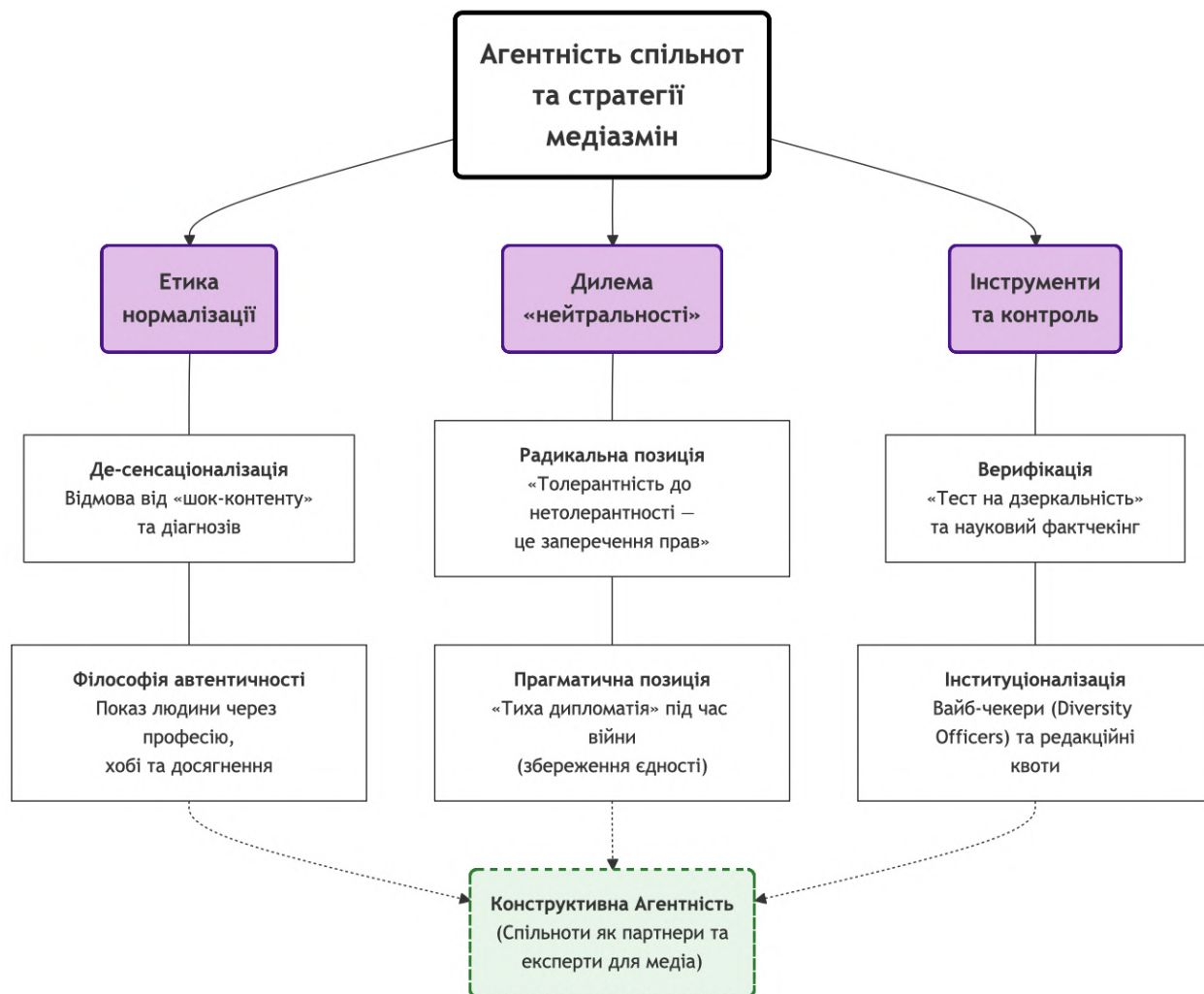

Рисунок 5.6. Мікротематична мапа: Консолідовані рекомендації та запит на зміни медіапрактик від ЛГБТК+ спільнот

На основі консолідованого досвіду ЛГБТК+ людей і результатів аналізу було розроблено практичний інструментарій для журналістів, представлений у Додатку Р.

5.7. Висновки до розділу 5

Емпіричне дослідження методом трьох гомогенних онлайн-фокус-групових дискусій дало змогу зіставити виявлені стратегії репрезентації й панівні медіанаративи крізь призму суб'єктивного прожитого досвіду досліджуваних ЛГБТК+ спільнот в умовах війни. Рефлексивний тематичний аналіз виявив стан

афективної поляризації медіаландшафту, де головним критерієм довіри аудиторії є не формальний професійний стандарт, а відчуття емоційної безпеки. Стратегія медіаспоживання респондентів підпорядкована завданням соціальної валідації та мінімізації психологічної шкоди, унаслідок чого «Суспільне» стабільно сприймається як надійний «союзник», а анонімні Telegram-канали — як джерела емоційного паразитування й потенційної фізичної загрози.

Аналіз крізь інтерсекційну оптику засвідчив суттєву специфіку рецепції медіарепрезентації залежно від ідентичності. Для геїв і бісексуальних чоловіків характерний феномен «транзакційної суб'єктності» й «тягаря героїзму»: суспільне визнання сприймається як ситуативний «обмін» ідентичності на мілітарну заслугу («Герой або ніхто»), що призводить до повторного символічного виключення цивільних осіб. Лесбійки й бісексуальні жінки застосовують стратегію «убезпечення через мовчання» (*security as silence*), свідомо уникаючи видимості через ризик мови ворожнечі та сексуальної фетишизації їхнього образу в комерційних медіа. Трансгендерні й квір-люди виявилися найбільш вразливою групою: щодо них медіа реалізують модель гіпервидимості вразливості та соціального нагляду (як-от аутинг чи акцент на мобілізаційних скандалах), що формує екзистенційний страх перед взаємодією з державними інституціями. Отже, кожна підгрупа демонструє власну захисну реакцію на пропоновані медійні конструкти, яка варіюється від прагнення відповідати мілітарному ідеалу до вимушеної самоцензури.

Звернення до соціально-демографічних характеристик дає змогу простежити, що вразливість спільнот є багатовимірною й додатково конструюється на перетині географічного та поколіннєвого чинників. У регіональному вимірі для респондентів із прифронтових міст і ВПО оцінка медіаконтенту гостро опосередковується травмою війни та пріоритетом фізичного виживання, що формує запит на чітке цивілізаційне розмежування з ворогом. Натомість для учасників із західних і центральних регіонів визначальним фактором рецепції залишається тиск локального консервативного середовища, де медійна невидимість раціоналізується як вимушена стратегія безпеки («немає уваги — немає хейту»). У поколіннєвому вимірі старша когорта (35–50+

років) спирається на інституційний прагматизм, виступаючи за обережний дипломатичний активізм без зайвого «хайпу» й системні законодавчі рішення. Водночас молодь (18–22 роки) демонструє виражену цифрову резильєнтність, реагуючи на маніпуляції анонімних медіа через афект зневажливого сміху («крінжу») та іронічне дистанціювання. Усе це свідчить про те, що ставлення до медіа формується не у вакуумі, а під жорстким тиском локальних безпекових і культурних умов.

Синтез цих даних виявляє «дискурсивний дисонанс» у циклі формування ідентичності: попри медійну героїзацію спільнот, їхня фінальна рефігурація залишається фрагментарною через надмірну інструментальність образів і практику «дзеркальної гомофобії» (використання гомофобних тропів для делегітимації окупантів). Повноцінне завершення тривимірної моделі критичного дискурс-аналізу (Fairclough, 1995) — вихід за межі суто текстового виміру на рівень дискурсивної та соціальної практики — дозволило зробити ключовий висновок: аудиторія не є пасивним споживачем, вона критично декодує й оскаржує нав'язані їй медіаконструкти. Усвідомлюючи ці маніпуляції, спільноти артикулюють чіткий запит на перехід від «економіки хайпу» й «номінальної нейтральності» до філософії автентичності — нормалізації буденного досвіду, відмови від фальшивого балансу в питаннях прав людини та впровадження дієвих інституційних механізмів етичного контролю.

З огляду на свою якісну природу, здобуті результати свідомо не претендують на статистичну репрезентативність. Зібрані матеріали фіксують цінні глибинні патерни рецепції активної частини спільнот, проте їх не можна безапеляційно екстраполювати як об'єктивний зліпок реальності для абсолютно всіх ЛГБТК+ людей в Україні. Тому сформульовані тенденції окреслюють концептуальні рамки для подальшої верифікації кількісними вимірюваннями. Попри ці обмеження, проаналізований масив даних ілюструє стійку закономірність: дедалі більша суб'єктна агентність вразливих груп стає ключовим рушієм системної ціннісної еволюції українського медіапростору.

ВИСНОВКИ

У цьому дисертаційному дослідженні було розглянуто, як в українському медійному дискурсі відбувалася репрезентація ЛГБТК+ спільнот у період радикальних соціальних трансформацій, охоплюючи часовий проміжок з 2 грудня 2019 року по 30 вересня 2025 року. Представлена наукова праця простежила повний цикл еволюції медіаобразів: від фази гібридної війни та пандемії до періоду повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Об'єкт дослідження — медіарепазентація ЛГБТК+ — був проаналізований як динамічний процес соціального конструювання значень, де журналістські практики виступають не пасивним дзеркалом, а активним інструментом формування соціальної реальності.

За результатами проведеної роботи можна стверджувати, що всі наукові завдання, поставлені у вступній частині, були повністю виконані, а вихідне дослідницьке припущення про структурний розрив між інституційними та неінституціоналізованими медіа отримало емпіричне підтвердження. Ці висновки синтезують теоретичні положення, емпіричні докази кількісного контент-аналізу та якісного етапу, що включав критичний дискурс-аналіз та наративну реконструкцію для ідентифікації ключових медіанаративів у кожному медіа. Застосований дизайн міжметодної тріангуляції забезпечив перевірку цих конструктів через результати аналізу рецепції, отримані під час трьох гомогенних фокус-групових дискусій із представниками різних сегментів спільнот. Це демонструє складну взаємодію між архітектурою цифрових платформ, поведінкою аудиторії та журналістськими стандартами в умовах екзистенційної війни.

Розроблена в дисертації інтегративна теоретично-концептуальна рамка підтвердила свою методологічну спроможність у розкритті прихованих механізмів медіавпливу. Застосування парадигми соціального конструкціонізму (Berger & Luckmann, 1966) засвідчило, що медіарепазентація ЛГБТК+ в Україні не є відображенням «об'єктивного стану справ», а виступає результатом дискурсивної боротьби за визначення «норми», особливо в умовах війни. Теорія репрезентації (Hall, 1997) допомогла розкрити ідеологічну функцію текстів, де вибір певних лексем,

семіотичних кодів чи дискурсивних конфігурацій стає інструментом розподілу влади та конструювання ідентичностей. Проілюстровано, що медіа не просто описують спільноти, а через продукування значень нормують суспільну поведінку й «призначають» квір-суб'єктам конкретні соціальні ролі (Героя чи Жертви) залежно від панівної редакційної політики. Концепція наративної ідентичності (Ricoeur, 1988) через модель «потрійного мімезису» пояснила зв'язок між реальним досвідом ЛГБТК+ військових (префігурація), створенням сюжетів про них у новинах (конфігурація) та подальшим засвоєнням цих сюжетів аудиторією (рефігурація), що стало основою для деконструкції процесу десек'юритизації спільнот. Теорія гібридних медіасистем (Chadwick, 2017) стала підґрунтям для аналізу взаємодії інституційних медіа («Суспільне», «ТСН») з неінституціоналізованими Telegram-каналами («Труха ⚡ Україна», «Україна Сейчас»), виявивши, як алгоритмічна логіка останніх витісняє раціональний правозахисний дискурс емоційним залученням через стигму. Теорія символічного знищення (Tuchman, 1978) допомогла пояснити механізм ігнорування жіночого та бісексуального досвіду, а концепція «моральних панік» (Cohen, 2011) слугувала інструментом ідентифікації стратегій залякування аудиторії через візуальні образи.

На основі зібраного емпіричного матеріалу аргументовано, що війна в Україні спростувала класичну тезу Копенгагенської школи про консервативну природу ідентичності як перешкоду для десек'юритизації. Виявлено, що екзистенційна загроза з боку Росії стала стимулом для прискореного включення ЛГБТК+ у кордони «уявленої спільноти» через механізм «мовного акту» героїзації. Проте, спираючись на висновки Л. Хансен (Hansen, 2000), констатовано, що ця трансформація супроводжується ризиком «поглинання безпеки», де права спільнот сприймаються не як безумовна цінність, а як похідна від воєнної доцільності.

Систематичний огляд зарубіжної та національної літератури забезпечив контекстуалізацію результатів дослідження та виявлення точок перетину з глобальним науковим дискурсом. Підтверджено тези міжнародних дослідників (Gross, 2001; Steiner et al., 1993) про те, що тривала відсутність або викривлена

репрезентація ЛГБТК+ спільнот призводить до їхньої соціальної маргіналізації. Порівняння результатів дисертації з працями про медіа в умовах конфліктів (Margalit, 2018) засвідчило, що війна посилює наявну вразливість, проте в українському кейсі цей процес супроводжується унікальним явищем «гомопатріотизму», описаним О. Плахотнік (Plakhotnik, 2019). Дослідження підтвердило висновки Ю. Сороки та ін. (Soroka et al., 2023), які до повномасштабної фази війни зафіксували паралельне існування двох конкурентних формульних історій у медіапросторі — «збоченців» та «героїв-правозахисників». Проте наше дослідження розширює ці висновки, засвідчуючи, що після 2022 року «героїчний» наратив став структурно домінантним в інституційних медіа, фактично витіснивши «патогенну модель» на анонімні платформи — що є принципово новою конфігурацією медіапростору. Крім того, дані фокус-груп дають відповідь на питання, яке самі Ю. Сорока та ін. (Soroka et al., 2023) поставили як пріоритет майбутніх досліджень: як ЛГБТК+ люди в Україні артикулюють власну ідентичність у відповідь на ці конкуруючі формульні історії. Наші результати свідчать, що рефігурація є фрагментарною, що заперечує лінійну модель десек'юритизації.

Наукова новизна та заповнення дослідницьких прогалин полягає в проведенні першого в Україні системного тривалого аналізу репрезентації ЛГБТК+ спільнот у контексті повномасштабної війни. Дослідження пододало існуючий у національній науці «вакуум», перемістивши фокус із західноцентричних моделей на специфічний пострадянський та воєнний контекст, де права людини стали маркером національної безпеки. Методологічний дизайн (ККА + КДА + НА + ФГД) забезпечив тріангуляцію даних та високу інтракодувальну надійність (коефіцієнт Каппа Коена $\kappa > 0,80$). Валідність результатів підтверджена зіставленням медійних конструктів із прожитим досвідом самих ЛГБТК+ людей, що уможливило виявлення «дзеркальної гомофобії» як побічного ефекту інформаційної війни.

Ключовим теоретичним внеском дисертації є концептуалізація та введення в науковий обіг низки авторських конструктів, що пояснюють механіку медійного конструювання й рецепції. Зокрема, обґрунтовано феномен «парасоціального

контрконтакту», який заперечує лінійну залежність між медійною видимістю й толерантністю в нерегульованих цифрових середовищах, демонструючи, що гіпервізуалізація без професійного гейткіпінгу призводить до ресек'юритизації спільнот. Водночас розкрито сутність «номінальної нейтральності» як специфічної дисфункції «стратегічного ритуалу» традиційної журналістської об'єктивності (Tuchman, 1972) та аргументовано, що механічна трансляція дискримінаційних актів без належного правозахисного бекграунду створює ефект «фальшивого балансу», мимовільно легітимізуючи репресивний дискурс. Для подолання цієї дисфункції актуалізовано потребу переходу українських медіа до прагматичної об'єктивності (Ward, 2011), де надання ціннісного контексту стає невіддільною складовою професійного стандарту. Також виявлено стратегію «нейтрального платформування мови ворожнечі», за якої медіаактор транслює екстремістські цитати опонентів без жодного редакційного дистанціювання.

Аналіз рецепції геїв та бісексуальних чоловіків виявив модель «транзакційної суб'єктності», де висока видимість військових сприймається як ситуативний «обмін» ідентичності на мілітарну заслугу, породжуючи феномен «тягара героїзму». Важливим свідченням надійності авторської концепції «транзакційної суб'єктності» є її методологічна узгодженість із паралельним дослідженням Т. Марценюк та М. Шевцової (Martsenyuk & Shevtsova, 2024): незалежна соціологічна студія дійшла того самого висновку про умовність суспільного прийняття геїв. Це свідчить, що «тягар героїзму» є не артефактом медіааналізу, а структурним нормативним порядком, що підлягає системній правозахисній відповіді. Крім того, зафіксовано «дискурсивну мімікрію», коли процес дерусифікації Telegram-каналів не ліквідував стигму, а лише змінив її форму, легітимізуючи ресурси в патріотичному полі.

Динаміка медійної присутності та феномен «сезонної репрезентації» виявили глибоку залежність медіа від зовнішніх тригерів. Кількісний аналіз масиву з 1223 матеріалів зафіксував, що видимість ЛГБТК+ в українському просторі є глибоко асиметричною: 84,4 % матеріалів генерується інституційними медіа, тоді як на неінституціоналізовані Telegram-канали припадає лише 15,6 % контенту. При цьому

встановлено, що пік публікацій на всіх чотирьох платформах («Суспільне Новини», «ТСН», «Труха ⚡ Україна», «Україна Сейчас») стабільно припадає на червень — Місяць гордості (сумарно 188 згадок), що свідчить про глибоку подієву залежність теми. Натомість січень продемонстрував найнижчу активність (лише 43 згадки). Повномасштабне вторгнення спричинило «інформаційний провал» навесні 2022 року (падіння на 27 % на «Суспільному» й 10 % у «ТСН»), проте вже з другої половини 2023 року зафіксовано відновлення. Виявлено, що «Суспільне» повернулося до системного висвітлення лише через 18 місяців після вторгнення, тоді як комерційні «ТСН» та «Труха ⚡ Україна» швидше адаптувалися за рахунок скандалізації воєнних тем. Це доводить, що велика війна на початковому етапі витіснила правозахисну тематику, проте згодом стала каталізатором її радикального переосмислення через мілітарний контекст.

Структурна ієрархія ідентичностей та медійний андроцентризм (домінування чоловічої перспективи як норми) стали маркерами внутрішньої дискримінації. Аналіз 2518 згадок ідентичностей у чотирьох медіа засвідчив, що чоловіки-геї згадуються у 5,9 раза частіше, ніж лесбійки. Це підтверджує тезу про подвійну маргіналізацію жінок у медіа: у «Труха ⚡ Україна» згадки про лесбійок склали лише 1,3 %, а у «Україна Сейчас» жіночий досвід фактично відсутній, що змушує квір-жінок обирати стратегію «убезпечення через мовчання» Л. Хансен (Hansen, 2000). Зокрема, у «ТСН», що згенерував 60 % згадок про трансгендерних людей, репрезентація цієї групи була диспропорційно зміщена в бік соматизації та сенсаціоналізму (акцент на операціях), що перетворює людину на об'єкт «фрік-шоу» та провокує інституційний страх. Бісексуальні люди опинилися в стані «символічного знищення» (2,1 % уваги), тоді як узагальнююча аббревіатура «ЛГБТК+» склала 50 % дискурсу, що свідчить про деперсоналізацію спільноти — медіа часто говорять про «явище», а не про живих людей. Лише «Суспільне» через термін «квір» (16,7%) демонструє рух до визнання багатовимірності ідентичності.

Трансформація тематичної структури та наративний зсув позначили перехід від «мови конфлікту» до «мови єдності». До 2022 року домінували теми «Прайдів» та

сутичок, після — тема війни та участі в спротиві (зростання з 1,27 % до 11,59 % на «Суспільному»). Важливо, що «ТСН» та Telegram-канали створили новий тематичний блок — «Становище ЛГБТК+ спільнот у РФ», який використовувався для цивілізаційного іншування ворога. Гомофобія окупантів маркувалася як ознака «дикунства», що уможливлювало конструювання образу України як інклюзивної держави. Проте дослідження виявило проблему: цей феномен інструменталізації прав людини для демаркації кордону часто супроводжується гомофобними тропами (зокрема використанням пейоративної гомофобної лексики на адресу ворога), що, згідно з фокус-групами, закріплює стигму в українців через семантичне забруднення патріотичного дискурсу. Мультимодальна семіотика дегуманізації підтвердила пріоритет афективної логіки над вербальною в анонімних каналах, де виявлено стратегічне використання візуальних оксиморонів (поєднання мілітарної та квір-символіки) для розпалювання внутрішньої ворожнечі та конструювання моральних панік.

Наративна архітектура досліджуваних медіа продемонструвала якісний зсув у призначенні ролей. Основним здобутком є ідентифікація чотирьох моделей оповіді: наративу «Десек'юритизації через спільний захист» (домінантний у «Суспільне Новини»), де ЛГБТК+ легітимізуються як суб'єкти оборони; «Драми та несправедливості воєнного часу» (домінантний у «ТСН»), де вразливість спільнот використовується як сировина для «економіки драми»; «Карикатуризації та абсурдизації» (домінантний у «Труха ⚡ Україна») з об'єктивізацією заради насмішки; та «Інституційної дискримінації та конфлікту» (домінантний в «Україна Сейчас»), де права ЛГБТК+ подаються через платформування ворожнечі. Проведене емпіричне дослідження методом фокус-групових дискусій підтвердило ці конструкти, виявивши глибокий збій у циклі потрійного мімезису П. Рікера (Ricoeur, 1984): попри героїзацію, фінальна рефігурація у свідомості спільнот залишається фрагментарною через надмірну інструментальність образів. Водночас зафіксовано стан афективної поляризації рецепції, де критерієм довіри до медіа виступає не стільки їхня формальна об'єктивність, скільки здатність гарантувати емоційну безпеку. Крім того,

виявлено цифрову резильєнтність молодого покоління, яке виробило імунітет до класичних візуальних маніпуляцій, реагуючи на них через афект зневажливого сміху («крінжу»), що нівелює ефективність архаїчних стратегій стигматизації.

Узагальнення отриманих результатів дозволяє охарактеризувати природу дискурсивного зсуву у висвітленні ЛГБТК+ тематики між різними типами медіа: в інституційних медіа він розгортається як процес часткової десек'юритизації, що переосмислює право спільнот на рівність через призму мілітарної заслуги й інтегрує їх у загальнонаціональний наратив захисту, тоді як у неінституціоналізованих цифрових платформах реалізується зворотний вектор — ресек'юритизація через стратегії афективного іншування та нейтральне платформування мови ворожнечі. Такий асиметричний характер зсуву є структурною особливістю гібридної медіасистеми України в умовах повномасштабної війни й визначає логіку практичних рекомендацій.

Практичне значення дослідження втілено в розробці рекомендацій, що пропонують медіа вийти за рамки «економіки хайпу» та перейти до «філософії автентичності» — репрезентації буденності та відмови від практики «номінальної нейтральності» в питаннях базової людської гідності. Реалізація цих кроків вимагає врахування специфіки бізнес-моделі неінституціоналізованих медіа, яка функціонує в умовах «економіки уваги». Оскільки прибуток таких ресурсів часто корелює з емоційним залученням, покладання виключно на етичну саморегуляцію є недостатнім, тому впровадження стандартів має спиратися на прагматичні механізми. Першим дієвим інструментом визначено тиск через інститут репутаційної безпеки брендів: створення публічних моніторингів недоброчесних медіа здатне сформувати ризики для рекламодавців, перетворюючи мову ворожнечі на економічно не вигідну стратегію. Другим важелем є застосування норм Закону України «Про медіа» (2022), що надає регулятору правові підстави для взаємодії з платформами задля обмеження доступу до дискримінаційного контенту, створюючи для власників каналів екзистенційні ризики втрати аудиторії.

Перспективи подальших наукових розвідок лежать у площині лонгitudного аналізу динаміки медіадискурсу в повоєнний період. Критично важливим вектором має стати дослідження стійкості наративу «героїзму»: чи збережеться набута легітимність спільнот після завершення активної фази бойових дій, або ж відбудеться відкат до стигматизації. Окремої уваги потребує глибший аналіз гендерного дисбалансу та пошук механізмів подолання виявленої в дослідженні «подвійної маргіналізації» жінок-лесбійок. Також актуальним залишається вивчення алгоритмічних механізмів соціальних мереж, які сприяють радикалізації молодіжної аудиторії.

Отже, попри зафіксований прогрес у гуманізації інституційного медіадискурсу, журналістська практика потребує системної еволюції ціннісної рамки. Ключовим викликом є перехід від стратегії «умовної інклюзії» (де суспільне визнання залежить від відповідності нормативному мілітарно-патріотичному ідеалу) до визнання безумовної людської гідності. Саме така трансформація медіапростору стане індикатором зрілості українського суспільства та фундаментом поствоєнної демократичної модернізації країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверіна, З., Безпалько, А., & Півторак, С. (2025, 14 листопада). Медіавійна проти НАБУ і САП. Як топові телеграм-канали намагаються знищити репутацію антикорупційних інституцій. *Детектор медіа*. <https://detector.media/infospace/article/245610/2025-11-14-mediaviyna-proty-nabu-i-sap-yak-topovi-telegram-kanaly-namagayutsya-znyshchyty-reputatsiyu-antykoruptsiynykh-instytutsiy/>
2. Акціонерне товариство «Національна суспільна телерадіокомпанія України». (2024). *Редакційний статут акціонерного товариства «Національна суспільна телерадіокомпанія України»*. <https://corp.suspilne.media/dokumenty/redakcijnyj-statut-ta-redakcijna-rada/redakcijnyj-statut/39270-redakcijnyj-statut-at-nstu/>
3. Баркар, Д. (2024, 26 липня). Медіа без стандартів. Як популярні телеграм-канали показують достовірність інформації. *Інститут масової інформації*. <https://imi.org.ua/monitorings/media-bez-standartiv-yak-populyarni-telegram-kanaly-pokazuyut-dostovirnist-informatsiyi-i62753>
4. Білоусенко, О., & Корінева, А. (2022, 2 грудня). Як Росія бреше про ЛГБТ-людей в українській армії. *Детектор медіа*. <https://ms.detector.media/trendi/post/30773/2022-12-02-yak-rosiya-breshe-pro-lgbt-lyudey-v-ukrainskiy-armii/>
5. Білоусенко, О., Півторак, О., Сливенко, О., & Ілюк, К. (2022, 18 листопада). «Ти або росіянин, або гей». Досліджуємо російську ЛГБТ-дезінформацію у соціальних мережах. *Детектор медіа*. <https://detector.media/monitoringh-internetu/article/204999/2022-11-18-ty-abo-rosiyanyn-abo-gey-doslidzhuiemo-rosiysku-lgbt-dezinformatsiyu-u-sotsialnykh-merezhakh/>
6. Голота, Т. (2024). Мовний вимір маніпуляції інформацією в українських Telegram-каналах. *Мовні і концептуальні картини світу*, 2(76), 161–181. <https://doi.org/10.17721/2520-6397.2024.2.09>
7. Горон, Д. (2025, 22 жовтня). В Україні як онлайн-медіа зареєстровано 86

телеграм-каналів, — член Нацради Максим Онопрієнко. *Детектор медіа*. <https://detector.media/infospace/article/245071/2025-10-22-v-ukraini-yak-onlayn-media-zareiestrovani-86-telegram-kanaliv-chlen-natsrady-maksym-onopriienko/>

8. Грисюк, В., Єфімова, М., Борець, А., & Козак, В. (2025). TELEGRAM як інформаційний фастфуд: зміна смаків в аудиторії українських медіа. *Образ*, 2(48), 56–63. [https://doi.org/10.21272/Obraz.2025.2\(48\)-56-63](https://doi.org/10.21272/Obraz.2025.2(48)-56-63)

9. Грисюк, В. П. (2022). *Репрезентація сексуальності в українських масмедіа (на матеріалах українського телебачення та онлайн-ЗМІ за 2018-2020 рр.)* [Дисертація доктора філософії, Київський національний університет імені Тараса Шевченка]. ResearchGate. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.33661.64485>

10. Гриценко, Г. (2025). Репрезентація військових ЛГБТ+ в українських медіа. У Г. Гриценко (Ред.), *Перше комплексне дослідження військових ЛГБТ в Україні* (с. 41–49). ГО «Українські ЛГБТ-військові за рівні права». <https://www.lgbtmilitary.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/PRINT-Army-UA-.pdf>

11. Гуржій, С. В. (2021). Сучасні загрозливі тенденції використання Telegram-каналів на шкоду державним інтересам. *Інформація і право*, 4(39), 162–169. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.4\(39\).249297](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.4(39).249297)

12. Данькова, Н. (2024, 28 лютого). 1+1 оприлюднив нову структуру власності без Коломойського. *Детектор медіа*. <https://detector.media/rinok/article/223550/2024-02-28-11-oprylyudnyv-novu-strukturu-vlasnosti-bez-kolomoyskogo/>

13. Данькова, Н. (2026, 20 лютого). Нацрада зареєструвала 31 телеграм-канал «Труха Україна». *Детектор медіа*. <https://detector.media/rinok/article/247818/2026-02-20-natsrada-zareiestruvala-31-telegram-kanal-trukha-ukraina/>

14. Детектор медіа. (2021, 9 грудня). 1+1 прокоментував появу у власності компанії, яка належить безпосередньо дружині Медведчука. <https://detector.media/rinok/article/194623/2021-12-09-11-prokomentuvav-poyavu-u-vlasnosti-kompanii-yaka-nalezhyt-bezposeredno-druzhyni-medvedchuka/>

15. Дуцик, Д., Плис, А., Сичова, А., Почапська, О., & Юркова, О. (2023). *Як функціонують та завойовують аудиторію неінституціоналізовані новинні телеграм-канали українського сегменту: Аналітичний звіт*. ГО «Український інститут медіа та комунікації». <https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/02/Telegram-Channels-2023.pdf>
16. Європейський суд з прав людини. (2023, 1 червня). *Справа «Маймулахін і Марків проти України»* (Заява № 75135/14). База даних «Законодавство України». https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_i96#Text
17. Закон України «Про медіа». (2022, 13 грудня). Верховна Рада України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20>
18. Інститут масової інформації. (2021, 29 червня). Прайду не буде — і в українських медіа теж. Моніторинг висвітлення ЛГБТ+ в онлайн-медіа. <https://imi.org.ua/monitorings/prajdu-ne-bude-i-v-ukrayinskyh-media-tezh-monitoryng-vysvitlennya-lgbt-v-onlajn-media-i39965>
19. Інститут масової інформації. (2023, 10 квітня). Рік великої війни: різке зростання, падіння і стабілізація аудиторії онлайн-медіа. Аналіз даних SimilarWeb. <https://imi.org.ua/monitorings/rik-velykoyi-vijny-rizkyj-rist-padinnya-i-stabilizatsiya-audytoriyi-onlajn-media-analiz-danyh-i52018>
20. Інститут масової інформації. (2025, 16 грудня). Білий список ІМІ за друге півріччя 2025 року: увійшли 17 медіа. Дослідження стандартів. <https://imi.org.ua/monitorings/bilyj-spysok-imi-za-druge-pivrichchya-2025-roku-uvijshly-17-media>
21. Касянчук, М., & Трофименко, О. (2020). *Аналітичний звіт: оцінка чисельності трансгендерних людей в Україні*. ДП «Центр соціальних експертиз ім. Ю. Саєнка» Інституту соціології НАН України. https://csep.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Zvit_Ukr.pdf
22. Касянчук, М. (2022). Мова ворожнечі щодо ЛГБТ в українських онлайн-медіях. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*, (2), 138–161. <https://doi.org/10.15407/sociology2022.02.138>

23. Київський міжнародний інститут соціології. (2022, травень). *Сприйняття ЛГБТ людей та їх прав в Україні: травень 2022*. Центр «Наш Світ». https://gay.org.ua/publications/AReport_NashSvit_May2022.pdf
24. Київський міжнародний інститут соціології. (2023, травень-червень). *Сприйняття ЛГБТ людей та їх прав в Україні: травень-червень 2023*. Центр «Наш Світ». https://gay.org.ua/publications/AReport_NashSvit_May2023.pdf
25. Київський міжнародний інститут соціології. (2024, травень). *Сприйняття ЛГБТ людей та їх прав в Україні: травень 2024*. Центр «Наш Світ». https://gay.org.ua/publications/AReport_NashSvit_May2024.pdf
26. Кузнєцова, Т. (2020). Риторика ненависті в сучасних медіа: український контекст. *Lingua Montenegrina*, 13(1), 151–161. <https://doi.org/10.46584/lm.v25i1.767>
27. Кулик, В. (2010). Дискурс українських медій: ідентичності, ідеології, владні стосунки. Критика.
28. Лідлофф, Е., Нікітіна, Т., & Саха, С. (2023). *Як ЗМІ можуть більш ефективно репрезентувати спільноти ЛГБТКІ+ в Україні?* [Брифінг проєкту]. BBC Media Action. <https://www.bbc.co.uk/mediaaction/documents/bbc-media-action-lgbtqi-ukraine-project-briefing-ukrainian.pdf>
29. Маєрчик, М., Плахотнік, О., & Ярманова, Г. (Ред.). (2017). *Гендер для медій: Підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей* (3-тє вид., випр. та доповн.). Критика.
30. Машкова, Я. (2019, 7 серпня). Що пишуть про ЛГБТ в Україні: культура, міжнародка, противники Маршу рівності. *Інститут масової інформації*. <https://imi.org.ua/monitorings/shcho-pyshut-pro-lhbt-v-ukraini-kul-tura-mizhnarodka-protyvnyky-marshu-rivnosti-i28283>
31. Міністерство юстиції України. (2026, 12 березня). *Щодо законопроекту (реєстр. № 14394 від 22 січня 2026 року) (Лист № 2745/1/1-26)*. Кабінет Міністрів України. https://www.kmu.gov.ua/storage/app/bills_documents/document-6397229.pdf

32. Поліщук, Л. (2025a). Медіарепрезентація ЛГБТК+ людей в українських і міжнародних дослідженнях: систематичний огляд літератури. *Наукові записки Інституту журналістики*, 87(2), 98–113. <https://doi.org/10.17721/2522-1272.2025.87.8>
33. Поліщук, Л. (2025b). Медіарепрезентація Маршу рівності в Україні: трансформація наративів і візуальних стратегій до та після повномасштабного вторгнення. *Синопис: текст, контекст, медіа*, 31(3), 223–236. <https://doi.org/10.28925/2311-259x.2025.3.11>
34. Поліщук, Л. В. (2025c). Аналіз наративів про ЛГБТК+ на телеграм-каналі «Труха ⚡ Україна». *Обрії друкарства*, 2(18), 34–51. [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2025.2\(18\).338196](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2025.2(18).338196)
35. Приступенко, Т. О., & Євдокименко, І. М. (2023). Телеграм-канали як сучасні онлайн-медіа: функціонування в українському інформаційному просторі. *Поліграфія і видавнича справа*, 2(86), 240–258. <https://pvs.uad.lviv.ua/media/2-86/23.pdf> (дата звернення: 27.12.2025).
36. Радченко, Я. (2024, 9 грудня). *Медіа і ЛГБТІК+: чи готові українські журналісти до всебічного висвітлення важливих тем?* ZMINA. <https://zmina.info/articles/media-i-lgbtik-chy-gotovi-ukrayinski-zhurnalisty-do-vsebichnogo-vysvitlennya-vazhlyvyh-tem/>
37. Семенко, С. (2018). ЗМК Полтавщини про ЛГБТ-дискурс. *Образ*, 2(28), 42–46. [https://doi.org/10.21272/2415-8496-2018-2\(28\)-42-46](https://doi.org/10.21272/2415-8496-2018-2(28)-42-46)
38. Соколова, Є. С. (2025). *Медійний образ ЛГБТКІ+- спільноти в умовах війни* [Кваліфікаційна робота бакалавра, Запорізький національний університет]. Electronic Repository of ZNU. <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/26321>
39. Стеблина, Н. (2023). Компаративний аналіз виробництва інформаційного контенту професійними ЗМІ та телеграм-каналами (на прикладі новин “Дзеркала тижня” та “Україна Сейчас”). *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”: журналістика*, 2(6), 39–46. <https://doi.org/10.23939/sjs2023.02.039>
40. Україна на часі. (2024, 26 січня). *ВР хоче ВРЕГУЛЮВАТИ Telegram? Як це має відбуватися | Коментує власник "Україна на часі"* [Відео]. YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=azv9oO0Jypw>

41. Чуранова, О., & Романюк, О. (2018, 7 серпня). Секс-скандали, міфи, радикали і права людини: як українські інтернет-ЗМІ висвітлюють ЛГБТ. *Інститут масової інформації*. <https://imi.org.ua/monitorings/seks-skandaly-mify-radykaly-i-pravalyudyny-yak-ukrajinski-internet-zmi-vysvitlyuyut-lhbt-i28354>
42. Шелевер, Н. В. (2024). Захист прав ЛГБТ-спільноти під час війни в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*, 83(1), 151–155. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.83.1.21>
43. Шиколай, М., & Машкова, Я. (2020, 15 червня). Онлайн-медіа про ЛГБТ: зашквари посадовців, міжнародка і мова ворожнечі. *Інститут масової інформації*. <https://imi.org.ua/monitorings/onlajn-media-pro-lgbt-zashkvary-chynovnykiv-mizhnarodka-i-mova-vorozhnechi-i33555>
44. Щерба, Д., & Дьяченко, І. (2025). ЛГБТ-військові в Україні під час російсько-української війни: тенденції в суспільному ставленні та перспективи впровадження політик із протидії дискримінації в армії України. *Наукові записки НаУКМА. Соціологія*, 8, 117–125. <https://doi.org/10.18523/2617-9067.2025.8.117-125>
45. Щерба, Д. (2020, 1 вересня). *ЛГБТ-рух в Україні до та після Євромайдану: чи є прогрес?* Гендер в деталях. <https://genderindetail.org.ua/season-topic/gender-after-euromaidan/lgbt-movement-in-ukraine.html>
46. Abdessamed, Y., Rezapour, S., & Wilson, S. (2024). Identifying narrative content in podcast transcripts. In *Proceedings of the 18th Conference of the European Chapter of the Association for Computational Linguistics (Volume 1: Long Papers)*(pp. 2631–2643). Association for Computational Linguistics. <https://doi.org/10.18653/v1/2024.eacl-long.161>
47. Aciksoz, S. C. (2024). Queer terrorists, terrorist queers: The sexual politics of Turkey's War on Terror. *Men and Masculinities*, 27(3), 332–354. <https://doi.org/10.1177/1097184X241276103>
48. Ahmed, S. (2014). *The cultural politics of emotion* (2nd ed.). Edinburgh University Press.

49. Al-Shehari, K., & Al-Sharafi, A. G. (2022). Negotiating Wikipedia narratives about the Yemeni crisis: Who are the alleged supporters of the Houthis? *Media, War & Conflict*, 15(2), 183–201. <https://doi.org/10.1177/1750635220938404>
50. AlEmadi, M. M., & Zaghouani, W. (2024). Emotional toll and coping strategies: Navigating the effects of annotating hate speech data. In I. Siegert & K. Choukri (Eds.), *Proceedings of the Workshop on Legal and Ethical Issues in Human Language Technologies @ LREC-COLING 2024* (pp. 66–72). ELRA and ICCL. <https://aclanthology.org/2024.legal-1.10/>
51. Alibudbud R. (2023). Gender in military conflict: LGBT+ marginalization, mental health, movement and rights in the 2022 military conflict in Ukraine. *Journal of public health (Oxford, England)*, 45(2), e372–e373. <https://doi.org/10.1093/pubmed/fdac149>
52. Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. Addison-Wesley.
53. Almakaty, S. (2025). Cultivation Theory in the Digital Age: A Critical Review of Its Evolution, Application, and Reconceptualization (2005–2025). *Preprints*. <https://doi.org/10.20944/preprints202512.1462.v1>
54. Altheide, D. L., & Snow, R. P. (1979). *Media Logic*. SAGE Publications.
55. Andersen, K., Djerf-Pierre, M., & Shehata, A. (2024). The scary world syndrome: News orientations, negativity bias, and the cultivation of anxiety. *Mass Communication and Society*, 27(3), 502–524. <https://doi.org/10.1080/15205436.2023.2297829>
56. Anderson, B. (1991). *Imagined communities: Reflections on the origin and spread of nationalism* (Rev. ed.). Verso. (Original work published 1983).
57. Anteby, M., & Anderson, C. (2014). The shifting landscape of LGBT organizational research. *Research in Organizational Behavior*, 34, 3–25. <https://doi.org/10.1016/j.riob.2014.08.001>
58. Austin, J. L., & Beaulieu-Brossard, P. (2018). (De)securitisation dilemmas: Theorising the simultaneous enactment of securitisation and desecuritisation. *Review of International Studies*, 44(2), 301–323. <https://doi.org/10.1017/S0260210517000511>

59. Bajor, N. J. (2022). *Media representation of the LGBTQ+ community in Poland: Framing of politicized issues as a representation of political parallelism in the Polish public service broadcaster TVP* [Master's thesis, Lund University]. LUP Student Papers. <http://lup.lub.lu.se/student-papers/record/9079513>
60. Baker, M. (2006). *Translation and conflict: A narrative account*. Routledge.
61. Balovsyak, N. (2025). Anonymous and official Telegram channels in Ukraine: analysis of popularity during the hybrid war. *Current Issues of Mass Communication*, 37, 30-42. <https://doi.org/10.17721/CIMC.2025.37.30-42>
62. Baltar, F., & Brunet, I. (2012). Social research 2.0: Virtual snowball sampling method using Facebook. *Internet Research*, 22(1), 57–74. <https://doi.org/10.1108/10662241211199960>
63. Banas, J. A., Bessarabova, E., & Massey, Z. B. (2020). Meta-analysis on mediated contact and prejudice. *Human Communication Research*, 46(2–3), 120–160. <https://doi.org/10.1093/hcr/hqaa004>
64. Baroni, R. (2007). *La tension narrative: Suspense, curiosité et surprise*. Seuil.
65. Baroni, R. (2009). *L'œuvre du temps: Poétique de la discordance narrative*. Seuil.
66. Baroni, R. (2018). Face à l'horreur du Bataclan: Récit informatif, récit immersif et récit immergé. *Questions de Communication*, 34(2), 107–132. <https://doi.org/10.4000/questionsdecommunication.15659>
67. Barthes, R. (1977). *Image, music, text*. Fontana Press.
68. Barzilai-Nahon, K. (2008). Toward a theory of network gatekeeping: A framework for exploring information control. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 59(9), 1493–1512. <https://doi.org/10.1002/asi.20857>
69. Bates, A., Hobman, T., & Bell, B. (2020). “Let me do what I please with it . . . don't decide my identity for me”: LGBTQ+ youth experiences of social media in narrative identity development. *Journal of Adolescent Research*, 35(1), 51–83. <https://doi.org/10.1177/0743558419884700>
70. Battles, K., & Hilton-Morrow, W. (2002). Gay characters in conventional

spaces: Will & Grace and the situation comedy genre. *Critical Studies in Media Communication*, 19(1), 87–105. <https://doi.org/10.1080/07393180216553>

71. Bauer, O. (2000). *The question of nationalities and social democracy* (J. O'Donnell, Trans.; E. Nimni, Ed.). University of Minnesota Press. (Original work published 1907).

72. Becker, R. (2006). Gay-themed television and the slumpy class: The affordable, multicultural politics of the gay nineties. *Television & New Media*, 7(2), 184–215. <https://doi.org/10.1177/1527476403255830>

73. Bekhet, A. K., & Zauszniewski, J. A. (2012). Methodological triangulation: An approach to understanding data. *Nurse Researcher*, 20(2), 40–43. <https://doi.org/10.7748/nr2012.11.20.2.40.c9442>

74. Benjamin, R. (2019). *Race after technology: Abolitionist tools for the new Jim Code*. Polity Press.

75. Berger, J. (1972). *Ways of seeing*. British Broadcasting Corporation and Penguin Books.

76. Berger, M. N., Taba, M., Marino, J. L., Lim, M. S. C., & Skinner, S. R. (2022). Social media use and health and well-being of lesbian, gay, bisexual, transgender, and queer youth: Systematic review. *Journal of Medical Internet Research*, 24(9), e38449. <https://doi.org/10.2196/38449>

77. Berger, M. N., Taba, M., Marino, J. L., Lim, M. S. C., Cooper, S. C., Lewis, L., Albury, K., Chung, K. S. K., Bateson, D., & Skinner, S. R. (2021). Social media's role in support networks among LGBTQ adolescents: A qualitative study. *Sexual Health*, 18(5), 421–431. <https://doi.org/10.1071/SH21110>

78. Berger, P. L., & Luckmann, T. (1966). *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. Doubleday & Company.

79. Berger, R. (2015). Now I see it, now I don't: Researcher's position and reflexivity in qualitative research. *Qualitative Research*, 15(2), 219–234. <https://doi.org/10.1177/1468794112468475>

80. Berning, N. (2011a). Narrative journalism in the age of the internet: New ways

to create authenticity in online literary reportages. *Textpraxis*, 3. <https://www.uni-muenster.de/Textpraxis/nora-berning-narrative-journalism-in-the-age-of-the-internet>

81. Berning, N. (2011b). *Narrative means to journalistic ends: A narratological analysis of selected journalistic reportages*. VS Verlag für Sozialwissenschaften. <https://doi.org/10.1007/978-3-531-92699-5>

82. Bias, L. (2026). Traditional values in the international realm: Why we need more dialogue between anti-gender research and foreign policy analysis. *Foreign Policy Analysis*, 22(1), Article oraf036. <https://doi.org/10.1093/fpa/oraf036>

83. Billig, M. (1995). *Banal nationalism*. SAGE Publications.

84. Blair, K. L. (2016). Ethical research with sexual and gender minorities. In *The SAGE encyclopedia of LGBTQ studies* (Vol. 3, pp. 375–380). SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781483371283.n139>

85. Blom, J. N., & Hansen, K. R. (2015). Click Bait: Forward-Reference as Lure in Online News Headlines. *Journal of Pragmatics*, 76, 87-100. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2014.11.010>

86. Boéri, J., & Giustini, D. (2023). Qualitative research in crisis: A narrative-practice methodology to delve into the discourse and action of the unheard in the COVID-19 pandemic. *Qualitative Research*, 23(3), 617–637. <https://doi.org/10.1177/14687941231155620>

87. Boisvert, S. (2023). Réflexions sur le potentiel de queerisation des études télévisuelles et de l'analyse des séries télévisées. *Les Cahiers du CEDREF*, 26. <https://doi.org/10.4000/cedref.2019>

88. Bond, B. J. (2021). The development and influence of parasocial relationships with television characters: A longitudinal experimental test of prejudice reduction through parasocial contact. *Communication Research*, 48(4), 573–593. <https://doi.org/10.1177/0093650219900632>

89. Boyd, R. L., Blackburn, K. G., & Pennebaker, J. W. (2020). The narrative arc: Revealing core narrative structures through text analysis. *Science Advances*, 6(32), eaba2196. <https://doi.org/10.1126/sciadv.aba2196>

90. Boykoff, M. T., & Boykoff, J. M. (2004). Balance as bias: Global warming and the US prestige press. *Global Environmental Change*, 14(2), 125–136. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2003.10.001>
91. Bracco, S., Sczesny, S., & Sendén, M. (2024). Media portrayals of trans and gender diverse people: A comparative analysis of news headlines across Europe. *Sex Roles*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1007/s11199-024-01461-6>
92. Branscombe, N. R., Schmitt, M. T., & Harvey, R. D. (1999). Perceiving pervasive discrimination among African Americans: Implications for group identification and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77(1), 135–149. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.77.1.135>
93. Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
94. Braun, V., & Clarke, V. (2023). Thematic analysis. In F. Maggino (Ed.), *Encyclopedia of quality of life and well-being research*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-17299-1_3470
95. Brockmeier, J., & Harré, R. (2003). Narrativa: Problemas e promessas de um paradigma alternativo. *Psicologia: Reflexão e Crítica*, 16(3), 525–535. <https://doi.org/10.1590/S0102-79722003000300011>
96. Brodie, M., Hamel, E., Brady, L. A., Kates, J., & Altman, D. E. (2004). AIDS at 21: Media coverage of the HIV epidemic 1981-2002. *Columbia Journalism Review*, 42(6).
97. Bros, V., & Gatica-Perez, D. (2025). Decoding community proximity discourse: A mixed-methods comparative analysis of online local and national newspapers in Romandy, Switzerland. *PLOS ONE*, 20(7), e0328059. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0328059>
98. Browne, K. (2005). Snowball sampling: Using social networks to research non-heterosexual women. *International Journal of Social Research Methodology*, 8(1), 47–60. <https://doi.org/10.1080/1364557032000081663>

99. Bruner, J. (1990). *Acts of meaning*. Harvard University Press.
100. Bruner, J. (1991). The narrative construction of reality. *Critical Inquiry*, 18(1), 1–21. <https://doi.org/10.1086/448619>
101. Bucy, E. P., & Grabe, M. E. (2007). Taking television seriously: A sound and image bite analysis of presidential campaign coverage, 1992-2004. *Journal of Communication*, 57(4), 652–675. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2007.00360.x>
102. Burke, K. (1945). *A grammar of motives*. Prentice-Hall.
103. Burke, K. (1950). *A rhetoric of motives*. Prentice-Hall.
104. Butler, J. (1990). *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. Routledge.
105. Butler, J. (2010). *Frames of war: When is life grievable?* Verso.
106. Buzan, B., Wæver, O., & de Wilde, J. (1998). *Security: A new framework for analysis*. Lynne Rienner Publishers.
107. Castaldi, J. (2021). A multimodal analysis of the representation of the Rohingya crisis in BBC’s Burma with Simon Reeve (2018): Integrating audience research in multimodal critical discourse studies. *Multimodal Communication*, 10(1), 55–72. <https://doi.org/10.1515/mc-2020-0014>
108. Chadwick, A. (2017). *The hybrid media system: Politics and power* (2nd ed.). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780190696726.001.0001>
109. Chai, C. A., Barrios, M., Gómez-Benito, J., Berrío, A. I., & Guilera, G. (2024). Information retrieval in face-to-face and online focus groups: A systematic review. *International Journal of Qualitative Methods*, 23. <https://doi.org/10.1177/16094069241286856>
110. Chiam, Z., Wong, S. T., & Vremsak, M. (2023). “Do no harm” doesn’t mean “do nothing”: The importance of ethical data collection. ILGA World. <https://ilga.org/news/violence-lgbti-data-collection-sogies-un-women/>
111. Chouliaraki, L. (2006). *The spectatorship of suffering*. SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781446220658>
112. Chuaikun, D., & Wijitsopon, R. (2023). A corpus-based study of LGBT-related

news discourse in Thailand's and international English-language newspapers. *Applied Linguistics Review*, 14(4), 967–991. <https://doi.org/10.1515/applirev-2021-0036>

113. Coffin, S. B. (2013). *How Modern Family and Parenthood represent equal parenting: A feminist discourse* [Master's thesis, Minnesota State University, Mankato]. Cornerstone: A Collection of Scholarly and Creative Works for Minnesota State University, Mankato. <https://cornerstone.lib.mnsu.edu/etds/122/>

114. Cohen, J. (1960). A Coefficient of Agreement for Nominal Scales. *Educational and Psychological Measurement*, 20(1), 37-46. <https://doi.org/10.1177/001316446002000104>

115. Cohen, N., & Arieli, T. (2011). Field research in conflict environments: Methodological challenges and snowball sampling. *Journal of Peace Research*, 48(4), 423–435. <https://doi.org/10.1177/0022343311405698>

116. Cohen, S. (2011). *Folk devils and moral panics* (3rd ed.). Routledge. (Original work published 1972). <https://doi.org/10.4324/9780203828250>

117. Coleman, J. J., Schey, R., Blackburn, M. V., Brochin, C., Cooper-Novack, G., Crawley, S. A., Cruz, C., Dutro, E., Helton, J., Islam, A.-Q., Jiménez, I., Lizárraga, J. R., Shrodes, A., Simon, R., Wickens, C. M., & Young, C. A. (2022). Intergenerational Queer Method(ologie)s: Dialogues in Literacy Research. *Literacy Research: Theory, Method, and Practice*, 71(1), 249–267. <https://doi.org/10.1177/23813377221117165>

118. Colosi, R., Cowen, N., & Todd, M. (2023). Sexual and gender identity work on social media. *Sociology Compass*, 17(6), e13073. <https://doi.org/10.1111/soc4.13073>

119. Connell, R. W. (2005). *Masculinities* (2nd ed.). University of California Press.

120. Connell, R. W., & Messerschmidt, J. W. (2005). Hegemonic masculinity: Rethinking the concept. *Gender & Society*, 19(6), 829–859. <https://doi.org/10.1177/0891243205278639>

121. Cook, C. (2018). *A content analysis of LGBT representation on broadcast and streaming television* [Undergraduate honors thesis, University of Tennessee at Chattanooga]. UTC Scholar. <https://scholar.utc.edu/honors-theses/128>

122. Couldry, N., & Hepp, A. (2017). *The mediated construction of reality*. Polity

Press.

123. Craig, D. (2006). *The ethics of the story: Using narrative techniques responsibly in journalism*. Rowman & Littlefield.

124. Crees, N., Grousset-Rees, H., Richards, V., Davies, K., & McLoughlin, E. (2022). Exploring UK media's influences on public perceptions of LGBTQIA+ representations at pride festivals. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, 15(2), 272–292. <https://doi.org/10.1080/19407963.2022.2045301>

125. Crenshaw, K. (1989). Demarginalizing the intersection of race and sex: A black feminist critique of antidiscrimination doctrine, feminist theory and antiracist politics. *University of Chicago Legal Forum*, 1989(1), 139–167.

126. Crenshaw, K. (1991). Mapping the margins: Intersectionality, identity politics, and violence against women of color. *Stanford Law Review*, 43(6), 1241–1299. <https://doi.org/10.2307/1229039>

127. Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (5th ed.). SAGE Publications.

128. Crotty, M. (1998). *The foundations of social research: Meaning and perspective in the research process*. SAGE Publications.

129. Dangerfield II, D. T., Wylie, C., & Anderson, J. N. (2021). Conducting virtual, synchronous focus groups among Black sexual minority men: Qualitative study. *JMIR Public Health and Surveillance*, 7(2), e22980. <https://doi.org/10.2196/22980>

130. Davis, J. L., & Chouinard, J. B. (2017). Theorizing Affordances: From Request to Refuse. *Bulletin of Science, Technology & Society*, 36(4), 241–248. <https://doi.org/10.1177/0270467617714944>

131. De Fina, A. (2020). Doing narrative analysis from a narratives-as-practices perspective. *Narrative Inquiry*, 30(1), 1–22. <https://doi.org/10.1075/ni.20067.def>

132. de Saint Laurent, C., Glăveanu, V. P., & Literat, I. (2021). Internet memes as partial stories: Identifying political narratives in coronavirus memes. *Social Media + Society*, 7(1). <https://doi.org/10.1177/2056305121988932>

133. Denzin, N. K. (1978). *The Research Act: A Theoretical Introduction to*

Sociological Methods (2nd ed.). McGraw-Hill.

134. Deutsch, M. (1973). *The resolution of conflict: Constructive and destructive processes*. Yale University Press.

135. Dhiman, B. (2023). *Impact of social media platforms on LGBTQA community: A critical review*. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-87501-6>

136. Dias, E., Santos, I., & Pimentel, C. (2023). LGBTQ+ media exposure and attitudes: Measures' development and the moderating role of sexual orientation. *Sexuality Research and Social Policy*, 20, 1232–1244. <https://doi.org/10.1007/s13178-023-00792-5>

137. Dowling, C. (1981). *The Cinderella complex: Women's hidden fear of independence*. Pocket Book.

138. Du, L., & Chen, W. (2022). Political discourse and translation studies: A bibliometric analysis in international core journals. *SAGE Open*, 12(1). <https://doi.org/10.1177/21582440221082142>

139. Dunning, H., Williams, A., Abonyi, S., & Crooks, V. A. (2007). A mixed method approach to quality of life research: A case study approach. *Social Indicators Research*, 85(1), 145–158. <https://doi.org/10.1007/s11205-007-9131-5>

140. Dutton, W. H. (2009). The Fifth Estate emerging through the network of networks. *Prometheus*, 27(1), 1–15. <https://doi.org/10.1080/08109020802657453>

141. Dwyer, S. C., & Buckle, J. L. (2009). The space between: On being an insider-outsider in qualitative research. *International Journal of Qualitative Methods*, 8(1), 54–63. <https://doi.org/10.1177/160940690900800105>

142. Dyer, R. (2002). *The matter of images: Essays on representation* (2nd ed.). Routledge.

143. Edenberg, E. (2017). *Politics of visibility and belonging: From Russia's "homosexual propaganda" laws to the Ukraine war*. Routledge.

144. Edenberg, E. (2020). Russian LGBT politics and rights. In *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637.013.1262>

145. Edenberg, E. (2023). 'Traditional values' and the narrative of gay rights as

modernity: Sexual politics beyond polarization. *Sexualities*, 26(1–2), 37–53.
<https://doi.org/10.1177/13634607211008067>

146. Elliott, H., & Squire, C. (2017). Narratives across media as ways of knowing. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 18(1), Article 17.
<https://doi.org/10.17169/FQS-18.1.2767>

147. Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>

148. Espitia, M. (2016). *LGBT in Colombia: A war within* [Master's thesis, CUNY Academic Works]. https://academicworks.cuny.edu/gj_etds/150

149. Fairclough, N. (1989). *Language and power*. Longman.

150. Fairclough, N. (1995). *Media discourse*. Arnold.

151. Fairclough, N. (2001). *Language and power* (2nd ed.). Longman.

152. Fairclough, N., & Wodak, R. (1997). Critical discourse analysis. In T. A. van Dijk (Ed.), *Discourse studies: A multidisciplinary introduction* (Vol. 2, pp. 258–284). SAGE Publications.

153. Ferrari, F., & Mancini, T. (2020). Gender binary thèmata in social representations of sexual minorities: A ten year scoping review. *Sexuality & Culture*, 24(6), 2202–2229. <https://doi.org/10.1007/s12119-020-09716-6>

154. Fish, S. (1980). *Is there a text in this class? The authority of interpretive communities*. Harvard University Press.

155. Fletcher-Randle, J. E. (2022). Where are all the autistic parents? A thematic analysis of autistic parenting discourse within the narrative of parenting and autism in online media. *Studies in Social Justice*, 16(2), 389–406. <https://doi.org/10.26522/ssj.v16i2.2701>

156. Fløttum, K., & Gjerstad, Ø. (2017). Narratives in climate change discourse. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, 8(1), e429.
<https://doi.org/10.1002/wcc.429>

157. Fludernik, M. (1996). *Towards a 'natural' narratology*. Routledge.

158. Fongkaew, K., Khruataeng, A., Unsathit, S., Khamphiirathasana, M.,

Jongwisan, N., Arlunaek, O., & Byrne, J. (2019). "Gay guys are shit-lovers" and "lesbians are obsessed with fingers": The (mis)representation of LGBTIQ people in Thai news media. *Journal of Homosexuality*, 66(2), 260–273. <https://doi.org/10.1080/00918369.2017.1398026>

159. Fraile-Hernández, J. M., Peñas, A., & Moral, P. (2025). Automatic identification of narratives: Evaluation framework, annotation methodology, and dataset creation. *IEEE Access*, 13, 11734–11753. <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2024.3475579>

160. Franzosi, R. (2010). *Quantitative narrative analysis*. SAGE Publications.

161. Fulton, H., Murphet, J., Huisman, R., & Dunn, A. (2005). *Narrative and media*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511811760>

162. Gabai, S. (2022). *LGBTQI digital media activism and counter-hate speech in Italy*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003289951>

163. Gearing, R. E. (2004). Bracketing in research: A typology. *Qualitative Health Research*, 14(10), 1429–1452. <https://doi.org/10.1177/1049732304270394>

164. Genette, G. (1972). *Figures III*. Editions du Seuil.

165. Gerbner, G. (1972). Violence in television drama: Trends and symbolic functions. In G. A. Comstock & E. A. Rubinstein (Eds.), *Television and social behavior: Vol. 1. Media content and control* (pp. 28–187). U.S. Government Printing Office.

166. Gerbner, G., & Gross, L. (1976). Living with television: The violence profile. *Journal of Communication*, 26(2), 173–199. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1976.tb01397.x>

167. Gerbner, G., Gross, L., Morgan, M., & Signorielli, N. (1980). The "mainstreaming" of America: Violence profile no. 11. *Journal of Communication*, 30(3), 10–29. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1980.tb01987.x>

168. Gieber, W. (1964). News is what newspaper men make it. In L. A. Dexter & D. M. White (Eds.), *People society and mass communication* (pp. 173–182). The Free Press of Glencoe.

169. Gillig, T. K., Rosenthal, E. L., Murphy, S. T., & Folb, K. L. (2018). More than a media moment: The influence of televised storylines on viewers' attitudes toward

- transgender people and policies. *Sex Roles*, 78(7-8), 515–527.
<https://doi.org/10.1007/s11199-017-0816-1>
170. GLAAD. (2024). *Where we are on TV 2024-2025*.
<https://glaad.org/whereweareontv24>
171. Glaser, M., Garsoffky, B., & Schwan, S. (2009). Narrative-based learning: Possible benefits and problems. *Communications*, 34(4), 429–447.
<https://doi.org/10.1515/COMM.2009.026>
172. Goffman, E. (1959). *The presentation of self in everyday life*. Routledge.
173. Goffman, E. (1963). *Stigma: Notes on the management of spoiled identity*. Prentice-Hall.
174. Gonta, G., Hansen, S., Fagin, C., & Fong, J. (2017). Changing media and changing minds: Media exposure and viewer attitudes toward homosexuality. *Pepperdine Journal of Communication Research*, 5(1), Article 5.
<https://digitalcommons.pepperdine.edu/pjcr/vol5/iss1/5>
175. González-de-Garay, B., Marcos-Ramos, M., & Angulo-Brunet, A. (2023). LGBT+ characters in original Spanish video-on-demand series. *Sexuality & Culture*, 27(2), 786–804. <https://doi.org/10.1007/s12119-022-10038-y>
176. Gordiienko, T. O. (2025). *The use of digital platforms in a crisis: The case of Telegram during the full-scale invasion of Ukraine* [Doctoral dissertation, National University "Kyiv-Mohyla Academy"]. NaUKMA Institutional Repository.
<https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/35103>
177. Greimas, A. J. (1966). *Sémantique structurale: recherche de méthode*. Larousse.
178. Greimas, A. J. (1987). *On meaning: Selected writings in semiotic theory* (P. J. Perron & F. H. Collins, Trans.). University of Minnesota Press. (Original work published 1970).
179. Griffith, C., Akers, W., Sebald, A., & DePue, M. (2017). Standards of care for research with participants who identify as LGBTQ+. *Journal of LGBT Issues in Counseling*, 11(4), 212–229. <https://doi.org/10.1080/15538605.2017.1380549>

180. Gross, L. (2001). *Up from invisibility: Lesbians, gay men, and the media in America*. Columbia University Press.
181. Gross, L. (2005). The past and the future of gay, lesbian, bisexual, and transgender studies. *Journal of Communication*, 55(3), 508–528. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2005.tb02684.x>
182. Gubrium, J. F., & Holstein, J. (1998). Narrative practice and the coherence of personal stories. *Sociological Quarterly*, 39(1), 163–187. <https://doi.org/10.1111/j.1533-8525.1998.tb02354.x>
183. Gubrium, J. F., & Holstein, J. A. (1997). *The new language of qualitative research: Interpretive contexts*. Oxford University Press.
184. Guillory, J., Wiant, K. F., Farrelly, M., Fiacco, L., Alam, I., Hoffman, L., Crankshaw, E., Delahanty, J., & Alexander, T. N. (2018). Recruiting hard-to-reach populations for survey research: Using Facebook and Instagram advertisements and in-person intercept in LGBT bars and nightclubs to recruit LGBT young adults. *Journal of Medical Internet Research*, 20(6), e197. <https://doi.org/10.2196/jmir.9461>
185. Habermas, J. (1975). *Legitimation crisis*. Beacon Press.
186. Habermas, J. (1977). *Erkenntnis und Interesse*. Suhrkamp.
187. Hall, S. (1980). Encoding/decoding. In S. Hall, D. Hobson, A. Lowe, & P. Willis (Eds.), *Culture, media, language* (pp. 128–138). Hutchinson.
188. Hall, S. (1996). Introduction: Who needs ‘identity’? In S. Hall & P. du Gay (Eds.), *Questions of cultural identity* (pp. 1–17). SAGE Publications.
189. Hall, S. (Ed.). (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. SAGE Publications.
190. Halliday, M. A. K., & Matthiessen, C. M. I. M. (2014). *Halliday’s introduction to functional grammar* (4th ed.). Routledge.
191. Hansen, L. (2000). The Little Mermaid’s silent security dilemma and the absence of gender in the Copenhagen School. *Millennium Journal of International Studies*, 29(2), 285–306. <https://doi.org/10.1177/03058298000290020501>
192. Harding, S.-A. (2012). "How do I apply narrative theory?": Socio-narrative

theory in translation studies. *Target: International Journal of Translation Studies*, 24(2), 286–309. <https://doi.org/10.1075/target.24.2.04har>

193. Hatavara, M., Sandberg, K., Andrushchenko, M., Hälikkö, S., Nummenmaa, J., Nummenmaa, T., Peltonen, J., & Hyvärinen, M. (2024). Computational recognition of narratives. *Narrative Inquiry*, 34(2), 335–363. <https://doi.org/10.1075/ni.22028.hat>

194. Hawkey, J., & Kircher, R. (2022). Mixed-methods approaches to the study of language attitudes. In *Research methods in language attitudes* (pp. 330–345). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108867788.026>

195. Healey, D. (2018). *Russian homophobia from Stalin to Sochi*. Bloomsbury Academic.

196. Heckathorn, D. D. (1997). Respondent-driven sampling: A new approach to the study of hidden populations. *Social Problems*, 44(2), 174–199. <https://doi.org/10.2307/3096941>

197. Henrickson, M., Giwa, S., Hafford-Letchfield, T., Cocker, C., Mulé, N. J., Schaub, J., & Baril, A. (2020). Research ethics with gender and sexually diverse persons. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(18), 6615. <https://doi.org/10.3390/ijerph17186615>

198. Hernández-Pérez, M., & Sánchez-Soriano, J. (2023). Building a timeline for LGBTQ+ global cinemas (1910-2019): Movie production trends from a collaborative internet cinema database. *Journal of Film and Video*, 75(1), 46–61. <https://doi.org/10.5406/19346018.75.1.04>

199. Hernandez, R., & Rue, J. (2015). *The principles of multimedia journalism: Packaging digital news*. Routledge.

200. Higuera-Ruiz, M. J., & González-Corisco, M. (2025). LGBTQ+ representation in American fiction series: Analysis of archetypes in queer characters on the streaming platform Max. *Sexuality & Culture*, 29, 2132–2153. <https://doi.org/10.1007/s12119-025-10361-0>

201. Hjarvard, S. (2008). The mediatization of society: A theory of the media as agents of social and cultural change. *Nordicom Review*, 29(2), 105–134.

202. Horbačauskienė, J. (2021). Linguistic elements as tools for the analysis of media narratives. In *Analyzing contemporary social and political issues through the zone of proximal development* (pp. 58–76). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-7998-6605-3.ch004>
203. Horton, D., & Wohl, R. R. (1956). Mass communication and para-social interaction: Observations on intimacy at a distance. *Psychiatry*, 19(3), 215–229. <https://doi.org/10.1080/00332747.1956.11023049>
204. Hoshen, S. (2025). Gender, identity, media, and biopolitics: War within the war in Palestine and Syria. *International Journal of Research and Innovation in Social Science (IJRISS)*, 9(9), 1823–1832. <https://dx.doi.org/10.47772/IJRISS.2025.909000158>
205. International Committee of the Red Cross. (2008). *How is the term "armed conflict" defined in international humanitarian law?* <https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/opinion-paper-armed-conflict.pdf>
206. Internews, & USAID. (2024, 7 листопада). *Українські медіа: ставлення та довіра у 2024 році* [Відео]. Ukrinform Press Center; YouTube. https://www.youtube.com/live/H-AVBhfRb-Q?si=dWD6_Mslkw21Vl4z&t=833
207. Iryskina, I. (2023). *LGBT+ people of Ukraine during the full-scale war*. Insight. <https://www.insight-ukraine.org/uk/lgbt-ukraine-war-2023-eng/>
208. Jackson, S. J., Bailey, M., & Foucault Welles, B. (2020). *#HashtagActivism: Networks of race and gender justice*. The MIT Press. <https://doi.org/10.7551/mitpress/10858.001.0001>
209. Jacobs, L., & Meeusen, C. (2021). Coming out of the closet, also on the news? A longitudinal content analysis of patterns in visibility, tone and framing of LGBTs on television news (1986-2017). *Journal of Homosexuality*, 68(13), 2144–2168. <https://doi.org/10.1080/00918369.2020.1733352>
210. Jakobson, R. (1960). Closing statement: Linguistics and poetics. In T. Sebeok (Ed.), *Style in language* (pp. 350–377). MIT Press.
211. Jameson, F. (1981). *The political unconscious: Narrative as a socially symbolic act*. Cornell University Press.

212. Jensen, K. B. (2021). Introduction: The state of convergence in media and communication research. In K. B. Jensen (Ed.), *A handbook of media and communication research: Qualitative and quantitative methodologies* (3rd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781138492905-1>
213. Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33(7), 14–26. <https://doi.org/10.3102/0013189x033007014>
214. Jones, T. (2020). Double-use of LGBT youth in propaganda. *Journal of LGBT Youth*, 17(4), 408–431. <https://doi.org/10.1080/19361653.2019.1670121>
215. Jørgensen, M., & Phillips, L. (2002). *Discourse analysis as theory and method*. SAGE Publications.
216. Jormanainen, J. (2018). *Does armed conflict affect violence against the LGBT community? A comparative study of Moldova and Ukraine* [Bachelor's thesis, Uppsala University]. DiVA. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1289266/FULLTEXT01.pdf>
217. Jormanainen, J. (2021). *Conflict duration and LGBT vulnerability: A comparison of Azerbaijan, Tajikistan, and Ukraine* [Master's thesis, Uppsala University]. DiVA. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1565195/FULLTEXT01.pdf>
218. Kantar CMeter. (2022). *Mobile app usage statistics in Ukraine during early 2022*. <https://www.kantar.com/ua/inspiration/advertising-media/use-of-telegram>
219. Karpman, S. (1968). Fairy tales and script drama analysis. *Transactional Analysis Bulletin*, 7(26), 39–43.
220. Karpovets, M., Petrushkevych, M., & Shershnova, O. (2022). The specifics of religious issues in Ukrainian gender electronic mass media. *Journal of Education Culture and Society*, 13(2), 515–530. <https://doi.org/10.15503/jecs2022.2.515.530>
221. Kasianchuk, M. (2022). Hate speech towards LGBT in Ukrainian online media. *Sociology: Theory, Methods, Marketing*, 2, 138–161. <https://doi.org/10.15407/sociology2022.02.138>
222. Kenix, L. J., & Bandopadhyaya, S. (2021). Co-constructing a print media

narrative: Interviews with LGBTQ activists from the 1960s and 1970s in New Zealand. *International Journal of Communication*, 15, 1–18.

223. Khan, R. (2022, February 1). *Media (mis)representation of conflicted-related sexual violence*. LSE Centre for Women, Peace and Security. <https://blogs.lse.ac.uk/wps/2022/02/01/media-misrepresentation-of-conflicted-related-sexual-violence/>

224. Kiger, M. E., & Varpio, L. (2020). Thematic analysis of qualitative data: AMEE Guide No. 131. *Medical Teacher*, 42(8), 846–854. <https://doi.org/10.1080/0142159X.2020.1755030>

225. Kitzinger, J. (1995). Qualitative research: Introducing focus groups. *BMJ*, 311(7000), 299–302. <https://doi.org/10.1136/bmj.311.7000.299>

226. Klapp, O. (1962). *Heroes, villains and fools: The changing American character*. Prentice Hall.

227. Korycki, K., & Nasirzadeh, A. (2013). Homophobia as a tool of statecraft: Iran and its queers. In M. L. Weiss & M. J. Bosia (Eds.), *Global homophobia: States, movements, and the politics of oppression* (pp. 174–195). University of Illinois Press.

228. Kratochvíl, P., & O’Sullivan, M. (2023). A war like no other: Russia’s invasion of Ukraine as a war on gender order. *European Security*, 32(3), 347–366. <https://doi.org/10.1080/09662839.2023.2236951>

229. Kravchuk, A., Zinchenkov, O., & Lyashchenko, O. (2025, January 13). *Struggle for the future: LGBTQ situation in Ukraine in 2024*. LGBT Human Rights Nash Svit Center. <https://gay.org.ua/en/blog/2025/01/13/struggle-for-the-future-lgbtq-situation-in-ukraine-in-2024/>

230. Kress, G., & van Leeuwen, T. (2006). *Reading Images: The Grammar of Visual Design* (2nd ed.). Routledge.

231. Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology* (2nd ed.). SAGE Publications.

232. Krippendorff, K. (2019). *Content analysis: An introduction to its methodology* (4th ed.). SAGE Publications. doi.org/10.4135/9781071878781

233. Krotz, F. (2007). The meta-process of ‘mediatization’ as a conceptual frame. *Global Media and Communication*, 3(3), 256–260.
234. Krøvel, R. (2011). Journalistic narratives of success and failure at the Bali Climate Change Conference in 2007. *Intercultural Communication Studies*, 20(2), 89–104.
235. KyivPride. (2024). *KyivPride Awards 2024* [Публікація]. Facebook. <https://www.facebook.com/kyivpride/posts/511914754492404>
236. Kyrychenko, R., Nelimarkka, M., & Weninger, T. (2025). *The Trojan strategy: Uncovering covert Russian propaganda on Telegram in the Russo-Ukrainian war* (Preprint). SocArXiv. https://doi.org/10.31235/osf.io/34qwd_v1
237. Labov, W., & Waletzky, J. (1967). Narrative analysis: Oral versions of personal experience. In J. Helm (Ed.), *Essays on the verbal and visual arts* (pp. 12–44). University of Washington Press.
238. Laclau, E. (1990). *New Reflections on the Revolution of Our Time*. Verso.
239. Laclau, E., & Mouffe, C. (1985). *Hegemony and socialist strategy: Towards a radical democratic politics*. Verso.
240. Laclau, E., & Mouffe, C. (1987). Postmarxism without apologies. *New Left Review*, 166, 79–106.
241. Lacy, S., Watson, B. R., Riffe, D., & Lovejoy, J. (2015). Issues and best practices in content analysis. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 92(4), 791–811.
242. Landis, J. R., & Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33(1), 159–174. <https://doi.org/10.2307/2529310>
243. Lang, A. (2000). The limited capacity model of mediated message processing. *Journal of Communication*, 50(1), 46–70. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2000.tb02833.x>
244. Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. SAGE Publications.
245. Link, B. G., & Phelan, J. C. (2001). Conceptualizing stigma. *Annual Review of Sociology*, 27, 363–385. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.27.1.363>
246. Link, J. (1999). *Versuch über den Normalismus: Wie Normalität produziert*

wird (2nd ed.). Westdeutscher Verlag.

247. Lippmann, W. (1922). *Public opinion*. Harcourt, Brace and Company.

248. Listiorini, D., & Vidiadari, I. S. (2022). News of LGBT on online media in 2020: Endless stigma. *Jurnal Studi Komunikasi*, 6(2), 531–546. <https://doi.org/10.25139/jsk.v6i2.4886>

249. Litosseliti, L. (2003). *Using focus groups in research*. Continuum.

250. Lits, M. (1995). Temps et médias: Un vieux couple dans des habits neufs. *Recherches en communication*, 3, 49–62. <https://doi.org/10.14428/rec.v3i3.45763>

251. Lits, M. (1997). Le récit médiatique: Un oxymore programmatique? *Recherches en communication*, 7, 37–59.

252. Lits, M. (2008). *Du récit au récit médiatique*. De Boeck.

253. Lits, M. (2010). L'impossible clôture des récits multimédias. *A contrario*, 13(1), 113–124. <https://doi.org/10.3917/aco.101.0113>

254. Livingstone, S. (2009). On the mediation of everything: ICA presidential address 2008. *Journal of Communication*, 59(1), 1–18.

255. López, J. (2018). Shaping LGBTQ identities: Western media representations and LGBTQ people's perceptions in rural Spain. *Journal of Homosexuality*, 65(13), 1817–1837. <https://doi.org/10.1080/00918369.2017.1390812>

256. Loseke, D. R. (2012). The empirical analysis of formula stories. In J. A. Holstein & J. F. Gubrium (Eds.), *Varieties of narrative analysis* (pp. 251–272). SAGE Publications.

257. Lucero, L. (2017). Safe spaces in online places: Social media and LGBTQ youth. *Multicultural Education Review*, 9(2), 117–128. <https://doi.org/10.1080/2005615X.2017.1313482>

258. Luciani, L., & Shevtsova, M. (2025). Sexuality securitized: How Russia's invasion of Ukraine reconfigures (anti-)LGBTQ politics in Eastern Europe. *Journal of Gender Studies*, 34(5), 655–668. <https://doi.org/10.1080/09589236.2024.2427198>

259. Lück, J., Wessler, H., Wozniak, A., & Lycarião, D. (2018). Counterbalancing global media frames with nationally colored narratives: A comparative study of news

narratives and news framing in the climate change coverage of five countries. *Journalism*, 19(12), 1635–1656. <https://doi.org/10.1177/1464884916680372>

260. Lukmantoro, T. (2016). The narratives of moral panics in LGBT news reporting. In *International Conference on Public Management (ICPM 2016)* (pp. 281–283). Atlantis Press. <https://doi.org/10.2991/icpm-16.2016.77>

261. Loporini, A. (2021). Metaphor, nominalization, appraisal: Analyzing coronavirus-related headlines and subheadings in China Daily and The Wall Street Journal. *GEMA Online Journal of Language Studies*, 21(1), 253–273. <https://doi.org/10.17576/gema-2021-2101-15>

262. Ma, Z., Ma, R., Zhao, X., & Wang, X. (2023). Stories that engage the audience: An investigation of popular breast cancer narratives on social media. *Telematics and Informatics*, 85, 102048. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2023.102048>

263. MacDougall, C., & Baum, F. (1997). The devil's advocate: A strategy to avoid groupthink and stimulate discussion in focus groups. *Qualitative Health Research*, 7(4), 532–541. <https://doi.org/10.1177/104973239700700407>

264. Margalit, A. (2018). Still a blind spot: The protection of LGBT persons during armed conflict and other situations of violence. *International Review of the Red Cross*, 100(907–909), 237–265. <https://doi.org/10.1017/S1816383119000201>

265. Marley, G., Tan, R. K. J., Wang, T., Li, C., Byrne, M. E., Wu, D., Wang, C., Tang, W., Ramaswamy, R., Luo, D., Sylvia, S. S., & Tucker, J. D. (2023). Online focus group discussions to engage stigmatized populations in qualitative health research: Lessons learned. *International Journal of Qualitative Methods*, 22. <https://doi.org/10.1177/16094069231204767>

266. Marrero, C. (2021). *Media representations of LGBT people* [Undergraduate honors thesis, Georgia Southern University]. Digital Commons@Georgia Southern. <https://digitalcommons.georgiasouthern.edu/honors-theses/641>

267. Martsenyuk, T. (2012). The state of the LGBT community and homophobia in Ukraine. *Problems of Post-Communism*, 59(2), 51–62. <https://doi.org/10.2753/PPC1075-8216590205>

268. Martsenyuk, T. (2016). Sexuality and revolution in post-Soviet Ukraine: LGBT rights and the Euromaidan protests of 2013–2014. *Journal of Soviet and Post-Soviet Politics and Society*, 2(1), 49–74.
269. Martsenyuk, T. (2025). To be or not to be: Attitudes of Ukrainian society about gender equality and diversity after Russia’s invasion of Ukraine. In O. Pankieiev (Ed.), *Narratives of the Russo-Ukrainian war: A look within and without* (pp. 105–112). ibidem Press.
270. Martsenyuk, T., & Shevtsova, M. (2024). Gender, men, and masculinities on Euromaidan protests and war in Ukraine. In M. Shevtsova (Ed.), *Feminist perspective on Russia’s war in Ukraine: Hear our voices* (pp. 41–62). Lexington Books. <https://doi.org/10.5040/9798216432326.ch-2>
271. Matveieva, O. (2025). Social mobilization in wartime Ukraine: The connection between gender identity, national unity, and societal transformation. *Journal of Gender Studies*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1080/09589236.2025.2505558>
272. Mazur, M. A., & Emmers-Sommer, T. M. (2003). The effect of movie portrayals on audience attitudes about nontraditional families and sexual orientation. *Journal of Homosexuality*, 44(1), 157–179. https://doi.org/10.1300/j082v44n01_09
273. Mazzoleni, G., & Schulz, W. (1999). “Mediatization” of politics: A challenge for democracy? *Political Communication*, 16(3), 247–261.
274. McCann, I. L., & Pearlman, L. A. (1990). Vicarious traumatization: A framework for understanding the psychological effects of working with victims. *Journal of Traumatic Stress*, 3(1), 131–149. <https://doi.org/10.1007/BF00975140>
275. McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176–187. <https://doi.org/10.1086/267990>
276. McGannon, K. R., Kulkarni, S., Hladun, W., Bundon, A., & Pegoraro, A. (2023). Exposing a motherhood penalty in sport: A feminist narrative inquiry of media stories of Canadian athlete mothers’ journeys to the 2020 Tokyo Games. *Communication & Sport*, 13(1), 99–120. <https://doi.org/10.1177/21674795231187916>
277. Meezan, W., & Martin, J. I. (Eds.). (2004). *Research methods with gay, lesbian,*

- bisexual, and transgender populations*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203057155>
278. Merskin, D. (1998). Sending up signals: A survey of Native American media use and representation in the mass media. *Howard Journal of Communications*, 9(4), 333–345. <https://doi.org/10.1080/106461798246943>
279. Moran, R. J., & Asquith, N. L. (2020). Understanding the vicarious trauma and emotional labour of criminological research. *Methodological Innovations*, 13(2). <https://doi.org/10.1177/2059799120926085>
280. Morgan, M., Shanahan, J., & Signorielli, N. (2012). The cultivation of social reality. In J. Shanahan, M. Morgan, & N. Signorielli (Eds.), *Living with television now: Advances in cultivation theory and research* (pp. 13–29). Peter Lang.
281. Morrison-Beedy, D., Côté-Arsenault, D., & Feinstein, N. (2001). Maximizing results with focus groups: Moderator and analysis issues. *Applied Nursing Research*, 14(1), 48–53. <https://doi.org/10.1053/APNR.2001.21081>
282. Mroz, G., Papoutsis, C., & Greenhalgh, T. (2021). ‘From disaster, miracles are wrought’: A narrative analysis of UK media depictions of remote GP consulting in the COVID-19 pandemic using Burke’s pentad. *Medical Humanities*, 47(3), 292–301. <https://doi.org/10.1136/medhum-2020-012111>
283. Munhazim, A. Q. (2025). Homo-humanitarianism: Queering the Afghan crisis and evacuations. *International Politics*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1057/s41311-024-00659-5>
284. Munhazim, A. Q. (2025). Homo-humanitarianism: Queering the Afghan crisis and evacuations. *International Politics*. <https://doi.org/10.1057/s41311-024-00659-5>
285. Myers, L. J. (2025). *Changing the channel: How queer representation in mainstream media influences social perceptions in young adult viewers* [Master’s thesis, University of Northern Colorado]. Scholarship & Creative Works @ Digital UNC. <https://digscholarship.unco.edu/theses/350>
286. Nartey, M. (2022). Marginality and otherness: The discursive construction of LGBT issues/people in the Ghanaian news media. *Media, Culture & Society*, 44(4), 785–801. <https://doi.org/10.1177/01634437211045552>

287. Nash Svit Center. (2020). *Становище ЛГБТ в Україні у 2020 році*. https://gay.org.ua/publications/Situation_of_LGBT_in_Ukraine_Jan-August_2020_UKR.pdf
288. Neuendorf, K. A. (2002). *The content analysis guidebook*. SAGE Publications.
289. Neuendorf, K. A. (2017). *The content analysis guidebook* (2nd ed.). SAGE Publications.
290. Ng, R., Chow, T., & Yang, W. (2021). News media narratives of Covid-19 across 20 countries: Early global convergence and later regional divergence. *PLOS ONE*, 16(9), e0256358. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0256358>
291. Ng, R., Chow, T., & Yang, W. (2024). News media coverage of LGBT identities over 10 years in a 400-million-word corpus. *PLOS ONE*, 19(3), e0300385. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0300385>
292. Nguyen, B. H., Pham, Q. M., Nguyen, T. C., Nguyen, H. K., Ho, S. A., Nguyen, B. T., ... & Jannini, E. A. (2025). Influences of social media usages on attitude toward and knowledge about the LGBT+ community. *Journal of Homosexuality*, 1–28. <https://doi.org/10.1080/00918369.2025.2588238>
293. Noble, S. U. (2018). *Algorithms of oppression: How search engines reinforce racism*. New York University Press.
294. Nowell, L. S., Norris, J. M., White, D. E., & Moules, N. J. (2017). Thematic analysis: Striving to meet the trustworthiness criteria. *International Journal of Qualitative Methods*, 16(1), 1–13. <https://doi.org/10.1177/1609406917733847>
295. Noy, C. (2008). Sampling knowledge: The hermeneutics of snowball sampling in qualitative research. *International Journal of Social Research Methodology*, 11(4), 327–344. <https://doi.org/10.1080/13645570701401305>
296. Nussbaum, M. C. (1995). Objectification. *Philosophy & Public Affairs*, 24(4), 249–291. <https://doi.org/10.1111/j.1088-4963.1995.tb00032.x>
297. O'Connor, C., & Joffe, H. (2020). Intercoder reliability in qualitative research: Debates and practical guidelines. *International Journal of Qualitative Methods*, 19, 1–13. <https://doi.org/10.1177/1609406919899220>

298. Olawade, D. B., Omeni, D., Gore, M. N., & Hadi, M. (2025). Enhancing qualitative research through virtual focus groups and artificial intelligence: A review. *International Journal of Medical Informatics*, 203, 106004. <https://doi.org/10.1016/j.ijmedinf.2025.106004>
299. Onega, S., & Landa, J. Á. G. (1996). *Narratology: An introduction*. Longman.
300. Orgad, S. (2012). *Media representation and the global imagination*. Polity.
301. Orlova, D. (2013). *Representation of 'Europe' in the mediatized discourse of Ukrainian political elites* [Doctoral dissertation, National University of Kyiv-Mohyla Academy; Universitat Autònoma de Barcelona]. Dipòsit Digital de Documents de la UAB. https://ddd.uab.cat/pub/tesis/2011/hdl_10803_116324/do1de1.pdf
302. Owens, E. (2020). The lavender scare: How fear and prejudice impacted a nation in crisis. *Armstrong Undergraduate Journal of History*, 10(2), Article 8. <https://doi.org/10.20429/aujh.2020.100208>
303. Oz, M., Yanık, A., & Batu, M. (2023). Under the shadow of culture and politics: Understanding LGBTQ social media activists' perceptions, concerns, and strategies. *Social Media + Society*, 9(3). <https://doi.org/10.1177/20563051231196554>
304. Palamarchuk, T. (2022). Dynamics of growth in the popularity of the Trukha Telegram channel in Ukraine in 2022. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 12(1), 182–187. https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/140140/papers/A_28.pdf
305. Papacharissi, Z. (2015). *Affective publics: Sentiment, technology, and politics*. Oxford University Press.
306. Pasitselska, O. (2022). Logics of exclusion: How Ukrainian audiences renegotiate propagandistic narratives in times of conflict. *Political Communication*, 39(4), 475–499. <https://doi.org/10.1080/10584609.2022.2047846>
307. Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods* (4th ed.). SAGE Publications.
308. Pawliszko, J. (2025). Framing the Russian-Ukrainian conflict: The role of metaphor, nominalization, and appraisal in shaping media narratives. *GEMA Online Journal of Language Studies*, 25(1). <https://doi.org/10.17576/gema-2025-2501-09>

309. Payne, R. (2024). Queer by numbers, or what is happening to popular discourses of LGBTQ+ media representation? *Queer Studies in Media & Popular Culture*, 9(1), 3–12. https://doi.org/10.1386/qsmnpc_00128_1
310. Pearlman, L. A., & Saakvitne, K. W. (1995). *Trauma and the therapist: Countertransference and vicarious traumatization in psychotherapy with incest survivors*. W. W. Norton & Company.
311. Pinho, A. A. S. M., Fernandes da Silva, A., & Gasparetto Neto, Z. L. (2020). Webjornalismo e construção de sentidos: Uma análise das notícias sobre a população LGBT no G1 Tocantins. *Revista Observatório*, 6(6), a8pt. <https://doi.org/10.20873/uft.2447-4266.2020v6n6a8pt>
312. Plakhotnik, O. (2019). *Imagaries of sexual citizenship in post-Maidan Ukraine: A queer feminist discursive investigation* [Doctoral dissertation, The Open University]. Open Research Online. <https://doi.org/10.21954/ou.ro.0000f515>
313. Plakhotnik, O., & Mayerchyk, M. (2023). Pride contested: Geopolitics of liberation at the buffer periphery of Europe. *Lambda Nordica*, 28(2–3), 25–53. <https://doi.org/10.34041/ln.v.874>
314. Polishchuk, L. (2025a). “The visibility front”: Transformation of media representation of LGBTQ+ communities on Suspilne Movlennia’s digital platforms amidst the Russo-Ukrainian war. *Communications and Communicative Technologies*, 25, 148–160. <https://doi.org/10.15421/292518>
315. Polishchuk, L. (2025b). “The war on an invisible front”: Narratives about LGBTQ+ in Instagram and TikTok comments. *Current Issues of Mass Communication*, 38, 69–83. <https://doi.org/10.17721/CIMC.2025.38.69-83>
316. Polishchuk, L. (2026). The burden of heroism: LGBTQ+ representation and the ethics of ‘nominal neutrality’ in Ukraine’s hybrid media (2019–2025). *Communications and Communicative Technologies*, 26, 76–92. <https://doi.org/10.15421/292608>
317. Pop, V., Ozunu, A., Petrescu, D., Stan, A., & Petrescu-Mag, R. (2023). The influence of media narratives on microplastics risk perception. *PeerJ*, 11, e16338. <https://doi.org/10.7717/peerj.16338>

318. Popova, E. O., Barabash, V. V., Chekunova, M. A., Savastenko, R. A., Kulikov, S. V., Kharchenko, A. V., & Melnichenko, A. A. (2024). Narrative techniques as a way to represent the reality in crisis media texts. *Journal of Ecohumanism*, 3(8), 1079–1087. <https://doi.org/10.62754/joe.v3i8.5305>
319. Potter, J. (1996). *Representing reality: Discourse, rhetoric and social construction*. SAGE Publications.
320. Puar, J. K. (2007). *Terrorist assemblages: Homonationalism in queer times*. Duke University Press. <https://doi.org/10.1215/9780822371755>
321. Reisner, S. L., Randazzo, R. K., Hughto, J. M. W., Peitzmeier, S., DuBois, L. Z., Pardee, D. J., Marrow, E., McLean, S., & Potter, J. (2018). Sensitive health topics with underserved patient populations: Methodological considerations for online focus group discussions. *Qualitative Health Research*, 28(11), 1658–1673. <https://doi.org/10.1177/1049732317705355>
322. Ren, J., Dong, H., Popovič, A., Sabnis, G., & Nickerson, J. (2024). Digital platforms in the news industry: How social media platforms impact traditional media news viewership. *European Journal of Information Systems*, 33(1), 1–18. <https://doi.org/10.1080/0960085X.2022.2103046>
323. Ricoeur, P. (1984). *Time and narrative* (Vol. 1). (K. McLaughlin & D. Pellauer, Trans.). University of Chicago Press. (Original work published 1983).
324. Ricoeur, P. (1988). *Time and narrative* (K. Blamey & D. Pellauer, Trans.; Vol. 3). University of Chicago Press. (Original work published 1985)
325. Ricoeur, P. (1992). *Oneself as another* (K. Blamey, Trans.). University of Chicago Press. (Original work published 1990).
326. Riessman, C. K. (1993). *Narrative analysis*. SAGE Publications.
327. Riessman, C. K. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. SAGE Publications.
328. Riffe, D., Lacy, S., Fico, F., & Watson, B. (2019). *Analyzing media messages: Using quantitative content analysis in research* (4th ed.). Routledge.
329. Riffe, D., Lacy, S., Watson, B. R., & Lovejoy, J. (2023). *Analyzing media*

messages: Using quantitative content analysis in research (5th ed.). Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781003288428>

330. Ritholtz, S. (2024). Brutality on display: Media coverage and the spectacle of anti-LGBTQ violence in the Colombian Civil War. *Third World Quarterly*, 45(7), 1185–1203. <https://doi.org/10.1080/01436597.2024.2315307>

331. Rodrigues, F., Ziadé, N., Jatuworapruk, K., Caballero-Uribe, C. V., Khursheed, T., & Gupta, L. (2023). The impact of social media on vaccination: A narrative review. *Journal of Korean Medical Science*, 38(40), e326. <https://doi.org/10.3346/jkms.2023.38.e326>

332. Rodriguez, R., Beronilla, Z., Von Colita, L., & Tulud, D. (2025). Framing LGBTQIA+ identities: A critical discourse analysis of gender and sexuality representation in student publications. *International Journal of Language and Literary Studies*, 7(2). <https://doi.org/10.36892/ijlls.v7i2.2060>

333. Roslani, M., & Jamal, M. (2024). (Mis)representation of the LGBT community through nomination and categorisation: The case of Nur Sajat in The Star. *3L The Southeast Asian Journal of English Language Studies*, 30(2), 78–93. <https://doi.org/10.17576/31-2024-3002-05>

334. Ryan, M.-L. (2001). *Narrative as virtual reality: Immersion and interactivity in literature and electronic media*. Johns Hopkins University Press.

335. Ryan, M.-L. (2003). On defining narrative media. *Image & Narrative*, 6. <https://www.imageandnarrative.be/inarchive/mediumtheory/marielaureryan.htm>

336. Ryan, M.-L. (2009). Narrativity and its modes as culture-transcending analytical categories. *Japan Forum*, 21(3), 307–323. <https://doi.org/10.1080/09555801003773711>

337. Ryan, M.-L. (2017). Narrative. In I. Szeman, S. Blacker, & J. Sully (Eds.), *A companion to critical and cultural theory* (pp. 517–530). John Wiley & Sons. <https://doi.org/10.1002/9781118472262.ch33>

338. Salama, A. H. Y. (2021). Towards a discourse-semantic approach to visual narrative analysis: The case of the BBC news story of Islamic State (IS). *Pragmatics and*

Society, 12(2), 189–223. <https://doi.org/10.1075/ps.18045.sal>

339. Saldaña, J. (2021). *The coding manual for qualitative researchers* (4th ed.). SAGE Publications.

340. Saleh, F. (2020). Queer/Humanitarian visibility: The emergence of the figure of the suffering Syrian gay refugee. *Middle East Critique*, 29(1), 47–67. <https://doi.org/10.1080/19436149.2020.1704501>

341. Schaeffer, J.-M. (2023). Immersion. In E. Bouju (Ed.), *Nouveaux fragments d'un discours théorique: Un lexique littéraire* (pp. 215–233). Codicille éditeur. <https://doi.org/10.34847/nkl.d25aizi5>

342. Schastneva, N. (2016). *Representation of LGBT issues in Russian: Mainstream news media (2012-2016)* [Master's thesis, Örebro University]. DiVA. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:oru:diva-50893>

343. Schemer, C., & Meltzer, C. E. (2020). The impact of negative parasocial and vicarious contact with refugees in the media on attitudes toward refugees. *Mass Communication and Society*, 23(2), 230–248. <https://doi.org/10.1080/15205436.2019.1692037>

344. Schiappa, E., Gregg, P. B., & Hewes, D. E. (2005). The parasocial contact hypothesis. *Communication Monographs*, 72(1), 92–115. <https://doi.org/10.1080/0363775052000342544>

345. Schudson, M. (2001). The objectivity norm in American journalism. *Journalism*, 2(2), 149–170. <https://doi.org/10.1177/146488490100200201>

346. Schulman, S. (2012). *Israel/Palestine and the queer international*. Duke University Press.

347. Schwartz, M. (2016). Lesbian's representation evolution in mainstream media. *Arts and Social Sciences Journal*, 7(4). <https://doi.org/10.4172/2151-6200.1000201>

348. Schwarze, S. (2006). Environmental melodrama. *Quarterly Journal of Speech*, 92(3), 239–261. <https://doi.org/10.1080/00335630600938609>

349. Scott, W. A. (1955). Reliability of content analysis: The case of nominal scale coding. *Public Opinion Quarterly*, 19(3), 321–325. <https://doi.org/10.1086/266577>

350. Sedgwick, E. K. (1990). *Epistemology of the closet*. University of California Press.
351. Shen, F., Ahern, L., & Baker, M. (2014). Stories that count: Influence of news narratives on issue attitudes. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 91(1), 98–117. <https://doi.org/10.1177/1077699013514414>
352. Shestakovskiy, O., Kasianczuk, M., & Trofymenko, O. (2021). The Revolution of Dignity and instrumentalisation of LGBT rights: How did attitudes towards LGBT people change in Ukraine after Euromaidan? *Sociology: Theory, Methods, Marketing*, 1, 127–150. <https://doi.org/10.15407/sociology2021.01.127>
353. Shevtsova, M. (2017). Learning the lessons from the Euromaidan: The ups and downs of LGBT activism in the Ukrainian public sphere. *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal*, 3, 157–180. <https://doi.org/10.18523/kmlpj120123.2017-3.157-180>
354. Shevtsova, M. (2020). Fighting “Gayropa”: Europeanization and instrumentalization of LGBTI rights in Ukrainian public debate. *Problems of Post-Communism*, 67(6), 500–510. <https://doi.org/10.1080/10758216.2020.1716807>
355. Shevtsova, M. (2023). Resisting "liberal values": The intersection of gender, religion, and sexuality in Ukrainian heteroactivism. *ACME: An International Journal for Critical Geographies*, 22(3), 1025–1046. <https://doi.org/10.7202/1102111ar>
356. Shim, D., & Stengel, F. A. (2017). Social media, gender and the mediatization of war: Exploring the German armed forces’ visual representation of the Afghanistan operation on Facebook. *Global Discourse*, 7(2–3), 330–347. <https://doi.org/10.1080/23269995.2017.1337982>
357. Shoemaker, P. J., & Reese, S. D. (2014). *Mediating the message in the 21st century: A media sociology perspective*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315797379>
358. Sim, J., & Waterfield, J. (2019). Focus group methodology: Some ethical challenges. *Quality & Quantity*, 53(6), 3003–3022. <https://doi.org/10.1007/s11135-019-00914-5>
359. SimilarWeb. (2025). *Website analysis: suspilne.media vs tsn.ua* [Data set]. Retrieved December 27, 2025, from <https://pro.similarweb.com/>

360. Singh, S. (2026, April 6). *Telegram users statistics 2025 [latest worldwide data]*. DemandSage. <https://www.demandsage.com/telegram-statistics/>
361. Slyvenko, O., & Bidochko, L. (2023, August 29). *The tactics of Russian agitprop: Manipulating LGBTQIA+ issues in the war against Ukraine*. Detector Media. <https://en.detector.media/post/the-tactics-of-russian-agitprop-manipulating-lgbtqia-issues-in-the-war-against-ukraine>
362. Smith, R. (1997). Mythic elements in television news. In D. A. Berkowitz (Ed.), *Social meanings of news: A text-reader* (pp. 325–332). SAGE Publications.
363. Snow, D. A., & Anderson, L. (1987). Identity work among the homeless: The verbal construction and avowal of personal identities. *American Journal of Sociology*, 92(6), 1336–1371. <https://doi.org/10.1086/228668>
364. Soroka, Y., Crawley, S. L., Dzyuba, O., & Green, A. (2023). Perverts or heroes in the post-socialist “cold war”: Formula stories of lesbian/bisexual/queer women and transgender people in Ukrainian media. *Symbolic Interaction*, 46(2), 133–158. <https://doi.org/10.1002/symb.627>
365. Soto-Sanfiel, M., & Sánchez-Soriano, J. (2024). Absence and distortion in the self-representation of LGBTQ+ narratives. *Journal of Homosexuality*, 71(6), 1071–1098. <https://doi.org/10.1080/00918369.2022.2161083>
366. Sperber, D., & Wilson, D. (1995). *Relevance: Communication and cognition* (2nd ed.). Blackwell Publishers.
367. Stanzel, F. K. (1979). *Theorie des Erzählens*. Vandenhoeck & Ruprecht.
368. Steblyna, N. (2024). Digital media environment in wartime: Russian invasion coverage in Ukrainian professional and amateur news media. *Horyzonty Polityki*, 15(35), 129–143. <https://doi.org/10.35765/hp.2484>
369. Steblyna, N., & Rodyhin, K. (2025). Narratives of the war and newspaper photography (perception of the full-scale Russian invasion of Ukraine by The Guardian). *Current Issues of Mass Communication*, 38, 18–30. <https://doi.org/10.17721/CIMC.2025.38.18-30>
370. Steele, C. M., & Aronson, J. (1995). Stereotype threat and the intellectual test

performance of African Americans. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(5), 797–811. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.69.5.797>

371. Steiner, L., Fejes, F., & Petrich, K. (1993). Invisibility, homophobia and heterosexism: Lesbians, gays and the media. *Critical Studies in Mass Communication*, 10(4), 395–422. <https://doi.org/10.1080/15295039309366878>

372. Stoltz, P., & Khlusova, A. (2025). Russian LGBT activism and the memory politics of sexual citizenship. *Memory Studies*, 18(1), 76–91. <https://doi.org/10.1177/17506980241233136>

373. Sundar, S. S. (2008). The MAIN model: A heuristic approach to understanding technology effects on credibility. In M. J. Metzger & A. J. Flanagin (Eds.), *Digital media, youth, and credibility* (pp. 73–100). The MIT Press. <https://doi.org/10.1162/dmal.9780262562324.073>

374. Szabó, H. (2025). Queer youth online: Negotiating identity amid anti-gender movements. *First Monday*, 30(4). <https://doi.org/10.5210/fm.v30i4.13710>

375. Talbot, C., Talbot, A., Roe, D., & Briggs, P. (2022). The management of LGBTQ+ identities on social media: A student perspective. *New Media & Society*, 24(7), 1729–1750. <https://doi.org/10.1177/1461444820981009>

376. Tamássy, R. (2019). A comparison of Pride Parade's media representation in Hungary and Ireland. *Corvinus Journal of Sociology and Social Policy*, 10(2), 71–94. <https://doi.org/10.14267/CJSSP.2019.2.4>

377. Tamássy, R., Vancsó, A., & Bocskor, Á. (2025). Media discourses about Hungarian anti-LGBTQIA+ legislation in the summer of 2021. *Social Compass*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1177/00377686251368743>

378. Telemetr.io. (2025). Дослідження ринку Telegram 2025: Відмінності та місце серед світових трендів. <https://telemetr.io/uk/research-2025>

379. Telemetr.io. (2026a). Аналітика Telegram-каналу «Труха ⚡ Україна». Telemetr.io. <https://telemetr.io/uk/channels/1199360700-truexanewsua>

380. Telemetr.io. (2026b). Аналітика Telegram-каналу «Україна Сейчас». Telemetr.io. https://telemetr.io/uk/channels/1197363285-u_now

381. Telemetrio Bot. (2025, 27 грудня). *Статистичний звіт Telegram-каналів «Труха ⚡ Україна» та «Україна Сейчас» за 2025 рік* [Telegram-бот]. https://t.me/telemetr_io_bot
382. Telenkov, D., & Katerynych, P. (2024). Narrative realism in Ukrainian TV news layout: Editorial strategies and viewer engagement (2004-2020). *Current Issues of Mass Communication*, 35, 61–72. <https://doi.org/10.17721/CIMC.2024.35.61-72>
383. Tenenboim-Weinblatt, K., Hanitzsch, T., & Nagar, R. (2016). Beyond peace journalism: Reclassifying conflict narratives in the Israeli news media. *Journal of Peace Research*, 53(2), 151–165. <https://doi.org/10.1177/0022343315609091>
384. Teteriuk, M. (2016). *Between 'the Russian World' and 'the Ukrainian Nation': Kyiv Pride before and after Euromaidan*. Institut für die Wissenschaften vom Menschen.
385. Teteriuk, M. (2020). *Political controversies over sexual and gender rights in Ukrainian mainstream online news media: The case of the anti-discrimination reform in Ukraine in 2013–2015* [Doctoral dissertation, Universitat Autònoma de Barcelona; National University of Kyiv-Mohyla Academy]. DDD - Dipòsit Digital de Documents de la UAB. https://ddd.uab.cat/pub/tesis/2020/hdl_10803_670896/mate1de1.pdf
386. Thompson, J. B. (1995). *The media and modernity: A social theory of the media*. Polity.
387. Thomson, K. (2021). An analysis of LGBTQ+ representation in television and film. *Bridges: An Undergraduate Journal of Contemporary Connections*, 5(1), Article 7. https://scholars.wlu.ca/bridges_contemporary_connections/vol5/iss1/7
388. Thon, J.-N. (2015). Narratives across media and the outlines of a media-conscious narratology. In G. Rippl (Ed.), *Handbook of intermediality: Literature – image – sound – music* (pp. 439–456). De Gruyter.
389. Thon, J.-N. (2016). Toward a transmedial narratology. In *Transmedial narratology and contemporary media culture* (pp. 1–31). University of Nebraska Press.
390. Thorlacius, L. (2009). *Visuel kommunikation på websites* [Visual communication on websites]. Roskilde Universitetsforlag.
391. Tonkikh, I. (2023). Трансформація функцій новинних телеграм-каналів під

- час війни в Україні. *Communications and Communicative Technologies*, 23, 182–190.
<https://cct.dp.ua/index.php/journal/article/view/229>
392. Tsaturyan, A. (2024). Visualizing the emergence of political homophobia: Anti-LGBTQ+ and anti-Ukrainian sentiment in Russian public opinion. *Socius: Sociological Research for a Dynamic World*, 10.
<https://doi.org/10.1177/23780231241234622>
393. Tuchman, G. (1972). Objectivity as strategic ritual: An examination of newsmen's notions of objectivity. *American Journal of Sociology*, 77(4), 660-679.
<https://doi.org/10.1086/225193>
394. Tuchman, G. (1978). Introduction: The symbolic annihilation of women by the mass media. In G. Tuchman, A. K. Daniels, & J. Benét (Eds.), *Hearth and home: Images of women in the mass media* (pp. 3–38). Oxford University Press.
395. van Dijck, J., Poell, T., & de Waal, M. (2018). *The platform society: Public values in a connective world*. Oxford University Press.
<https://doi.org/10.1093/oso/9780190889760.001.0001>
396. van Dijk, T. (1997). The Study of Discourse. In Van Dijk, T.A. (Ed.), *Discourse Studies: a Multidisciplinary Introduction. Discourse as Structure and Process, 1* (pp. 1-34). London: Sage Publications.
397. Vanoost, M. (2013). Defining narrative journalism through the notion of plot. *Diegesis*, 2(2), 77–97. <https://www.diegesis.uni-wuppertal.de/index.php/diegesis/article/view/135>
398. Vanoost, M. (2021). Another way to tell the news, another way to read the news: Immersion and information in narrative journalism. *Poetics Today*, 42(3), 403–423.
<https://doi.org/10.1215/03335372-9026173>
399. Verhoeven, E., Paulussen, S., & Dhoest, A. (2024). Covering inclusion: Frames, themes, and voice in news about LGBTI topics. *Journalism*, 25(5), 1252–1270.
<https://doi.org/10.1177/14648849231175216>
400. Vital Strategies. (n.d.). *A guide to conducting online focus groups*.
<https://www.vitalstrategies.org/resources/a-guide-to-conducting-online-focus-groups/>

401. Voinea, D. V. (2022). The migration of news to Telegram channels in the Ukraine – Russia conflict. *Social Sciences and Education Research Review*, 9(1), 257–261. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15251996>
402. Waisbord, S. (2004). Media and the reinvention of the nation. In J. D. H. Downing (Ed.), *The SAGE handbook of media studies* (pp. 375–392). SAGE Publications.
403. Ward, S. J. A. (2011). *Ethics and the media: An introduction*. Cambridge University Press.
404. Weiss, M. L., & Bosia, M. J. (Eds.). (2013). *Global homophobia: States, movements, and the politics of oppression*. University of Illinois Press.
405. White, H. (1978). *Tropics of discourse: Essays in cultural criticism*. Johns Hopkins University Press.
406. Wiedlack, M. K. (2017). Gays vs. Russia: Media representations, vulnerable bodies and the construction of a (post)modern West. *European Journal of English Studies*, 21(3), 241–257. <https://doi.org/10.1080/13825577.2017.1369271>
407. Wilkinson, M. (2019). ‘Bisexual oysters’: A diachronic corpus-based critical discourse analysis of bisexual representation in The Times between 1957 and 2017. *Discourse & Communication*, 13(2), 249–267. <https://doi.org/10.1177/1750481318817624>
408. Wilkinson, S. (1998). Focus group methodology: A review. *International Journal of Social Research Methodology*, 1(3), 181–203. <https://doi.org/10.1080/13645579.1998.10846874>
409. Wodak, R. (2001). The discourse-historical approach. In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), *Methods of critical discourse analysis* (pp. 63–94). SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9780857028020.n4>
410. Woodford, M. R., Kulick, A., Garvey, J. C., Sinco, B. R., & Hong, J. S. (2018). LGBTQ policies and resources on campus and the experiences and psychological well-being of sexual minority college students: Advancing research on structural inclusion. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, 5(4), 445–456. <https://doi.org/10.1037/sgd0000289>
411. Woodyatt, C. R., Finneran, C. A., & Stephenson, R. (2016). In-person versus

online focus group discussions: A comparative analysis of data quality. *Qualitative Health Research*, 26(6), 741–749. <https://doi.org/10.1177/1049732316631510>

412. Xu, H., Zhang, Z., Wu, L., & Wang, C.-J. (2019). The Cinderella complex: Word embeddings reveal gender stereotypes in movies and books. *PLOS ONE*, 14(11), e0225385. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0225385>

413. Yan, H. Y. (2019). “The rippled perceptions”: The effects of LGBT-inclusive TV on own attitudes and perceived attitudes of peers toward lesbians and gays. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 96(3), 848–871. <https://doi.org/10.1177/1077699018821327>

414. Yarmanova, G. (2018). Ukraine: Unfulfilled promises. In *Challenging hate: Monitoring anti-LGBT «hate speech» and responses to it in Belarus, Kyrgyzstan, Moldova, Russia and Ukraine* (pp. 90–109). ARTICLE 19.

415. Ybarra, M. L., DuBois, L. Z., Parsons, J. T., Prescott, T. L., & Mustanski, B. (2014). Online focus groups as an HIV prevention program for gay, bisexual, and queer adolescent males. *AIDS Education and Prevention*, 26(6), 554–564. <https://doi.org/10.1521/aeap.2014.26.6.554>

416. Yip, S. Y. (2024). Positionality and reflexivity: Negotiating insider-outsider positions within and across cultures. *International Journal of Research & Method in Education*, 47(3), 222–232. <https://doi.org/10.1080/1743727X.2023.2266375>

417. Yuan, G., & Guintu, M. A. A. D. (2025). LGBT representation in film and media: Social impact and future development: A literature review. *International Journal of Education and Social Development*, 2(3), 132–138. <https://doi.org/10.54097/kr2wj51>

418. Zakharova, A. (2016, January 25). “LGBT community makes us more tolerant and open,” tell media people. Gay Alliance Ukraine. https://upogau.org/eng/inform/publications/ourview_3374.html

419. Żerebecki, B. G., Oprea, S. J., Hofhuis, J., & Janssen, S. (2024). Successful minority representations on TV count: A quantitative content analysis approach. *Journal of Homosexuality*, 71(7), 1703–1726. <https://doi.org/10.1080/00918369.2023.2191287>

420. Zhang, W., & Creswell, J. W. (2013). The use of “mixing” procedure of mixed

methods in health services research. *Medical Care*, 51(8), e51–e57.
<https://doi.org/10.1097/mlr.0b013e31824642fd>

421. Zhuravska, O., & Rosinska, O. (2022). The phenomenon of social invisibility of certain Ukrainian citizens categories during crisis periods. *Rupkatha Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities*, 14(4). <https://doi.org/10.21659/rupkatha.v14n4.09>

422. Zielińska, I., & Pasamonik, B. (2022). Polarizing moral panics: A theory and its application to the refugee crisis in Poland. *Deviant Behavior*, 43(12), 1543–1557.
<https://doi.org/10.1080/01639625.2021.2002672>

423. Zrazhevskaya, N. (2022). Narrative strategies of modern media text. *Social Communications: Theory and Practice*, 14(1), 53–70. <https://doi.org/10.51423/2524-0471-2022-14-1-10>

424. Zuboff, S. (2019). *The age of surveillance capitalism: The fight for a human future at the new frontier of power*. PublicAffairs.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Polishchuk, L. (2026). The burden of heroism: LGBTQ+ representation and the ethics of ‘nominal neutrality’ in Ukraine’s hybrid media (2019–2025). *Communications and Communicative Technologies*, 26, 76–92. <https://doi.org/10.15421/292608>
2. Polishchuk, L. (2025). “The war on an invisible front”: Narratives about LGBTQ+ in Instagram and TikTok comments. *Current Issues of Mass Communication*, 38, 69–83. <https://doi.org/10.17721/CIMC.2025.38.69-83>
3. Polishchuk, L. (2025). “The visibility front”: Transformation of media representation of LGBTQ+ communities on Suspilne Movlennia’s digital platforms amidst the Russo-Ukrainian war. *Communications and Communicative Technologies*, 25, 148–160. <https://doi.org/10.15421/292518>
4. Поліщук, Л. (2025). Медіарепрезентація ЛГБТК+ людей в українських і міжнародних дослідженнях: систематичний огляд літератури. *Наукові записки Інституту журналістики*, 87(2), 98–113. <https://doi.org/10.17721/2522-1272.2025.87.8>
5. Поліщук, Л. В. (2025). Аналіз наративів про ЛГБТК+ на телеграм-каналі «Труха ⚡ Україна». *Обрії друкарства*, 2(18), 34–51. [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2025.2\(18\).338196](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2025.2(18).338196)
6. Поліщук, Л. (2025). Медіарепрезентація Маршу рівності в Україні: трансформація наративів і візуальних стратегій до та після повномасштабного вторгнення. *Синопис: текст, контекст, медіа*, 31(3), 223–236. <https://doi.org/10.28925/2311-259x.2025.3.11>

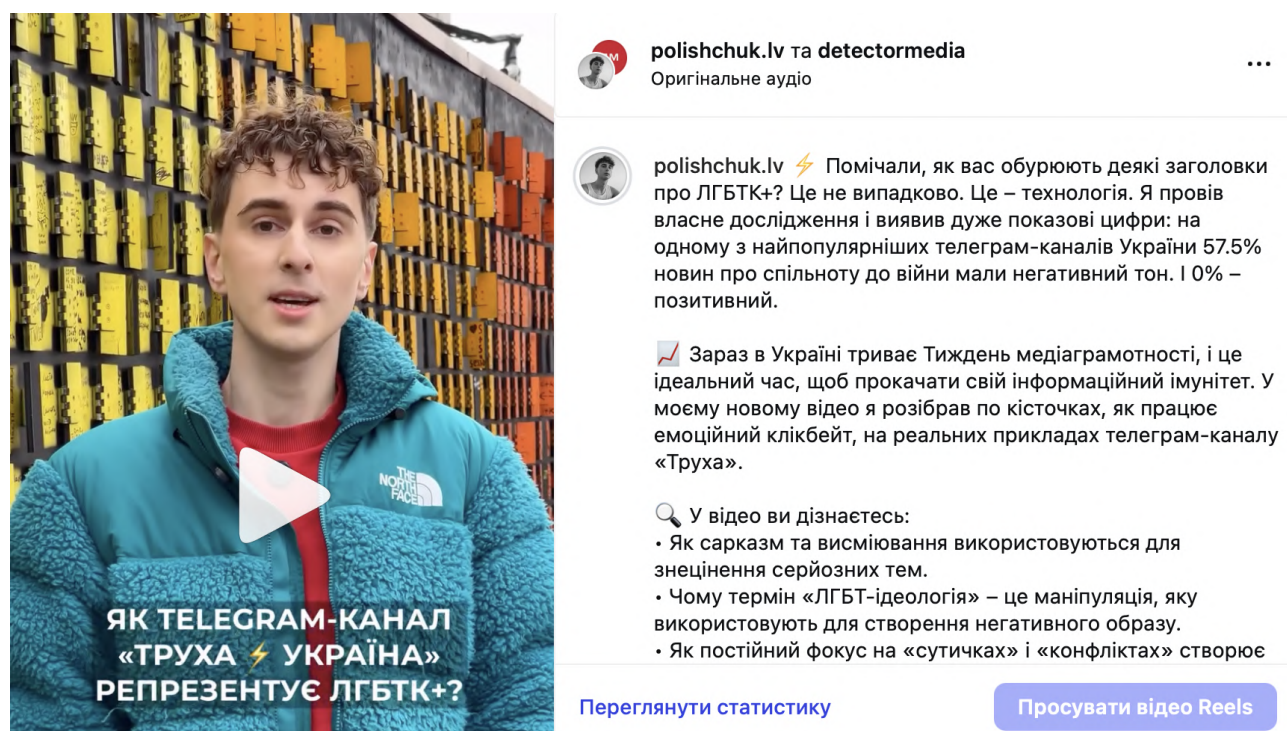
Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Polishchuk, L. (2025). Representation of the LGBTQ+ communities in Ukrainian media before and after Russia's full-scale invasion of Ukraine. In *Book of Abstracts: BUP Symposium 2025* (pp. 89–90). Uppsala University. <https://www.uu.se/download/18.37cfe5bd19afce5326c32459/1765887198457/Book%20of%20Abstract%20BUP%20Symposium%202025%20v4.pdf>
2. Поліщук, Л. (2025). Висвітлення Маршу рівності в українських медіа: зміна наративів до й після повномасштабного вторгнення. *Російська війна проти України: трансформації соціальних інституцій та практик: Збірник тез науково-практичної конференції* (с. 47–50). НаУКМА. <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/36707>
3. Поліщук, Л. (2025). Трансформація медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот та динаміка гомофобних наративів в українському цифровому просторі в умовах війни. *2-га науково-практична конференція «Російська війна проти України: трансформації соціальних інституцій та практик»*. НаУКМА. <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/38409>
4. Поліщук, Л. В. (2025). Трансформація медіанаративів про ЛГБТК+ на телеграм-каналі «Труха ⚡ Україна» до та під час повномасштабного вторгнення Росії в Україну. *Наукова школа Романа Іванченка: Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 64–68). КПП ім. Ігоря Сікорського. <https://vsr.vpi.kpi.ua/uk/scince-m/naukovi-publikatsiji.html>

МАТЕРІАЛИ АПРОБАЦІЇ ТА ПРАКТИЧНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ЦИФРОВИХ МЕДІАПЛАТФОРМАХ

Цей додаток документує етап практичної апробації результатів дослідження у формі цілеспрямованої інтеграції в цифровий медіапростір. На основі дефіцитів репрезентації, ідентифікованих під час контент-аналізу й фокус-групових дискусій, було розроблено мультимодальний контент для платформ Instagram та TikTok. Метою впровадження стало тестування ефективності контрнаративів у протидії стигматизації й аналіз механізмів їх рецепції масовою аудиторією.

Фаховим підґрунтям авторів дисертації для цієї роботи стало навчання в Школі відповідального блогерства «ШВАБРА 2.0»⁷⁵, що забезпечило інтеграцію журналістських стандартів у цифрові формати. Ключовим кейсом апробації стала колаборація з виданням «Детектор медіа»⁷⁶ (Рис. Б.1): деконструкція маніпуляцій анонімного Telegram-каналу дозволила трансформувати наукові висновки в інструмент просування медіаграмотності.

⁷⁵ https://www.instagram.com/p/DUGEOtZiDh1/?img_index=10

⁷⁶ <https://www.instagram.com/p/DQe8hUIjdvi/>

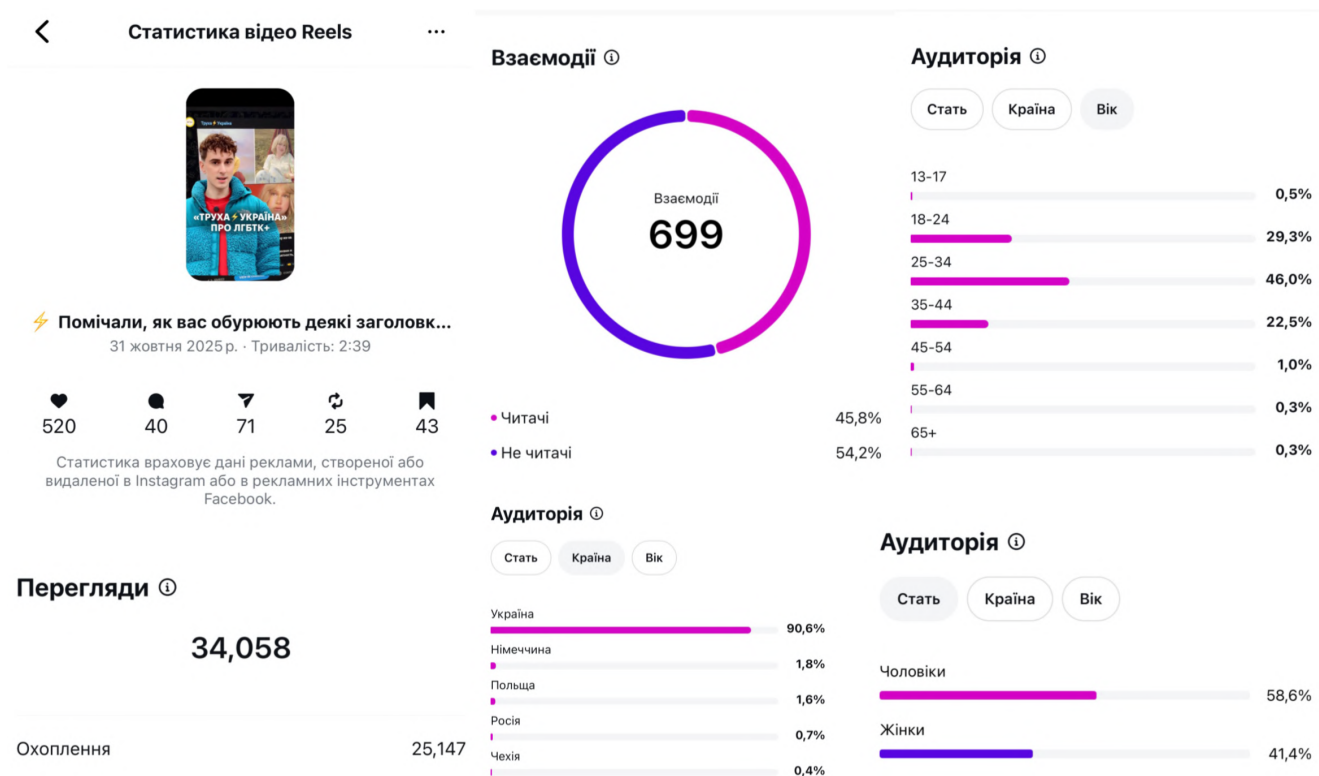

Рисунок Б.1. Спільна публікація з ГО «Детектор медіа» в Instagram і статистика відео Reels

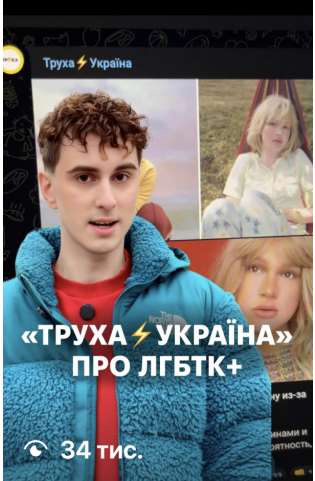
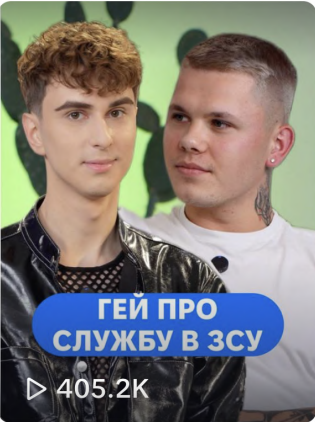
Представлений нижче корпус матеріалів (див. Таблиця Б.1) є інструментом активного втручання в існуючу «ієрархію видимості», де ЛГБТК+ спільноти тривалий час піддавалися символічному знищенню або викривленій інтерпретації. Систематизація цих відео має на меті не лише ілюстрацію теоретичних висновків, а й демонстрацію механізмів деконструкції гегемонних наративів, що продукують медійні міфи про «чужість» квір-ідентичностей в українському контексті. Використання методів цифрового сторітелінгу дало змогу надати агентність групам, чия репрезентація раніше була позбавлена суб'єктності або інструменталізована в межах сенсаціоналістського дискурсу.

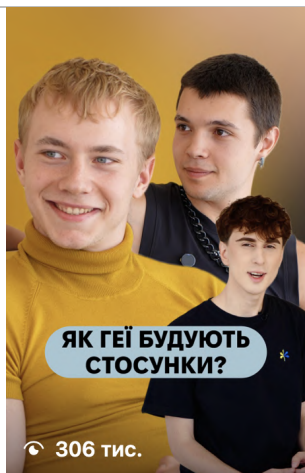
Ефективність і дискурсивна вага зазначеної стратегії підтверджується масштабним соціальним резонансом: сумарне охоплення відеоматеріалів станом на 01.01.2026 становить понад 3,9 мільйона переглядів (3 920 843). Такий рівень залученості свідчить про запит цифрової публічної сфери на якісну зміну медійної смислової рамки — перехід від «номінальної нейтральності» до проактивної

гуманізації й депатологізації досвіду. Наведена нижче Таблиця Б.1 структурує ці кейси, висвітлюючи їхню роль у подоланні дискурсивних бар'єрів і формуванні інклюзивної національної ідентичності.

Таблиця Б.1

Репрезентативні матеріали впровадження й аналіз їхньої ефективності

Відеоматеріал (Скриншот)	Опис, обґрунтування й показники охоплення
	Напрямок: Медіаграмотність і контрпропаганда. Обґрунтування: Візуалізація результатів Розділу 4.6. Роз'яснення механізмів маніпуляцій, сарказму та ідеологічного дискурсу в анонімних Telegram-каналах. Показники охоплення (станом на 01.01.2026): Загальна кількість переглядів: 45 400. Instagram: 34 000 переглядів. URL: https://www.instagram.com/p/DQe8hUIjdvi/ TikTok: 11 400 переглядів. URL: https://www.tiktok.com/@pro.sekc/video/7582482891548921144
	Напрямок: Десек'юритизація та військова інклюзія. Обґрунтування: Реалізація запиту учасників фокус-групи №1 (п. 5.4.1). Перехід від абстрактного «героїзму» до висвітлення реальних викликів (булінгу та ультиматумів) з боку командування. Показники охоплення (станом на 01.01.2026): Загальна кількість переглядів: 753 200. Instagram: 348 000 переглядів. URL: https://www.instagram.com/reel/DQ_F4_gjANw/ TikTok: 405 200 переглядів. URL: https://www.tiktok.com/@prep_ukraine/video/7572088283581271307
	Напрямок: Транс-видимість та депатологізація. Обґрунтування: Контрнарратив «фрік-шоу» (п. 4.4.2). Інтерв'ю з транс-жінкою про юридичні (ТЦК, ВЛК) та медичні аспекти переходу, що руйнує медійний міф про «ухилянтів». Показники охоплення (станом на 01.01.2026): Загальна кількість переглядів: 676 400. Instagram: 141 000 переглядів. URL: https://www.instagram.com/reel/DSxvmF6DDRd/ TikTok: 535 400 переглядів. URL: https://www.tiktok.com/@pro.sekc/video/7589010459655752972

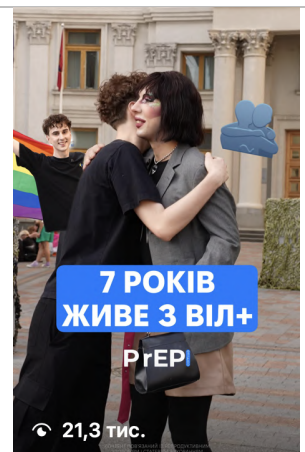
Напрям: Нормалізація буденності.

Обґрунтування: Протидія патерну «гіперсексуалізації» та «скандалізації», виявленому у Розділі 3.5. Демонстрація цінностей, довіри та комунікації в одностатевих парах.

Показники охоплення (станом на 01.01.2026): Загальна кількість переглядів: **355 900**.

Instagram: 306 000 переглядів. URL: <https://www.instagram.com/reel/DN6PZG2jGDF/>

TikTok: 49 900 переглядів. URL: <https://www.tiktok.com/@pro.sekc/video/7543718585500486918>

Напрям: Дестигматизація здоров'я.

Обґрунтування: Боротьба з медійною патологізацією ЛГБТК+ через призму «хвороби». Популяризація наукового принципу U=U (укр. $H=H$: *Не визначається = Не передається*) для зниження соціальної тривоги щодо ВІЛ-інфекції.

Показники охоплення (станом на 01.01.2026): Загальна кількість переглядів: **24 643**.

Instagram: 21 300 переглядів. URL: <https://www.instagram.com/reel/DLFc0nTNPWC/>

TikTok: 3 343 перегляди. URL: https://www.tiktok.com/@prep_ukraine/video/7517665098631056646

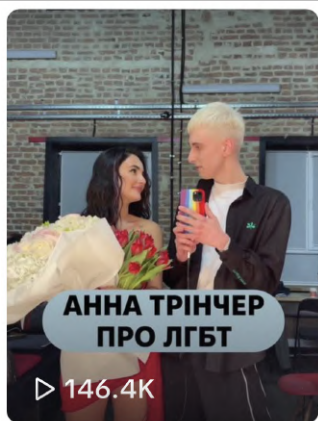
Напрям: Громадянська суб'єктність та право на публічність.

Обґрунтування: Документування трансформації «сезонної репрезентації» (п. 4.1.1). Відео фіксує перехід від «карнавального» формату до політичної ходи під час війни, акцентуючи на безпеці та вимогах партнерств.

Показники охоплення (станом на 01.01.2026): Загальна кількість переглядів: **193 200**.

TikTok: 131 800 переглядів. URL: <https://www.tiktok.com/@pro.sekc/video/7515790878913334534>

Instagram: 61 400 переглядів. URL: <https://www.instagram.com/reel/DK4csFHt9Zq/>

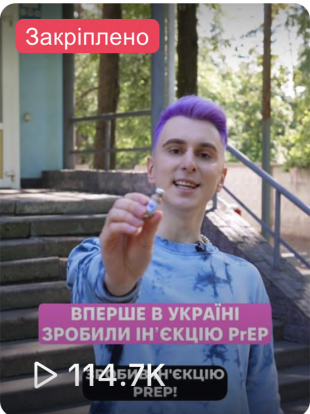
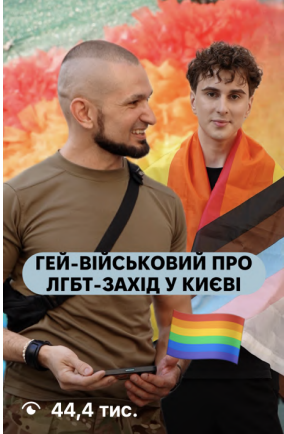
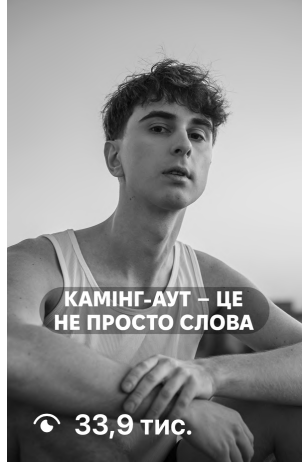
Напрям: Мейнстримінг та «зіркове» союзництво.

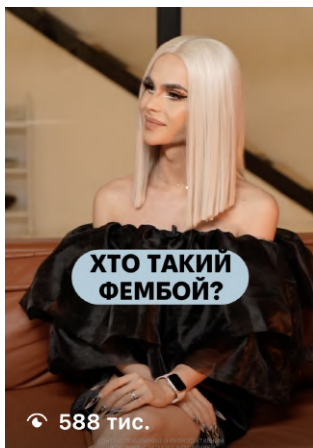
Обґрунтування: Використання логіки популярної культури (п. 4.5) для нормалізації теми. Колаборація з лідерами думок допомагає руйнувати стереотипи серед аудиторії, яка не споживає нішеві правозахисні медіа.

Показники охоплення (станом на 01.01.2026): Загальна кількість переглядів: **162 700**.

TikTok: 146 400 переглядів. URL: <https://www.tiktok.com/@pro.sekc/video/7361087307937516806>

Instagram: 16 300 переглядів. URL: <https://www.instagram.com/reel/C6HAGqSt4-e/>

	Напря́м: Просвітництво та дестигматизація медицини. Обґрунтування: Контрнарратив до медійної «патологізації» (Розділ 4.3). Відео демонструє сучасні технології захисту здоров'я, зміщуючи акцент із «хвороби» на відповідальну профілактику ЛГБТК+ людей. Показники охоплення (станом на 01.01.2026): Загальна кількість переглядів: 151 800. Instagram: 37 100 переглядів. URL: https://www.instagram.com/reel/C-7YwYht93q/ TikTok: 114 700 переглядів. URL: https://www.tiktok.com/@longprep/video/7405533968600141061
	Напря́м: Інтеграція військового та правозахисного дискурсів. Обґрунтування: Підтвердження результатів п. 5.4.1. Демонстрація того, що участь військових у заходах рівності є логічним продовженням захисту демократичних цінностей, а не «розвагою під час війни». Показники охоплення (станом на 01.01.2026): Загальна кількість переглядів: 58 600. Instagram: 44 400 переглядів. URL: https://www.instagram.com/reel/DK1w3LitBpv/ TikTok: 14 200 переглядів. URL: https://www.tiktok.com/@pro.sekc/video/7515403425153158405
	Напря́м: Десек'юритизація та громадянська відповідальність. Обґрунтування: Пряма деконструкція міфу про трансгендерність як спосіб уникнення мобілізації (Розділ 4.6.4). Історія трансхлопця, який після зміни документів особисто прийшов до ТЦК, демонструє агентність та відповідальність. Показники охоплення (станом на 05.01.2026): Загальна кількість переглядів: 493 100. TikTok: 435 500 переглядів. URL: https://www.tiktok.com/@prep_ukraine/video/7589750207877811512 Instagram: 57 600 переглядів. URL: https://www.instagram.com/reel/DS5pxV5DCt5/
	Напря́м: Онтологічний наратив та валідація ідентичності. Обґрунтування: Боротьба із «символічним знищенням». Пояснення камінг-ауту не як епатажу, а як акту чесності, що є ключовим для формування здорової наративної ідентичності. Показники охоплення (станом на 01.01.2026): Загальна кількість переглядів: 51 000. Instagram: 33 900 переглядів. URL: https://www.instagram.com/reel/DOLVJO7jMPQ/ TikTok: 17 100 переглядів. URL: https://www.tiktok.com/@pro.sekc/video/7546181267037883704

Напря́м: Десенсаціоналізація та деконструкція гендерних стереотипів.

Обґрунтування: Відео спрямоване на вирішення проблеми «ієрархії видимості», зафіксованої в підрозділі 4.2, де гендерно-неконформні ідентичності часто витісняються на периферію медіадискурсу. Матеріал слугує інструментом протидії «візуальній семіотичі дегуманізації» та моделі «фрік-шоу», що були ідентифіковані як домінантні стратегії анонімних Telegram-каналів і комерційних медіа.

Показники охоплення (станом на 01.01.2026): Загальна кількість переглядів: **954 900**.

Instagram: 588 000 переглядів. URL:

<https://www.instagram.com/reel/C9h4o2ttAoM/>

TikTok: 366 900 переглядів. URL:

<https://www.tiktok.com/@pro.sekc/video/7392631978991930629>

Джерело: таблицю розроблено автором. Зазначені відеоматеріали були створені в період співпраці автора з ГО «АЛЬЯНС.ГЛОБАЛ». Організація спеціалізується на наданні послуг із профілактики ВІЛ/СНІДу, вірусних гепатитів та ІПСШ серед чоловіків, які практикують секс із чоловіками, а також зосереджена на розвитку ЛГБТК+ спільнот, захисті прав людини й сприянні зменшенню гомо-, бі- та трансфобії в українському суспільстві. Розробка цієї інформаційної кампанії була профінансована ГО «АЛЬЯНС.ГЛОБАЛ».

Особистий внесок автора дисертації (який на момент створення й публікації матеріалів надавав послуги ГО «АЛЬЯНС.ГЛОБАЛ» у статусі **експерта з маркетингу цифрового відео**) полягав у розробці ідей і сценаріїв, пошуку гостей для зйомок, роботі в кадрі в ролі ведучого, відеомонтажі, дизайні та технічному налаштуванні публікацій. Окрема подяка висловлюється всій команді ГО «АЛЬЯНС.ГЛОБАЛ» за співпрацю й сприяння в розробці стратегії інформаційно-медійного компоненту.

Надзвичайно цінною є участь та довіра всіх героїв відеороликів, яким адресується найщиріша вдячність. З огляду на чутливість теми медіарепрезентації ЛГБТК+ спільнот, акцентується увага на неухильному дотриманні етичних стандартів: усі учасники були заздалегідь попереджені про публікацію цих відео в загальному публічному просторі й надали свою добровільну згоду на зйомку. Оскільки зазначені матеріали вже перебувають у відкритому доступі, їхнє використання в цій дисертації здійснюється виключно з науково-дослідною метою.

Критичний дискурс-аналіз репрезентації українського просвітницького контенту в російській державній пропаганді (кейс-стаді)

Задля глибшого розуміння механізмів російсько-української інформаційної війни, про які йшлося в Розділі 2 про контекст дослідження (п. 2.2, 2.4), вважаємо за необхідне здійснити деконструкцію фрагмента ефіру телеканалу «Росія 1» (програма «60 минут»⁷⁷). Об'єктом масованої пропагандистської атаки в цьому сюжеті стало просвітницьке відео (див. Рисунок Б.2), створене за участю автора цієї дисертації під час надання послуг ГО «АЛЬЯНС.ГЛОБАЛ» (як детальніше було зазначено після таблиці Б.1). Застосування тривимірної моделі критичного дискурс-аналізу Н. Ферклафа (Fairclough, 1995) до цього одиничного кейсу уможливорює розкриття того, як саме офіційний російський дискурс використовує тему ЛГБТК+ як інформаційну зброю, щоб дегуманізувати українців і виправдати війну.

Рисунок Б.2. Фрагмент ефіру телеканалу «Росія 1», де просвітницьке відео інструменталізується для просування наративу про «моральний занепад» України й «загрозу дітям» (Джерело: праворуч скриншот із програми «60 минут» телеканалу «Росія 1»)

На базовому лінгвістичному рівні російська пропаганда застосовує агресивні стратегії номінації для маркування українського контенту як девіантного. Підводка

⁷⁷ <https://www.instagram.com/reels/C472UwEt4qv/>

ведучої О. Скабєєвої розпочинається фразою: *«Вот такие два бравых ЛГБТ-хлопчика в уютной, светлой и теплой студии рассуждают о том, как это хорошо, что на Украине всё больше гей-пропаганды...»*. Використання українізму «хлопчика» в російськомовному ефірі виконує функцію подвійного іншування: воно водночас позначає об'єкт як національно ворожий та інфантилізує його. Далі ведуча послуговується відверто патологізуючою лексикою, називаючи героїв відео *«извращенцами»*, а гомосексуальність — *«дядько-любством»*.

Після цієї пропагандистської підводки в ефірі демонструється фрагмент безпосередньо самого просвітницького відеоролика⁷⁸. Важливо чітко розмежувати суб'єктів мовлення в цьому епізоді: наступне запитання *«Стоит ли детям читать про гей-любовь двух парней?»* належить автору дисертації, який працював у кадрі як ведучий-журналіст, і адресоване гостю відео — відкритому гею Максиму, що виховує сина. Оскільки оригінальний матеріал був українськомовним, російські редактори застосували маніпулятивний закадровий дубляж для радикального спотворення правозахисних сенсів. Так, науково-освітній термін «сексуальна освіта» був умисно редукований у перекладі до вульгарної конструкції *«секс и всё такое»*. Героїв відео штучно позбавляють експертності й суб'єктності, конструюючи у свідомості російського глядача образ інтелектуально обмежених маргіналів.

Від лінгвістичних маніпуляцій пропаганда переходить до конструювання ширшої дискурсивної практики, де цей локальний сюжет вбудовується в глобальний міф про Захід як простір морального занепаду. Ведуча резюмує відеосюжет: *«А это... явный признак того, что Украина уверенно движется курсом на сближение с Западом»*. У дубльованому відео також спеціально акцентується увага на словах героя: *«Потому что в Америке это есть. И нам нужно смотреть на Запад немного»*. У такий спосіб державне медіа країни-агресора реалізує пропагандистський концепт «Гейропи» — штучного ідеологічного конструкту, який, за визначенням М. Шевцової (Shevtsova, 2020), цілеспрямовано використовується для дискредитації європейського вектора розвитку й маніпулювання страхами суспільства. Права ЛГБТК+ спільнот у

⁷⁸ <https://www.tiktok.com/@pro.sekc/video/7304750429349481734>

цьому дискурсі репрезентуються не як питання людської гідності, а як інструмент зовнішнього геополітичного управління. Аналізуючи подібні стратегії в російських медіа, Е. Еденборг доводить, що така політика здійснює навмисне «стримування видимості» (*containment of visibility*): медіа створюють видимість гомосексуальності виключно для того, щоб подати її як загрозу виживанню нації та «симптом західної цивілізації, що перебуває в кризі» (Edenborg, 2017). Акцент російської пропаганди на дитячій літературі («*стоит ли детям читать про гей-любовь двух парней?*») слугує додатковим підкріпленням цього міфу: українське суспільство репрезентується як таке, що становить пряму загрозу інституту «традиційної сім'ї».

На макросоціальному рівні розібраний кейс унаочнює функціонування «політичної гомофобії» як невіддільного елемента російської інформаційної війни. Як зауважує Е. Еденборг (Edenborg, 2020, 2023), захист так званих «традиційних цінностей» у РФ перетворився на біополітичний інструмент тотального контролю й мобілізації власного населення проти зовнішнього ворога. Демонструючи український просвітницький контент у прайм-тайм федерального каналу, російська пропаганда вирішує стратегічне завдання дегуманізації українців. Це безпосередньо корелює з висновками А. Цатурян (Tsaturyan, 2024), яка на основі масивів соціологічних даних довела, що в російській суспільній думці відбулася цілеспрямована державна кампанія зі злиття гомофобних та антиукраїнських настроїв: обидві теми було об'єднано як акти спротиву західній гегемонії. Відповідно, як зазначають П. Кратохвіл та М. О'Салліван (Kratochvíl & O'Sullivan, 2023), російське вторгнення в Україну конструюється владою РФ як повноцінна війна проти гендерного порядку, що подається власній аудиторії як вимушений превентивний захист духовного простору.

Підсумовуючи, слід чітко наголосити на методологічних обмеженнях цього аналізу. Здійснений розбір є класичним кейс-стаді, виконаним на прикладі одного конкретного медійного прецеденту. Він переконливо ілюструє, як саме контент про ЛГБТК+ функціонує подразником для російського пропагандистського апарату й маркером цивілізаційного розриву. Проте висновки, зроблені на основі аналізу одного

сюжету, не можуть бути автоматично екстрапольовані на всю повноту російської пропаганди. Дослідження російського медіадискурсу й специфіки використання теми ЛГБТК+ в інформаційній війні з боку держави-агресора залишається суттєвою лакуною в сучасній українській науці, що становить важливу перспективу для майбутніх ґрунтовних наукових розвідок.

Аналіз онлайн-дискурсу як інструмент перевірки результатів (Polishchuk, 2025b)

Для оцінки ефективності практичного впровадження та вимірювання суспільного резонансу створеного контенту було проведено системний аналіз реакцій аудиторії (Polishchuk, 2025b).

Методологічні параметри дослідження: Об'єктом аналізу став корпус із 600 найбільш популярних коментарів, зібраних під 20 віральними відеоматеріалами (12 з TikTok та 8 з Instagram), сукупна кількість переглядів яких перевищила 12,2 млн. Застосування гібридного методу уможливило фіксацію стану «цифрової публічної сфери» та виявлення динаміки онлайн-дискурсу в умовах повномасштабної війни (Polishchuk, 2025b).

Ключові результати й висновки (Polishchuk, 2025b)

Поляризація й афективна тональність. Кількісний аналіз підтвердив значну напруженість обговорень: 45 % коментарів мали позитивну тональність, 38,2 % — негативну, 16,8 % — нейтральну. Попри суттєвий рівень ворожості, загальна динаміка свідчить про поступове зростання підтримки спільнот в онлайн-просторі (порівняно з періодом до повномасштабного вторгнення).

Платформний розрив. Встановлено статистично значущі відмінності в культурі дискурсу: TikTok функціонує як простір солідарності (49,4 % позитивних коментарів), тоді як Instagram виступає ареною значно вищого рівня конфліктності (52,9 % негативних). Ця різниця пояснюється специфікою алгоритмічного поширення та інтеграцією Instagram із Facebook, що залучає ширші та демографічно різноманітніші, зокрема консервативніші, вікові групи.

Тематичні кластери та їхня кореляція з контентом. Аналіз виявив чітку

залежність тональності дискурсу від тематики відео. Зону найвищої солідарності формують матеріали, що інтегрують ЛГБТК+ людей у соціально схвалювані ролі: відео про військовослужбовців, підтримка лідерів думок та обговорення реєстрованих партнерств. Абсолютний рівень агресії та «моральної паніки» зафіксовано під матеріалами, що кидають виклик традиційним гендерним нормам: контент про трансгендерність, гендерно-неконформну зовнішність і Марші рівності.

Домінантна наративна матриця. Ідентифіковано п'ять ключових наративів, що структурують онлайн-дискурс: (1) наратив рівності — апеляція до прав людини та ліберальних цінностей; (2) наратив виключення — радикальна нетерпимість, спрямована на анігіляцію квір-видимості; (3) наратив гріховності — засудження через призму релігійних догм; (4) наратив ієрархії пріоритетів — дискурс «не на часі», де участь у захисті держави стає єдиним легітимним критерієм «прийнятності»; (5) наратив загрози для дітей — відтворення ідеологем про «пропаганду» та «моральну деградацію».

Феномен «умовної інклюзії». Аналіз виявив, що онлайн-аудиторія готова до солідарності переважно тоді, коли ЛГБТК+ люди відповідають нормативному образу «героїчного громадянина-захисника». Ідентичності, що не вписуються в гетеронормативні уявлення, зазнають подальшої маргіналізації. Цей феномен підтверджує теоретичний концепт «умовної інклюзії», сформульований у 5 Розділі дисертації.

Результати дослідження підтвердили, що боротьба за права людини є невід'ємним компонентом перемоги на «невидимому фронті» — ціннісному вимірі цивілізаційного протистояння. Отримані дані стали підставою для розробки методичних рекомендацій щодо посилення цифрової інклюзії через наративну компетентність та запровадження механізмів контекстної модерації (Polishchuk, 2025b).

СТАТИСТИЧНІ ПОКАЗНИКИ Й РЕТРОСПЕКТИВНА ДИНАМІКА РОЗВИТКУ НЕІНСТИТУЦІОНАЛІЗОВАНИХ TELEGRAM-КАНАЛІВ

Таблиця В.1

**Порівняльна динаміка активності та залученості аудиторії обраних
неінституціоналізованих медіаакторів (Telegram-канали) за січень–грудень
2025 року**

Показник (за 2025 рік)	«Труха ⚡ Україна»	«Україна Сейчас»
Залучено підписників	+1,5 млн	+1,1 млн
Кількість публікацій	23 867	35 962
Згадування каналу	40 746	11 091
Кількість репостів	18 918	42 691
Загальна кількість переглядів	16,9 млрд	7,1 млрд
Коментарі	3,1 млн	864 967
Сумарна кількість реакцій	164,1 млн	69,0 млн
Переслано в особисті (shares)	39,1 млн	12,1 млн
ТОП реакція	👍 (позитивна)	👎 (негативна)
Telegram stars (донати/підтримка)	89 457	5 097
Місце за кількістю підписників (Україна)	1	6
Кількість підписників (станом на 28.12.2025 р.)	3 165 805 підписників	1 564 646 підписників

Джерело: сформовано автором на основі даних Telemetry Bot (2025)

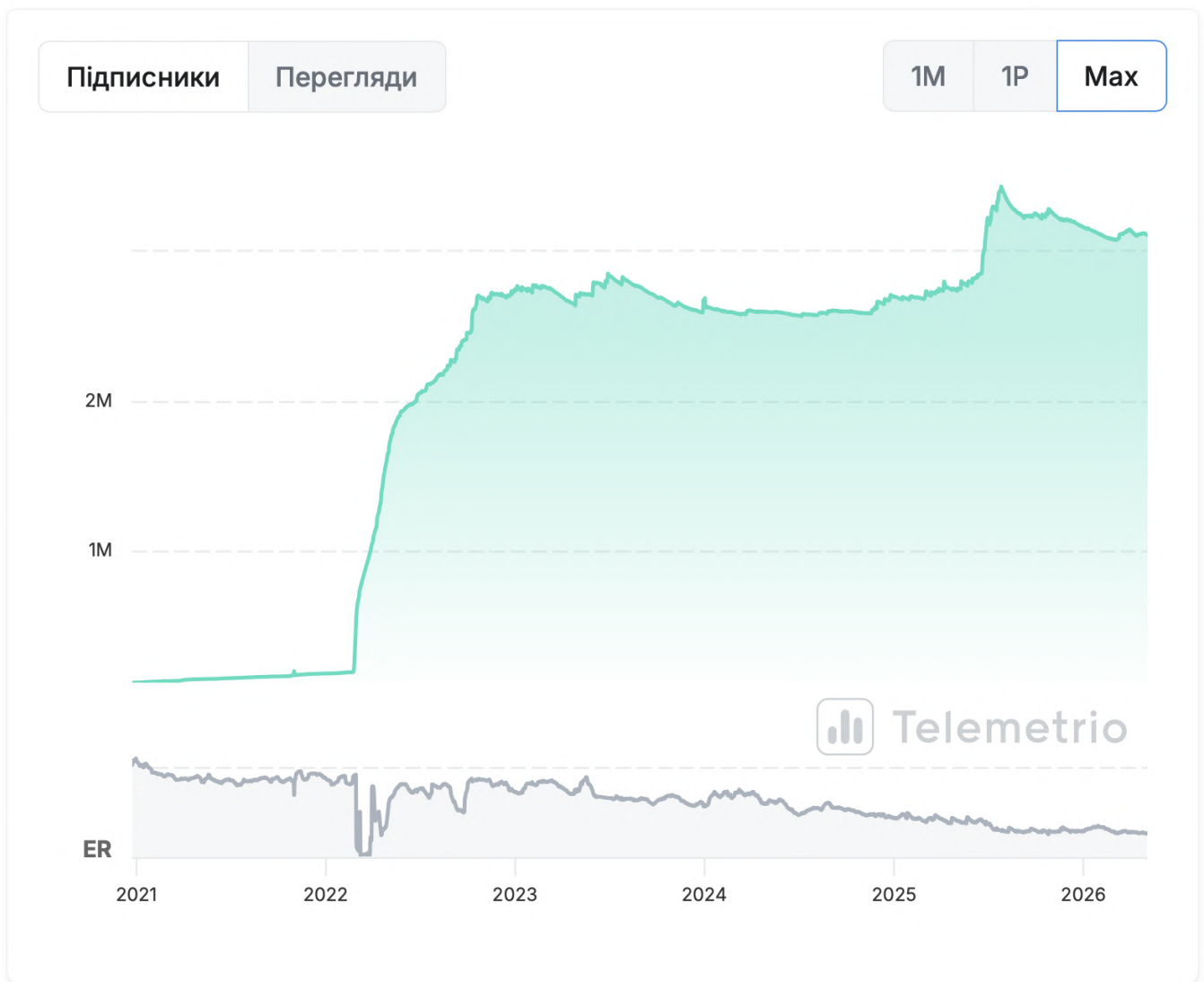

Рисунок В.1. Динаміка кількості підписників Telegram-каналу «Труха ⚡ Україна» (2021–2025 рр.) (Джерело: скриншот з інтерфейсу Telemetr.io, 2026a)

У 2021 році «Труха ⚡ Україна» залишався порівняно невеликим каналом — кількість підписників протягом року трималася в межах 120–160 тисяч (див. Рисунок В.1). Повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 року докорінно змінило цю картину. Вже 3 березня 2022 року аудиторія сягнула 643 552 осіб, а лише за одну добу канал отримав рекордний приріст — +29 023 нових користувачів. Зростання не сповільнялось і в наступні тижні: 2 квітня 2022 року кількість підписників перетнула позначку 1 млн (1 064 610), 1 травня — 1,6 млн (1 649 441), а 3 липня того ж року —

2 млн (2 053 021). Це пояснюється тим, що після 24 лютого мільйони людей шукали джерела оперативних новин, і саме анонімні Telegram-канали нерідко виявлялися першими серед доступних. Станом на липень 2025 року «Труха ⚡ Україна» утримує близько 3,4 млн підписників і посідає перше місце серед усіх українських Telegram-каналів за розміром аудиторії.

Рисунок В.2. Динаміка переглядів та залученості (ER) каналу «Труха ⚡ Україна» (Джерело: скриншот з інтерфейсу Telemetr.io, 2026a)

Кількість переглядів і показник залученості (ER) дозволяють оцінити не лише розмір аудиторії, а й те, наскільки активно вона взаємодіє зі змістом. На початку 2021 року канал у середньому мав 63 332 перегляди на публікацію при ER 52,42 % — тобто більша частина підписників регулярно читала дописи (див. Рисунок В.2).

Напередодні вторгнення, 20 лютого 2022 року, ці значення становили 81 495 переглядів та ER 43,08 %. Після 24 лютого перегляди різко зросли: вже 7 березня 2022 року їхнє середнє значення сягнуло 199 710. Водночас ER знизився до 27,33 % — це природна ситуація для будь-якого каналу, який за короткий час набирає сотні тисяч нових підписників: частка найактивніших читачів у загальній аудиторії тимчасово зменшується. У вересні 2025 року показники стабілізувались на рівні 720 778 переглядів при ER 22,18 %. Порівняно з 2021 роком залученість помітно знизилась — значна частина аудиторії стежить за каналом регулярно, але вже без тієї гострої уваги, яка була характерна для перших місяців великої війни.

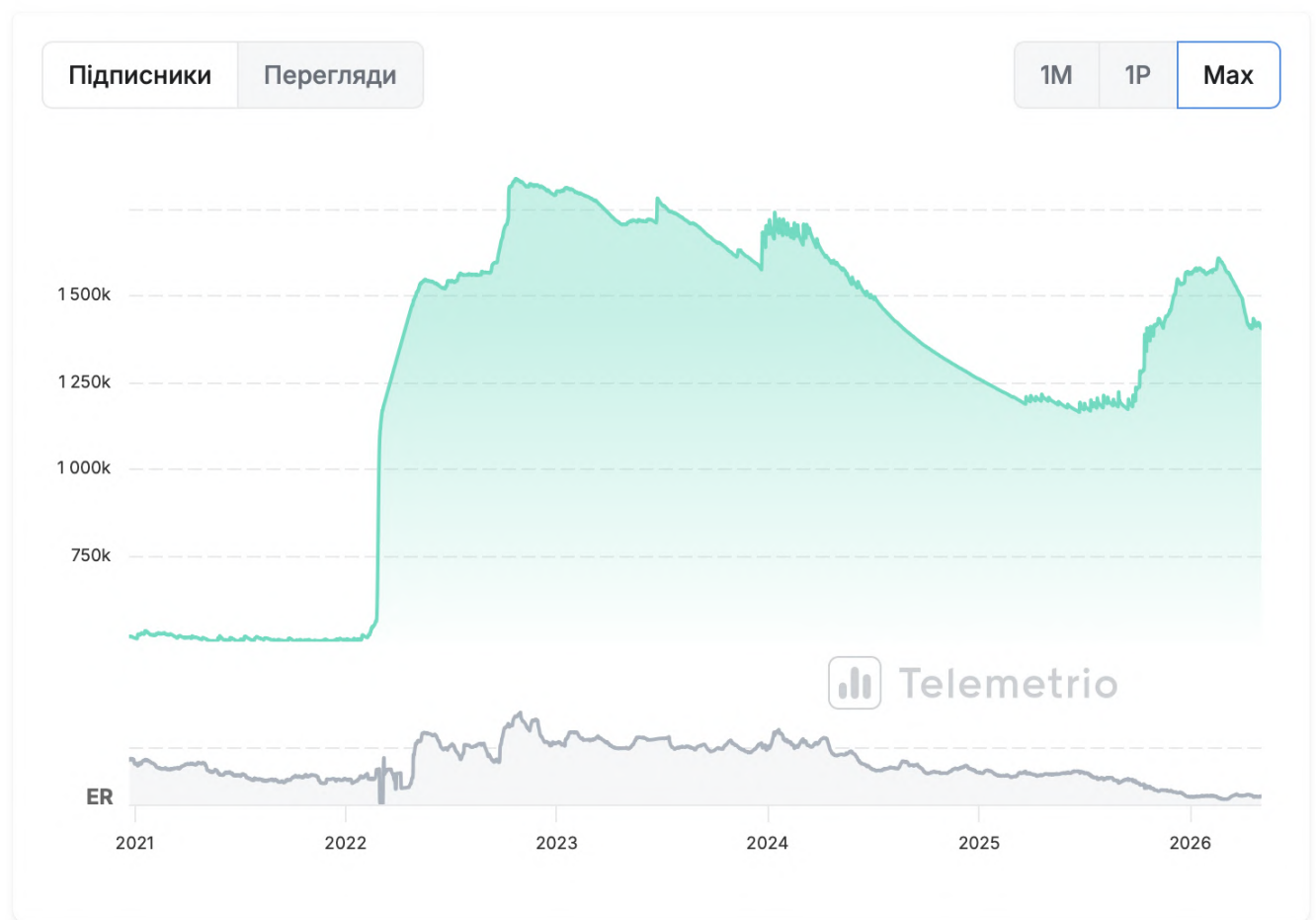

Рисунок В.3. Динаміка кількості підписників Telegram-каналу «Україна Сейчас» (2021–2025 рр.) (Джерело: скриншот з інтерфейсу Telemetr.io, 2026b)

Динаміка підписників «Україна Сейчас» загалом повторює ту саму закономірність (див. Рисунок В.3). На початку лютого 2022 року канал мав 516 569

підписників, а 21 лютого їх стало 555 831. Упродовж першого тижня після 24 лютого ця цифра майже подвоїлась: 2 березня 2022 року вона досягла 1 117 221 особи. Зростання тривало й далі — у травні 2022 року канал нараховував 1,5 млн підписників, а в жовтні того ж року зафіксував пікове значення близько 1,8 млн. Проте, на відміну від «Труха⚡Україна», де аудиторія закріпилась на стабільно високому рівні, «Україна Сейчас» починаючи з 2023 року поступово втрачала підписників — до приблизно 1,2 млн у 2025 році — і лише наприкінці аналізованого періоду частково відновила позиції до близько 1,4 млн.

Рисунок В.4. Динаміка переглядів та залученості (ER) каналу «Україна Сейчас» (Джерело: скриншот з інтерфейсу Telemetr.io, 2026b)

На відміну від попередніх графіків, Рисунок В.4 охоплює ширший часовий проміжок — з 2019 року, — що дозволяє краще зрозуміти розвиток каналу до початку повномасштабного вторгнення. У вересні 2019 року «Україна Сейчас» мав у

середньому 22 870 переглядів при ER 27,62 %; до лютого 2022 року ці показники поступово зросли до 105 980 переглядів та ER 18,91 %. З початком вторгнення перегляди різко підскочили: у березні 2022 року їхнє середнє значення становило 294 396, у травні — 446 571 при ER 28,99 %. Найвища активність зафіксована 27 жовтня 2022 року — 628 654 перегляди та ER 34,32 %, що є найвищим значенням для цього каналу за весь досліджуваний період. Такий сплеск, очевидно, пов'язаний із конкретними резонансними подіями того часу. Починаючи з 2023 року залученість поступово знижувалась, і в жовтні 2025 року показники зафіксовані на рівні 190 098 переглядів при ER 15,43 %, що свідчить про загальне зниження інтенсивності споживання контенту порівняно з піковими значеннями 2022–2023 років.

**ПОРІВНЯЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ВІДВІДУВАНOSTІ, ЗАЛУЧЕНОСТІ ТА
ДЕМОГРАФІЧНОЇ СТРУКТУРИ АУДИТОРІЇ ВЕБСАЙТІВ «СУСПІЛЬНЕ
НОВИНИ» ТА «ТСН» (ВЕРЕСЕНЬ–ЛИСТОПАД 2025 Р.)**

Таблиця Г.1

Статистика вебсайтів досліджуваних медіа

Показник	suspilne.media	tsn.ua
Глобальний рейтинг (Global Rank)	#5 991	#4 473
Рейтинг в Україні	#64	#51
Загальна кількість візитів (Total Visits)	34,78 млн	45,79 млн
Середня кількість візитів на місяць	11,59 млн	15,26 млн
Унікальні відвідувачі на місяць	4,535 млн	4,463 млн
Орієнтовна кількість візитів на рік	139,08 млн	183,12 млн
Кількість візитів на одного унікального користувача	2,56	3,42
Середня тривалість візиту	01 хв 31 с	01 хв 43 с
Глибина перегляду (Pages per Visit)	2,13	2,48
Показник відмов (Bounce Rate)	60,56 %	39,92 %
Частка мобільного трафіку	90,7 %	86,2 %

Джерело: Сформовано автором на основі даних SimilarWeb (2025)

Аналіз даних таблиці уможлиблює виявлення структурних відмінностей у моделях споживання контенту та демографічних характеристиках аудиторій. Щодо показників відвідуваності зафіксовано парадоксальну диспропорцію: попри лідерство «ТСН» за загальною кількістю візитів (45,79 млн проти 34,78 млн), вебсайт «Суспільного» демонструє вищий показник місячних унікальних відвідувачів (4,535 млн проти 4,463 млн). Така статистика свідчить про ширше охоплення унікальної аудиторії суспільним мовником, тоді як комерційна модель «ТСН» орієнтована на інтенсифікацію повторних звернень лояльного ядра аудиторії, яке відвідує ресурс у середньому 3,42 раза на місяць (проти 2,56 у «Суспільного»).

Суттєві розбіжності виявлено у показниках утримання уваги. Нижчий рівень відмов (*Bounce Rate*) у «ТСН» (39,92 % проти 60,56 % у «Суспільного») та вища глибина перегляду (2,48 сторінки за візит) корелюють із комерційною стратегією

ресурсу, спрямованою на максимізацію часу перебування користувача на сайті. Водночас висока частка мобільного трафіку в обох випадках (90,7 % та 86,2 % відповідно) підтверджує домінування смартфоноцентричної моделі споживання новин, що наближає патерни взаємодії з вебсайтами до досвіду використання месенджерів.

Окремої уваги заслуговує аналіз демографічного профілю, який виявляє значні вікові та гендерні дисбаланси (Рис. 2.1). Аудиторія «ТСН» характеризується виразним домінуванням чоловічого сегмента (63,1 %) та зміщенням вікової структури в бік старших груп: частка користувачів віком 65+ становить 30,55 %, що є найвищим показником серед усіх вікових категорій ресурсу. Натомість «Суспільне» демонструє більш збалансований гендерний розподіл (43,8 % жінок) та молодшу вікову структуру: сукупна частка аудиторії віком 18—34 роки становить 27,75 % (проти 21,66 % у «ТСН»).

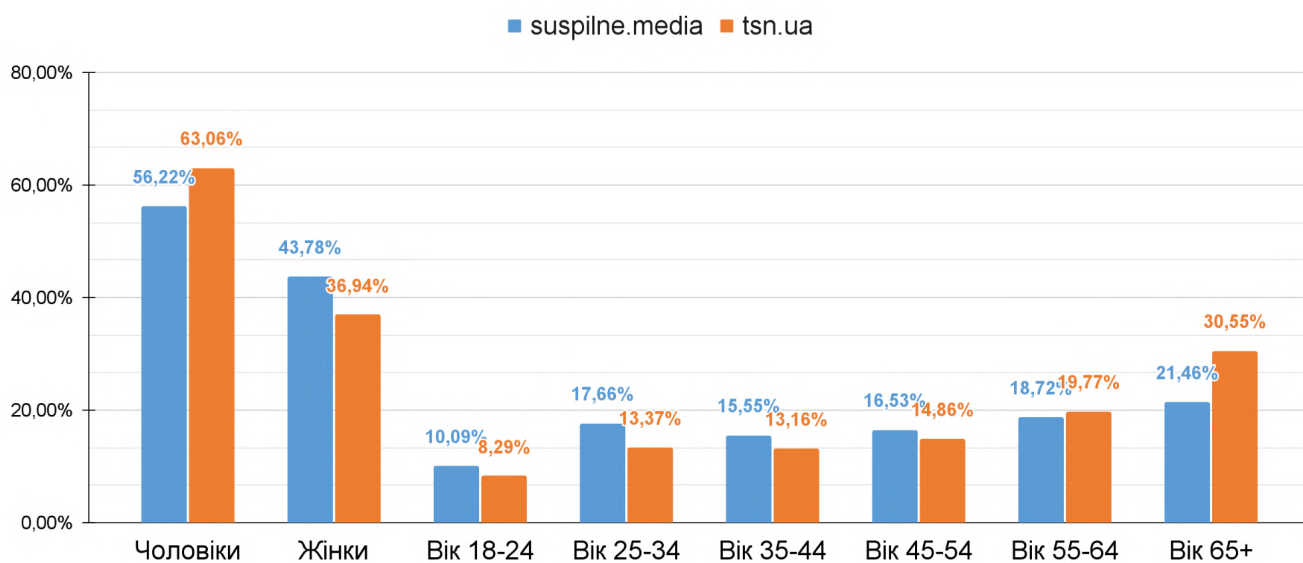

Рисунок Г.1. Порівняльна структура аудиторії вебсайтів «Суспільне» та «ТСН» за віковими групами (вересень—листопад 2025 р.) (Джерело: розроблено автором на основі аналітичних даних SimilarWeb, 2025)

Узагальнюючи, можемо припустити, що «Суспільне» працює на розширення унікальної, молодшої та гендерно збалансованої аудиторії, тоді як «ТСН» фокусується на утриманні старшого, переважно чоловічого ядра користувачів.

ПРОТОКОЛ КОДУВАННЯ ТА ОПЕРАЦІОНАЛІЗАЦІЯ КАТЕГОРІЙ (CODEBOOK)

Цей додаток містить повну специфікацію інструментарію, використаного для аналізу медійного масиву ($N = 1223$). Метою протоколу є забезпечення належного рівня відтворюваності й прозорості дослідження. Дані структуровані так, щоб поєднати жорстку фіксацію кількісних показників із гнучкістю якісної інтерпретації смислів.

Таблиця Д.1 виконує функцію структурного оглядового інструменту: вона систематизує всі параметри аналізу, визначаючи для кожної категорії конкретні операційні значення (коди) й теоретичне обґрунтування. Такий підхід уможливорює простеження зв'язку між абстрактними науковими концепціями — наприклад, «символічне знищення» чи «транзитивність» — та конкретними емпіричними маркерами в медіатекстах. Детальні описи аналітичних категорій, наведені після таблиці, розкривають нюанси кодування складних латентних значень, необхідних для проведення критичного дискурс-аналізу й реконструкції медіанаративів.

Таблиця Д.1

Зведена матриця змінних кодування

Категорія (Змінна)	Операціоналізація та значення кодів (Values)	Теоретичне обґрунтування методу (Rationale)
Ідентифікація та Метадані	ID: Унікальний номер одиниці аналізу. Дата: (дд.мм.рррр). Медіа: Суспільне Новини / ТСН / Труха ⚡ Україна / Україна Сейчас. URL: Посилання на джерело. Заголовок: Оригінальна назва.	Забезпечення відтворюваності дослідження та прозорості даних — базова вимога контент-аналізу (Krippendorff, 2019).
Тип матеріалу	1. Новина: Коротке повідомлення. 2. Стаття/Лонгрід: Аналітичний матеріал. 3. Інтерв'ю: Пряма мова у форматі "питання-відповідь". 4. Пост у Telegram: Текст із мультимедіа. 5. Відеосюжет: ТБ-репортаж.	Теорія жанрів дискурсу Н. Ферклафа (Fairclough, 1995): жанрова форма визначає структуру споживання інформації.

Тематика <i>(Dominant Topic)</i>	1. Вплив війни та участь у спротиві: ЛГБТК+ військові, служба, ЛГБТК+ ветерани, вплив війни на ЛГБТК+ спільноти. 2. Права, політика та законодавство: законопроекти для ЛГБТК+, петиції, євроінтеграція, думка політиків про ЛГБТК+, відсутність прав ЛГБТК+ спільнот. 3. Насильство та дискримінація: Напади, мова ворожнечі, випадки порушення прав ЛГБТК+. 4. Культура та репрезентація: кіно, Євробачення, митці, мистецтво, репрезентація ЛГБТК+ у медіа. 5. Суспільство, здоров'я та спорт: соціологія, медицина, теми ЛГБТК+ в спорті, вислови спортсменів про ЛГБТК+. 6. Прайд та активізм: марші, акції ГО, прояви ЛГБТК+ активізму. 7. Особисті історії: камінг-ауті, життєві драми, скандали, особисте життя ЛГБТК+ людей. 8. Висміювання Росії через тему ЛГБТК+ (Становище ЛГБТК+ спільнот у РФ): протиставлення цінностей, ситуація з ЛГБТК+ в Росії. 9. Глобальний контекст: новини про ЛГБТК+ у світ (без РФ). 10. Релігія: позиція церков, релігійні «традиційні цінності», гріховність.	Теорія встановлення порядку денного (<i>agenda-setting</i>) М. МакКомбса та Д. Шоу (McCombs & Shaw, 1972): виявлення аспектів, які медіа визначають як соціально значущі.
Головні актори та Маркери ідентичності	4.1. Суб'єктність (Транзитивність): • Активний суб'єкт: Має голос, діє (Агент). • Пасивний об'єкт: Обговорюється іншими (Ціль). • Опоненти/Експерти: Спільнота відсутня, говорять критики. 4.2. Маркери (Лексика): Фіксується наявність: Гей, Лесбійка, Транс, Бісексуал, Квір, Загальний термін.	4.1. Аналіз транзитивності в КДА (Fairclough, 2003): розподіл влади в тексті. 4.2. Аналіз десигнацій (Krippendorff, 2019): оцінка видимості підгруп.
Тональність <i>(Sentiment)</i>	1. Позитивна: Підтримка, героїзація, захист прав. 2. Нейтральна: Баланс, фактчекінг. 3. Негативна: Осуд, іронія, ворожнеча.	Перевірка гіпотези про «символічне знищення» Г. Такмена (Tuchman, 1978) та вимірювання упередженості (Riffe et al., 2023).
Стереотипи та Стигматизація	0. Відсутні. 1. Загроза цінностям: «Пропаганда», загроза дітям/сім'ї. 2. Девіація / Хвороба: Асоціація з «збоченням», ВІЛ, психіатрією. 3. Гіперсексуалізація: Акцент лише на сексі/фетишах. 4. Віктимізація: Лише як безпорадні жертви.	Виявлення латентного змісту та ідеологічних міфів Р. Барта (Barthes, 1977), які натуралізують нерівність через «здоровий глузд» (Fairclough, 1995).
Форма репрезентації <i>(Archetype)</i>	1. Герой: Захисник, патріот («Свої серед своїх»). 2. Жертва: Об'єкт насилля/дискримінації.	Наративна теорія М. Бейкер (Baker, 2006): каузальне вбудовування подій та моральне впорядкування суб'єктів.

	3. Загроза / Чужий: Ворог (внутрішній або зовнішній). 4. Громадянин: Нормалізований образ (фахівець). 5. Маргінал: Екзотизація, «фрік-шоу».	
Візуальний супровід (Multimodality)	8.1. Тип: Документальне / Символічне / Карикатура / Шокуюче. 8.2. Взаємодія (Текст-Фото): • Консонанс: Фото підтверджує текст. • Дисонанс: Текст нейтральний, але фото іронічне/стереотипне. 8.3. Модальність: Висока (реалізм) / Низька (абстракція).	Соціальна семіотика Г. Кресса та Т. ван Левена (Kress & van Leeuwen, 2006): модальність визначає «правдивість» образу; дисонанс виявляє приховану стигматизацію.
Контекст події (Context)	Опис інфоприводу (тригера): прийняття закону, скандал, міжнародний звіт, свято, злочин.	Семантична валідність (Krippendorff, 2019): значення тексту можна інтерпретувати лише через знання антецедентних умов його появи.
Ключові цитати (Key Quotes)	Дослівні фрагменти тексту, що містять квінтесенцію наративу або специфічну лексику.	Метод <i>in vivo</i> кодування Дж. Салданы (Saldaña, 2021) та збереження «багатства даних» (<i>rich data</i>) для якісного аналізу В. Браун та В. Кларк (Braun & Clarke, 2006).

Джерело: розроблено автором

Детальний опис аналітичних категорій

1. Тематика

Категорія «Тематика» визначає субстантивний (змістовий) фокус публікації, відповідаючи на ключове питання: «Про що саме цей текст?». Згідно з методологічними засадами К. Кріппендорфа (Krippendorff, 2019), визначення домінантного сюжету є критично важливим для розуміння функції медіа у встановленні порядку денного (*agenda-setting*) — процесу, через який медіа визначають важливість певних подій для громадськості. Тематичне фокусування дозволяє виявити, які аспекти життя спільнот медіа вважають соціально значущими, що своєю чергою є необхідним для виведення узагальнень про контекст використання текстів.

Важливо підкреслити відмінність застосованого підходу від простого підрахунку ключових слів. Якщо аналіз ключових слів відображає явний зміст (*manifest content* — інформацію, що лежить на поверхні тексту), то кодувальник

визначав домінантну тему на основі цілісного аналізу матеріалу, прагнучи схопити його сутність. У цьому розумінні якісний аналіз теми є глибоко інтерпретативним актом, спрямованим на виявлення латентних патернів (прихованих смислових структур), а не лише очевидних лексичних одиниць.

Теоретичне обґрунтування цієї категорії ґрунтується на принципах критичного дискурс-аналізу. Згідно з підходом Н. Ферклафа, який спирається на М. Галлідея (Fairclough, 1995, р. 58–59), будь-який текст одночасно реалізує ідеаційну функцію (*ideational function*) — тобто бере участь у конституюванні систем знань і уявлень, визначаючи, як саме репрезентуються події, учасники та їхні стосунки в реальності. Виокремлення домінантних тем дозволяє проаналізувати цю функцію: зрозуміти, чи зображуються спільноти переважно через призму конфліктів і загроз, чи через нормалізуючі контексти. Відтак, аналіз тематичного розподілу є не лише описовим, але й ключовим для виявлення ідеологічних функцій дискурсу — механізмів прихованої стигматизації, оскільки тематичні категорії санкціонують один спосіб пояснення подій, виключаючи інші (Fairclough, 1995, pp. 54–55). Як приклад, унаслідок пілотного аналізу були ідентифіковані такі початкові теми: «Насильство та дискримінація», «Прайд та активізм», «Релігія», «Права, політика та законодавство», «Особисті історії» тощо.

Щодо процедури кодування, вона передбачала гнучкість інструментарію. За концепцією Дж. Салданы (Saldaña, 2021), початковий список тем залишався відкритим для включення нових емерджентних категорій (тих, що виникають безпосередньо з даних у процесі аналізу). Така стратегія постійного доопрацювання переліку кодів є необхідною для забезпечення вичерпності даних і валідності аналізу. Завдяки такій ітеративній процедурі (циклічній, з повторними поверненнями до даних для уточнення) дослідник уникає суб'єктивності, оскільки прагне відобразити складну соціальну динаміку, а не лише обмежитися власними початковими уявленнями (Krippendorff, 2019).

2. Головні актори й маркери ідентичності

Категорія «Головні актори» фіксує, кому саме медіа надають голос,

суб'єктність і дискурсивну владу (Fairclough, 1995). Аналіз цієї категорії має вирішальне значення, оскільки розкриває інтерперсональну функцію тексту (конструювання соціальних відносин та ідентичностей). Дослідник не обмежувався простою фіксацією згадок, а розрізняв активних суб'єктів і пасивних учасників репрезентації за такими критеріями:

- **Активні суб'єкти** — особи, чиї прямі цитати й думки формують наратив (наприклад, політики, активісти, представники влади, церков). Відповідно до термінологічного апарату Г. Кресса та Т. ван Левена (Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 63–65), вони позиціонуються як «Діюча особа» (Actor) — джерело дії, або «Агент».

- **Пасивні об'єкти** — особи, про яких говорять, але які позбавлені власного голосу в тексті. На противагу активним суб'єктам, вони найчастіше представлені як «Ціль» (Goal) — одержувач дії (Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 64–65).

Таке розрізнення є методологічно важливим, оскільки граматичні вибори — зокрема використання пасивного стану — можуть бути ідеологічно значущими, усуваючи відповідальність або підкреслюючи безпорадність певної групи (Fairclough, 1995, pp. 26–27, 109–115; Fairclough, 2001). Це дозволило проаналізувати патерни залучення джерел (*sourcing patterns* — усталені моделі вибору експертів) і визначити, хто позиціонується як легітимний носій знання, чия думка має вагу, а хто виконує роль лише ілюстрації проблеми.

Категорія також інтегрує інтерсекційний підхід К. Креншоу (Crenshaw, 1989), що дозволяє виявити, як маргіналізація перетинається з іншими ідентичностями — гендером, етнічністю, класом або статусом військового — та як це впливає на структурні переваги чи недоліки репрезентації. Інтерсекційний аналіз акторів гарантує всебічність, дозволяючи виявити приховані динаміки влади й уникнути спрощення соціальної реальності (Fairclough, 2003).

Окремим, критично важливим елементом методології став **наскрізний лексичний моніторинг** — систематичний підрахунок частоти згадок ключових маркерів ідентичності (геїв, лесбійок, трансгендерних, бісексуальних, квір-людей тощо) й узагальнюючої категорії «ЛГБТК+» за повний хронологічний період

дослідження (02.12.2019 – 30.09.2025). Цей етап є формою «аналізу десигнацій» (*designations analysis*) (Krippendorff, 2019), спрямованого на фіксацію частоти використання певних назв та ярликів. На відміну від основного аналізу, що фокусується на порівнянні медіанаративів до й після повномасштабного вторгнення Росії в Україну, кількісний підрахунок згадок здійснювався без темпорального поділу. Це методологічне рішення обґрунтоване необхідністю виявити стійкі, «хронічні» механізми медійної селекції (*media selection* — рутинних практик відбору новин; Tuchman, 1978), які формують базову ієрархію видимості в редакційних політиках незалежно від ситуативних коливань порядку денного. Це дозволяє не лише оцінити рівень медійної уваги до кожної підгрупи, але й, шляхом зіставлення згадок конкретних ідентичностей та абстрактної категорії «ЛГБТК+», виміряти рівень деперсоналізації дискурсу (Saldaña, 2021).

3. Тональність

Категорія «Тональність» є однією з центральних і найбільш складних для операціоналізації в кількісному контент-аналізі, оскільки вимагає перетворення оцінних суджень на надійні кількісні індикатори. Ретельна експлікація тональності є критичною для забезпечення надійності вимірювання — необхідної передумови для валідності дослідницьких висновків (Riffe et al., 2023).

У цьому дослідженні застосовано **трикомпонентну модель оцінки тональності**: позитивна, нейтральна й негативна. Такий вибір є свідомим методологічним рішенням, що узгоджується з необхідністю підвищити узгодженість кодування між різними етапами аналізу. Згідно з Д. Ріффом та ін. (Riffe et al., 2023), кодування має бути обмежено «маніфестним змістом» — безпосередньо вираженим змістом, який легко розпізнається більшістю людей. Таке обмеження є ключовим для забезпечення об'єктивності. Крім того, модель із примусовим вибором однієї з трьох категорій змушує кодувальника провести глибокий аналіз домінантної інтенції тексту (Riffe et al., 2023).

Теоретично ця категорія дозволила перевірити гіпотезу щодо відходу від «символічного знищення» (*symbolic annihilation*) — концепції Г. Такмен (Tuchman,

1978), яка описує ігнорування або тривіалізацію певних груп у медіа. Визначення тональності стає таким чином інструментом для фіксації змін у репрезентації спільнот в умовах війни.

Категорії тональності визначені як **взаємовиключні й вичерпні**, що є основною вимогою для подальшого аналізу. Критерії розмежування базуються на явному змісті (Riffe et al., 2023):

- **Позитивна тональність** присвоювалася матеріалам із явними ознаками підтримки, що сприяли видимості спільнот: текстам, які надавали прямий голос ЛГБТК+ людям або правозахисним організаціям, або містили однозначно позитивні оцінні маркери, нормалізуючи присутність спільнот у медіадискурсі.

- **Негативна тональність** застосовувалася до матеріалів із переважним негативним ухилом: надання слова лише стороні, яка висловлює критику; використання ворожої або стигматизуючої лексики (пейоративи «збоченці», «содоміти», «пропаганда гомосексуалізму»; клінічний термін «гомосексуаліст» у патологізуючому контексті; фраза «загроза традиційним цінностям» без редакційної критики). До негативних відносилися матеріали, де домінував ворожий наратив, тоді як альтернативна точка зору була відсутня або зведена до мінімуму.

- **Нейтральна тональність** присвоювалася матеріалам із балансом думок, де обом позиціям надавався приблизно рівний простір, а також суто інформаційним повідомленням без явних емоційних маркерів. За відсутності очевидних лінгвістичних індикаторів упередженості текст кодувався як нейтральний.

Окрему увагу при визначенні тональності приділено **аналізу візуальних компонентів**. Вихідним положенням є те, що візуальний образ є багатозначним (характеризується полісемією⁷⁹), а його сприйняття визначається вербальним

⁷⁹ Термін «полісемія» в семіотичній візуальній культурі позначає принципову багатозначність зображення. Як зазначає Р. Барт, усі зображення є полісемічними, оскільки вони передбачають, що під їхніми означниками прихований «плаваючий ланцюг означуваних, із яких читач може обрати одні та проігнорувати інші» (Barthes, 1977, р. 39). Оскільки така багатозначність створює семіотичну невизначеність, медіа використовують словесний супровід (текст або заголовок) як інструмент «анкоражу» (закріплення). Завдяки йому свобода інтерпретації візуального ряду обмежується, а сприйняття глядача дистанційно керується й спрямовується до єдиного, заздалегідь обраного ідеологічного значення (Barthes, 1977, р. 40).

супроводом (Barthes, 1977, p. 40). Перетворення нейтрального факту на «стигму» або «шок-контент» відбувається не через саме зображення, а через спосіб його подачі. Для уникнення суб'єктивних трактувань застосовано критерій позбавлення зображеної особи суб'єктності (десуб'єктивізація) — ключовий механізм творення «чужого» в теорії медіа (Goffman, 1963; Nussbaum, 1995). Якщо візуальний матеріал супроводжується поясненнями, історією героя або експертним коментарем — це класифікується як інформування. Якщо зображення подається ізольовано, без надання голосу герою, а акцент зміщується на емоційну реакцію аудиторії — це кодується як стигматизація з присвоєнням негативної тональності.

4. Наявність стереотипів і стигматизації

Категорія «Наявність стереотипів / стигматизації» дозволяє виявити латентний зміст (прихований сенс, що вимагає інтерпретації), який виходить за межі буквального або маніфестного змісту, що фіксується в категорії «Тональність» (Riffe et al., 2023). Медіатекст може бути нейтральним або навіть позитивним за формальною тональністю, але паралельно транслювати системні упередження через використання стійких, культурно закріплених стереотипів. Теоретичне обґрунтування включає три ключові аспекти:

- **Ідеологічна функція стереотипів.** Згідно з принципами критичного дискурс-аналізу, стереотипи функціують як ідеологічні конструкції, що узаконюють існуючі відносини влади й нерівності. Вони діють як приховані припущення, які текст представляє як «загальновідомі істини», не вимагаючи критичного осмислення від аудиторії (Fairclough, 1995, p. 54). Відтак, аналіз стереотипів є актом деконструкції, що дозволяє виявити, як саме конструюється ідеологічна позиція, що сприяє відтворенню домінування.

- **Мультимодальна складність.** Оскільки досліджуваний контент часто має мультимодальну природу (поєднання тексту й зображення), категорія здатна виявляти дисонанс між візуальною та вербальною складовими: текст може бути цілком нейтральним, тоді як візуальні елементи демонструють відверто стереотипні образи. Це положення випливає з теорії соціальної семіотики, яка розглядає

візуальний дизайн як граматику, що кодує соціальну взаємодію (Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 42–44).

● **Аналітична точність та валідність.** Хоча стереотипи є суб'єктивними змінними, кількісний аналіз вимагає їхньої систематичної операціоналізації (Riffe et al., 2023). Для забезпечення надійності розроблено чіткий перелік тропів (сталих сюжетних елементів) (Krippendorff, 2019): асоціація з хворобою/девіацією; представлення як загрози «традиційним цінностям»; гіперсексуалізація (надмірний акцент на сексуальності, часто з еротизацією чи об'єктивацією); віктимізація (представлення як пасивних жертв без агентності). Використання чітко визначених підкатегорій дозволяє перетворити якісні інтерпретації на дискретні одиниці, які можна надійно підрахувати та категоризувати (Saldaña, 2021).

Необхідно розмежувати дві категорії: якщо «Тональність» визначає загальний емоційний заряд тексту («Що я бачу?»), то «Стереотипи / Стигматизація» відповідає на глибше питання: «Які приховані ідеологічні рамки підтримують це значення?» (Braun & Clarke, 2006). Детальне виокремлення цих патернів дозволило не просто зафіксувати наявність упереджень, а й кількісно оцінити, чи зображуються спільноти в нестереотипних портретах, чи вони виступають лише як символічна присутність для створення видимості різноманітності.

5. Форма репрезентації

Категорія «Форма репрезентації» встановлює домінантний наративний архетип або соціальну роль, у якій репрезентуються спільноти чи їхні окремі представники. Вона відповідає на питання: «Які соціальні ролі медіа приписують маргіналізованим спільнотам?» Кодуванню підлягають такі архетипи: «жертва» (пасивний об'єкт насильства), «Герой» (активний борець за права або військовослужбовець), «загроза» (небезпека для суспільної моралі чи національної ідентичності), «громадянин» (нормалізований образ фахівця), «маргінал» (екзотизація). Визначення цих ролей є ключовим для виявлення ідеаційної функції дискурсу — того, як конструюється світ у тексті та які учасники наділяються суб'єктністю (Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 42–43).

Теоретичне й методологічне обґрунтування категорії включає чотири аспекти:

- **Архетипи й наративна теорія.** Теоретично категорія ґрунтується на наративній теорії, згідно з якою особиста та колективна ідентичність конструюється через оповідання (*stories*). М. Бейкер розглядає наративи як «повсякденні історії, якими ми живемо», підкреслюючи, що саме вони визначають поведінку людей — не їхня стать, раса чи інші атрибути, а «оповіді, в які вони вірять» (Baker, 2006, p. 3). Дж. Брунер (Bruner, 1991), на якого спирається М. Бейкер, додає, що наративний модус мислення є базовим когнітивним інструментом, через який людина організовує досвід і конструює соціальну реальність. Оскільки наративи не просто репрезентують реальність, а конструюють її, вибір домінуючого архетипу безпосередньо впливає на суспільне сприйняття груп.

- **Каузальне вбудовування.** Виявлення архетипів дозволяє інтерпретувати наративні патерни через призму каузального вбудовування (*causal emplotment*) — процесу, який надає окремим подіям значущості, пояснюючи їхню роль у послідовності, що веде до визначеного результату (Baker, 2006). У наративній схемі «Герой» всі події вбудовуються в сюжетну лінію, що веде до перемоги; у схемі «жертва» — підкреслюють пасивність і віктимізацію.

- **Зв'язок з аналізом транзитивності.** Кожен архетип визначає, чи позиціонуються учасники ЛГБТК+ спільнот як «Активний суб'єкт» (Actor), чи як «Пасивний об'єкт» (Goal) (Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 63–65). Категорія «жертва» представляє учасника як отримувача дії — що узгоджується з усуненням дійової особи. «Герой» — діюча особа, від якої виходить дія. Категорія дозволяє проаналізувати розподіл дискурсивної влади в тексті.

- **Мінімізація суб'єктивності.** Для уникнення суб'єктивізму архетипи фіксуються виключно на основі панівного (найвиразнішого й повторюваного) наративу тексту. Такий підхід дозволяє виявляти латентні патерни (приховані, неявні структури значень) (Saldaña, 2021) і забезпечує наукову точність, оскільки розрізнення базується на чітких семіотичних критеріях (Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 42–44).

6. Візуальний супровід

Категорія «Візуальний супровід» виводить аналіз за межі виключно вербального тексту, зосереджуючись на мультимодальній природі медіаповідомлень. Такий підхід дозволяє розглядати зображення не як декоративний додаток, а як самостійну семіотичну систему з власною «граматикою дизайну», здатну конструювати смисли, часто більш агресивні й емоційно забарвлені, ніж супровідний текст (Kress & van Leeuwen, 2006, p. 1). З огляду на те, що 94 % із 1223 проаналізованих публікацій містили фотографії, колажі, меми або відеокадри, візуальний компонент був визнаний повноцінною одиницею аналізу. Теоретико-методологічною основою цього етапу стала рамка соціальної семіотики Г. Кресса та Т. ван Левена (Kress & van Leeuwen, 2006), яка пропонує систематичний опис того, як візуальні ресурси використовуються для конструювання соціальної реальності.

Відповідно до цієї концепції, візуальні структури аналізувалися крізь призму трьох базових метафункцій (Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 42–44).

Ідеаційна метафункція (*Ideational Metafunction*, Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 42–43) дозволила дослідити способи репрезентації учасників через інструментарій візуальної транзитивності. Аналіз фокусувався на розподілі ролей між «Актором» (*Actor*, Kress & van Leeuwen, 2006, p. 63) — активним суб'єктом, від якого виходить дія, — та «Ціллю» (*Goal*, Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 64–65) — пасивним об'єктом спостереження. Це стало ключовим для виявлення стратегій візуальної дегуманізації та протиставлення: образ військового конструюється як суб'єктний та героїчний, тоді як образ ЛГБТК+ людини зводиться до об'єктивованого стану.

Інтерперсональна метафункція (*Interpersonal Metafunction*, Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 116–129) використовувалася для визначення стосунків між зображеним учасником та глядачем. Аналіз соціальної дистанції (зокрема використання надмірних великих планів у системі «розміру рамки»; Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 124–127) й модальності (ступеня реалістичності зображення; Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 154–163) дозволив ідентифікувати стратегії об'єктивації, де знижена модальність карикатури чи колажу маркує зображене явище як абсурдне або

комічне.

Текстуальна метафункція (*Textual Metafunction*, Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 177–204) відповідає за композицію й інформаційну цінність елементів кадру. За допомогою інструменту салієнтності (*Salience*, Kress & van Leeuwen, 2006, pp. 201–202) досліджувалося, які елементи зображення — через колір, розмір або фокус — зроблені найбільш помітними для глядача. Інформаційні цінності зон кадру (*Given/New* по горизонтальній осі — Kress & van Leeuwen, 2006, p. 181; *Ideal/Real* по вертикальній осі — Kress & van Leeuwen, 2006, p. 186) дозволили виявити механізми конструювання моральної паніки: окремий провокативний елемент вибірково кадрується та візуально гіперболізується, функціуючи як семіотична синекдоха — один образ «типізує» цілу спільноту.

Ключовим завданням також став аналіз взаємодії візуального й вербального компонентів у межах єдиного мультимодального тексту. Спираючись на концепцію Р. Барта (Barthes, 1977, p. 40), досліджувалася роль тексту як «анкоражу» (*anchorage*) — механізму, за яким вербальний текст скеровує реципієнта серед множини полісемічних значень зображення, виокремлюючи та закріплюючи єдине, заздалегідь визначене ідеологічне значення. Особливу увагу приділено виявленню мультимодального дисонансу — ситуацій, коли нейтральний вербальний опис суперечить агресивному або стереотипному візуальному ряду, що є характерним інструментом прихованої стигматизації.

Процедура кодування була ітеративною й супроводжувалася перевіркою внутрішньої надійності через повторне кодування випадкової підвибірки матеріалів.

Протокол ідентифікації іронії та сарказму. Для мінімізації суб'єктивізму при кодуванні категорій «іронія» та «сарказм» — особливо в аналізі неінституціоналізованих медіа — застосовано протокол, що базується на виявленні мультимодального дисонансу. Візуальний елемент (зокрема емодзі) кодувався як іронічний лише за наявності формальних індикаторів семантичної опозиції до вербального тексту. Встановлено три чіткі критерії ідентифікації:

1. **Емоційна інверсія** — використання розважальних маркерів (😂, 🍿) у

контексті новин про насильство, дискримінацію або загрозу життю.

2. **Символічна стигматизація** — застосування усталених у цифровій культурі пейоративних маркерів (👹, 🤢) у безпосередній синтаксичній близькості до символіки ЛГБТК+, що виконує функцію візуального знецінення.

3. **Паралінгвістична гіперболізація** — використання надмірної кількості графічних знаків для створення ефекту несерйозності.

Випадок кваліфікувався як «іронічний» виключно за наявності щонайменше одного з цих об'єктивних маркерів, що дозволило відокремити нейтральне використання емодзі від цілеспрямованої стратегії делегітимації.

7. Контекст події та ключові цитати

Завершальними елементами кодувальної схеми стали категорії, спрямовані на забезпечення контекстуальної глибини аналізу.

Категорія «Контекст події» (*Инфопривід*) введена для гарантування семантичної валідності висновків, оскільки тексти набувають значущості лише в контексті їхнього використання (Krippendorff, 2019). Завдання цього етапу — фіксація конкретного соціокультурного середовища, в якому функціонував медіатекст, що є необхідною умовою для розуміння дискурсу (Fairclough, 1995, pp. 62–63). Без чіткого визначення контексту висновки аналізу ризикують бути витлумачені неправильно або вирваними з історичної канви.

Методологічний підхід до цієї категорії спирається на розуміння медіатексту як об'єкта, опосередкованого людиною. Згідно з Д. Ріффом та ін. (Riffe et al., 2023), справжнє значення тексту може бути встановлене лише шляхом *інференції* (процесу логічного виведення висновків із даних), яка має бути емпірично вкорінена у контексті події (Krippendorff, 2019). Прив'язка публікації до конкретного інфоприводу забезпечує необхідну інформацію про *антецедентні умови* (попередні обставини, що зумовили появу повідомлення).

Категорія «Ключові цитати» виконувала функцію методологічного містка від систематичного кількісного підходу до глибинної якісної інтерпретації. Кількісний контент-аналіз зазвичай обмежується явним змістом, тоді як прихований

зміст — оцінки та ідеологічні нюанси — вимагає глибшого тлумачення (Riffe et al., 2023). Ізоляція ключових цитат дозволила зберегти деталі та «багатство даних» (*richness of data*), які неминуче втрачаються при перетворенні тексту на числові змінні (Braun & Clarke, 2006).

Ці цитати розглядаються в дослідженні як «переконливі приклади» (*compelling extracts*), необхідні для підкріплення аналітичних тверджень (Saldaña, 2021; Braun & Clarke, 2006). Головна мета цього інструменту — за допомогою збережених зразків автентичної мови учасників знову з'єднати виявлені кількісні патерни з реальним дискурсом, зберігаючи релевантне прочитання тексту як істотну вимогу для валідного дослідження (Krippendorff, 2019).

Спеціальний розділ: Специфіка аналізу мовної політики Telegram-каналів

Окремим шаром аналізу для неінституціоналізованих Telegram-каналів («Труха ⚡ Україна», «Україна Сейчас») виділено дослідження мовної політики та її впливу на семантику повідомлень — рівень значень і конотацій, що змінюються залежно від вибору мови. Цей етап базується на теоретичних засадах дискурс-аналізу М. Йоргенсен та Л. Філліпс (Jørgensen & Phillips, 2002, р. 9), згідно з якими мова не є нейтральним каналом передачі інформації, а виступає як «машина», що генерує та конститує соціальний світ, ідентичності та соціальні відносини. Відтак, зміни в дискурсі — зокрема зміна мовного коду з російської на українську — розглядаються як інструмент зміни соціальної реальності. Для реалізації цього завдання сформовано окремий протокол кодування, що застосовувався до суцільної вибірки матеріалів цих двох каналів ($N = 190$).

Критично важливою методологічною особливістю цього етапу стало використання **розширеного часового проміжку** для Періоду 2 (2Б: 24.02.2022 — 30.09.2025), на відміну від симетричного періоду (2А), застосованого для загального контент-аналізу. Це методологічно необхідно, оскільки процес дерусифікації досліджуваних каналів відбувався із суттєвим часовим лагом, і повний перехід на державну мову фіксується значно пізніше травня 2024 року. Використання

обмеженого симетричного проміжку унеможливило б фіксацію та порівняння україномовного дискурсу в повному обсязі.

Процедура аналізу передбачала кодування кожної одиниці за трьома специфічними змінними.

Перша змінна — мова публікації — дозволила кількісно виміряти динаміку дерусифікації контенту в часі.

Друга змінна — лексичні маркери ідентичності — класифікувалися за семантичним забарвленням на дві групи:

- *Стигматизуюча лексика* — терміни з конотацією патології, кримінальності або зневаги: застарілі медичні терміни, сленгові назви, що об'єктивізують представників спільноти, або фемінітиви, вжиті в іронічному контексті.

- *Нейтральна / правозахисна лексика* — терміни, що відповідають сучасним стандартам інклюзивної мови та підкреслюють суб'єктність групи: самоназви спільноти або юридичні терміни, що описують цивільні права.

Третя змінна — функційне навантаження лексики — визначала прагматичну мету використання обраних слів у контексті повідомлення. Аналіз фокусувався на виявленні специфічних *дискурсивних стратегій*:

- **Стратегія делегітимації**: лексика використовується для створення комічного ефекту або знецінення серйозності теми.

- **Стратегія політичної інструменталізації**: термінологія, пов'язана з ЛГБТК+, використовується як компромат або засіб атаки на політичних опонентів.

- **Стратегія нейтрального платформування**: використання нейтральної авторської лексики при одночасному цитуванні прямої мови ворожнечі третіх осіб без редакційного засудження.

Такий дизайн дозволив не просто констатувати факт зміни мови, а емпірично перевірити: чи призвела українізація до глибинної зміни дискурсивних практик, чи відбулася лише формальна заміна термінів при збереженні попередніх ідеологічних установок.

ФРАГМЕНТ КОДУВАЛЬНОЇ МАТРИЦІ ДЛЯ КОНТЕНТ-АНАЛІЗУ

Таблиця Е.1

Зведена матриця змінних кодування для контент-аналізу (пройшли інтракодувальну перевірку)

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 003 Дата: 10.12.2019 Медіа: Суспільне Одеса Заголовок: В Одесі відкрили фотовиставку присвячену одностатевим сім'ям URL: https://suspilne.media/odessa/4008-v-odesi-vidkrili-fotovistavku-prisvacenu-odnostatevim-simam/ Авторка матеріалу: Олеся Ігошина	1. Новина	4. Культура та репрезентація <i>(Мистецький проєкт, виставка "Кохання у кольорі")</i>	4.1. Суб'єкт: Активний. Спікери: Олег Альохін (організатор, ГО «Асоціація ЛГБТ "ЛІГА"»), Тамара Гладка (учасниця фотовиставки), Каріна Димова (учасниця, трансгендерна жінка). 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ [x] Трансгендерна [x] Гомосексуальні	1. Позитивна	0. Відсутні <i>(Деконструкція стереотипів)</i>	4. Громадянський / Буденний образ <i>(Акцент на «такі самі люди»)</i>	8.1. Тип: Документальне (репортаж) + Вбудоване відео YouTube https://www.youtube.com/watch?v=scaT1KiJCxM 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Міжнародний день захисту прав людини	<i>«Треба показувати народу, що таке ЛГБТ... Що це такі самі люди та вони рівноправні» (Каріна Димова). Додатково: «...виставка ця присвячена гомосексуальним парам, які є у суспільстві та які, на жаль, до сих пір почувають на собі якийсь тягар, якесь відчуття несприйняття» (Олег Альохін).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 009 Дата: 25.12.2019 Медіа: Суспільне Новини Заголовок: "Багато хто хотів прийти, поки я не довів їм, що акцію ініціює бот і їх би просто побили". Активіст ЛГБТ з Рівного прокоментував заборону міськради URL: https://suspilne.media/6530-bagato-hto-hotiv-prijti-poki-a-ne-doviv-im-so-akciu-iniciue-bot-i-ih-bi-prosto-pobili-aktivist-lgbt-z-rivnogo-prokomentuvav-zaboronu-miskradi/ Авторка матеріалу: Оксана Денисова; запис інтерв'ю: Анастасія Бачук	3. Інтерв'ю (у форматі новини)	2. Права, політика та законодавство / 6. Прайд та активізм <i>(Рішення міськради про заборону маршів, провокація)</i>	4.1. Суб'єкт: Активний (інтерв'ю з активістом). 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (спільнота) [x] Меншини	1. Позитивна	0. Відсутні <i>(Матеріал викриває фейк/стереотип про "агресивний марш")</i>	1. Герой / Захисник <i>(Врятував людей від побиття, викривши бота)</i>	8.1. Тип: Документальне (три скриншоти, фотографії сторінок фейкового акаунту "Катерини Омельчук", анонімізоване відео) 8.2. Взаємодія: Консонанс (доказова база)	Скандальна заборона ЛГБТ-акцій Рівненською міськрадою через фейковий анонс (24.12.2019)	<i>«Це — тотальний сюр. Уявіть, якби у нас жили люди з іншим кольором очей і ми сказали б їм... покажіть свої очі у себе вдома» (анонімний ЛГБТ-активіст з Рівного, ім'я не розкривається).</i> <i>«...багато хто хотів би прийти, поки я не довів їм, що це бот і, швидше за все, їх просто хочуть побити» (анонімний ЛГБТ-активіст з Рівного, ім'я не розкривається).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 023 Дата: 06.05.2020 Медіа: Суспільне Житомир Заголовок: Побитого у Житомирі трансгендера відправили з лікарні додому через коронавірус URL: https://suspilne.media/zhytomyr/31650-pobitogo-u-zitomiri-transgendera-vidpravili-z-likarni-dodomu-cerez-koronavirus-u-medpracivnikiv/ Автор матеріалу: Вікторія Хожайнова	1. Новина	3. Насильство та дискримінація <i>(Злочин на ґрунті ненависті, зґвалтування та катування)</i>	4.1. Суб'єкт: Пасивний (жертва) / Активний (Руслан Мороз, представник БФ «Довіра Житомира») 4.2. Маркери: [x] Трансгендер	3. Негативна	4. Віктимізація <i>(Акцент на стражданнях та фізичному насиллі)</i>	2. Жертва <i>(Об'єкт агресії)</i>	8.1. Тип: Документальне (фото постраждалого трансгендера з підписом «Постраждалий трансгендер») 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Спалах COVID-19 у лікарні, що унеможливив подальше перебування жертви нападу; злочин стався наприкінці квітня 2020 року — жертва через сайт-знайомств зустрілася з нападником; злочин включав зґвалтування та жорстоке побиття (групове)	<i>«Півночі над ним знущалися, зрізавши ножом одяг та надягнувши наручники. Потім, підштовхуючи ножом, голого гнали до дому, щоб отримати гроші» (повідомлення правозахисників — посилання на Facebook-пост НКО «Наш мир»).</i> <i>«Його виписали, але не через покращення стану, а те, що 18 медпрацівників заражені коронавірусом» (Руслан Мороз, представник БФ «Довіра Житомира»).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 034 Дата: 27.05.2020 Медіа: Суспільне Харків Заголовок: Харківська поліція розслідує напад на трансгендерну дівчину URL: https://suspilne.media/kharkiv/36711-harkivska-policia-rozslidue-napad-na-transgendernu-divcinu/ Автор матеріалу: В'ячеслав Мавричев (підпис у шапці); у кінці тексту статті додатково зазначено: «Автор: Олександра Новосел»	1. Новина / Звіт	3. Насильство та дискримінація <i>(Кримінальне провадження, серійні напади)</i>	4.1. Суб'єкт: Активний (потерпіла має голос, але анонімно; Олександр Зінченко (правозахисний ЛГБТ-центр «Наш світ») — ініціює публічний розголос; правозахисники) 4.2. Маркери: [x] Трансгендерна дівчина	2. Нейтральна	4. Віктимізація <i>(Акцент на вразливості та повторюваності нападів: «п'ятий напад»)</i>	2. Жертва <i>(Об'єкт системного переслідування)</i>	8.1. Тип: Символічне (шеврон поліції). 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Офіційна реакція поліції з'явилася лише після публічного розголосу правозахисниками («Наш світ»)	«Поліція відкрила справу за статтею "легкі тілесні ушкодження"» (офіційна заява поліції Харківщини, процитована Суспільним — з сайту hk.npu.gov.ua; не є прямою мовою іменованої особи). «Дівчина каже: це вже п'ятий напад на неї» (анонімна потерпіла трансгендерна дівчина — відмовилася назвати своє ім'я).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 046 Дата: 12.06.2020 Медіа: Суспільне Харків Заголовок: "У кожному зустрічному бачу небезпеку": інтерв'ю з харків'янкою-трансгендером URL: https://suspilne.media/kharkiv/40093-u-koznomu-zustricnomu-bacu-nebezpeku-intervu-z-harkivankou-transgenderom/ Автор матеріалу: В'ячеслав Мавричев (підпис у шапці); у кінці тексту статті зазначено: «Авторка: Альона Рязанцева»	3. Інтерв'ю / Репортаж	3. Насильство та дискримінація <i>(Серійні напади, бездіяльність поліції та лікарів)</i>	4.1. Суб'єкт: Активний (Ангеліна — псевдонім, анонімна трансгендерна жінка, 24 роки, Харків; Олександр Зінченко (ЛГБТ-Центр «Наш світ»); Харківська правозахисна група (ХПГ) — у ролі юридичного захисту Ангеліни) 4.2. Маркери: [x] Трансгендер [x] Дівчина (гендерна ідентичність)	1. Позитивна	0. Відсутні <i>(Стаття викриває зовнішні стереотипи та трансфобію нападників і лікарів)</i>	2. Жертва 1. Герой <i>(Об'єкт системного насилля, який намагається відстояти гідність)</i>	8.1. Тип: Документальне (фото травм, побут, юристи) + Вбудоване відео YouTube https://www.youtube.com/watch?v=Ze6cVDJtJug 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Системні злочини на ґрунті ненависті; відмова лікарів у допомозі через транс-статус	<i>«Я у кожному зустрічному бачу небезпеку, розвивається параноя» / «Мною просто у футбол грають — від одного лікаря до іншого» (Ангеліна, псевдонім, анонімна трансгендерна жінка, Харків).</i> <i>«Я не хочу удавати з себе жертву. Але самотійно, без допомоги, в мене не виходить» (Ангеліна, псевдонім, анонімна трансгендерна жінка, Харків).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 064 Дата: 26.07.2020 Медіа: Суспільне Донбас Заголовок: На Донеччині відстоюють права ЛГБТ спільноти URL: https://suspilne.media/donbas/50229-na-doneccini-vidstouut-prava-lgbt-spilnoti/ Авторка матеріалу: Олександра Папіна	5. Відеосюжет: ТБ-репортаж	6. Прайд та громадянський активізм (Діяльність ГО "DonbassQueer" у Бахмуті, проєкт «Полонені»)	4.1. Суб'єкт: Активний (Женя Трамвай, активісти; також цитується Олександр Зінченко, ЛГБТ-Центр «Наш світ» — зі статистикою (369 порушень у 2019 р., 123 на ґрунті ненависті). 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ [x] Гей [x] Небінарна персона [x] Квір	1. Позитивна	0. Відсутні (Матеріал протиставляє український активізм репресивній політиці РФ)	1. Герой / Громадянин (Сміливість бути відкритим у прифронтовому місті)	8.1. Тип: Документальне (акція) + Художнє (ілюстрації проєкту). 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Змішана	Діяльність організації в Бахмуті; загроза для ЛГБТК+ на окупованих територіях (законодавство РФ)	«За такі прояви можуть, в принципі, і посадити, як мінімум, на підвал. І це страшно» (Женя Трамвай [Євген], засновник ГО «DonbassQueer», Бахмут). «Я зрозумів, що все-таки я більше до небінарних персон відношусь» (Женя Трамвай [Євген], засновник ГО «DonbassQueer», Бахмут).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 069 Дата: 03.08.2020 Медіа: Суспільне Чернівці Заголовок: Нардеп зі "Слуги народу" хоче заборонити "пропаганду гомосексуалізму" в медіа та школах URL: https://suspilne.media/chernivtsi/52453-nardep-zi-slugi-narodu-hoce-zaboroniti-propagandu-gomoseksualizmu-v-media-ta-skolah/ Авторка матеріалу: Христина Гаврилюк	1. Новина / Звіт	2. Права, політика та законодавство (Законопроект №3916, "пропаганда", цензура)	4.1. Суб'єкт: Опоненти (Г. Мазурашу) / Експерти (В. Вершиніна). 4.2. Маркери: [x] Гомосексуалізм (у назві закону) (геї) [x] Трансгендеризм (трансгендерні люди)	1. Позитивна (рефлексія в Додатку Ж)	1. Загроза цінностям (Цитати нардепа про "загрозу сім'ї", які деконструюють ся в тексті)	3. Загроза / Чужий (Як спільноту змальовує політик)	8.1. Тип: Карикатура, колаж (сатира). 8.2. Взаємодія: Дисонанс, іронія (гомофобний політик зображений на фоні ЛГБТ-символіки)	Реєстрація дискримінаційного законопроекту депутатами «Слуги народу»	«Сам законопроект називає законодавчим сміттям, адже навіть пояснювальна записка йому не відповідає» (Валерія Вершиніна, юристка). «У пояснювальній записці йдеться про те, що серед загроз сучасності нардеп бачить "агресивну пропаганду гомосексуалізму та поширення порнографії", а також велику кількість розлучень» (переказ пояснювальної записки, Г. Мазурашу).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 070 Дата: 05.08.2020 Медіа: Суспільне Харків Заголовок: Камінг-аут для мами: як харківська ЛГБТ-молодь "виходить з шафи" в своїх родинах URL: https://suspilne.media/kharkiv/53129-kaming-aut-dla-mami-ak-harkivska-lgbt-molod-vihodit-z-safi-v-svoih-rodinah/ Авторка матеріалу: Анастасія Посохова (підпис у шапці); у кінці тексту матеріалу додатково зазначено: «Автори: Валерія Гецько, Дар'я Рудаченко»	3. Інтерв'ю / Репортаж (змішаний формат) + 5. Відеосюжети	7. Особисті історії та камінг-аут <i>(Історії прийняття в родині, проєкт «Музей прийняття»)</i>	4.1. Суб'єкт: Активний (Марія та Олена Попик, Анна Шаригіна) + Юлія Бережна (учасниця проєкту, яка зіткнулася з гомофобним конфліктом під час зйомок) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ [x] Гей [x] Лесбійка	1. Позитивна	0. Відсутні <i>(Матеріал деконструє міф про те, що "батьки не зрозуміють")</i>	4. Громадянин / Буденний образ <i>(Нормалізація ЛГБТ-людей як частини звичайних родин)</i>	8.1. Тип: Документальне (спільні фото матері й доньки) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Запуск проєкту «Музей прийняття» в рамках кампанії «Різні.Рівні»	«Батьки — не вороги» (Олена Попик, мати Марії Попик, учасниця проєкту «Музей прийняття»). «Єдина пропаганда, яка є в наших ролинах, це пропаганда прийняття і гарної, теплої, безпечної атмосфери в сім'ї» (Анна Шаригіна, координаторка проєкту «Музей прийняття»).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 080 Дата: 30.08.2020 Медіа: Суспільне Одеса Заголовок: "Одеса Прайд 2020": сутички з поліцією, сльозогінний газ та травмовані учасники URL: https://suspilne.media/odesa/59141-odesa-prajd-2020-suticki-z-pravoohoroncami-slozoginnij-gaz-ta-travmovani-ucasniki/ Авторка матеріалу: Марія Франкова	1. Новина / Репортаж	3. Насильство та дискримінація <i>(Напад на мирне зібрання, сутички, газ)</i>	4.1. Суб'єкт: Пасивний (учасники як мішень) / Опоненти («Традиція і порядок») Заступник начальника ГУНП Одеської обл. Сергій Махотін є основним цитованим джерелом від інституції поліції 4.2. Маркери: [x] ЛГБТК-спільнота [x] Прайд [x] ЛГБТ	3. Негативна (рефлексія в Додатку Ж)	0. Відсутні <i>(Медіа фіксує злочин на ґрунті ненависті, не виправдовуючи його)</i>	2. Жертва <i>(Об'єкт фізичної агресії радикалів)</i>	8.1. Тип: Документальне / Шокуюче (поранений на ношах, спецпризначенці). 8.2. Взаємодія: Консонанс. 8.3. Модальність: Висока.	Проведення фестивалю «Одеса Прайд 2020», напад угруповання «Традиція і порядок»	<i>«На учасників і учасниць демонстрації напали з перцевими балончиками та закидали зеленкою» (Організація «Одеса Прайд 2020», Facebook-пост).</i> <i>«Такого рівня агресії та безкарного насильства не було під час жодного заходу "Одеса Прайд" в попередні роки» (Організація «Одеса Прайд 2020», Facebook-пост).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 095 Дата: 21.09.2020 Медіа: Суспільне Запоріжжя Заголовок: "Місто без стереотипів": у Запоріжжі відбувся перший ЛГБТ-Прайд URL: https://suspilne.media/za-porizhzhia/64581-misto-bez-stereotipiv-u-zaporizzi-vidbuvsja-persij-lgbt-prajd/ Авторка матеріалу: Наталія Андреева	1. Новина / Репортаж	6. Прайд та громадянський активізм <i>(Перша правозахисна хода в регіоні)</i>	4.1. Суб'єкт: Активний (організатори Прайду, опоненти) Первинний процитований активний суб'єкт матеріалу — Костянтин Андреев (представник оргкомітету «Запоріжжя-Прайд 2020») 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ [x] Гомосексуалізм (у цитаті опонента)	1. Позитивна	0. Відсутні 2. Девіація (Цитована) <i>(Журналісти наводять гомофобні цитати про «гріх» та ВІЛ, але одразу їх спростовують фактами)</i>	1. Герой / Громадянин <i>(Борці за права, які виходять попри загрозу «сафарі»)</i>	8.1. Тип: Документальне (яскраві фото, веселкова символіка). 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Проведення першого Прайду в Запоріжжі; загроза нападів («сафарі») з боку радикалів	«... ці люди [ЛГБТК+] дуже часто не показують своє обличчя, тому що бояться дискримінації» (Костянтин Андреев) «...і що це гріх, який є небезпечним для суспільства. І пропаганда гомосексуалізму матиме потім серйозні наслідки, такі як поширення ВІЛ, це буде зростання аморальності, зростання кількості згвалтувань» (Максим, учасник контракції, опонент).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 101 Дата: 24.10.2020 Медіа: Суспільне Новини Заголовок: Українська римо-католицька церква не підтримала заяв Папи щодо одностатевих шлюбів URL: https://suspilne.media/73707-ukrainska-rimo-katolicka-cerkva-ne-pidtrimala-zaav-papi-sodo-odnostatevih-slubiv/ Авторка матеріалу: Олександра Комісарова	1. Новина	10. Релігія <i>(Реакція церкви на можливість цивільних партнерств)</i>	4.1. Суб'єкт: Опоненти (офіційна заява Конференції римо-католицьких єпископів України, посилання на kmc.media) 4.2. Маркери: [x] Одностатеві союзи [x] Гомосексуальні стосунки	3. Негативна	1. Загроза цінностям <i>(Риторика про несумісність із «Божим планом щодо родини»)</i> Апостольська адгортація «Amoris Laetitia» (Папа Франциск, 2016) процитована в заяві єпископів: «...немає жодних підстав для порівнянь чи аналогій, навіть далеких, гомосексуальних стосунків із Божим планом щодо подружжя і родини».	3. Загроза / Чужий <i>(Теологічне виключення, «ініцування»)</i>	8.1. Тип: Символічне (Фото Папи Римського) 8.2. Взаємодія: Дисонанс (Фото ліберального Папи vs консервативний текст українських єпископів)	Вихід фільму «Франческо» із заявою Папи про підтримку цивільних союзів	<i>«Повага до гомосексуальних людей жодним чином не може призвести до схвалення гомосексуальної поведінки або до юридичного визнання одностатевих союзів» (Документ Католицької церкви 2003 року, процитований у заяві єпископів).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 153 Дата: 11.04.2021 Медіа: Суспільне Дніпро Заголовок: Креатив чи дискримінація? На Дніпропетровщині з'явився білборд "з ознаками гомофобії" URL: https://suspilne.media/dnipro/121520-kreativ-ci-diskriminacia-na-dnipropetrovsini-zavivsa-bilbord-z-oznakami-gomofobii/ Авторка матеріалу: Юлія Підгола	1. Новина	3. Насильство та дискримінація (Використання мови ворожнечі у соціальній рекламі)	4.1. Суб'єкт: Опоненти (В'ячеслав Горобець — замовник рекламного щита і громадський активіст-еколог, не борець за права ЛГБТК+) / Експерти (Ольга Полякова, Gender Stream). 4.2. Маркери: [x] Гомосексуалісти [x] Гомосексуальна орієнтація	2. Нейтральна	2. Девіація / Хвороба (Білборд асоціює ЛГБТ з правопорушниками й шкідниками)	5. Маргінал / "Інший" (Використання образу геїв для висміювання «поганої поведінки»)	8.1. Тип: Карикатура, мем (фото білборда) 8.2. Взаємодія: Дисонанс (Сексуалізація vs Екологічна тема)	Скандал навколо «креативної» боротьби з паліями трави	«Кожен бачить щось своє. Хтось – гомосексуалістів, хтось – це когось. А я бачу двох друзів, які втомилися після того, як вони підпалювали траву, але це – правопорушники» (В'ячеслав Горобець, замовник білборду). «Висвітлюється візуально: мовляв, хто палить листя, — то людина з гомосексуальною орієнтацією» (Ольга Полякова, голова громадського руху Gender Stream).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 171 Дата: 27.05.2021 Медіа: Суспільне Чернігів Заголовок: Комікс-казку «Принцеса+принцеса» не вилучатимуть з міських бібліотек Чернігова URL: https://suspilne.media/chernihiv/134390-komiks-kazku-princesaprincesa-ne-vilucati-mut-z-miskih-bibliotek-cernigova/ Авторка матеріалу: Оксана Рекун	1. Новина / Звіт	2. Права, політика та законодавство <i>(Спроба цензури, голосування в міськраді)</i>	4.1. Суб'єкт: Опоненти (депутат Олександр Луценко («Наш край») — ініціатор заборони), Експерти (Ольга Полякова); Міський голова Владислав Атрошенко займає двозначну позицію: «насправді ми є толерантними до цього явища». 4.2. Маркери: [x] Одностатеві стосунки [x] ЛГБТ-спільнота	1. Позитивна	1. Загроза цінностям <i>(Депутати Чернігівської міськради цитують міфи про «зниження популяції» та загрозу «інституту сім'ї»)</i>	3. Загроза / Чужий <i>(У риторичні ініціаторів заборони)</i>	8.1. Тип: Колаж (Сатира) + Вбудоване відео YouTube https://www.youtube.com/watch?v=_0oCSmiS_xo 8.2. Взаємодія: Дисонанс 8.3. Модальність: Низька (монтаж)	Сесія Чернігівської міськради, провал голосування за вилучення книги	«Ми не повинні принижувати класичні наші цінності» (Олександр Луценко, депутат). «Це чи не єдина тема на якій депутат може підняти собі впізнаваність, замість того, щоб працювати над впровадженням місцевого бюджету, займатися безпекою міста, побудовою притулків для постраждалих від домашнього насильства» (Ольга Полякова, представниця ЛГБТ-спільнот).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 188 Дата: 04.07.2021 Медіа: Суспільне (Загальне) Заголовок: "Камінг-аут — це вічний процес". Історії ЛГБТ-українців, які відкрилися перед суспільством URL: https://suspilne.media/143764-kaming-aut-ce-vicnij-proces-istorii-lgbt-ukrainciv-aki-vidkrilisa-pered-suspilstvom/ Авторка матеріалу: Вікторія Хожанова	2. Стаття / Лонгрід (Збірка історій)	7. Особисті історії та камінг-аути <i>(Досвід відкриття у школі, на роботі та в армії)</i>	4.1. Суб'єкт: Активний (Валерія Зубатенко (бісексуалка, гендерна активістка), Тимур Левчук (гей, активіст), Сергій Афанасьєв (гомосексуал, служить в ООС) + Експерт Володимир Миколенко (психолог) 4.2. Маркери: [x] Бісексуалка [x] Гомосексуал [x] ЛГБТ-люди	1. Позитивна	0. Відсутні <i>(Текст описує стереотипи оточення, з якими стикаються герої, але не транслює їх)</i>	4. Громадянин / 1. Герой <i>(Поєднання образів: активісти, професіонали та військовий в ООС)</i>	8.1. Тип: Документальне (портрети з особистих архівів героїв) + Символічне (колаж-обкладинка «Суспільного») 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока (портрети) / Низька (колаж)	Завершення Pride Month у світі; безпекова ситуація в Україні	«Коли ти робиш камінг-аут, у більшості людей виникають тисячі запитань» (Тимур Левчук, активіст, Open For Business — Global LGBT Inclusion) «Це твоє особисте життя, служили ти нормально» (зі слів Сергія Афанасьєва про відповідь командира).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 247 Дата: 19.09.2021 Медіа: Суспільне Новини Заголовок: "Будь собою — ми з тобою": у Києві відбувся Марш рівності URL: https://suspilne.media/164851-u-kievi-rozpocavsja-mars-rivnosti/ Автор матеріалу: Ярослав Прищеп	1. Новина (репортаж із місця події)	6. Прайд та активізм (Масова хода, колона «Українських військових ЛГБТ», вимоги антидискримінаційного законодавства)	4.1. Суб'єкт: Активний (Організатори, Військові ЛГБТ, Дипломати) / Опоненти («Християнський фронт»). 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ+ [x] Військові ЛГБТ	2. Нейтральна	0. Відсутні (Гомофобні наративи звучать лише в прямих цитатах опонентів, медіа їх не підтримує)	1. Герой / Громадянин (Військові як захисники прав і держави; учасники як активні громадяни)	8.1. Тип: Документальне (Колона військових, «Платформа королів», поліція) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Марш Рівності-2021; участь дипломатів та ветеранів ООС	«Ми вийшли на Марш рівності, щоб вибороти свої права, рівні з усіма іншими громадянами... Ми стояли за це на Майдані, і ми воювали за це із російським окупантом, який досі хоче відібрати у нас цю свободу» (Віктор Пилипенко, очільник ГО «Українські військові ЛГБТ за рівні права»). «Та ідеологія антисуспільна, згубна, яка нав'язується зараз Україні» (Ігор Плохий, голова «Християнський фронт»).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 250 Дата: 23.09.2021 Медіа: Суспільне Новини (СУСПІЛЬНЕ ЛЮДИ) Заголовок: Очолює ЛГБТ-об'єднання військових. Віктор Пилипенко URL: https://suspilne.media/166214-ocolue-lgbt-obednanna-vijskovih-viktor-pilipenko-suspilne-ludi/ Автор матеріалу: Ярослав Прищепя	3. Інтерв'ю	1. Вплив війни та участь у спротиві <i>(Військовий досвід, захист країни від окупанта, створення об'єднання військових)</i>	4.1. Суб'єкт: Активний (В. Пилипенко). 4.2. Маркери: [x] Гей [x] Лесбійка [x] Трансгендерні військові	1. Позитивна	0. Відсутні <i>(Матеріал протиставляє «російські наративи» українському патріотизму ЛГБТК+)</i>	1. Герой / Захисник <i>(Ветеран-доброволець, що захищає країну зі зброєю)</i>	8.1. Тип: Документальне (Портрет, фото з прапором) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Діяльність ГО «Військові ЛГБТ» після Маршу; війна на Донбасі (ООС)	<i>«Я настільки боявся своєї гомосексуальності, що я людям навколо показував, що я гомофоб, що я не такий, мовляв. І навіть принижував одного гея словесно. Потім я перед ним вибачився»; «Ці наративи пропагують російські пропагандисти і, як не дивно, праворадикали українські місцеві. Я завжди відповідаю нашим опонентам, що не треба, годі озиратися на те, що кажуть "за поребріком"» (Віктор Пилипенко).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 301 Дата: 23.03.2022 Медіа: Суспільне Новини Заголовок: США готуються до прискореного переселення вразливих категорій українських біженців URL: https://suspilne.media/220568-ssa-gotuutsa-do-priskorenogo-pereselenna-vrazlivih-kategorij-ukrainskih-bizenciv/ Авторка матеріалу: Олександра Комісарова	1. Новина	1. Вплив війни та участь у спротиві <i>(Біженство, гуманітарна криза)</i> 2. Права, політика та законодавство <i>(Міграційна програма США для вразливих категорій біженців, зокрема ЛГБТ+ людей)</i>	4.1. Суб'єкт: Активний (Уряд США), Пасивний (Біженці). 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ-спільнота	1. Позитивна	0. Відсутні	2. Жертва <i>(Вразлива група, що потребує порятунку)</i>	8.1. Тип: Документальне (ілюстративне AP-фото потоку біженців — не прямо пов'язане з темою ЛГБТ+) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Реакція США на початок повномасштабного вторгнення та міграційну кризу	«США готують план прискореного переселення вразливих категорій українців, зокрема активістів, журналістів та представників ЛГБТ-спільноти» (лід у матеріалі).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 305 Дата: 07.04.2022 Медіа: Суспільне Одеса Заголовок: Били та погрожували: в Одесі люди у формі знущалися з представників ЛГБТ-спільноти URL: https://suspilne.media/odessa/226296-bili-ta-pogrozuvali-v-odesi-ludi-u-formi-znusalisa-z-predstavnikiv-lgbt-spilnoti/ Авторка матеріалу: Надія Глушкова	1. Новина	3. Насильство та дискримінація (Злочин на ґрунті ненависті, зловживання владою)	4.1. Суб'єкт: Пасивний (потерпілі ЛГБТ+, голос відсутній — представлені через посередника) / Активний (юрист проєкту Human Rights Clinic — виступає від імені жертв). Опоненти-порушники (люди у військовій формі — не ідентифіковані, без голосу в матеріалі) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ-спільнота	2. Нейтральна	4. Віктимізація (Опис приниження людської гідності)	2. Жертва (Об'єкт катувань та знущань)	8.1. Тип: Символічне + Документальне (обкладинка — стокове зображення Shutterstock; додаткове фото від ГО «Прожектор» — організаційний документальний матеріал) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Хаос перших місяців війни, порушення прав людини в тилу (Одеса)	«У підвалі їм казали, що такі, як вони, не повинні бути у суспільстві. Також змусили взятися за руки і пройтися так вулицею. Один з потерпілих розповів, що йому погрожували застосуванням зброї» (цитування потерпілих авторкою матеріалу Надією Глушковою; Суспільне Одеса)

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 310 Дата: 06.05.2022 Медіа: Суспільне Новини Заголовок: Маршу рівності в Україні не буде. Його перенесуть до Варшави — "КиївПрайд" URL: https://susilne.media/236575-marsu-rivnosti-v-ukraini-ne-bude-jogo-perenesut-do-varsavi-kiiivprajd/ Автор матеріалу: Олег Павлюк	1. Новина	6. Прайд та громадянський активізм <i>(Міжнародна солідарність, адаптація до війни)</i>	4.1. Суб'єкт: Активний («КиївПрайд»). 4.2. Маркери: [х] ЛГБТ+	1. Позитивна	0. Відсутні	1. Герой <i>(Організація-ініціатор, що адаптується до умов воєнного стану та закликає світ до солідарності з Україною)</i>	8.1. Тип: Відсутнє (Текст без зображень)	Скасування масових заходів в Україні через безпекову ситуацію	«25 червня ми вийдемо не для того, щоб святкувати (!). Ми звертаємося до всього світу: допоможіть Україні перемогти! Допоможіть українському народу жити вільно на своїй землі!» (Ленні Емсон, директор «КиївПрайду»). «ЛГБТ+ українці_ки єднаються зі спільнотою Варшави та виступають ходою проти війни, за свободу і права людини разом...» («КиївПрайд»).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 322 Дата: 10.06.2022 Медіа: Суспільне Культура Заголовок: "Ми також робимо внесок у перемогу": у Києві представники ЛГБТ-спільноти провели виставку URL: https://suspilne.media/248976-mi-takoz-robimo-vnesok-u-peremogu-u-kievi-predstavniki-lgbt-spilnoti-proveli-vistavku/ Автори матеріалу: Ярослав Прищеп, Дар'я Кінша	1. Новина (розгорнутий репортаж з виставки із кількома спікерами)	1. Вплив війни та участь у спротиві (Внесок спільноти в оборону)	4.1. Суб'єкт: Активний (Оксана Солонська, Артур Озеров, Борис Хмільєвський) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ+ [x] Квір-люди	1. Позитивна	0. Відсутні (Спростування міфу про «невидимість» на фронті)	1. Герой / Захисник (Активні учасники оборони та волонтери)	8.1. Тип: Документальне (Портрети героїв виставки) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	ПрайдТиж-день у Києві під час воєнного стану; виставка «Я в Україні/Я поза Україною»	«...для нас було важливо зараз, під час повномасштабного вторгнення сказати, що ми є, ми тут і ми також робимо свій внесок у перемогу» (Оксана Солонська, співорганізаторка виставки). «На жаль, ми з вами нині знаходимось у тій ситуації, коли єдиний ефективний спосіб захисту прав людини — це власне брати зброю до рук і вступати до лав ЗСУ» (Борис Хмільєвський, військовослужбовець ТрО).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 335 Дата: 26.06.2022 Медіа: Суспільне Новини Заголовок: "Будь-яка аргументація про те, що ЛГБТК+ не захищають Україну виглядає смішно". Історія Бориса Хмільовського URL: https://suspilne.media/254044-bud-aka-argumentacia-pro-te-so-lgbtk-ne-zahisaut-ukrainu-vigladae-smisno-istoria-borisa-hmylevskogo/ Авторка матеріалу: Дар'я Кінша	2. Стаття (лонгрід)	1. Вплив війни та участь у спротиві <i>(Військова служба відкритого гея)</i>	4.1. Суб'єкт: Активний (Борис Хмільовський). 4.2. Маркери: [x] Гей [x] ЛГБТК+ військові	1. Позитивна	0. Відсутні <i>(Матеріал спростовує гомофобні міфи через особистий приклад)</i>	1. Герой / Захисник <i>(Воїн, що боронить державу)</i>	8.1. Тип: Документальне (Військовий у формі, навчання з такмеду) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Дискусія про роль ЛГБТК+ у війні; служба в ТрО	«Те що ми бачимо на ново окупованих територіях — це просто величезна кількість злочинів, зникнень, вбивств, викрадень по відношенню не тільки до представників спільноти, але й взагалі до будь-яких активістів. Точно знаємо про зникнення активістів в Маріуполі, у Херсоні...» (Борис Хмільовський).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 350 Дата: 09.07.2022 Медіа: Суспільне Новини Заголовок: Петиція про легалізацію одностатевих шлюбів в Україні набрала понад 25 тисяч голосів URL: https://suspilne.media/258074-peticia-pro-legalizaciju-odnostatevih-slubiv-v-ukraini-nabrала-vze-majze-20-tisac-golosiv/ Авторки матеріалу: Олена Богданьок, Анастасія Коріновська	1. Новина	2. Права, політика та законодавство <i>(Шлюбна рівність як вимога часу)</i>	4.1. Суб'єкт: Активний (Анастасія Совенко — ініціаторка петиції; Віктор Пилипенко — голова ГО «Українські ЛГБТ+ військові за рівні права») 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ [x] Одностатеві шлюби [x] Люди однієї статі	1. Позитивна	0. Відсутні <i>(Згадка про позитивну динаміку толерантності)</i>	4. Громадянин <i>(Вимагають рівних прав через офіційні механізми)</i>	8.1. Тип: Документальне (Учасниця Прайду з плакатом «Традиції бувають різними») 8.2. Взаємодія: Консонанс	Історичний набір голосів під петицією, контекст загрози життю через війну	<i>«У цей час кожен день може бути останнім. Хай люди однієї статі отримають можливість створити сім'ю...» (з тексту петиції, ініціаторка Анастасія Совенко).</i> <i>«Так, ми невеличка група українського суспільства... З 1991 року... ми у лавах ЗСУ... боронимо Вітчизну» (Віктор Пилипенко, голова ГО «Українські ЛГБТ+ військові за рівні права»).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 380 Дата: 09.04.2023 Медіа: Суспільне Донбас Заголовок: Більше не рівні: у Маріуполі росіяни знищили стінопис про права людей URL: https://suspilne.media/donbas/439983-bilse-ne-rivni-u-mariupoli-rosiani-znisili-stinopis-pro-prava-ludej/ Автор матеріалу: Антон Степура	1. Новина	1. Вплив війни та участь у спротиві (Знищення культури та символів рівності окупантами)	4.1. Суб'єкт: Пасивний (Спільнота як жертва репресій РФ) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ спільнота	3. Негативна	1. Загроза цінностям (РФ розглядає права людини як загрозу)	3. Загроза / Чужий (ЛГБТ як «недолюди» в оптиці Росії)	8.1. Тип: Документальне (Кадр із фільму «Маріуполь: Історії людей») 8.2. Взаємодія: Консонанс	Окупація Маріуполя, насадження російської ідеології «русского мира»	«Більше не "всі люди рівні". Просто в Росії не всі рівні. В Росії наявні "русские" і всі інші етноси. Окрема група "недолюдей" як то неформали, опозиція, ЛГБТ спільнота...» (Петро Андрющенко, радник міського голови Маріуполя).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 395 Дата: 26.06.2023 Медіа: Суспільне Новини Заголовок: Коли поранений дізнався, що медик — гей, він не скаже: "Зупиніть евакуацію". ЛГБТ-військові про реєстровані партнерства URL: https://suspilne.media/514399-koli-poranimi-diznavsa-so-medik-gej-vin-ne-skaze-zupinit-evakuaciju-lgbt-vijskovi-pro-reestrovani-partnerstva/ Авторка матеріалу: Лілія Гончарук	3. Інтерв'ю	1. Вплив війни та участь у спротиві / 7. Особисті історії та камінг-аути <i>(Професіоналізм на фронті vs упередження)</i>	4.1. Суб'єкт: Активний (Олександр «Дьяк», зв'язківець; Аліна, старша медикіня роти; Максим, медіаменеджер ГО; Інна Совсун, депутатка ВРУ, авторка законопроекту №9103) 4.2. Маркери: [x] Гей [x] ЛГБТ-військові [x] Бісексуал	1. Позитивна	0. Відсутні <i>(Спростування важливості орієнтації в бою)</i>	1. Герой / Захисник <i>(Рятувальник життя, чия орієнтація другорядна)</i>	8.1. Тип: Документальне (Військовий Олександр, медикіня Аліна) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Активізація дискусії навколо законопроекту №9103	«До прикладу, поранений дізнався, що медик — гей, і що, він скаже: "Зупиніть евакуацію, я вийду"? Коли служиш, стаєш з побратимами братами й сестрами, всім паралельно на орієнтацію, звички» (Аліна, старша медикіня роти, ТРО ЗСУ).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 422 Дата: 02.04.2025 Медіа: Суспільне Культура Заголовок: Легше ненавидіти людей, яких ніколи не бачили: як з'явилася книга про квір-військових від ветеранки Аліни Сарнацької URL: https://suspilne.media/culture/985213-legse-nenaviditi-ludej-akih-nikoli-ne-bacili-ak-zavilasa-kniga-pro-kvir-vijskovih-vid-veteranki-alini-sarnackoi/ Авторка матеріалу: Люда Чиркова	3. Інтерв'ю	1. Вплив війни та участь у спротиві / 4. Культура та репрезентація <i>(Документування досвіду квір-військових через літературу)</i>	4.1. Суб'єкт: Активний (Аліна Сарнацька, Віктор Пилипенко) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТІК+ [x] Квір-військові [x] Бісексуал	1. Позитивна	0. Відсутні <i>(Теза: контакт зменшує ненависть)</i>	1. Герой / Захисник <i>(Військове побратимство)</i>	8.1. Тип: Документальне (Фото авторки, обкладинка книги) 8.2. Взаємодія: Консонанс	Презентація книги «Хто любов та мужність поєднав»	<i>«В армії люди проводять разом 24/7, і в одному відділенні люди можуть стати сім'єю. Це змінює людей навколо: вони не можуть ненавидіти, коли ця людина — їхній брат» (Аліна Сарнацька, ветеранка, авторка книги «Хто любов та мужність поєднав»).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 440 Дата: 28.04.2024 Медіа: Суспільне Одеса Заголовок: "Вдягали сукню та змушували мити туалети": які злочини військових РФ щодо ЛГБТК зафіксували одеські правозахисники URL: https://suspilne.media/odessa/733127-vdagali-suknu-ta-zmusuvali-miti-tualeti-aki-zlocini-vijskovih-rf-sodo-lgbtk-zafiksuvali-odeski-pravozahisniki/ Авторка матеріалу: Олександра Пономаренко	3. Інтерв'ю / Звіт	3. Насильство та дискримінація / 7. Особисті історії та камінг-аути <i>(Воєнні злочини РФ, гендерне насильство)</i>	4.1. Суб'єкт: Пасивний (Жертви окупації: Олексій Полухін, ЛГБТ-активіст, колишній полонений у Херсоні; Діана) / Експерти: Кароліна Палайчук (адвокатка ГО «ПРОЖЕКТОР») 4.2. Маркери: [x] ЛГБТК [x] Лесбійка	3. Негативна	4. Віктимізація <i>(Детальний опис принижень та тортур)</i>	2. Жертва <i>(Постражді далі від дії РФ)</i>	8.1. Тип: Документальне (Фото камери утримання) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Звіт про злочини РФ на окупованих територіях (Херсонщина); розстріли цивільних	«Сукню вдягали, скоріш за все через сексуальну орієнтацію. Змушували прибирати туалети й душові. Найбільше був страх, що взагалі вже не відпустять» (Олексій Полухін, ЛГБТ-активіст, колишній полонений у Херсоні) «...один з військових... бив її... потім покликав до зали, де сиділа більша кількість військових. Там говорили: "Ну робіть те, що ви робите зазвичай"» (Кароліна Палайчук, адвокатка ГО «ПРОЖЕКТОР», переказ свідчень Діани).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 455 Дата: 16.06.2024 Медіа: Суспільне Київ Заголовок: У Києві відбувся Марш рівності URL: https://suspilne.media/kyiv/769305-u-kievi-vidbuvsja-mars-rivnosti/ Авторки матеріалу: Таміла Баранівська, Ліля Гончарук	1. Новина / Репортаж	6. Прайд та громадянський активізм <i>(Перший марш під час повномасштабної війни)</i>	4.1. Суб'єкт: Активний (Учасники, Військові, Дипломати). 4.2. Маркери: [x] Марш рівності [x] ЛГБТК+	1. Позитивна	0. Відсутні <i>(2. Девіація присутня лише в цитованих гаслах противників про «традиційні цінності»)</i>	1. Герой / Громадянин <i>(Сміливість вийти на акцію попри загрози)</i>	8.1. Тип: Документальне (Військові на марші, учасники з плакатами) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока (репортажна зйомка)	Марш тривав лише 20 хвилин через безпекові заходи; присутність іноземних дипломатів	«Ми воюємо на рівні з усіма, але ми не знаємо що з нашими коханими. Якщо з ними щось трапиться, якщо вони потрапляють до лікарні або в полон, ми не можемо їх відвідати, або подати в розшук» (Дмитро, учасник акції, ветеран війни) «Дуже шкода, що марш такий короткий. Це про людські права і гідність, не важливо якої ви статі... Наша гідність і права важливі» (Наталя, учасниця акції).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 475 Дата: 28.08.2025 Медіа: Суспільне Запоріжжя Заголовок: Оборонець Азовсталі із Запоріжжя, який пережив полон, очолив організацію за права ЛГБТ+ військових URL: https://suspilne.media/za-porizhzhia/1100936-oboronec-azovstali-iz-zaporizza-akij-pereziv-polon-ocoliv-organizaciu-za-prava-lgbt-vijskovih/ Автори матеріалу: Дмитро Нагорний, Юліана Топольник	1. Новина	1. Вплив війни та участь у спротиві <i>(Лідерство ветеранів, полон, «Азовсталь»)</i>	4.1. Суб'єкт: Активний (Олександр Деменко) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ+ військові [x] Гей	1. Позитивна	0. Відсутні <i>(Повне руйнування стереотипу про "непатріотичність")</i>	1. Герой <i>(Визволитель, лідер, ветеран)</i>	8.1. Тип: Документальне (Портрет Олександра з партнером Артуром) 8.2. Взаємодія: Консонанс	Обрання нового голови ГО "Українські ЛГБТ військові"; заручини військового	<i>«Досвід захисника, пережитий полон і незламна віра в майбутнє роблять Олександра сильною та доречною кандидатурою, здатною представляти інтереси всієї ЛГБТІК+ військової спільноти» (з офіційного допису ГО «Українські ЛГБТ+ військові та ветерани за рівні права»). Додатково: «Пара вирішила дочекатися ухвалення законопроекту про реєстровані партнерства, щоб укласти їх саме в Україні» (там само).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 482 Дата: 10.09.2025 Медіа: Суспільне Культура Заголовок: В Україні вперше визнали шлюбні відносини між двома чоловіками URL: https://suspilne.media/culture/1111814-v-ukraini-vperse-viznali-slubni-vidnosini-miz-dvoma-colovikami/ Авторка матеріалу: Оксана Заблоцька	1. Новина	2. Права, політика та законодавство (Судовий прецедент)	4.1. Суб'єкт: Активний (Зорян Кісь, Тимур Левчук, ГО «Інсайт»). 4.2. Маркери: [x] ЛГБТК+ [x] Шлюбні відносини [x] Двоє чоловіків	1. Позитивна	0. Відсутні (Цитування противників із ГО «Всі разом!», які апелюють до Конституції)	4. Громадянин (Визнання сімейного статусу державою)	8.1. Тип: Документальне (Фото пари та активістів під судом). 8.2. Взаємодія: Консонанс.	Історичне рішення суду, що створює прецедент для визнання одностатевих сімей без закону про партнерства.	«Вітаємо Зоряна та Тимура! Та що там, вітаємо всіх нас із цим рішенням. Попереду ще багато роботи, але сьогодні ми точно стали ближчими до рівності. Бо любов — сильніша за упередження. А рівність — неминуча» (коментар ГО «Інсайт»). Протилежна позиція: «Це рішення прямо й буквально суперечить прямим і категоричним нормам Конституції України і Сімейного кодексу України» (Руслан Кухарчук, голова ГО «Всі разом!»).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 488 Дата: 11.09.2025 Медіа: Суспільне Крим Заголовок: "Я зрізала браслет і втекла": історія Лілії Хвильки про переслідування ЛГБТ в Криму URL: https://susilne.media/crimea/1112002-a-zrizala-braslet-i-vtekla-istoria-lilii-hvilki-pro-peresliduvanna-lgbt-v-krimu/ Авторки матеріалу: Анна Янько, Валерія Церна	3. Інтерв'ю / Історія	3. Насильство та дискримінація / 7. Особисті історії та камінг-аути <i>(Репресії на окупованих територіях)</i>	4.1. Суб'єкт: Активний (Лілія Хвилька, трансгендерна активістка, Керч) Експертка: Ірина Юзик (менеджерка Центру прав людини ZMINA) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ [x] Трансгендерна	1. Позитивна (рефлексія в Додатку Ж)	1. Загроза цінностям <i>(РФ визначила ЛГБТ-«рух» «екстремістською організацією» та переслідує активістів як загрозу державі)</i>	3. Загроза / Чужий <i>(Постраждала від репресій, але чинить опір, втекла з-під арешту)</i>	8.1. Тип: Документальне (Фото героїні із Instagram) + Вбудоване відео YouTube https://www.youtube.com/watch?v=5dPURZ5idsI 8.2. Взаємодія: Консонанс	Історія переслідування трансгендерної жінки в окупованому Криму; визнання «ЛГБТ-руху» екстремістським в РФ	<i>«Коли прийшла російська влада, повністю зникла свобода слова. Одразу почали виїжджати або зникати українські активісти й журналісти» (Лілія Хвилька, трансгендерна активістка, Керч).</i> Додатково: <i>«Це рішення фактично забороняє будь-яку діяльність і відкриває шлях до кримінального переслідування тих, хто не приховує свою ідентичність» (Ірина Юзик, менеджерка Центру прав людини ZMINA).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 711 Дата: 27.12.2019 Медіа: ТСН.ua Заголовок: У російській Самарі гомосексуалам заборонили здавати кров — активісти шоковані дискримінацією URL: https://tsn.ua/svit/u-rosiyskiy-samari-gomoseksualam-zaboronili-zdavati-krov-aktivisti-shokovani-diskriminaciyeyu-1466385.html Автор матеріалу: не зазначений (матеріал без підпису)	1. Новина	5. Суспільство, здоров'я та спорт (Медичне регулювання, заборона донорства, ВІЛ)	4.1. Суб'єкт: Пасивний об'єкт (спільнота як об'єкт заборони) / Активна спікерка (Ірина, очільниця ЛГБТ-руху «Аверс», — прізвище не розкрито на її прохання). Опонент: Олена Кудінова (заступниця директора Самарської станції переливання крові). 4.2. Маркери: [x] геї [x] гомосексуали [x] гомосексуалісти	3. Негативна	2. Девіація / Хвороба (Пряма асоціація з ВІЛ-інфекцією та «групою ризику» в одному переліку з наркозалежними)	2. Жертва (Акцент на дискримінації та позбавленні прав)	8.1. Тип: Документальне (фото пробірок з кров'ю) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Поява офіційного повідомлення на сайті Самарської обласної станції переливання крові про правила донорства	«Залишається сподіватися лише на те, що це якась безглузда помилка адміністрації служби крові, бо законодавчого обмеження на донорство крові групами ризику давно немає... це дискримінація в чистому вигляді» (Ірина, очільниця Самарського ЛГБТ-руху «Аверс») «Якщо при обстеженні донора виникає підозра на поведінку, що приводить до ризику зараження... донор повинен бути відведений від донорства» (Олена Кудінова).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 773 Дата: 15.06.2020 Медіа: ТСН.ua Заголовок: У Києві сталася сутичка між 15 праворадикалами і двома дівчатами, які здирали плакати проти ЛГБТ URL: https://kyiv.tsn.ua/skandal-z-pobittiyam-divchat-yaki-vidkleyuvali-plakati-proti-lgbt-u-kyievi-pravoradikali-zaperechuyut-fakt-nasilstva-1566193.html Авторка матеріалу: Лінда Хурані	1. Новина	3. Насильство та дискримінація (Фізичний напад, конфлікт на ґрунті ненависті, праворадикальні угруповання)	4.1. Суб'єкт: Пасивний об'єкт (Постраждали активістки). Опоненти (Радикали «Традиція і Порядок»). 4.2. Маркери: [х] ЛГБТ (загальний) (Згадка в контексті «плакати проти ЛГБТ», «КиївПрайд»)	3. Негативна	1. Загроза цінностям (Через цитування плакатів: «Гендер не існує», «Бог і батьківщина», зображення меча, що розрубє прапор)	2. Жертва (Дівчата описані як об'єкт агресії групи з 15 чоловіків)	8.1. Тип: Документальне (Фото розбитого телефону, фото плакатів на стінах) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Конфлікт на Контрактовій площі у Києві через зняття агітаційних матеріалів руху «Традиція і Порядок»	<i>«До дівчат наблизилась група з приблизно 15 молодих чоловіків "Традиції і Порядку"... молодики обзивали їх, штовхалися, а також вдарили одну з них рукою по обличчю» (із допису ГО «КиївПрайд» у Facebook зі слів постраждалих); «Гарантую, що побиття там не було. Сталася перепалка, з нашої сторони було 15 осіб, їх було двоє. Дійсно, нашим людям не потрібно було емоційно реагувати на це» (Богдан Ходаковський, лідер «Традиція і Порядок»).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 787 Дата: 22.09.2020 Медіа: ТСН.ua Заголовок: "Бог любить усіх своїх дітей": Папа Римський підтримав батьків ЛГБТ-підлітків URL: https://tsn.ua/svit/bog-lyubit-usih-svoyih-ditey-papa-rimskiy-pidtrimav-batkiv-lgbt-pidlitkiv-1630525.html Авторка матеріалу: Ірина Загородня	1. Новина	10. Релігія та соціальні цінності / 9. Глобальний контекст (Папа Римський, позиція Ватикану щодо ЛГБТ-дітей)	4.1. Суб'єкт: Активний (Папа Франциск — через переказ; Мара Ґрассі, мати ЛГБТ-дитини та віцепрезидентка італійської асоціації батьків ЛГБТ-дітей) Спільнота виступає об'єктом обговорення й підтримки 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний) (Терміни: «ЛГБТ-підлітки», «ЛГБТ-діти»)	1. Позитивна	0. Відсутні	4. Громадянин (Об'єкт підтримки, гуманізація через концепт «діти божі», акцент на любові до всіх)	8.1. Тип: Документальне (фото Папи Римського) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Повідомлення про приватну зустріч Папи Франциска з членами асоціації батьків ЛГБТ-дітей у Ватикані	«Бог любить усіх своїх дітей, усіх» (слова Папи Франциска у приватній розмові, переказані Марою Ґрассі, віцепрезиденткою італійської асоціації батьків ЛГБТ-дітей). «Католицька церква повинна також любити всіх чоловіків і жінок» (слова Папи Франциска, переказані Марою Ґрассі). Примітка: Ватикан офіційно підтвердив зустріч, але не коментував її зміст.

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 791 Дата: 25.02.2021 Медіа: ТСН.ua Заголовок: "Я хочу, щоб ЛГБТ забули дорогу до Луцька": депутати проголосували за заборону скандальної книжки URL: https://tsn.ua/ukrayina/ya-hochu-schob-lgbt-zabuli-dorogu-do-lucka-deputati-progolosuvali-za-zaboronu-skandalnoyi-knizhki-1733488.html Автор матеріалу: не зазначений (матеріал без підпису)	1. Новина	2. Права, політика та законодавство (Рішення міськради, цензура, звернення до Кабміну, «традиційні цінності» в політиці)	4.1. Суб'єкт: Опоненти (Депутати Луцької міськради, мер, Рада церков) Спільнота — пасивний об'єкт заборони 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний) [x] Гомосексуальні (через контекст «одностатеві стосунки»)	3. Негативна	1. Загроза цінностям ("Підриває засади моралі", "руйнує сім'ї") 2. Девіація / Хвороба ("Популяризація збочень", "відхилення")	3. Загроза / Чужий (ЛГБТК+ спільноти подаються як зовнішні вороги, яким треба «забути дорогу» до міста)	8.1. Тип: Документальне (фото засідання Луцької міської ради, © Луцька міська рада; у тексті — фото обкладинки книги «Принцеса+при нцеса: довго і щасливо») 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Сесія Луцької міської ради, реакція на закупівлю книги «Принцеса+ принцеса: довго і щасливо" за державний кошт	<i>«Я хочу, щоб ЛГБТ забули дорогу до Луцька» (Роман Кравчук, депутат Луцької міської ради).</i> <i>«Зміст книжки суперечить сімейним цінностям, моралі та загрожує інституту сім'ї» (з тексту офіційного звернення Луцької міської ради до Кабміну).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 811 Дата: 06.07.2021 Медіа: ТСН.ua Заголовок: MELOVIN заздалегідь планував ЛГБТ-перформанс та влаштував пошук чоловіків URL: https://tsn.ua/glamur/melovin-zazdalegid-planuvav-lgbt-performans-ta-vlashtuvav-poshuk-cholovikiv-1819168.html Авторка матеріалу: Юлія Шолудько	1. Новина	7. Особисті історії (Камінг-аут, публічний скандал через цензуру)	4.1. Суб'єкт: Активний (MELOVIN як ініціатор перформансу) + підтримка UKRAINEPRIDE 4.2. Маркери: [x] Бісексуальні («зійнався, що він бісексуал») [x] ЛГБТ (загальний)	3. Негативна (рефлексія в Додатку Ж)	0. Відсутні (Матеріал описує факт цензури, а не транслює стереотипи)	2. Жертва (Об'єкт цензури: телеканал вирізав ключовий момент самовираження)	8.1. Тип: Документальне (фото з Instagram артиста) + відео повної версії камінг-ауту з публікації @ukraine.pride в Instagram https://www.instagram.com/reel/CQ9Rq18nzf8/ 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Виступ на фестивалі Atlas Weekend, камінг-аут на сцені та вирізання поцілунку з ефіру телеканалу М1.	<i>«Телеканал вирізав усі сцени, де цілюються хлопці і залишив лише поцілунок MELOVIN з дівчиною-моделлю» (з публікації @ukraine.pride в Instagram). У статті процитовано коментарі під дописом: «Це неповага до артиста та його вибору», «Злякалися, що купка людей злякається поцілуночка 3-секундного», «Ганьба».</i> <i>«Звинувачення у цензурі образливі» (позиція телеканалу М1).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 847 Дата: 19.08.2021 Медіа: ТСН.ua Заголовок: Бочки та презервативи з лайном уже понад рік зберігають в управлінні поліції Києва URL: https://kyiv.tsn.ua/bochki-ta-prezervativi-z-laynom-uzhe-ponad-rik-zberigayut-v-upravlinni-policiji-kiyeva-1849918.html Автор матеріалу: Богдан Скаврон	1. Новина	3. Насильство та дискримінація (Злочин на ґрунті ненависті, судовий розгляд справи про напад)	4.1. Суб'єкт: Пасивний об'єкт (Учасники маршру як ціль нападу) Активний (Поліція/Суд - зберігання доказів) 4.2. Маркери: [х] ЛГБТ (загальний) («парад ЛГБТ-активістів», «Марш рівності»)	3. Негативна (рефлексія в Додатку Ж)	0. Відсутні (Матеріал фактологічний, описує речові докази)	2. Жертва (Спільнота представлена як мішень для фізичного та принизливого нападу)	8.1. Тип: Символічне / Документальне (архівне фото прапора на марші) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Судовий розгляд кримінального провадження щодо підготовки нападу на Марш рівності 2019 року	«Ємкості з фекаліями було визнано речовими доказами у справі про запланований напад на торішній парад ЛГБТ-активістів» (лід матеріалу). <i>«Вони планували пронести 200 наповнених екскрементами презерватив на Марш рівності та закидати ними його учасників і співробітників поліції» (бекграунд у кінці матеріалу).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 877 Дата: 11.12.2021 Медіа: ТСН.ua Заголовок: Будівлю КМДА підсвітили кольорами ЛГБТ: фото URL: https://kyiv.tsn.ua/budivlyu-kmda-pidsvitili-kolorami-lgbt-foto-1930015.html Авторка матеріалу: Марія Бойко	1. Новина	6. Прайд та активізм (Публічна акція солідарності, ініціатива Amnesty International та KyivPride)	4.1. Суб'єкт: Активний (ГО як ініціатори, міська влада як партнер) Ленні Емсон (директор ГО «КиївПрайд») Оксана Покальчук (директорка Amnesty International) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний) (Також згадується аббревіатура «ЛГБТКІ») [x] гомофобія [x] трансфобія	1. Позитивна	0. Відсутні (Матеріал спрямований на деконструкцію фобій)	4. Громадянин (Акцент на рівноправності: «рівність прав усіх без винятку людей»)	8.1. Тип: Документальне (фото підсвіченої будівлі) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Міжнародний день прав людини (10 грудня), акція проти гомофобії та трансфобії.	<i>«Акція привертає увагу саме до рівності прав усіх без винятку людей. Упевнений, що визнання кожним із нас цієї рівності веде людей до свободи, взаємоповаги та миру»</i> (перший заступник голови КМДА Микола Поворозник).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 893 Дата: 18.05.2022 Медіа: ТСН.ua Заголовок: Ірина Федішин про представників ЛГБТ: "Вам подобається себе руйнувати, руйнуйте" URL: https://tsn.ua/glamur/irina-fedishin-pro-predstavnikov-lgbt-vam-podobayetsya-sebe-ruynuvati-ruynuyte-2064964.html Авторка матеріалу: Тетяна Курпіта	1. Новина	7. Особисті історії (Скандал у шоу-бізнесі, гомофобні висловлювання публічної особи)	4.1. Суб'єкт: Активний (Ірина Федішин — транслятор позиції) Спільнота — пасивний об'єкт осуду 4.2. Маркери: [х] ЛГБТ (загальний) («ЛГБТ-спільнота», «представники»)	3. Негативна	1. Загроза цінностям («Великий гріх») 2. Девіація / Хвороба («Вам подобається себе руйнувати»)	5. Маргінал (Спільнота представлена як група грішників, що займаються само-руйнуванням, протиставлена «духовним людям»)	8.1. Тип: Документальне (скріншот з відео інтерв'ю) 8.2. Взаємодія: Консонанс (зображення спікера) 8.3. Модальність: Висока	Скандал навколо оцінок журі на «Євробаченні 2022», інтерв'ю Аліні Доротюк <i>«Вам подобається себе руйнувати, руйнуйте» (Ірина Федішин, там само).</i> <i>«Я духовна людина і я чітко знаю, що це є важкий гріх» (Ірина Федішин, там само).</i>	<i>«Я це не розумію, для мене це великий гріх» (Ірина Федішин, українська співачка, в інтерв'ю Аліні Доротюк).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 900 Дата: 01.11.2022 Медіа: ТСН.ua Заголовок: "У нього є чоловік, але для держави його немає": навіщо українка одружується з ЛГБТ-військовим URL: https://tsn.ua/ukrayina/unogo-ye-cholovik-ale-dlya-derzhavi-yogodlya-derzhavi-yogonemaye-navischo-ukrayinka-odrzhuyetsya-z-viyskovim-2192746.html Автор матеріалу: Дмитро Гулійчук	1. Новина	1. Вплив війни та участь у спротиві (Військова служба ЛГБТ-людей, юридична незахищеність партнерів військових)	4.1. Суб'єкт: Активний (Леда Космачевська — ініціаторка дії) Пасивний (Військовий та його партнер) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний) [x] Гей / Гомосексуальні («В мого майбутнього чоловіка є чоловік», «ЛГБТ-військовий»)	1. Позитивна	0. Відсутні	1. Герой / Громадянин (Військовий, який боронить країну; Акцент на відсутності базових громадянських прав)	8.1. Тип: Символічне (стокове фото рук двох людей) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Публікація посту Леди Космачевської у Facebook, контекст петиції про одностатеві шлюби та відповіді Президента	<i>«В мого майбутнього чоловіка є чоловік. Вони разом 15 років. Але в юридичній площині України його не існує»</i> (Леда Космачевська, спеціалістка у сфері комунікацій, зі свого допису у Facebook). <i>«Це я виконаю його останню волю і я зустріну його перша, коли він повернеться з перемогою»</i> (Леда Космачевська, там само).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 903 Дата: 23.03.2023 Медіа: ТСН.ua Заголовок: У спортзалі Франківська розмістили табличку, яка обурила ЛГБТ-спільноту: деталі скандалу URL: https://tsn.ua/ukrayina/u-sportzali-frankivska-rozmistili-tablichku-yaka-oburila-lgbt-spilnotu-detali-skandalu-2292469.html Автор матеріалу: Ігор Бережанський	1. Новина	3. Насильство та дискримінація (Побутова гомофобія, дискримінаційні оголошення, конфлікт цінностей)	4.1. Суб'єкт: Активний (Адміністрація закладу — відстоює право на дискримінацію). Опоненти (КиївПрайд). 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний) [x] Гомосексуальні (Також вживається стигматизуючий маркер: «особи з нетрадиційною орієнтацією»)	3. Негативна	2. Девіація / Хвороба («Нетрадиційна орієнтація») 3. Гіперсексуалізація (Порівняння з вагітними жінками як маркер слабкості й фемінності геїв)	2. Жертва (Спільнота представлена як об'єкт глузування та публічної образи)	8.1. Тип: Документальне (фото таблички у спортзалі, поширене «КиївПрайд» у Facebook й Instagram, KyivPride) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Публікація фото таблички в соцмережах, реакція ГО «КиївПрайд» та відмова закладу зняти оголошення	<i>«Спортивний інвентар дозволяється не прибирати... особам з нетрадиційною сексуальною орієнтацією» (напис на табличці в одному зі спортзалів Івано-Франківська); «...сам вираз "нетрадиційна сексуальна орієнтація" є гомофобним, бо гомосексуальність цілком традиційна сексуальність... гомосексуальних людей порівнюють з вагітними жінками, підіграючи стереотипу про фемінність, а отже слабкість геїв» (коментар ГО «КиївПрайд» в Instagram).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 917 Дата: 05.04.2023 Медіа: ТСН.ua Заголовок: У Росії затримали китайця Хаоян Суя та його коханого за пропаганду ЛГБТ-стосунків URL: https://tsn.ua/svit/u-rosiyi-zatrimali-kitaycya-haoyan-suya-ta-yogo-kohanogo-za-propagandu-lgbt-stosunkiv-2301583.html Автор матеріалу: Богдан Скаврон	1. Новина	8. Висміювання Росії через тему ЛГБТК+ (Становище ЛГБТК+ спільнот у РФ) (Репресії, гомофобна державна політика РФ, переслідування за «пропаганду»)	4.1. Суб'єкт: Пасивний об'єкт (Хаоян Суй та Гела Гогішвілі — жертви арешту) Активний (Російська поліція/влада) 4.2. Маркери: [x] Гомосексуальні («гомосексуальна, міжрасова пара») [x] ЛГБТ (загальний)	3. Негативна	1. Загроза цінностям (Через призму законодавства РФ: стосунки трактуються як «пропаганда», що загрожує суспільству)	2. Жертва (Пара зображена як об'єкт переслідування з боку тоталітарної системи)	8.1. Тип: Документальне (фото пари із соцмереж) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Затримання блогерів у Казані за законом про заборону «ЛГБТ-пропаганди», посилення гомофобного законодавства в РФ	<i>«Тепер їх звинувачують у порушенні російського законодавства, яке забороняє "пропаганду" таких стосунків...»</i> (з тексту матеріалу; по матеріалах Telegram-каналу SOTA) <i>«В Росії посилили закон... практично заборонивши будь-яке публічне висловлення... стосунків»</i> (з тексту матеріалу; по матеріалах SOTA)

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 933 Дата: 17.04.2023 Медіа: ТСН.ua Заголовок: Весняне загострення: Соловйов заявив, що "гомосексуалісти танцюють на Хрещатику" URL: https://tsn.ua/ato/vesnya-ne-zagostrennya-solovyov-zayaviv-scho-gomoseksualisti-tancyuyut-na-hreschatiku-2309782.html Автор матеріалу: Дмитро Гулійчук	1. Новина	8. Висміювання Росії через тему ЛГБТК+ (Становище ЛГБТК+ спільнот у РФ) (Використання гомофобії як зброї в інформаційній війні, протиставлення «скреп» та «європейських цінностей»)	4.1. Суб'єкт: Активний (Володимир Соловйов — транслятор пропаганди) Пасивний (ЛГБТ-спільнота як уявна загроза) 4.2. Маркери: [x] Гомосексуальні [x] гомосексуалісти [x] ЛГБТ (загальний)	3. Негативна	1. Загроза цінностям (Пряма прив'язка наявності ЛГБТ до «розтопаної віри» та зради пам'яті дідів)	3. Загроза / Чужий (Спільнота представлена як чужорідний елемент, що захопив центр столиці — «Хрещатик»)	8.1. Тип: Документальне (скріншот з пропагандистського відео) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Пропагандистське відеозвернення Соловйова до українських військових із закликом здаватися в полон	<i>«Гомосексуалісти танцюють на Хрещатику, а православну віру нібито розтоптали»</i> (Володимир Соловйов). <i>«Твою віру зрадили! Твою Лавру розтоптали!»</i> (Володимир Соловйов) <i>«За чутками, є представником ЛГБТ»</i> (Дмитро Гулійчук — авторська ремарка про сина Соловйова, про якого є чутки в медіа).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 951 Дата: 21.05.2023 Медіа: ТСН.ua Заголовок: У центрі Львова дівчина романтично освідчилась у коханні своїй партнерці (відео) URL: https://lviv.tsn.ua/u-centri-lvova-divchina-romantichno-osvidchilas-u-kohanni-svoyiy-partnerci-video-2333803.html Автор матеріалу: Ігор Бережанський	1. Новина	7. Особисті історії (Романтичні стосунки, публічне освідчення, видимість одностатевих пар у міському просторі)	4.1. Суб'єкт: Активний (Дівчина, яка освідчується) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний) [x] Гомосексуальні (Контекст: "освідчилась партнерці")	1. Позитивна	0. Відсутні (Подія зображена як нормальна частина людських стосунків)	4. Громадянин / Буденний образ (Нормалізація присутності ЛГБТ-пар у публічному просторі міста)	8.1. Тип: Документальне (скріншот з аматорського відео) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Публічне освідчення на вулиці у центрі Львова, реакція перехожих	<i>«Десятки людей, які спостерігали за закоханими, підтримали їх оплесками» (Ігор Бережанський — із тексту матеріалу).</i> <i>«Дівчина просто серед вулиці стає на коліна перед своєю коханою» (Ігор Бережанський — із тексту матеріалу).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 977 Дата: 20.10.2023 Медіа: ТСН.ua Заголовок: Представник церкви пояснив, що "не так" із кліпом Соловій і Жадана, який вони зняли у храмі URL: https://tsn.ua/glamur/predstavnik-cerkvi-poyasniv-scho-ne-tak-z-klipom-soloviy-i-zhadana-yakiy-voni-znyali-u-hrami Автор матеріалу: Ігор Бережанський	1. Новина	10. Релігія (Позиція церкви, конфлікт «традиційних цінностей» та мистецтва, звинувачення в аморальності)	4.1. Суб'єкт: Активний (Отець Юрій — представник церкви) Пасивний (Одностатєва пара в кліпі) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний) («ЛГБТ-ідеологія») [x] Лесбійка («любов, яка є лесбійською»)	3. Негативна	1. Загроза цінностям (Кліп названо таким, що «суперечить християнській моралі» та показує молоді «двозначну мораль»)	3. Загроза / Чужий (Образ ЛГБТ протиставляється святості храму як щось неприйнятне й чуже)	8.1. Тип: Документальне (кадри з кліпу: поцілунок) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Скандал навколо зйомок кліпу «Серце» в церкві св. Андрія Первозванного; вимога церкви видалити відео	«Тобто це така пряма символічна підтримка ЛГБТ ідеології, тобто показана "любов" двох дівчат, і то любов, яка є лесбійською» (Отець Юрій, представник церкви св. Андрія Первозванного у Львові). «Використовувати храм божий у таких двозначних цілях... не личить» (Отець Юрій, представник церкви св. Андрія Первозванного у Львові).

ID: 981 Дата: 04.02.2024 Медіа: ТСН.ua Заголовок: ЛГБТ-військовий висловився про чоловіків, які ухиляються від армії* URL: https://tsn.ua/exclusive/lgbt-viyskoviy-vislovivsy-pro-cholovikiv-yaki-uhilyayutsya-vid-armiyi-2506741.html Авторка матеріалу: Катерина Кузнецова <i>*Заголовок свідомо конструює контраст, поєднуючи два високочутливі тригери воєнного часу — стигматизовану соціальну групу (ЛГБТК+) та гостросоціальне питання мобілізації.</i>	3. Інтерв'ю	1. Вплив війни та участь у спротиві (Мобілізація, служба в артилерії, ставлення до ухилянтів)	4.1. Суб'єкт: Активний (Павло Легойда — військовий, висловлює власну позицію) 4.2. Маркери: [х] ЛГБТ (загальний) («ЛГБТ-військовий»)	2. Нейтральна	0. Відсутні (Акцент зроблено на професійних якостях та громадянській позиції)	1. Герой (Образ захисника, «свої серед своїх»: «Почалася війна, дали автомат — пішов»)	8.1. Тип: Документальне (скриншот з відеоінтерв'ю) + відео з інтерв'ю на YouTube https://www.youtube.com/watch?v=cpkEwFzQyXQ 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Інтерв'ю для YouTube-каналу ТСН, обговорення страху перед мобілізацією та служби	«Почалася війна, дали автомат — пішов» (Павло Легойда, позивний «Легідний», стрілець-зенітник). «Я служу в артилерії... Це гарячий напрямок» (Павло Легойда, позивний «Легідний», стрілець-зенітник).
ID: 987 Дата: 27.02.2024 Медіа: ТСН.ua Заголовок: УПЦ КП	1. Новина	10. Релігія / 1. Вплив війни та участь у спротиві	4.1. Суб'єкт: Активний (УПЦ КП/Філарет —	3.	1. Загроза цінностям («Відкрита	1. Герой (Військовий, наго-	8.1. Тип: Документальне (фото медалі)	Скандал через рішення патріарха Філарета	«Вважати церковну нагороду Віктору Пилипенку — анульованою»

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
анулювала медаль військовому — бо він гей: люди почали масово відмовлятись від нагород церкви URL: https://tsn.ua/ukrayina/upc-kp-anulyuvala-medal-viyskovomu-bo-vin-gey-lyudi-pochali-masovo-vidmovlyatis-vid-nagorod-cerkvi-2522797.html Авторка матеріалу: Ярослав Денькович		(Дискримінація з боку церкви, конфлікт релігійних догм та поваги до військових заслуг. Перетин з темою «1. Вплив війни»).	ініціатор дискримінації). Активний (Громадськість/ Військові — протест/ флешмоб). 4.2. Маркери: [x] Гей [x] ЛГБТ (загальний)		пропаганда гріховної ідеології») 2. Девіація / Хвороба («Гріховні схильності»)	роджений за жертвність) 2. Жертва (Об'єкт дискримінації, у якого відібрали нагороду через ідентичність)	8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	анулювати нагороду Віктора Пилипенка; масова відмова інших громадян від церковних відзнак	(Патріарх Філарет / офіційне рішення УПЦ КП). <i>«Ваші антилюдяні погляди мені бридкі... Жбурну вам цю іграшку під ноги»</i> (учасник/-ця флешмобу масової відмови від церковних нагород — ім'я не ідентифіковано в матеріалі).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1003 Дата: 29.04.2024 Медіа: ТСН.ua Заголовок: В Києві невідомі погрожували військовому Сергію Гнезділову — назвали "людьми Караса": що передувало URL: https://kyiv.tsn.ua/ukryev-nevidomi-pogrozhuvali-viyskovomu-sergiyu-gnezdilovu-nazvalisya-lyudmi-karasya-scho-pereduvalo-2568090.html Авторка матеріалу: Світлана Несчетна	1. Новина	3. Насильство та дискримінація / 1. Вплив війни та участь у спротиві (Погрози, напад праворадикалів, використання ЛГБТ-тематики для дискредитації військового)	4.1. Суб'єкт: Пасивний (Сергій Гнезділов — об'єкт нападу). Активний (Група невідомих — агресори). 4.2. Маркери: [х] Гей (Вживається як звинувачення: «організатор гей-парадів»)	3. Негативна	1. Загроза цінностям (Інструменталізація: спроба дискредитувати військового, пов'язавши його з «гей-парадами» та проросійськістю)	2. Жертва (Військовий представлений як жертва переслідування та погроз із боку радикальних елементів)	8.1. Тип: Документальне (фото Сергія Гнезділова) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Конфлікт біля Українського дому, вимога вибачень перед Євгеном Карасем, погрози фізичною розправою	<i>«Згодом його назвали "проросійським організатором гей-парадів"» (Світлана Несчетна — авторська ремарка; посилення на матеріал hromadske.ua).</i> <i>«Погрожують фізичною розправою... стає трошки моторошно» (Сергій Гнезділов).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1017 Дата: 29.05.2024 Медіа: ТСН.ua Заголовок: Чи можуть мобілізувати до армії небінарних і трансгендерних осіб: відповідь адвокати URL: https://tsn.ua/ukrayina/chi-mozhut-mobilizuvati-do-armiyi-nebinarnih-i-transgendernih-osib-vidpovid-advokatki-2589570.html Автор матеріалу: Ігор Бережанський	2. Стаття/Лонгрід	2. Права, політика та законодавство (Юридичний статус трансгендерних людей, правове регулювання мобілізації, прогалини в законодавстві)	4.1. Суб'єкт: Активний (Діана Скумадчук — юристка, експерт) Пасивний (Трансгендерні та небінарні особи — об'єкт регулювання) 4.2. Маркери: [x] Трансгендерна [x] ЛГБТ (загальний) (згадується «небінарні»)	2. Нейтральна	0. Відсутні (Констатація юридичних фактів)	4. Громадянин (Акцент на обов'язках перед державою та статусі військово-зобов'язаного згідно з документами)	8.1. Тип: Символічне (графічне зображення гендерних символів) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Низька (малюнок, графіка)	Обговорення правил мобілізації під час воєнного стану, коментар юристки для медіа	<i>«В Україні не виокремлюють поняття небінарних та трансгендерних осіб. У чинних нормативно-правових актах вони не мають закріпленого юридичного статусу»</i> (Діана Скумадчук, юристка; передає РБК-Україна). <i>«Українське законодавство визнає тільки чоловіків та жінок»</i> (Діана Скумадчук, юристка; передає РБК-Україна).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1021 Дата: 27.08.2025 Медіа: ТСН.ua Заголовок: Захисник "Азовсталі" заручився зі своїм партнером Артуром URL: https://tsn.ua/ukrayina/za-khysnyk-azovstali-zaruchyvsia-zi-svoyim-partnerom-arturom-2899985.html Автор матеріалу: Ігор Бережанський	1. Новина	1. Вплив війни та участь у спротиві (Героїзація ЛГБТ-військових, оборона Маріуполя, полон, статус ветерана) <i>(Додатково: б. Прайд та активізм — очолив ГО)</i>	4.1. Суб'єкт: Активний (Олександр Деменко — герой матеріалу, лідер організації) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний) («ЛГБТ-військові», «ЛГБТІК+») [x] Гей (контекст: «заручився з партнером Артуром»)	1. Позитивна	0. Відсутні (Повна деконструкція стереотипів через образ мужнього захисника та лідера)	1. Герой (Захисник «Азовсталі», пережив 20 місяців полону, «сильна кандидатура»)	8.1. Тип: Документальне (фото у формі; фото моменту освідчення/поцілунку) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Обрання нового голови об'єднання «Військові ЛГБТ+», очікування на прийняття закону про реєстровані партнерства	<i>«Цей важливий момент вкотре доводить, що права ЛГБТІК+ військових — це не абстрактна політика, а реальні долі людей, які щодня служать і жертвують собою заради нашого майбутнього», «Досвід захисника, пережитий полон і незламна віра в майбутнє роблять Олександра сильною і доречною кандидатурою, здатною представляти інтереси всієї ЛГБТІК+ військової спільноти» (спільнота «Військові ЛГБТ+» — допис у Facebook).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1027 Дата: 02.09.2025 Медіа: ТСН.ua Заголовок: Скандал в УКУ: доньці драматургині Ворожбит відмовили у гуртожитку через символіку ЛГБТ URL: https://tsn.ua/ukrayina/skandal-v-uku-dontsi-dramaturhyni-vorozbyt-vidmovyly-u-hurtozytku-cherez-symvoliku-lhbt-2904131.html Авторка матеріалу: Ірина Лаб'як	1. Новина	3. Насильство та дискримінація (Інституційна дискримінація в освіті, відмова у поселенні, конфлікт релігійних та світських цінностей)	4.1. Суб'єкт: Активний (Наталка Ворожбит — захищає права доньки) Опоненти (Адміністрація УКУ) Пасивний (Параска — об'єкт рішення) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний) (Символіка: «прапорець ЛГБТ», «емодзі»)	2. Нейтральна	1. Загроза цінностям (Екстремальна стигматизація: символ ЛГБТ прирівнюється до символіки країни-агресора, «російський прапор»)	2. Жертва (Абітурієнтка представлена як жертва упередженого ставлення, якій відмовили в базовому праві на житло через погляди)	8.1. Тип: Документальне (фото Наталки Ворожбит з донькою) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Вступна кампанія до УКУ, відмова у наданні гуртожитку (колегіуму) через моніторинг соцмереж абітурієнтів	<i>«Вважає, цитую, що "це все одно що повісити російський прапор на своїй аватарці"» (Наталка Ворожбит, передаючи слова представника/-ці адміністрації УКУ — ім'я не ідентифіковано в матеріалі).</i> <i>«Цей прапорець, який для неї означає толерантність... став причиною відмови проживання» (Ірина Лаб'як — авторська описова ремарка).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1037 Дата: 01.03.2020 Медіа: Труха Україна (Telegram) Заголовок: Один гей, второй из дурки... 🙋 URL: https://t.me/truexanewsua/2507	4. Пост у Telegram	3. Насильство та дискримінація (Цькування, доксинг, політичний конфлікт, використання мови ворожнечі)	4.1. Суб'єкт: Пасивний об'єкт (Активісти, яких «вистежують»). Активний (Анатолій Шарій/Адмін каналу). 4.2. Маркери: [х] Гей (Використано як негативну характеристику в парі з психічним розладом)	3. Негативна	2. Девіація / Хвороба (Пряма асоціація гомосексуальності з психічними відхиленнями: «Один гей, второй из дурки»)	5. Маргінал (Суб'єкти представлені як фріки, неадекватні елементи, "мамкины активисты")	8.1. Тип: Документальне (колаж із особистих фото). 8.2. Взаємодія: Консонанс (фото ілюструють тих, кого ображають). 8.3. Модальність: Висока.	Напад на намет партії Шарія у центрі Харкова, ідентифікація нападників проросійським блогером.	<i>"Один гей, второй из дурки..."</i> <i>"Мамкины активисты напали на представителей Шария..."</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1041 Дата: 27.05.2020 Медіа: Труха Україна (Telegram) Заголовок: В Харькове избили трансгендера: ЛГБТ-сообщество в ахуе! URL: https://t.me/truexanewsua/5076	4. Пост у Telegram	3. Насильство та дискримінація (Фізичний напад, зламаний ніс, бездіяльність поліції, мова ворожнечі у подачі)	4.1. Суб'єкт: Пасивний об'єкт (Трансгендерна жінка — жертва). Активний (Нападники — «три бычары»). 4.2. Маркери: [x] Трансгендерна (Вживаються: «трансгендер», «трансгендерная женщина») [x] ЛГБТ (загальний)	3. Негативна	4. Віктимізація (Акцент виключно на побитті та травмах). <i>Прихований стереотип:</i> ЛГБТ-люди як «провокатори» насильства своєю присутністю на вулиці.	2. Жертва (Жінка представлена виключно як об'єкт фізичної агресії та поліцейської байдужості).	8.1. Тип: Документальне / Шокуюче (фото забинтованого обличчя жертви у прев'ю посилання). 8.2. Взаємодія: Консонанс. 8.3. Модальність: Висока.	Напад на трансгендерну жінку у Харкові 24 квітня; зтягування розслідування поліцією.	<i>«ЛГБТ-сообщество в ахуе!»</i> <i>«Остановилась купить сигареты (мораль вы поняли?;)»</i> <i>«Три бычары начали ее оскорблять, затем и вовсе сломали нос».</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1045 Дата: 22.07.2020 Медіа: Труха Україна (Telegram) Заголовок: ЛГБТ-козачков вызывали? URL: https://t.me/truexanewsua/6621	4. Пост у Telegram	4. Культура та репрезентація (Кіно, «Головна фортеця Січі», квір-інтерпретація історії)	4.1. Суб'єкт: Пасивний об'єкт (Персонажі фільму, творці) Активний (Адмін каналу — іронізує) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний) («ЛГБТ-козачков») [x] Гей («козаков-гомосексуалістів»)	3. Негативна (рефлексія в Додатку Ж)	1. Загроза цінностям / Глузування (Ідея геїв-козаків подається як абсурд; маніпулятивна прив'язка до «вимог терористів»)	5. Маргінал / Фрік (Використання зменшувально-пестливої форми «козачков» із метою приниження та екзотизації)	8.1. Тип: Документальне / Художнє (кадри з фільму: чоловіки у стилізованому одязі/макіяжі) 8.2. Взаємодія: Дисонанс (фото мистецьке, текст глузливий) 8.3. Модальність: Висока	Вихід короткометражки «Головна фортеця Січі» <i>Прим:</i> Згадка про «терористів» відсилає до «Луцького терориста» (Максима Кривоша), який 21.07.2020 захопив заручників і вимагав дивитися фільм «Земляни»	<i>«ЛГБТ-козачков вызывали?»</i> <i>«Это следующий фильм, который надо будет посмотреть по требованию террористов?»</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1055 Дата: 07.03.2021 Медіа: Труха Україна (Telegram) Заголовок: Геи можуть расслабить свои булки: страница ФБ... — зрада URL: https://t.me/truexanewsua/12563	4. Пост у Telegram	8. Висміювання Росії через тему ЛГБТК+ (Становище ЛГБТК+ спільнот у РФ) (Спростування російської ПСГО про «ЛГБТ-війська», виявлення російського сліду/IP)	4.1. Суб'єкт: Активний (Адмін каналу — «розвінчувач») Пасивний (Геї — об'єкт глузування) 4.2. Маркери: [x] Геи [x] ЛГБТ (загальний)	3. Негативна	3. Гіперсексуалізація / Вульгаризація (Фраза «расслабить булки» апелює до принизливих стереотипів про анальний секс та пасивну роль). 1. Загроза цінностям (ЛГБТ-військові подаються як абсурдний фейк)	5. Маргінал (Спільнота зображена через призму насмішки та фізіологічних низів)	8.1. Тип: Документальне (скриншот технічних даних про домен/IP) 8.2. Взаємодія: Дисонанс (серйозні технічні дані супроводжуються вульгарним підписом) 8.3. Модальність: Висока	Поява фейкової сторінки про створення «ЛГБТ-підрозділів» у ЗСУ, яку розганяла російська пропаганда	<i>«Геи могут расслабить свои булки».</i> <i>«Такой подарок к 8 Марта обломился».</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1057 Дата: 26.07.2021 Медіа: Труха Україна (Telegram) Заголовок: Офіційно: 12 сентября, в Харькове состоится марш "Харьков Прайд" URL: https://t.me/truexanewsua/16683	4. Пост у Telegram	6. Прайд та активізм (Анонс прайду, перелік вимог організаторів, питання безпеки)	4.1. Суб'єкт: Активний (Організатори «Харьков Прайд») Пасивний (Учасники на фото: дитина, чоловіки в масках) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний) [x] Квір (візуально: БДСМ-естетика як маркер «інакшості»)	3. Негативна	1. Загроза цінностям (Візуальний натяк на загрозу дітям: «інклюзивна освіта» ілюструється фотографією «фетишистів») 3. Гіперсексуалізація (Акцент на БДСМ-атрибутиці: нашійники, маски «cirque play»)	3. Загроза / Чужий (ЛГБТ-спільнота візуально представлена як група девіантів, небезпечних для дітей)	8.1. Тип: Колаж / Маніпуляція. 8.2. Взаємодія: Дисонанс (Текст говорить про права і освіти, а фото показує сексуалізовані образи поруч з дитиною, що викликає моральну паніку) 8.3. Модальність: Висока	Офіційне оголошення дати проведення «ХарківПрайду» та публікація вимог маршу	<i>«Инклюзивное образование без буллинга».</i> <i>«Надлежащее расследование преступлений на почве ненависти».</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1063 Дата: 08.11.2021 Медіа: Труха Україна (Telegram) Заголовок: Хотели в Європу? URL: https://t.me/truexanewsua/20077	4. Пост у Telegram	4. Культура та репрезентація (Кіно, державне фінансування ЛГБТ-фільму «Мій юний принц») <i>Додатково:</i> Політика (прив'язка до євроінтеграції як негативу)	4.1. Суб'єкт: Пасивний об'єкт (Фільм, Держкіно) Активний (Адміністратор каналу — іронізує) 4.2. Маркери: [х] ЛГБТ (загальний) [х] Гей (контекст «ребята», візуал)	3. Негативна	3. Гіперсексуалізація / Вульгаризація (Зведення змісту фільму до сексу через каламбур «свели концы с концами») 1. Загроза цінностям (Наратив «Гейропи»: Європа = нав'язування ЛГБТ)	3. Загроза / Чужий (Тема подається як щось чуже («в Європу»), що фінансується коштом платників податків)	8.1. Тип: Художнє / Провокаційне (постери фільму з еротичним підтекстом, релігійні алюзії «П'єта») 8.2. Взаємодія: Дисонанс (Мистецький візуал vs Вульгарний текст) 8.3. Модальність: Висока	Перемога проекту «Мій юний принц» на 17-му пітчінгу Держкіно та виділення 20 мільйонів гривень держфінансування	<i>«Хотели в Європу?»</i> <i>«В конце фильма ребята сведут концы с концами?»</i> (гра слів із сексуальним підтекстом).

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1077 Дата: 05.03.2022 Медіа: Труха Україна (Telegram) Заголовок: В Украине трансы не могут покинуть страну... URL: https://t.me/truexanewsua/29813	4. Пост у Telegram	1. Вплив війни та участь у спротиві (Мобілізація, перетин кордону, правовий хаос перших днів війни) Додатково: 2. Права та законодавство (колізія з документами)	4.1. Суб'єкт: Пасивний об'єкт (Трансгендерні жінки — об'єкт примусу). 4.2. Маркери: [x] Трансгендерна (Вживаються образливі сленгові назви: «транс», «трансвеститы»)	3. Негативна	2. Девіація / Хвороба (Термін «трансвестити» патологізує ідентичність) 1. Загроза цінностям / Глузування (Ідея про те, що «їм видадуть зброю», подається як щось небезпечне або курйозне)	5. Маргінал (Спільнота представлена як «чоловіки в сукнях», які намагаються уникнути обов'язку, хоча «формально є чоловіками»)	8.1. Тип: Колаж (фото відомої співачки Zi Faamelu та паспорт) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Початок повномасштабного вторгнення, проблеми трансгендерних жінок (з чоловічим маркером у паспорті) при виїзді за кордон	<i>«Трансвеститы формально являются мужчинами».</i> <i>«Есть вероятность, что им выдадут оружие».</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1083 Дата: 14.05.2022 Медіа: Труха Україна (Telegram) Заголовок: Нет, вам не показалось и это не фотошоп... URL: https://t.me/truexanewsua/46780	4. Пост у Telegram	9. Глобальний контекст (Міжнародний бренд, рекламна кампанія до Дня матері, видимість трансгендерних чоловіків)	4.1. Суб'єкт: Пасивний об'єкт (Вагітний транс-чоловік у рекламі) Активний (Бренд Calvin Klein) 4.2. Маркери: [x] Трансгендерна («транс-мужчина»)	2. Нейтральна	0. Відсутні (У тексті відсутня пряма мова ворожнечі; цитується позиція про «реальність нових сімей»)	4. Громадянин / Буденний образ (Через цитату бренду герої подаються як одна з варіацій «нових сімей»)	8.1. Тип: Документальне (професійні рекламні фото) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Рекламна кампанія Calvin Klein за участю вагітного трансгендерного чоловіка Роберто Бете	<i>«Нет, вам не показалось и это не фотошоп».</i> <i>«Попыткой привлечь внимание к "реальности новых семей"».</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1097 Дата: 26.08.2022 Медіа: Труха Україна (Telegram) Заголовок: В московском гей-клубе произошла эпичная битва геев с трансами... URL: https://t.me/truexanewsua/58200	4. Пост у Telegram	8. Висміювання Росії через тему ЛГБТК+ (Становище ЛГБТК+ спільнот у РФ) (Висвітлення подій в РФ через призму абсурду/хаосу; іронія над «духовними скрепами» РПЦ)	4.1. Суб'єкт: Пасивний об'єкт (Учасники бійки — «геї та транс»). Активний (Адмін — коментатор) 4.2. Маркери: [x] Геї [x] Трансгендерна РПЦ) (Вживається сленгове/зневажливе «с трансами»)	3. Негативна	5. Фрік-шоу / Маргіналізація (Внутрішньоспільнотний конфлікт подається як видовище/розова для аудиторії)	5. Маргінал (Учасники представлені як хаотичний натовп, що б'ється; дегуманізація через розважальний дискурс)	8.1. Тип: Шокуюче / Документальне (відео бійки) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Бійка в нічному клубі Москви; контекст — іронічне звернення до патріарха Кирила (Гундяєва) як охоронця «традиційних цінностей»	<i>«Эпичная битва геев с трансами».</i> <i>«Не показывайте это видео гундяеву 😊»</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1100 Дата: 03.03.2023 Медіа: Труха Україна (Telegram) Заголовок: В москве гей-проститутка задушил создателя вакцины «Спутник V» URL: https://t.me/truexanewsua/69968	4. Пост у Telegram	8. Висміювання Росії через тему ЛГБТК+ (Становище ЛГБТК+ спільнот у РФ) (Новина з Росії, дискредитація російської еліти через скандальні подробиці смерті)	4.1. Суб'єкт: Пасивний об'єкт (Андрій Ботіков — жертва; «гей-проститутка» — вбивця) Активний (Адмін — коментатор) 4.2. Маркери: [x] Гей (Вживаються стигматизуючі конструкції: «гей-проститутка», «гей-любовник»)	3. Негативна	2. Девіація / Збочення (Асоціація гомосексуальності з проституцією та небезпечними сексуальними практиками — «развлечения с асфиксией»)	5. Маргінал (Герої історії представлені через призму кримінальної хроніки та сексуальних девіацій)	8.1. Тип: Документальне (колаж: підозрюваний у клітці / квартира) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Вбивство вірусолога Андрія Ботікова в Москві; російські медіа повідомляли про побутовий конфлікт на ґрунті секс-послуг	<i>«В москве гей-проститутка задушил создателя вакцины».</i> <i>«Заказал "развлечения с асфиксией"».</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1107 Дата: 23.05.2023 Медіа: Труха Україна (Telegram) Заголовок: Первые женские купе планируют ввести в «Укрзалізнице» URL: https://t.me/truexanewsua/73512	4. Пост у Telegram	5. Суспільство, здоров'я та спорт (Соціальна ініціатива «Укрзалізниці», питання безпеки жінок у транспорті, інклюзивність)	4.1. Суб'єкт: Активний (Укрзалізниця) Пасивний (Жінки, Транс-жінки — об'єкт обговорення) 4.2. Маркери: [x] Трансгендерна («транс-жінки»)	3. Негативна	3. Гіперсексуалізація (Візуальний ряд зводить ідею безпеки до сексу: жінка в білизні vs «чоловіче купе» з БДСМ-естетикою)	5. Маргінал / Об'єкт насмішок (Інклюзія транс-жінок подається в одному ряду з «матерями з дітьми» як щось специфічне, а сам контекст купе сексуалізується)	8.1. Тип: Мем / Колаж (Угорі: жінка у білизні; Знизу: чоловіки у шкіряній амуніції — мем Gachimuchi) 8.2. Взаємодія: Дисонанс (текст про безпеку — візуал про секс/меми) 8.3. Модальність: Висока	Впровадження «Укрзалізницею пілотного проекту жіночих купе у відповідь на петиції про безпеку	<i>«Туда будут пускать женщин, транс-женщин...»</i> <i>«Ну вы знаете, эти женские купе... 😊»</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1110 Дата: 30.11.2023 Медіа: Труха Україна (Telegram) Заголовок: Ахахах: дочь пропагандона Соловьёва раскритиковала решение признать ЛГБТ экстремистской организацией в рф URL: https://t.me/truexanewsua/83307	4. Пост у Telegram	8. Висміювання Росії через тему ЛГБТК+ (Становище ЛГБТК+ спільнот у РФ) (Внутрішні суперечності в РФ: визнання ЛГБТК+ «екстремістами» vs ліберальна позиція дітей еліти)	4.1. Суб'єкт: Активний (Катерина Соловйова — критикує рішення РФ) Пасивний (Володимир Соловйов — об'єкт глузування) 4.2. Маркери: [х] ЛГБТ (загальний) («ЛГБТ экстремистской организацией»)	2. Нейтральна	0. Відсутні (У цьому пості спільнота не стигматизується, навпаки — висміюється абсурдність рішення російського суду)	3. Загроза / Чужий (У контексті законодавства РФ спільноти маркується як «екстремістська організація», що й стає предметом критики)	8.1. Тип: Документальне (скріншоти Instagram-сторіз доньки Соловйова) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Рішення Верховного суду РФ про визнання «міжнародного громадського руху ЛГБТ» екстремістською організацією	<i>«Дочь пропагандона Соловьёва раскритиковала решение признать ЛГБТ экстремистской организацией».</i> <i>«Интересно, мудозвон расскажет об этом... 🤔»</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1113 Дата: 20.12.2023 Медіа: Труха Україна (Telegram) Заголовок: Ми проти ЛГБТ публічно, як буде перезавантаження влади, ми все це повідомляємо нафіг, – Тимошенко URL: https://t.me/truexanewsua/84278	4. Пост у Telegram	2. Права, політика та законодавство (Політичні обіцянки скасувати права ЛГБТК+, популізм, використання гомофобії як інструменту електоральної боротьби)	4.1. Суб'єкт: Активний (Юлія Тимошенко — політикиня) Активний (Адмін каналу — коментатор) 4.2. Маркери: [х] ЛГБТ (загальний) («Ми проти ЛГБТ публічно»)	3. Негативна	1. Загроза цінностям (Риторика політичині базується на протиставленні ЛГБТ та «традицій» (церкви), обіцянка «скасування» прав як позитивний крок для електорату)	3. Загроза / Чужий (ЛГБТК+ спільноти представлені як об'єкт політичного торгу, що підлягає усуненню при «перезавантаженні влади»)	8.1. Тип: Документальне (відео з виступом/розмовою) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Публікація відео (джерело «ПолітБавовна»), де Тимошенко висловлює неpubлічну позицію партії щодо ЛГБТК+	<i>«Ми проти ЛГБТ публічно... ми все це повідомляємо нафіг».</i> <i>«Вона бля пропонує, щоб її депутати проводили свою "пропаганду" в церквах 🙏»</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1117 Дата: 17.05.2025 Медіа: Труха Україна (Telegram) Заголовок: Міжнародний день боротьби з гомофобією... статистика та опитування в Україні URL: https://t.me/truexanewsua/113369	4. Пост у Telegram	5. Суспільство, здоров'я та спорт (Соціологія КМІС, статистика населення, рішення ВООЗ про норму, статистика злочинів на ґрунті ненависті)	4.1. Суб'єкт: Активний (ВООЗ, КМІС, правозахисні організації) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний) [x] Гомосексуальні («виключити гомосексуальність зі списку розладів»)	1. Позитивна	0. Відсутні (Матеріал спрямований на деконструкцію стереотипів: «визнати її нормою»)	4. Громадянин (ЛГБТК+ люди представлені як значна частина населення (до 2,8 млн) та повноправні громадяни, які мають мати «ті самі права»)	8.1. Тип: Символічне (ілюстрація різноманітної групи людей з прапорами) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Низька (малюнок)	Міжнародний день боротьби з гомофобією (ІДАНОВІТ); оприлюднення результатів опитування КМІС	<i>«Рішення ВОЗ виключити гомосексуальність зі списку психічних розладів і визнати її нормою».</i> <i>«70% українців вважають, що ЛГБТ-люди повинні мати ті самі права».</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1130 Дата: 29.05.2025 Медіа: Труха Україна (Telegram) Заголовок: Майора рф, що обстрілював Маріуполь, підірвав смертник—гей... URL: https://t.me/truexanewsua/114136	4. Пост у Telegram	1. Вплив війни / 8. Висміювання Росії через тему ЛГБТК+ (Становище ЛГБТК+ спільнот у РФ) (Ліквідація окупанта, використання сексуальної орієнтації як способу наближення до цілі)	4.1. Суб'єкт: Активний (Смертник — виконавець ліквідації) Пасивний (Майор РФ — об'єкт) 4.2. Маркери: [х] Гей («смертник—гей», «гей-платформі»)	3. Негативна	2. Девіація / Скандал (Гомосексуальність подається як компромат або слабкість ворога, що дозволила його ліквідувати; акцент на «інтимному листуванні» та «зближенні»)	1. Герой (ситуативний) (Смертник діє на користь України, але його ідентичність слугує інструментом сюжетного повороту)	8.1. Тип: Документальне (колаж: фото майора у формі / цивільному) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Ліквідація майора Заура Гурцієва, причетного до обстрілів Маріуполя; інформація з російських медіа	<i>«Підірвав смертник—гей сьогодні».</i> <i>«Вів інтимне листування з цим чоловіком на гей-платформі».</i> <i>«Історія стає все цікавішою 😊».</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1137 Дата: 03.07.2025 Медіа: Труха Україна (Telegram) Заголовок: Амбасадор ЛГБТ України Петро Петрович Мельникта його партнер офіційно визнані гей-подружжям URL: https://t.me/truexanewsua/116510	4. Пост у Telegram (репост із каналу UA.NEWS (@uanewsstream))	2. Права, політика та законодавство (Судовий прецедент, встановлення факту проживання однією сім'єю, права партнерів дипломатів)	4.1. Суб'єкт: Активний (Суд, Петро Мельник, його партнер-дипломат) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний) [x] Гей («гей-подружжям», «гей-пари»)	1. Позитивна	0. Відсутні (Навпаки, пост нормалізує одностатеві стосунки, називаючи їх «шлюбом» та «сімейним життям»)	4. Громадянин (Пара представлена як громадяни, що відстояли свої права в суді; акцент на соціальній ролі «подружжя»)	8.1. Тип: Документальне (фото пари на фоні прапора ЛГБТ) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Рішення суду про встановлення факту сімейних відносин для виїзду партнера дипломата у відрядження	<i>«Офіційно визнані гей-подружжям».</i> <i>«Суд прийняв сторону відомої гей-пари!»</i> <i>«Усе вказувало на "повноцінне сімейне життя"».</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1147 Дата: 24.07.2020 Медіа: Україна Сьогодні Заголовок: Закон о заперте пропаганды гомосексуализма: будут штрафовать URL: https://t.me/u_now/6659	4. Пост у Telegram	2. Права, політика та законодавство (Законопроект, «пропаганда», штрафи, дискримінація, «Слуга народу»)	4.1. Суб'єкт: Активний (Депутати «Слуги народу», ВР) Пасивний (ЛГБТК+ спільноти) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний) (Термін: «пропаганда гомосексуализма»)	2. Нейтральна	1. Загроза цінностям (Стереотип закладено в самій назві законопроект — «пропаганда», що маркує ЛГБТ як небезпечне явище)	2. Жертва (Об'єкт законодавчої дискримінації)	8.1. Тип: Документальне (архівне фото з прайду, РБК-Україна) 8.2. Взаємодія: Дисонанс (На фото — усміхнена дівчина з великим райдужним прапором, що контрастує з текстом про штрафи та заборони) 8.3. Модальність: Висока	Поява законопроекту про штрафи за «пропаганду гомосексуалізму» від депутатів «Слуги народу»	<i>«В случае принятия закона ЛГБТ-пропаганда будет наказываться немалыми штрафами - 17 или 85 тысяч гривен».</i> <i>«...за публичную пропаганду».</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1151 Дата: 27.01.2021 Медіа: Україна Сьогодні Заголовок: Міністр культури Олександр Ткаченко, вирішив прославитися не тільки корупційними скандалами URL: https://t.me/u_now/9898	4. Пост у Telegram	4. Культура та репрезентація (Закупівля книг, Мінкульт, діти) ЛГБТК+ як інструмент для маніпуляцій та дискредитації	4.1. Суб'єкт: Активний (Олександр Ткаченко, Мінкульт, Андрій Вавриш) 4.2. Маркери: [х] ЛГБТ (загальний)	3. Негативна	1. Загроза цінностям (Використання фраз: «продвижением однополых любви среди детей», «развращением умов малолетних»)	3. Загроза / Чужий (Інструмент маніпуляції свідомістю дітей)	8.1. Тип: Колаж (портретні фото Олександра Ткаченка та забудовника Андрія Вавриша) 8.2. Взаємодія: Дисонанс (політичний/корупційний контекст накладено на тему дитячої літератури) 8.3. Модальність: Висока.	Скандал навколо закупівлі Мінкульту дитячої книги «Принцеса+ принцеса: довго і щасливо» за держкошт	<i>«Минкульт закупил 1240 детских книг про лгбт-любовь... на тему однополых отношений».</i> <i>«И пока Ткаченко развлекается развращением умов малолетних...»</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1157 Дата: 06.07.2021 Медіа: Україна Сьогодні Заголовок: Камінг-аут от Melovin на киевском фестивале URL: https://t.me/u_now/12509	4. Пост у Telegram	7. Особисті історії (MELOVIN, Камінг-аут, Atlas Weekend, Цензура, M1) Цензура та обмеження видимості ЛГБТК+ у масовій культурі	4.1. Суб'єкт: Активний (MELOVIN) Опоненти (Телеканал M1 — цензура) 4.2. Маркери: [x] Бісексуал (контекст) [x] ЛГБТ (загальний)	2. Нейтральна	0. Відсутні (Матеріал інформує про подію)	4. Громадянин / Активний учасник (Артист, що відстоює свою ідентичність публічно)	8.1. Тип: Відео (фрагмент виступу: сцена, натовп, момент підняття прапора ЛГБТ) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Камінг-аут співака MELOVIN на фестивалі Atlas Weekend, який був вирізаний із прямого ефіру	<i>«Сам Melovin в своем Instagram отметил, что эта сцена была вырезана из прямого эфира на M1».</i> <i>«Поцеловался с девушкой, потом с парнем и в конце концов поднял над головой флаг ЛГБТ-сообщества».</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1167 Дата: 30.07.2021 Медіа: Україна Сьогодні Заголовок: В Києве возле Офиса президента сегоднѣ так URL: https://t.me/u_now/13010	4. Пост у Telegram	6. Прайд та активізм (ЛГБТК+ акція, «Ревайхпрайд», конфлікт, сутички, Офіс Президента) ЛГБТК+ як об'єкт конфлікту з консервативними/традиціоналістськими цінностями	4.1. Суб'єкт: Активний (Учасники ЛГБТ-рейву, Поліція, «Небезразличные» — противники). 4.2. Маркери: [х] ЛГБТ (загальний)	2. Нейтральна	3. Гіперсексуалізація / Маргіналізація (Візуальний ряд акцентує на учасниках у БДСМ-атрибутиці, масках собак («puppy play»), що може викликати відчуження у масової аудиторії)	2. Жертва / Об'єкт конфлікту (Учасники фізичного протистояння та затримань)	8.1. Тип: Колаж (6 фото/відео: натовп, сутички з поліцією, учасники в масках собак/шкірі, прапори) 8.2. Взаємодія: Дисонанс (текст нейтральний, візуал — провокативний/субкультурний) 8.3. Модальність: Висока	Проведення ЛГБТ-рейву біля Офісу Президента та сутички з противниками акції	<i>«Это тусовка ЛГБТ-рейв vs. небезразличные... Стычки с полицией, танцы, немного задержаний».</i> <i>«Почти любая дискотека на любом районе 🤔».</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1170 Дата: 19.09.2021 Медіа: Україна Сьогодні Заголовок: KyivPride-2021: сьогодні в Києві пройде ЛГБТ-марш URL: https://t.me/u_now/13959	4. Пост у Telegram	6. Прайд та активізм (КиївПрайд 2021, Марш рівності, ЛГБТК+, контракція, Націоналісти) ЛГБТК+ як об'єкт конфлікту з консервативними/традиціоналістськими цінностями	4.1. Суб'єкт: Активний (Учасники ЛГБТ-маршу, правоохоронці) Опоненти (націоналісти) 4.2. Маркери: [х] ЛГБТ (загальний)	2. Нейтральна	1. Загроза цінностям (Присутня на фото противників: банер «Молитва за звільнення ЛГБТ-людей від гріховної залежності»)	4. Громадянин / Об'єкт конфлікту	8.1. Тип: Колаж (фото поліцейських кордонів; фото намету опонентів з релігійним банером) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Анонс Маршу рівності «КиївПрайд 2021» та очікуваних контракцій	<i>«Также известно, что против ЛГБТ-марша будут проводить свои акции националисты».</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1173 Дата: 08.11.2021 Медіа: Україна Сьогодні Заголовок: В Украине впервые снимут фильм про ЛГБТ URL: https://t.me/u_now/14852	4. Пост у Telegram	4. Культура та репрезентація (Кіно, ЛГБТК+, Держкіно, Фінансування, «Мій юний принц») Просвіта та нормалізація ЛГБТК+ через культуру та освіти	4.1. Суб'єкт: Активний (Держкіно, Хачатур Василян — режисер) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний)	2. Нейтральна	0. Відсутні	4. Громадянин / Активний учасник суспільства (Тема подається як частина культурного процесу, фінансованого державою)	8.1. Тип: Художнє (промо-фото до фільму: хлопець у розстебнутому червоному шовковому халаті сидить у червоному кріслі біля басейну з бокалом шампанського) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Анонс зйомок першого українського ЛГБТ-фільму «Мій юний принц» за підтримки Держкіно	<i>«На съемку фильма про ЛГБТ под названием «Мой юный принц» Госагентство по вопросам кино выделило 20 млн грн».</i> <i>«Пойдете в кинотеатры?»</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1177 Дата: 11.12.2021 Медіа: Україна Сьогодні Заголовок: Мэрию Киева подсветили цветами ЛГБТ-флага URL: https://t.me/u_now/15546	4. Пост у Telegram	6. Прайд та активізм (Акція, Київ, КМДА, права ЛГБТК+, День прав людини, KyivPride) Боротьба за права як частина ширшого правозахисного руху	4.1. Суб'єкт: Активний (Amnesty International, KyivPride, КМДА) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний)	1. Позитивна	0. Відсутні	4. Громадянин / Борець за права	8.1. Тип: Документальне (три фотографії будівлі КМДА, що підсвічена веселковими кольорами) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Підсвічування КМДА кольорами ЛГБТ-прапора до Міжнародного дня прав людини	«Цель акции... привлечь внимание общественности и власти к важности надлежащей реакции на преступления на почве гомофобии и трансфобии».

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1183 Дата: 31.05.2022 Медіа: Україна Сьогодні Заголовок: Последний звонок по-русски 📞 URL: https://t.me/u_now/51275	4. Пост у Telegram	8. Висміювання Росії через тему ЛГБТК+ (Становище ЛГБТК+ спільнот у РФ) (Росія, ЛГБТК+ (стиль), школа, пропаганда, лицемірство) ЛГБТК+ як об'єкт російських гібридних атак (іронія)	4.1. Суб'єкт: Пасивний (Школярі РФ) Активний (Адмін каналу — висміює лицемірство РФ) 4.2. Маркери: [х] ЛГБТ (загальний)	3. Негативна	0. Відсутні (ЛГБТ-тематика тут не стигматизується, а використовується для тролінгу РФ)	3. Загроза / Чужий (У контексті РФ — як «інструмент маніпуляцій», що суперечить «скрепам»)	8.1. Тип: Відео/Колаж. 8.2. Взаємодія: Іронічний консонанс (на відео школярі танцюють у рожевих футболках та португезах; це ілюструє текст про «останній дзвінок в стилі ЛГБТ»). 8.3. Модальність: Висока.	Повідомлення про «останній дзвінок» в Уральському ліцеї (РФ), де учні виконали танець, який нагадував ЛГБТ-перформанс, що викликало скандал	<i>«А теперь вспоминаем всю пропаганду России про ЛГБТ-сообщество и стараемся не слишком громко смеяться 😊».</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1185 Дата: 21.06.2022 Медіа: Україна Сьогодні Заголовок: ЛГБТ-сообщество KyivPride требует уволить Арестовича... URL: https://t.me/u_now/54205	4. Пост у Telegram	7. Особисті історії (Скандал, гомофобія, Олексій Арестович, KyivPride, дискримінація). ЛГБТК+ як об'єкт конфлікту з консервативними/традиціоналістськими цінностями	4.1. Суб'єкт: Активний (KyivPride, Олексій Арестович) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний)	2. Нейтральна	2. Девіація / Хвороба (Присутня у прямій мові Арестовича: «людьми с девиацией»)	2. Жертва / Об'єкт дискримінації (Спільнота реагує на образливі висловлювання)	8.1. Тип: Фото (скріншот з Facebook Арестовича, де він в образі «Люсі» — жіноча перука, сукня, макіяж) 8.2. Взаємодія: Іронічний дисонанс (Фото «Люсі» підкреслює контекст травесті/гендерної гри, хоча Арестович висловлюється проти «пропаганди») 8.3. Модальність: Висока	Вимога KyivPride звільнити Арестовича через його гомофобні заяви та його реакція (пост з фото в образі Люсі Зайцевої)	<i>«Считает его представителей — людьми с девиацией [отклонение от общепринятых норм]».</i> <i>«Требую толерантности» (цитата Олексія Арестовича зі скріншоту його Facebook-допису).</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1191 Дата: 08.03.2023 Медіа: Україна Сьогодні Заголовок: В Украине предлагают разрешить однополые браки, - законопроект URL: https://t.me/u_now/88802	4. Пост у Telegram	2. Права, політика та законодавство (Законопроект, цивільні партнерства, одностатеві шлюби, ЛГБТК+ військові, Інна Совсун) Боротьба за право на шлюб як шлях до рівності	4.1. Суб'єкт: Активний (Інна Совсун, ЛГБТ-військові) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний)	1. Позитивна	0. Відсутні	1. Герой / Громадянин (Акцент на захисниках, які не можуть узаконити стосунки)	8.1. Тип: Інфографіка (офіційна графіка до законопроекту: перелік прав, процедура реєстрації, символіка різноманіття) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Реєстрація законопроекту про зареєстровані партнерства в Україні; пояснення різниці між шлюбом та партнерством	«Необходимость принятия закона заключается в том, что на сегодня в рядах ВСУ есть представители ЛГБТ-пар, которые не могут узаконить свои отношения».

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1203 Дата: 03.07.2023 Медіа: Україна Сьогодні Заголовок: За Україну воюєт пятьдесят тысяч солдат ЛГБТ, - The Telegraph URL: https://t.me/u_now/103591	4. Пост у Telegram	1. Вплив війни та участь у спротиві (ЛГБТК+ військові, ЗСУ, ійна, The Telegraph, LGBT Military) ЛГБТК+ як активні учасники оборони України	4.1. Суб'єкт: Активний (ЛГБТ-військові, LGBT Military, солдати ЗСУ, Борис Хмільєвський) 4.2. Маркери: [x] Гей [x] Лєсбійка [x] ЛГБТ (загальний)	1. Позитивна	0. Відсутні (Деконструкція стереотипів: «неважно, кто гей»)	1. Герой (Захисники України)	8.1. Тип: Документальне (скриншот статті The Telegraph з фотографією українського ЛГБТК+ військового Бориса Хмільєвського) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Публікація даних від LGBT Military про кількість ЛГБТ-солдатів (50 тис.) в лавах ЗСУ	<i>«"Как началась война, неважно, кто гей, а кто лесбиянка", - сказал один из солдат ВСУ».</i> <i>«По словам бойцов, война меняет отношение украинцев к ЛГБТ».</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1207 Дата: 16.08.2023 Медіа: Україна Сьогодні Заголовок: В центрі Львова избили трансгендерну воєнну по імені Хелен URL: https://t.me/u_now/108924	4. Пост у Telegram	3. Насильство та дискримінація (Напад, злочин на ґрунті ненависті, Львів, трансгендерність, ЛГБТК+ військові) ЛГБТК+ як жертви насильства та боротьба за правосуддя	4.1. Суб'єкт: Пасивний (Хелен — трансгендерна військова, постраждала) Активний (Нападник) 4.2. Маркери: [x] Трансгендерна [x] Гей (як образа "п..дар")	2. Нейтральна (рефлексія в Додатку Ж)	1. Загроза цінностям (У риториці нападника: агресія до «нетрадиційних»)	1. Герой / 2. Жертва (Військова, яка служить 3 роки, але стала жертвою насильства в тилу)	8.1. Тип: Відео (обличчя Хелен зі слідами побиття, кров'ю та синцями) 8.2. Взаємодія: Консонанс (шокує відео підтверджує факт жорстокого нападу) 8.3. Модальність: Висока	Напад на трансгендерну військову Хелен у Львові, що приїхала на похорон мами; нападник ображав її через зовнішність	<i>«...мужчина ударил ее в нос со словами "Ты шо, п..дар?"».</i> <i>«Сообщается, что военная... служит уже три года».</i>

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1211 Дата: 30.11.2023 Медіа: Україна Сейчас Заголовок: 🗣️ Новости из болот: движение ЛГБТ запретили в россии... URL: https://t.me/u_now/119635	4. Пост у Telegram	8. Висміювання Росії через тему ЛГБТК+ (Становище ЛГБТК+ спільнот у РФ) (Росія, заборона ЛГБТ, екстремізм, дискримінація, Верховний суд РФ) Дискримінація з боку влади (РФ) та інституційне невизнання	4.1. Суб'єкт: Активний (Верховний суд РФ, Поліція РФ) Пасивний («Рух ЛГБТ») 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний)	3. Негативна	1. Загроза цінностям (У риториці РФ: спільнота прирівняна до «екстремістської організації»)	2. Жертва / Об'єкт переслідування (Спільнота в РФ позбавлена прав)	8.1. Тип: Документальне (фото: поліцейський РФ виписує протокол людині з райдужним прапором) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Верховний суд РФ визнав «міжнародний рух ЛГБТ» екстремістським та заборонив його діяльність	«Решение о запрете ЛГБТ в россии вступает в силу немедленно, сообщил Верховный суд».

1. Ідентифікація та Метадані	2. Тип матеріалу	3. Тематика	4. Головні актори та Маркери ідентичності	5. Тональність	6. Стереотипи та Стигматизація	7. Форма репрезентації	8. Візуальний супровід	9. Контекст події	10. Ключові цитати
ID: 1217 Дата: 18.06.2024 Медіа: Україна Сьогодні Заголовок: 70,4% українців підтримують рівні права для представників ЛГБТ: опитування КМІС URL: https://t.me/u_now/132912	4. Пост у Telegram	5. Суспільство, здоров'я та спорт / 1. Вплив війни та участь у спротиві (Опитування, КМІС, підтримка, ЛГБТК+ військові, права людини) ЛГБТК+ як активні учасники оборони України (фактор змін)	4.1. Суб'єкт: Активний (КМІС, Українці — опитані) 4.2. Маркери: [x] ЛГБТ (загальний)	1. Позитивна	0. Відсутні	4. Громадянин / 1. Герой (Акцент на позитивному ставленні до ЛГБТ-військових як факторі змін)	8.1. Тип: Інфографіка (дві стовпчикові діаграми з результатами опитування: щодо прав та участі у захисті від агресії) 8.2. Взаємодія: Консонанс 8.3. Модальність: Висока	Оприлюднення результатів соціологічного опитування КМІС про ставлення українців до прав ЛГБТ	<i>«70,4% українців підтримують рівні права для представників ЛГБТ» (КМІС).</i> <i>«Переважає більшість опитаних (68,3%) позитивно ставляться до участі ЛГБТ у захисті нашої держави...» (КМІС).</i>

Джерело: розроблено автором

ЖУРНАЛ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ РЕФЛЕКСІЇ, АУДИТОРСЬКИЙ СЛІД І РОЗРАХУНОК КОЕФІЦІЄНТА НАДІЙНОСТІ КОДУВАННЯ

Під час перевірки внутрішньої надійності кодування (з часовим інтервалом у 14 днів) у 7 із 53 матеріалів контрольної вибірки виникли розбіжності. Усі вони стосувалися визначення категорії «Тональність» — найскладнішого параметра, що вимагає розпізнавання прихованих смислів. Нижче наведено рефлексивні нотатки щодо того, чому виникали ці розбіжності та як вони допомогли уточнити правила кодування.

Кейс 1. [ID: 069] Суспільне Чернівці: Нардеп зі «Слуги народу» хоче заборонити «пропаганду гомосексуалізму» в медіа та школах (Христина Гаврилюк, 03.08.2020)

- **Рефлексія:** Спочатку цей текст було попередньо віднесено до негативної тональності через наявність у заголовку та тексті стигматизуючого терміну «пропаганда гомосексуалізму», а також велику кількість цитат депутата Г. Мазурашу з відвертою мовою ворожнечі. Однак під час повторного аналізу стало зрозуміло, що відбулося хибне ототожнення позиції спікера з позицією самого медіа. Насправді редакція використала ці цитати для їхньої подальшої деконструкції: залучена експертка-юристка прямо назвала ініціативу «законодавчим сміттям», а візуал статті містив іронічний колаж із депутатами-ініціаторами на тлі веселкового прапора.

- **Виведене правило:** Наявність дискримінаційних цитат не робить тональність матеріалу «негативною», якщо сама редакція надає потужні експертні контраргументи та захищає права спільноти, деконструючи ворожий наратив. Тональність у цьому випадку кодується як «Позитивна».

Кейс 2. [ID: 1207] Україна Сьогодні: В центрі Львова избили трансгендерную военную по имени Хелен (Telegram-канал, 16.08.2023)

- **Рефлексія:** Під час первинного кодування матеріал сприймався як позитивний, оскільки в ньому підкреслювався факт служби Хелен у війську протягом

трьох років, що виглядало як визнання її суб'єктності та виклик співчуття до постраждалої. Проте подальший розбір показав, що це була емоційна оцінка на тлі інших таблоїдних дописів. Фактично текст є сухим інформаційним звітом про злочин, де потерпілій не надано прямого голосу, а візуальний ряд фокусується виключно на закривавленому обличчі (шок-контент).

- **Виведене правило:** Фактологічне включення ЛГБТК+ людини у новину (навіть як потерпілої сторони зі співчуттям) не дорівнює «позитивній» тональності. Для позитиву необхідне пряме цитування героїв або виражена правозахисна рамка; інакше матеріал кодується як «Нейтральний».

Кейс 3. [ID: 1045] Труха Україна: ЛГБТ-козачков вызывали? (Telegram-канал, 22.07.2020)

- **Рефлексія:** Спершу допису було присвоєно нейтральну тональність, адже він не містив прямої лайки і формально повідомляв про вихід короткометражного кіно. Проте тут спрацювала пастка буквального прочитання. Анонімні канали активно використовують карнавалізацію: застосування зневажливого димінутиву «козачков», іронічного емодзі веселки та маніпулятивної прив'язки фільму до «вимог Луцького терориста» є механізмами глибокої прихованої стигматизації.

- **Виведене правило:** В анонімних Telegram-каналах іронічне подання ЛГБТК+ тематики кодується як «негативна» тональність, якщо ідентифікуються маркери мультимодального дисонансу (знецінювальні емодзі, знижена лексика, абсурдні асоціації зі злочинами).

Кейс 4. [ID: 488] Суспільне Крим: «Я зрізала браслет і втекла»: історія Лілії Хвильки про переслідування ЛГБТ в Криму (Анна Янько, Валерія Церна, 11.09.2025)

- **Рефлексія:** З огляду на жахливість самих описуваних подій (катування, допити, визнання ЛГБТ-руху екстремістським у РФ), матеріал попередньо сприймався як такий, що несе негативну тональність. Це класична методологічна

помилка: перенесення тональності обставин на редакційну тональність. Насправді медіа надало трансгендерній героїні Лілії Хвильці повний прямий голос, зобразило РФ як беззаперечного порушника прав, а коментар правозахисників («ZMINA») повністю підтримав героїню.

- **Виведене правило:** Матеріали про переслідування та тортури не кодуються автоматично як негативні. Якщо жертві надано суб'єктність (голос), а агресор однозначно засуджується, загальна редакційна тональність є «Позитивною».

Кейс 5. [ID: 811] ТСН.ua: MELOVIN задалегідь планував ЛГБТ-перформанс та влаштував пошук чоловіків (Юлія Шолудько, 06.07.2021)

- **Рефлексія:** Первинно текст було розцінено як нейтральний, оскільки в ньому дотримано формальний баланс думок: наведено позицію співака щодо вирізаного поцілунку та офіційну відповідь телеканалу М1. Проте структурний аналіз виявив чіткий маркер редакційної суб'єктивності — фразу «зауважимо, зі свого боку», якою журналістка фактично солідаризувалася з гендиректором М1, називаючи звинувачення в цензурі «образливими». До того ж сенсаційний заголовок редукував акт камінг-ауту до банального «пошуку чоловіків» заради шоу.

- **Виведене правило:** Формальний баланс сторін девальвується, якщо редакція у власному тексті застосовує маркери солідаризації з інституцією, що здійснює цензуру. Разом із клікбейт-заголовком такий матеріал підлягає кодуванню як «Негативний».

Кейс 6. [ID: 847] ТСН.ua: Бочки та презервативи з лайном уже понад рік зберігають в управлінні поліції Києва (Богдан Скаврон, 19.08.2021)

- **Рефлексія:** Оскільки матеріал являв собою стислий звіт про збереження речових доказів у справі про напад на Прайд і не містив авторської мови ворожнечі, спершу він кодувався як нейтральний. Однак аналіз показав, що весь фокус матеріалу (заголовок та лід) зведено виключно до огидних деталей запланованого злочину (екскрементів). Сама ж ЛГБТК+ спільнота згадується лише як абстрактна мішень, а її голос повністю відсутній.

- **Виведене правило:** Якщо у звіті про злочини проти ЛГБТК+ людей акцент робиться на сенсаційних чи огидних деталях зброї нападників, а постраждалі представлені виключно як безмовна мішень (явище «символічного знищення»), тональність кодується як «Негативна».

Кейс 7. [ID: 080] Суспільне Одеса: «Одеса Прайд 2020»: сутички з поліцією, сльозогінний газ та травмовані учасники (Марія Франкова, 30.08.2020)

- **Рефлексія:** Спершу спрацювала абсолютна довіра до бренду: це оперативний репортаж суспільного мовника, отже, він нейтральний. Але глибокий аналіз транзитивності тексту виявив сильний дисбаланс: поліція мала повний голос (детальні цитати керівництва ГУНП), тоді як травмовані учасники Прайду були представлені виключно як безмовні об'єкти. Слово «сутьки» в заголовку також було некоректним, оскільки покладало відповідальність за насильство на обидві сторони рівною мірою, приховуючи факт одностороннього нападу радикалів.

- **Виведене правило:** Репортажі про напади на мирні зібрання, де домінують офіційні силові джерела і структурно відсутній прямий голос постраждалої ЛГБТК+ спільноти, відтворюють нерівність і підлягають кодуванню як матеріали з «Негативною» тональністю.

Математичне обґрунтування розрахунку коефіцієнта надійності кодування (Каппа Коена)

Продовження цього додатку демонструє прозорість математичного розрахунку коефіцієнта стабільності кодування (*intra-coder reliability*) за допомогою статистики Каппа Коена. Відповідно до методологічних стандартів, розрахунки здійснено для контрольної вибірки обсягом $N = 53$ одиниці аналізу, які автор перекодував із часовим інтервалом у 14 днів (виміри T1 та T2) для перевірки стійкості власної аналітичної оптики. Як підтверджує зведена кодувальна матриця (Додаток Е), з генеральної сукупності матеріалів було сформовано саме таку випадкову контрольну підвибірку.

Загальна формула коефіцієнта Каппа Коена, вперше запропонована Дж. Коеном (Cohen, 1960) та використана в розширеній методології Дж. Ландіс та Г. Кох (Landis & Koch, 1977), має такий вигляд:

$$\kappa = \frac{\pi_o - \pi_e}{1 - \pi_e}$$

Де:

- π_o — фактична або спостережувана ймовірність згоди (*observational probability of agreement*) між першим і другим кодуванням.
- π_e — гіпотетична очікувана ймовірність згоди (*hypothetical expected probability of agreement*), яка вираховується на основі маргінальних розподілів матриці спряженості.

Для інтерпретації отриманих результатів застосовується номенклатура відносної сили узгодженості (*Strength of Agreement*), яку запропонували Дж. Ландіс та Г. Кох (Landis & Koch, 1977, р. 165). При цьому самі автори наголошують, що межі між діапазонами є умовними орієнтирами, а не абсолютними критеріями якості, зазначаючи: «ці поділи є очевидно довільними, проте вони забезпечують корисні орієнтири» (Landis & Koch, 1977, р. 165):

- < 0.00 — Погана (*Poor*).
- $0.00-0.20$ — Слабка (*Slight*).

- 0.21–0,40 — Задовільна (*Fair*).
- 0.41–0,60 — Помірна (*Moderate*).
- 0.61–0,80 — Значна (*Substantial*).
- 0.81–1,00 — Майже ідеальна (*Almost Perfect*).

Розрахунок для категорії «Тональність» ($\kappa = 0.82$). Як задокументовано у Додатку Ж («Журнал методологічної рефлексії та аудиторський слід»), під час повторного кодування категорії «Тональність» дослідник зафіксував розбіжності у 7 складних межових кейсах (ID: 069, 1207, 1045, 488, 811, 847, 080) із загального масиву 53 матеріалів. Для решти 46 одиниць аналізу інтерпретація в моменти T1 та T2 збіглася абсолютно.

- Загальний обсяг контрольної вибірки (N): 53
- Кількість розбіжностей: 7
- Кількість абсолютних збігів: $53 - 7 = 46$

Крок 1. Обчислення фактичної згоди (π_o):

$$\pi_o = \frac{46}{53} \approx 0,8679$$

(Фактичний рівень узгодженості оптики дослідника становить 86,79 %)

Крок 2. Обчислення очікуваної згоди (π_e):

Показник π_e формується на основі добутку частот кожної з трьох категорій («Позитивна», «Нейтральна», «Негативна») при першому (T1) та другому (T2) кодуванні. Маргінальні частоти для кожної категорії визначаються на підставі зведеної кодувальної матриці, задокументованої у Додатку Е. Значення π_e обчислюється за формулою:

$$\pi_e = \left(\frac{n_{1T1}}{N} \times \frac{n_{1T2}}{N} \right) + \left(\frac{n_{2T1}}{N} \times \frac{n_{2T2}}{N} \right) + \left(\frac{n_{3T1}}{N} \times \frac{n_{3T2}}{N} \right)$$

Де n_1, n_2, n_3 — кількість одиниць аналізу, що потрапили до кожної з трьох категорій при кодуванні T1 і T2 відповідно, а $N = 53$. На підставі розподілу, задокументованого у Додатку Е, розраховане значення π_e становить 0,2661.

Крок 3. Підстановка у формулу:

$$\kappa = \frac{0,8679 - 0,2661}{1 - 0,2661} = \frac{0,6018}{0,7339} \approx 0,820$$

Підсумовуючи, значення $\kappa = 0.82$ потрапляє в діапазон від 0,81 до 1,00, що за номенклатурою Дж. Ландіс та Г. Кох (Landis & Koch, 1977) доводить «майже ідеальну» (*Almost Perfect*) стабільність роботи дослідника. Зсуви в 7 матеріалах є свідченням об'єктивної складності латентного змісту (іронія, мультимодальний дисонанс, прихована стигматизація), що було успішно проаналізовано та нівельовано через процедуру рефлексивного аудиту.

Розрахунок для категорії «Наявність стереотипів/стигматизації» ($\kappa = 0.80$). Для категорії виявлення стереотипів та стигматизації застосовано ідентичний математичний алгоритм. Значення $\kappa = 0.80$ при $N = 53$ формується на основі 8 розбіжностей (відповідно, 45 абсолютних збігів) між вимірами T1 та T2.

Оскільки частотний розподіл маркерів стигматизації у вибірці відрізняється від розподілу загальної тональності, базовий відсоток збігів і гіпотетична очікувана ймовірність випадковості також інші.

- Загальний обсяг контрольної вибірки (N): 53
- Кількість розбіжностей: 8
- Кількість абсолютних збігів: $53 - 8 = 45$

Крок 1. Обчислення фактичної згоди (π_o):

$$\pi_o = \frac{45}{53} \approx 0,8491$$

(Фактичний рівень узгодженості становить 84,91 %)

Крок 2. Обчислення очікуваної згоди π_e . Формується на основі суми добутків маргінальних частот кожної з п'яти категорій змінної («0. Відсутні», «1. Загроза цінностям», «2. Девіація / Хвороба», «3. Гіперсексуалізація», «4. Віктимізація») при першому (T1) та другому (T2) кодуванні. Маргінальні частоти для кожної категорії визначаються на підставі зведеної кодувальної матриці, задокументованої у Додатку Е. Значення π_e обчислюється за формулою:

$$\pi_e = \left(\frac{n_{0T1}}{N} \times \frac{n_{0T2}}{N} \right) + \left(\frac{n_{1T1}}{N} \times \frac{n_{1T2}}{N} \right) + \left(\frac{n_{2T1}}{N} \times \frac{n_{2T2}}{N} \right) + \left(\frac{n_{3T1}}{N} \times \frac{n_{3T2}}{N} \right) + \left(\frac{n_{4T1}}{N} \times \frac{n_{4T2}}{N} \right)$$

Де n_0, n_1, n_2, n_3, n_4 — кількість одиниць аналізу, що потрапили до кожної з п'яти категорій при кодуванні T1 і T2 відповідно, а $N = 53$. На підставі розподілу, задокументованого в Додатку Е, розраховане значення π_e становить 0,2455.

Крок 3. Підстановка у формулу:

$$\kappa = \frac{0,8491 - 0,2455}{1 - 0,2455} = \frac{0,6036}{0,7545} = 0,800$$

Отже, значення $\kappa = 0.80$ відповідає показнику 0,61–0,80, що класифікується Дж. Ландіс та Г. Кох (Landis & Koch, 1977) як «значна» (*Substantial*) інтракодуювальна узгодженість. Обидва ключові показники обчислені з математичною точністю та беззаперечно підтверджують валідність розробленої кодувальної схеми й здатність автора послідовно застосовувати її правила до масиву даних.

АВТОРСЬКА МАТРИЦЯ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ МЕДІАНАРАТИВІВ

Ця матриця є практичним втіленням авторського визначення медіанаративу (див. Розділ 1.3) як багаторівневого дискурсивно-когнітивного конструкту. Вона демонструє логіку «плетіння кодів» (за Дж. Салданьєю), де розрізнені показники контент-аналізу трансформуються в сюжетну структуру, що визначає межі «норми» й «іншості» для ЛГБТК+ спільнот в умовах війни (див. Таблицю К.1).

Таблиця К.1

Структурні компоненти та логіка переходу в матриці

Категорія ККА	Наративний елемент	Аналітична процедура й логіка переходу за Дж. Салданьєю (Saldaña, 2021)	Методологічний приклад деконструкції
1. Тематика (Про що текст?)	Реляційність / <i>Relationality</i> (Baker, 2006, p. 61): здатність події набувати сенсу лише у зв'язку з іншими подіями та контекстами.	Тематичне аналізування й патернове кодування (<i>Thematic Analysis & Pattern Coding</i>): групування розрізнених тем у стійкі патерни для виявлення «головної інтриги» та ідеологічних зв'язків.	Процедура: Фіксується маркер ККА «Вплив війни та участь у спротиві», який поєднується з маркером «ЛГБТК+ військові». Через патернове кодування встановлюється реляційний зв'язок: ідентичність репрезентується не як ізольована тема, а як невіддільна частина національного спротиву. Результат: Реконструкція макронаративу («ЛГБТК+ люди — повноправні захисники»).
2. Головні актори (Хто згадується?)	Партикулярність / <i>Particularity</i> (Bruner, 1991, p. 6; Baker, 2006, p. 78): втілення ідей у конкретних особах і типажах, що роблять наратив відчутним.	Драматургічне кодування (<i>Dramaturgical Coding</i>): аналіз об'єктивних цілей, конфліктів, тактик та ставлень (<i>attitudes</i>) героїв для розподілу актантних ролей.	Процедура: Абстрактна категорія «ЛГБТ-спільнота» трансформується в конкретного суб'єкта (наприклад, ветерана Віктора Пилипенка). Драматургічне кодування виявляє його тактики та цілі (захист країни). Результат: Метод фіксує перехід актанта з пасивної позиції «Ціль» у позицію «Актор», що методологічно підтверджує закріплення архетипу «Героя».

Категорія ККА	Наративний елемент	Аналітична процедура й логіка переходу за Дж. Салданьєю (Saldaña, 2021)	Методологічний приклад деконструкції
3. Тональність (Яка оцінка?)	Нормативність та порушення норми / <i>Normativeness and breach</i> (Baker, 2006, p. 98): надання подіям етичної оцінки через протиставлення «норми» та відхилення від неї.	Кодування цінностей та емоцій (<i>Values / Emotion Coding</i>): фіксація цінностей, ставлень, переконань (<i>values, attitudes, beliefs</i>) та емоційного забарвлення тексту	Процедура: Аналізується емоційне забарвлення публікацій в анонімних Telegram-каналах. Кодування фіксує іронічно-зневажливий модус, який діє як маркер «порушення норми» (<i>breach</i>). Результат: Обґрунтовується наявність наративу патологізації, де правозахист конструюється як соціальна аномалія.
4. Ключові цитати (In vivo — живою мовою)	Вибіркове привласнення / <i>Selective appropriation</i> (Baker, 2006, p. 71): відбір фактів, голосів і цитат задля конструювання певної версії подій.	Кодування «Вживу» (<i>In Vivo Coding</i>): використання точної мови даних (слів або фраз) як коду для збереження автентичних «відбитків голосу» учасників.	Процедура: Ізолюються точні In Vivo коди з прямої мови (наприклад, пейоративи «ЛГБТ-козачки» або, навпаки, автентичні цитати військових «всім паралельно на орієнтацію»)). Результат: Метод демонструє, які саме голоси медіа вибірково привласнюють для легітимації своєї ідеологічної позиції або конструювання маніпуляцій.
5. Контекст події (Причина)	Каузальне вбудовування й темпоральність / <i>Causal emplotment & Temporality</i> (Baker, 2006, pp. 50, 67): вбудовування події у часову та причинно-наслідкову послідовність.	Процесуальне кодування (<i>Process Coding</i>): використання дієслівних форм (<i>gerunds</i>) для позначення дії та динаміки подій, що відновлює каузальність.	Процедура: Фіксується процесуальна динаміка: «поранення на фронті» (причина) → «відсутність прав у реанімації» → «вимога ухвалити законопроект» (наслідок). Результат: Розрізнені факти об'єднуються каузальним ланцюгом в онтологічний наратив про боротьбу за виживання.
6. Візуал (Зображення)	Мультиmodalність (Kress & van Leeuwen, 2006): оповідь через поєднання тексту, символів та образів; візуальні знаки як самостійний наративний ресурс.	Мультиmodalний аналіз (<i>Multimodal Analysis</i>): оцінка композиції, інформаційної цінності та салієнтності (візуальної виразності) елементів зображення.	Процедура: Аналізується взаємодія вербального та візуального компонентів. Оцінюється салієнтність (наприклад, центральне розміщення БДСМ-атрибутики поруч із дітьми). Результат: Ідентифікація мультиmodalного дисонансу, що слугує доказовою базою для конструювання «моральної паніки» в інфопросторі.

Джерело: матриця розроблена автором як синтетична аналітична модель на основі концепції наративних особливостей (*features of narrativity*) М. Бейкер (Baker, 2006, pp. 50–101; Bruner, 1991; Somers & Gibson, 1994) та технічного інструментарію драматургічного і процесуального кодування Дж. Салданьї (Saldaña, 2021). Мультиmodalний вимір аналізу спирається на соціальну семіотику Г. Кресса і Т. ван Левена (Kress & van Leeuwen, 2006).

Методологічні пояснення до матриці ідентифікації й реконструкції медіанаративів

Ця матриця слугує цілісним аналітичним інструментом, що забезпечує строгий алгоритмічний перехід від формалізованої статистики контент-аналізу до інтерпретації медіанаративів. Наведений нижче теоретико-методологічний синтез пояснює логіку застосування матриці як дослідницької оптики.

1. **Наратив як інструмент ідеологічного конструювання.** Теоретичним фундаментом для концептуалізації наративу в цьому дослідженні слугує соціонаративна праця М. Бейкер (Baker, 2006), обрана через її міждисциплінарний інструментарій аналізу конфліктних дискурсів. Центральним методологічним критерієм тут виступає реляційність (*relationality*) — здатність події генерувати значення виключно через зв'язок з іншими елементами системи (Baker, 2006, р. 61). Застосування концепту реляційності формує методичну здатність виявляти, як ізольована тема ЛГБТК+ інтегрується в макронаративи захисту держави, соціального розколу тощо. Метод передбачає, що без встановлення цих реляційних зв'язків подія залишається «голим фактом», натомість їх ідентифікація розкриває механіку суспільної трансформації.

2. **Партикулярність і конкретизація образу.** Згідно з класичними положеннями Дж. Брунера (Bruner, 1991, р. 6), розвинутими М. Бейкер (Baker, 2006, р. 78), оповіді завжди функціують через категорію партикулярності (*particularity*) — вони потребують конкретних акторів та індивідуалізованих обставин. У межах роботи матриці цей принцип операціоналізується як передумова для перекодування абстрактної (часто стигматизуючої) категорії «соціальна група» в суб'єктного «персонажа» з іменем, обличчям і чіткими мотивами. Аналіз партикулярності забезпечує інструмент для фіксації дискурсивного зсуву від архетипу пасивної «жертви» до архетипу дієвого «Героя».

3. **Нормативність та вибіркове привласнення.** Наративні структури не просто описують дійсність, а піддають її постійній оцінці крізь призму соціокультурної нормативності (*normativeness*) або її порушення (Baker, 2006, р. 98).

У розробленій матриці цей аспект алгоритмізовано через оцінку «Тональності» й «Наявності стереотипів». Разом із цим, принцип вибіркового привласнення (*selective appropriation*; Baker, 2006, p. 71) застосовується для аналізу того, як медіа створюють ідеологічні рамки шляхом відсіювання одних голосів і легітимації інших. Інтеграція категорії «Ключові цитати» через техніку In Vivo кодування формує аналітичну рамку для вивчення того, як медіаплатформи (зокрема анонімні Telegram-канали) навмисно привласнюють мову вуличної ворожнечі, конструюючи її як репрезентативний «голос народу».

4. **Технічне «плетіння кодів».** Для гарантування того, що ідентифікація наративів є алгоритмізованою, відтворюваною й захищеною від інтерпретативного свавілля, дослідження спирається на канон кодування Дж. Салданыї (Saldaña, 2013, 2021). Зокрема, Драматургійне кодування (*Dramaturgical Coding*) застосовується як механізм строгого розмежування актантних ролей (цілей, конфліктів, тактик учасників). Процесуальне кодування (*Process Coding*) використовується для відстеження динаміки, тоді як метод Плетіння кодів (*Codeweaving*) (Saldaña, 2013, p. 248) виступає інтегруючою стратегією, що дозволяє досліднику синтезувати розрізнені базові коди (емоції, теми, in vivo лексику) в єдине наративне твердження.

5. **Соціальна семіотика й «сценографія» образу.** Оскільки класична наратологія орієнтована переважно на текстові ресурси, аналіз візуального виміру методологічно компенсується інструментарієм соціальної семіотики Г. Кресса і Т. ван Левена (Kress & van Leeuwen, 2006). Матриця вимагає оцінювання не просто наявності зображення, а його салієнтності (візуальної виразності) й взаємодії з текстом (консонанс/дисонанс). Застосування цієї оптики уможливило ідентифікацію того, як детекстуалізовані зображення й візуальні оксиморони функціують як незалежні механізми конструювання моральної паніки в алгоритмічних середовищах.

МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ Й СЦЕНАРІЙ (ГАЙД) ПРОВЕДЕННЯ ФОКУС-ГРУПОВИХ ДИСКУСІЙ

Інструментарій дослідження пройшов пілотне тестування (*pre-test*) для перевірки зрозумілості формулювань та таймінгу. Сценарій дискусії розрахований на 90–100 хвилин і побудований за принципом «лійки», поступово переходячи від загальних питань до глибинних особистих переживань учасників.

Концептуальна логіка основних блоків гайду

Вступ та етичний контракт. Блок спрямований на створення безпечної атмосфери. Включає усну інформовану згоду, обговорення правил конфіденційності («те, що сказано в Zoom, залишається в Zoom»), технічний брифінг та знайомство для зняття напруги (*icebreaker*).

Стимульний блок (Мультимодальна презентація). Цей етап є критичним для валідності дослідження. Враховуючи результати контент-аналізу (Розділ 4), який виявив, що значна частина стигматизації відбувається через візуальні засоби, учасникам демонструються мультимодальні стимули через функцію «Поділ екрана» (*Screen Sharing*). Це не лише текстові цитати, а й скриншоти постів з Telegram-каналів (наприклад, «Труха ⚡ Україна»), обкладинки матеріалів та колажі. Особливий акцент робиться на реакції учасників на специфічні маркери: використання емодзі веселкового прапора (🏳️🌈) або «клоуна» (🤡) як інструментів іронії та насмішки. Презентація результатів кількісного аналізу навмисно спрощена та візуалізована задля уникнення складних статистичних термінів, що забезпечує легкість сприйняття та фокусування учасників на суті запитань. Використання таких мультимодальних стимулів дозволяє учасникам не лише обговорювати текст, але й ділитися власним досвідом чи прикладами, що збагачує дискусію та вирівнює ієрархію між дослідником та учасниками, як це було продемонстровано в дослідженні Г. Марлі та ін. (2023).

Блок «Валідація та поширеність». Спрямований на підтвердження

виявлених у Розділі 4 медіанаративів (наприклад, «ЛГБТК+ як загроза» або «ЛГБТК+ на захисті України»). У цей блок інтегровано спеціальні запитання для перевірки гіпотези про «сезонну репрезентацію» — чи відчують учасники, що увага медіа до них виникає лише ситуативно (наприклад, під час Місяця гордості), і як це позначається на їхньому відчутті соціальної значущості.

Блок «Особиста й емоційна рецепція». Фокусується на афективному вимірі рецепції. Мета блоку — з'ясувати, як виявлені медіаобрази сприймаються учасниками в контексті їхнього почуття безпеки, самооцінки та психологічного стану в умовах війни. Це дозволяє дослідити емоційний скрипт (*emotional script*) учасників та те, як соціально сконструйовані «правила відчущання» (*feeling rules*) зумовлюють їхню реакцію на онлайн-дискримінацію (Colosi et al., 2023). М. Л. Ібарра та ін. (2014) зазначають, що участь у подібних дискусіях може допомогти учасникам подолати інтерналізовану гомофобію та відчутти підтримку спільноти, що є важливим аспектом етичного дизайну дослідження.

Блок «Інтерсекційність та специфіка підгруп». Питання цього блоку адаптуються для кожної з трьох груп. Це дозволяє дослідити специфічні аспекти дискримінації, такі як «бі-невидимість» або трансфобія, що часто губляться в загальних дискусіях. Уникнення гетеросексистських упереджень у формулюванні запитань та врахування різноманітності ідентичностей (наприклад, використання правильних займенників і термінології самої спільноти) є ключовою вимогою етичного дослідження за К. Л. Блер (2016) і М. Генріксоном та ін. (2020).

Блок «Рекомендації та бачення змін». Завершальний етап має емпauerмент-спрямування, дозволяючи учасникам вийти з позиції «об'єкта обговорення» та запропонувати власне бачення необхідних змін у медіаполітиці. Це відповідає заклику Дж. Коулман та ін. (2022) виходити за рамки простої «інклюзії» й шукати альтернативні, більш радикальні підходи до освітніх та медійних практик.

Сценарій (гайд) проведення фокус-групової дискусії

- **Модератор:** Поліщук Леонід
- **Тривалість:** 90–120 хв.
- **Формат:** Онлайн (Zoom)

БЛОК 1. ВСТУП, БЕЗПЕКА ТА НАЛАШТУВАННЯ (10 хв)

Модератор: *«Вітаю всіх. Дякую, що знайшли час і сміливість долучитися. Ми тут зібралися, щоб обговорити, як ви сприймаєте й оцінюєте відображення ЛГБТК+ в українських медіа під час війни.*

Я не просто ставитиму запитання — я покажу вам результати свого дослідження, де я проаналізував понад 1200 новин за останні 5 років. Мені важливо знати, чи збігається моя наукова «картинка» з вашою реальністю.

Важливо: у цьому дослідженні немає «правильних» відповідей. Якщо ви не згодні з моїми висновками, якщо вас щось дратує або ви маєте інший досвід — говоріть про це. Критика та ваші щирі емоції, навіть глибинні переживання, — це надзвичайно важливо для цього дослідження.

*Наші правила безпеки: — **Конфіденційність:** усе, що сказано тут, залишається тут. У дисертації не буде ваших імен, лише узагальнені описи. — **Фізична безпека:** якщо лунає тривога — ми перериваємось, і ви йдете в укриття. Ваше життя важливіше за цю розмову. — **Емоційний комфорт:** ми говоритимемо про дискримінацію і війну. Це важкі теми. Якщо вам важко — ви маєте повне право не відповідати, вимкнути камеру або вийти з конференції без пояснень».*

БЛОК 2. ЗАГАЛЬНИЙ ЛАНДШАФТ: ЕМОЦІЇ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ (30 хв)

Модератор: *«Я помітив, що на початку вторгнення тема ЛГБТК+ зникла з новин, а потім повернулася, але вже переважно через контекст військових. Давайте дослідимо ваші враження та інтерпретації цього явища».*

Тема 1. Емоційна пам'ять

«Згадайте перші місяці великої війни (весна–літо 2022). Чи пам'ятаєте ви

момент, коли вперше знову побачили новину про ЛГБТК+? Що це була за новина?

- Що ви відчували тоді — полегшення («про нас пам'ятають, ми є»), роздратування («зараз не на часі») чи щось інше?

- Які емоції це викликало — страх, гордість, втому чи щось інше?

- Чи відчуваєте ви, що увага до вашої теми виникає лише ситуативно, наприклад у червні?»

Тема 2. Проективна методика «Персоніфікація медіа»

«Давайте пограємо в уяву. Уявімо, що «Суспільне» і телеграм-канал «Труха» — це дві реальні людини, з якими ви зустрілися в барі або на вулиці.

- Як вони виглядають? У що одягнені?

- Як вони говорять про вас — з повагою, з насмішкою, байдуже?

- Кому з них ви б довірили потримати свій гаманець, а з ким би побоялися залишитись наодинці?

- Які приховані повідомлення чи упередження ви зчитуєте в тому, як вони говорять про вас — особливо щодо тональності (позитивної, негативної чи іронічної)?»

Тема 3. Інструменталізація ворога

«Мій аналіз показав, що українські медіа нерідко висміюють російських військових, називаючи їх «бойовими пдарасами», або акцентують увагу на новинах про гомофобію в РФ (наприклад, «облави в клубах Москви»).*

- Як ви сприймаєте такі новини? Чи відчуваєте себе «заодно» з такою реакцією?

- Чи відчуваєте ви у цьому сміху над росіянами якусь прихованість чи загрозу для себе?

- Як ви думаєте, чи впливає таке висміювання ворога на поширення подібної лексики всередині країни? Як це позначається на вашому повсякденному відчутті безпеки та сприйнятті власної ідентичності?»

БЛОК 3. СПЕЦИФІЧНИЙ ДОСВІД (ГЛИБИННЕ ЗАНУРЕННЯ) (40 хв)

(Модератор обирає відповідний варіант залежно від групи та додає: «Давайте зануримося глибше: які емоції та приховані значення це викликає?»)

ГРУПА 1: ГЕЇ ТА БІСЕСУАЛЬНІ ЧОЛОВІКИ (Тягар героїзму)

Модератор: *«Мої дані показують, що чоловіки-геї згадуються в медіа у 6 разів частіше, ніж лесбійки. Але майже завжди це контекст «героя-військового»».*

Тема 1. Тягар ідеальності

«Медіа створили образ «Ідеального Гея-Патріота» (на кшталт Віктора Пилипенка).

- *Що ви відчуваєте до цього образу?*
- *Чи відчуваєте ви тиск відповісти цьому стандарту, якщо ви — цивільна людина?*
- *Чи виникає у вас відчуття, що право на повагу тепер потрібно підтверджувати через участь у бойових діях?*
- *Чи вважаєте ви, що така репрезентація робить вас більш видимими, але водночас стигматизує тих, хто не на фронті?»*

Тема 2. Стигма

«Слово на літеру «П» лунає звідусіль на адресу окупантів.

- *Як це змінює ваше сприйняття себе?*
- *Ви навчилися «відключатися» від цього слова, чи воно щоразу ранить — навіть якщо адресоване росіянину?*
- *Як це позначається на вашому внутрішньому сприйнятті власної ідентичності?*
- *Як медіа, на вашу думку, сприяють поширенню такої мови?»*

ГРУПА 2: ЛЕСБІЙКИ ТА БІСЕСУАЛЬНІ ЖІНКИ (Безпека у невидимості)

Вступне слово модератора: *«Я хочу почати з головної цифри мого дослідження. Результати аналізу показали, що згадки про лесбійок складають лише*

3,3 % від усього масиву матеріалів. На фоні геїв (майже 20 %) або загальної аббревіатури «ЛГБТ» — це майже повна медійна невидимість».

Тема 1. Феномен невидимості: безпека чи ігнорування? (10 хв)

«Як це — жити в країні під час війни і майже не бачити згадок про себе в новинах?»

- *Чи вважаєте ви цю невидимість дискримінацією — «нас ігнорують, бо не вважають важливою частиною суспільства»?*

- *Чи, можливо, це є певним захистом — «безпечніше, коли про нас мовчать, а весь хейт дістається іншим»?*

- *Як це позначається на вашому відчутті безпеки?»*

Тема 2. Паралельна реальність: гламур, цікавинки та еротизація (15 хв)

«Але коли медіа все ж таки згадують про вас, тональність різко змінюється. Мій аналіз показав, що для комерційних медіа (як ТСН) лесбійки — це часто рубрики «Гламур» (камінг-аути моделей) або «Цікавинки» (історії про «вагітність від ексчоловіка» чи «весілля з подружкою»). А в Telegram-каналах слово «лесбійки» найчастіше з'являється в контексті порно-статистики або еротизованих жартів. Складається враження, що під час війни образ жінки-лесбійки зводиться до джерела розваги або сексуального об'єкта.

- *Чи впізнаєте ви своє реальне життя в цих новинах про «зіркові камінг-аути» та «пікантні історії»?*

- *Як ви відчуваєтеся, коли в реальності — війна і сирени, а медіа роблять з вашої ідентичності «шоу» або еротичний контент?*

- *Чи відчуваєте ви, що такий підхід враховує ваші реальні проблеми — партнерства, дітей, повсякденне виживання?»*

Тема 3. Гендерний розрив у війні: хто має право бути героєм? (15 хв)

«Ми бачимо, що «Суспільне» та інші медіа створили потужний, поважний образ «гея-захисника» (наприклад, Віктор Пилипенко, військові з шевронами-єдинорогами). Про них пишуть як про героїв. Але історії про жінок-лесбійок на фронті, у тактичній медицині чи волонтерстві з'являються в новинах значно рідше.

- *Як ви сприймаєте цей контраст? Чому, на вашу думку, медіа готові героїзувати геїв, але значно рідше розповідають про жінок-лесбійок у формі?*

- *Чи складається у вас враження, що образ «Захисника» в медіа переважно зарезервований для чоловіків, залишаючи жінок — навіть зі спільноти — на другому плані?*

- *Як це позначається на вашій гордості за спільноту?»*

ГРУПА 3: ТРАНСГЕНДЕРНІ ТА КВІР-ЛЮДИ (Тіло як поле битви)

Модератор: *«Аналіз показує, що трансгендерні люди мають специфічну видимість у медіа: їх або показують дуже часто в контексті скандалів, або майже ігнорують. Давайте поговоримо про те, як ви це переживаєте».*

Тема 1. Термінологія та мовна репрезентація

«Як ви реагуєте на термінологію, яку використовують медіа?»

- *Коли ви бачите словосполучення «зміна статі» замість «перехід», або коли журналісти плутають трансгендерність і сексуальну орієнтацію — це вас смішить, дратує чи лякає?*

- *«Суспільне» намагається вживати слово «квір» і правильні займенники. Чи відчуваєте ви це як щире повагу, чи як формальність?»*

Тема 2. Образ «чоловіків у перуках» у медіа

«Telegram-канали часто публікують фото паспортів з позначкою «Ч» поруч із фото трансгендерних жінок, називаючи їх «ухилянтами, що перевдяглися».

- *Що ви відчуваєте, коли бачите такі публікації?*

- *Чи змушує це вас боятися виходити на вулицю, проходити блокпости або взаємодіяти з державними органами?»*

Тема 3. Трансгендерні люди та тема мобілізації в медіа

«Коли медіа пишуть про трансгендерних людей і армію, це зазвичай або поодинокі історії героїзму, або скандальні матеріали.

- *Чи відчуваєте ви, що медіа штучно створюють конфлікт між образом «військового» і «трансгендерної людини»?*

- *Чи доводилося вам (або вашим знайомим) приховувати свою ідентичність в армії або в ТЦК через побоювання, що медіа зроблять з вас сенсацію, а не покажуть як патріота?»*

Тема 4. Гіперфіксація на тілесності

«Аналіз показує, що навіть у позитивних матеріалах журналісти нерідко ставлять запитання про операції та гормональну терапію.

- *Як ви це сприймаєте: як необхідну просвітницьку роботу чи як недоречне втручання у приватну сферу?*

- *Чого вам не вистачає в публікаціях про трансгендерних людей — розповідей про професійні досягнення, буденне життя?»*

Тема 5. Гендерна нерівність у репрезентації

«Чи помічаєте ви різницю в тому, як медіа зображують трансгендерних жінок і трансгендерних чоловіків?

- *Чи є у вас відчуття, що трансгендерних жінок демонізують (зображують «чоловіками, що ховаються»), а трансгендерних чоловіків — або ігнорують, або зображують як «заблудлих жінок»?*

- *Як така нерівність у репрезентації позначається на єдності спільноти?»*

БЛОК 4. ВІЗУАЛЬНА ЛАБОРАТОРІЯ (Visual Decoding) (25 хв)

Мета: виявити афективні (емоційні) реакції учасників на візуальні стратегії медіа та дослідити, як ці образи позначаються на їхньому почутті безпеки і гідності.

Модератор: *«Ми багато говорили про тексти. Але мій аналіз показав, що часто саме зображення — колаж чи специфічно підібране фото — формує ставлення суспільства ще до того, як людина прочитає заголовок. Зараз я покажу вам 3 зображення з мого дослідження. Прошу реагувати швидко і щиро: які емоції це у вас викликає?»*

СЛАЙД 1 (Універсальний): Конструювання конфлікту («ТСН»)

(Демонстрація колажу з Рис. 4.15: «Два різні світи / Поліцію на фронт»)

Опис: зліва — військові/поліція, справа — активісти з прапорами. Заголовки підкреслюють протистояння. Запитання до групи:

- **Перша емоція:** *«Яке одне слово описує ваші відчуття від цього колажу? (Страх? Злість? Втома? Байдужість?)»*

- **Ефект «третьої особи»:** *«Уявіть, що це фото бачить ваша мама, сусідка або колега, які не занурені в контекст. Який висновок вони зроблять: ви — частина суспільства чи вороги, які «заважають воювати»?»*

- **Реальність:** *«Чи відчуваєте ви цей конфлікт («військові проти ЛГБТ») у реальному житті, чи це штучна картинка, створена медіа для рейтингів?»*

СЛАЙД 2 (Універсальний): Конструювання моральної паніки («Труха»)

(Демонстрація колажу з Рис. 4.18: Дівчинка з прапорцем vs. учасники у фетиш-масках) Опис: адміністратори каналу зіставили фото дитини на прайді з фото учасників у БДСМ-атрибутиці (масках), створюючи візуальний натяк на загрозу дітям. Запитання до групи:

- **Маніпуляція:** *«Адміністратори спеціально поставили ці фото поруч. Який прихований меседж вони посилають суспільству? Чи зчитуєте ви тут натяк на «розбещення» або «загрозу дітям»?»*

- **Відчуття безпеки:** *«Як ви почуваетесь, коли боротьбу за права візуалізують через такі маніпулятивні образи? Що це означає для вашого бажання бути публічно відкритими або виходити на вулицю, знаючи, що ваше фото можуть використати в подібному контексті?»*

СЛАЙД 3 (Адаптивний)

Варіант А (для Групи 1) — Тема: дегуманізація та героїзм. *(Демонстрація колажу з Рис. 4.18: «Хто справжній Герой: Він чи Воно?» або Рис. 2.20: Військовий у сітці на фоні ЛГБТ-прапора)*

- **Сприйняття:** *«Вас ставлять перед жорстким вибором: або ти «Герой» (але тоді твоя ідентичність має бути прихована або «виправдана» кров'ю), або ти «Воно» (якщо ти активіст). Чи ображає вас це протиставлення?»*

- **Тиск:** *«Чи відчуваєте ви тиск відповідати образу «ідеального гея-воїна»,*

щоб здобути право на повагу?»

Варіант Б (для Групи 2) — Тема: гламур, екзотизація та реальність. (Демонстрація колажу: новина про камінг-аут моделі/зірки (ТСН) vs. відсутність фото жінок-військових)

- **Паралельна реальність:** *«Медіа часто ілюструють новини про лесбійок фотографіями моделей або зірок шоу-бізнесу. Чи впізнаєте ви тут своє життя в Україні під час війни? Чи є на цих фото волонтерки, військові, медикині?»*

- **Знецінення:** *«Чи відчуваєте ви, що такі матеріали перетворюють вас на «екзотичний об'єкт» для розваги аудиторії, ігноруючи вашу реальну участь у спротиві та ваші реальні проблеми?»*

Варіант В (для Групи 3) — Тема: аутинг та «фрік-шоу». (Демонстрація Рис. 4.20 / 4.19: фото паспорта з позначкою «Ч/М» або невдалі фото з глузливими підписами)

- **Гідність:** *«Медіа (зокрема «Труха») використовують фото документів або спеціально підібрані невдалі кадри для ілюстрації новин. Як це позначається на вашій гідності і відчутті права на приватність?»*

- **Страх:** *«Чи побоюєтеся ви, що ваша зовнішність або документи можуть стати інструментом для «шоу» в Telegram-каналах — особливо в контексті мобілізації чи перетину кордону?»*

БЛОК 5. ЗАВЕРШЕННЯ: АГЕНТНІСТЬ (15 хв)

Модератор: *«Ми багато обговорювали проблеми. Тепер давайте поговоримо про ваш голос і можливість щось змінити».*

Тема 1. Рекомендації медіа

«Уявіть, що вас запросили на закриту зустріч із головними редакторами українських медіа (ТСН, Суспільне, Telegram-каналів). Вони готові виконати одну вашу вимогу щодо зміни їхньої роботи.

- *Що саме ви їм порадите? Перестати публікувати «треш»? Більше показувати військових? Чи взагалі не торкатися теми, поки йде війна?*

- *Яка зміна в медіа, на вашу думку, найкраще позначиться на вашій безпеці та комфорті?»*

Тема 2. Власний голос

«Яку одну думку ви б хотіли донести до українців через медіа, щоб змінити їхнє ставлення до вас? Чому саме це є для вас найважливішим зараз?»

Завершальне слово модератора: *«Дякую вам за відвертість і готовність ділитися цим досвідом. Ваш внесок у це дослідження є надзвичайно важливим. Нагадую про конфіденційність. Бережіть себе».*

КОДУВАЛЬНА СХЕМА ФОКУС-ГРУП ІЗ ЛГБТК+ СПІЛЬНОТАМИ

ФГД №1 (у порядку проведення): Лесбійки та бісексуальні жінки (2 група)

Таблиця М.1

Категорія №1: Персоніфікація медіа та довіра

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Media_Ally_Persona	Сприйняття «Суспільного» як сучасної подруги, яка «в темі» і не нашкодить.	«Це як гетероподружка-союзниця, яка вміє... не знаю, розбирається в якихось темах інклюзії і толерантності. З нею можна підтримати якусь розмову на будь-яку тему».	Лесбійка, 39 років, Харків	Narrative (Утвердження «своїх» цінностей через позитивний образ союзника)
Media_Gossip_Uncle	Образ ТСН як старшого чоловіка, який не є агресивним, але є «дурнуватим» і схильним до пліток.	«Для мене ТСН — такий чоловік старшого віку. Доволі добрий, але трошечки дурноватий, якщо можна так сказати. Тобто він не викликає якоїсь відрази або чогось такого, але не має повністю довіри. Є просто розуміння, що у нього там є якийсь... життєвий досвід, який можна послухати, але треба перевірити».	Лесбійка, 21 рік, Київ	Inquiry (Критична оцінка джерела та сумнів у його інтелектуальній якості)
Media_Marginal_Threat	Асоціація Telegram-каналів («Труха») з образом «гопніка», підлітка з низькою мораллю.	«У мене якась огида виникає просто до цього каналу, хоча, чесно, я ніколи не читала, що там. Але воно якось... Чи то я десь читала про сам канал... Якщо говорити про асоціацію з людиною, то це, напевно, якийсь підліток або такий, знаєш, пацанчик з району. Сидить, семкі щелкає — це щось таке. Оце — Труха».	Лесбійка, 30 років, Чернівці	Narrative (Моральне засудження «чужого» суб'єкта та емоційне відторгнення)
Institutional_Trust	Високий рівень довіри до державних медіа через назву та стандарти.	«Сама назва — Суспільне, спільне, спільнота... І в цілому, як вони пишуть свої новини, як вони їх підносять, — це викликає більше довіри».	Лесбійка, 22 роки, ВПО	Inquiry (Логічне обґрунтування довіри через аналіз стандартів та бренду)

Категорія №2: Геополітика та ідентичність

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Paradoxical_Empathy	Співчуття до представників спільноти в РФ попри ненависть до ворога.	«Для мене чомусь це є якимось майже єдиним виключенням: тобто коли я починаю відчувати емпатію до людей, незважаючи на їхню національність. Конкретно новини — як, наприклад, про вторгнення в клуб їхній... воно в мене викликає жалість».	Лесбійка, 21 рік, Київ	Inquiry (Рефлексія над складним перетином громадянської та групової лояльності)
Toxic_Conflation	Негативна реакція на поєднання тем «Росія» та «ЛГБТ», що сприймається як забруднення.	«Там пишуть про "болота" і про ЛГБТ — і воно ніби зразу змішується з болотом. І мені дуже неприємно це було. І, коротше, це п*здець. Ну, це взагалі фу. Дуже неприємні відчуття».	Лесбійка, 30 років, Чернівці	Narrative (Емоційний захист ідентичності від зовнішнього забруднення контекстом ворога)
Homophobia_Mirroring	Розуміння того, що висміювання російської гомофобії ретранслює стигму в Україні.	«Це якось викликає трохи агресію, бо наче такі гомофобні підтексти зчитуються. Типу: "Дивіться, в Росії гомофобія — значить, ЛГБТ — теж погано"».	Лесбійка, 18 років, Івано-Франківськ	Inquiry (Аналіз прихованих ідеологічних смислів у медійному дискурсі)
Prioritization_Guilt	Виправдання відсутності новин про ЛГБТ на початку війни пріоритетом виживання.	«А тоді на стресі, мені б здавалося, це не першою темою, яку потрібно піднімати».	Лесбійка, 19 років, Харків	Inquiry (Раціоналізація контексту та логічний відбір значущих подій)

Категорія №3: Специфіка лесбійського досвіду

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Safety_in_Silence	Трактування медійної невидимості як стратегії безпеки від хейту.	«Я просто чутлива до хейту... І тому те, що нас так не дуже висвітлюють, — це наче відчувається як безпека. Тому що, ну... немає уваги — і немає хейту».	Лесбійка, 18 років, Івано-Франківськ	Avoidance (Захист через відсторонення від болючої інформації про агресію)
Fetishization_Filter	Переконавання, що лесбійки цікаві суспільству лише як сексуальний об'єкт («male gaze»).	«У нас іде фетишизація в плані того... "Саме перша" асоціація у цих "мужланів", яка виникає: "А як вони довбляться там?" і так далі. <...> І вони жінок, як би, "припідносять наверх" — що...: "Ой, це так прикольно"».	Лесбійка, 30 років, Чернівці	Narrative (Критика «чужого» погляду та моральне засудження об'єктивації)
Military_Double_Bind	Свідчення про службовий тиск на жінок-військових після камінг-ауту.	«І вона знімалась в якомусь відео... після цього інтерв'ю їй почали погрожувати на роботі, що її будуть переводити в "командировки" на Схід частіше. Їй прямим текстом сказали: "Чо ти ходиш, розказуєш про себе таке, якщо ти військова?"».	Лесбійка, 30 років, Чернівці	Narrative (Утвердження правди групи через свідчення про насилля та несправедливість)
Rights_Through_Tragedy	Розуміння потреби висвітлювати трагедії військових для адвокації прав.	«Я згадала ці історії... як ми не могли це висвітлювати, тому що нам чи їхні родичі, чи їхні дівчата казали: "Ой, вони були не в камінг-ауті, тому, будь ласка, не кажіть про це". Хоча це частина активістської стратегії».	Лесбійка, 39 років, Харків	Inquiry (Прагматична аргументація потреби соціальних змін через аналіз наслідків нерівності)
Desire_for_Happiness	Запит на позитивні історії про шлюби та буденність, а не лише трагедії.	«Хотілося б, щоб ці новини були позитивними, що там хтось комусь зробив пропозицію, хтось одружився».	Лесбійка, 22 роки, ВПО	Narrative (Конструювання бажаної ідентичності та соціальної норми майбутнього)

Таблиця М.4

Категорія №4: Візуальні маніпуляції

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Artificial_Conflict	Деконструкція медійної стратегії протиставлення «Військовий vs Активіст».	«Гомофобне суспільство керується стереотипами... вони так думають... що жіночний, який нічого не робить, у військо не піде. І вони, як би, порівнюють: що є військовий — “нормальний мужик”, і є гей. Ну, це жаж».	Лесбійка, 22 роки, ВПО, Луганськ	Inquiry (Викриття маніпулятивних технологій медійного конструювання конфлікту)
Dehumanization_Neuter	Обурення використанням середнього роду («воно») як інструменту дегуманізації.	«Це відкритий хейт. Дійсно відкритий хейт зробити таку картинку “Він чи воно”... І ще й називати його воно... Це чисто маніпуляція суспільством і дуже вузьколобе порівняння».	Лесбійка, 30 років, Чернівці	Narrative (Захист гідності та емоційне засудження дегуманізації з боку медіа)
Moral_Panic_Kids	Усвідомлення маніпуляції через тему «загрози дітям» у медіавізуалах.	«Вони знаходять усі шляхи до “традиційних цінностей”. “Це вплине на дітей! Діти не мають це бачити!”. Але люди, які кохають людей своєї статі, — це нормально. Але вони маніпулюють цим».	Лесбійка, 22 роки, ВПО, Луганськ	Inquiry (Аналіз медіастратегії створення штучної суспільної тривоги)

Таблиця М.5

Категорія №5: Агентність і запит до медіа

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Neutrality_Trap	Критика стандарту «балансу думок» у питаннях прав людини.	«У таких сенситивних темах нейтральності не існує. <...> Ми бачимо, до чого приводить ця “нейтральність”: коли умовні гомофоби, агресори мають такі самі майданчики для висловлювань».	Лесбійка, 39 років, Харків	Inquiry (Епістемічна критика журналістської етики та стандартів об'єктивності)
Normalization_Demand	Вимога системної нормалізації ЛГБТК+ як інтегрованої частини суспільства.	«Нормалізувати. Дуже проста порада. Нормалізувати, перестати на цьому “ловити хайп”. Так, приділяти увагу цьому, але з ціллю норми».	Лесбійка, 19 років, Харків	Narrative (Ствердження власного бачення соціального договору)

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Flip_Test	Пропозиція перевіряти новини через заміну ЛГБТ-героїв на гетеросексуальних.	«Чи запостили б ви цю новину, якби вона була про цисгетеролоудей? Тобто: чи ця новина не розрахована просто на “рейджбейт”, “клікбейт”?»	Лесбійка, 21 рік, Київ	Inquiry (Пропозиція логічного інструменту самоперевірки для редакційних колективів)
Institutional_Check	Ідея про введення системного контролю, штрафів та етичних фільтрів у редакціях.	«Зробити — точно на законодавчому рівні — якісь штрафи... І якщо відображається якесь нетолерантне ставлення... то просто блокувати такі канали. Плюс: зобов'язати... щоб була людина, яка відповідає за фільтр».	Лесбійка, 30 років, Чернівці	Inquiry (Пошук системних правових рішень проблеми інституційної дискримінації)

ФГД №2: Трансгендерні та квір-люди + Інтерв'ю (3 група)

Таблиця М.6

Категорія №1: Персоніфікація медіа та довіра

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Media_Shady_Schemer	Сприйняття анонімних каналів як небезпечних суб'єктів («темщиків»).	«Труха — взагалі не довіряю. Вайб, коротше, “темщика з Дніпра”. Такого, типу, дуже мутного тіпа. Вайб реально якогось “правачка”, який проти всього хорошого».	Транс-хлопець, 19 років, Київ	Narrative (Моральний осуд «чужого» суб'єкта та маркування джерела як ворожого)
Media_Two_Faced	Сприйняття комерційних медіа як лицемірних та нещирих.	«ТСН — такий... типу, 50 на 50 вайб. Вайб людини, яка тобі в обличчя посміхається і намагається якось втертись у довіру, а за спиною крутить якісь схеми, мутки».	Транс-хлопець, 19 років, Київ	Narrative (Утвердження недовіри через оцінку етичних якостей медіабренду)
Media_Progressive_Vibe	Ідентифікація із Суспільним як сучасним та комфортним джерелом.	«Суспільне — класне, у них такий комфортний, молодіжний, досить прогресивний вайб. Мені здається, для мене це єдине таке джерело новин, яке я поважаю досить сильно».	Транс-хлопець, 19 років, Київ	Narrative (Позитивна ідентифікація зі «своєю» інституцією та її цінностями)

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Media_Acceptable_Choice	Сприйняття медіа як «прийнятних» за умови відсутності відкритого радикалізму.	«Мені здається ці телеканали нормальні. Ну, в тому плані, що вони не праворадикальних ідіотів, що кричать про гріх та загрози нації».	Транс-жінка, 31 рік, ветеранка	Inquiry (Раціональний вибір меншого зла на основі порівняльного аналізу)
Media_Friendly_Openness	Сприйняття медіа як дружнього простору, готового до діалогу та поваги до особистості.	«Суспільне — воно більш відкрите. В принципі, вони зробили все, щоб висвітлити не тільки те, що я трансжінка, а й мої вподобання по життю. В цьому ракурсі — так, я впевнена, що це як дружнє медіа».	Транс-жінка, 47 років	Narrative (Позитивна ідентифікація з інклюзивним підходом інституції)
Media_Political_Bias	Критика медіа за надмірну політизацію та гонитву за сенсаціями.	«ТСН більше про політики і політизування. Труха взагалі політизована від слова зовсім. Україна Зараз мабуть ні з ким би не довірилась».	Транс-жінка, 47 років	Inquiry (Критичне осмислення ідеологічної ангажованості медіаплатформ)

Таблиця М.7

Категорія №2: Геополітика й образ ворога

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Indifference_to_Enemy	Повне відчуження та пріоритет національної ідентичності над груповою.	«Для мене особисто росіяни — це в першу чергу росіяни. І мені не важливо, що людина з себе представляє... Якщо в них відбувається щось погане — то клас».	Транс-хлопець, 19 років, Київ	Narrative (Утвердження жорстких кордонів власної лояльності та ідентичності)
Strategic_Benefit	Прагматичне розуміння того, що асоціація гомофобії з РФ грає на руку спільноті.	«І коли засуджується гомофобія таким чином — це непогано... це трохи нам грає на руку, коли асоціюється гомофобія з Росією».	Транс-хлопець, 20 років, Київ	Inquiry (Аналіз стратегічних переваг у публічному та політичному полі)
Universal_Humanity	Етичне відторгнення сміху над стражданнями через спільну вразливість.	«Це в першу чергу люди, по-друге — це теж ЛГБТ-спільнота. І якби... не знаю, це як “свої”: їх там гноблять, і сміятись з цього якось... на мою думку, не дуже».	Транс-жінка, 31 рік, ветеранка	Narrative (Ствердження універсальних гуманістичних цінностей групи)

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Discreditation_Tactic	Критика медіа за інструменталізацію ЛГБТ-теми для приниження ворога.	«Ми не можемо брати якихось людей і через них намагатися якось показати, що хтось гірший... Через одну групу дискредитувати іншу групу — це якось неправильно».	Транс-жінка, 21 рік, Київ	Inquiry (Критичний аналіз етичності медійних тактик дискредитації)
Global_Solidarity_Empathy	Прояв емпатії до представників спільноти в інших країнах попри війну.	«Спільноту трансгендерну я в будь-якому місті буду підтримувати... мені їх жаль, бо реально їх там кують [переслідують] за це все. Не всі в Росії за війну».	Транс-жінка, 47 років	Narrative (Вияв солідарності на основі спільного досвіду дискримінації)
Soviet_Roots_Stigma	Пояснення сучасної гомофобії через спадщину радянської ідеології та інерцію мислення.	«В нашому суспільстві ще залишилися ті радянські корені... Це просто час. Якщо ми будемо більше висвітлювати цю тему, то люди зрозуміють, що ми є поруч».	Транс-жінка, 47 років	Inquiry (Соціологічний аналіз причин суспільної нетолерантності)

Таблиця М.8

Категорія №3: Специфіка досвіду трансгендерних людей

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Shock_Value	Переконавання, що медіа фокусуються на транс-людях лише заради сенсації.	«Трансгендерні люди — це шок, це новина, це щось цікаве... Тобто за рахунок цього до нас більше уваги, ніж до лесбійок. Ми спочатку трансгендерні, а потім вже будь-що інше».	Транс-хлопець, 20 років, Київ	Inquiry (Критичний аналіз логіки медіаринку та економіки уваги)
No_Right_to_Mistake	Відчуття гіпервідповідальності: страх, що помилка одного дискредитує всю групу.	«У мене таке відчуття, що в нас немає права на помилку. Бо якщо ми десь про*бемось... це завжди будуть розкручувати як: “Це в першу чергу трансгендерна людина”».	Транс-хлопець, 19 років, Київ	Narrative (Виразження колективної травми та інтерналізованого соціального тиску)
Mobilization_Stigma	Розуміння того, як медіа створюють образ «ухилянта» навколо транс-жінок.	«Медіа подають це... ніби людина “косить” від армії, і [їй] не хочеться захищати країну, і згодна, прям, на все, що завгодно, аби не йти служити».	Транс-жінка, 31 рік, ветеранка	Inquiry (Аналіз впливу медіа на безпеку та суспільне ставлення до групи)

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Medical_Reductionism	Критика зведення життя людини лише до операцій, але визнання потреби в просвіті про біологію.	«Всі люди... завжди думають, що ми тільки робимо операції. Ось — і тільки це, і все» (Трансгендерна дівчина, 26 років). «Але важливо пояснити людям “біологію”... що ми народжуємось із цим» (Трансгендерний хлопець, 20 років).	Транс-жінка, 26 років, Вінниця; Транс-хлопець, 20 років, Київ	Narrative (Боротьба зі спрощеними стереотипами про діагноз та ідентичність)
Terminology_Trigger	Негативна реакція на патологізуючу лексику та знеособлення («транс» як іменник).	«Це як слово “інвалід”. Ти в першу чергу не людина, а ти — “транс”. І це мене прям роздражає. <...> Мене ще дратує, коли кажуть, що хтось “був жінкою”».	Транс-хлопець, 19 років, Київ; Транс-жінка, 21 рік, Київ	Narrative (Захист особистої гідності та права на коректну самоназву)
Invisibility_of_Soldiers	Критика ігнорування медіа внеску ЛГБТ-людей у безпосередні бойові дії.	«Ми також, як і усі інші, захищаємо нашу країну і воюємо проти Раші. Але це ніхто не висвітлює. Ми також знищуємо їх сотнями чи тисячами».	Транс-жінка, 47 років	Narrative (Ствердження громадянської гідності та патріотичного внеску)
Parenting_Reality_Check	Спростування міфів про неможливість батьківства для транс-людей через власний досвід.	«У мене дитина вже доросла... Це неправда, що подається так, ніби транс-люди не можуть мати дітей. Якщо є бажання виховувати дитину — не обов’язково красти її».	Транс-жінка, 47 років	Narrative (Боротьба з дезінформацією через автентичний життєвий досвід)

Таблиця М.9

Категорія №4: Візуальні маніпуляції

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Cringe_Reaction	Сприйняття агресивної візуальної символіки як архаїчної та смішної.	«Ну, воно виглядає “крінжово” завжди. Свідома людина одразу зрозуміє, що коли в нас є отакі яскраві якісь символи... — це завжди для привернення уваги».	Транс-хлопець, 19 років, Київ	Avoidance (Знецінення медійної загрози через іронічне дистанціювання)
Dehumanization_Choice	Глибоке обурення запереченням агентності	«Дуже сильно героїзують військових. По-перше, є представники ЛГБТ і серед військових. <...> А вони роблять цю картинку “Він чи воно”. Це жах».	Транс-жінка, 31 рік, ветеранка	Narrative (Обурення порушенням)

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
	ЛГБТ-захисників через візуальні образи.			внутрішньогрупової лояльності до воїнів)
Moral_Panic_Construction	Розуміння технології використання тем дітей та тілесності для залякування мас.	«Це знову ж таке намагання [маніпулювати]... що, типу: “От, Боже, це ж біля дітей, як таке можна? Це ж секс!” і так далі. <...> Але вони маніпулюють цим».	Транс-жінка, 21 рік, Київ	Inquiry (Інтелектуальна деконструкція механізмів створення моральної паніки)
Hate_Click_Labeling	Усвідомлення використання транс-ідентичності для штучного підвищення рейтингів криміналу.	«Їм просто треба просмотри [перегляди]. Напевно було підписано, що злочин і транссексуал... щоб люди туди більш заходили. Це негативно вплине».	Транс-жінка, 47 років	Inquiry (Аналіз цинічного використання ідентичності як «приманки» для трафіку)

Таблиця М.10

Категорія №5: Запит на зміни

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Humanization_Request	Вимога показувати транс-людей як особистостей, а не лише через перехід.	«Перестати сприймати людей як насамперед трансгендерів. Тобто це все ще люди, вони мають свою якість, особистість, професію».	Транс-хлопець, 20 років, Київ	Narrative (Ствердження повноцінної суб'єктності та громадянства)
Positive_Agenda	Потреба в історіях успіху та буденного щастя для нормалізації сприйняття.	«Я теж за те, щоб це було ніби "невзначай". Моя порада — це транслювати більше позитивних новин, якихось досягнень... а не просто будь-коли це згадувати».	Транс-хлопець, 19 років, Київ	Narrative (Конструювання позитивного наративу майбутнього спільноти)
No_Balance_for_Hate	Вимога відмовитися від надання майданчика для мови ворожнечі під прикриттям «балансу».	«Абсолютної толерантності не може існувати... Ну, давайте толерувати тоді вже і фашизм! Ну, а що б і ні? Це ж також думка!».	Транс-хлопець, 20 років, Київ	Inquiry (Етична аргументація кордонів демократичного дискурсу)

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Diversity_Officer	Вимога залучення фахівців із чутливості («вайб-чекерів») до роботи редакцій.	«Класно мати в штаті людину, яка "шарить"... просто дати цій людині статтю на "вайб-чек", щоб вона тупо перевірила... Бо людина може навіть не зі зла написати якусь "фігню».	Транс-хлопець, 19 років, Київ	Inquiry (Пропозиція конкретного інституційного рішення проблеми)
Dialogue_Priority	Пріоритет публічних дебатів та дискусій над фізичним протистоянням.	«Краще був би баланс думок у медіа, ніж протести і закидання камінням. Я завжди за спілкування... з людьми треба вести діалог, щоб чути один одного».	Транс-жінка, 47 років	Inquiry (Пропозиція раціональної комунікативної стратегії розв'язання конфлікту)
Not_the_Time_Pride	Стратегічне уникнення масових акцій під час війни задля збереження суспільного спокою.	«Іменно марші — це зараз не на часі. Не вчасно. Це просто більше нервує людей, у яких зовсім інші пріоритети. Ми маємо бути м'якшими з точки зору війни».	Транс-жінка, 47 років	Avoidance (Захисна реакція через свідоме самообмеження та обережність)

ФГД №3: Геї, бісексуальні чоловіки + небінарна людина (1 група)

Таблиця М.11

Категорія №1: Персоніфікація медіа та довіра

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Media_Envious_Friend	Сприйняття медіа як заздрісного суб'єкта, що шукає привід для дискредитації.	«Сучасні медіа — це якась подружка або друг, які тобі заздрять. Тобто зазвичай вони висвітлюють тільки те, з чого можна посміятися, з чого можна поганьбитися».	Гей, 23 роки, Київ	Narrative (Моральна оцінка соціальних відносин через аналогію)
Media_Propaganda_Tool	Розуміння медіа як інструменту створення політичної атмосфери, а не фактів.	«Фактично, сучасні медіа — це збірник... інформації для підтримання якоїсь атмосфери серед народу... це як пропаганда нашої сторони».	Гей, 23 роки, Київ	Inquiry (Критичний аналіз функцій масової комунікації та мобілізації)

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Media_Balance_Standard	Професійне визнання стандартів Суспільного як взірця якісної журналістики.	«Я знаю, як ця конструкція вибудовувалась як класично правильне медіа з різними думками — те, що називається "баланс думок"».	Гей, 51 рік, журналіст	Inquiry (Оцінка через призму професійної експертизи)
Media_Cynical_Business	Розуміння логіки роботи Telegram-каналів як бізнесу на монетизації ворожнечі.	«Там всякий треш такий викладають — за гроші фактично... роблять вброс: "Подивіться, посмійтеся"... Це просто спосіб більше підняти охоплення».	Гей, 23 роки, Київ	Inquiry (Економічний аналіз логіки роботи цифрових платформ)

Таблиця М.12

Категорія №2: Геополітика й образ ворога

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Identity_Priority	Чітке ствердження пріоритету національної ідентичності над груповою солідарністю.	«Мені важливо щодо власної ідентичності: я — українець, а вже після цього я ставлю власну ідентичність, що я — гей. Тобто... мені похр*н, що там відбувається [в РФ]».	Гей, 51 рік, Київ	Narrative (Ствердження лояльності та ієрархії цінностей групи)
Mirroring_Homophobia	Аналіз небезпеки використання гомофобної лексики як зброї («підараси») проти ворога.	«Як в армії називають російських військових? Під*ри... Це в голові створює ідею того, що: "Ага, педіки — і ці, і ці". Воно поєднує негатив».	Гей, 51 рік; Гей, 22 роки	Inquiry (Аналіз лінгвістичних та соціальних наслідків дискурсу війни)
Double_Standards_Expose	Інтерпретація новин про ЛГБТ в РФ як способу викриття лицемірства російських еліт.	«Я думаю, це показують ці подвійні стандарти і шукають привід зачепитися, щоб показати, що там гірше. Щоб викрити їхнє власне лицемірство».	Гей, 23 роки, Київ	Inquiry (Пошук логічного обґрунтування інформаційної війни)

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Total_Indifference	Повна відсутність емоційного зв'язку з подіями в країні-агресорі («на болотах»).	«Мені без різниці те, що твориться там, на болотах. Ваші справи... Жодної реакції — ні позитивної, ні негативної. Сорі, ноу».	Небінарна людина, 19 років	Avoidance (Дистанціювання від токсичного контексту через байдужість)

Таблиця М.13

Категорія №3: Специфіка досвіду геїв

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Military_Duty	Переконавання щодо обов'язковості служби та неприпустимості використання орієнтації для привілеїв.	«Я вважаю, що безпосередньо ЛГБТ-спільнота... мали б бути більш готові до того, щоб йти служити... я не дуже хочу бачити: "Ой-ой-ой, мене тут схопили"».	Гей, 51 рік, Київ	Narrative (Ствердження нормативної моделі «доброго патріота»)
Respect_Erosion	Відчуття, що ЛГБТ-статус може знецінювати статус військового в очах соціуму.	«Якщо ми говоримо, що ми геї і ми військові, це вже втрачає якусь цінність поваги... Мене "змішували" часто: "Ти — позор ЗСУ"».	Гей, 24 роки, Івано-Франківськ, ветеран	Inquiry (Рефлексія над кризою авторитету та механізмами стигми)
Authenticity_Demand	Вимога показувати цивільних професіоналів, щоб уникнути «хайпу на війні».	«А робити акцент саме на військових — це неправильно. Люди бачать, що це спосіб підняти охоплення. Потрібно виставляти і цивільних: і лікарів, і пожежників, і творчих людей».	Гей, 23 роки, Київ	Narrative (Формування бачення інклюзивної норми без інструменталізації)
Media_Distortion	Невдоволення маніпулятивним монтажем та ігноруванням етичних прохань героя.	«Були моменти, коли я через переживання міг сказати щось не те... Вони цього не виправили, вони просто вставили повністю весь матеріал... щоб якось мене чи висміяти».	Гей, 24 роки, Івано-Франківськ, ветеран	Narrative (Свідчення про порушення кордонів медіаіндустрії)

Категорія №4: Маніпуляції та візуальний контекст

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Stereotype_Resistance	Опір медійним міфам про аномальність геїв через провокативні фото.	«Вони думають, що це якраз так і виглядає... що якщо ти гей, значить в тебе в думках просто гатитися в туза... що ти просто щезанутий».	Гей, 23 роки, Київ	Narrative (Опір дегуманізації та деконструкція патріархальних міфів)
Hype_Driven_Imagery	Розуміння того, що фото підбираються виключно для клікабельності.	«Мабуть, просто для "хайпу"... Якусь картинку з інтернету знайшли, яка відповідає Pride... Вибрали "найприкольнішу"... Їм потрібні рейтинги, перегляди і залученість».	Бісексуальний чоловік, 36 років, Київ	Inquiry (Аналіз цинічної логіки медіавиробництва)
Provocation_Strategy	Ідентифікація візуальних колажів як свідомої технології соціального розколу.	«Це роблять — як я їх називаю — гомофоби, для того, щоб просто викликати в людини реакцію ненависті... бачачи червоний — як бик на червону ганчірку. Це вже просто як провокація».	Гей, 24 роки, Івано-Франківськ, ветеран	Inquiry (Викриття маніпулятивних психологічних тригерів у медіа)
Pronoun_Sensitivity	Гостра негативна реакція на лінгвістичну дегуманізацію («воно») небінарних осіб.	«Я прям чітко пам'ятаю, що бачив декілька постів, де до людини... вживали "воно". Для мене це люто не ок... Часто просто бачу, що комічно виставляють як "воно"».	Небінарна людина, 19 років	Narrative (Прямий захист особистісної цілісності та базових прав)

Категорія №5: Запит на зміни

Назва коду (Code Name)	Визначення (Definition)	Ілюстративна цитата (Verbatim)	Атрибуція (Attribution)	Режим взаємодії (Mode)*
Research_Imperative	Вимога до журналістів проводити елементарний рісерч і фактчекінг перед публікацією.	«Просто порада: робити якісь додаткові дослідження. Тому що навіть від "Точки опори" є мільйон постів... які — просто "тупо PDF". [Це] перше випадає, коли "прогуглити" тему».	Гей, 22 роки, Івано-Франківськ	Inquiry (Пропозиція раціональних шляхів професіоналізації галузі)
Soft_Education	Пропозиція стратегії поступової освіти для нормалізації суспільної думки.	«Треба це подавати для народу м'яко... щоб більшість людей... усвідомили нас правильно... Не для того, щоб створити якийсь великий клікбейт».	Гей, 24 роки, Івано-Франківськ, ветеран	Narrative (Формування стратегії комунікації групи із соціумом)
Legal_Focus	Акцент на необхідності висвітлення теми цивільних партнерств як базового права.	«Мені здається, просто потрібно більше інформації про ЛГБТ+ постити в позитивній конотації. <...> Плюс ще потрібно обов'язково добре висвітлювати тему партнерств».	Бісексуальний чоловік, 36 років, Київ	Inquiry (Визначення пріоритетних тем для адвокації через медіа)
Bubble_Burst	Заклик до редакцій вийти за межі власних стереотипів про «нецікавість» теми.	«Я бажаю їм вийти із бульбашки власних стереотипів... Тема ЛГБТІК в їхній "бульбашці" вважається не тою, яка буде цікава. Немає тем, які нецікаві. Є невміння подати тему цікавою».	Гей, 51 рік, Київ, журналіст	Narrative (Інституційна критика та заклики до професійної чесності)

* **Режими взаємодії** визначені за моделлю О. Пасіцельської (2022): **Inquiry (дослідження)** — раціональне розуміння; **Narrative (нарратив)** — емоційне утвердження ідентичності; **Avoidance (уникнення)** — захисне дистанціювання.

Джерело: складено автором

ПРОТОКОЛ КОДУВАННЯ ТА ФРАГМЕНТ МАТРИЦІ ЛІНГВІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ TELEGRAM-КАНАЛІВ

Опис процедури та операціоналізація змінних кодування

Цей інструментарій було розроблено для додаткового етапу контент-аналізу неінституціоналізованих медіа (Telegram-каналів «Труха ⚡ Україна» та «Україна Сейчас», $N = 190$). Мета цього етапу полягала у виявленні кореляції між зміною мовного коду (перехід з російської на українську) та трансформацією семантичного наповнення наративів про ЛГБТК+ спільноти.

Одиницею аналізу виступав окремий допис (пост). Кодування здійснювалося на основі виявлення наявності/відсутності специфічних маркерів за трьома змінними.

Змінна А: Мова публікації

Фіксувалася домінуюча мова тексту допису (без урахування мови цитат, якщо вони наводилися мовою оригіналу, відмінною від мови публікації).

- **RU (Російська мова):** Матеріал написаний російською мовою (допускається використання окремих українізмів або суржику, якщо граматична основа російська).

- **UA (Українська мова):** Матеріал написаний українською мовою.

Змінна Б: Лексичні маркери ідентичності

Фіксувалися конкретні іменники, прикметники, дієслова й стійкі словосполучення, використані для позначення ЛГБТК+ спільнот, окремих її представників або пов'язаних явищ (активізм, законодавство, події). Маркери класифікувалися за семантичним забарвленням:

- Стигматизуюча чи пейоративна лексика. Терміни, що маркують групу як «девіантну», «небезпечну» або «комічну». Сюди віднесено:

- *Застарілі медичні/радянські терміни:* «гомосексуалізм», «мужелождство», «трансвестит» (щодо трансгендерних людей).
- *Кримінальний та субкультурний сленг:* «п*дар», «петух»,

«опущенный», «голубой», «противный».

- *Висміювання та новотвори*: «гей-паровоз» (замість Маршу рівності), «ЛГБТ-козачки», «ЛГБТ-насморк».
- *Місгендеринг*: Використання слів чоловічого роду щодо транс-жінок (наприклад, «мужик в платъе», «трансгендер родил»).
- *Негативно забарвлені юридичні конструкції*: «пропаганда гомосексуалізма», «развращение».

● **Нейтральна й правозахисна лексика.** Термінологія, що відповідає стандартам інклюзивної мови, визнає суб'єктність групи й не містить оціночних суджень. Сюди віднесено:

- *Самоідентифікація*: «гей», «лесбійка», «бісексуальний чоловік», «трансгендерна людина», «квір-людина».
- *Колективні назви*: «ЛГБТ-спільноти», «спільнота», «ЛГБТК+».
- *Правовий та громадянський контекст*: «цивільні партнерства», «одностатеві пари», «Марш рівності», «КиївПрайд», «права людини», «дискримінація».

Змінна В: Функційне навантаження лексики

Ця змінна визначала прагматичну мету використання виявленої лексики в контексті конкретного повідомлення:

- **Делегітимація / Карнавалізація:**
 - *Визначення*: Стратегія перетворення теми ЛГБТК+ на об'єкт розваги, абсурду або фарсу.
 - *Індикатори*: Використання зменшувально-пестливих суфіксів з іронією («козачки»), емодзі сміху (😂, 🤪) поруч із новинами про права, акцент на фізіології або епатажності, іронічні заголовки («Завидуйте, суч*и»). Мета — знизити соціальну значущість теми.
- **Політична інструменталізація:**
 - *Визначення*: Використання теми ЛГБТК+ не для висвітлення проблем

спільнот, а як інструменту (зброї) в політичній боротьбі проти третіх осіб.

- *Індикатори:* Згадка орієнтації або підтримки ЛГБТК+ у контексті корупційних скандалів (кейс «ЛГБТ-квота в НБУ»), використання звинувачень у «пропаганді» для дискредитації чиновників (кейс Мінкульту). ЛГБТК+ тут виступають маркером «чужого» або «аморального».

- **Геополітичне розмежування:**

- *Визначення:* Використання теми для конструювання образу ворога (РФ).
- *Індикатори:* Висміювання російської гомофобії як ознаки відсталості («дикунства») або, навпаки, акцент на прихованій гомосексуальності російських еліт. Тематика слугує маркером цивілізаційного розриву.

- **Нейтральне платформування ворожнечі:**

- *Визначення:* Специфічна стратегія, при якій редакція використовує формально нейтральну мову в підводках, але надає слово (цитує, публікує відео) носіям агресивної мови ворожнечі без редакційного дистанціювання, засудження чи фактчекінгу.
- *Індикатори:* Дослівне цитування образливих гасел (як-от «Петух — не птиця»), публікація заяв про «психофізіологічні відхилення» як легітимної «іншої думки».

- **Нормалізація:**

- *Визначення:* Дискурсивна практика, що сприяє включенню ЛГБТК+ у загальносоціальний контекст як рівноправних членів суспільства.
- *Індикатори:* Використання термінів «військові», «захисники», «подружжя», «громадяни» щодо ЛГБТК+; висвітлення правових питань без іронії.

Фрагмент матриці кодування (Репрезентативна вибірка)

Нижче наведено фрагмент робочої матриці (25 одиниць), що ілюструє застосування протоколу до матеріалів різних хронологічних та мовних періодів.

Таблиця Н.1

Матеріали каналу «Труха ⚡ Україна»

ID / Дата / Мова	Заголовок матеріалу	Ключові лексеми	Тип лексики	Функційне навантаження
TR-001 27.12.2019 (RU)	Итоги года! Чем запомнился Харьков - 2019	«гей-парада», «страшный сон»	Стигматизуюча	Делегітимація. Подія маркується як небажане, лякаюче явище, яке краще «забути».
TR-007 22.07.2020 (RU)	 ЛГБТ-козачков вызывали? В Украине сняли короткометражку...	«ЛГБТ-козачков», «козаков-гомосексуалистов»	Стигматизуюча (димінутив)	Карнавалізація. Використання зменшувальної форми для приниження та створення комічного ефекту.
TR-015 07.03.2021 (RU)	 Геи могут расслабить свои булки: весенний призыв в армию перенесли	«Геи могут расслабить свои булки», «зрада»	Пейоративна (вульгаризм)	Делегітимація. Використання тюремно-сексуального сленгу для знецінення ідеї військової служби ЛГБТ.
TR-018 03.05.2021 (RU)	#offtop Прилетят на "голубом" вертолете: в ВМС США появился первый полностью гомосексуальный экипаж	«на "голубом" вертолете», «Сюрприз для пленных»	Пейоративна (асоціативна)	Карнавалізація. Використання радянської конотації кольору «голубой» для глузування над військовими.
TR-031 24.12.2021 (RU)	 А вот и первый мужик, родивший ребёнка	«первый мужик, родивший ребёнка», «ЛГБТ-пропагандистов»	Пейоративна	Карнавалізація. Навмисний місгендеринг («мужик») для перетворення трансгендерного батьківства на фрік-шоу.
TR-065 23.05.2023 (RU)	Первые женские купе планируют ввести в «Укрзализныце»	«транс-женицин», «Ну вы знаете, эти женские купе... 	Змішана (нейтральна + іронія)	Прихована делегітимація. Формально нейтральний термін нівелюється іронічним контекстом та емодзі.
TR-089 03.03.2024 (UA)	Слава России! Украина должна понести потери!	«геи-националисты», «довбо*йоба»	Пейоративна (цитата)	Карнавалізація. Використання абсурдного поєднання слів із заяви

ID / Дата / Мова	Заголовок матеріалу	Ключові лексеми	Тип лексики	Функційне навантаження
				затриманого для створення розважального контенту.
TR-112 01.08.2024 (UA)	 На киянку-трансгендера напали українські підлітки у Німеччині	«На киянку-трансгендера напали», « »	Змішана	Прихована стигма. Використання маскулінного закінчення («трансгендера») щодо жінки та емодзі шоку.
TR-125 12.01.2025 (UA)	Ватикан дозволив геям ставати священиками	«геям», «целібату»	Нейтральна	Інформування. Нейтральна подача світової новини без оціночних суджень.
TR-130 17.05.2025 (UA)	Сьогодні також Міжнародний день боротьби з гомофобією, трансфобією та біфобією	«гомофобією», «трансфобією», «біфобією», «ЛГБТК+»	Правозахисна	Нормалізація. Використання повного набору коректних термінів у просвітницькому контексті.
TR-145 03.07.2025 (UA)	Амбасадор ЛГБТ України Петро Петрович Мельник та його партнер офіційно визнані гей-подружжям	«Амбасадор ЛГБТ», «офіційно визнані гей-подружжям»	Правозахисна / Іронічна	Псевдо-нормалізація. Визнання правового статусу («подружжя»), але з використанням іронічного титулування («Амбасадор»).
TR-152 05.08.2025 (UA)	Ексбанк'єр Петро Петрович Мельник жорстко засудив дії 13 чоловіків, які влаштували стриптиз	«гей посіпак», «Амбасадор ЛГБТ»	Пейоративна	Делегітимація. Використання неологізмів для сатиричного зображення активіста як комічної фігури.
TR-160 06.09.2025 (UA)	 ЛГБТ-прайд прямо зараз в центрі Харкова	«ЛГБТ-прайд»	Нейтральна	Нормалізація. Використання терміну «прайд» замість «парад» у новинному повідомленні.

Джерело: розроблено автором

Матеріали каналу «Україна Сейчас»

ID / Дата / Мова	Заголовок матеріалу	Ключові лексеми	Тип лексики	Функційне навантаження
US-005 24.07.2020 (RU)	Закон о запрете пропаганды гомосексуализма: будут штрафовать	«пропаганды гомосексуализма», «наказываться»	Стигматизуюча (юридична)	Політична інструменталізація. Легітимація дискурсу про «пропаганду» як про злочин.
US-012 27.01.2021 (RU)	Министр культуры Александр Ткаченко, решил прославиться не только коррупционными скандалами	«про лгбт-любовь», «коррупционными скандалами», «развращением умов»	Стигматизуюча	Політична інструменталізація. Тема ЛГБТ використовується як обтяжуюча обставина для звинувачень у корупції.
US-025 15.07.2021 (RU)	ЛГБТ-активист Александр Бевз просит Офис Президента повлиять на главу НБУ	«лгбт-квота», «подружка»	Стигматизуюча (політична)	Політична інструменталізація. Використання терміну як ярлика для опису непрофесійності та кумівства в держорганах.
US-044 21.06.2022 (RU)	ЛГБТ-сообщество KyivPride требует уволить Арестовича за его высказывания о них	«людьми с девиацией» (цитата Арестовича)	Стигматизуюча (патологізація)	Нейтральне платформування. Поширення патологізуючого терміну через пряме цитування лідера думок.
US-058 08.03.2023 (UA)	В Украине предлагают разрешить однополые браки, - законопроект	«однополые браки», «представители ЛГБТ-пар»	Нейтральна	Нормалізація. Використання коректної термінології в контексті прав військових (початок переходу).
US-072 30.11.2023 (RU)	 Новости из болот: движение ЛГБТ запретили в России и признали его экстремистской организацией	«Новости из болот», «запретили», «экстремистской»	Нейтральна (в контексті РФ)	Геополітичне розмежування. Опис гомофобії як ознаки ворожої держави (РФ).
US-105 16.06.2024 (UA)	У «Марші рівності» в Києві взяли участь понад пів тисячі людей	«рівні права ЛГБТ-парам», «Марш рівності»	Правозахисна	Нормалізація. Використання офіційної термінології в контексті євроінтеграції та прав людини.
US-128 07.06.2025 (UA)	 «Петух — не птиця, п*дар — не людина», — такі лозунги учасників акції за	«Петух — не птиця, п*дар — не людина» (лозунги)	Пейоративна (цитування)	Нейтральне платформування ворожнечі. Дослівна трансляція дегуманізуючої лексики без редакційного коментаря.

ID / Дата / Мова	Заголовок матеріалу	Ключові лексеми	Тип лексики	Функційне навантаження
	«традиційні цінності»			
US-134 14.06.2025 (UA)	 Доки одні гинуть на сході України, ми повинні бути тут	<i>«Гадкий кліщ присоався в тилу» (про ЛГБТ)</i>	Дегуманізуюча (метафора)	Нейтральне платформування ворожнечі. Надання майданчика для мови ворожнечі під виглядом репортажу.
US-137 28.06.2025 (UA)	У Будапешті, попри заборону уряду Орбана, відбувся ЛГБТ-прайд	<i>«ЛГБТ-прайд», «ЛГБТ-пропаганду» (в лапках)</i>	Нейтральна	Нормалізація. Дистанціювання від поняття «пропаганда» через використання лапок та контекст заборони.
US-140 01.08.2025 (UA)	Україна має узаконити одностатеві партнерства юридично, — прем'єр-міністр Швеції Крістерссон	<i>«ЛГБТ+-спільноти», «євроінтеграції»</i>	Правозахисна	Нормалізація. Вбудовування прав ЛГБТ у великий наратив євроінтеграції.
US-142 19.04.2025 (UA)	 Десятки поліцейських і автозаки на Подолі: протест проти ЛГБТ-фестивалю у Києві	<i>«пропагує ЛГБТ-цінності», «Квірчик»</i>	Стигматизуюча (цитата)	Нейтральне платформування. Трансляція звинувачень протестувальників як факт.

Джерело: розроблено автором

КЕЙС-СТАДІ: МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ КРИТИЧНИЙ ДИСКУРС-АНАЛІЗ МЕДІАРЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ІНЦИДЕНТУ В КРЕМЕНЧУЦІ

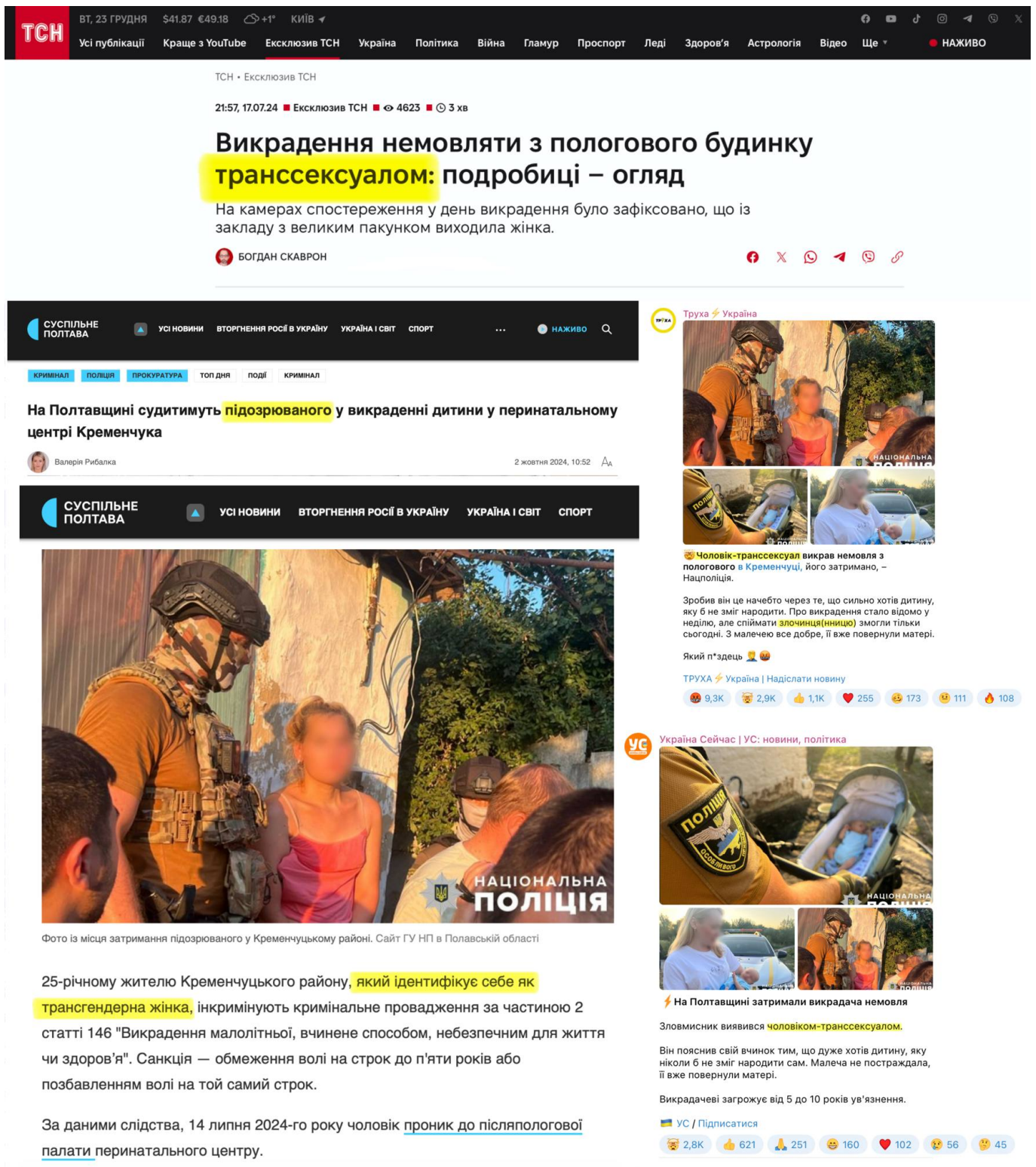

Рисунок П.1. Скриншоти публікацій про кримінальний інцидент у м. Кременчук (Джерело: «ТСН», «Суспільне», «Труха Україна», «Україна Сьогодні»)

Застосування інструментарію соціальної семіотики та аналізу номінативних стратегій дозволило виявити суттєві розбіжності у конструюванні ідентичності підозрюваної особи, що варіювалися від нейтральної правової лексики до есенціалістської патологізації.

Ключовим маркером ідеологічної позиції медіа в цьому прикладі стала стратегія номінації суб'єкта. «Суспільне» намагалося продемонструвати дотримання журналістських стандартів та етичних норм, використовуючи конструкцію *«25-річний житель... який ідентифікує себе як трансгендерна жінка»* (Рибалка, 2024, 2 жовтня). У заголовку матеріалу використано гендерно-нейтральне в цьому контексті поняття *«підозрюваний»*, що фокусує увагу аудиторії на правовому статусі особи, а не на її гендерній ідентичності. Такий підхід уникає сенсаційності та не встановлює причинно-наслідкового зв'язку між трансгендерністю та скоєнням злочину.

Натомість комерційне медіа та Telegram-канали вдалися до стратегій «іншування» через патологізацію лексики. Зокрема, «ТСН» використали застарілий медичний термін у заголовку *«Викрадення немовляти з пологового будинку транссексуалом»* (Скаврон, 2024, 17 липня). Telegram-канали «Труха Україна» (16.07.2024) та «Україна Сейчас» (16.07.2024) застосували оксиморонну конструкцію *«чоловік-транссексуал»*. Такі номінативні стратегії вказують на те, що саме гендерна ідентичність є ключовою характеристикою злочинця та причиною девіантної поведінки, перетворюючи соціальну групу на об'єкт моральної паніки.

Особливої уваги в контексті теорії медіатизації заслуговує аналіз візуального супроводу та структури повідомлень у Telegram-каналах, що підпорядковуються логіці швидкого емоційного залучення. У публікації каналу «Труха ⚡ Україна» (16.07.2024) застосовано колаж, що поєднує зображення дитячого візочка — символу невинності та вразливості — із фотографією затриманої особи в оточенні поліції. Згідно з методологією мультимодального аналізу, такий контраст створює візуальний наратив загрози. Вербальний компонент у цьому випадку виступає як «анкораж» (Barthes, 1977), що фіксує значення зображення: жіноча зовнішність підозрюваної на фото деконструється підписом *«злочинець(ниця)»* та емоційним коментарем *«Який*

*п*здець»* (Труха ⚡ Україна, 16.07.2024). Використання емодзі (🤢, 🙄, 🤨) та обценної лексики слугує інтерпретативними маркерами, що директивно вказують аудиторії на «правильну» реакцію — шок, огиду та засудження.

Дискурсивний аналіз мотивів злочину, представлених у медіатекстах, виявив апеляцію до біологічного есенціалізму. Фрази на кшталт *«хотів дитину, яку б не зміг народити»* (Труха ⚡ Україна, 16.07.2024) або *«дуже хотів дитину, яку ніколи б не зміг народити сам»* (Україна Сейчас, 16.07.2024) зводять складну соціальну ідентичність до біологічної нездатності репродукції, що вписується у ширший патріархальний дискурс. Таким чином, медіа (за винятком суспільного мовника) сконструювали навколо цього злочину «ланцюг еквівалентності» (Laclau & Mouffe, 1985, pp. 127–130), у якому трансгендерність ототожнюється з психічною нестабільністю та загрозою інституту сім'ї. Це емпірично підтверджує тезу, висловлену учасницею фокус-групи, про те, що медіа використовують окремі негативні випадки для створення узагальненого образу «трешу», який делегітимізує всю спільноту та нівелює досягнення позитивної репрезентації.

Важливим фактором, що сприяв поширенню стигматизуючої лексики у цьому кейсі, стала некритична залежність медіа від офіційних повідомлень правоохоронних органів. Аналіз першоджерел свідчить, що в багатьох випадках журналісти механічно ретранслявали формулювання з поліцейських пресрелізів, де особа фігурувала відповідно до паспортних даних або з акцентом на біологічній статі. Однак, якщо для правоохоронної системи використання юридично зафіксованої статі є процедурною нормою, то для медіа дослівне копіювання таких формулювань без належного редакційного опрацювання та контекстуалізації є порушенням етичних стандартів. У цьому випадку медіа виступили не як незалежний спостерігач, а як підсилювач інституційної інерції, трансформуючи суху мову протоколів у сенсаційні заголовки. Відтак, відповідальність за стигматизацію розподіляється між державними інституціями, які оперують застарілими підходами до ідентифікації, та редакціями, що перетворюють ці бюрократичні обмеження на інструмент створення моральної паніки заради підвищення охоплення аудиторії.

Результати фокус-групового дослідження були доповнені та підтверджені в ході індивідуального глибинного інтерв'ю з респонденткою старшої вікової групи (47 років). Коментуючи висвітлення випадку в Кременчуці, вона підкреслила маніпулятивну природу медійного фокусу на ідентичності підозрюваної особи. На її думку, така стратегія є не випадковою, а свідомо обраним інструментом «комерціалізації стигми» задля отримання високих показників охоплення через провокацію афективних реакцій аудиторії:

«Ми повертаємось до того, що їм просто треба перегляди. Вони могли б не написати таке, а просто сказати “людина”. Але я так рахую, що це більш для хейту зроблено, для того, щоб більше було переглядів... там було підписано, що злочин і транссексуал... щоб люди туди більш заходили. Я впевнена, що це негативно впливатиме, на жаль. <...> Такі викрадення можуть бути вчинені й звичайними людьми». (Трансгендерна жінка, 47 років)

Особливо потужним контраргументом проти медійного міфу про те, що транс-люди «крадуть дітей через нездатність мати власних», стала особиста історія респондентки. Будучи вихованкою дитячого будинку та маючи дорослу дитину, вона викрила нелогічність та етичну ницість такої медійної подачі:

«У мене вже є дитина, і вже доволі доросла. Це неправда, що подається так, ніби транс-люди не можуть мати дітей. Якщо є бажання виховувати дитину — не обов'язково красти її. Є бажання — ви можете піти в дитбудинок і взяти будь-яку дитину, навіть немовля. Бо є такі “відказники”, і я сама така, до речі, від кого відмовилися при народженні. Мене виховали інші люди». (Трансгендерна жінка, 47 років)

Ці свідчення підтверджують, що медіарепрезентація кримінальних випадків за участю трансгендерних людей в Україні (за винятком «Суспільного») часто базується на біологічному есенціалізмі, конструюванні «моральної паніки», соматизації (зведення особистості до тіла) та юридичної криміналізації («ухилянти»).

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ МЕДІАПРЕЗЕНТАЦІЇ ЛГБТК+ СПІЛЬНОТ У КОНТЕКСТІ ДОТРИМАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ СТАНДАРТІВ ТА ЗАКОНОДАВСТВА ПРО МЕДІА

Засади розробки. Цей методичний документ розроблений на підставі комплексного аналізу медіарепрезентації ($N = 1223$ матеріали чотирьох медіаплатформ, 2019–2025 рр.) із застосуванням кількісного контент-аналізу ($\kappa > 0,80$), критичного дискурс-аналізу, мультимодального аналізу та результатів трьох гомогенних фокус-групових дискусій із представниками різних сегментів ЛГБТК+ спільнот. Метою є операціоналізація вимог ст. 36 Закону України «Про медіа» (2022) та професійно-етичних норм журналістики в умовах війни.

Цільова аудиторія: редактори, журналісти та контент-менеджери онлайнових і теле- чи радіомовних редакцій, модератори цифрових платформ, медіарегулятори, а також освітяни у сфері журналістики.

I. Термінологічний стандарт СОГІ (сексуальна орієнтація та гендерна ідентичність)

Контент-аналіз виявив феномен «дискурсивної мімікрії» (п. 4.6.2): формальний перехід медіа на нормативну лексику нерідко супроводжується іронічним модусом, авторськими неологізмами або глузливими емодзі, що нівелює ефект нормалізації. Окрім того, близько 50 % усіх лексичних одиниць у вибірці — узагальнене позначення «ЛГБТК+», тоді як конкретні ідентичності залишаються деперсоналізованими. Коректна номінація є базовою умовою визнання суб'єктності особи (див. Таблицю Р.1).

Порівняльний стандарт вживання термінів СОГІ у медіатекстах

Уникайте (стигматизація / помилка)	Рекомендовано (суб'єктність / точність)	Наукове та етичне обґрунтування
Секс-меншини, сексуальні меншини	ЛГБТК+ спільноти, ЛГБТК+ люди	Термін «меншина» в пострадянському дискурсі несе конотацію «неповноцінності». Форма множини після аббревіатури підкреслює онтологічну гетерогенність груп, унеможливаючи символічний редукціонізм і хибну типізацію спільнот як монолітного явища.
Гомосексуалізм, мужеложство	Гомосексуальність, гомосексуальна орієнтація	Суфікс «-ізм» маркує орієнтацію як ідеологію або патологію; термін «мужеложство» — архаїзм кримінального права. Гомосексуальність — природна варіація людської сексуальності (АРА, 1973; МКХ-11, 2019).
Нетрадиційна орієнтація	Гомосексуальна, бісексуальна орієнтація	Термін «нетрадиційна» імплікує відхилення від норми та є ключовим елементом російського пропагандистського дискурсу. Слід вживати конкретне позначення орієнтації.
Транс (як іменник), трансвестит	Трансгендерна людина, трансгендерна особа	Субстантивация (перетворення прикметника на іменник) знеособлює людину, зводячи її до однієї характеристики. «Трансвестит» — клінічно застарілий термін, що відсилає до патологізації.
Зміна статі, операція зі зміни статі	Гендерний перехід, трансгендерний перехід	Біологічна стать є багатовимірним конструктом (хромосоми, гормони, гонади, анатомія). Перехід є насамперед соціальним, медичним і правовим процесом, а не «зміною» однієї фіксованої ознаки.
Біологічний чоловік / жінка (щодо трансгендерних осіб)	Стать, приписана при народженні; людина, якій при народженні було визначено стать Х	Термін «біологічна стать» систематично використовується для делегітимізації ідентичності трансгендерних людей. Нейтральний аналог підкреслює соціально-медичний характер приписування статі.
Ідентифікує себе як чоловік / жінка	Є чоловіком / жінкою / небінарною особою тощо	Журналісти не вживають конструкцію «він ідентифікує себе як чоловік» щодо цисгендерних осіб. Вживання стверджувальних форм забезпечує рівність стандарту.
Гей-пропаганда, ЛГБТ-ідеологія	Захист прав, адвокація, правозахисна діяльність, видимість	ЛГБТК+ — це ідентичність, а не політична доктрина. Вжиток слова «пропаганда» некритично відтворює ворожий наратив у мирному медіапросторі.
Натурал, звичайна людина	Гетеросексуальна людина	«Натурал» імплікує, що ЛГБТК+ є «ненатуральними» або «штучними». Термін «звичайна людина» посилює цю дихотомію.

«Так звані» геї / лесбійки, «шлюб» у лапках	Без лапок та маркерів дистанціювання	Лапки у назвах ідентичностей або союзів сигналізують про іронію та заперечення соціальної реальності.
Іронічні титули (напр., «Амбасадор ЛГБТ» у глузливому контексті)	Активіст, військовий, фахівець, захисник прав	Іронія виконує функцію «дискурсивного знецінення» (п. 4.6.2), перетворюючи правозахисну тему на об'єкт фарсу навіть без вживання образливої лексики.

Джерело: розроблено автором

Етика вживання займенників

● **Рекомендація 1.1.** Вживайте займенники (він, вона, вони, воно — лише якщо особа сама так ідентифікується) відповідно до самоідентифікації героя або героїні матеріалу. У разі невпевненості — запитайте безпосередньо або використовуйте ім'я.

● **Рекомендація 1.2.** Категорично недопустимо вживання займенника середнього роду «воно» стосовно людини без її явно вираженого бажання — це акт дегуманізації, який учасники фокус-групових дискусій ідентифікували як найбільш психологічно травматичний (п. 5.5 дисертації).

● **Рекомендація 1.3.** Уникайте деперсоналізуючої мови: замість узагальненого «ЛГБТК+» (коли йдеться про конкретну людину) вживайте точне позначення — «жінка-лесбійка», «бісексуальний чоловік», «трансгендерна жінка» тощо.

II. Професійні стандарти висвітлення: наративні стратегії

Протидія «номінальній нейтральності» та «фальшивому балансу»

Діагностичний висновок (п. 4.4.3). Дослідження концептуалізувало феномен «номінальної нейтральності»: медіа системно транслює новини про репресивні закони щодо ЛГБТК+ в інших країнах (РФ, Гана, Ліван) як «сухі факти», без правозахисного коментаря та ціннісного індексування, тоді як ті самі редакції застосовують суб'єктну, ціннісно-заряджену мову при висвітленні воєнних злочинів. Ця внутрішньоінституційна асиметрія є діагностичним маркером дисфункції стандарту об'єктивності.

● **Рекомендація 2.1.** Журналістська неупередженість не передбачає моральної байдужості до задокументованих порушень прав людини. Повідомлення про репресивні закони та дискримінаційні практики щодо ЛГБТК+ мають супроводжуватися правозахисним контекстом, посиланням на відповідні норми міжнародного права та коментарем профільних організацій. Відсутність такого контексту мимоволі легітимізує репресивний дискурс.

● **Рекомендація 2.2.** Цитування опонентів прав людини без редакційного дистанціювання є формою «нейтрального платформування мови ворожнечі» (п. 3.6.2). Пряма мова, що містить дискримінаційні твердження, має супроводжуватися редакційним коментарем або правовим індексуванням.

Подолання «тягаря героїзму» та «транзакційної суб'єктності»

Діагностичний висновок (п. 5.4.1). Фокус-групові дискусії виявили феномен «транзакційної суб'єктності»: геї та бісексуальні чоловіки відчують, що суспільне прийняття є ситуативним «обміном» ідентичності на воєнну заслугу. Медіа конструюють «умовну толерантність», яка знецінює гідність цивільних осіб та осіб, що не служать у ЗСУ (дискурс «Герой або ніхто»).

● **Рекомендація 2.3.** Уникайте дискурсивного конструювання прав ЛГБТК+ як «винагороди» за військову службу. Права людини є безумовними та не залежать від мілітарного статусу особи.

● **Рекомендація 2.4.** Системно висвітлюйте внесок ЛГБТК+ людей у цивільних сферах — медицина, ІТ, освіта, волонтерство, мистецтво — для десек'юритизації образу та формування архетипу «Громадянина», а не лише «Героя-Захисника».

Запобігання «дзеркальній гомофобії» в інформаційній війні

Діагностичний висновок (п. 5.3). Учасники фокус-груп та аналіз Telegram-каналів зафіксували стратегію делегітимізації ворога через дискредитацію його передбачуваної сексуальної орієнтації. Така тактика ретранслює гомофобні стереотипи в українське інформаційне поле, завдає психологічної шкоди вітчизняним

ЛГБТК+ людям та суперечить меті десек'юритизації.

- **Рекомендація 2.5.** Дискредитуйте ворога через документування та осуд його воєнних злочинів і лицемірства — а не через апеляцію до сексуальної орієнтації. Гомофобний тип висміювання посилює дискримінаційні настанови навіть у проукраїнській риториці.

Лінгвістична нейтралізація насильства

- **Рекомендація 2.6.** Називайте речі своїми іменами. Вживайте термін «напад / злочин на ґрунті ненависті» замість розмитого «інцидент». Ненадання трибуни агресору для виправдання насильства є нормою відповідальної журналістики, а не проявом упередженості.

Подолання андроцентризму та ієрархії видимості

Діагностичний висновок (п. 4.2). Кількісний контент-аналіз зафіксував критичну гендерну асиметрію: чоловіки-геї згадуються в 5,9 раза частіше, ніж жінки-лесбійки. В умовах війни, зі зміщенням уваги до мілітарних тем, цей розрив поглиблюється через реставрацію гегемонної маскулінності.

- **Рекомендація 2.7.** Свідомо шукайте та розкривайте досвід жінок-лесбійок і бісексуальних жінок у ЗСУ, волонтерському русі та цивільному суспільстві — долаючи «подвійну невидимість», зумовлену інтерсекційністю гендерної та ЛГБТК+ дискримінації.

Протидія «парадоксу трансгендерної видимості» та патологізації

Діагностичний висновок (п. 4.2, п. 5.4.2). Виявлено феномен «парадоксальної символічної репрезентації»: «ТСН» забезпечує 60 % усіх згадок про трансгендерних людей, проте ці згадки ґрунтуються на моделі «гіпервидимості вразливості» — соматизації, сенсаціоналізмі та патологізації, що не призводять до дестигматизації.

- **Рекомендація 2.8.** Гендерний перехід — приватна медична та правова ситуація. Питання про операції та гормони доречні лише тоді, коли вони розкривають системні проблеми (наприклад, відсутність медикаментів у зоні бойових дій).

Уникайте зведення особистості до фізіологічних характеристик.

- **Рекомендація 2.9.** Висвітлюйте правові виклики трансгендерних людей системно: проблема відповідності документів при мобілізації, доступ до ВЛК, ризики на окупованих територіях. Ці теми вимагають глибокого аналізу, а не шок-матеріалу.

Висвітлення системної вразливості

- **Рекомендація 2.10.** Зміщуйте редакційний фокус із «зіркових камінг-аутів» та одиничних скандалів на структурні бар'єри: відсутність права на поховання партнера-військового, правова незахищеність ЛГБТК+ внутрішньо переміщених осіб (ВПО), ризики на окупованих та тимчасово окупованих територіях.

III. Мультимодальна та візуальна етика

Теоретичне обґрунтування. Мультимодальний аналіз (п. 4.6.3) виявив системне використання «стратегій візуальної дегуманізації» в нерегульованих цифрових медіа: прийому «Герой vs Воно», фізіогномічного висміювання та шок-контенту через гіперсексуалізацію. Комерційні медіа використовують клікбейт-обкладинки та «фальшиву бінаризацію» («Два різні світи»), що на когнітивному рівні блокує десек'юритизацію спільнот та підживлює «синдром злого світу» (п. 4.5.2).

Стоп «парасоціальному контрконтакту»

- **Рекомендація 3.1.** Перевіряйте візуальний контекст публікацій. Гіпервізуалізація епатажних образів у матеріалах про загальні правозахисні теми провокує «моральну паніку» та формує в аудиторії стійку асоціацію ЛГБТК+ із конфліктом і соціальним збуренням (п. 4.6.5).

- **Рекомендація 3.2.** Заборона візуальних оксиморонів: не використовуйте зіставлення типу «Герой vs Воно» (фото війна — проти квір-активіста). Ілюструйте матеріали про партнерства та родини фотографіями звичайного повсякденного контексту, уникаючи вибіркового кадрів, що закріплюють образ спільнот як «аномалії».

- **Рекомендація 3.3.** Не використовуйте ілюстрації, що зводять особистість

до тілесних або субкультурних маркерів, якщо вони є нерелевантними для теми матеріалу. Вибір конкретного зображення з тисячі можливих є редакційним судженням із ціннісним виміром.

Захист приватності та протидія аутингу

- **Рекомендація 3.4.** Категорична заборона: не публікуйте фото документів трансгендерних осіб із маркером статі, що не відповідає їхній гендерній ідентичності та соціальній презентації. Це створює пряму фізичну загрозу людині (зафіксовано в дослідженні на прикладі кейсу, п. 4.6).

- **Рекомендація 3.5.** Отримання коментаря від ЛГБТК+ особи не є автоматичною згодою на розкриття її сексуальної орієнтації або гендерної ідентичності у матеріалі, якщо це не було чітко та явно погоджено.

IV. Практичний інструмент самоперевірки: «Тест на дзеркальність»

Методологічне обґрунтування. Цей інструмент розроблено безпосередньо на підставі консолідованих запитів учасників фокус-групових дискусій (п. 5.6). Перед публікацією матеріалу, де наявна ЛГБТК+ ідентичність, журналіст зобов'язаний поставити собі питання з Таблиці Р.2.

Таблиця Р.2

Інструментації «Тест на дзеркальність»

Питання самоперевірки	Діагностичний маркер: якщо відповідь «ні» або «так» — матеріал потребує перегляду
Чи поставив / поставила би я це запитання або опублікував / опублікувала би це фото, якби герої були гетеросексуальними / цисгендерними?	Якщо ні — це рейджбейт, сенсаціоналізм або подвійний стандарт.
Чи не зміщую я акцент із досягнень або позиції людини на її фізіологію (операції, гормони, зовнішній вигляд)?	Якщо так — матеріал соматизує особистість і редукує її до тіла.
Чи не використовую я ідентичність героя / героїні лише для підвищення охоплення («хайпу»), а не через редакційну значущість?	Якщо так — це комодифікація ідентичності (п. 4.5.1).

Чи надав / надала я слово самій людині або профільній організації, а не лише стороннім коментаторам?	Якщо ні — матеріал відтворює «дискурс без суб'єкта», позбавляючи спільноту голосу.
Чи прокоментував / прокоментувала я дискримінаційне висловлювання або репресивний закон, що цитується в матеріалі?	Якщо ні — матеріал відтворює «номінальну нейтральність», мимоволі легітимізуючи порушення прав.

Джерело: розроблено автором

V. Стратегія протидії «дискурсивній мімікрії» в цифрових медіа

Теоретичне обґрунтування. Аналіз Telegram-каналів виявив феномен «дискурсивної мімікрії» (п. 4.6.2): після переходу на українську мову платформи формально використовують нейтральну лексику, проте зберігають стигматизуючий зміст через іронічний модус, новотвори та механізм «нейтрального платформування» мови ворожнечі — дослівне цитування третіх осіб без редакційного дистанціювання. Ця стратегія є новою і відмінною від класичної відкритої гомофобії, тому потребує окремих інструментів ідентифікації та протидії.

- **Рекомендація 5.1.** Моніторинг мови ворожнечі не може обмежуватися перевіркою наявності стигматизуючої лексики. Необхідно оцінювати також іронічний модус, саркастичні емодзі, авторські неологізми та відсутність редакційного дистанціювання при цитуванні третіх осіб.
- **Рекомендація 5.2.** При цитуванні гомофобних, трансфобних або бісексуальних стереотипів із вуст публічних осіб редакція зобов'язана додавати маркери дистанціювання («заявляє, однак», «це суперечить нормам») або контрбаланс у вигляді правозахисної позиції. Пряма трансляція без коментаря є «нейтральним платформуванням» ворожнечі.
- **Рекомендація 5.3.** При цитуванні або публікації контенту, що висміює ЛГБТК+ ідентичність ворога (зокрема аутинг реальних або уявних осіб), редакція має усвідомлювати, що така тактика ретранслює гомофобний дискурс у власне інформаційне поле — незалежно від геополітичного контексту (п. 5.3).
- **Рекомендація 5.4.** Платформні адміністратори та редактори Telegram-каналів, що набули статусу медіа за Законом України «Про медіа», зобов'язані впровадити внутрішній редакційний стандарт перевірки контенту щодо

ЛГБТК+ тематики, еквівалентний стандарту для інших вразливих груп.

VI. Інституційна стратегія редакції

Подолання «сезонності» та тематичної сегрегації

Діагностичний висновок (п. 4.1.1). Темпоральний аналіз виявив феномен «сезонної репрезентації»: видимість ЛГБТК+ тематики жорстко обмежена календарними активістськими тригерами (червневий пік — 188 згадок, січневий мінімум — 43). Після початку повномасштабного вторгнення цей розрив загострився. Редакціям знадобилося понад 18 місяців для відновлення попереднього рівня висвітлення теми («медійний лаг»).

- **Рекомендація 6.1.** ЛГБТК+ тематика не повинна з'являтися лише в червні або прив'язуватися до тригерних подій. Системна присутність у рубриках «Суспільство», «Економіка», «Здоров'я», «Родина», «Права» протягом усього року руйнує образ «екзотичності» спільнот.
- **Рекомендація 6.2.** У воєнних умовах редакція має підготувати заздалегідь редакційний план висвітлення ЛГБТК+ тематики в умовах війни — так само, як є плани для висвітлення біженців або осіб з інвалідністю. «18-місячний медійний лаг» є системним ризиком, який можна мінімізувати превентивним плануванням порядку денного.

Подолання «нейтрального платформування»

- **Рекомендація 6.3.** При цитуванні публічних осіб, які вживають мову ворожнечі стосовно ЛГБТК+ людей, обов'язковим є редакційне зауваження про дискримінаційний характер таких висловлювань. Редакційна «нейтральність» у таких випадках є квазітолерантністю стосовно мови ворожнечі.

Експертна медіаосвіта та консалтинг

- **Рекомендація 6.4.** Внутрішні тренінги: ознайомлення редакційного персоналу (журналістів, фоторедакторів, SMM-менеджерів) із термінологічними стандартами СОГІ та методологією «тесту на дзеркальність» для профілактики

помилки «людського фактора».

- **Рекомендація 6.5.** Залучення консультантів: при підготовці складних аналітичних матеріалів рекомендована фахова експертна консультація з профільними організаціями («Наш світ», «Інсайт», «Українські ЛГБТ-військові за рівні права» тощо) з дотриманням принципу редакційної незалежності.

VII. Замість висновку: від «умовної інклюзії» до безумовної гідності

Імплементація цих рекомендацій дозволить українським медіа трансформуватися з ретрансляторів стереотипів і умовної толерантності на інструменти захисту безумовних прав людини та зміцнення демократичних інститутів. У контексті повномасштабної війни, що використовує гомофобію як інструмент дестабілізації, відповідальна медіарепрезентація ЛГБТК+ спільнот є не лише питанням журналістської етики та професійної відповідальності, а й елементом національної інформаційної безпеки.

Запропоновані рекомендації не є активістськими вимогами — вони являють собою нашу авторську операціоналізацію принципів прагматичної об'єктивності (Ward, 2011), відповідно до яких концептуальне й контекстуальне осмислення систематичних порушень прав людини є невіддільною складовою повноцінного журналістського стандарту.

СПИСОК ЕМПІРИЧНИХ ДЖЕРЕЛ, ЗГАДАНИХ У ТЕКСТІ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Бережанський, І. (2021, 5 червня). Під Офісом президента мітингували представники ЛГБТ-спільноти та їхні противники. *ТСН*. <https://tsn.ua/exclusive/pid-ofisom-prezidenta-mitinguvali-predstavniki-lgbt-spilnoti-ta-yihni-protivniki-1798939.html>
2. Бережанський, І. (2022, 18 травня). «Гомофобії у вільній країні місця немає»: Федішин зацькували через її позицію стосовно представників ЛГБТ. *ТСН*. <https://tsn.ua/glamur/gomofobiyi-u-vilniy-krayini-miscya-nemaye-fedishin-zackuvali-cherez-yiyi-poziciyu-stosovno-predstavnikiv-lgbt-2065267.html>
3. Бережанський, І. (2023, 21 жовтня). Соловій і Жадан потрапили в скандал: парафія св. Андрія у Львові вимагає видалити їхній кліп. *ТСН*. <https://tsn.ua/glamur/soloviy-ta-zhadan-potrapili-v-skandal-parafiya-sv-andriya-u-lvovi-vimagaye-vidaliti-yihniy-klip-2433787.html>
4. Бережанський, І. (2023, 9 серпня). Панін оприлюднив інтимну переписку з Кіркоровим, із яким мав секс. *ТСН*. <https://tsn.ua/glamur/panin-oprilyudniv-intimnu-perepisku-z-kirkorovim-z-yakim-mav-seks-2387215.html>
5. Бережанський, І. (2024, 26 лютого). «Анекдотична ситуація»: УПЦ КП нагородила військового, а потім анулювала медаль, дізнавшись, що той гей. *ТСН*. <https://tsn.ua/ukrayina/anekdotichna-situaciya-upc-kp-nagorodila-viyskovogo-a-potim-anulyovala-medal-diznavshis-scho-toy-gey-2522155.html>
6. Бережанський, І. (2024, 3 лютого). «Це ти — той хлопчик?»: ЛГБТ-військовий про випадок булінгу в армії. *ТСН*. <https://tsn.ua/exclusive/ce-ti-toy-hlopchik-lgbt-viyskoviy-pro-vipadok-bulingu-v-armiyi-2506585.html>
7. Бережанський, І. (2025, 27 серпня). Захисник «Азовсталі» заручився зі своїм партнером Артуром. *ТСН*. <https://tsn.ua/ukrayina/zakhysnyk-azovstali-zaruchyvsia-zi-svoyim-partnerom-arturom-2899985.html>
8. Бліндюк, М. (2021, 5 лютого). Що таке інклюзивна література й кому вона потрібна. *Суспільне Культура*. <https://suspilne.media/culture/102469-so-take-inkluzivna-literatura-j-komu-vona-potribna/>

9. Богданьок, О. (2023, 14 липня). У Росії заборонили "зміну статі". *Суспільне Новини*. <https://suspilne.media/528593-u-rosii-zaboronili-zminu-stati/>
10. Богданьок, О. (2023, 26 квітня). Петиція на підтримку реєстрованих партнерств набрала необхідні підписи для розгляду президентом. *Суспільне Новини*. <https://suspilne.media/457011-peticia-na-pidtrimku-reestrovanih-partnerstv-nabrала-neobhidni-pidpisi-dla-rozgladu-prezidentom/>
11. Богова, Л. (2021, 7 липня). MELOVIN про свій камінгаут: «Головне, коли встає просто так». *ТСН*. <https://tsn.ua/glamur/melovin-pro-sviy-kaming-aut-golovne-koli-vstaye-prosto-tak-1819843.html>
12. Бойко, М. (2021, 11 грудня). Будівлю КМДА підсвітили кольорами ЛГБТ: фото. *ТСН*. <https://kyiv.tsn.ua/budivlyu-kmda-pidsvitili-kolorami-lgbt-foto-1930015.html>
13. Бойко, М. (2021, 27 липня). Сказав «коханий друг»: у центрі Львова молодики нібито через ЛГБТ побили та пограбували вуличного музиканта і поета. *ТСН*. <https://tsn.ua/exclusive/skazav-kohaniy-drug-u-centri-lvova-molodiki-nibito-cherez-lgbt-pobili-ta-pograbuvali-vulichnogo-muzikanta-ta-poeta-1833772.html>
14. Верещака, М. (2021, 12 вересня). Противники ХарківПрайду обвішали плакатами намет "Все для перемоги". *Суспільне Харків*. <https://suspilne.media/kharkiv/163060-protivniki-kharkivpride-obvisali-plakatami-namet-vse-dla-peremogi/>
15. Гаврилюк, Х. (2020, 3 серпня). Нардеп зі "Слуги народу" хоче заборонити "пропаганду гомосексуалізму" в медіа та школах. *Суспільне Чернівці*. <https://suspilne.media/chernivtsi/52453-nardep-zi-slugi-narodu-hoce-zaboroniti-propagandu-gomoseksualizmu-v-media-ta-skolah/>
16. ГО «Когорта». (2024, 31 серпня). *Важливі питання щодо мобілізації транс*людей: відповідає юристка*. <https://cohort.com.ua/vazhlivi-pitannya-shhodo-mobilizaczi%D1%97-translyudej-vidpovida%D1%94-yuristka/>
17. Гончарук, Л. (2023, 26 червня). Коли поранений дізнався, що медик — гей, він не скаже: «Зупиніть евакуацію». ЛГБТ-військові про реєстровані партнерства. *Суспільне Новини*. <https://suspilne.media/514399-koli-poranenij-diznavsa-so-medik-gej->

vin-ne-skaze-zupinit-evakuaciju-lgbt-vijskovi-pro-reestrovani-partnerstva/

18. Горлач, П. (2023, 15 серпня). У Киргизстані заборонили поширювати інформацію, яка "пропагує нетрадиційні сексуальні стосунки". *Суспільне Культура*.

<https://suspilne.media/culture/551241-u-kirgizstani-zaboronili-posiruvati-informaciju-aka-propague-netradicijni-seksualni-stosunki/>

19. Горлач, П. (2025, 3 липня). Суд у Києві встановив факт шлюбних відносин між двома чоловіками. *Суспільне Культура*.

<https://suspilne.media/culture/1058059-sud-u-kievi-vstanoviv-fakt-slubnih-vidnosin-miz-dvoma-colovikami/>

20. Гулійчук, Д. (2023, 7 березня). До Ради подали законопроект, який дозволить реєструвати одностатеві партнерства: деталі. *ТСН*.

<https://tsn.ua/ukrayina/do-radi-podali-zakonoprojekt-yakiy-dozvolit-reyestruvati-odnostatevi-partnerstva-detali-2280211.html>

21. Гулійчук, Д. (2025, 19 липня). Американець привіз сім'ю до РФ, щоб уникнути «ЛГБТ-пропаганди»: його кинули на фронт. *ТСН*.

<https://tsn.ua/svit/amerykanets-pryviz-simiu-do-rf-shchob-unyknuty-lhbt-propahandy-yoho-kynuly-na-front-2873390.html>

22. Давидова, Ю., & Сметана, М. (2022, 31 січня). У Харкові обмалювали офіс ЛГБТ-спільноти. *Суспільне Харків*. <https://suspilne.media/kharkiv/202744-u-harkovi-obmaluvali-ofis-lgbt-spilnoti/>

23. Денькович, Я. (2023, 15 листопада). «Командир вважає мене „хворим“»: ЛГБТ-військовий звернувся до Міноборони через некоректний діагноз ВЛК (фото). *ТСН*.

<https://tsn.ua/ato/komandir-vvazhaye-mene-hvorim-lgbt-viyskoviy-zvernuvsya-do-minoboroni-cherez-nekorektniy-diagnoz-vlk-foto-2450794.html>

24. Дуняк, О. (2021, 23 листопада). Штраф за ЛГБТ-символіку та фільми. Нардеп з Буковини вдруге подав закон про "заборону ЛГБТ-пропаганди". *Суспільне Чернівці*.

<https://suspilne.media/chernivtsi/183150-strafo-za-lgbt-simvoliku-ta-filmi-nardep-z-bukovini-vdruge-podav-zakon-pro-zaboronu-lgbt-propagandi/>

25. Зубар, Д. (2021, 17 грудня). Одеська облрада просить скасувати

держфінансування фільму про ЛГБТ-стосунки. *Суспільне Одеса*.
<https://suspilne.media/odessa/190465-odeska-oblrada-prosit-skasuvati-derzfinansuvanna-filmu-pro-lgbt-stosunki/>

26. Іванова, Т. (2024, 28 березня). Під час окупації правобережної Херсонщини військові РФ катували ЛГБТ-людей — звіт ГО «Прожектор». *Суспільне Новини*.
<https://suspilne.media/kherson/715972-pid-cas-okupacii-pravoberezhnoi-hersonsini-vijskovi-rf-katuvali-lgbt-ludej-zvit-go-prozjektor/>

27. Ізвозишкова, А. (2024, 28 лютого). ЛГБТК+ представників судитимуть у Гані — парламент ухвалив законопроект. *Суспільне Новини*.
<https://suspilne.media/694984-u-gani-suditimut-predstavnikiv-lgbtk-parlament-uhvaliv-zakonoproekt/>

28. Ільєва, А. (2021, 25 листопада). Солдат-контрактник розповів про цькування в армії на Запоріжжі через його сексуальну орієнтацію. *Суспільне Запоріжжя*.
<https://suspilne.media/zaporizhzhia/183402-soldat-kontraktnik-rozpoviv-pro-ckuvanna-v-armii-na-zaporizzi-cerez-jogo-seksualnu-orientaciu/>

29. Комісарова, О. (2020, 14 травня). Прийняла сина-гея та захищає ЛГБТ. Олена Глоба. СУСПІЛЬНЕ | ЛЮДИ. *Суспільне Новини*.
<https://suspilne.media/33837-prijnala-sina-gea-ta-zahisae-lgbt-olena-globa-suspilne-ludi/>

30. Коробова, М. (2023, 25 вересня). Олег Скрипка оскандалився заявою про фемінізм та ЛГБТ: «Я за здорове суспільство». *ТСН*.
<https://tsn.ua/glamur/oleg-skripka-oskandalivsya-zayavoyu-pro-feminizm-ta-lgbt-ya-za-zdorove-suspilstvo-2417023.html>

31. Кузнецова, К. (2023, 2 грудня). Рух ЛГБТК+ визнаний «екстремістським»: у Москві силовики провели облави у гей-клубах. *ТСН*.
<https://tsn.ua/svit/ruh-lgbtk-viznaniy-ekstremistskim-u-moskvi-siloviki-proveli-oblavi-u-gey-klubah-2463169.html>

32. Кузнецова, К. (2024, 4 лютого). ЛГБТ-військовий висловився про чоловіків, які ухиляються від армії. *ТСН*.
<https://tsn.ua/exclusive/lgbt-viyskoviy-vislovivsya-pro-cholovikiv-yaki-uhilyayutsya-vid-armiyi-2506741.html>

33. Курпіта, Т. (2022, 22 травня). MELOVIN емоційно про позицію Федишин

щодо ЛГБТ: «Всрта, нікому не потрібна думка, бл*дь, Іринки». *ТСН*. <https://tsn.ua/glamur/melovin-emociyno-pro-poziciyu-fedishin-schodo-lgbt-vsr-ta-nikomu-ne-potribna-dumka-bl-d-irinki-2068117.html>

34. Кінша, Д. (2022, 26 червня). «Будь-яка аргументація про те, що ЛГБТК+ не захищають Україну виглядає смішно». Історія Бориса Хмілевського. *Суспільне Новини*. <https://suspilne.media/254044-bud-aka-argumentacia-pro-te-so-lgbtk-ne-zahisaut-ukrainu-vigladae-smisno-istoria-borisa-hmilevskogo/>

35. Лаб'як, І. (2023, 17 квітня). Невідомі погрожують спалити дім мамі українського бійця ЛГБТ+: «Щоб не позорив ЗСУ». *ТСН*. <https://tsn.ua/ukrayina/nevidomi-pogrozhuyut-spaliti-dim-mami-ukrayinskogo-biycya-lgbt-schob-ne-pozoriv-zsu-2309494.html>

36. Лаб'як, І. (2024, 2 травня). В армії РФ проти України воює канібал із другом-розчленовувачем (фото). *ТСН*. <https://tsn.ua/ato/v-armiyi-rf-proti-ukrayini-voyuye-kanibal-iz-drugom-rozchlenovuvachem-foto-2570253.html>

37. Лапікоцька, К., & Кривко, Н. (2024, 7 березня). «На війні я не зазнавав дискримінації»: УПЦ Київського патріархату позбавила бійця з Рівного відзнаки через орієнтацію. *Суспільне Рівне*. <https://suspilne.media/rivne/699692-na-vijni-a-ne-zaznavav-diskriminacii-upc-kiivskogo-patriarhatu-pozbavila-bijca-z-rivnogo-vidznaki-cerez-orientaciu/>

38. Літвицька, Л. (2021, 24 лютого). Луцька міська рада просить Кабмін вилучити з бібліотек книгу «Принцеса + принцеса: довго і щасливо». *Суспільне Луцьк*. <https://suspilne.media/lutsk/108062-luckrada-prosit-kabmin-viluciti-z-bibliotek-knigu-princesa-princesa-dovgo-i-saslivo/>

39. Марчук, І. (2019, 24 грудня). «Це рішення — емоційне», — ініціатор заборони ЛГБТ-маршів у Рівному. *Суспільне Новини*. <https://suspilne.media/rivne/6519-ce-risenna---emocijne---iniciator-zaboroni-lgbt-marsiv-u-rivnomu/>

40. Масний, В. (2021, 3 лютого). Сенат США вперше утвердив гея на посаді міністра транспорту. *Суспільне Новини*. <https://suspilne.media/101794-senat-ssa-vperse-utverdiv-gea-na-posadi-ministra-transportu/>

41. Меньшикова, Є., & Говина, Л. (2025, 23 вересня). «Очевидно, що найвигідніше це — для росіян»: невідомі намагалися зламати офіс KharkivPride та обмалювали його хрестами. *Суспільне Харків*. <https://suspilne.media/kharkiv/1122078-ocevidno-so-najvigidnise-ce-dla-rosian-nevidomi-namagalisa-zlamati-ofis-kharkivpride-ta-obmaluvali-jogo-hrestami/>
42. Михайлов, Д. (2023, 29 березня). На сайті президента з'явилась петиція на підтримку закону про реєстровані партнерства. *Суспільне Новини*. <https://suspilne.media/429408-na-sajti-prezidenta-zavilas-peticia-na-pidtrimku-zakonu-pro-reestrovani-partnerstva/>
43. Михайлов, Д. (2025, 19 лютого). У Росії винесли перший вирок за вербування до неіснуючого «руху ЛГБТ» — «Медиазона». *Суспільне Новини*. <https://suspilne.media/952449-u-rosii-vinesli-persij-virok-pro-verbuvanna-do-lav-neisnuucogo-ruhu-lgbt-mediazona/>
44. Моргун, І., & Бурак, Т. (2024, 13 червня). «Він був людиною-святом»: у Тернополі попрощалися з Артуром Сніткусом. *Суспільне Тернопіль*. <https://suspilne.media/ternopil/767871-vin-buv-ludinou-svatom-u-ternopoli-poprosalisa-z-arturom-snitkusom/>
45. Морі, Є. (2020, 20 травня). Що робити, якщо ви дізналися, що ваша дитина — гей або лесбійка. Поради психолога. *Суспільне Культура*. <https://suspilne.media/34873-so-robiti-akso-vi-diznalis-a-so-vasa-ditina-gej-abo-lesbijka-poradi-psihologa/>
46. Морі, Є. (2020, 2 грудня). Еллен Пейдж оголосив, що він трансгендер. Зірка «Джуно» буде використовувати ім'я Еліот. *Суспільне Культура*. <https://suspilne.media/culture/84810-ellen-pejdz-ogolosiv-so-vin-transgender-zirka-dzuno-bude-vikoristovuvati-ima-eliot/>
47. Міланова, Я. (2020, 25 травня). Пісар представив перший ЛГБТ-мультфільм. *Суспільне Культура*. <https://suspilne.media/culture/35971-pixar-predstaviv-persij-lgbt-multfilm/>
48. Місайлов, М., & Кльосова, С. (2024, 10 березня). Боротьба за свободу та

права людини: фотоісторії тижня у добірці Суспільне Миколаїв. *Суспільне Новини*. <https://suspilne.media/mykolaiv/698264-borotba-za-svobodu-ta-prava-ludini-fotoistorii-tizna-u-dobirci-suspilne-mikolaiv/>

49. Нагорний, Д., & Топольник, Ю. (2025, 28 серпня). Оборонець Азовсталі із Запоріжжя, який пережив полон, очолив організацію за права ЛГБТ+ військових. *Суспільне Запоріжжя*. <https://suspilne.media/zaporizhzhia/1100936-oboronec-azovstali-iz-zaporizza-akij-pereziv-polon-ocoliv-organizaciu-za-prava-lgbt-vijskovih/>

50. Несчетна, С. (2023, 17 лютого). А батько кричить, щоб усі йшли на фронт: оприлюднено фото сина Соловйова з манікюром і стильною зачіскою (фото). *ТСН*. <https://tsn.ua/svit/a-batko-krichit-schob-usi-yshli-na-front-oprilyudneno-foto-sina-solovyova-z-manikyurom-i-stilnoyu-zachiskoyu-foto-2263828.html>

51. Несчетна, С. (2024, 29 квітня). В Києві невідомі погрожували військовому Сергію Гнезділову — назвалися «людьми Карася»: що передувало. *ТСН*. <https://kyiv.tsn.ua/u-kiyevi-nevidomi-pogrozhuvali-viyskovomu-sergiyu-gnezdilovu-nazvalisya-lyudmi-karasya-scho-pereduvalo-2568090.html>

52. Островська, Н. (2021, 22 травня). Без травм та затримань і в оточенні поліції: як у Києві відбувався марш на підтримку трансгендерів. *ТСН*. <https://tsn.ua/exclusive/bez-travm-ta-zatriman-i-v-otochenni-policiyi-yak-u-kiyevi-vidbuvavsya-marsh-na-pidtrimku-transgenderiv-1789669.html>

53. Павленко, А. (2021, 19 вересня). У центрі Києва стартував Марш рівності. *ТСН*. <https://kyiv.tsn.ua/u-centri-kiyeva-startuvav-marsh-rivnosti-1869964.html>

54. Пономаренко, О. (2024, 28 квітня). «Вдягали сукню та змушували мити туалети»: які злочини військових РФ щодо ЛГБТК зафіксували одеські правозахисники. *Суспільне Новини*. <https://suspilne.media/odesa/733127-vdagali-suknu-ta-zmusuvali-miti-tualeti-aki-zlocini-vijskovih-rf-sodo-lgbtk-zafiksuvali-odeski-pravozahisniki/>

55. Приходько, М. (2021, 29 жовтня). «Побачу ерекцію - дам в пику»: ексgraveць збірної України жорстко розніс футболіста-гея з Австралії. *ТСН*. <https://tsn.ua/prosport/pobachu-erekciyu-dam-v-piku-eksgravec-zbirnoyi-ukrayini->

[zhorstko-roznis-futbolista-geya-z-avstraliyi-1898191.html](https://suspilne.media/248976-mi-takoz-robimo-vnesok-u-peremogu-u-kievi-predstavniki-lgbt-spilnoti-proveli-vistavku/)

56. Прищеп, Я., & Кінша, Д. (2022, 10 червня). «Ми також робимо внесок у перемогу»: у Києві представники ЛГБТ-спільноти провели виставку. *Суспільне Новини*. <https://suspilne.media/248976-mi-takoz-robimo-vnesok-u-peremogu-u-kievi-predstavniki-lgbt-spilnoti-proveli-vistavku/>

57. Прищеп, Я. (2021, 23 вересня). Очолює ЛГБТ-об'єднання військових. Віктор Пилипенко. СУСПІЛЬНЕ | ЛЮДИ. *Суспільне Новини*. <https://suspilne.media/166214-ocolue-lgbt-obednanna-vijskovih-viktor-pilipenko-suspilne-ludi/>

58. Рекур, О. (2021, 27 травня). Комікс-казку «Принцеса+принцеса» не вилучатимуть з міських бібліотек Чернігова. *Суспільне Чернігів*. <https://suspilne.media/chernihiv/134390-komiks-kazku-princesaprincesa-ne-vilucatimut-z-miskih-bibliotek-cernigova/>

59. Рибалка, В. (2024, 2 жовтня). На Полтавщині судитимуть підозрюваного у викраденні дитини у перинатальному центрі Кременчука. *Суспільне Полтава*. <https://suspilne.media/poltava/849019-na-poltavsini-suditimut-pidozruvanogo-akij-vikrav-ditinu-u-perinatalnomu-centri-kremencuka/>

60. Свиридчук, Ю. (2023, 9 серпня). У Лівані заборонили фільм "Барбі" через "пропаганду гомосексуальності". *Суспільне Новини*. <https://suspilne.media/547711-u-livani-zaboronili-film-barbi-cerez-propagandu-gomoseksualnosti/>

61. Скаврон, Б. (2021, 19 серпня). Бочки та презервативи з лайном уже понад рік зберігають в управлінні поліції Києва. *ТСН*. <https://kyiv.tsn.ua/bochki-ta-prezervativi-z-laynom-uzhe-ponad-rik-zberigayut-v-upravlinni-policiyi-kiyeva-1849918.html>

62. Скаврон, Б. (2021, 30 липня). У Києві відбувається ЛГБТ-акція біля Офісу президента: сутички, слезогінний газ та підозріла сумка. *ТСН*. <https://kyiv.tsn.ua/u-kiyevi-vidbuvayetsya-lgbt-akciya-bilya-ofisu-prezidenta-sutichki-slozoginni-gaz-ta-pidozrila-sumka-1836184.html>

63. Скаврон, Б. (2024, 17 липня). Викрадення немовляти з пологового

будинку транссексуалом: — огляд. *ТСН*.
<https://tsn.ua/exclusive/vikradennya-nemovlyati-z-pologovogo-budinku-transseksualom-podrobici-oglyad-2623230.html>

64. Скаврон, Б. (2025, 30 серпня). У Харкові ультраправі радикали атакували гей-парад: відео. *ТСН*. <https://tsn.ua/ukrayina/u-kharkovi-ultrapravi-radykaly-atakuvaly-hey-parad-video-2902037.html>

65. Солодовнік, М., & Федоркова, Т. (2021, 10 вересня). «Ті самі приводи для радощів чи сліз»: у Харкові відкрили вуличну фотовиставку, присвячену ЛГБТ. *Суспільне Харків*. <https://suspilne.media/kharkiv/162599-u-harkovi-vulicna-vistavka-pro-zitta-lgbt-par/>

66. Степура, А. (2023, 9 квітня). Більше не рівні: у Маріуполі росіяни знищили стінопис про права людей. *Суспільне Донбас*.
<https://suspilne.media/donbas/439983-bilse-ne-rivni-u-mariupoli-rosiani-znisili-stinopis-pro-prava-ludej/>

67. Сулима, В. (2023, 4 липня). Оля Полякова різко відповіла на критику за участь в ЛГБТ-марші: «Люди з минулого». *ТСН*. <https://tsn.ua/glamur/olya-polyakova-rizko-vidpovila-na-hey-za-uchast-v-lgbt-marshi-lyudi-z-minulogo-2363401.html>

68. Сулима, В. (2023, 5 грудня). 21-річна Біллі Айліш здійснила камінгаут. *ТСН*. <https://tsn.ua/glamur/21-richna-billi-aylish-zdiysnila-kamingaut-2464399.html>

69. Сулима, В. (2023, 8 листопада). Росіяни знебарвили веселку у кліпі корейського гурту через страх отримати штраф за пропаганду ЛГБТ. *ТСН*.
<https://tsn.ua/glamur/rosiyani-znebarvili-veselku-u-klipi-koreyskogo-gurtu-cherez-strah-otrimati-shtraf-za-propagandu-lgbt-2446654.html>

70. Сулима, В. (2024, 18 червня). Оля Полякова влучно поставила на місце хейтерів, які розкритикували її за підтримку ЛГБТ. *ТСН*. <https://tsn.ua/glamur/olya-polyakova-vluchno-postavila-na-misce-heyteriv-yaki-rozkritikuvali-yiyi-za-pidtrimku-lgbt-2602755.html>

71. Суспільне Чернігів. (2021, 27 травня). *Комікс-казку «Принцеса+принцеса» не вилучатимуть з бібліотек Чернігова* [Відео]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=_0oCSmiS_xo
72. ТСН.ua. (2020, 15 вересня). Повалили та залили обличчя газом: на ведучого Телебачення Торонто напали кілька десятків людей. *ТСН*. <https://tsn.ua/ukrayina/povalili-ta-zalili-oblichchya-gazom-na-veduchogo-telebachennya-toronto-napali-kilka-desyatkiv-lyudey-1626352.html>
73. ТСН.ua. (2021, 25 лютого). «Я хочу, щоб ЛГБТ забули дорогу до Луцька»: депутати проголосували за заборону скандальної книжки. *ТСН*. <https://tsn.ua/ukrayina/ya-hochu-schob-lgbt-zabuli-dorogu-do-lucka-deputati-progosuvali-za-zaboronu-skandalnoyi-knizhki-1733488.html>
74. ТСН.ua. (2021, 7 жовтня). Обкладинку Playboy вперше в історії глянцю прикрасив гей. <https://tsn.ua/glamur/obkladinku-playboy-vpershe-v-istoriyi-glyancyu-prikrasiv-gey-1883329.html>
75. ТСН.ua. (2022, 5 січня). ТСН.ua є лідером новинних інтернет-ресурсів України за результатами всього 2021 року. <https://tsn.ua/ukrayina/tsn-ua-ye-liderom-novinnih-internet-resursiv-ukrayini-za-rezultatami-vsogo-2021-roku-1947247.html>
76. ТСН.ua. (2025, 22 вересня). Російське «Інтербачення» виграв представник ЛГБТ — удар по скрепам, звідки не чекали. <https://tsn.ua/video/video-novini/rosiyske-interbachennia-vyhrav-predstavnyk-lhbt-udar-po-skryepam-zvidky-ne-chekaly.html>
77. Труха ⚡ Україна. (2019, 27 грудня). Итоги года! Чем запомнился Харьков - 2019. В статье есть все, кроме гей-парада, которых все хотят забыть как страшный [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/993>
78. Труха ⚡ Україна. (2020, 1 березня). Один гей, второй из дурки... [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/2508>
79. Труха ⚡ Україна. (2020, 27 травня). В Харькове избили трансгендера: ЛГБТ-сообщество в ах*е! [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/5076>
80. Труха ⚡ Україна. (2020, 8 вересня). Знатний ветерок сегодня труханул офис ЛГБТ-сообщества / У Харкові пошкодили офіс Прайд Хабу [Допис]. Telegram.

<https://t.me/truexanewsua/8000>

81. Труха ⚡ Україна. (2021, 10 вересня). Осталось на памятник воину-освободителю повесить флаг... [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/18158>

82. Труха ⚡ Україна. (2021, 12 вересня). Бэрримор, а что это за шум на улице? [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/18221>

83. Труха ⚡ Україна. (2021, 18 травня). Зеленский отправляет геев на Донбасс [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/14613>

84. Труха ⚡ Україна. (2021, 21 травня). Компанія Lego показала радужний набір в честь ЛГБТ+, чтобы підкреслити різноманітність своїх фанатів [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/14663>

85. Труха ⚡ Україна. (2021, 22 травня). #неХарьков Сегодня в Киеве проходит марш трансгендеров [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/14700>

86. Труха ⚡ Україна. (2021, 24 грудня). А вот и первый мужик, родивший ребёнка [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/21373>

87. Труха ⚡ Україна. (2021, 24 грудня). ЛГБТ-активисты принесли под консульство РФ игрушечный мозг для Путина и конвенцию ООН [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/21370>

88. Труха ⚡ Україна. (2021, 30 липня). ЛГБТ и Нацкорпус сошлись в танцах под Офисом Президента [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/16856>

89. Труха ⚡ Україна. (2021, 3 травня). Прилетят на «голубом» вертолете: в ВМС США появился первый полностью гомосексуальный экипаж [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/14178>

90. Труха ⚡ Україна. (2021, 7 березня). Геи могут расслабить свои булки: страница ФБ... [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/12563>

91. Труха ⚡ Україна. (2021, 8 листопада). Хотіли в Європу? [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/20072>

92. Труха ⚡ Україна. (2021, 9 вересня). Только самые ленивые ж*пы не в курсе, что в это воскресенье по Харькову пройдёт лгбт-паровоз... [Допис]. Telegram.

<https://t.me/truexanewsua/18143>

93. Труха ⚡ Україна. (2021, 9 серпня). Как и ожидалось, радужные рисунки на стене ЛГБТ-офиса продержались не долго: кто-то добавил червоно-чорних красок [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/17191>

94. Труха ⚡ Україна. (2022, 11 червня). Военнослужащие и полицейские в Украине более толерантны к ЛГБТ, чем общество в целом [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/50323>

95. Труха ⚡ Україна. (2022, 14 травня). Нет, вам не показалось и это не фотошоп. В новой рекламе Calvin Klein «беременный» транс-мужчина празднует День матери... [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/46780>

96. Труха ⚡ Україна. (2022, 20 травня). «Я вживую не видел ни одного гетеросексуала»: у россиян в голове явно один боярышник и геи [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/47654>

97. Труха ⚡ Україна. (2022, 26 серпня). В московском гей-клубе произошла эпичная битва геев с трансами [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/58200>

98. Труха ⚡ Україна. (2022, 27 лютого). #нампипшут русские дезертиры напали на Гей клуб Джем, но постояльцы клуба дали достойный отпор и взяли их в плен [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/25048>

99. Труха ⚡ Україна. (2022, 29 грудня). «Кто не хочет жить под знаменем ЛГБТ, должен подняться и помочь нам», — КаДырка раскрыл неожиданные причины участия в войне [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/67265>

100. Труха ⚡ Україна. (2022, 2 квітня). Новости из дурки – 2. В Питере полицейские задержали беременную участницу гендер-пати [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/38487>

101. Труха ⚡ Україна. (2022, 31 травня). «Вы не поверите, но это не гей-вечеринка — это последний звонок в российском Екатеринбурге» [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/49010>

102. Труха ⚡ Україна. (2023, 23 травня). Первые женские купе... с допуском

транс-жениин [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/73512>

103. Труха ⚡ Україна. (2023, 25 листопада). Обложка «PLAYBOY» с трансгендером из Украины Яной Булгачевой (Игорем) радує мужчин в Казахстане [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/83064>

104. Труха ⚡ Україна. (2023, 2 вересня). Одночасно с ЛГБТ маршем в Харкові активісти «Правої Молоді» виступили проти ЛГБТ-ідеології [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/79345>

105. Труха ⚡ Україна. (2023, 3 березня). В москве гей-проститутка задушил создателя вакцины «Спутник V» [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/69968>

106. Труха ⚡ Україна. (2023, 9 липня). Трансгендер впервые в истории выиграл конкурс «Мисс Нидерланды – 2023» ... Завидуйте, с*чки [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/76565>

107. Труха ⚡ Україна. (2024, 16 липня). Чоловік-транссексуал викрав немовля з пологового в Кременчуці, його затримано [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/95071>

108. Труха ⚡ Україна. (2024, 19 листопада). Мобілізований мовний інспектор-гей з Одещини збирає 500 тис, щоб «вирішити питання безпеки і свого життя», — його соцмережі [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/102002>

109. Труха ⚡ Україна. (2024, 1 серпня). 🍷 На киянку-трансгендера напали українські підлітки у Німеччині, їх шукає поліція [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/95826>

110. Труха ⚡ Україна. (2024, 3 березня). Вы все геи-националисты, — СБУ затримала довб*йоба з Києва [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/87993>

111. Труха ⚡ Україна. (2025, 15 квітня). ЛГБТ-кінофестиваль проведуть у Києві з 18 по 25 квітня. Головна програма — міжнародний конкурс фільмів про квір-людей [Допис]. Telegram. <https://t.me/truexanewsua/111406>

112. Труш, К. (2022, 2 листопада). Таврує ЛГБТ у сукнях Dolce & Gabbana: пропагандистка Маргарита Сімоньян не економить на гардеробі. *TCH*.

<https://tsn.ua/lady/news/show-biznes/tavruye-lgbt-u-suknyah-dolce-gabbana-propagandistka-margarita-simonyan-ne-ekonomit-na-garderobi-2193451.html>

113. Тітуренко, Я. (2024, 17 травня). ЛГБТК-військовослужбовець з Миколаївщини «Анубіс» розповів про ставлення суспільства, службу та цивільні партнерства. *Суспільне Миколаїв*. <https://suspilne.media/mykolaiv/699944-lgbt-vijskovosluzbovec-z-mikolaivsini-anubis-pro-vijnu-stavlenna-suspilstva-ta-civilni-partnerstva/>

114. Україна Сейчас. (2020, 24 липня). Закон о запрете пропаганды гомосексуализма: будут штрафовать [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/6659>

115. Україна Сейчас. (2021, 11 грудня). Мэрию Киева подсветили цветами ЛГБТ-флага [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/15546>

116. Україна Сейчас. (2021, 15 липня). ЛГБТ-активист Александр Бевз просит Офис Президента повлиять на главу НБУ и остаться работать в НБУ [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/12689>

117. Україна Сейчас. (2021, 19 вересня). KyivPride-2021: сегодня в Киеве пройдет ЛГБТ-марш [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/13959>

118. Україна Сейчас. (2021, 23 листопада). В Украине предлагают штрафовать за пропаганду педофилии и ЛГБТ [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/15170>

119. Україна Сейчас. (2021, 27 січня). Министр культуры Александр Ткаченко, решил прославиться не только коррупционными скандалами [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/9898>

120. Україна Сейчас. (2021, 6 липня). Каминг-аут от Melovin на киевском фестивале [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/12509>

121. Україна Сейчас. (2021, 8 листопада). В Украине впервые снимут фильм про ЛГБТ [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/14852>

122. Україна Сейчас. (2022, 21 червня). ЛГБТ-сообщество KyivPride требует уволить Арестовича за его высказывания о них. Что ответил Арестович [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/54205>

123. Україна Сейчас. (2022, 23 серпня). В РФ запустили свою зацензуренную версию «Википедии» [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/64062>
124. Україна Сейчас. (2023, 13 липня). В России ФСБ задержала трансгендерного ЛГБТ-активиста [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/104836>
125. Україна Сейчас. (2023, 14 березня). У Раді зареєстрували законопроект про цивільні партнерства для одностатевих та різностатевих пар [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/88802>
126. Україна Сейчас. (2023, 16 серпня). В центре Львова избили трансгендерную военную по имени Хелен [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/108924>
127. Україна Сейчас. (2023, 17 лютого). Трансгендерные лица в Украине не могут быть призваны [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/86509>
128. Україна Сейчас. (2023, 17 лютого). Трансгендерные лица в Украине не могут быть призваны на службу в ВСУ... [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/86509>
129. Україна Сейчас. (2023, 20 грудня). Тимошенко против ЛГБТ и за выступление депутатов в церкви [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/121023>
130. Україна Сейчас. (2023, 21 лютого). Целую часть своего обращения Путин посвятил ЛГБТ-сообществу [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/86983>
131. Україна Сейчас. (2023, 28 лютого). Путинский генерал Матовников, который трусил на камеру голым дряблым тельцем, оказался геем [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/87850>
132. Україна Сейчас. (2023, 3 липня). За Украину воюет пятьдесят тысяч солдат ЛГБТ, - The Telegraph [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/103591>
133. Україна Сейчас. (2024, 16 березня). «Нас трое, а их много»: в Киеве полицейские не задержали хулиганов [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/126426>
134. Україна Сейчас. (2024, 16 липня). На Полтавщині затримали викрадача немовля [Допис]. Telegram. https://t.me/u_now/135280

135. Україна Сейчас. (2024, 16 червня). У «Марші рівності» в Києві взяли участь понад пів тисячі людей [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/132697>
136. Україна Сейчас. (2024, 23 листопада). 🗣️ путін підписав закон про заборону «пропаганди чайлдфрі» [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/146360>
137. Україна Сейчас. (2024, 25 грудня). Американська гей-пара отримала 100-річне ув'язнення [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/148998>
138. Україна Сейчас. (2025, 11 серпня). Кабмін хоче посилити захист прав ЛГБТ, — законопроект у Раді [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/171985>
139. Україна Сейчас. (2025, 13 січня). «Ви гей?» — Безугла посварилася з радником Зеленського [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/150581>
140. Україна Сейчас. (2025, 14 червня). Доки одні гинуть на сході України... [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/166176>
141. Україна Сейчас. (2025, 7 червня). «Петух — не птиця, підар — не людина» [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/165386>
142. Україна Сейчас. (2025, 7 червня). 🇺🇦 На фестивалі «КиївПрайду»... ЛГБТіК-спільнота проводить освітні лекції за участі військових [Допис]. Telegram. <https://t.me/c/1197363285/165393>
143. Франкова, М. (2020, 30 серпня). Одеса-Прайд 2020: сутички з правоохоронцями, сльозогінний газ та травмовані учасники. *Суспільне Одеса*. <https://suspilne.media/odesa/59141-odesa-prajd-2020-suticki-z-pravoohoroncami-slozoginnij-gaz-ta-travmovani-ucasniki/>
144. Хижа, І. (2025, 26 червня). «Ми звичайна сім'я, хочемо дитину»: пара ЛГБТК+ з Хмельниччини майже рік, як зіграла весілля, але ще офіційно не в шлюбі. *Суспільне Хмельницький*. <https://suspilne.media/khmelnyskiy/1042785-mi-zvicajna-sima-hocemo-ditinu-para-lgbtk-z-hmelniccini-majze-rik-ak-zigrala-vesilla-ale-se-oficijno-ne-v-slubi/>
145. Хмельницька, В. (2022, 23 червня). Анатоліч про заяву Арестовича щодо ЛГБТ: «За цією логікою я мав би стати трансгендером». *ТСН*. <https://tsn.ua/glamur/anatolich-pro-zayavu-arestovicha-schodo-lgbt-za-ciye-yu-logikoyu->

[ya-mav-bi-stati-transgenderom-2094160.html](https://tsn.ua/glamur/vidomiy-ukrayinskiy-rezhiser-ziznavsya-scho-mav-seks-iz-cholovikom-2518684.html)

146. Хмельницька, В. (2024, 22 лютого). Відомий український дизайнер зізнався, що мав секс із чоловіком. *ТСН*. <https://tsn.ua/glamur/vidomiy-ukrayinskiy-rezhiser-ziznavsya-scho-mav-seks-iz-cholovikom-2518684.html>

147. Хмельницька, В. (2024, 2 червня). Продюсер «Голосу країни» Завадюк показався з коханим і зізнався, як змінилося життя після камінгауту. *ТСН*. <https://tsn.ua/glamur/prodyuser-golosu-krayini-zavadyuk-pokazavsya-z-kohanim-i-ziznavsya-yak-zminilosya-zhittya-pislya-kamingautu-2591925.html>

148. Хмельницька, В. (2025, 31 травня). Даша Малахова зізналася у колишніх романах із жінками й зробила заяву: «Прошу побачити реальність». *ТСН*. <https://tsn.ua/glamur/dasha-malakhova-ziznalasia-u-kolyshnikh-romanakh-iz-zinkamy-y-zrobyla-zaiavu-proshu-pobachyty-realnist-2840051.html>

149. Хмельницька, В. (2025, 8 червня). Зірка «Топмоделі по-українськи» Марго здійснила камінг-аут і натякнула на заручини з дівчиною. *ТСН*. <https://tsn.ua/glamur/zirka-topmodeli-po-ukrayinsky-marho-zdiysnyla-kaminh-aut-i-natiaknula-na-zaruchyny-z-divchynoiu-2845241.html>

150. Хожаїнова, В. (2020, 23 липня). "Помилки природи". Навіщо у ВР внесли законопроект проти пропаганди ЛГБТ і що кажуть правозахисники. *Суспільне Новини*. <https://suspilne.media/50041-pomilki-prirodi-naso-u-radi-zareestruvali-zakon-proti-propagandi-lgbt-i-so-kazut-pravozahisniki/>

151. Хожаїнова, В. (2020, 26 травня). У Харкові троє невідомих побили трансгендерну дівчину — правозахисники. *Суспільне Новини*. <https://suspilne.media/kharkiv/36454-u-harkovi-troe-nevidomih-pobili-transgendernu-divcinu-pravozahisniki/>

152. Хожаїнова, В. (2021, 9 липня). Постраждала під час Прайду. ЛГБТ-активістка Вероніка. СУСПІЛЬНЕ | ЛЮДИ. *Суспільне Новини*. <https://suspilne.media/146261-postrazdala-pid-cas-prajdu-lgbt-aktivistka-veronika-suspilne-ludi/>

153. Цьомик, Г. (2022, 19 липня). «Про жіночу силу». У Львові відбулась прем'єра вистави харківського режисера «Вона Війна». *Суспільне Харків*. <https://suspilne.media/kharkiv/261976-pro-zinocu-silu-u-lvovi-vidbulas-premera-vistavi-harkivskogo-rezisera-vona-vijna/>
154. Шевченко, Ю. (2021, 25 листопада). «Називали мене п*дором і геєм»: солдат-контрактник розповів про цькування в армії в Запоріжжі через сексуальну орієнтацію. *TCH*. <https://tsn.ua/ukrayina/nazvali-mene-p-dorom-i-geyem-soldat-kontraktник-rozpoviv-pro-ckuvannya-v-armiyi-v-zaporizhzh-cherez-seksualnu-oriyentaciyu-1917709.html>
155. Шилова, А. (2023, 7 листопада). Спроба рефлексії на повномасштабну війну: за що хвалять і критикують серіал «Перші дні» (рецензія). *Суспільне Культура*. <https://suspilne.media/culture/611877-sproba-refleksii-na-povnomasstabnu-vijnu-za-so-hvalat-i-kritikuut-serial-persi-dni-recenzia/>
156. Шолудько, Ю. (2021, 25 грудня). ЕксЗіанджа заявила, що не робила операцію зі зміни статі: «У мене залишився член». *TCH*. <https://tsn.ua/glamur/eksziandzha-zayavila-scho-ne-robila-operaciyu-zi-zmini-stati-u-mene-zalishivsya-chlen-1939765.html>
157. Шолудько, Ю. (2021, 5 листопада). Гвоздьова перепросила представників ЛГБТ-спільноти за те, що назвала їх психічно нездоровими. *TCH*. <https://tsn.ua/glamur/gvozdova-pereprosila-predstavnikiv-lgbt-spilnoti-za-te-scho-nazvala-yih-psihično-nezdorovimi-1903255.html>
158. Шолудько, Ю. (2021, 6 липня). Гендиректор М1 пояснив, чому в ефірі не показали поцілунок MELOVIN з чоловіком. *TCH*. <https://tsn.ua/glamur/gendirektor-m1-poyasniv-chomu-v-efiri-ne-pokazali-pocilunok-melovin-z-cholovikom-1819042.html>
159. Янко, М., & Сілаєва, Є. (2023, 16 серпня). Побиття трансгендерної військової у Львові: що відомо про ситуацію. *Суспільне Львів*. <https://suspilne.media/lviv/552209-pobitta-transgendernoi-vijskovoi-u-lvovi-so-vidomo-pro-situaciu>
160. Янько, А., & Церна, В. (2025, 11 вересня). «Я зрізала браслет і втекла»:

історія Лілії Хвильки про переслідування ЛГБТ в Криму. *Суспільне Крим*.
<https://suspilne.media/crimea/1112002-a-zrizala-braslet-i-vtekla-istoria-lilii-hvilki-pro-peresliduvanna-lgbt-v-krimu/>

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

У дослідженні використано такі технології штучного інтелекту: Clipto.AI — для автоматизованого розпізнавання мовлення під час первинного транскрибування аудіозаписів фокус-групових дискусій (понад 5 годин запису); Mermaid Chart і NotebookLM — для візуальної генерації схем (підрозділ 1.5 і 3.4) та мікро- і макротематичних мап за результатами фокус-груп (Розділ 5); Claude AI (Anthropic) та Gemini (Google) — для пошуку наукових джерел, перевірки відповідності бібліографічного оформлення стандарту APA7, а також граматичного та стилістичного редагування окремих фрагментів тексту; Grammarly — для орфографічної та пунктуаційної перевірки тексту; Consensus.app — для пошуку та попередньої систематизації наукових публікацій; Gemini, інтегрований у Google Таблиці, — для технічних операцій зі структурування масивів даних контент-аналізу, внесених дослідником вручну. Усі частини тексту дисертації, під час написання яких використовувалися технології штучного інтелекту, перевірені та відредаговані автором особисто. Наукові положення, висновки й результати є власним інтелектуальним внеском здобувача.

ПРОТОКОЛ

створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 12:44:51 25.06.2026

Назва файлу з підписом: Дисертація_Поліщук Леонід_Медіареєстрація ЛГБТК+_Leonid Polishchuk_Media Representation of LGBTQ+.pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 10.8 МБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Дисертація_Поліщук Леонід_Медіареєстрація ЛГБТК+_Leonid Polishchuk_Media Representation of LGBTQ+.pdf
Розмір файлу без підпису: 11.1 МБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ПОЛІЩУК ЛЕОНІД ВЯЧЕСЛАВОВИЧ

П.І.Б.: ПОЛІЩУК ЛЕОНІД ВЯЧЕСЛАВОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 3637011234

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 12:44:46 25.06.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000007519B20097F8AD06

Тип носія особистого ключа: ЗНКИ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Серійний номер носія особистого ключа: 011

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.05.15 13:00